

Míniú an Prionsabal Diaga

Brollach	15
Réamhrá	19
Cuid 1	29
Caibidil 1	30
Prionsabal an Chruthú	30
Alt 1	
Déthréithe Dé agus na Cruinne Cruthaithe	30
1.1 Déthréithe Dé.....	30
1.2 An Gaol idir Dhia agus an Chruinne	33
Alt 2	
Príomh-Fhuinneamh Uilíoch, Gníomh Tabhair agus Glac agus Bonn na gCeithre Sheasamh	35
2.1 Príomh-Fhuinneamh Uilíoch.....	35
2.2 Gníomh Tabhair agus Glac	35
2.3 Bonn na gCeithre Sheasamh a Chruthaíonn an Cuspóir Thrí-Obiacht trí Ghníomhaíocht Foinse-Rannán-Aontas.....	37
2.3.1 Gníomhaíocht Foinse-Rannán-Aontas	37
2.3.2 An Cuspóir Trí Obiacht.....	37
2.3.3 Bonn na gCeithre Sheasamh	38
2.3.4 Modh Beithsine Bhonn na gCeithre Sheasamh	38
2.4 Uileláithreachta Dé	42
2.5 Iolrúchán na Beatha	42
2.6 An fáth a bhfuil Gach Rud Beo Comhdhéanta de Déthréithe.....	43
Alt 3	
Cuspóir an Chruthaithe	43
3.1 Cuspóir Chruthú na Cruinne	43
3.2 Obiacht Dea-Pháirtithe do Lúcháir Dé.....	44
Alt 4	
An Bhun Luach	46
4.1 Próiseas agus Caighdeán do Chinneadh An Bhun Luach	46
4.2 Bhun Mothúchán, Intleacht & Toil; agus Bhun Áilleacht, Fírinne agus Maitheas	47
4.3 Grá agus Áilleacht, An Mhaith agus an tOlc, Fíréantacht agus Neamhfíréantacht.....	47
4.3.1 Grá agus Áilleacht	47

4.3.2 An Mhaith agus an tOlc.....	48
4.3.3 Fíréantacht agus Neamhfhíréantacht.....	49
Alt 5	
Próiseas Cruthú na gCruinne agus an Tréimhse Fás	49
5.1 Próiseas Cruthú na Cruinne	49
5.2 An Tréimhse Fás don Chruthú	50
5.2.1 Na Trí Céimeanna Ordaíodh den Tréimhse Fás	50
5.2.2 An Réimse den Tiarnas Indíreach	52
5.2.3 An Réimse den Tiarnas Díreach	53
Alt 6	
An Domhan Neamhchorprach agus an Domhan Corprach Láraithe ar an Cine Daona.....	53
6.1 An Domhan Neamhchorprach agus an Domhan Corprach mar Réadúlachtaí Substantiúla.....	53
6.2 Seasamh an gCinne Daonna sa gCosmas	54
6.3 An Gaol idir an Féin Fhisiciúil agus an Féin Spiorad	55
6.3.1 Struchtúr agus Feidhmeanna an Féin Fhisiciúil	55
6.3.2 Struchtúr agus Feidhmeanna an Féin Spiorad.....	55
6.3.3 Meabhair Spiorad, Meabhair Fhisiciúil agus an nGaol eatarthu i Meabhair Cinne Daonna ..57	
Caibidil 2	59
Titim An Cine Daona.....	59
Alt 1	
Fréamh don Pheaca	59
1.1 Crann na Beatha agus chrann fhios na maitheasa agus an oilc	59
1.1.1 Crann na mBeatha.....	60
1.1.2 Crann Fios Maitheas agus Olc.....	61
1.2 Céannacht an Nathair	62
1.3 Titim an Angeal agus an Titim an Cine Daona	63
1.3.1 Coirpeacht an Angeal	63
1.3.2 Coirpeacht an Chine Daona	63
1.3.3 An tAcht Gnéis Aindleathach idir an Aingeall agus an Cine Daona.....	64
1.4 Torthaí Crann Fios na Maitheas agus na h-Olc	64
1.5 Fréamh don Pheaca	65
Alt 2	
Spregadh agus Próiseas An Titim.....	65
2.1 Na h-Aingeal, a Mhisin agus a n-Gaol leis an Chine Daona	66
2.2 An Titim Spioradálta agus an Titim Fhisiciúil	66
2.2.1 An Titim Spioradálta.....	67
2.2.2 An Titim Fhisiciúil	67
Alt 3	
Cumhacht an Ghrá, Cumhacht an bPrionsabal agus Aithne Dé	68
3.1 Cumhacht Grá agus an Cumhacht an bPrionsabal i dTitim An Cine Daona.....	68
3.2 An fáth gur Leag Dia amach an Aithne mar Cuspóir Chreidimh	69
3.3 An Tréimhse Ama don Aithne bheith Riachtanach	69
Alt 4	

Iarmhairtí Titim An Cine Daona	70
4.1 Satán agus an Cine Daona Titithe	70
4.2 Gníomhaíochtaí Satán i Sochaí an Cine Daona	71
4.3 Mhaith agus an Olc ó Dhearcadh na Cuspóir	71
4.4 Oibreacha Spioradanna Maith agus Spioradanna Olc	72
4.5 Peaca	73
4.6 Bhun-Tréithe An Nádúr Tite	73
 Alt 5	
Saoirse agus Titim An Cine Daona	75
5.1 An Bhrí le Saoirse ó Dearcadh an Prionsabal	75
5.2 Saoirse agus Titim An Cine Daona	75
5.3 Saoirse, An Titim agus Athchóiriú	76
 Alt 6	
An fáth nár Idirghabháil Dia i dTitim Chéad Sinsearaigh An Cine Daona.....	77
6.1 Chun Absalóideacht agus Foirfeacht Prionsabal An Chruthú a Choinneáil	77
6.2 Chun go mbeidh Dia Amháin mar Cruthaitheoir	77
6.3 Chun go ndéanfaidh Daoine na dTiarnaí an Cruthúchán	78
 Caibidil 3.....	79
Eascaiteolaíocht agus Stair an Cine Daona	79
 Alt 1	
Críochnú Cuspóir Dé den Cruthúchán agus Titim An Cine Daona	79
1.1 Críochnú Cuspóir Dé den gCruthúchán	79
1.2 Iarmhairtí Titim An Cine Daona	81
 Alt 2	
Obair Dé de tSlánaithe	81
2.1 Is é an Obair Slánaithe Dé An Deonú Athchóiriú	81
2.2 Cuspóir An Deonú Athchóiriú	82
2.3 Is é Stair An Cine Daona Stair An Deonú Athchóiriú	82
 Alt 3	
Na Laethanta Deireadh	86
3.1 An Bhrí atá leis na Laethanta Deireadh	86
3.1.1 Bhí Laethanta Noah na Laethanta Deireadh	86
3.1.2 Bhí Laethanta Íosa na Laethanta Deireadh	86
3.1.3 Beidh Lá Dara hAidbhinte Chríost na Laethanta Deireadh	87
3.2 Véarsaí Bíobla Maidir leis Comharthaí na Laethanta Deireadh	87
3.2.1 Neamh agus Talamh Scriosta	87
3.2.2 Neamh agus Talamh Bhreithithe le Dóiteáin	88
3.2.3 Na Marbh ag Éirí Amach as a n-Tuamaí	89
3.2.4 Daoine ar an Domhan Gabhadh Suas le Freastal ar an Tiarna san Aeir	90
3.2.5 An Ghrian dhorchaigh, an Ghealach gan Solas agus na Réaltaí ag Titim ó Neamh.....	90
 Alt 4	
Na Laethanta Deireadh agus na Laethanta Láithreach	91
4.1 Comharthaí Athchóiriú an Chéad Beannú	91
4.2 Comharthaí Athchóiriú an Dara Beannú	93

4.3 Comharthaí Athchóiriú an Tríú Beannú	95
--	----

Alt 5

Na Laethanta Deireadh, an Fhírinne Nua agus ár Dearcadh	97
--	-----------

5.1 Na Laethanta Deireadh agus an Fírinne Nua	97
---	----

5.2 Ár Dearcadh sna Laethanta Deireadh	99
--	----

Caibidil 4	101
-------------------------	------------

An Meisias:

A hAidbhinte agus an Cuspóir de chuid Dara Theacht	101
---	------------

Alt 1

Slánú trí na Croise	101
----------------------------------	------------

1.1 Cuspóir Íosa ag teacht mar Meisias.....	101
---	-----

1.2 An raibh tSlánaithe Críochnaíodh trí na Croise?	102
---	-----

1.3 Bás Íosa ar na Croise	103
---------------------------------	-----

1.4 Teorainn an tSlánaithe trí Fuascailt na Croise agus an Cuspóir Dara Aidbhint Íosa	106
---	-----

1.5 Dhá Cineálacha Tairngreachtaí Maidir leis na Croise	107
---	-----

1.6 Sleachta Soiscéal in ar labhair Íosa mar go raibh an Céasadh Dosheachanta	108
---	-----

Alt 2

Ateacht Elijah agus Eoin Baiste	109
--	------------

2.1 Creideamh Giúdach i n-Aisfhilleadh Éilias	109
---	-----

2.2 Treo Ar mhaith an Phobail Giúdach Roghnaigh	110
---	-----

2.3 Easpa Creidimh Eoin Baiste	112
--------------------------------------	-----

2.4 An Bhrí ina raibh Eoin Baiste mar Éilias	115
--	-----

2.5 Ár Dearcadh i dtreo An Bhíobla	115
--	-----

Caibidil 5	117
-------------------------	------------

Aiséirí	117
----------------------	------------

Alt 1

Aiséirí	117
----------------------	------------

1.1 Coincheapa An Bhíobla maidir le Beatha agus Bás	117
--	------------

1.2 An Bás ba chúis Titim An Cine Daona	118
---	-----

1.3 An bhrí atá le Aiséirí	119
----------------------------------	-----

1.4 Cén Athruithe a thagann ar Dhaoine de bharr Aiséirí?	120
--	-----

Alt 2

An Deonú Aiséirí	120
-------------------------------	------------

2.1 Conas a Dhéanann Dia Obair An Aiséirí?	120
--	-----

2.2 Deonú Aiséirí do Dhaoine ar an Domhan	121
---	-----

2.2.1 An Deonú chun Bunús na hAiséirí a leagadh anuas	121
---	-----

2.2.2 An Deonú de Bhun-Céim na hAiséirí.....	121
--	-----

2.2.3 An Deonú de Fás-Céim na h-Aiséirí	122
---	-----

2.2.4 An Deonú chun Aiséirí Críoch-Céim a leagadh anuas	122
---	-----

2.2.5 Ríocht na bhFlaitheas agus Parthas	122
2.2.6 Feiniméin Spioradálta sna Laethanta Deireadh	123
2.2.7 An Chéad Aiséirí	125
2.3 An Deonú Aiséirí do Spriodanna	126
2.3.1 Cuspóir agus Slí Aisfhilleadh Aiséirí	126
2.3.2 Aisfhilleadh Aiséirí Spriodanna na h-Iosraeligh agus na Críostaithe	126
2.3.2.1 Fás-Céim Aisfhilleadh Aiséirí	126
2.3.2.2 Críoch-Céim Aisfhilleadh Aiséirí	127
2.3.3 Aisfhilleadh Aiséirí Spriodanna a Chónaíonn Lasmuigh Parthas	128
2.4 Teoiric Athionchollú scrúdaithe mar dheall ar sholais an Phrionsabal Aisfhilleadh Aiséirí	129

Alt 3

Aontú Reiligiúin trí Aiséirí Aisfhilleadh	130
3.1 Aontú na Críostaíochta trí Aisfhilleadh Aiséirí	130
3.2 Aontú gach Reiligiúin Eile trí Aisfhilleadh Aiséirí	130
3.3 Aontú Daoine Neamh-Reiligiúin trí Aisfhilleadh Aiséirí	131

Caibidil 6	133
Réamhchinníúint	133

Alt 1

Réamhchinníúint Toil Dé	134
--------------------------------------	------------

Alt 2

Réamhchinníúint den Shlí a comhlíonadh Toil Dé	135
---	------------

Alt 3

Réamhchinníúint An Cine Daona	136
--	------------

Alt 4

Léiriú de Véarsaí Bhíobla a dtugann Tacú le Teagasc Réamhchinníúint Iomlán	137
---	------------

Caibidil 7	141
Críosteolaíocht	141

Alt 1

Luach an Duine gur chruthaigh Cuspóir na Cruthúchán	141
--	------------

Alt 2

Íosa agus an Duine gur chruthaigh Cuspóir na Chruthaithe	142
2.1 Ádhamh Foirfe, Íosa agus Athchóiriú Crann na Bheatha	142
2.2 Íosa, An Cine Daonna agus Comhlíonadh Cuspóir na gCruthúchána	143
2.3 An bhfuil Íosa Dia é Fhéin?	144

Alt 3

Íosa agus Daoine Uabhair	145
---------------------------------------	------------

Alt 4	
Athbhreith agus an Tríonóide	145
4.1 Athbhreith	146
4.1.1 Íosa agus an Spiorad Naomh agus a Misean chun Athbhreith a Thabhairt	146
4.1.2 Íosa agus an Spiorad Naomh agus Déthréithe An Logos	146
4.1.3 Athbhreith Spioradálta trí Íosa agus an Spiorad Naomh	147
4.2 An Tríonóide	147
Cuid II	149
Réamhrá Athchóiriú	150
Alt 1	
An Prionsabal Athchóiriú trí Slánaíochta	150
1.1 Athchóiriú trí Slánaíochta	150
1.2 An Bhunaidh don Meisias	153
1.2.1 An Bhunús Chreidimh	153
1.2.2 An Bhunús Substaint	154
Alt 2	
Cúrsa Deonú na h-Athchóiriú	155
2.1 Na h-Aoiseanna sa Chúrsa Deonú na h-Athchóiriú	155
2.2 Catagóiriú na h-Aoiseanna sa Chúrsa Deonú na h-Athchóiriú	156
2.2.1 Catagóiriú na h-Aoiseanna le Tagairt do Bhriathair Dé	156
2.2.2 Catagóiriú na h-Aoiseanna le Tagairt do Obair Aiséirí Dé	156
2.2.3 Catagóiriú na h-Aoiseanna le Tagairt do Deonú Athchóirigh trí Slánaíochta na	
Tréimhsí Chreidimh Cailte	157
2.2.4 Catagóiriú na h-Aoiseanna le Tagairt ar an Scóip Fairsingíoch den Bhunús don Meisias	158
2.2.5 Catagóiriú na h-Aoiseanna le Tagairt ar Freagracht	158
2.2.6 Catagóiriú na h-Aoiseanna le Tagairt ar do na Threocheangail sa Deonú	159
Alt 3	
Stair Deonú na h-Athchóiriú agus Mise	159
Caibidil 1	161
Deonú chun Bhunús na h-Athchóiriú a Leagadh Anuas	161
Alt 1	
An Deonú Athchóiriú i dTeaghlaigh Ádhamh	161
1.1 An Bhunús Chreidimh.....	161
1.2 An Bhunús Substaint.....	163
1.3 An Bhunús don Meisias i dTeaghlaigh Ádhamh	165
1.4 Roinnt Ceachtanna le Foghlaim ó dTeaghlaigh Ádhamh	167
Alt 2	
An Deonú Athchóiriú i dTeaghlaigh Noai	167
2.1 An Bhunús Chreidimh	168

2.1.1 An Figiúr Lárnach i mBunús Na Chreidimh	168
2.1.2 An Rud ag Teastáil le hAghaidh Coinníoll Bhunús na Chreidimh a Athchóiriú	168
2.2 An Bhunús Substaint	171
2.3 Roinnt Ceachtanna ó dTeaghlaigh Noai	173

Alt 3

An Deonú Athchóiriú i dTeaghlaigh Abrám	173
3.1 An Bhunús Chreidimh	174
3.1.1 An Figiúr Lárnach i mBunús Na Chreidimh	174
3.1.2 Na Rudaí Tairiscinta le hAghaidh An Coinníoll ar son Bhunús na Chreidimh.....	175
3.1.2.1 Thairiscint Siombalach Ábhrám	175
3.1.2.2 Thairiscint Abrám de Isaac	179
3.1.2.3 Seasamh Isaac agus a Thairiscint Siombalach i Radharc Dé	180
3.2 An Bhunús Substaint	182
3.3 An Bhunús don Mesisias	184
3.4 Roinnt Ceachtanna ó Cúrsa Abrám	186

Caibidil 2	187
Maois agus Íosa sa Deonú Athchóiriú	187

Alt 1

An Cúrsaí Léirshamhail le hAghaidh Aighneacht Sátan.....	187
1.1 An fáth 'Ba Socraigh Cúrsa Iacób agus Cúrsa Maois suas mar an Shamhail do Cúrsa Íosa	187
1.2 Cúrsa Iacób mar an tSamhail do Cúrsa Mhaois agus Cúrsa Íosa	188

Alt 2

An Deonú Athchóiriú faoi Ceannaireacht Maois	190
2.1 Forbhreathnú ar an An Deonú faoi Ceannaireacht Maois.....	190
2.1.1 An Bhunús Chreidimh	191
2.1.1.1 An Figiúr Lárnach Chun Bhunús Na Chreidimh a h-Athchóirigh	191
2.1.1.2 An Rud le hAghaidh An Coinníoll Chun Bhunús Na Chreidimh	192
a h-Athchóirigh	192
2.1.2 An Bhunús Substaint	193
2.1.3 An Bhunús don Mesisias	193
2.2 Cúrsaí Náisiúnta Athchóirigh Canán faoi Ceannaireacht Maois	193
2.2.1 An Chéad Chúrsa Náisiúnta Athchóirigh Canán	194
2.2.1.1 An Bhunús Chreidimh	194
2.2.1.2 An Bhunús Substaint	194
2.2.1.3 An Teip sa Chéad Chúrsa Náisiúnta Athchóirigh Canán	195
2.2.2 An Dara Cúrsa Náisiúnta Athchóirigh Canán	196
2.2.2.1 An Bhunús Chreidimh	196
2.2.2.2 An Bhunús Substaint	196
2.2.2.3 An Deonú Athchóiriú agus an Taibearnacal	201
2.2.2.3.1 Tábhacht agus Cuspóir na Táibléadí Cloch, An dTaibearnacal	
agus Áirc an Chonartha	202
2.2.2.3.2 An Bhunús don Taibearnacal	204
2.2.2.4 Teip an Dara Cúrsa Náisiúnta Athchóirigh Canán	207

2.2.3 An Tríú Cúrsa Náisiúnta Athchóirigh Canán	207
2.2.3.1 An Bhunús Chreidimh	207
2.2.3.2 An Bhunús Substaint	207
2.2.3.2.1 An Bhunús Substaint Láraithe ar Maois	208
2.2.3.2.2 An Bhunús Substaint Láraithe ar Íósua	212
2.2.3.3 An Bhunús don Mesisias	215
2.3 Roinnt Ceachtanna ó gCúrsa Maois	216

Alt 3

An Deonú Athchóiriú faoi Ceannaireacht Íosa	217
3.1 An Chéad Chúrsa Dhomhanda chun Canán a h-Athchóirigh	218
3.1.1 An Bhunús Chreidimh	218
3.1.2 An Bhunús Substaint	219
3.1.3 Teip ar an Chéad Chúrsa Dhomhanda chun Canán a h-Athchóirigh	220
3.2 An Dara Cúrsa Dhomhanda chun Canán a h-Athchóirigh	220
3.2.1 An Bhunús Chreidimh	220
3.2.1.1 Glacann Íosa Ar Misean Eoin Baiste	220
3.2.1.2 Staonadh Daichead Lá Íosa agus na Trí gCathú sa Fásach	221
3.2.1.3 Toradh an Staonadh Daichead Lá agus na Trí Cathú	224
3.2.2 An Bhunús Substaint	224
3.2.3 Teip an Dara Chúrsa Dhomhanda chun Canán a h-Athchóirigh	225
3.3 An Tríú Cúrsa Dhomhanda chun Canán a h-Athchóirigh	226
3.3.1 An Cúrsa Spioradálta Athchóirigh Canán faoi Ceannaireacht Íosa	226
3.3.1.1 An Bhunús Chreidimh Spioradálta	226
3.3.1.2 An Bhunús Substaint Spioradálta	227
3.3.1.3 An Bhunús Spioradálta don Mesisias	228
3.3.1.4 Athchóiriú Canán Spioradálta	228
3.3.2 Cúrsa Athchóirigh Canán Substaintiúla faoi Ceannaireacht Críost ag an Dara hAidbhinte	229
3.4 Roinnt Ceachtanna ó Cúrsa Íosa	232

Caibidil 3	235
Tréimhsí sa Stair Deonú agus Cinneadh ar na Fhaid	235

Alt 1

Tréimhsí Deonú Comhuainíochta	235
--	------------

Alt 2

Líon na Glúine nó Blianta sna Tréimhsí Aois An Deonú chun Bunús na h-Athchóiriú Athchóiriú a Leagadh Anuas	237
2.1 An Fáth agus Treo gur Shíneadh An Deonú Athchóiriú	237
2.2 Coinníollacha Slánaíocht Ingearach agus Athchóiriú Cothrománach trí Slánaíochta	238
2.3 Athchóiriú Cothrománach trí Slánaíochta déanta go hIngearach	238
2.4 Tréimhsí Slánaíocht Uimhriúil le hAghaidh An Bhunús na Chreidimh a h-Athchóiriú.....	239
2.5 Tréimhsí Comhuaineach Cinntithe le Líon na Glúine	243
2.6 Tréimhsí Deonú de Athchóiriú Cothrománach trí Slánaíocht déanta go hIngearach	244

Alt 3

Tréimhsí san Aois Deonú Athchóiriú agus na Fhaid	245
3.1 An Tréimhse Ceithre Céad Bliain Sclábhaíocht san Éigipt	245
3.2 An Tréimhse Ceithre Céad Bliain de na mBreithiúna	245
3.3 An Tréimhse Céad-agus-Fiche Bhliain sa Ríocht Aontaithe	246
3.4 An Tréimhse Ceithre Céad Bliain de na Ríochtannaí Roinnte Thuaidh agus Theas	247
3.5 An Tréimhse Dhá-Céad-agus-Deich Bliana de Loingeas agus Tuairisceán Iosrael	247
3.6 An Tréimhse Ceithre Céad Bliain le h-Ullmhú le haghaidh Aidbhinte an Mesisias	248

Alt 4

Tréimhsí san Aois Fadú An Deonú Athchóiriú agus na Fhaid	248
4.1 An Tréimhse Ceithre Céad Bliain GEARLEANÚNA sa Impireacht Rómhánach	249
4.2 An Tréimhse Ceithre Céad Bliain de Ceannaireacht-Eaglais Réigiúnach	249
4.3 An Tréimhse Céad Fiche Bliain den Impireacht Críostaí	249
4.4 An Tréimhse Ceithre Céad Bliain de na Ríochtannaí Roinnte de Thoir agus Thiar	250
4.5 An Tréimhse Dhá-Céad-agus-Deich Bliana de Loingeas agus Tuairisceán Phápa	250
4.6 An Tréimhse Ceithre Céad Bliain Ullmhú le haghaidh Dara hAidbhinte an Mesisias	250

Caibidil 4	253
Na Comhuainíochtaí idir na Dhá Aois sa Deonú Athchóiriú	253

Alt 1

An Tréimhse Sclábhaíocht san Éigipt agus an Tréimhse GEARLEANÚNA sa Impireacht Rómhánach	254
---	------------

Alt 2

Tréimhse na Breithiúna agus An Tréimhse Ceannaireacht Eaglais Réigiúnach	256
---	------------

Alt 3

Tréimhse An Ríocht Aontaithe agus Tréimhse An Impireacht Críostaí	257
--	------------

Alt 4

Tréimhse na Ríochtannaí Roinnte Thuaidh agus Theas, agus an Tréimhse na Ríochtannaí Roinnte Thoir agus Thiar	259
---	------------

Alt 5

An Tréimhse Loingeas agus Tuairisceán Iosrael agus an Tréimhse Loingeas agus Tuairisceán Phápa	260
---	------------

Alt 6

An Tréimhse Ullmhú le haghaidh Aidbhinte an Mesisias agus an Tréimhse Ullmhúcháin le haghaidh Dara Aidbhinte an Mesisias	262
---	------------

Alt 7

An Deonú Athchóiriú agus Dul Chun Cinn na Staire	264
7.1 Dul Chun Cinn na Staire san Aois Deonú Athchóiriú	265
7.2 Dul Chun Cinn na Staire san Aois Fadú an Deonú Athchóiriú	267
7.2.1 An Deonú Athchóiriú agus Stair an Iarthair	267

7.2.2 An Caidreamh Frithpháirteach idir Stair Reiligiúnach, Stair Eacnamaíoch agus Stair Pholaitiúil	268
7.2.3 Sochaí Clan	269
7.2.4 Sochaí Feodach	270
7.2.5 Sochaí Monarcachta agus Impiriúlachas	271
7.2.6 Daonlathas agus Sóisialachas	273
7.2.7 An Idéil Idirspeáchas, Rathúnas Frithpháirteach agus Luachanna Roinnte Uilíoch versus Cumannachas	275
Caibidil 5	277
An Tréimhse Ullmhú le haghaidh Dara hAidbhinte an Mesisias	277
Alt 1	
Tréimhse An Reifirméisean (1517-1648)	277
1.1 An Athbheochan	280
1.2 An Reifirméisean	280
Alt 2	
An Tréimhse Coinbhleachtaí Reiligiúnach agus Idé-Eolaíochta (1648-1789)	281
2.1 An Seasamh Saoil Cineál-Cáin	282
2.2 An Seasamh Saoil Cineál-Áibil	283
Alt 3	
An Tréimhse Aibiú de Polaitíocht, Geilleagar agus Idé-Eolaíocht (1789-1918)	285
3.1 Daonlathas	285
3.1.1 Daonlathas Cineál-Cáin	286
3.1.2 Daonlathas Cineál-Áibil	287
3.2 An Tábhacht leis Scaradh na Cumhachtaí	287
3.3 An Tábhacht leis An Réabhlóid Tionsclaíoch	289
3.4 Éirigh na Cumhachtaí Mhóir	290
3.5 Leasúchán Reiligiúnach agus Réabhlóidí Polaitiúil agus Tionsclaíochta ó am an Reifirméisean	290
Alt 4	
Na Cogáí Domhanda	291
4.1 Cúiseanna Deonú Na Cogáí Domhanda	291
4.2 An Chéad Chogadh Domhanda	292
4.2.1 Achoimre den Deonú sa Chéad Chogadh Domhanda	292
4.2.2 Conas a rinneadh Chinneadh maidir le Taobh Dé agus Taobh Satán?	293
4.2.3 Cúiseanna Deonú taobh thiar an Chéad Chogadh Domhanda	294
4.2.4 Torthaí an Providential an Chéad Chogadh Domhanda	295
4.3 An Dara Cogadh Domhanda	295
4.3.1 Achoimre den Deonú sa Dara Cogadh Domhanda	295
4.3.2 Nádúr an Fhaisisteachas	296
4.3.3 Na Náisiún ar Taobh Dé agus na Náisiún ar Taobh Satán san Dara Cogadh Domhanda ..	296
4.3.4 Róil Deonú na dTrí Náisiún ar Taobh Dé agus ar Taobh Satán	297
4.3.5 Na Cúiseanna Deonú taobh thiar den Dara Cogadh Domhanda	298
4.4 An Tríú Cogadh Domhanda.....	299
4.4.1 An bhfuil An Tríú Cogadh Domhanda Dosheachanta?	299
4.4.2 Achoimre ar an Deonú sa Tríú Cogadh Domhanda	301

4.4.3 Na Cúiseanna Deonú taobh thiar den Tríú Cogadh Domhanda	301
4.4.4 Torthaí Deonú an Tríú Cogadh Domhanda	302
Caibidil 6	303
An Dara Theacht	303
Alt 1	
Cathain a Fhilleadh Críost ar ais?	304
Alt 2	
I gCén Treo a Fhilleadh Críost ar ais?	304
2.1 Peirspictíochtaí ar An Bhíobla	304
2.2 An Fhilleadh Críost ar ais mar Leanaí ar an Domhan?	306
2.3 Cad é an bhrí atá leis an véarsa go mbeidh Críost ar ais ar na Néalta?	311
2.4 Cén fáth a ndúirt Íosa go Thiofáidh an Tiarna ar ais ar na Néalta?	313
Alt 3	
Cá Fhilleadh Críost ar ais?	313
3.1 An Fhilleadh Críost ar ais i measc an Phobail Giúdach?	313
3.2 Filleadh Críost ar ais go dtí Náisiún san Oirthear?	315
3.3 Is é an Náisiún san Oirthear An Chóiré	316
3.3.1 Coinníoll Náisiúnta Slánaíochta	316
3.3.2 Líne Tosaigh Dé agus Líne Tosaigh Satán	317
3.3.3 Comhpháirtí Cuspóir Chroí Dé	318
3.3.4 Tairngreachtaí Meisiasach	319
3.3.5 Buaic Na Shibhialtachtaí	321
Alt 4	
Comhuainíochtaí idir Lá Íosa agus Lá Inniú	322
Alt 5	
Uileláithreacht Anordúil na dTeangacha agus An Riachtanas le haghaidh a n-Aontú	324

Nochtach an Prionsabal Dhiaga Aistriúcháin 1996

Cumann an Spiorad Naomh le hAghaidh Aontú Domhanda Chríostaíocht

4 West 43 Street, Nua-Eabhrac, NY 10036

Cóipcheart © H.S.A.-U.W.C., 1996

Chéad Priontáil 1996

Gach ceart ar cosaint. Ní ceadmhach aon chuid den fhoilseachán seo a atáirgeadh, a stóráil i córas aisghabhála faisnéise nó a tharchur i bhfoirm ar bith nó le haon leictreonach, meicniúil, fhótachóipeáil, ar thaifeadadh nó eile, gan cead roimh ré i scríbhinn ón foilsitheoir.

ISBN 0-910621-80-2

Library of Congress Uimhir Catalog 73-86259

Clóbhuailte i Stáit Aontaithe Mheiriceá

Tá na meastacháin Scrioptúrtha san eagrán seo ó na Leaganacha Athbheithnithe Caighdeán na Bíobla Naofa, cóipcheart 1946, 1952 agus 1971 ag an Rannóg Oideachais Críostaí, Comhairle Náisiúnta na Eaglaisí na Críost i Stáit Aontaithe Mheiriceá. Úsáidte le cead.

Aistrithe go Gaeilge ag Colm Ó Cionnaith © 2012, Eaglais Aontahais Éireann, Craobh Uladh.

Nochtach
an
Prionsabal Dhiaga
(Aistriúcháin 1996)

Brollach

Tá an téacs seo atá agat as do comhair amach an Phrionsabal Dhiaga, na múineadh an tUrramach Sun Meung Mún. Cailleadh an lámhscríbhinn is luaithe den Phrionsabal Dhiaga sa Chóiré Thuaidh i rith Chogadh na Chóiré. Nuair a tháinig An t-Oirmhinneach Mún mar dhídeanaí go Búsan, scríobh agus deachtaigh se lámhscríbhinn a dtugtar *Uollí Úanbon* (Téacs Bhunúsach An Phrionsabal Dhiaga). Ansin threoraigh sé Hyo Won Eu, an chéad Uachtarán ar an Eaglais

Aontahais sa Chóiré, chun láithreachas níos córasaí dá theagaisc a h-ullmhú le léaráidí biblaciúila, stairiúila agus eolaíochta. Thug An t-Oirmhinneach Mún treoir speisialta do hUachtarán Eu maidir le hábhar na téacsanna agus ansin da sheiceáil sé iad go mionchúiseach. *Uollí Hésul* (Míniú an Phrionsabal Dhiaga) a bhí mar toradh ar na hiarrachtaí seo, a foilsíodh i 1957 agus *Uollí Cainghron* (Nochtach an Phrionsabal Dhiaga) a foilsíodh i 1966. Le tríocha bliain anuas, is é *Uollí Cainghron* téacs Teagaisc bhunúsach An t-Oirmhinneach Mún.

Is *Nochtach an Phrionsabal Dhiaga* an t-aistriúchán nua Béarla údaraithe de *Uollí Cainghron*. Rinneadh an chéad aistriúchán Béarla, *An Prionsabal Dhiaga*, i 1973 ag an Dr Uan Boc Ché. Saothraigh An Dr Ché le léann suntasach chun an téarmaíocht ceart a roghnú agus cumha casta an téacs seo a cuir in iúl. Ar an eolas faoi an nádúr naofa, rinne sí pointe chun aistriúchán litriúil a tháirgeadh. Tríd an obair seo, leag sí an bunús do mhúineadh na Prionsabal Dhiaga ar fud an Domhain Iarthair. Mar aitheantas ar obair cheannródaíoch Dr Ché, nuair a choimisiún An tUrramach Mún an aistriúchán nua seo d'iarr sé go lorg na n-aistritheoirí amach a gchomhairle. Thug sí treoir cuiditheach agus bhí ról gníomhach aici le bfeabhas a chur ar an aistriúchán. I fíor ciall, da threoirigh a lámha an tionscadal seo. I gcomhair an leagan seo cuardaigh na h-Aistritheoirí thar aon rud eile soláthair cruinn de réir bhrí an téacs Cóiréis go Béarla soiléir.

Baintear úsáid as stíl téacs Cóiréis, ag coimeád leis na hiarrachtaí is léannta den ghlúin sin, abairtí fada agus casta le clásalí leabaithe go leor in iúl ghaidrimhe casta. Tá sé neamhfhéideartha a chur in iúl gach *nuance* i dlúth struchtúr líneach i mBéarla nua-aimseartha.

Cé go mhaith le Béarla nua-aimseartha gach smaoinimh a ghreamú síos i tairiscint aonchiallach, rindreáileann Cóiréis na h-ama sin go minic smaoinimh scaoilte agus dinimiciúil, ag baint úsáide as meafar agus comhthéacs chun brí a chur in iúl.

Cibé áit narbh chuir in iúl aistriúchán litriúil sásúil maidir le smaoinimh agus argóinteacht an téacs, ní mór dúinn athchóirigh a dhéanamh maidir le ordú nua smaoinimh ar bhealach níos oiriúnaí don Aigne Iartharán. Ag amanna d-úsáideamar fhrásanna cruthaitheach seachas sainmhínte foclóir chun tuiscintí inchomparáide, mothúcháin agus comhcheangal cultúrtha a dhúisigh.

Comh maith le sin, baineann an Prionsabal Dhiaga úsáid as roinnt téarmaíocht theicniúil agus tugann sé bríonna sainiúil le focail choitianta áirithe. Nuair is féidir, in san aistriúchán, tharraing muid ó stór focal Béarla coitianta, seachas théarmaí diagachta nua a chumadh. Dá réir sin, is féidir focail gnáth a infheistiú le bríonna ar leith, mar shampla: “slánaíocht,” “coinníoll” agus “bhunús.” Tagann tuiscint cheart trí aird a thabhairt ar a n-úsáid sainiúil sa téacs.

Ba é comhthéacs ama agus cultúrtha an leabhar seo saincheist eile le haghaidh na n-aistritheoirí. Bhí sé scríofa sna 1960í, nuair a bhí An Cumannachas fós ina bagairt ar fud an domhain agus nuair a bhí An Chríostaíocht fós muiníneach as a uaisleacht cultúrtha agus leathnú leanúnach. Cé go féadfar seo agus coinníollacha eile den am athrú sna deich-bhlianta idir an dá linn, ní mór dúinn dearcadh bhunúsach an téacs a leasú. Leannan Deonú Dé ar aghaidh le dul cun chinn i gcónaí go beacht mar a mhíníodh sa Prionsabal Dhiaga.

I slí amháin, cuardaíonn an leagan nua níos mó ná aistriúcháin gnásúil a gcomhlíonadh. Sna 1960idí, nuair a bhí an Chóiré fós ag téarnaimh tar éis scrois Cogadh na Chóiré, bhí ganntanas

téacsanna stairiúla agus eolaíochta ar fáil le haghaidh staidéir. Chuir sé seo bac ar Uachtarán Eu ina n-iarrachtaí chun fráma go cruinn a chuir ar na samplaí eolaíocht agus staire a d-úsáid sé chun oibriú an Prionsabal Dhiaga i nádúr agus sa stair a léiriú. Mar a bheidh údaraithe ag an t-Oirmhinneach Mún, agus in éineacht leis treoir Dr Ché, tharraing na n-aistritheoirí ar eolas ó scoláirí i réimsí éagsúla agus rinneadh athruithe íosta agus riachtanach i léaráidí áirithe eolaíochta, stairiúil agus bhibleicúil. Mar sin fhéin, ar fud an t-aistriúcháin, cloí go docht le mianta an t-Oirmhinneach Mún ar íonacht agus macántacht an téacs a choinneáil. Ar deireadh, rinne seanóirí an eaglais An t-Oirmhinneach Uong Uoi Chim agus An t-Oirmhinneach Chung Huan Chuáic athbhreithniú ar an t-aistriúchán nua go cúramach agus go forleathan agus fuair sé a bheannacht.

San eagrán códaithe daithe “deluxe”, tá na dathanna bunaithe ar an 39ú h-eagrán Cóiréis de *Uollí Cainghron* le dathanna ullmhaithe ag Bean Gil Dhea Sa Eu. Tá na príomh-smaointe scáthlínithe dearg, ábhair den dara ranga scáthlínithe gorm, agus ábhair de tríú ranga scáthlínithe buí. Is féidir leis an léitheoir an snáithe is mó de mhúineadh an Prionsabal Dhiaga a thuiscint i garr-ama ag léamh ach an téacs dearg. Tugann léamh an téacs dearg agus gorm le chéile chreat níos saibhre; Tugann léamh na trí dathanna le chéile nochtadh iomlán lena n-áirítear go leor samplaí. Chun an bhrí is iomláine a fháil, ní mór staidéar an téacs a dhéanamh ina h-iomlán. Ach fiú nuair a léamh an téacs in iomlán, trí aird a thabhairt ar na sleachta i ndearg, cabharóithí seo soiléiriú a dhéanamh ar snáithe an argóint.

Cuireann Nochtadh an Prionsabal Dhiaga in iúl fírinne atá uilíoch. Oidhríonn agus tógann sé o fhirinní lárnach a léirigh Dhia tríd na scríoptúir Giúdach agus Críostaí agus chuimsíonn sé críonnacht-mhór an t-Oirthear. Tríd an aistriúcháin seo, tá súil againn go fhéidir tuiscint níos fearr a bheith ar teachtaireacht domhain An Prionsabal Dhiaga ar fud Domhain an Iarthair.

An Coiste Aistriúcháin Prionsabal Dhiaga

Márta 1996

Réamhrá

Tá gach duine ag streachailt sonas a bhaint amach agus mí-rathúnas a sheachaint. Ó na gnóthaí coitianta daoine aonair chun na himeachtaí mór a mhúnlaíonn an gcúrsa stair, is é gach rud ag an fhréamh, léiriú mianaidhm daonna do sonas riamh mó. Conas, mar sin de, a thagann sonas ann?

Bhraitheann daoine áthas nuair a chomhlíonfar a mian. Is minic áfach, nach tuigeadh sa chiall is bhunúsach an focal “mian,” mar gheall ar na cúinsí faoi láthair tá ár mianta claonadh chun dul ar tóir olc seachas maith. Ní thagann mianta le toradh éagóir ó *Bhun-Intinn* duine. Tá an *Bhun-Intinn* ar an eolas go dtiocfadh mí-rathúnas óna sórt mianta sin. Dá bhrí sin, ruaigeann sí mianta olc agus deanann sí a ndhícheall chun mhaith a leanúint. Fiú ag costas a saol, cuardaíonn daoine le haghaidh an t-áthas gur féidir an *Bhun-Intinn* a shású. Is é seo staid an duine: Déanann muid tóraíocht ar cosáin tuirsiúil chun scáth an bháis a caitheamh uainn agus chun cuardach a dhéanamh ar sholais na bheatha.

Ar bhain aon duine amach an t-áthas a shásann an *Bhun-Intinn* ag leanúint mianta olc? Aon uair atá na mianta sin shásta, mothaíonn muid corraíl in ár gcoinsias agus chráit inár gcroí. Ar mhaith le tuismitheoir riamh a threorú lena linbh a bheith olc? An tionscánach múinteoir neamh-fíríantacht ina mic léinn le hintinn? Is é tiomáinteas an *Bhun-Intinn*, atá ag gach duine, chun olc a fuathchaint agus glóir a thabhairt do maith.

I saol na ndaoine creidimh is féidir le duine a fheiceáil streachailt dian an duine aonair-aigeantach chun

maitheas a bhaint amach trí mianta an *Bhun-Intinn*. Ach ó thús na am, tá fiú is duine amháin a cloítear go docht ag a *Bhun-Intinn*. Mar a luadh Naomh Pól, "*Nil oiread agus aon fhiréan amhain faghta; Nil aon duine ann a bhfuil tuiscint aige na duine a bhfuil lorg aige ar Dhia.*"¹ Tugtha ar aghaidh leis staid An Cine Daonna, caoineadh sé, "*Mar is aoibhinn liom dlí Dé i mo chroí istigh ach tugaim dlí eile faoi deara i mo bhaill bheatha agus é i ngleic leis an dlí atá i m'aigne agus ag déanamh cime díom ag dlí an pheaca atá lonnaithe i mo bhaill. Ó nach mise an díol trua! Cé a fhuasclóidh ón trú seo coirp mé? A bhuí le Dia go bhfuasclófar mé trí Íosa Críost ár dTiarna. Má fhágtar fúm féin mé, mar sin, is amhlaidh a bhím ag fónamh do dhlí Dé le m'aigne agus ag fónamh do dhlí an pheaca le mo cholainn.*"²

Tagann muid ar frithrá mór i ngach duine. Laistigh in san duine aonair féin-céanna tá dhá claonais gcoinne: An Bhun-Intinn gur mian maitheasa agus an Olc-Intinn a mhian mallaitheacht. Tá siad ag gabháil i gcath fíochmhar, ag iarraidh a chur i gcric dhá críocha contrártha ar a chéile. Tá críoch scrios ag fanacht ar aon duine leis an sórt contrártha laistigh do féin. Tá an cine dhaonna, tar éis a fuarthas an contrártha seo, ag cónaí ar bhruaic de scrios.

An é go mbhéadfadh saol an duine teacht ón d-tús leis a leithéid de contrártha mar seo? Conas a d'fhéadfadh daoine de nádúr den chineál féin-contrártha seo teacht i mbeithsine? Má chruthaigh an cine daonna lena leithéid de contrártha seo ó bunaíodh é, ní bheadh saol an duine a bheith in ann a teacht chun cinn in aon chur. Dá bhrí sin, dar leis an contrártha, ní mór a bheith forbartha tar éis bhreith an chine daonna. Feiceann Chríostaíocht an staid scrios mar thoradh den Titim an cine daonna.

An féidir aon duine a dhíospóid go bhfuil staid an cine daonna uabhair? Nuair a thugann muid faoi an aire an bhfíric gur thánamar cuid bhruach féin-scrios, de bharr An Titim, ní mór dúinn, iarrachtaí éadóchasach a dhéanamh an trasnáil seo taobh istigh dúinn fhéin a réitigh. Éarann muid na dúileanna olc ag teacht ó n-ár Olc-intinn agus cuimsíonn muid na dúileanna maith ag eascair ó n-ár Bhun-intinn.

Mar sin féin, ní raibheamar in ann teacht ar freagra deiridh don gceist: Cad is é nádúr maith agus olc? Fós níl fhírinne iomlán agus críochnaitheacha gur féidir a chuir ar ár gcumas chun idirdhealú a dhéanamh, mar shampla, cé acu de na dhá, diachas nó aindiachas, atá maith agus cé acu atá olc. Ina theannta sin, táimid fós go hiomlán aineolach ar freagraí ceisteanna ar nós: Cad é an bhun-intinn, fuarán na miana maithe? Cad é tionscnaimh an aigne olc a thugann ghríosú de mian olc i bhfreasúra in aghaidh an bhun-intinn? Cad é an bhunchúis leis an contrártha a thugann daoine go scrois? Chun cosain in éadan na mian olc agus mian maith a leanúint, ní mór dúinn an aineolas seo a shárú agus cumas a fháil chun idirdhealú go soiléir idir mhaith agus olc. Ansin is féidir linn an cosán a ghlacadh chuig an saol maith atá a lorg ag an bhun-intinn.

Cíoraithe ó dearcadh an intleacht, léiríonn titim an cine daonna fána isteach in aineolas. Tá daoine comhdhéanta de dhá ghné: inmheánacha agus seachtracha, nó intinn agus corp; mar an gcéanna, tá an intleacht déanta suas de dhá ghné: inmheánacha agus seachtracha. Ar an mbealach céanna, tá dhá chineál de aineolas: aineolas inmheánacha agus aineolas seachtracha.

Aineolas inmheánach i dtéarmaí creidimh, is aineolas spioradálta é. Is é aineolas de sórt ceisteanna mar: Cad é bunús na ndaoine? Cad é cuspóir na bheatha? Cad a tharlaíonn tar éis bháis? An bhfuil Dia agus an domhan eile i mbeithsine? Cad é an cineál maith agus olc?

¹ Rómhánaigh 3:10-11

² Rómhánaigh 7:22-24

Tagraíonn aineolas seachtrach go aineolas ar an domhan nádúrtha, ina n-áirítear an corp. Is aineolas é ar cheisteanna ar nós: Cad é bunús na cruinne fisiciúil? Cad iad na dlíthe nádúrtha a rialaíonn gach feiniméin?

Ón tús stair go dtí an lá atá inniu ann, tá an cine daonna ag chuardach gan sos don fhírinne, chun an dá chineál aineolas a shárú agus eolas a bhaint amach. Trí reiligiún tá Daonnachta ag leanúint ar chonair na cuardach do fírinne inmheánach, agus trí eolaíocht ag leannacht an cosán a lorg fírinne seachtracha. Ba é Creideamh agus eolaíocht, gach ina gcuid réimsí féin, na modhanna cuardach chun teacht ar fhírinne, aineolas a threascair agus eolas a bhaint amach. Sa deireadh, ba chóir don mbealach reiligiún agus an mbealach eolaíochta bheith comhtáithe agus a gcuid fadhbanna réitithe i ghnóthais amháin aontaithe; Ba chóir an dá ghné na fírinne, inmheánach agus seachtrach, a fhorbairt i comhfhoghar iomlán. Ach ansin, saoraithe go hiomlán ó aineolas agus ag maireachtáil amháin i maitheasa comhaontaithe leis miana an bhun-intinn, beidh muid in ann taitneamh a bhaint as sonas síoraí.

Is féidir linn dhá chúrsa leathan a dhéanamh amach ar an cuardach ar réitigh do cheisteanna bunúsacha na beatha daonna. Sa chéad, tá daoine a chuardach de réir mar an domhan ábharach, comhthorthach. Iad siúd a shiúlann an cosán seo, ag chreidiúint é a bheith an mbealach uachtaracha, téinn siad ar a nglúine roimh glóir na heolaíochta ard-fhorbartha. Bainneann siad bród as an uilechumhacht agus na h-ábhar compordach a sholáthraíonn sí. Mar sin fhéin, an féidir linn taitneamh a bhaint as an sonas iomlán a bunaíodh ach amháin de bhun dálaí seachtracha a shásaíonn an cholainn? Féadfaidh ré na heolaíochta timpeallacht sóisialta chompordach inar féidir linn taitneamh a bhaint as saibhreas flúirseach agus rathúnas a cruthú, ach an féidir é seo go n-aonar mian spioradálta an féin istigh a shású go fíor?

Ní aon rud ármhá sealadach na daoine a ghlacann áthas i pléisiúirí na cholainn i gcomparáid leis an aoibhneas a bhíonn ag daoine ar chonair na soilsiú, a aimsíonn áthas i measc bochtanas simplí.

Ní raibh Gautama Buddha, a tréigeadh sócúlachtaí an pálás ríoga agus a bhí i loinne sa tóir ar an mBealach, an t-aon duine amháin a d-fhánaigh gan dídean agus é ag cuardach le haghaidh áit scíthe chroí. In san treo céanna a bhraitheann corp sláintiúil ar aigne fóna, níl áthas an corp iomlán ach amháin nuair a bhíonn an aigne sásta.

Cad faoi thuras an mhairnéalaigh ar fharraige an domhain ábharaigh faoi sheol na heolaíochta agus é sa tóir ar chompordaí fisiciúla? Lig dó an cósta a bhfuil sé ag lorg a shroicheadh. Sa deireadh, tabharfaidh sé faoi deara nach bhfuil ann ach an reilig ina gcuirfear a chorp.

Cá bhfuil eolaíocht ag dul? Go dtí seo, níor ghlac taighde eolaíoch leis an domhan inmheánach chúis; tá sé teoranta dó fhéin ar an domhan seachtrach. Níl glactha aige leis an saol eisint, ach teoranta dó féin le saol na feiniméin. Mar sin féin, tá eolaíocht an lá atá inniu ann ag dul isteach ar phas nua. Tá sé doshéanta a radhairc a ardú ón domhan seachtracha, thorthúil, fheiniméin go dtí an domhan inmheánach, cúiseach eisint. Tá an domhan eolaíochta ag teacht chun aithint nach féidir leis an eolaíocht spriocanna deiridh a bhaint amach gan míniú teoiriciúil den domhain cúisíocht, spioradálta.

Nuair a bheidh an mairnéalach, a bhfuil críochnaithe a aistear ar thóir na fírinne seachtrach faoi seoladh na heolaíochta ag cuir leis, seol eile, seol an reiligiúin, agus ag tabhairt faoi ar aistear nua i gcuardach na fírinne inmheánach, beidh sé ag aistir i dtreo ceannphointe nár bhreá leis an bhun-intinn.

Is é an dara cúrsa dianiarracht cine daonna, ná an iarracht chun freagra a thabhairt ar na ceisteanna bunúsacha faoi saol an duine trí an domhain thorthúil fheiniméin a tharchéimnigh

agus dul i gcuardach ar saol eisint. Gan séan, tá go leor soláthair déanta ag fealsúnachtaí agus reiligiúin a d'imigh ar tóir an cosán seo. Leag fealsúna, naoimh agus saoithe amach bealach na maitheasa do mhuintir na h-amanna. Ach tharla go leor de na h-éachtaí bheith mar ualach breise spioradálta do mhuintir an lae inniú.

Smaoinigh ar seo go hoibiachtúil. Ar tháinig fealsamh ar bith riamh ar an t-eolas a d'fhéadfaí réiteach leis an crá is doimhne an daonnachta? Ar shoilsiach aon saoi riamh go soiléir ar an g-cosán a réiteach na ceisteanna go léir bunúsacha de saol an duine agus na cruinne? Nár ardaigh a theagasc agus fealsúnachtaí ceisteanna níos mó nach mbíonn socraithe, dá bhrí sin ag eascair sinn chun amhras?

Comh maith le sin, leis sreabhadh ar aghaidh na staire tá céimnigh tagaithe as na soilse athbheochan a caith reiligiúin de gach aois ar iliomad anamacha a bhí ag spíonadh thart sa dorchadas. D'fhág siad ach buaiceas spriúch lagaigh ag eitleach sa dorchadas ag titim.

Déan scrúdú ar stair na Críostaíochta. Ag fógairt slánú an chine daonna, tá Chríostaíocht ag leathnú trí stair glórach de dhá mhíle bliain, ag leathnú a thionchar ar fud an domhain sa ré atá inniú ann. Ach cad mar a tharla don spiorad Críostaí a chaith uair amháin lasracha beocht comh iontach sin, d'ainneoin géarleanúint brúidiúil an Impireacht Rómhánach, tugadh saoránach Rómhánach ar a ghlúine roimh céasadh Íosa? Bhí an Chríostaíocht curtha beo ag sochaí fheodach na Meánaoise. Fiú cé a ardaíodh an Reifirméisean ard an tóirse den saol nua, ní bhféadfaí a lasair dul ar ais ar aistriú taoide an dorchadas. Nuair a d'imigh grá eaglasta i léig, nuair a bhorraigh tonnta saint caipitlíoch ar fud Críostaí na hEorpa, nuair a goil na maiseanna botha amach go ghéar in sna plódcheantar, tháinig geall slánú ní ó neamh ach as an domhain. Cumannachas a bhí mar ainm ar. Bhí an Chríostaíocht, cé go d'fhógair sé grá Dé, meathlíte go corp marbh de chléir ag sraoilleach sluána folamh. Bhí sé ansin ach nádúrtha go mbeadh meirge reibiliún a ardú, ag argóint nach fhéadfadh i bheithsine Dia gan trócaire a ceadaigh fulaingt den sórt sin. Dá bhrí sin, a rugadh ábharachas nua-aimseartha. D'éirigh leis sochaí an Iarthair bheith ina meán síolraithe ábharachas; bhí sé an ithir thorthúil a thug rath agus bláth do Cumannachas.

Chaill Chríostaíocht an cumas comhionann leis an rath de cheachtar cumannachas nó ábharachas agus theip ar a chur i láthair an fhírinne a d'fhéadfadh a gcuid teoiricí a cloígh. Breathnaigh Críostaithe go hanbhann fhaid is a bhachlaigh agus bhláth na h-idé-eolaíochtaí seo ina measc agus leathnaigh a dtionchar ar fud an domhain. Nach mór an trua é seo! Cad é níos mó, cé go múineann fhoirceadal Críostaíocht gur sliochtaigh daonnachta go léir as na tuismitheoirí céanna, ní bheidh go leor saoránaigh de na náisiúin Críostaí a fógraíonn an foirceadal seo fiú sasta suí mar aon lena deartháireacha agus deirfiúracha le dathanna craicinn éagsúla. Léiríonn sé seo staid iarbhír Chríostaíocht an lae inniú, a cailleadh go leor den chumhacht focail Íosa a chur ar i gcleachtas. Anois tá sé ina theach deasghnáth gan bheocht, tuama plána mín.

D'fhéadfadh an lae teacht nuair a chuireann iarrachtaí an duine deireadh leis na h-olcas sóisialta den sórt sin, ach tá duáilce amháin sóisialta nach féidir iarrachtaí an cine daonna féin riamh a dhíbirt. Is é sin mímhóráltacht gnéasach. De réir fhoirceadal Críostaí is é seo pheaca cairdinéalta. Nach mór an tragóid é nach féidir sochaí Críostaí an lae inniú cosc a chuir ar an chonair scrios seo atá an oiread sin daoine ag rith síos dall! Tá Chríostaíocht an lae inniú tar éis titim íosphartach chun mearbhall agus rannán, agus is féidir é ach féachaint go hanbhann fhaid is atá beathaí gan comhaireamh diúlta isteach in san mhaelstrom mímhóráltacht. Is é seo an fhianaise a sheasann go bhfuil Chríostaíocht traidisiúnta gan cumhacht chun leannacht ar aghaidh leis Deonú Dé chun daonnachta a shábháil san aois seo faoi láthair.

Cad é an chúis nach bhfuil daoine creidimh, cé go chuardaíonn said go dícheallach le haghaidh fhírinne inmheánach, bheith in ann chur i gcrích a misean buanna ó Dhia? Is féidir comparáid a dheanamh idir caidreamh an saol eisint leis an saol feiniméin agus an caidreamh idir an intinn agus an corp. Is é seo caidreamh de chúis agus toradh, inmheánach agus seachtrach, páirtí suibiacht agus oibiacht. In san treo céanna go mbaineann daoine amach foirfeachta carachtar ach amháin nuair atá an intinn agus corp aontaithe go h-iomlán, ní mór an dá shaol eisint agus feiniméin teacht le chéile go forfach sular féidir an domhan idéalach a bhaint amach. Mar aon leis an gaol idir aigne agus corp, mar sin freisin ní féidir saol na feiniméin bheith ann gan saol an eisint, agus ní féidir domhain na h-eisint bheith ann inneachar gan an domhain feiniméin. Dá réir sin, tá an saol tar éis báis ndlúthnasc doscartha le saol sa domhan seo. Tá áthas Spioradálta neamhiomlán gan sonas fisiciúil fíor.

Tá dian iarrachtaí déanta ag na reiligiúin saol sa domhan seo a dhiúltú ar thóir an bheatha síoraí. Tá fuath acu do pléisiúir an chomhlachta agus is fear leo aoibhneas spioradálta. Ach, áfach, go crua is féidir leo iarracht a dhéanamh, ní féidir le daoine iad fhéin a ghearradh amach as réaltacht an domhan seo nó an dúil i pléisiúir fisiciúil a neamhnigh, a leanann iad ar nós scáth agus nach féidir a chroitheadh as. Greimíonn an domhain seo agus a mianta ar daoine creidimh go greamúsach, ag tiomáint iad isteach i doimhneacht cráite croí. Is é sin an contrárta a cuireann phlá ar a saol caoindúthracht. Fiú amháin, bhuail go leor ceannairí spioradálta léargasach, fós stróiceadh leis an contrártha seo, le deireadh brónach. Is é seo an príomh-cúis do neamh-ghníomhaíocht agus laige reiligiúin an lae inniu: níor éirigh leo an féin-contrárta seo a shárú.

Tá fachtóir eile do reiligiúin i ndán dul i laghad. I gcomhréim leis dul chun cinn na heolaíochta, tá intleacht an duine éirithe an-sofaisticiúil, a éilíonn eolaíoch cur chuige tuiscint ar réaltacht. Tá na teagasc traidisiúnta reiligiúin, ar an lámh eile, don chuid is mó, gan aon mínithe eolaíochta. Tá sé sin le rá, nach féidir léirmhínte reatha de fhírinne inmheánacha agus seachtracha chomhaontú lena chéile.

Is féidir leis an cuspóir deiridh de reiligiún a bhaint amach ach amháin nuair a chreideann duine é ar dtús ina chroí agus ansin cuireann sé é i bhfeidhm. Mar sin féin, gan tuiscint bheith ann ar dtús, níl creidimh in ann sealbhú a ghlacadh. Mar shampla, tá sé chun tuiscint a fháil ar an fhírinne agus sa tslí sin ar gcreideamh a atreisigh go bhfuil staidéar a dhéanamh ar scríoptúir naofa. Mar an gcéanna, bhí sé chun cabhrú leis na daoine a thuiscint go raibh sé an Meisias, agus in san tslí sin iad a threorú chun e a chreidiúint, go raibh ar Íosa míorúiltí a thaispeáint. Is é tuiscint an pointe tosaigh le haghaidh eolais. Inniu, áfach, ní glacadh daoine leis an méid nach bhfuil inléirithe ag loighic na heolaíochta. Dá réir sin, ós rud é nach bhfuil reiligiúin anois in ann daoine a threorú fiú leis an leibhéal tuiscint, níos lú fós le creideamh, níl siad in ann a cuspóir a chomhlíonadh. Fiú éilíonn fhírinne inmheánach mínithe loighciúil agus cínnte. Go deimhin, ar fud an cúrsa fada stair, tá reiligiún ag bogadh i dtreo an pointe nuair a d'fhéadfaí a teagasc a shoiléiriú go heolaíocht.

Tá an chuma i gcúrsa forbairt creideamh agus eolaíocht, ag leagan amach leis an misean chun na dhá sort aineolas daonna a dhíbirt, go raibh said doréiteach agus frithráiteach lena chéile. Mar sin fhéin, don chine daonna a shárú go hiomlán ar an dá ghné de aineolas agus an maitheas go mian leis an bhun-intinn a réadaigh, ag pointe éigin sa stair ní mór go dtiocfaidh chun cinn fírinne nua a féidir comhréiteach a fháil idir an reiligiún agus an eolaíocht agus a gcuid fadhbanna a réiteach ar gníomhaíocht comhtháite.

D'féadach sé bheith neamh-pleisiúrach do dhaoine le creidimh reiligiúnach, go háirithe le Críostaithe, a fhoghlaim go gcaithfidh léiriú nua fírinne a láithrigh. Creideann siad go bhfuil na

scrioptúir atá acu cheana féin foirfe agus gan cháim. Cinnte, tá an fhírinne féin uathúil, síoraí, do-athraithe agus dearbh. Áfach, ní scrioptúir é an fhírinne féin, ach téacsleabhair ag múineadh an fhírinne. Tugadh amach iad ag amanna éagsúla i stair fhaid is a bhí an chine daonna ag fhorbairt go spioradálta agus go hintleachtúil. Go nádúrtha, d-athraigh doimhneacht agus méid na múinteoireachta agus an modh a chur an fhírinne in iúl de réir gach aois. Dá bhrí sin, maidir leis na téacsleabhair seo, ní mór dúinn riamh iad a fheiscint mar shampla iomlán i gach mion. 4

Tá reiligiún ag teastail uaidh daoine chun an Réaltacht Bhunúsach a lorg agus maitheas a bhaint amach i gcomhréir le claonadh an bhun-intinn. Dá bhrí sin, tá fheidhm gach reiligiúin i gchomhionann. Mar sin fhéin, láithrigh reiligiúin i bhfoirmeacha éagsúla de réir a gcuid misin éagsúla, an chultúr inar ghlac siad fréamh, agus de réir an tréimhse stairiúil ina bhí said suite. Freisin da thóg a scrioptúir foirmeacha éagsúla ar chúiseanna den chineál céanna. Tá na críche céanna ag gach scrioptúir: a dtimpeallacht a shoilsigh le léargas an fhírinne. Ach nuair a lastar lampa níos gile, lionraíonn sé níos mó ná an seana lampa agus céimníonn a misean. Cé nach bhfuil an chumhacht ag reiligiúin treoir amach a thabhairt do dhaoine nua-aimseartha as an ghleann dorcha bháis isteach i loinnir iomlán an saol, caithfidh léiriú nua den fhírinne teacht a féidir solas nua, níos gile a loinrigh. Cuir Íosa le fios go nochtach Dia an fhírinne nua la éigin: *"Ta sé seo raite agam libh i bhfigiúirí; tá an am ag teacht nuair nach mbeidh mé ag labhairt libh i figiúirí a thuile ach ag insint libh go soiléir faoi an Athair."*

Cén misin a gcaithfidh an fhírinne nua a chomhlíonadh? Ba chóir an fhírinne nua bheith in ann eolas a h-aontú trí athmhuintearas a fháil idir an fhírinne inmheánacha atá religiúin ag tóir agus an fhírinne seachtracha atá eolaíocht ag tóir. Dá bhrí sin, beidh sé ar chumas gach duine an dá chineál aineolas a shárú, inmheánach agus seachtrach, agus teacht chuig tuiscint iomlán ar an dá chineál eolais.

Freisin, ba chóir don fhírinne nua bheith mar cús bac a chuir ar dhaoine uabhair bealaí an aigne olc a leanniúnt agus dul sa tóir ar spriocanna an bhun-aigne, agus an maitheas a cuir ar a gcumas. Ba chóir di treoir a tabhairt do dhaoine an dhá-aigeanteas a cuardaíonn maitheas roinnt uaireanta, agus olcas uaireanta eile a bhlocáil. Ba chóir cumhacht a thabhairt do dhaoine creidimh an contrártha atá rompu a shárú insan streachailt chun maireachtáil de réir an mBealach. Do daoine uabhair, is é eolas solas na bheatha in a bhfuil cumhacht athbheochan, cé go bhfuil aineolas mar scáth an bháis agus chúis diothú. Ní féidir aineolas maoinneachais fíor a giniúint, agus in éagmais eolais agus mothucháin ní féidir leis an toil chun gníomhú teacht chun cinn. Gan an oibriú ceart den intleacht, mothucháin agus toil, ní féidir le saol an duine fíor bheith againn.

Má táimid cruthaíodh sa chaoi nach féidir linn maireachtáil óna chéile ó Dhia, cinnte dá bhrí sin coinsíníonn ár aineolas muid chun cosáin mí-shonrach a shiúl. Cé go féidir linn staidéar dícheallach den Bhíobla a dhéanamh, an féidir linn rá go dáiríre go bhfuil fhios soiléir againn ar réaltacht Dé? An féidir linn Chroí Dé riamh a thuiscint? Ba chóir don léiriú nua fhírinne bheith in ann Chroí Dé a thaispeáint: a croí-áthas ag am an chruthú; an chroí briste a bhraith sé nuair a rinne an chine daonna, a leanáí nach fhéadfadh sé a thréigean, reibiliún ina gcoinne; agus an dianiarracht a rinne sé ag iarraidh iad a shábháil tríd cúlra fada an stair.

Tá stair an cine daonna, fite de shaol na ndaoine a bhfuil claonadh i dtreona mhaith agus olc, lán le streachailt. Inniu, tá coinbhleachtaí seachtracha - cathanna faoi mhaoín, daoine agus críoch - ag laghdú de réir a chéile. Tá daoine ag teacht le chéile ag tharchéimí na difríochtaí idir na rásaí. Thug buadóirí an Dara Cogadh Domhanda fuascailt dá gcuid coilíneachtaí, fuair siad cearta comhionann leis na cumhachtaí móra agus bhí said chuimsithe mar bhail de na Náisiún Aontaithe. Le chéile, tá siad ag obair i dtreo ordú domhan. Tá mhaolú ar naimhdeas agus neamhréiteach i gcaidreamh idirnáisiúnta mar a thagann inní eacnamaíochta chun an tosaigh agus na náisiún ag comhoibriú margaí coitianta a thógáil. Tá cultúr ag cúlraíocht go héasca, leithlis traidisiúnta na náisiún á shárú agus droichead ag teacht chun an achar idir chultúir Thoir agus Thiar a giorraigh.

Mar sin féin, tá coimhlint amháin deireanach agus dosheachanta romhainn, an cogadh idir daonlathas agus cumannachas. Cé go bhfuil gach taobh féin-feistithe le armaí inmíoch agus iad in aghaidh an taobh eile i n-ullmhacht le haghaidh cath, tá croí an coimhlint inmheánacha agus idé-eolaíocht.

Cén taobh a dhéanfaidh bua amach sa choinbhleacht deiridh idé-eolaíocha seo? Cinnte, tugfaidh duine ar bith a chreideann i réaltacht Dia freagra go mbeidh bua ag an daonlathas. Mar sin fhéin, níl aon teagasc ag an daonlathas go fhéidir a bhuachaint thar cumannachas, nó níl an chumhacht sin aige é a dhéanamh. Dá bhrí sin, chun go mbeidh Deonú Slánaithe Dé chomhlíonadh go hiomlán, ba chóir don fhírinne nua seo ar dtús idéalachas an domhain daonlathach a ardú go leibhéal nua, agus ansin é a úsáid chun ábharachas a chomhshamlú, agus ar deireadh an cine daonnachta a thabhairt isteach i domhan nua. Ní mór don fhírinne seo a bheith in ann glacadh le gach reiligiúin stairiúil, idé-eolaíochtaí agus fealsúnachtaí agus aontais iomlán a thabhairt d'iad ina mheasc.

Tá roinnt daoine ann, go deimhin, a dhiúltíonn chreidiúint i reiligiún. Ní creideann said mar níl réaltacht Dé and an saol tar éis bás ar eolas acu.

Ach, mar sin féin comh láidir is ar mhaith leo na réaltachtaí seo a dhiúltú, is é nádúr an cine daonna chun ghlacadh agus chreideamh ionta más féidir leo a bheith cruthaithe go h-eolaíochta. Thairis sin, tá ionchlannú ag neamh i ndaoine a chuireann a n-aidhm deiridh i saol an domhain ábhar an nádúr go mbeidh, sa deireadh, mothú neamhní mór agus folús ina gcroí. Nuair a thagann daoine ar eolas Dé tríd an fhírinne nua agus tagann said ar réaltacht an domhain spiorad, tuigfidh siad nár chóir d'iad cuspóir deiridh na bheatha a leagan ar an domhan ábhar, ach in ionad sin, ba chóir bhreathnú ar an domhan síoraí. Siúlfidh said chonair an chreidimh, agus nuair a shroicheann siad a gceann scríbe deiridh, buailfidh siad le chéile mar deartháireacha agus deirfiúracha.

Má tá gach duine chun mbuaileadh le chéile mar deartháireacha agus deirfiúracha de bhua an fhírinne amháin seo, céard a bheidh an domhain sin bheith cosúil leis? Faoi soilsíú an fhírinne nua, bailófaidh le chéile gach duine a rinne streachailt faoi cúrsa fada an stair chun dorchadas an aineolas a dhíbirt. Beidh siad mar aon teaghlach mór. Ós rud é gur cuspóir na fírinne maitheasa a bhaint amach, agus ós rud é gurbh Dia tionscnamh na maitheasa, beidh Dia mar ionad an domhain bunaithe ar an fhírinne seo. Beidh gach duine ag adhair agus freastal ar Dhia mar a Thuismitheóir agus ag maireachtáil i gcomhceoil lena chéile i ngrá bráthar. Is sé nádúr daonna go bhfulaingíonn siad níos mó as cealg coinsiasa de bharr mícheart a dhéanamh ar a gcuid comharsan ar son foircinn sántach ná as an taitneamh a bhaineann said amach as na ngnóthachan mífhíréantacht. Chuirfidh aon duine a thuiginn é seo srian ar fhéin ón a gchomharsan a gortú. Ach da mbheadh bráthar grá dílis chun forseith ó doimhneacht croí daoine, ní bheadh sé a thuilleadh ar mian leo aon ní a dhéanamh a bheadh mar chúis pian ar a chomharsan. Conas a bheadh i bhfad níos mó fíor é seo i sochaí de dhaoine a mothaíonn gur mian le Dia, a tharchéimníonn am agus spás agus a mbreathníonn ar n-gach gníomh, go n-graíonn said a chéile? Dá bhrí sin, comh luath is a thagann stair peachach an cine daonna go deireadh, cuirfear tús le ré nua staire, áit go siomplaí, nach mbeidh daoine ag déanamh peacaí.

Is é an fáth a leannann daoine a chreideann i nDia ar aghaidh ag déanamh peacaí ná mar níl a creidimh i nDia ach coincheapúla. Níl sé i dtadhall lena gcuid mothúchán bhunaidh. Cé acu ina measc a bhféadach riamh peaca a chimiú dá mbheadh taithí Dia á mothú go doimhain acu ina bheith? Nach mbeadh siad ag croith dá mhothaigh siad réaltacht an dlí neamhaí nach feidir siúd a fheidhmníonn coireanna éalú ó gcinniúint ifreann?

Tugtar Ríocht na bhFlaitheas ar an saol gan pheaca atá curtha síos díreach, an sprioc seo a bhí a lorg le fada ag an chine daonna. Ós rud é go mbeidh an domhan seo bunaithe ar an domhain, d'fhéadfadh é a h-ainmiú Ríocht na bhFlaitheas ar domhan.

Is féidir linn a rá sa deireadh gur é bun-cuspóir obair slánaithe Dé ná chun Ríocht na bhFlaitheas ar domhan a bhunú. Míníodh thuas gur thit an chine daonna, agus gur tharla an titim i ndiaidh an chine daonna bheith cruthaithe. Má ghlacann muid go bhfuil Dia i mbeithsine, ansin tá sé soiléir cén cineál domhain a bhí Dia ag iarraidh bhaint amach ó thús, roimh titim na chéad sinsear. Is leoir é le rá go raibh an domhan seo le bheith Ríocht na bhFlaitheas ar domhan, taobh istigh go mbeadh torthaí cuspóir chruthú Dé.

De bharr an Titim, theip ar daoine an domhain seo a bhunú. Ina áit sin, thit siad isteach i n-aineolas agus thóg said domhan peacúil. Ó shin i leith, tá daoine titithe ag strachailt gan stad chun Ríocht na bhFlaitheas ar domhan a Athchóiriú, an domhan a bheartaigh Dé chruthú ó thús. Le linn cúrsa fada na staire, tá siad á lorg fírinne, inmheánacha agus seachtracha, agus tá said ag coinnigh le dianiarracht i dtreo na maithreas. Dá bhrí sin, taobh thiar de stair an cine daonna tá stair Deonú Dé chun domhan a athchóirigh ina bhfuil cuspóir chruthú Dé comhlíonta. Dá réir sin, ba chóir an fhírinne nua an próiseas a threorú do dhaoine thitithe conas filleadh ar an stát bhunaidh. Chun seo a dhéanamh, caithfidh sé na críche a chruthaigh Dia an chine daonna agus na Cruinne a nochtú cad a bhí, agus a mhúineadh mar gheall ar phróiseas a athchóiriú agus a sprioc deiridh.

Ar thit an cine daonna de bharr tortha a ithe a dtugtar tortha an crann eolas maith agus olc, mar atá scríofa dáiríre sa Bhíobla? Mura tharla, ansin cad ba cúis leis an Titim? Ní mór an fhírinne nua na ceisteanna seo agus cinn eile a fhreagairt a thug pian agus buart do aigne na smaointeoírí is domhain ar fud na h-aoise: Cén fáth a chruthaigh an Dia foirfeachta agus áilleacht cine dhaoine le poitéinseal titim? Cén fáth nár chuir an Dia uilefheasach agus uilechumhachtach cosc ar a d-titim, cé go raibh fhios aige go raibh siad ag titim? Cén fáth nár shábháil De an chine daonna peachach i toirt leis a cumhacht uilechumhachtach?

Fhaid is a mhothaíonn muid amhra leis na dlíthe eolaíochta folaithe sa domhan nádúrtha, is féidir linn dhéaduchtú gur é Dia, Cruthathóir de chách, go fírinneach mar tionscnaimh na h-eolaíocht. Más é stair an cine daonna deonú Dé chun domhain a h-aischuir in a bhféidir cuspóir a chruthú a chomhlíonadh, caithfidh sé a bheith go bhfuil Dia, Máistir na dlíthe go léir, faoi stiúir an deonú fada athchóiriú de réir phlean ordaithe. Is é ár tasc is práinní a thuiscint conas a thosaigh stair peachach an cine daonna, cén foirmli agus dlíthe a rialú le linn an deonú, conas a ndéanfar críoch ar stair agus, ar deireadh, isteach i cén cineál domhan a rachaidh an cine daonna isteach? Caithfidh an fhírinne nua freagraí a thairiscint ar gach ceann de na ceisteanna níos doimhne seo faoi na bheatha. Nuair atá na freagraí déanta go soiléir, ní bheifear bheithsine Dé a shéanadh, an Rialóir atá ag pleanáil agus ag treorú stair. Beidh muid ag aithint i ngach imeacht stairiúil rianta de Chroí Dé fhaid is a bhí sé ag streachailt chun daoine tite a shábháil.

Ina theannta sin, ba chóir an fhírinne nua a bheith in ann go leor ceisteanna deacair a soiléirigh i gChríostaíocht, a deonaíodh an misean chun a réimse chultúir a bhunaigh ar fud an domhain. Níl daoine oilte sásta go hiomlán leis an dearbhú simplí gur Íosa Mac Dé agus Slánaitheoir na daonnachta. Tá go leor díospóireachtaí diagachta tharlíthe ina gcuid iarrachtaí chun tuiscint a fháil ar an tábhacht níos doimhne leis teagascaí Críostaí. Ba chóir an fhírinne nua an gcaidreamh idir Dia, Íosa agus an cine daonna a soiléirigh; beidh siad seo a mhíniú le solas Prionsabal na Chruthaithe. Ina theannta sin, ba chóir dó a shoiléiriú na rúndiamhair deacair mórtimpeall an Tríonóide Naofa. Ba chóir dó a thaispeáint cén fáth go raibh slánú Dé ar na daonnachta indéanta

ach trí chuid fola a Mac amháin a doirt ar an chros.

Fós, tá ceisteanna deacair fágtha. Creidinn Críostaithe go bhfuil slánú a thabhairt tríd leorghníomh an chros. Ach níor thug aon duine riamh breith do linbh a bhí gan peaca agus gan aon ghá fuascailt a bheith ag an Slánaitheoir. Léiríonn sé seo go bhfuil, fiú tar éis a n-athbhreith i gCríost, daoine ag leannacht ar aghaidh chun an peaca an tsinsir a thabhairt síos go dtí a gcuid leanaí. Tarraingíonn sé seo ceist fíorthábhachtach anuas: Cad é sínteacht fuascailt an chros? Cé mhéad milliúin Críostaithe i stair an dhá mhíle bliain na Críostaíochta a h-uabhair go bhfuil a gcuid peacaí maite go hiomlán de bharr bhua fhuil an céasadh? Ach i ndáiríre, ní raibh riamh duine aonair, teaghlaigh nó tsochaí gan pheaca le feiceáil. Ina theannta sin, tá an spiorad Críostaí ag dul i laghad de réir a chéile. Cén chaoi a bhfuil muid chun réiteach ar an neamhréiteach idir an creideamh traidisiúnta i fuascailt iomlán trí mheán na céasadh agus an réaltacht iarbhír? Is iad seo ach cuid de na aincheisteanna go leor amach romhainn. Ba chóir an fhírinne nua, a bhfuil muid ag fanacht air le fada, gnáth freagraí a chur ar fáil.

Tá a lán Tomhaiseanna deacair eile le fáil sa Bhíobla, deaslabhartha i siombalachas agus meafar, mar shampla: Cén fáth a gcaithfidh Íosa teacht arís? Cathain, cén áit agus conas a fhilleadh dó? Conas a bheidh daoine titíthe aiséiríthe ar a theacht? Cad é an bhrí leis na tuar bíobalta go mbeidh neamh agus talamh a scriosadh le tine agus anachain eile? Ba chóir an fhírinne nua na puzzlí seo a mhíniú, ní i dteanga saindiamhair ach, mar a gheall Íosa, i dteanga simplí gur féidir le gach duine tuiscint.⁷ Da rinne léirmhíneithe éagsúla de véarsaí Bíobla siombalach agus meafarach é dosheachanta go roinnt na Críostaíochta i sainaicmí. Ach amháin le cabhair an fhírinne nua, lena míneithe soiléir an féidir linn thabhairt faoi aontacht Chríostaí.

Ní féidir an bhun-fhírinne seo a thugann beocht, áfach, a h-aimsiú trí imscrúdú uileghabhálach scríoptúir nó téacsanna scolártha; nó ní féidir é a cum ó intleacht aon duine. Mar atá scríofa i Leabhar Apacailipsis Eoin, “Ní foláir duit fáistine a dhéanamh arís i dtaobh pobal agus ciníocha (agus teangacha) agus a lán ríthe.”⁸ Ní mór an fhírinne láithriú mar taispeánadh ó Dhia.

Ag deireadh na h-ama, da sheol Dia duine amháin ar an dtalamh chun réiteach ar fadhbanna bunúsacha de shaol an duine agus na cruinne. Is é Sun Meung Mún a ainm. Le blianta fada anuas d’fánaigh sé tríd an domhan spiorad comh mór sin go raibh sé níos faide ná b’fhéadach duine a shamhlú. D’fhálróid sé conair fuilteach de fulaingt ar thóir na fírinne, ag dul trí crá a cuimhin Dia ina n-aonar. Ós rud é gur thuig sé nach féidir aon duine teacht ar an bhun-fhírinne chun an cine daonna a shábháil gan a rith trí na trialacha is searbh, throid sé ar aonar in aghaidh na milliúin diabhal, in sna domhain spioradálta agus fisiciúil, agus da caithréim sé thar iad go léir. Trí comaoineach pearsanta spioradálta le Dia trí cruinniú leis Íosa agus na naoimh go léir i bPharthas, thug sé chun solais na rúin go léir Neamh.

Is iad na focail a fógraíodh ar na leathanaigh seo ach cuid den fhírinne. Is é an imleabhar seo ach tiomsú den méid dá chuala agus a chlois na dheisceabail go dtí seo. Creidimid agus tá súil againn nuair a bhíonn an t-am níos aibí, beidh codanna níos cuimse den fhírinne foilsithe.

I ngach cúinne den domhan, tá anamacha iolrach a bhí ag spíonadh thart sa dorchadas ag fáil fianaise an fhírinne nua agus tá siad á athshaolú. Agus muid ag finn sé seo, ní féidir linn stop a chur le caitheamh na deora inspioráid is doimhne. Mian linn ó bhun ár gcroíthe go líonann a sholas go tapa ar an domhan.

Cuid a 1

Caibidil 1

Prionsabal an Chruthú

Síos tríd na staire, tá daoine cráite faoi na ceisteanna bunúsacha maidir leis saol an duine agus na cruinne gan teacht ar freagraí shásamhach. Tá sé seo toisc nár thuig aon duine an fhréamh prionsabal tríd conas a cruthaíodh an cine daonna agus na Cruinne ó thús. Chun teacht chuig an ábhar seo i gceart, ní leor é chun scrúdú a dhéanamh ar réaltacht thoradh. Tá an cheist bhunúsach faoi réaltacht cúisíoch. Ní féidir leis fadhbanna a bhaineann leis saol an cine daonna agus na cruinne a réiteach gan tuiscint ar nádúr Dia. Pléann an chaibidil seo go forleathan leis na ceisteanna seo.

Alt 1

Déthréithe Dé agus na Cruinne Cruthaithe

1.1 Déthréithe Dé

Conas is féidir linn eolas a chuir ar nádúr dhiaga an Dia dofheicthe? Bealach amháin is féidir linn a dhiacht a fheáigh na trí féachaint ar na Cruinne a chruthaigh sé. Dá bhrí sin, dúirt Naomh Pól:

Ó chruthú an domhain i leith tá a thréithe do-fheicthe – a chumhacht shíoraí agus a dhiagacht – le haithint agus le feiceáil sna nithe atá déanta. Más ea, níl aon leithscéal acu – RÓMHÁNAIGH 1:20

Díreach mar a léiríonn saothar ealaíne nádúr dofheicthe a déantóir i bhfoirm coincréite, tá gach rud in san Cruinne chruthaigh ag léiriú comharthaí substaintiúil de roinnt caighdeán den nádúr Dhiaga, an Cruthathóir Dofheicthe. Mar sin, seasann gach i gcaidreamh le Dia. Díreach mar is féidir linn teacht ar eolas carachtar an ealaíontóra trí chuid oibreacha, is féidir linn tuiscint a fháil ar nádúr Dia trí breathnú ar na rudaí éagsúla an Chruthú.

Lig dúinn tús a chur trí tagairt a dhéanamh ar na heilimintí coiteanna atá le fáil go huilíoch ar fud an domhain nádúrtha. Tá seilbh ag gach eintiteas ar na dhá saintréithe de yang (firinscne) agus yin (baininscne) agus a thagann said i mbeithsine ach amháin nuair a dhéanann na saintréithe seo caidreamh cómhalartach, laistigh den eintiteas féin agus idir é agus aonán eile.

Mar shampla, taobh istigh i gcáithníní fo-adamhacha, na bloic thógála bunúsach de gach ábhar, tá lucht deimhneach, lucht diúltach nó lucht neodrach déanta de bharr an neodrú comhábhair dearfach agus diúltach. Nuair a ghlacann na cáithníní páirt lena chéile trí chaidreamh cómhalartach a dhá saintréithe, cruthaíonn siad adamh. Taispeáineann adaimh, fiús dearfach nó diúltach. Nuair a théann na dhá -saintréithe laistigh de adamh amháin i gcaidreamh cómhalartach leo siúd i adamh eile, cruthaíonn siad móilín. Leanann móilíní déanta an treo seo ar aghaidh le tuile gcaidreamh cómhalartach idir a dhá-saintréithe chun sa deireadh bheith oiriúnach le haghaidh tomhaltais mar beathú do plandaí agus ainmhithe.

Iomadaíonn plandaí trí staimín agus pistil. Iolrionn agus chothabháilíonn ainmhithe a gcuid speicis tríd an gcaidreamh idir fireann agus baineann. Dar leis an Bíobla, tar éis Dia Ádhamh a chruthaigh, chonaic sé nach raibh sé go maith dó an fear chun cónaí ar aonar.¹ Ní go dtí tar éis dó Éabha a chruthaigh mar chomhpháirtí baineann Ádhamh, a dhearbhaigh Dia go raibh a cruthúchán “an-mhaith.”²

Cé go n-éiríonn adaimh dearfach nó diúltach tar éis ianúchán, bíonn gach fós comhdhéanta de núicléas dearfach agus leictreoin diúltach i aontacht cobhsaí. Mar an gcéanna, coinníonn gach ainmhithe, cibé acu firinn nó baineann, a saol tríd na caidrimh cómhalartacha idir eilimintí yang agus yin taobh istigh dó fhéin. Tá an rud céanna fíor i gcás gach glasra. I daoine, tá an chineál baininscneach le fáil folaigh i fir agus tá nádúr firinscneach le fáil folaigh i mná.

Thairis sin, bheithsin gach cruthú le gnéithe comhghaolach: laistigh agus lasmuigh, inmheánach agus seachtracha, tosaigh agus ar chúl, ar dheis agus ar chlé, suas agus síos, ard agus íseal, láidir agus lag, ag ardú agus titim, fada agus gearr, leathan agus caol, thoir agus thiar, thuaidh agus ó dheas, etc. An chúis dó seo ná go bhfuil gach rud a cruthaíodh le bheith ann tríd an gcaidreamh cómhalartach na dhá-saintréithe. Dá bhrí sin, is féidir linn a thuiscint go n-éilíonn gach rud i gcomhair mbeithsine ar an gcaidreamh cómhalartach idir a dhá-saintréithe de yang agus yin.

Mar sin fhéin, tá péire eile de na dhá-saintréithe i gcaidreamh cómhalartach atá níos bunúsaí fós don beithsine ná na dhá-saintréithe de yang agus yin. Tá seilbh ag gach eintiteas thar foirm seachtrach agus ar chaighdeán inmheánach. Teaspáineann an bhfoirm infheicthe seachtrach cosúlacht leis an caighdeán dofheicthe istigh. Tá struchtúr áirithe ag an gcaighdeán istigh, cé dofheicthe, atá léirithe go soiléir in san bhfoirm faoi leith seachtrach. Tugtar nádúr inmheánach ar an gcaighdeán istigh, agus tugtar foirm seachtracha ar an fhoirm lasmuigh nó cruth. Ós rud é go bhfuil an nádúr inmheánach agus foirm seachtrach comhfhreagrach (agus mar gnéithe istigh and lasmuigh) den eintiteas céanna, d’fhéadfar an fhoirm seachtrach a thuiscint chomh maith mar an dara nádúr inmheánach. Dá bhrí sin, bunaíonn an cineál inmheánach agus seachtrach suas le chéile foirm ionann dhá-saintréithe.

Lig dúinn daoine a ghlacadh mar shampla. Tá an duine comhdhéanta de foirm seachtrach, an corp, agus le chaighdeán istigh, an aigne. Is é an corp léiriú sofheicthe den aigne dofheicthe. Mar go bhfuil seilbh ag an aigne ar struchtúr áirithe, tógann an corp, a léiríonn í freisin chuma faoi leith. Seo é an smaoinemh taobh

thiar de carachtar an duine agus an cinniúint á fheictear trí scrúdú a dhéanamh ar a fordheach trí modhanna den sórt mar dreach nó léathóireacht bos na láimhe. Anseo, is é aigne an nádúr inmheánach agus is corp an fhoirm seachtrach. Is iad intinn agus corp na dhá ghnéithe comhghaolach den cine daonna; dá bhrí sin, féadfaidh an corp a thuiscint mar dara aigne.

Le chéile, is ionann iad leis na dhá saintréithe den cine daonna. Mar an gcéanna, marann gach rud tríd na gcaidreamh cómhálartach idir a dhá saintréithe de nádúr inmheánach agus fhoirm seachtrach.

Cad é an gaol idir an nádúr inmheánach agus foirm seachtrach? Tá an nádúr inmheánach doláimhsithe agus cúiseach, agus seasann sé san áit pháirtí suibíocht maidir leis an foirm seachtracha; tá an fhoirm seachtrach inláimhsithe, toradhúil, agus seasann sé san áit mar pháirtí oibiacht maidir leis an nádúr inmheánach. Tugann an gcaidreamh frithpháirteach idir an dhá gnéithe san áireamh: inmheánacha agus seachtracha, cúis agus toradh, páirtí suibíocht agus páirtí oibiacht, ingearach agus cothrománach. Lig dúinn úsáid arís an sampla den cine daonna, a bhfuil acu san aigne agus corp nádúr inmheánach agus foirm seachtrach, faoi seach. Tá cosúlacht ag an gcorp leis an intinn agus bogann sé de réir a orduithe sa tslí is a chothíthar saol agus téinn sé sa tóir ar cúiseanna an intinn. Dá bhrí sin tá gaol frithpháirteach inmheánach agus seachtrach idir an intinn agus an gcorp, cúisach agus toradhúil, mar comhpháirtí suibíocht agus oibiacht, ingearach agus cothrománach.

Mar an gcéanna, sealbhíonn gach rud cruthaíthe, gan trácht ar a leibhéal castachta, nádúr inmheánach doláimhsithe, a comhfhreagraíonn do aigne an duine, agus foirm seachtrach inláimhsithe, a fhreagraíonn do corp an duine. Laistigh de gach duine, ordaíonn an nádúr inmheánach, atá cúiseach agus suibíocht, an fhoirm seachtracha. Ceadaíonn an gcaidreamh beithsine don duine aonair agus chun feidhmiú go cuspóireach mar chruthú Dé.

Mhaireann agus gluaisaíonn ainmhithe mar tá a gcorpanna dírithe ag dámh inmheánach a gcomhfhreagraíonn leis aigne an cine daonna, ag dearlaic cuspóir áirithe dóibh. Choimeádann plandaí a gcuid feidhmeanna orgánach de bharr a nádúr inmheánach, a fheidhmíonn freisin cosúil leis aigne an duine i roinnt bealaí.

Tugann aigne an cine daonna claonas nádúrtha do gach duine chun a bheith pháirteach le daoine eile i gcomh-ceoil. Mar an gcéanna, tagann iain dearfacha agus iain dhiúltacha le chéile chun móilíní áirithe a gcruthú, toisc go bhfuil laistigh de gach ceann acu nádúr inmheánach buntúsúil a dtugann treoir dóibh i dtreo na críche sin. Bailaíonn leictreoin le chéile timpeall ar núicléis chun adamh a fhoirmiú toisc go bhfuil tréith den nádúr inmheánach a stiúraíonn iad i dtreo na críche sin taobh istigh ionta. Dar leis an eolaíocht nua-aimseartha, tá gach cáithnín a dhéanann suas adaimh déanta suas as fuinnimh. Chun go mbeidh fuinneamh in ann cáithníní a fhoirmiú, caithfidh sé freisin, nádúr inmheánach a glacadh a stiúrainn é chun foirmeacha éagsúla a thógaint.

Ag tóraíocht níos doimhne fós, tá muid ag cuardaigh an Cúis Deiridh a thug an fuinneamh an saol i bheithsine, le eilimintí de nádúr inmheánach agus foirm seachtrach. Bheadh an bheatha seo an gChéad Chúis de na rudaí iliomad in san cruinne. Mar an gCéad Cúis, caithfidh sé smacht a chuir freisin leis na dhá saintréithe de nádúr inmheánach agus foirm seachtrach, a sheasann mar partnéir subéid faoi réir de na nádúraí inmheánacha agus foirmeacha seachtracha na ndaoine go léir. Tugaimid Dia ar an gCéad Cúis seo na Cruinne, agus tugaimid nádúr inmheánach Dé agus foirm seachtrach Dé ar an nádúr inmheánach bunúil agus an fhoirm seachtrach bunúil. Mar a chuir Naomh Pól in iúl, trí imscrúdú ar na saintréithe atá i láthair go huilíoch insna rudaí éagsúla in san gchruthú, is féidir linn teacht ar an eolas faoi nádúr Dé: Is é Dia an Céad Cúis den cruinne ar fad agus an pháirtí subéid, taobh istigh dó fhéin tá na dhá saintréithe chomhchuí de nádúr inmheánach bunúil agus foirm seachtrach bunúil.

Táimid tar éis a luadh cheana féin go bhfuil gá do eintiteas i mbheithsine, le gaol cómhalartach idir na saintréithe dúbailte yang agus yin. Tá sé ach nádúrtha tuairim a bheith ann go bhfuil Dia, an Chéad Cúis de gach rud, i bheithsine agus bunaithe ar an cómhalartach gaol idir a chuid tréithe dúbailte yang agus yin. Tugann an véarsa “Chruthaigh Dia an duine ar a dheilbh féin, ar dheilbh Dé is ea a chruthaigh sé é. Fireann agus baineann is ea a chruthaigh sé iad”³ tacaíocht don smaoinemh seo go bhfuil ag Dia, mar an comhpháirtí ábhar, dhá saintréithe yang agus yin le armóin foirfeach.

Cad é an gaol idir na dhá saintréithe de nádúr inmheánach agus foirm seachtrach agus na dhá-saintréithe de yang agus yin? Tá taobh istigh den nádúr inmheánach bunúil agus foirm seachtrach bunúil Dé na gcaidreamh frithpháirteach de yang bunúil agus yin bunúil. Dá bhrí sin, tá yang bunúil agus yin bunúil mar tréithe den nádúr inmheánach bunúil agus foirm seachtrach bunúil. Tá an gcaidreamh idir yang agus yin cosúil leis an gceann atá i mbeithsine idir an nádúr inmheánach agus foirm seachtrach. Dá bhrí sin tá an gcaidreamh frithpháirteach seo a leanas idir yang agus yin: inmheánach agus seachtrach, cúis agus toradh, pháirtí suibíocht agus pháirtí obiacht, ingearach agus cothrománach. De bharr an cúis seo, tá sé scríofa i n Gheineasas gur ghlac Dia easna as an fear, Ádhamh, agus chruthaigh bean, Éabha, a bheith mar cuiditheoir.⁴ Sa gcás seo, da shoiléirigh yang agus yin Dé i baininsneachas agus firinsneachas.

Baineann duine foirfeachtas amach nuair a láraíonn sé a shaol ar a aigne; mar an gcéanna, tiocfaidh an chruthú chun bheith críochnaithe ach amháin nuair a sheasann Dia mar lár. Dá bhrí sin, is é an gCruinne corp foirfe orgánach a mbogann ach amháin de réir chuspóir chruthú Dé. Mar corp amháin orgánach, ba chóir na Cruinne bheith ann mar gcaidreamh de nádúr inmheánach agus foirm seachtrach, le Dia mar an nádúr inmheánach agus na Cruinne cruthaithe mar fhoirm seachtrach. De bharr an fáth seo, tá sé scríofa in san Bhíobla go bhfuil daoine, mar lár na gcruinne, cruthaithe i n-íomhá Dé. Toisc go bhfuil Dia i mbeithsine ann mar pháirtí suibíocht leis na tréithe de nádúr inmheánach agus firinsneachas, chruthaigh sé an cruinne mar a pháirtí obiacht leis na tréithe de fhoirm seachtrach agus baininsneachas. Tagann tacaíocht do seo go léir ón véarsa Bíobla a deireann, “fear. . . déanta i n-íomhá agus glór Dé.”⁵ Mar aitheantas ar sheasamh Dé mar pháirtí suibíocht inmheánach, firinsneach, tugaimid “Ár nAthair” ar.

Go hachomair, is é Dia an suibíocht in a bhfuil na dhá-saintréithe de nádúr inmheánach agus foirm seachtrach bunaithe le chéile i n-armóin. Ag an am céanna, is é Dia an aontas chomhchuí de firinsneachas agus baininsneachas, a léiríonn na buanna den bhun-nádúr inmheánach agus bhun-foirm seachtrach, faoi seach. Maidir leis an Cruinne, is é Dia an pháirtí suibíocht a bhfuil na buanna de nádúr inmheánach agus firinsneachas.

1.2 An Gaol idir Dia agus an Cruinne

D’fhoghlamar go bhfuil gach chruthú Dé a pháirtí obiacht substaintiúil, a bhfoirmiú tar éis a cosúlacht mar mheastachán scoite Dá dhá-saintréithe. Tá Dia i mbeithsine mar pháirtí suibíocht neamhchorprach do gach dhaoine. Is pháirtithe obiacht an Cine Daonna corpraithe ag leibhéal an íomhá, agus is pháirtithe obiacht an chuid eile den chruthú corpraithe ag an leibhéal de siombail. Tugtar firinná corpraithe aonair

³ Geineasas 1:27 (An Bíobla Naofa)

⁴ Geineasas 2:21-22 (An Bíobla Naofa) 21Chuir an Tiarna Dia suan trom ar an duine, agus, ina shuan dó, bhain sé easna as agus chuir feoil ina timpeall. 22An easna a bhain an Tiarna Dia as an duine, rinne sé bean aisti, agus thug chun an duine í.

⁵ 1 Corantaigh 11:7 (An Bíobla Naofa) Ní gá d’fhear a cheann a chlúdach mar is íomhá agus [macsamhail] Dé é; ach is[macsamhail] den fhear an bhean;

ar na pháirtithe obiacht seo, i n-íomhá agus siombail. Is léiriú scoite de na dhá-saintréithe Dé na fírinnaí corpraithe aonair seo. Dá bhrí sin, is féidir iad a idirdhealú go ginearálta i dhá rang:

iad siúd de na tréithe yang le cosúileacht nádúr bunúsach inmheánach agus firinscneachas Dé, agus iad siúd de na tréithe yin leis cosúileacht an fhoirm bhunaidh seachtrach agus baininscneachas Dé. Cé go mbaineann fírinnaí corpraithe aonair le ceachtar de na dhá rang, ós rud é go bhfuil siad go léir pháirtí obiacht substaintiúil de Dhia-ag taispáint cosúileacht a nádúr inmheánach bunúsach agus foirm seachtrach bhunúsach - tá laistigh ionta fhéin freisin nádúr inmheánach agus foirm seachtrach, agus mar an gcéanna na dhá tréithe de yang agus yin.

I bhfianaise ar ár dtuiscint de na dhá-saintréithe, is feidir an gcaidreamh idir Dia agus na cruinne a achoimriú mar seo: Is é an gCruinne ina h-iomláine pháirtí obiacht substaintiúil do Dhia. Tá sé comhdhéanta de fírinnaí corpraithe aonair, gach ceann acu léiriú uathúil de dhá-saintréithe Dé ag leibhéal an íomhá nó siombail, mar rialithe ag Prionsabal na Chruthú. Tá tréithe iliomad Dé, ina-dhúbailteacht, chionroinnte i ndaoine éagsúla, gach pháirtí obiacht ionchollaithe ag leibhéal an íomhá. Tá na tréithe seo chionroinnte freisin i ngach rud éagsúla sa chruthú, gach ceann acu mar pháirtí obiacht corpraithe ag an leibhéal de siombail. Tá an ngaol idir Dia agus na gCruinne cosúil leis an ceann idir an nádúr inmheánach agus an foirm seachtrach. Is caidreamh frithpháirteach é mar an ceann idir na dhá-tréithí: inmheánach agus seachtrach, cúis agus toradh, ingearach agus cothrománach, pháirtí subiacht agus pháirtí obiacht, agus mar sin de.

Ar deireadh, ó thaobh Prionsabal na Chruthú, lig dúinn imscrúdú a dhéanamh ar an coincheap meitifisiciúil ag fhréamh fealsúnacht Oirthear na hÁise atá bunaithe ar Leabhar na h-Athruithe (I Ching). Ansin, is é foinse na gCruinne ná an Bhunaidh Mhór (Bhun-Folúntas). Ón Bhunaidh Mhór d'eascair yang agus yin, ó yang agus yin a tháinig amach na Cúig Gníomhairí-miotal, adhmaid, uisce, tine agus cré-agus ó na Cúig Gníomhairí tháinig gach rud i mbheithsine.⁶ Tugtar an Bhealach (Tao) ar yang agus yin le chéile, nó mar atá scríobhta i Leabhar na hAthruithe, “yang amháin agus yin amháin: is é seo an Bhealach.”⁷ Tá an Bhealach sainmhínithe go traidisiúnta mar an Bhriathar. Chun é seo go léir a chur le chéile, ón Bhunaidh Mhór d'eascair yang agus yin, nó an Bhriathar, agus tháinig gach rud isteach i mbheithsine bunaithe ar an Bhriathar. Dá réir sin, is é an Bhunaidh Mhór an Céad Chúis de gach rud beo atá i mbheithsine, an núicléas lárnach agus pháirtí subiacht chomhchuí de yang agus yin.

Tá sé scríofa i Soiscéal Eoin go raibh “an briathar le Dé, agus gur é an bhriathar ná Dé,”⁸ agus go ndearnadh gach rud tríd an Bhriathar. Ag déanamh comparáid idir seo agus na meitifisic atá fréamhaithe i Leabhar na h-Athruithe, is féidir tuairim a bheith againn nach bhfuil an Bhunaidh Mhór, mar an foinse chomhchuí de yang agus yin, nó an Bhriathar, aon duine eile seachas Dia, agus mar atá feicthe againn, is é an comhpháirtí subiacht, chomhchuí de na dhá-saintréithe. De réir Prionsabal na Chruthú, tá an bhfíric ná toisc go bhfuil dhá-saintréithe ag gach rud a cruthaíodh tríd an Bhriathar, léiríonn se seo go bhfuil dhá-saintréithe ag an mBriathar fhéin.

Dá bhrí sin, tá an t-éileamh atá déanta i Leabhar na h-Athruithe go bhfuil yang agus yin le chéile mar an Bhriathar bailí. Mar sin fhéin féachann meitifisic Oirthear na hÁise seo ar na gcruinne go heisiach ó dhearcadh yang agus yin agus ag an am céanna teipinn sí aithint go bhfuil chomh maith nádúr inmheánach agus foirm seachtrach ag gach rud. Dá bhrí sin, cé go léiríonn sí go bhfuil an Bhunaidh Mhór

⁶ Is e seo parafása de na línaí ocailte de *Miniú Léaráid an Bhunaidh Mhor (Tai-chi-t'u shuo)* le Chou Tun-i.

⁷ *Leabhair na h-Athruithe*, nótaí iarcheangailte 4.

⁸ Céad Litr Naomh Eoin: *1An Briathar Ionchollaithe An ní a bhí ó thús, an ní a chualamar, an ní a chonaiceamar lenár súile féin, an ní ar leagamar súil air agus lámh, mar atá, Briathar na beatha – 2foilsíodh an bheatha agus chonaiceamar-na agus anois tugaimid fianaise agus fógraímid daoibhse an bheatha shíoraí a bhí fara an Athair agus a foilsíodh dúinne. 3Fógraímid daoibhse an ní sin a chonaiceamar agus a chualamar le go mbeadh páirt agaibh linne, fearacht mar atá againne leis an Athair agus lena Mhac Íosa Críost.*

an pháirtí subiacht, chomhchuí de yang agus yin, teipinn sí chun a thaispeáint go bhfuil an Bhunaidh Mhór, an pháirtí subiacht de nádúr chomhchuí inmheánach bhunaidh agus foirm seachtrach bhunaidh. Dá bhrí sin, níl an tuiscint aici go bhfuil an Bhunaidh Mhór, Dia le pearsantacht.

Táimid tar éis foghlaim nach féidir fhréamh coincheap fealsúnacht Oirthear na hÁise mar bunaithe ar Leabhar na hAthruithe a shoiléiriú go hiomlán ach amháin trí cabhair ó Prionsabal na Chruthú. Le blianta beaga anuas, tá aitheantas níos mo tagaithe ar leigheas Oirthearach ar fud an domhain. Is é an rath mar gheall ar an bhfíric go bhfuil a chuid bunphrionsabail, a díriú ar na coincheapa de yang agus yin, i gcomhréir leis an Prionsabal na Chruthú.

Alt 2

Príomh-Fhuinneamh Uilíoch, Gníomh Tabhairt agus Glac agus Bonn na gCeithre Sheasamh

2.1 Príomh Fhuinnimh Uilíoch

Is é Dia, Cruthaitheoir na nithe go léir, an réaltacht absalóid, síoraí, féin-bheithsineacht agus tarchéimnitheacht ama agus spáis. Tá an fuinneamh bunúsach de Dhé freisin síoraí, féin-bheithsineacht agus absalóid. Is é bunús gach fuinneamh agus fórsaí a ligean dhaoine cruthaithe a bheith ann. Tugann muid príomh fuinneamh uilíoch ar an bhfuinneamh bhunúsach seo.

2.2 Gníomh Tabhairt agus Glac

Tríd an ghníomhaireacht príomh fuinnimh uilíoch, foirmíonn na eilimintí subiacht agus obiacht de gach eintiteas bonn comhchoiteann agus téinn said isteach i n-idirghníomhaíocht le chéile. Ghiníonn an idirghníomhú seo, ar a seal, na fórsaí uile atá de dhíth ag an aonán do bheithsine, iolrú, agus idirghníomhaíocht. Tugtar gníomh tabhairt agus glac ar an idirghníomhaíocht a ghiniúnn na fórsaí tríd an phróiseas seo. Tá an príomh fhuinnimh uilíoch agus na fórsaí a ghintear trí gníomh tabhairt agus glac i gcaidreamh cómhálartach cúis agus toradh, inmheánach agus seachtrach, agus comhpáirtí subiacht agus obiacht. Is fórsa ingearach é an príomh fhuinnimh uilíoch, agus is fórsaí cothrománacha a ghintear trí gníomh tabhairt agus glac.

Lig dúinn scrúdú a dhéanamh go mion ar Dia agus a chruthú i dtéarmaí príomh fuinnimh uilíoch agus gníomh tabhairt agus glac. Ordíonn príomh fhuinnimh uilíoch Dé a dhá saintréithe síoraí chun bonn coiteann a fhoirmiú do a gcaidreamh frithpháirteach. Ansin téann said isteach le chéile i gníomh tabhairt agus glac. Bunaithe ar na fórsaí a ghineann as an gníomh tabhairt agus glac seo, thógánn na dhá saintréithe bunús le haghaidh a frithingiú síoraí. Is é seo an bunús le haghaidh bheithsine Dé, ar a bhfuil Dia i mbeithsine go síoraí agus a gineann sé na fórsaí ag teastáil chun an cruinne a chruthú agus a chothú.

In san cruinne a cruthaíodh, tagann chumhacht an príomh fhuinneamh uilíoch chuig na dhá saintréithe a dhéanann suas gach neach chun bonn coiteann a bhunú. Ansin bheith siad ag gabháil i gníomh tabhairt agus glac. Bunaithe ar na fórsaí a ghineann an gníomh tabhairt agus glac, thógánn na dhá saintréithe bunús le haghaidh a frithingiú leanúnach. Tíocfaidh sé seo chun bheith an bunús le haghaidh bheithsine gach neach aonair, agus de bharr sin tíocfaidh sé chun bheith ina pháirtí obiacht le Dé agus tá sé in ann na fórsaí a ghiniúint le haghaidh bheithsine leanúnach.

Mar shampla, tagann adaimh i mbeithsine nuair a mbailíonn leictreoin faoi núicléas agus déantar

idirghníomhaíochta leictreamaighnéadacha, atá cineál gníomh tabhairt agus glac. Nuair a dhéanann iain dheimhneacha agus iain dhiúltacha gníomh tabhairt agus glac, foirmíonn siad móilíní agus tháirgíonn siad imoibrithe ceimiceacha. Tá an gníomh tabhairt agus glac idir muirir leictreachais dearfach agus diúltach mar bhunús de gach feiniméin leictreach.

Is é an scaipeadh cothaithigh idir xiléim agus fléam cheann de na gníomhartha tabhairt agus glacadh i bplandaí a chothaíonn a gcuid feidhmeanna saol agus a gchuireann a bhfás chun cinn. Is é an gníomh tabhairt agus glac idir staimín agus pistil an meáin ceannasach do atáirgeadh saol phlandaí. Iolrionn agus chothabhálann ainmhithe a gcuid speiceas trí gníomh thabhairt agus ghlac idir fireann agus baineann. Comh-bheithsinn ainmhithe agus plandaí trí an sórt sin gníomh thabhairt agus ghlacadh mar an malartú ocsaigin agus dé-ocsaíd charbóin agus an comhoibriú idir beacha agus bláthanna.

Maidir leis na rinnaí neamhaí, tá staid an córas gréine bunaithe ar an gníomh tabhairt agus ghlac idir an ghrian agus na pláinéidí. Tugann a gcuid gluaiseachtaí éagsúla struchtúr do na gcrúinne. Tá an talamh agus an ghealach a choimeád ar bun chomh maith, a rothlaithe agus a réabhlóid i bhfithis a leagtar trí a gníomhú thabhairt agus ghlac.

Coinníonn corp an duine a saol tríd na gníomhaíochtaí tabhairt agus a glac idir artairí agus féitheacha, ion-análú agus easanálú, néarógí simpíteach agus pharaisimpíteach, agus mar sin de. Tugann an gníomhú tabhairt agus glac idir aigne agus corp chumas don dhuine aonair chun a chur i gcríoch gníomhaíochtaí a cuireann leis cuspoir na bheatha. Tá na gníomhú tabhairt agus glac idir fhear agus bean chéile i dteaghlach, i measc daoine i sochaí, idir an rialtais agus do shaoránaigh i náisiúin, agus i measc na náisiúin an domhain riachtanach dóibh chun cónaí le chéile i comtheacht agus síocháin.

D'ainneoin cé comh olc is féidir le duine a bheith, tá fórsa a coinsiasa, a gcuireann iallach air i dtreo saol suáilce, i gcónaí gníomhach laistigh dá féin inmheánach. Tá sé seo fíor i gcás gach duine de gach aois agus áiteanna. Ní féidir aon duine cuir faoi chois fórsa an choinsiasa, a bhfuil cumhachtach ag an obair fiú gan aon fheasacht comhfhiosach. Comh luath is a ndéanann duine gníomh olc, mothaíonn sé láithreach cráphianí na choinsiasa. Dá mbheadh feidhmiú an choinsiasa as láthair i ndaoine uabhair, bheadh deonú athchóiriú Dé dodhéanta. Cén chaoi a ghintear an fórsa coinsiasa seo? Ós rud é go tháirgtear na fórsaí go léir trí gníomh tabhairt agus ghlac, ní féidir an coinsias an fórsa is gá chun é a oibriú a ghiniúint ar a h-aonair. Tá sé sin le rá, nach féidir leis an choinsiasa oibriú ach amháin nuair a dhéanann sé bonn coitianta le roinnt ábhar comhpháirtí subiacht éigin agus gabháilann sé i gníomhú thabhairt agus glacadh leis. Is é Dia ár gcomhpháirtí subiacht coinsiasa deiridh.

Go bhunúsach deighil titim an cine daonna ár gcuidreamh le Dia. Seachas aonacht a bhaint amach le Dia, tháinig ár sinsear i gcuidreamh cómhálartach le Sántan, mar sin de **chuardar** mar aonacht leis. Ba é Íosa an t-aon Mhac ó Dé; fuair sé aonacht le Dé trí gníomh thabhairt agus ghlacadh foirfeach. Nuair a dtagann aontú le Íosa i gcuidreamh cómhálartach foirfe, is féidir linn ár bhun-nádúr tugtha ó Dhé a ghnóthú. Is féidir caidreamh thabhairt agus ghlacadh a shaothraigh le Dia agus a bheith ar aon leis. Seo é conas a fheidhmíonn Íosa mar idirghabhálaí do dhaoine uabhair; is é ár slí, fhírinne agus an saol. Tháinig Íosa le grá agus íobairt, chun gach rud a bhí aige a thabhairt don cine daonna, fiú ag tairiscint a chuid saol. Má casann duine dó i gcreideamh, tarlóidh sé *“nach gcaillfí é ach go mbeadh an bheatha shioraí aige.”*⁹

Is é an Chríostaíocht reiligiún de ghrá. Bíonn sé ag streachailt le grá agus íobairt chun cosán a oscailt chun caidreamh cothrománacha thabhairt agus a ghlacadh idir dhaoine i grá Críost a h-athchóiriú. Ar an bunús cothrománach grá seo, tá an mbealach oscailte chun ár n-gaol thabhairt agus ghlacadh ingearach le

⁹ Eoin 3:16

Dia a a h-athchóiriú. I fírinne, ba é seo an príomhchuspóir de gach theagasc agus gníomhais Íosa. Mar shampla, dúirt Íosa:

Ná tugaigí breith le heagla go dtabharfaí breith oraibh; óir is de réir na breithe a thugann sibh a thabharfar breith oraibh, agus is de réir an tomhais lena dtomhaiseann sibh a thomhaisfear chugaibh. -Matha 7:1-2

Nithe ar bith ab áil libh daoine a dhéanamh daoibhse, déanaigí amhlaidh sin dóibh: sin é an dlí agus na fáithe. -Matha. 07:12

Duine ar bith a admhóidh mise os comhair daoine, admhóidh mise eisean chomh maith os comhair m' Athar atá ar neamh. Ach duine ar bith a shéanfaidh os comhair daoine mé, séanfaidh mise eisean chomh maith os comhair m' Athar atá ar neamh. -Matha. 10:32

An té a ghlacann fáidh as ucht gur fáidh é, is tuarastal fáidh a gheobhaidh; agus an té a ghlacfaidh fíréan as ucht gur fíréan é, is tuarastal fíréin a gheobhaidh. -Matha. 10:41

Agus má thugann duine ar bith oiread is an cupán d'fhóruisce do dhuine den mhuintir bheag seo, as ucht gur deisceabal é, ní bheidh sé gan a thuarastal a fháil. -Matha. 10:42

2.3 Bonn na gCeithre Sheasamh a Chruthaíonn an Cuspóir Thrí-Obiacht trí Ghníomhaíocht Foinse-Rannán-Aontas

2.3.1 Gníomh Foinse-Rannán-Aontas

Tosaíonn an próiseas de chruthú Dé nuair a foirmíonn na dhá-saintréithe laistigh de Dia bonn comónta trí leidiócht ón a bhfuinneamh phríomh uilíoch. Mar a ngabhann siad i gníomh tabhairt agus ghlacadh, gineann siad fórsa a giniúann iolrú. Teilgeann an fórsa seo na dhá-saintréithe isteach i gcomhpháirtithe obiacht scoite substaintiúla, gach ceann a bhaineann le Dia mar ionad. Glacann na comhpháirtithe obiacht do Dhia ansin an seasamh de pháirtí subiaacht agus pháirtí obiacht dá chéile mar a spreag an príomh fuinnimh uilíoch chun bonn coiteann a dhéanamh agus dul isteach i gníomh tabhairt agus glacadh lena chéile. Ansin glachann siad páirt le chéile in aon aontas chomhchuí chun páirtí nua obiacht a foirmáil le Dia. An próiseas ar fad seo i cé acu taobh amuigh de Dhia, an Foinse, tá dhá aonán léirithe go leithleach roimh teacht le chéile arís i n-aonacht ar a dtugtar gníomh foinse-rannán-aontas.

2.3.2 An Cuspóir Trí Obiacht

Mar thoradh ar gníomh foinse-rannán-aontas, tá ceithre seasamh formálta: an foinse ag an lár, na pháirtí subiaacht agus obiacht (pháirtithe obiacht substaintiúil ar leith maidir leis an foinse i patrún a dhá saintréithe), agus a n-aontas. Is féidir aon cheann de na ceithre shuíomh glacadh le seasamh an pháirtí subiacht agus dul i ngleic leis na trí obiachtaí eile agus a chomhpháirtithe, chun bheidh ina comaoineach de trí comhpháirtithe obiacht. Nuair a glaclann gach ceann de na ceithre sheasamh áit mar comhpháirtí subiacht téann sé isteach i thabhairt agus a ghlacadh leis na trí ceann eile ag roithleánach timpeall air, comhlíonann siad an chuspóir trí obiacht.

2.3.3 Bonn na gCeithre Sheasamh

Nuair a bheidh chuspóir na trí h-obiacht cruthaithe trí gníomh foinse-rannán-aontas, an foinse leis na comhpháirtí subiacht agus obiacht mheasta as é fhéin, agus a n-aontas go léir chomhlíonta, tá bonn na gceithre sheasamh bunaithe.

Is é bonn na ceithre seasamh fhréamh uimhir a ceathair. Tá sé freisin an fhréamh de uimhir a trí, toisc go bhfuil sé a chomhlíonadh an críche sin de na chuspóir trí h-obiacht. Tá bonn na ceithre seasamh réadaithe ag Dia, fear céile agus bean chéile, agus leanaí; críochnaíonn siad na trí chéim de gníomh foinse-rannán-aontas. Dá bhrí sin, tá bonn na ceithre seasamh an fhréamh de prionsabal na trí chéim. Comh maith leis sin, glachann leis gach ceann de na ceithre bonn in san bonn ceithre seasamh le trí comhpháirtithe obiacht ag comhlíonadh an chuspóir trí obiacht. San iomlán, tá dhá cheann déag de comhpháirtithe obiacht; dá bhrí sin, is é an fhréamh den uimhir dó dhéag. Is é an bonn ceithre seasamh an bhunchloch bhunúsach de maitheasa. Tá sé réadú cuspóir Dé de a chruthú. Is é an bunús bunúsach don saol na ndaoine go léir, ag soláthar na fórsaí uile atá riachtanach chun a bheith ann agus a chumasú Dia chun cloí isteach ionta. Dá bhrí sin, is é bunús na ceithre sheasamh críche síoraí Dé de an chruthú.

2.3.4 Modh Beithsine Bhonn na gCeithre Sheasamh

Gluaiseann gach neach a chríochnaigh bunús na ceithre seasamh trí comhlíonadh chuspóir na trí obiacht trí gníomh foinse-rannán-aontas i mbogadh ciorclach (éilipseach) nó i gcosáin sféarúil. Mar thoradh air sin, tá siad i mbeithsine i dtrí thoise. Lig dúinn imscrúdú a dhéanamh anois ar an cúis leis seo.

Trí gníomh foinse-rannán-aontas, tá dhá-tréithe Dé theilgthe go ndéanann dhá comhpháirtithe obiacht ar leith agus substaintiúil, a bhíonn ag idirghníomhú lena chéile mar pháirtí subiacht agus pháirtí obiacht. Freagraíonn an páirtí obiacht leis an pháirtí subiacht chun bonn comónta a bhunaidh agus tosaíonn gníomhú thabhairt agus glacadh timpeall an pháirtí subiacht. Fhaid is atá siad ar comhardú le fórsa a thabhairt (lártheifeacha) agus an fórsa ghlacadh (láraimsitheach) imrothlaíonn an pháirtí obiacht timpeall an pháirtí subiacht i gluaiseacht ciorclach, agus dá bhrí sin tagann siad go chomhchuí agus aontais. Sa tslí chéanna, thiofadh an pháirtí subiacht chun bheith ina comhpháirtí obiacht le Dia, ag imrothlach timpeall Dé agus dá bhrí sin ag bhaint amach aontais leis. Nuair a bhíonn an pháirtí obiacht aointaithe i n-iomlán lena pháirtí subiacht, seasann a n-aontas os comhair Dia mar pháirtí obiacht nua leis cosúileacht ar na dhá-saintréithe. Thairis sin, an mbealach le haghaidh aon pháirtí obiacht chun seasamh mar pháirtí obiacht roimh Dhia ná trí aontas a dhéanamh lena chomhpháirtí subiacht.

San aontas seo de pháirtí subiacht agus obiacht, tá an pháirtí subiacht agus pháirtí obiacht iad fhéin comhdhéanta de dhá-tréithe; iad seo, leis an prionsabal céanna de gníomh thabhairt agus glacadh, ag sheoladh a gcuid tairiscintí ciorclach féin. Dá bhrí sin, feicimid gluaisne ciorclach de gníomh thabhairt agus glacadh laistigh dena pháirtí subiacht agus obiacht, atá gníomhach go comhuaineach sa gluaiseacht ciorclán níos mó laistigh dá aontas. Cé go bhfuil amanna ann nuair an bhíonn na dhá leibhéal de gluaiseacht ciorclach de pháirtí subiacht agus obiacht ag fithisíocht ar an phlána céanna, go ginearalta, de

bharr uile de réabhlóid ar fud an pháirtí subiacht ag athrú de shíor, thiofadh an gluaiseacht ciorclach seo chun bheith gluaiseacht sféarúil. I mbeagán focal, tá gach dhaoine a bhfuil an bunús ceithre seasamh críochnaíodh acu ag leannacht le ghluaiseacht ciorclach agus sféarúil, dá bhrí sin thiofadh chun a modh beithsine i gcónaí chun bheith tríthoiseach.

Lig dúinn glacadh leis an gcóras gréine mar shampla. Foirmíonn gach pláinéid, ag seasamh mar pháirtithe obiacht leis an ghrian, bonn coiteann agus téann said i mbun thabhairt agus glacadh leis an ghrian trí fórsaí láraimsitheach agus lártheifeacha. Ag roithleánach ar fud an ghrian i fithise éilipseacha, bhainann an ghrian agus na pláinéid amach comhréiteachas agus aonacht ag bhunú an córas gréine. Ag an am céanna rothlaíonn pláinéid an Domhain, mar chomhlacht ilchodach

de na dhá-saintréithe, ar a ais féin. Tá sé seo fíor freisin maidir leis an ghrian agus an chuid eile de na pláinéid; go bhfuil siad i h-uainíochta leanúnach ar a n-aiseanna féin, mar go bhfuil siad freisin chomhlachtaí ilchodach déanta de dhá-saintréithe. Níl na fithise le cúis de bharr an tabhairt agus glac sa ghrianchóras ag áitiú go díreach ar an phlána céanna. Ina ionad sin, mar gheall ar na huillinneacha éagsúla a fithise agus rothlaithe, foilseáin an córas gréine tairiscint sféarúil i dtrí thoise. Mar an gcéanna, tá gach rinn neamhaí i mbheithsine i dtrí thoise de bhua a n-gluaiseachtaí ciorclach agus sféarúil. Nuair a dhéanann na rinnaí neamhaí gan-comhaireamh thabhairt agus glacadh le chéile, foirmíonn siad rinn amháin agus dá bhrí sin tugann said struchtúr do na cruinne. Tá an cruinne ann i dtrí thoise mar, faoi rialú ag an prionsabal céanna, ghlacann a eilimintí páirt i gluaiseachtaí sféarúil.

Nuair a foirmeann leictreon bonn coiteann le prótón agus tógann sé páirt i gníomh thabhairt agus ghlacadh, rothlaíonn é thart ar an phrótóin i tairiscint ciorclach. Dá bhrí sin, aontaíonn said agus foirmíonn said adamh (Hidrigin). Tá an leictreoin agus an prótón fhéin comhdhéanta de dhá saintréithe a thugann cúis leo casadh i uainíochta leanúnach. Dá bhrí sin, níl an gluaiseacht ciorclán a h-eascaíonn as an gníomhú thabhairt agus glacadh idir an prótón agus leictreon teoranta do fithis ar phlána amháin ach, trí uillinn na réabhlóide a h-athrú go leanúnach, cruthaíonn gluaiseacht sféarúil. Trí ghluaiseacht sféarúil bíonn an adamh mar sin i trí toisí. Ar an gcaoi chéanna, is cúis fórsa maignéadach idir cuailí dearfach agus diúltacha le cáithníní mhuirear leictreachas chun luainigh i ngluaiseacht sféarúil.

Lig dúinn machnamh ar an cine daonna mar shampla. Mar an pháirtí obiacht leis an aigne, bunaíonn an corp bonn comhchoiteann leis an intinn agus bíonn se ag gabháil gníomh thabhairt agus glacadh leis. Ag labhairt go fáthchiallach, ansin rothlaíonn an corp timpeall ar an intinn agus bainneann sé amach aontacht iomlán leis. Má bhíonn agus nuair a sheasann an aigne mar pháirtí obiacht roimh Dhia agus imrothlaíonn sé timpeall Ar, ag athshondach i n-aonacht leis, agus nuair a thagann an corp chun bheith in aonacht leis an intinn, beidh cosúileacht le dhá-saintréithe Dé ag an duine aonair dá bhrí sin agus beidh sé ag seasamh mar pháirtí obiacht chorprófar Dé. Air sin comhlíonann an duine cuspóir na chruthú. Tá an intinn agus an corp freisin comhdhéanta de dhá-saintréithe, mar sin déanann siad gluaiseacht leanúnach laistigh d'iad fhéin. Dá bhrí sin, athraíonn gan stad an gluaiseacht ciorclach a tháirgtear trí an thabhairt agus ghlacadh dinimiciúil idir an intinn agus corp an uillinn réabhlóid ar fud Dé agus thiochfaidh sé chun bheith sféarúil. Bíonn daoine le cuspóir na chruthú readaíthe acu i mbeithsine mar dhaoine tríthoiseach atá i gcónaí le thoradh ar a saol chun bheith i gcaidrimhí sféarúil dírithe ar Dé. Seo é an chaoi go féidir leo máistreacht a bhaint amach fiú thar an domhain neamhchorprach. 11

Nuair a bheidh an ghluaiseacht ciorclach ón pháirtí subiacht agus an pháirtí obiacht ar plána amháin agus thiochfaidh chun bheith gluaiseacht sféarúil i bhfithis tríthoiseach, leathnaíonn an dinimiceas agus cruthaitheacht na cruinne. Léiríonn Athruithe ar achar, staid, cruth, treo, uillinn, fórsa agus luas gach bhfithis iad mar an áilleacht a chruthú ina infinideach éagsúla.

Díreach mar a bhfuil nádúr inmheánach agus foirm seachtracha ag gach dhaoine, tá cineál gluaiseacht sféarúil a comhfhreagraíonn do nádúr inmheánacha agus tá cineál a comhfhreagraíonn le foirm seachtracha. Mar an gcéanna tá gluaiseacht lárionad a comhfhreagraíonn do nádúr inmheánacha agus tá cineál a comhfhreagraíonn le foirm seachtracha. Tá an gcaidreamh céanna idir na dhá h-ionad seo is atá idir nádúr inmheánacha agus fhoirm seachtracha.

Cad é an t-ionad deiridh de gach de na gluaiseachtaí sféarúil seo? Tá an cine daonna mar lár de gach rud a cruthaíodh, atá mar pháirtithe obiacht ionchollaithe do dhá-saintréithe Dé i siombail. Is é Dia an lár-ionad na cine daonna, a cruthaíodh mar comhpháirtithe obiacht ionchollaithe i n-íomhá. Dá bhrí sin, is é Dia an

t-ionad deiridh de gach gluaiseachtaí sféarúil in san gCruinne.

Lig dúinn tuilleadh machnamh ar seo. Taobh istigh de gach comhpháirtí obiacht de Dé tá chomhpháirtí subiacht agus pháirtí obiacht laistigh dó féin. Is é lár an gcaidreamh seo ná an comhpháirtí subiacht, mar sin de is lár an aonaocht idir comhpháirtí subiacht agus an comhpháirtí obiacht ná an comhpháirtí subiacht. Ós rud é go bhfuil Dia mar lár an pháirtí subiacht, tá sé freisin an lár deiridh den aontas. Mar atá pléite thuas, tá na trí comhpháirtithe obiacht do Dhia (pháirtí subiacht, pháirtí obiacht, agus aontas) freisin ina bhoinn choiteanna le gach eile. Mar a thógann gach ceann de na trí an áit lárnach, agus éiríonn ar cheann leis na trí ceann eile tríd gníomhú thabhairt agus glacadh le Dia mar a n-ionad deiridh, comhlíonann siad an cuspóir thrí-obiacht agus bonn na gceithre sheasamh. Dá réir sin, an deiridh lárnach de bhonn na ceithre seasamh ná Dia.

Is aonair fírinne ionchollaithe gach rud a bhfuil seasamh ceithre bonn bunaíodh ar an mbealach seo acu. Mar atá luaite cheana, tá aonair fírinne ionchollaithe roinnte isteach i n-aonair fírinne ionchollaithe i n-íomhá (cine daonna) agus aonair fírinne ionchollaithe i siombail (an chuid eile den chruthú). Tá an gcruinne comhdhéanta d'aonair fírinne ionchollaithe gan comhaireamh, frithpháirteach i gcaidreamh le gach ceann eile in ord maith ó na cinn ar an leibhéal is ísle go dtí an leibhéal is airde. I measc iad go léir, áitiú ar dhaoine an leibhéal is airde.

Imrothlaíonn aonair fírinne ionchollaithe go sféarúil timpeall ar a chéile, agus iad siúd de leibhéal níos ísle ag gníomhú mar pháirtithe obiacht dóibh siúd ar leibhéal níos airde. Dá bhrí sin, tá an t-aonair fírinne ionchollaithe an t-ionad de aon ghluaiseacht sféarúil ar leibhéal níos airde a feidhmíonn mar pháirtí subiacht. Tá ionaid na h'aonair fírinne siombalach ionchollaithe gan comhaireamh idirnasctha ó na cinn is ísle is go dtí na cinn is airde. Tá an cine daonna na h-ionaid is airde, a bhfuil aonair fírinne ionchollaithe i n-íomhá.

Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar lárnacht an cine daonna. Deireann eolaíocht go bhfuil cáithníní bhunúsach na bloic tógála is bunúsaí de dhamhna agus míníonn sí go bhfuil siad comhdhéanta d'fhuinnimh. Ag tógaint san aireamh cuspóir bheithsine na h-aonair fírinne ionchollaithe a dhéanann suas an cruinne dhamhna ar leibhéal éagsúla, is féidir linn rá: go bhfuil fuinneamh ann chun cáithníní a fhoirmiú, tá cáithníní ann chun adamh a fhoirmiú, adaimh chun móilíní a fhoirmiú, móilíní chun damhna a fhoirmiú, agus tá damhna ann do chruthú gach uile na haonáin aonair in san gCruinne. Mar an gcéanna, tá ghníomhaíocht fuinnimh le haghaidh cuspóir cáithníní a fhoirmiú, tá ghníomhaíocht gcáithníní do adaimh, tá ghníomhaíocht na n-adamh do móilíní, agus tá ghníomhaíocht móilíní do dhamhna, agus tá ghníomhaíocht damhna le haghaidh cuspóir thógáil na gcruinne.

Cad é cuspóir na gcruinne? Cad é a lár? Freagra na dhá cheist ní h-ea aon cheann eile ná daoine. Sin é an fáth, tar éis dhaoine a chruthú, d'ordaigh Dia dóibh tiarnas a bheith acu ar an gcruinne.¹² Muna mbeidh aon daoine le léirthuiscint ar na gcruinne, ansin d'fhéadfadh sé a chur i gcomparáid le músaem gan aon chuairteoirí. Bhaineann na h-ailt ar taispeáint i músaem amach a luach fíor agus chothaímid mar iarsmaí stairiúla iad ach amháin nuair a bhfuil daoine a bhfuil meas, grá agus a ghlachann áthas ionta. Tugann a gcaidreamh le daoine luach dó a bheithsine. Muna mbeidh aon daoine le léirthuiscint ortha, ansin cén brí a mbheadh ann dó a bheithsine? Tá sé mar an gcéanna i gcás na cruinne, ina bhfuil dhaoine mar tiarnaí.

Téinn na rudaí éagsúla i gcruthú isteach i gcaidreamh frithpháirteach le comhchuspóir nuair a h-aimsíonn dhaoine foinsé agus nádúr de dhamhna, agus nuair a h-aithníonn agus rangíonn

phlandaí agus ainmhithe de na h-uisce, talamh agus aer, agus na réaltaí sa spéir. Tá a gcuspóir coiteann bainte amach acu nuair a chomhshamlú i gcorp an duine mar gnéithe riachtanacha do dhaoine a choimeád ar bun a gcuid feidhmeanna fiseolaíocha, agus nuair ghlachann siad páirt i dtógáil timpeallacht maireachtála compordach do dhaoine. I na mbealaí seo agus eile, seasann dhaoine i lár-ionad na gcruinne cruthaíodh ó thaobh a stádas sheachtrach.

Ina theannta sin, bíonn dáimh ag daoine leis na gCruinne óna stádas mar an lár-ionad inmheánach. Cé go bhfuil na gcaidrimh a pléadh thuas caidreamh fisiciúil, mheasamar anseo na gcaidrimh meabhrach nó spioradálta. Freagraíonn corp an duine, cé go bhfuil sé déanta suas de dhamhna, go hiomlán fiseolaíoch leis an mothúchán, intleacht agus thoil aigne an cinne daonna. Léiríonn seo go bhfuil eilimintí i dhamhna faoi a réim fhéin le dáimh a bheith le mothúchán, intleacht agus thoil -eilimintí a chomhdhéanann an nádúr inmheánach dhamhna. Is é seo an fáth a freagríonn gach rud in san gCruinne do mothúchán, intleacht agus toil an cinne daonna, cé le céimeanna éagsúla. Bíonn muid ar meisce leis áilleacht an domhan nádúrtha agus taithí deascabháil aontais mistiúil. Bíonn taithí againn ar seo toisc go bhfuil muid mar lár de na nádúr inmheánacha de gach rud sa domhan nádúrtha. Tá an cine daonna mar sin cruthaíodh mar ionad na gcruinne, agus an áit ina dtagann Dia agus an cine daonna chun bheith aontaithe go hiomlán is é seo lár an gcosmas.

Lig dúinn plé a dhéanamh ó thaobh eile conas atá daoine i lár an gcosmas, atá comhdhéanta de an domhan spiorad agus an domhan fisiceach. Cuimsíonn gach duine gnéithe uile na gcosmas. Ach, mar a pléadh níos luaithe againn, is féidir le gach rud sa gcosmas a roinnt go leathan i gcomhpháirtithe subiacht agus comhpháirtithe obiacht. Dá bhain Ádhamh, sinsear an chéad duine, amach foirfeachtas, chorprófar sé na heilimintí subiacht go léir i rudaí an chruthú. Dá bhain Éabha, amach foirfeachtas, chorprófar sí na heilimintí obiacht go léir i rudaí an chruthú. Chruthaigh Dia Ádhamh and Éabha chun tiarnas a bheith acu ar fud an domhain nádúrtha. Ag fás le chéile i dtreo foirfeachta, bhí Ádhamh le bheith rí na gnéithe uile subiacht sa gcruithú agus bhí Éabha le bheith banríon na gnéithe uile obiacht. Más rud é go raibh siad ansin anois i n-aontas mar fhear céile agus bean chéile, ba mhaith a bheith siad croílár a d'fhéadfadh riail thar na gCruinne ar fad atá comhdhéanta de comhpháirtithe subiacht agus comhpháirtithe obiacht.

Chruthaíodh an cine daonna le bheith mar lár comhchuí den gcosmas iomláine. Dá mbheidh foirfeachtas bainte amach ag Ádhamh agus Éabha agus da mbheidh siad aontaithe mar fhear céile agus bean chéile, bheadh i gceist teacht isteach i n-aontas na dhá ionad de na dhá saintréithe na ndaoine go léir.

Da mbheidh Ádhamh agus Éabha ag gluaiseacht in ionad le chéile agus aontas bhainte amach acu, bheidh an gcosmas ar fad leis a dhá saintréithe ag rince le chéile i gcomhchuí. Is é an áit seo in a dtagann Ádhamh agus Éabha le chéile go forfach i gcroí agus corp mar fear céile agus bean chéile an áit a thagann Dia, an comhpháirtí subiacht ag tabhairt grá, agus an cine daonna, na comhpháirtithe obiacht ag tabhairt ar ais áilleacht chun bheith i n-aontais. Is é seo an t-ionad maitheasa ina bhfuil cuspóir an chruthú chomhlíonta. Anseo Tarraingíonn Dia, ár dTuismitheor, in aice le agus seasann laistigh ina leanáí forfithé go scíthuil síochánta don síoraíocht. Is é an t-ionad maitheasa seo an comhpháirtí obiacht de grá síoraí Dé, cá bhféidir Dia spreagadh le háthas go síoraí. Is é seo an áit ina bhfuil an Briathar Dé ionchollaithe agus tugtha chun comhlíonadh. Is é seo ionad na fírinne agus an bhun-intinn a threoraíonn muid dul ar tóir ar cuspóir na Chruthú.

Dá bhrí sin, beidh na Cruinne ar fad ag gníomhú gluaiseacht sféarúil le críche aontaithe nuair a bheidh sé bunaithe ar an bhonn ceithre sheasamh cruthaithe as fear agus bean foirfeach, aontaithe mar fhear céile agus bean chéile dírithe ar Dia. Go tragóideach, chaill an gcruinne a h-ionad nuair a thit an cine daonna.

Sin é an fáth a scríobh Naomh Pól go bhfuil an dúlra féin ag tnúth go díocasach le foilsíú chlann Dé.¹⁰ Tá an Cruithú fós ag fanacht chun bheith i láthair agus mar lár na daoine a bhfuil a nádúr bhunúsach athchóirithe acu.

2.4 Uileláithreach Dé

Táimid tar éis foghlaim go bhfuil an bonn ceithre sheasamh, tógtha ar chuspóir trí obiacht, trí gníomhaíocht, foinse-rannán-aontas timpeall ar Dé go sféarúil agus go d-tagann sé isteach i gceann amháin Leis. Seo é an bunús bhunúsach do gach rud i mbeithsine chun rialachas Dé a chur ar fáil leis na cumhachtaí riachtanacha don saol. I domhan ina bhfuil cuspóir chruthú Dé comhlíonta, incomhlíonann gach duine aonair bhun-nádúr inmheánach agus bhun-foirm seachtrach Dé agus cuireann said tús le gluaiseachtaí sféarúil ar son bhunaidh rialachas Dé a thógáil. Dá bhrí sin tá Dia uileláithreach.

2.5 An Iolrú na Beatha

Má tá dhúile beo chun a chineál a iomadaigh caithfidh siad atáirgeadh, agus tarlaíonn an iolrú seo trí gníomhaíocht foinse-rannán-aontas atá tógtha ar idirghníomhaíochtaí maithe. Mar shampla, i bplandaí, a fhorbairteann síolta isteach i mbláthanna le staimíní agus pistilí; trí pailniú tháirgíonn siad a n-síl agus iomadaíonn said á gcineál. Éiríonn ainmhithe fireann agus bainneann aibí, ghlacann said páirt i tocmharc, cúplálann agus máithríonn said sleachta. Roinntear gach cealla i n-ainmhithe agus phlandaí tríd ghníomhaíocht thabhairt agus glacadh.

Nuair a ghníomhnaíonn an gcorp i gcomhréir leis toil an aigne, agus dá bhrí sin téann an intinn agus an corp isteach i mbun gníomh thabhairt agus ghlacadh, beidh saol a bhfuil cuspóir leis a mhaireachtál ag duine. Ansin mhealladh an duine aonair seo daoine ar aon intinn céanna. Fháid is a n-oibríonn na compánaigh le chéile go táirgiúil, caithfidh a n-ghrúpa síolraigh. D'fhéadfadh le rá go bhfuil na Cruinne foirmithe as iolrúchán na comharthaí iliomad substaintiúla nádúr inmheánach bunúil agus foirm seachtrach bunúil Dé trína gníomhú thabhairt agus glacadh ar tóir cuspóir na chruthú.

2.6 An fáth go bhfuil Gach Rud Beo Comhdhéanta de Déthréithe

Chun neach ar bith a bheith ann, tá fuinnimh ag teastáil, agus is féidir fuinneamh a tháirgeadh ach amháin trí gníomh thabhairt agus ghlacadh. Mar sin féin, ní féidir aon rud fríthingigh gan pháirtí. Chun a ghiniúint na bhfórsaí is gá chun eiseadh, ní mór a bheith ag neach ná dé-tréithe,

¹⁰ ¹⁹ Mar tá an dúlra féin ag tnúth go díocasach le foilsíú chlann Dé. ²⁰ Cuireadh an dúlra freisin ó rath, ní dá dheoin féin ach mar gheall ar an té úd a chuir ó rath é, ach i ndóchas; ²¹ mar fuasclófar an dúlra féin ó dhaoirse na truaillitheachta, chun saoirse ghlórmhar chlann Dé. ²² Is eol dúinn go ráibh an chruthaíocht go léir le chéile go dtí anois ag cneadach le tinneas mar a bheadh sí ar a leaba luí seoil. (RÓMHÁNAIGH 8: 19-22) An Bíobla Naofa © CGCF 2013

pháirtí subiacht agus pháirtí obiacht, is féidir a dul i mbun i gníomh thabhairt agus ghlacadh.

Ní féidir le gluaiseacht i líne dhíreach a choinneáil go deo. Do rud ar bith nádúr síoraí a bheith ní mór dó bogadh i gciortcal; tá gníomhú thabhairt agus glac idir páirtí subiacht agus pháirtí obiacht riachtanach le haghaidh aon tairiscint ciorclach. Tá sé seo fíor fiú do Dhia; agus mar sin tá dé-tréithe Aige a ligeann dó maireachtáil go síoraí. Chun go mbeidh cosúlacht idir chruthú Dia leis a nádúr síoraí agus a bheith mar pháirtí síoraí obiacht, caithfidh sé a bheith mar an gcéanna comhdhéanta de na dé saintréithe. Mar an gcéanna, coinníonn am a suthaineacht trína timthriallta tréimhsiúla.

Alt 3

Cuspóir an Chruthú

3.1 Cuspóir Chruthú na Cruinne

Tá sé taifeadta sa Bhíobla ná tar éis do Dhia gach lá den chruthú a críochnú, chonaic Sé go raibh said maith.¹⁴ Tugann seo le fios go raibh Dia ag iarraidh go mbeadh a Chruthú comhpháirtithe obiacht ag inchollaidh maitheas chun go mbhféadfadh Sé áthas a ghlacadh iontu. Conas is féidir leis an chruthú an t-áthas ba mhó a thabhairt do Dhia?

Cruthaíodh Dia dhaoine mar an chéim deiridh i cruthú na cruinne. Chruthaigh Sé iad in a h-íomhá, i gcosúlacht a nádúr inmheánach agus foim seachtrach, agus thug Sé íogaireacht dóibh le gach braistintí agus mothúcháin toisc go raibh Sé ar A intinn áthas a roinnt leo. Tar éis a chruthú, bheannaigh Dia Ádhamh agus Éabha:

Agus bheannaigh Dia iad á rá leo: “Bígí torthach, agus téigí i líonmhaire agus líonaigí an talamh agus cuirigí smacht air. Bíodh tiarnas agaibh ar iasc na farraige, ar éanlaith an aeir agus ar an uile dhúil bheo a chorráinn ar talamh.” -Gen. 01:28

Seo iad na trí Beannachtaí Mhóir: a bheith rathúil (aibí agus réidh torthaí a iompróidh), iolrú agus tiarnas a bheith thar an Chruthú. Dá ngéilleadh Ádhamh agus Éabha an sainordú diaga seo agus tógadh an Ríocht na bhFlaitheas, níl aon amhras ach go mbeadh Dia a bhraith an-áthas is mó fhaid is a **déanfadh** a mhac agus iníonacha gairdeas ar fud an domhain de chuid idéalach.

Conas is féidir na trí beannachtaí mhóra Dé a chomhlíonadh? Is féidir iad a bhaint amach ach amháin nuair a bunaítear an bunús ceithre seasamh, atá mar fhondúireacht bunúsach na Chruthú. Chomhlíontar na trí beannachtaí mhóra nuair a chríochnaíonn an chruthú ar fad, daoine san áireamh, an bunús ceithre seasamh le Dia mar lár. Seo é Ríocht na bhFlaitheas, áit a bhfuil maitheas deiridh réadaithe agus mothaíonn Dia an t-áthas is mó. Tá sé seo, i ndáiríre, cuspóir cuí Dia nuair a chruthaíodh na gCruinne. Leis an gcine daonna ag a lár is é cuspóir deiridh na cruinne, áthas a thabhairt ar ais do Dhia. Tá dhá críocho ag gach aonáin. Mar a míníodh níos túisce, tá dhá ionaid gluaiseachta ag gach aonán, cheann de chineál inmheánach agus ceann eile de bhfoirm seachtracha. Tá na h-ionaid seo ag dul ar thóir críocho comhfhreagracha – ar son mhaithe ar an iomlán agus ar mhaithe an duine aonair – a bhfuil mar an gcéanna a caidreamh mar sin idir an nádúr inmheánach agus foirm seachtrach. Baineann na dhá críocho le chéile mar cúis agus toradh, inmheánacha agus seachtracha,

comhpháirtí subiacht agus comhpháirtí obiacht. I n-idéalach Dé, ní féidir a bheith ann aon cuspóir aonair nach tacaíonn leis an cuspóir iomlán, ná ní féidir go mbeadh aon cuspóir iomlán nach dtugann ráthú do leasanna an duine aonair. Déanann an éagsúlacht infinideach d'eisintí suas corp amháin orgánach ollmhór fite fuaite den na dé-críocha seo.

3.2 Comhpháirtithe Obiacht Maith do Lúcháir Dé

Chun tuiscint níos beaichte ar na saincheisteanna a bhaineann le cuspóir chruthú Dé, lig dúinn ar dtús scrúdú a dhéanamh ar an gcaoi a tháirgtear áthas. Ní tháirgtear áthas ag duine aonair ina n-aonar. Tagann áthas nuair atá againn comhpháirtí obiacht ina bhfuil ár nádúr inmheánach agus foirm seachtrach frithchaite agus forbartha. Cuidíonn ár comhpháirtí obiacht dúinn ár nádúr inmheánach agus foirm seachtracha féin a mhothú tríd an spreagadh a thugann sé. D'fhéadfadh an comhpháirtí obiacht seo bheith doláimhsithe nó d'fhéadfadh sé bheith suntasach. Mar shampla, d'fhéadfadh pháirtí obiacht ealaíontóra a bheith mar smaoinemh ina aigne, nó an phéintéireacht nó dealbh críochnaithe a thugann bunús don smaoinemh.

Nuair a shamhlaíonn sé a smaoinemh nó dhearcaíonn sé a chuid oibre, tá sé spreagtha a chuid nádúr inmheánach agus foirm seachtracha féin a mhothú frithchaite lastigh ann agus mothaíonn sé áthas agus sásamh. Nuair is é a smaoinemh amháin an comhpháirtí obiacht, níl sé chomh spreagúil, nó níl an t-áthas a thugann sé chomh doimhin, mar atá as saothar críochnaithe. Dtionscnaíonn nádúr seo an cinne daonna i nádúr Dé. In san slí chéanna, mothaíonn Dia lánmhaireacht áthas nuair spreagtar É leis A ghomhpháirtithe obiacht suntasach nádúr inmheánach bhunúsach agus foirm seachtracha bhunúsach a mothaigh tríothu.

Míníodh níos luaithe nuair atá Ríocht na bhFlaitheas réadaithe - tríd comhlíonadh na Trí Bheannachtaí Mhóra agus bhunú Bonn na gCeithre Sheasamh - tagann sé chun bheith an comhpháirtí obiacht maith a thugann áthas do Dhia. Lig dúinn a imscrúdú conas a éiríonn an Ríocht chun bheith mar comhpháirtí maith Dé.

Eochair do chéad beannacht Dé ná foirfeachtas den charachtar aonair. Is réamh-mheastacháin scoite agus comhpháirtithe obiachta Dé aigne agus corp an duine aonair. Chun gur féidir le duine aonair a gcarachtair a foirfiú, ní mór dó bunús ceithre seasamh a fhoirmiú laistigh dó féin trína intinn agus corp bheith aontaithe le chéile ag gníomh tóg agus glac le Dia san áit lárnach. Beidh daoine aonair den sórt sin mar Theampeall de Dhia, [15] ag baint amach aontas iomlán l'Eisean, [16] agus in ann nádúr Dhiaga a fháil. Gheobhfaidh said taithí ar Chroí Dé mar dá mba é a gcuid féin. Dá réir sin, tuigeann siad A Thoil agus maireann said go hiomlán in oiriúint dó. Nuair a cloígeann duine i staid na foirfeachta aonair, chónaíonn sé mar an comhpháirtí suntasach obiacht leis a h-intinn. De bharr go bhfuil Dia i lár a aigne, bíonn sé ina chónaí freisin mar comhpháirtí obiacht suntasach do Dhia. Déanann an intinn agus Dia gairdeas nuair a mhothíonn siad a nádúr inmheánach agus foirm seachtracha tríd an spreagadh a thugann a gcuid comhpháirtithe obiachta leo. Dá réir sin, nuair a bhaineann daoine amach chéad bheannacht Dé, éiríonn said muirneach do Dhia agus spreagann É le háthas. Ag roinnt mothúcháin Dé go léir mar a gcuid féin, ní bheadh siad in ann aon ghníomhartha peacúil a dhéanamh ar nós go mbeadh buairt ar Dé. Ciallaíonn sé seo nach mbeadh siad in ann titim riamh.

Bhí dara beannacht Dé le bheith comhlíonadh ag Ádhamh agus Éabha tar éis foirfeachtas aonair a bhaint amach acu mar chomhpháirtithe obiachta do Dhia, gach duine d'iad ag shoiléiriú gné de dhá saintréithe Dé. Chun an bhonn ceithre sheasamh a thógáil ina theaghlach, ba chóir Ádhamh agus Éabha aontú le chéile go grámhara mar fhear céile agus bean chéile agus leanaí a thógadh. Bheadh sé seo comhlíonadh den dara beannacht. Tá an teaghlach nó sochaí a bhunaíodh ar bhonn ceithre sheasamh i gcomhréir le

barrshamhail Dé phatrúnaithe tar éis íomhá de aonair foirfe. Éiríonn sé mar sin chun bheith an comhpháirtí substaintiúil obiachta leis an duine aonair atá ina chónaí i n-aontas le Dé, agus dá bhrí sin, tiocfaidh sé chun bheith freisin an comhpháirtí suntasach obiachta le Dhia. Mothaíonn an duine aonair áthas, agus mar an gcéanna mothaíonn Dia áthas, nuair a bhraitheann gach ceann sa teaghlach nó sa phobal na léiriú ar a nádúr inmheánach agus foirm seachtrach fhéin. Nuair a chomhlíonadh dara beannacht Dé, thiocfaidh an teaghlaigh nó an phobail seo freisin chun bheith mar chomhpháirtí obiachta maith ag tabhairt áthas do Dhia.

Roimh dúinn scrúdaigh faoi conas tar éis an tríú beannacht a bhaint amach a bhunaíonn duine le dea-comhpháirtíochta obiacht a thugann áthas do Dhia, ní mór dúinn imscrúdú a dhéanamh ar dtús faoi an ngaol idir dhaoine agus a chruthú ó dearcadh an nádúr inmheánacha agus foirm seachtracha.

Roimh chruthú an cine daonna, chruthaigh Dia an domhan nádúrtha trí léiriú machnaimh páirteach den nádúr inmheánach agus fhoirm seachtrach a bhí coimpearta Aige don cinne daonna. Dá bhrí sin, tá laistigh insan duine féin an tsuim iomlán na h-úsraí de gach rud. Is é seo an chúis go dtugtar micreacasma na gcosmas ar.

Nuair a chruthaigh Dia rudaí beo, thosaigh Sé le créatúir le ordú níos ísle. Thar na h-ama, chruthaigh Sé ainmhithe le ord níos airde le bitheolaíochta le feidhmeanna níos casta, ag sroich buaice leis an gcine daonna ag an leibhéal is airde. Mar sin, tá na heilimintí, na struchtúir agus na cáilíochtaí céanna le fáil in ainmhithe is atá ag an cine daonna. Mar shampla, tá cordaí gutha an duine comh ilúsáide sin gur féidir leo aithris a dhéanamh ar beagnach aon fuaimne ainmhí. Toisc go bhfuil laistigh i gcorp an duine na cuair agus línte álainn go léir an chruthú, feabhsaíonn ealaíontóir a chuid scileanna ag tarraingt cuspaí nochtaithe.

Cé go bhfuil struchtúir agus feidhmeanna éagsúla ar dhaoine agus plandaí, tá siad den chineál céanna in san treo go bhfuil siad araon comhdhéanta de chealla. Is féidir gach ceann de na heilimintí, struchtúir agus saintréithe de phlandaí a fháil i ndaoine. Mar shampla, comhfhreagraíonn duille plandaí leis an scamhóg daonna i gcuma agus feidhm. Mar a ionsúinn duilleoga carbóin dé-ocsaíd as an atmaisféar, súnn an scamhóg daonna ocsaigine. Comhfhreagraíonn brainsí agus coise de plandaí ar an gcóras imshruthaithe daonna, a dháileann bheathú go dtí an corp ar fad; comhfhreagraíonn an xiléim agus fléam do artairí agus féitheacha daonna. Comhfhreagraíonn fréamhacha phlandaí don bhoilg agus stéige daonna, a ionsúinn cothaithe.

Rinneadh an cine daonna ó cré, uisce agus aer; dá bhrí sin tá gnéithe den ríocht mianraí taobh istigh díobh. Thairis sin, léiríonn an domhan cosúlacht le struchtúr corp an duine: tá screamh an domhain clúdaithe le plandaí, lena uiscebhealaí faoi thalamh taobh istigh den bunsraith, agus faoi bhun é go léir luíonn croíleacaigh leáite timpeallaithe le maintlín creagach. Tá an cosúileacht seo mar struchtúr corp an duine, le craiceann clúdaithe le gruaig, fuileadán a ritheann taobh istigh de córas matán na leise, agus smeara suite (46) níos doimhne fós laistigh insna cnámha.

Is é an bhrí le tríú beannacht Dé ná foirfeachtas tiarnas an duine thar an domhain nádúrtha. Chun an beannacht seo a chomhlíonadh, caithfidh tiarnais bhunús na ceithre seasamh a bhunú dírithe ar Dhia. Ní mór an cine daonna agus an domhan nádúrtha, mar comhpháirtithe obiachta substaintiúil Dé ag leibhéal na n-íomhá agus siombailí faoi seach, grá agus áilleacht a roinnt chun le bheith go hiomlán ar aon. (17)

Is comhpháirtí obiacht an domhan nádúrtha a thaispeáinn nádúr inmheánach agus foirm seachtrach an cine daonna ar bhealaí éagsúla. Dá réir sin, faigheann dhaoine idéalach spreagadh ó domhan an nádúr. Ag mothú a nádúr inmheánach agus foirm seachtrach féin ar thaispeáint ar fud an chruthú, mothaíonn siad áthas ollmhór. Mothaíonn Dia áthasach freisin nuair a spreagtar A nádúr inmheánach bhunúsach agus

foirm seachtrach bhunaidh ón t-uilebhith; tá sé seo indéanta nuair a dtéinn Sé ina tríú pháirtí obiacht trí an aontas chomhchuí idir an cine daonna agus an domhan nádúrtha. Dá bhrí sin, nuair a baineann daoine amach an tríú beannacht Dé, éiríonn an uilebhith ar fad bheith mar comhpháirtíochta obiacht maith eile ag tabhairt áthas do Dhia. Dá mbeadh cuspóir chruthú Dé bainte amach ar an mbealach seo, bheadh saol idéalach gan fiú rian de pheacha curtha ar bun ar an domhain. Glaoightear Ríocht na bhFlaitheas ar domhan ar an domhain seo. Nuair a druideann saol sa Ríocht na bhFlaitheas ar domhan chun deiridh, tá daoine chun dul isteach insan domhan spiorad agus go nádúrtha taitneamh a bhaint as beatha síoraí i Ríocht na bhFlaitheas ann.

Bunaithe ar an bplé go dtí seo, is féidir linn a thuiscint go bhfuil an Ríocht na bhFlaitheas cosúil le duine a bhfuil foirfeacht aonair bhainte amach, ag leanúint go h-iarthartach bhun-nádúr inmheánach agus foirm seachtrach Dé. Sa duine aonair, tá ordú na h-aighe a tharchur chuig an corp ar fad tríd lárchóras na néaróg, ag tabhairt cúis leis an gcorp gníomhú le cuspóir amháin. Mar an gcéanna, i Ríocht na bhFlaitheas, beidh treorú Dé á cur in iúl do chách a leanaí trí Tuismitheoirí Fíor an chine daonna, a threoraíonn gach duine chun cónaí mar aon ní amháin.

Alt 4

An Bhun Luach

4.1 Próiseas agus Caighdeán do Chinneadh An Bhun Luach

Conas a dhéantar cinneadh luach ar neach a bhun-cruthaíodh? Féadfar luach eintiteas a chinneadh maidir leis an gcaidreamh idir chuspóir beithsine an eintiteas agus an dúil atá ag duine dó. Chun a bheith níos cruinne, níl luach an eintiteas ag a chruthú socraithe mar tréith bhunúsach. Ina ionad sin, tá sé a bunaíodh tríd an caidreamh frithpháirteach idir cuspóir an aonán de réir idéalach chruthú Dé, agus bhun-mian daoine é a thaisce agus an fiúchas fíor a thabhairt amach as. Fhaigheann sé a luach fíor nuair atá sé rannpháirteach mar chomhpháirtí obiacht i mbunús ceithre phost Dia-lárnaithe i dáimh le duine trí gníomh thabhairt agus ghlac agus trí a n-aontas dul in éirí mar an tríú páirtí obiacht do Dhia.

Cad a leagann amach an caighdeán ar chinneadh faoi bhun luach eintiteas? Ós rud é go bhfuil a bhun-luach cinntithe nuair atá sé rannpháirteach i bhonn ceithre seasamh, agus ós rud é go bhfuil lár den bhonn ceithre seasamh seo bunús Dé, is é Dia a leagann an caighdeán ar a luach. Ós rud é go bhfuil Dia absalóideach, caithfidh bhun-luach an chomhpháirtí obiacht i dtaca leis an gcaighdeán atá leagtha síos ag Dia a bheith absalóideach freisin.

Smaoinigh ar rós; conas is féidir a cuid bhun-áilleacht a chinneadh? Tá sé cinntithe nuair atá cús chruthaigh an bláth ó Dhia agus mian an cine daonna a thugadh go dhiagach ag iarraidh meas agus áilleacht an rós a thabhairt amach ag chomhlíonadh le chéile. Chun é a chur ar bhealach eile, mothaíonn duine idéalach an t-áthas iomlán nuair atá a mhian chun áilleacht a comhlíonadh sásta leis an spreagadh mhothúchánach a thugann an bhláth dó. Ag an nóiméad sin, soiléiríonn an bláth a bhun-áilleacht. Éiríonn áilleacht an bláth absalóid nuair a baineann sé amach a chuspóir inghreamaithe, is é sin áthas iomlán a thabhairt dó a pháirtí subiacht. Tá fonn an cine daonna áilleacht an bhláth a léirithuiscint ásc den mhian gnéithe d'ar nádúr inmheánach agus foirm seachtracha fhéin a mhothú trí chomhpháirtíochta obiacht. An nóiméad á gcomhlíontar cúis cruthaithe an bhláth agus mian an cine daonna a luach a thabhairt amach téinn an chomhpháirtí subiacht agus an chomhpháirtí obiacht isteach i staid chomhchuí aonacht.

Slánóidh an t-aonán a luach fíor nuair a théann sé agus an duine, a pháirtí subiacht, isteach i staid chomhchuí aonacht agus foirmíonn said an tríú pháirtí obiacht do Dhia sa bhonn ceithre sheasamh. Tríd an bpróiseas seo, tá na luachanna fíor de gach rud a chinneadh go hiomlán, bunaithe ar a gcaidreamh leis an gcaighdeán absalóid de luach atá leagtha síos ag Dia. Go dtí an lá atá inniú ann, ní fhéadfadh luach aon pháirtí obiacht a bheith absalóid; d'fhan sé coibhneasta toisc nach raibh a gcaidreamh le daoine tite bunaithe ar idéalach chruthú Dé, ach ar aidhm agus mian Satánach.

4.2 Bhun Mothúchán, Intleacht & Toil; agus Bhun Áilleacht, Fírinne agus Maitheas

Tá trí acmhainne ag aigne an cine daonna: mothúchán, intleacht agus toil. Gníomhnaíonn corp an duine mar fhreagra ar orduithe an aigne. Nuair a bhfreagraíonn an corp ar mothúchán, intleacht agus toil an aigne téinn a ghníomhartha sa tóir ar na luachanna áilleacht, fírinne agus maitheas faoi seach. Is é Dia an comhpháirtí subiacht d'aigne an cine daonna; dá bhrí sin, is É freisin an comhpháirtíochta subiacht do mhothúchán, intleacht agus toil an cine daonna. Ós go mian leis a bhun-luach a bhaint amach, freagraíonn duine leis mhothúchán foirfe, intleacht foirfe agus toil foirfe Dia trí a intinn, agus gníomhnaíonn sé dá réir sin trí a chorp. Dá bhrí sin, soiléiríonn sé na luachanna de áilleacht bhunúsach, fhírinne bhunúsach agus maitheas bhunúsach.

4.3 Grá agus Áilleacht, An Mhaith agus an tOlc, Fíréantacht agus Neamhfhíréantacht

4.3.1 Grá agus Áilleacht

Nuair a dhéanann dhá aonán, soiléirithe scoite de dhá-saintréithe Dé bonn coiteann agus iarracht a aontú mar an tríú páirtí obiacht do Dhia agus bhunús ceithre seasamh a chrutú, is féidir rá go bhfuil siad páirteach le chéile i gníomh tóg agus ghlac. Le linn é seo a bhaint amach, is é an fórsa mhothúchánach a thugann an comhpháirtí subiacht leis an comhpháirtí obiacht a dtugtar grá ar, agus is é an fórsa mhothúchánach a thuariscaíonn an comhpháirtí obiacht leis an pháirtí subiacht a dtugtar áilleacht ar. Tá an fórsa ghrá gníomhach, agus tá spreagadh na háilleachta éighníomhach.

In san gcaidreamh idir Dia agus an cine daonna, tugann Dia grá mar comhpháirtí subiacht agus tugann daoine ar ais áilleacht mar chomhpháirtí obiacht. In san gcaidreamh idir fear agus bean, is é an fear an comhpháirtí subiacht, ag tabhairt grá, agus is í an bean an comhpháirtí obiacht, ag tabhairt ar ais áilleacht. Sa cruinne, is é daoine na comhpháirtí subiacht a thugann grá don domhan nádúrtha, agus tuairisceáin an domhan nádúrtha áilleacht mar comhpháirtí obiacht. Mar sin féin, nuair a dtéann an comhpháirtí subiacht agus comhpháirtí obiacht le chéile go hiomlán go comhchuí, tá grá le fáil taobh istigh de áilleacht agus áilleacht atá le fáil laistigh de grá. Tá sé seo mar nuair a dtagann comhpháirtí subiacht agus comhpháirtí obiacht le chéile i ngluaiseacht ciorclach, gníomhnaíonn an comhpháirtí subiacht uaireanta mar comhpháirtí obiacht, agus feidhmíonn an comhpháirtí obiacht uaireanta mar comhpháirtí subiacht.

I gcaidrimh idirphearsanta, tugtar dílseacht ar an áilleacht a tuairisceáin duine fo-ordaigh mar fhreagra ar grá duine uachtarach, agus tugtar cráifeacht mhacúil ar an áilleacht a thugann leanaí

mar fhreagra le grá a dtuismitheoirí. Tugtar dílseacht ar an áilleacht a thuairisceáin bean chéile mar freagra ar grá a fear chéile. Sé cuspóir an ghrá agus áilleacht ná a chur ar chumas beirt dhaoine folláin, mothasach ó Dhia, an bhonn ceithre sheasamh a bhunú agus cuspóir an chruthú a bhaint amach. Trí grá agus áilleacht a roinnt le chéile, ghlacann siad páirt i n-aonacht chomhchuí, ag éirí leo mar an tríú obiacht comhpháirtí do Dhia.

Mar sin, lig dúinn imscrúdú a dhéanamh ar nádúr ghrá Dé. Dá mbeadh foirfeachtas bainte amach ag Ádhamh agus Éabha, an beirt acu le bheith ina comhpháirtí obiacht suntasach do Dhia cosúil ar cheann de chuid dhá-saintréithe Dé, bheadh siad comhcheangailte mar fhear céile agus bean chéile agus leanáí a ardaíodh i dteaghlach Diagach. Lena linn sin, bheadh taitheí ortha ar trí chineál de ghrá bhunúsach lena d-trí comhpháirtithe obiacht: grá do thuismitheoirí, grá phósta agus grá leanáí. (Grá an chéad pháirtí obiacht, grá an dara pháirtí obiacht, agus grá an tríú pháirtí obiacht.) Ansin amháin a bheadh siad in ann na trí chuspóir obiacht a shlánú agus bonn na ceithre sheasamh a foirmeáil. Bheadh sé seo le comhlíonadh a gcuid cuspóir na Chruthú.

Ta grá Dé mar subiacht do na cineálacha ghrá éagsúla a ritheann trí an bhonn ceithre sheasamh. Dá bhrí sin, tá grá Dé léirithe trí na grá éagsúla de na trí comhpháirtithe obiacht. Is é grá Dé an bun-fórsa a anáilann beocht isteach in san bhonn ceithre sheasamh. Dá réir sin, is é an bhonn ceithre sheasamh an soitheach áilleacht foirfe trínar féidir linn taitneamh a fháil agus a bhaint as lánmhaireacht ghrá Dé. Tá sé freisin an teaghlach d'áthas foirfe agus foinse na maitheasa. Ar an d-talamh seo, tá cuspóir na Chruthú críochnaithe.

4.3.2 An Mhaith agus an tOlc

Mheastar go bhfuil gníomh nó tortha bheart go maith nuair a chomhlíonann sé cuspóir Dé na Chruthú. Tarlaíonn sé seo nuair a h-aontaíonn comhpháirtí subiacht agus comhpháirtí obiacht le chéile tríd an thabhairt agus ghlacadh chomhchuí agus spioradach de ghrá agus áilleacht, chun bheith mar an tríú comhpháirtí obiacht le Dia, agus foirm an bhonn ceithre sheasamh a fhoirmeáil. Ar an láimh eile, tugtar gníomh nó toradh olc air nuair a sháraíonn sé cuspóir Dé na Chruthú tré bhonn ceithre sheasamh a fhoirmeáil faoi tiarnas Satán.

Mar shampla, nuair a réalaióinn duine aonair chéad beannacht Dé agus comhlíonann sé a chuspóir fíor, tá na gníomhartha i dtreo na críche sin go maith agus tá an duine aonair go maith. Baineann na gníomhartha seo leis an a thabhairt agus ghlacadh saor-shruthach de ghrá agus áilleacht idir an intinn agus an gcorp ionas go mbeidh siad aontaithe ar an mbealach le Dia agus foirmeáileann said an bhonn ceithre sheasamh indibhidiúil. Nuair a bhaineann Ádhamh agus Éabha amach an dara bheannacht ag tógáil teaghlach a réalaióinn cuspóir Dé, tá a gcuid gníomhartha i dtreo na críche sin go maith agus tá an teaghlach a foirmeáileann siad maith. Áirítear ar na gníomhaíochtaí a cheanglaíonn mar lánúin ar mbealach Dé tríd an roinnt chomhchuí agus paiseanta de ghrá agus áilleachta, ná saolú agus ardú leanáí, agus dá bhrí sin ag bunú an bhonn ceithre sheasamh teaghlaigh. Thairis sin, nuair a bhaineann duine aonair foirfe amach an tríú beannacht, tá na gníomhartha chuig na críche sin go maith agus tá gach rud a chothaíonn sé go maith. Trí baint leis an domhan nádúrtha mar a dara féin agus ag éirí go hiomlán mar aon leis, tá aontas déanta ina thiocfaidh an tríú comhpháirtí obiacht le Dia, dá bhrí sin ag tógáil an bhonn ceithre sheasamh an tiarnas. Os a choinne sin, nuair a foirmeáileann duine bunús ceithre sheasamh faoi daorbhroid Satán agus réadaíonn críche contrártha do thrí bheannachtaí Dé, is é seo an gníomh nó a thoradh ar a dtugtar olc.

4.3.3 Fíréantacht agus Neamhfíréantacht

Tagraíonn fíréantacht leis an caighdeán i duine as a dtagann dó an toil chun dul i dtóir maitheas agus feabhas a shaothrú ar a chuspóir. Tagraíonn neamhfíréantacht leis an caighdeán i duine a dtagann é chun slí olc agus feabhas a shaothrú ar a chuspóir Satánach. Tá saol fíréantacht go hiomlán ag teastáil chun maitheasa a bhaint amach.

Alt 5

Próiseas Cruthú na Cruinne agus an Tréimhse Fás

5.1 Próiseas Cruthú na Cruinne

Dar leis an gcuntas Gheineasas de chruthú na cruinne, i lár an staid príomhordach de anord, folúntas agus dorchadas, chruthaigh Dia solas. Tar éis sin scar Dia na huiscí faoi an firmimint ó na huiscí os cionn an firmimint. Ansin roinn sé an talamh óna farraige, cruthaíodh plandaí, éisc, éin agus mamaigh, agus ar deireadh a Rinneadh an cine daonna. Tharla seo ar feadh tréimhse de shé “laethanta.” Ó an gcuntas seo, is féidir tuairim a bheith linn gur ghlac próiseas chruthú na cruinne tréimhse áirithe ama léirithe ag sé laethanta.

Glacann próiseas an chruthú a taifeadadh sa Bhíobla roinnt cosúlacht ar teoiric an bhunús agus foirmiú na cruinne mar a thuairiscítear ag an eolaíocht nua-aimseartha. Dar le eolaíocht nua-aimseartha, thosaigh na cruinne mar leathnú plasma. As anord agus folúntas spás, Rinneadh na comhlachtaí neamhaí agus thugadar amach solas. Fhaid is a fuaraigh an domhain leáite, líon brúchtaí bolcánacha an spéir le firmimint uisce. D’ardaigh an talamh agus thit an t-uisce mar bháisteach, ag cruthú na mór-ranna agus na haigéin. Tar éis, tháinig na phlandaí agus ainmhithe ísle i mbeithsine. Ansin tháinig éisc, éin, mamaigh, agus ar deireadh an chine daonna, in san ord sin. Deirtear go bhfuil aois an domhain ríomhaithe chun bheith roinnt billiún bliain. Ag tabhairt san áireamh go bhfuil an cuntas ar chruthú na Cruinne a taifeadadh sa Bíobla sna mílte bliain ó shin beagnach comhthráthach le torthaí an taighde eolaíoch nua-aimseartha, tá muid suaimhneasach go mór gur taibhreamh ó Dhia an taifead seo bíobalta.

Níor tháinig na Cruinne amach i mbeithsine go tobann i gcrích, gan aird ar an sreabhadh am. Go deimhin, thóg a bhunús agus a fhorbairt ollmhór ama ar fad. Dá bhrí sin, ní féidir an tréimhse bíblíúil de sé lá do chríochnú na cruinne a chuir san áireamh faoi líon na n-éirí agus luí gréine liteartha. Is siombalaigh í de sé thréimhse ordaigh ama sa phróiseas chruthú.

5.2 An Tréimhse Fás don Chruthú

Ciallaíonn an bhfíric gur thóg sé sé lá, ‘sé sin, sé thréimhse ama, a chur i gcrích le cruthú na cruinne go raibh roinnt tréimhse ama is gá freisin a chur i gcrích chruthú gach ceann de na haonáin aonair a dhéanann suas na cruinne. Ina theannta sin, nochtann an treo a áiríonn an cuntas Gheineasas gach lá rud éigin mar gheall ar an imeacht ama ag teastáil le haghaidh eintitis a chruthú. Tá bhealach neamhghnách ag an cuntas na huimhearachta a comhaireamh de gach lá

den chruthú. Nuair a cuireadh an chéad lá den chruthú i gcrích, ¹¹*Thug Dia “lá” ar an solas agus “oíche” ar an dorchadas. Ba shin an chéad lá, an nóin agus an mhaidin.* Cheapfa go dtagraítear an dara lá ar an lá le teacht an maidin nua, tar éis an tráthnóna agus oíche bheith imithe, ach dtagraítear an chéad lá ar. Deir an Bíobla “lá amháin” chun a thaispeáint go gcaithfidh an mbheithsine cruthaithe dul tríd thréimhse fás, siombalaithe ag an oíche, roimh foirfeachtas a sroich ar maidin. Ansin, nuair a failtíonn sé ar maidin nua seo, is féidir leis siúl ar aghaidh agus a idéalach na chruthú a bhaint amach.

Tharlaíonn sé go dtagann torthaí ó gach feiniméin in san gcruinne ach amháin tar éis imeacht am áirithe. Tá gach rudaí gur ceapadh iad chun teacht ar chríochnú ach amháin tar éis dul trí tacar tréimhse fás.

5.2.1 Na Trí Céimeanna Ordaíodh den Tréimhse Fás

Nochtaíonn agus réalaíonn an t-uilebhith bunús nádúr inmheánach agus foirm seachtrach Dé bunaithe ar phrionsabail matamaiticiúla. Dá réir sin, is féidir linn a bhaint astu go bhfuil gné amháin de nádúr Dé atá mhatamaiticiúil. Is é Dia an réaltacht amháin iomlán in a b'fhéidir na dhá-saintréithe idirghníomhú le chéile i n-armóin; Dá bhrí sin, is Bheithsine É den uimhir trí. Léiríonn gach dhaoine a cruthaíodh, agus a coimpríodh i cosúlacht Dé, a bheithsine, gluaiseacht agus fás trí chúrsa trí chéim.

Bhí an bonn ceithre sheasamh, ‘s é sin cuspóir chruthú Dé, le bheith críochnaithe trí phróiseas trí chéim: an tionscnaimh i nDia, an pósadh ar Ádhamh agus Éabha, agus a iolrú leanaí. Chun an bonn ceithre sheasamh a bhunú agus leannacht ar aghaidh le ghluaiseacht ciorclach, ní mór don bheithsine ar dtús a fheidhmiú an gníomh trí-chéim foinse-rannán-aontas agus an cuspóir thrí-obiacht a chomhlíonadh, le gach post ag gabháil i idirghníomhú leis na trí eile. Tá sé cosúil le cad atá ag teastáil le haghaidh rud éigin chun seasamh diongbháilte: caithfidh sé a bheith tacaithe ag ar a laghad trí phointe. Dá réir sin, sroicheann gach rud foirfeachtas trí dul trí trí chéim ordaithe fáis: an chéim foirmiú, an chéim forás agus an chéim comhlánú. Insan saol nádúrtha, tá le feiceáil a lán rudaí i dtriúir. Tá trí ríochtaí: mianraí, plandaí agus ainmhithe. Tá damhna ann i dtí stáit: gáis, leachta agus soladach. Tá formhór phlandaí comhdhéanta de thrí chuid: fréamhacha, brainsí nó gais agus duilleoga. Tá ainmhithe comhdhéanta de cheann, corp agus géaga.

Freisin tá go leor samplaí ann den uimhir trí sa Bhíobla. Ní fhéadfadh an cine daonna cuspóir a mbheithsine a chomhlíonadh mar gheall gur thit siad gan na trí céim den tréimhse fás a chríochnú. Dá réir sin, i n-iarrachtaí athnuaite a n-aidhm a bhaint amach, ní mór do dhaoine dul tríd na trí chéim. Insan orchill athchóiriú, d'oibrigh Dia chun athshlánú ar ais ar an uimhir trí, a mhíoníonn cén fáth go bhfuil go leor taifid sa Bhíobla ar an uimhir trí agus dispeansáidí bunaithe ar an uimhir trí: an Tríonóide (Athair, Mac agus Spiorad Naomh); an trí leibhéal na Parthais; na trí ardaingeal; an trí leibhéal Áirce Naoi; na trí eitiltí an chol as an airc i ndiaidh na tuile; na trí tairiscintí Abrahám; agus an turas trí lá roimh an íobairt de Isaac. Ag an am Maois bhí: an plá trí

¹¹ Geineasas 1:5 ag ibid

lá an dorchadais, an trí lá de ionú ag tús an Eacsadas, an trí thréimhse daichead bliain don turas go Canán, agus trí lá de ionú faoi cheannaireacht Iósua díreach roimh trasnú an Abhainn Iordáin. I saol Íosa feicimid: tríocha bliain de saol príobháideach ina dhiaidh sin trí bliana de mhinistreacht phoiblí, an Triúr Saoithe ó Thoir a tugadh trí bronntanais, na trí deisceabail, na trí cathú, na trí paidreacha sa ghairdín na Geitséamainí, trí séanta Peadar, na trí uair an chloig de dorchadas ag an céasadh, agus aiséirí Íosa tar éis trí lá sa tuama.

Cathain ar thit an chéad sinsear daonna? Thit siad le linn a dtréimhse fás, nuair a bhí siad fós neamhaibí. Má thit dhaoine tar éis foirfeachtas bheith bainte amach acu, ansin ní mbeadh aon bhunús don chreideamh i n-uilechumhachtas Dé. Má thit dhaoine tar éis dóibh bheith ionchollaithe le foirfeachtas na maitheasa, bheadh orainn rá ansin go bhfuil maitheas féin neamhfhoirfe. Dá réir sin, bhéadh orainn a thabhairt i gcrích go bhfuil Dia, mar an fhoinsé maitheas, freisin neamhfhoirfe.

Tá sé scríofa i Leabhar Gheineasas go rabhadh Dia Ádhamh and Éamha, “Tá saorhead agat toradh a ithe de gach crann sa ghairdín, ach toradh de chrann fhios na maitheasa agus an oilc, ní íosfaidh tú mar an lá a íosfaidh tú de thoradh an chrainn sin, gheobhair bás, gheobhair sin.” Bhí rogha acu chun neamhaird a dhéanamh agus a saol a chailleadh nó éisteach leis an rabhadh agus marachtaíl. Ar an bhfíric go raibh an gcumas titim nó a bheith foirfe léiríonn go raibh siad fós i stát neamhaibí. Ceapadh an t-uilebheath chun teacht go foirfeachtas tar éis tréimhse áirithe ag fás, curtha síos sa Bhíobla mar sé lá. Mar cheann de cruthaíthe Dé, tá dhaoine faoi cheangal freisin leis an bprionsabal seo.

Ag cén chéim den tréimhse fás a thit na chéad daoine? Thit siad ag barr an chéim forás. Is féidir é seo a léiriú trí scrúdú a dhéanamh ar na cúinsí mórthimpeall titim na chéad sinsear an cine daonna agus stair an orchill athchóiriú. Beidh iad seo shoiléiríthe tuilleadh trí staidéar críochnúil den imleabhar seo.

5.2.2 An Réimse an Tiarnas Indíreach

Le linn dul tríd an tréimhse fás, schroicheann gach rud foirfeachtas de bhua an féinriar agus rialachas a thug Prionsabal Dé. Bíonn meas ag Dia, Údar an Prionsabal, ach amháin le haghaidh na torthaí a gcuid bhfás atá bunaithe ar an bPrionsabal. Mar sin, rialaíonn sé gach rud go hindíreach. Tugaimid réimse tiarnas indíreach Dé nó réimse na tiarnais bunaithe ar éachtaí tríd an Prionsabal ar tréimhse fás seo.

Baineann gach rud amach foirfeachtas tar éis dul tríd an tréimhse fás (réimse an tiarnas indíreach) de bhua an féinriar agus rialachas tugaíthe ag Prionsabal Dé. Cruthaíodh an cine daonna áfach sa chaoi go n-éilíonn a bhfás comhlíonadh dá gcuid freagrachtas féin, i dteannta leis an treoir atá ag teacht ón bPrionsabal. Ní mór dóibh an fhreagracht seo a fheidhmiú chun dul go rathúil tríd an tréimhse fás agus teacht ar foirfeachtas. Is féidir linn a dhéaduchtú ó ordaigh Dé go h-Ádhamh agus Éabha go raibh an chéad sinsear freagrach chun a chreidiúint i mBriathar Dé,

agus gan an tortha a ithe. Ní brath cibé gur chuaigh said i gcoinne Dia agus thit ar Dhia, ach ar iad féin. Dá réir sin, ní bhaineann sé amháin ar chumhacht Dé a chruthú cibé a bhaintear amach foirfeachtas an cine daonna; Éilíonn sé freisin comhlíonadh na freagrachta an duine. Ina gcumas mar an Cruthaitheoir, chruthaigh Dia dhaoine i cibé slí gur féidir leo dul tríd an tréimhse fás (réimse den tiarnas indíreach) agus foirfeachtas a bhaint amach ach amháin nuair a críochnaigh said a gcuid freagrachta féin. Mar gheall ar go cruthaíodh Dia é féin an cine daonna in san treo seo, ní chuireann sé isteach ar fhreagracht an duine.

Dhearlactaigh Dia an cine daonna le cuid de fhreagracht ar an gcúis seo a leanas. De réir a gcomhall a gchuid áirithe freagrachta, le nach fiú amháin Dia ag cur isteach ar, ba comháir do dhaoine dul i noidhreacht ar nádúr cruthaitheach Dé agus páirt a ghlacadh i n-obair iontach chruthú Dé. Tá sé ar intinn ag Dia do dhaoine úinéireacht a thuilleamh agus a bheith fiúntach chun rialú a thabhairt ar an cruthú mar Chruthúoirí ina gceart féin, díreach mar a rialaíonn Dia os a gcionn mar a gCruthaitheoir. Is é seo an príomh-difríocht idir dhaoine agus an chuid eile den chruthú.

Chomh luath agus a chomhlíonadh ár bhfreagracht, téinn muid i noidhreacht cruthúchánach Dé agus bhaineann muid tiarnas amach thar gach rud, na haingil san áireamh. Soláthraíonn Dia cúrsa dúinn tríd an réimse tiarnas indíreach chun gur féidir linn an foirfeachtas seo a bhaint amach. Ní mhór do muidne, daoine titíthe, nach bhfuil na cháilíocht chun rialú bainte amach againn go fóill, ár bhfreagracht a gcomhlíonadh i gcomhall le Prionsabal na Athchóiriú. De bharr sin a dhéanamh, is féidir linn dul chun cinn tríd an réimse de tiarnas indíreach agus sa tslí sin ár ceart chun rialú a thabhairt ar gach rud, Sátan san áireamh. Is é seo an t-aon treo is féidir linn críche an chruthú a comhlíonadh. Shíneadh amach deonú Dé na tslánaithe comh fada sin mar gheall ar na botúin a rinneadh na figiúirí lárnach i gceannas ar an deonú athchóiriú arís agus arís eile ag iarraidh a gcuid freagrachta a chomhlíonadh, lena nach bhféadfaí fiú Dia cur isteach ar.

Is cuma cé chomh mór atá grásta shábháil na croise Chríost, beidh an slánú ag mbuaileadh ag ár n-doras le haghaidh tada ach amháin má daingníonn muid ár gcreideamh, a bhfuil ár gchuid fhreagracht. Bhí sé freagracht Dé chun tairbhe aiséirí trí chéasa Íosa a bhronnadh, ach chun a chreidiúint nó gan a chreidiúint, 's é go beacht amháin ár gchuid fhreagracht féin.

5.2.3 An Réimse den Tiarnas Díreach

Cad é an réimse na tiarnas dhíreach Dé agus cad é a chuspóir? Conaíonn an cinne daonna i réimse an tiarnas díreach nuair, mar chomhpháirtí subíacht agus obiacht, aontaíonn siad i ngrá Dé chun an bunús ceithre sheasamh a foirmiú agus a bheith mar aon croí le Dia. Sa réimse seo bheidh siad ag roinnt grá agus áilleacht go hiomlán le shaoirse agus de réir toil an comhpháirtí subíacht, mar sin de ag bhaint amach cuspóir na maitheasa. Is é réimse an tiarnas díreach an réimse na foirfeachta. Tá sé fíor-riachtanach chun an cuspóir na Chruthú a comhlíonadh.

Cad is brí le tiarnas dhíreach Dé thar dhaoine? Comh luath is a mbaineadh Ádamh agus Éabha amach foirfeachtas mar dhaoine aonair lárnaithe ar Dhia, bhí siad chun cónaí le chéile mar aon ag foirmiú an bhonn ceithre sheasamh ina dteaghlach. Ag maireachtáil mar aon le Croí Dé, bheadh saol de maitheasa amach rompu, ag roinnt an t-íomlán de ghrá agus áilleacht le Ádamh mar cheann an teaghlach. I réimse tiarnas díreach Dé, beidh taithí díochra ag daoine le Croí Dé laistigh dóibh féin. Dá réir sin, beidh Toil Dé ar eolas acu agus leanfaidh siad ar aghaidh leis lena

gcuid gníomhaíochtaí. Díreach mar go ghluaiseann gach cuid den corp go spontáineach mar fhreagra ar na treoracha fineálta na h-aighe, beidh daoine a chur i gcrích go spontáineach Toil Dé i gcomhréir leis an intinn bhraith go domhain ar A Chroí. Sa staid athshondas foirfe seo, tá cuspóir na Chruithú bhainte amach.

Cad a bheidh an domhan cosúil le nuair a cloígeann an domhan nádúrtha faoi tiarnas dhíreach an cine daonna? Nuair a bhaineann duine iomlán aibí leis na rudaí éagsúla i nádúr mar a chomhpháirtithe obiacht, tá siad ansin le chéile mar bhunús ceithre sheasamh. Beidh daoine atá i athshondas iomlán leis Chroí Dé mar ceannaraí ar an domhan nádúrtha ag roinnt grá agus áilleacht go saorshreabhadh, agus bainfidh na cruinne ar fad amach maitheasa. Insan treo sin, beidh an cine daonna in ann tiarnas díreach a fheidhmiú thar gach rud.

Alt 6

An Domhan Neamhchorprach agus an Domhan Corprach Láraithe ar an Cine Daona

6.1 An Domhan Neamhchorprach agus an Domhan Corprach mar Réadúlachtaí Substaintiúla

Cruthaíodh an t-uilebhith tar éis patrún an cine daonna, atá i n-íomhá de saintréithe Dé. Dá bhrí sin, tá struchtúr na cruinne agus gach aonán ann cosúil leis an cine daonna, comhdhéanta go bhunúsach de aighe agus corp. Ag comhfhreagar leis aighe agus corp an duine, tá an t-uilebhith déanta suas den domhan neamhchorprach agus an domhan corprach, araon atá fíor agus substaintiúil. Glaoightear an domhan neamhchorprach ar toisc nach féidir linn airigh ar tríd ár cúig céadfaí fisiciúil. Ach is féidir linn airigh ar tríd ár cúig chéadfa spioradálta. Tugann iad siúd a bhí taithí spioradálta acu fianaise go bhfuil an chuma ar an domhan neamhchorprach chomh fíor mar an domhain ina mairimid. Déanann an domhain neamhchorpracha agus corprach suas le chéile an gcosmas.

Ní féidir leis an gcorp gníomhú seachas a chaidreamh leis an aighe; Ní féidir le duine gníomhartha fíor a dhéanamh seachas gcaidreamh le Dia. Mar an gcéanna, ní féidir leis an domhan corprach léiriú a luach

fíor seachas le caidreamh leis an domhan neamhchorprach. Ina theannta sin, díreach mar nach féidir linn carachtar duine a h-aithint gan a intinn a thuiscint, ní féidir linn a thuiscint an bhrí bhunúsach de shaol an duine gan tuiscint ar Dia, mar sin ní féidir linn a thuiscint go hiomlán ar an nádúr agus struchtúr an domhan corprach gan tuiscint ar an nádúr agus struchtúr an domhan neamhchorprach. Tá an domhan neamhchorprach, nó domhan spiorad, ag seasamh i n-áit comhpháirtíochta ábhair, agus an domhan corprach, nó domhan fisiceach, ag seasamh i n-áit comhpháirtíochta obiacht. Tá an dara ceann mar scáth an iar-ceann. Nuair a chaillfidh ár corp fisiciúil tar éis ár saol insan domhan fisiceach, rachfaimid isteach insan domhan spiorad mar spioraid le cónaí ann go síoraí.

6.2 Seasamh an gCine Daonna sa gCosmas

Tá trí ghné le sheasamh an gcine daonna sa gcosmas. Sa gcéad dul síos, chruthaigh Dia dhaoine le bheith mar rialóirí den t-uilebhith. Níl céadfacht inmheánach féin ag an t-uilebhith i dtreo Dhia. Dá réir sin, ní rialaíonn Dia an t-uilebhith go díreach. Ina ionad sin, dhearlaigh Dia

céadfachta ar dhaoine le gach rud insan t-uilebhith agus thug sé dóibh an sainordú chun rialú a thabhairt ar fud na h-uilebhith go dhíreach. Chruthaigh Dia corp an cine daonna le heilimintí ó fud an domhain fhisiciúil-ar nós uisce, cré agus aer-chun gur féidir linn é a bhrath agus a rialaíú thar é. Chun é a dhéanamh gur féidir le linn a bhrath agus a rialaíú thar an domhan spiorad, chruthaigh Dia ár spioraid leis na heilimintí céanna spioradálta le go cum an domhan spiorad. Ar Sliabh an Claochlú, taispeáin Mhaois agus Elijah, a fuair bás na céadta bliain roimhe sin, iad fhéin roimh Íosa agus mhineastrál said dó. Bhí siad i ndáiríre na spioraid de Mhaois agus Elijah, ach fós bhí Íosa in ann coinbhéarta leo agus thugadh glóir dó os a gcomhair. Tá ag an gcine daonna, comhdhéanta de feoil gur féidir ceannas ar an domhan fisiceach agus spiorad gur féidir a ceannas a bhaint ar fud an domhain spioradálta, mar an gcéanna an gcumas chun rialú thar na dhá saoil.

Sa dara áit, chruthaigh Dia an cine daonna le bheith ina h-idirghabhálaí agus lár na harmóin den gcosmas. Nuair a aontaíonn feoil agus spiorad an duine trí gníomh thabhairt agus ghlacadh agus tagann said chun a bheith mar pháirtí obiacht substaintiúil Dé, is féidir leis na domhain fisiciúil agus spioradálta chomh maith gníomh thabhairt agus ghlacadh a thusnú leis an duine sin go lárnach. Dá bhrí sin baineann siad amach síth comhtháite chun cosmas a thógáil atá freagrúil do Dhia. Cosúil leis an aer a chuireann ar chumas dhá gabhlóga tíunta athshon le chéile, gníomhaíonn duine fíor mar an idirghabhálaí agus lár síth idir an dhá domhain. Féadfaidh cumas na dhá domhain chun cumarsáid a dhéanamh eatarthu féin, a chur i gcomparáid freisin le raidió nó teilifíse a chlaochlaíonn tonnta dofheicthe isteach i n-íomhánna agus fuaimeanna inbhraite. Dá bhrí sin, is féidir le duine réaltachtaí an domhan spiorad a cur in iúl go cruinn don domhan fisiceach.

Sa tríú áit, chruthaigh Dia dhaoine chun imchochlú i bhfoirm suntasach na h-úscaí de gach rud sa gcosmas. Chruthaigh Dia an t-uilebhith trí teilgeadh amach agus fhorbairt fhréamhshamhail réamh-ann de nádúr inmheánach agus foirm seachtrach neamh-ináirithe an duine i foirmeacha substaintiúil. Cuimsíonn spiorad an duine gach ceann de na dúile a fhaightear insan domhan spiorad, ós rud é go chruthaigh Dia an domhan spiorad mar an nochtadh den nádúr inmheánach agus foirm seachtrach an spiorad. Cuimsíonn corp an duine na gnéithe ar fad den domhan fisiceach, ós rud é go chruthaigh Dia an réimse ábhar mar nochtadh an nádúr inmheánach agus foirm seachtrach an corp. Dá réir sin, ós rud é go bhfuil laistigh i ndaoine iad féin na úscaí de gach rud sa gcosmas, is micreacosa gach duine.

Mar sin féin, mar gheall ar Titim an cine daonna, chaill an t-uilebhith a mháistir. Scríobh Naomh Pól [Ro 8:19](#) “Mar tá an dúlra féin ag tnúth go díocasach le foilsíú chlann Dé.” is é sin, daoine a bhfuil curtha ar ais go dtí an staid bhunaidh. Go tragóideach, leis Titim an cine daonna, ab chóir freastail mar lár de shíth uilíoch, gearradh an thabhairt agus ghlacadh idir na domhain fisiciúil agus spioradálta. Rinneadh na dá shaol neamhábalta comhtháthú agus síth a bhaint amach. Ós rud é go bhfanann siad roinnte, lean Pól, [22](#) “Is eol dúinn go ráibh an cruthúchán go léir le chéile go dtí anois ag cneadach le tinneas mar a bheadh sí ar a leaba luí seoil.”

Tháinig Íosa mar an Ádamh nua, foirfe i colainn agus spiorad. Bhí sé ina micreacosa na gcosmas. Is é seo an fáth go bhfuil sé scríofa, “Tá gach ní curtha faoi chois Aige.” Is é Íosa ár Slánaitheoir. Tháinig sé ar an saol chun an bealach a oscailt do dhaoine tite le bheith foirfe mar a bhí sé foirfe, ag bogadh ár gcroí chun chreidiúint a thabhairt dó agus a bheith mar aon leis.

6.3 An Gaol idir an Féin Fhisiciúil agus an Féin Spiorad

6.3.1 Struchtúr agus Feidhmeanna an Féin Fhisiciúil

Tá an féin fisiciúil comhdhéanta de na dhá-saintréithe den aigne fisiciúil (pháirtí subiacht) agus an corp fisiciúil (pháirtí obiacht). Stiúran an aigne fisiciúil an comhlacht fisiciúil chun choimeád ar bun na feidhmeanna le gá chun mairfidh, cosaint agus atáirgeadh. Is ea instinne, mar shampla, gné aigne fisiciúil ar ainmhí. Chun go mbeidh an féin fisiciúil ag fás i sláinte mhaith, caithfidh cothú cuí bheith ann. Ní mór é a ionsú aer agus solas na gréine, a bhfuil doláimhsithe, cineálacha cothú yang, agus ní mór a ithe agus ól bia agus uisce, atá inláimhsithe, cineálacha ceann de cothú yin. Tá an corp a thabhairt agus a ghlacadh leis an cothú trína córais díleácha agus imshruthaithe.

Is é maitheas nó olcas i stiúradh an féin fisiciúil an cinntitheach is mó de cibé an thiocfaidh an féin spiorad chun bheith maith nó olc. Tá sé seo toisc go soláthraíonn an féin fisiciúil eilimint áirithe, a tugaimid an ghné bheocht, leis an féin spiorad. In ár taithí lá go lá, tagann luchtáir ar ár n-intinn nuair a dhéanann ár féin fisiciúil gníomhais maith ach mothaíonn inní i ndiaidh iompar olc. Tá sé seo toisc go bhfuil eilimintí bheocht, a féidir bheith maith nó olc i gcomhréir leis gníomhais an féin fisiciúil, iondoirte isteach inár féin spiorad.

6.3.2 Struchtúr agus Feidhmeanna an Féin Spiorad

Is é réaltacht substaintiúil fiú neamhchorprach ár féin spiorad, nó spiorad, ar féidir a bheith gabhadh ach amháin trí na céadfaí spioradálta. Is é an páirtí subiacht leis ár féin fhisiciúil. Is féidir ár spiorad cumarsáid a dhéanamh go díreach le Dhia agus ba comhair a rialú thar an domhan neamhchorpraithe, lena n-áirítear na haingil. Tá an íomha céanna ar ár féin spiorad is atá ag ár féin fisiciúil. Tar éis a chaillfidh muid an féin fisiciúil, táimid ag dul isteach sa domhan spiorad chun cónaí ann go síoraí. Is é an chúis go bhfuil dúil againn beatha síoraí ná toisc go bhfuil ár féin is inmheánach an féin spiorad ina bhfuil nádúr síoraí. Tá ár féin spiorad déanta de na dhá-saintréithe de aigne spiorad (pháirtí subiacht), agus corp spiorad (pháirtí obiacht). Is é aigne spiorad lár an féin spiorad, agus is é sin ina bhfuil Dia suite. Fásann an spiorad trí gníomh thabhairt agus a ghlacadh idir dhá chineál cothú: eilimintí bheocht den chineál yang a thagann ó Dhia, agus eilimintí bheatha den chineál yin a thagann as an féin fisiciúil. Ní amháin go fhaigheann an féin spiorad eilimintí bheocht ón féin fisiciúil; tugann sé freisin eilimint ar ais leis an féin fisiciúil ar a dtugaimid an eilimint spiorad maireachtála. Nuair a fhaigheann daoine grásta ó spiorad neamhaí, téann said faoi go leor athruithe dearfacha ina gcuid féin fisiciúil; mothaíonn siad áthas gan teorainn, agus neart nua ag teacht suas iontu ar féidir a thiomáint uatha ar shiúl tinneas fiú. Tharlaíonn feiniméin den sórt sin mar gheall go fhaigheann an féin fisiciúil eilimintí spiorad maireachtála ón féin spiorad.

Is féidir leis an spiorad fás ach amháin fad is atá sé sa cholainn. Dá bhrí sin, tá an gcaidreamh idir an féin fisiciúil agus an féin spiorad cosúil leis sin idir crann agus a chuid torthaí. Nuair a géilleann an aigne fisiciúil leis an aigne spiorad agus feidhmíonn an féin fisiciúil i gcomhréir leis cuspóir maith an aigne spiorad, faigheann an féin fisiciúil eilimintí spiorad maireachtála ó an féin spiorad agus thiocfaidh chun bheith folláin. Mar freagair, soláthraíonn an féin fisiciúil heilimintí bheocht maith leis an féin spiorad, a chuireann ar chumas an féin spiorad fás i gceart sa treo na maitheasa.

Soilsíonn firinne an mian is inmheánach den aigne spiorad. Ní mór do dhuine ar dtús tuiscint a bheith ar na mhian is doimhne a h-aigne spiorad tríd an fhírinne agus ansin an t-eolas seo a chur i

ngníomh chun a fhreagracht a chomhlíonadh. Ach ansin amháin a frithingíonn eilimintí spiorad mhaireachtála agus eilimintí bheocht laistigh dó, a chumasú dó chur chun cinn i dtreo maitheasa. Tá an chineál gaol de nadúr inmheánach agus foirm seachtrach ag na eilimintí spiorad mhaireachtála agus eilimintí beogacht. Toisc go bhfuil eilimintí spiorad mhaireachtála gníomhacht riamh laistigh féin ag gach duine, fíú amháin i duine olc malaíonn an bhun-intinn i dtreo na maitheasa. Mar sin féin, mura dtagann sé i ndáiríre ar an saol na maitheasa, ní féidir leis na heilimintí spiorad mhaireachtála gníomhaíocht ceart thabhairt agus ghlacadh leis na heilimintí bheocht, ná ní féidir iad a iondoirt isteach ina féin fisiciúil le dhéanamh folláin é.

Is féidir a thuiscint ón thuas gur féidir leis an féin spiorad foirfeachtas a bhaint amach ach amháin i rith saol domhanda duine. Treoraíonn an aigne spiorad an féin spiorad mar a fhásann sé san ithir de an féin fisiciúil. Téann fás an spiorad féin i dtreo foirfeachta tríd an trí chéim ordúil ornithe ag Prionsabal an Chruthú. Tugtar spiorad foirmiú ar spiorad sa céim foirmiú den saol; spiorad beocht ar spiorad sa chéim fás; agus spiorad dhiagach ar spiorad sa céim i gcrích.

Aibíonn spiorad go hiomlán mar spiorad dhiaga nuair a aontaíonn a féin spiorad agus féin fisiciúil trí thabhairt agus gníomh foirfe láríthe ar Dhia agus foirmeálann bhunús na gceithre sheasamh. Is féidir le spiorad Dhiaga gach réaltacht sa domhan spiorad a mhothaigh agus a bhrath go cruinn. Mar a bhíonn dáimh ag na réaltachtaí spioradálta tríd an gcorp agus léiríonn siad fhéin mar feiniméin fiseolaíocha, is féidir iad a aithint trí na cúig céadfaí fisiciúil. Tógáileann daoine le spiorad dhiaga, a mbíonn dáimh acu dá bhrí sin leis an domhan spiorad, an Ríocht Neamh ar domhan. Nuair a chaillfidh siad a corp fisiciúil, beidh siad a dhéanamh réidh aistriú isteach go lochair go Ríocht na bhFlaitheas an domhain spiorad. Ar an gcúis sin, beidh an Ríocht na bhFlaitheas i neamh bhainte amach ach amháin tar éis an Ríocht na bhFlaitheas ar talamh bheith curtha ar bhun. Tá gach de na céadfachtaí spiorad saothraithe tríd an gaol athfhillteach leis an féin fisiciúil le linn an saol domhanda. Dá bhrí sin, ach amháin nuair a bhaineann duine foirfeachtas amach agus tumtha go hiomlán i ngrá Dé agus iad ar domhan is féidir bheith ríméadach go hiomlán i grá Dé mar spiorad tar éis bháis dóibh. Tá gach de na mbuanna a mbaineann leis an féin spiorad forbaithe fhaid is atá sé suite insan féin fhisiceach: Cuireann gach iompar peachach le linn saol domhanda le n-olcas agus gránnacht i spiorad an duine tite, agus osclaíonn fuascailt na bpeacaí a deonaíodh le linn saol domhanda an bealach do a spiorad a bheith go maith. Ba í seo an chúis gur tháinig Íosa chuig an domhain sa cholainn chun daonnachta peachach a shábháil. Ní mór dúinn saol maith a maireachtál fhaid is atá muid ar an domhan. Thug Íosa na heochracha go dtí an Ríocht na bhFlaitheas go Pheadar, a d'fhan ar an domhain, agus dúirt sé, “Deirim libh go fírinneach, gach uile ní a cheanglaíonn sibh ar talamh beidh said ceangailte ar neamh, agus nithe ar bith a scaoilfidh sibh ar talamh beidh siad scaoilte ar neamh¹²,” mar ní mór cuspóir príomhúil an deonú athchóiriú a dhéanamh ar an domhain.

Níl sé Dia a chinneann cé áit a rachfaidh spiorad an duine ar a bás, neamh nó ifreann; tá sé arna gcinneadh ag an spiorad féin. Cruthaíodh daoine ionas nuair a shroicheadh siad foirfeachta beidh siad ag análaigh grá Dé go hiomlán. Beidh iad siúd a rinneadh gníomhais peachach agus iad ar domhan spiorad craplaithe atá éagumasach anáilithe isteach grá Dé go hiomlán. Bhfaighidh siad croí chráite chun seasamh roimh Dhia, lár an ghrá fíor. As a n-toil féin, roghnaíonn siad fosú in ifreann, i bhfad uaidh grá Dé.

¹² Matha 18:18

Ós rud é gur féidir leis spiorad an cine daonna fás ach amháin san ithir an féin fhisiceach, tarlaíonn an iolraithe spiorad daonna ag an am céanna go bhfuil an iolrú na féin fisiciúla a thárla: le linn saol domhanda.

6.3.3 An Meabhair Spiorad, Meabhair Fisiciúil agus an nGaul eatarthu i Meabhair Cinne Daonna

Tá aigne an duine déanta suas de aigne spiorad agus aigne fisiciúil. Tá an gcaidreamh idir an dá aigne mar nádúr inmheánach agus foirm seachtrach. Nuair a a thagann siad le chéile trí gníomh thabhairt agus a ghlacadh le Dhia mar lár, foirmeáileann siad aonán feidhmiú aontaithe a threoraíonn an féin spiorad agus féin fisiciúil a bheith chomhchuí agus dul chun cinn i dtreo an cuspóir na Chruthú. Is é an t-eintiteas aontaithe seo ná aigne an duine.

Is é an choinsiasa a bhfuil achmainn aigne an duine, de bhua dá nádúr inbheirthe, a ordóidh dúinn i gcónaí i dtreo go cheapann againn a bhfuil maith. Mar sin féin, mar gheall ar an Titim, d'éirigh dhaoine chun bheith aineolach ar Dhia agus dá bhrí sin aineolach ar an gcaighdeán iomlán na maitheasa. Dá bhrí seo, níl muid in ann a shocrú ar an caighdeán cuí breithiúnas le haghaidh ár coinsiasa. Mar a athraíonn an caighdeán na maitheasa, luainíonn ár gcaighdeán coinsiasa freisin; cúiseanna seo spairn go minic, fiú i measc iad siúd a mholann saol choinsiasach.

Is é an bhun-aigne an achmainn aigne cine daonna a théinn sa tóir ar maitheas iomlán. Baineann sé leis an choinsiasa mar nádúr inmheánach le foirm seachtracha. Treoraíonn coinsiasa duine chun dul ar slí an mhaiteas de réir an gcaighdeán atá leagtha síos aige i aineolas, cé go bhféadfadh sé a bheith éagsúil leis an gcaighdeán bhunúsach. Mar sin féin, éarann an bhun aigne, atá íogair leis an treo ceart, an caighdeán seo lochtach agus oibríonn chun an choinsiasa a cheartú.

Chomh fada is atá ár n-aigne spiorad agus aigne fisiciúil faoi dhaoirse Satán, tugfar an intinn olc ar an eintiteas feidhmiú a cruthaíonn siad tríd a gcuid gníomh thabhairt agus ghlacadh. Go leanúnach thiomáineann an aigne olc daoine chun olcas a dhéanamh. Ordaíonn ár bhun intinn agus choinsiasa dúinn an intinn olc a h-éar. Treoiríonn siad linn in iarrachtaí éadóchasach mian olc a dhiúltú agus groim le maitheas trí ár nasc leis an diabhal a bhriseadh agus casadh le h-aghaidh Dhia.

Caibidil 2.

Titim an Cine Daona

Tá aigne bhunúsach ag gach duine a claonann leo olcas a dhiúltú agus maitheas a shaothrú. Ach, fiú gan ár bheith faoi deara é, táimid tiomáinte ag fórsaí olc an maitheas a mian leis ár bhun-naighe a thréigean agus gníomhais olc a dhéanamh nach mian linn, inár gcroílár, iarraidh a dhéanamh. Chomh fada is atá na fórsaí olc seo ag ionsaigh muid, leannfaidh an stair peacach seo na daonnachta ar aghaidh gan laghdú. I Chríostaíocht, tugtar an diabhal ar an máistir de na fórsaí olc seo. Ní raibheamar in aon chur in ann fórsaí na Satán a leachtú toisc nach raibheamar in ann a thuiscint céannacht Satán nó conas a tháinig sé chun bheith ann. Chun olcas a dhíbirt ag a fréamhacha, agus deireadh a chuir leis an stair peacach agus ré maitheas a uséarigh isteach, ní mór dúinn a nochtadh ar dtús leis inspreagadh agus tionscnaimh na Satán agus aitheantas a thabhairt don treo gur scrios sé saol an cine daonna. Tabhairfidh an míniú seo ar an titim soiléiriú ar na ceisteanna seo.

Alt 1

Fréamh don Pheaca

Ní raibh eolas ag aon duine riamh ar an fhréamh don pheaca, atá suite go domhain laistigh dúinn agus a thiomáineann daoine gan sos i dtreo an mbealach olc. Bunaithe ar an Bhíobla, coiméadann Críostaithe le creideamh doiléir gur ith Adámh agus Éabha tortha ar an crann de eolas maith agus olc agus is é seo an fhréamh don pheaca. Chreideann roinnt Críostaithe, gur tortha de crann iarbhír an tortha den crann de eolas maith agus olc, agus creideann daoine eile gur siombail a bhfuil insan tortha, mar go bhfuil a lán den Bhíobla scríofa i dteanga siombalach. Lig dúinn machnamh ar tuairisc an Bhíobla ar Titim an cine daonna agus a cuid léirithe éagsúla chun go mbeidh muid in ann teacht ar míniú iomlán.

1.1 Crann na Beatha agus chrann fhios na maitheasa agus an oilc

Thit Ádamh agus Éabha nuair a d'ith siad tortha den chrann fhios na maitheasa agus an oilc. Shíl go leor Críostaithe go dtí an lá inniú go raibh sé seo na torthaí ar chrann iarbhír. Ach an bhféadfadh Dhia, an Tuismitheoir grámhara na daonnachta, torthaí a dhéanamh a d'fhéadfadh a bheith ina chúis an Titim le cuma chomh tarraingteach? An mbeadh Sé in ann é a chur in áit a b'fhéadfadh A leanaí é a bhaint amach chomh héasca sin? Ina theannta sin, dúirt Íosa, ¹³“Ní hé an rud a théann isteach sa bhéal a dhéanann neamhghlan an duine, ach an rud a thagann amach as an mbéal, sin é a dhéanann neamhghlan an duine.” Conas, ansin, is féidir le bia a itheann duine bheith mar chúis titim?

Tá an chine daonna i dtrioblóid de bharr an pheaca bhunúsach, atá mar oidhreacht ón ár gcéad sinsear. Ach conas is féidir rud éigin a itheann duine pheaca a chur faoi deara gur féidir a tharchur chuig ár sliochtaigh? An t-aon bhealach is féidir rud éigin a hoidhriú ná trí bheith rite síos tríd an ginealach. Ní féidir leis na droch héifeachtaí sealadach de rud éigin ithe bheith buainte trí shliocht fada ginealach.

Tá iad siúd a chreideann gur rinne Dia an tortha den chrann fhios na maitheasa agus an oilc agus d'ordaigh Sé Ádamh agus Éabha gan é a ithe chun thástáil an géilleadh siad Dó. Is féidir linn a iarraidh: an bhféadfadh Dia grá an cine daonna a thástál chomh neamh-tróchaireach ar bhealach a d'fhéadfadh a bheith ina chúis a bháis? Bhí fhios ag Ádamh agus Éabha go gheobhfaidh siad bás ar an nóiméad a d'ith siad an tortha, mar dúirt Dia é sin leo. Ach fós d'ith siad é. Ní raibh easpa bia ag Ádamh agus Éabha. Ní bheadh siad ar mhisneach a saol a chuir i mbaol agus easumhlaíocht a thaispáint do Dhia ach amháin chun fháil ar roinnt só. Dá bhrí sin, is féidir tuairim a bheith againn nach fhéadfaí an tortha ar an chrann fhios na maitheasa agus an oilc a bheith ina gnáth tortha. Ina ionad sin, ní mór go raibh sé rud éigin á spreagadh comh neamhghnách sin iad nárbh fiú don eagla an bháis a dhíspreagadh dóibh ó é a thógadh.

Más rud é nach raibh an tortha den chrann fhios na maitheasa agus an oilc tortha ábhartha, ansin caithfidh sé a bheith ina siombail a léiríonn rud éigin eile. Cén fáth ar chóir dúinn cloí go ceandána le léirmhíniú liteartha de an tortha nuair atá an méid sin den Bhíobla ag baint úsáid as siombalachas agus meafar? Bheidh sé níos fear dúinn thréigean den sórt sin dearcadh caol agus sean aimsireach den chreidimh.

Chun foghlaim cén brí atá leis an toradh den chrann fhios na maitheasa agus an oilc, lig dúinn ar dtús imscrúdú a dhéanamh ar crann na bheatha, a bhí in aice leis an crann fhios na maitheasa agus an oilc sa Ghairdín Éidín. Nuair a thagann tuiscint dúinn ar an bhrí atá leis an crann na bheatha, ansin is féidir linn a

¹³ Matt 15:11

thuiscint chomh maith an bhrí ar chrann fhios na maitheasa agus an oilc.

1.1.1 An Crann na Beatha

Dar leis an Bíobla, is é dóchas na ndaoine tite chun cur chuige nó a bhaint amach ar crann na bheatha: “Goilleann an dóchas a théann i bhfad ar an gcroí; ach an mhian a shásaítear, déanann crann na beatha di.”¹⁴ Dá bhrí sin, d’fhéach na h-Iosraeligh Aoise na Shean-Tiomna ar an crann na beatha mar a n-dóchas. Mar an gcéanna, b’ea dóchas na Críostaithe go léir ó aimsir Íosa go dtí go lá atá inniú ann ná dul chuige agus páirt a ghlacadh ar an crann na beatha: “Is meaner dóibh siúd a níonn a n-éidí, chun go mbeadh ceart acu chun crann na beatha, agus dul na geataí isteach don chathair.”¹⁵ Ós rud é go bhfuil dóchas deiridh an chine daonna an crann na beatha, is féidir linn an tátal a bhaint as go raibh dóchas Ádamh freisin an crann na beatha.

Tá sé scríofa go nuair a thit Ádamh, gur bac Dhia a bhealach go dtí crann na beatha ag cuir Sé cherubim i stáisiún le claíomh bladhmadh ag gardáil é. Ón seo, is féidir linn a dhéaduchtú chomh maith go raibh dóchas Ádamh roimh an Titim ná crann na beatha. Bhí Ádamh caite amach as Gairdín Éidin gan a dóchas, an crann na beatha a bhaint amach. I gcás daoine tite ó shin i leith, fanann crann na beatha mar dóchas nach bhfuil comhlíonte.

Cad a bhí dóchas Ádhaimh i rith an ama a bhí sé neamhaibí agus ag fás i dtreo foirfeachta?

Caithfidh sé go raibh sé an dóchas le bheith ina fear a bhféadach baint amach idéalach chruthú Dé trí fás chun foirfeachta gan titim. Seasann an crann na beatha i ndáiríre le fear a bhfuil i gcrích go hiomlán ar idéalach an chruthú. Bhí Ádhaimh foirfe le bheith mar an fear idéalach seo. Dá bhrí sin tá an crann na beatha mar an siombal de Ádhaimh foirfe.

Más rud é nár thit Ádhaimh, ach bhain sé amach an crann na beatha, d’fhéadfadh a sliocht go léir freisin crann na beatha a bhaint amach. Bheadh Ríocht na bhFlaitheas ar domhan tógtha acu. Ach thit Ádhaimh, agus bac Dia a bhealach go dtí an crann le claíomh bladhmadh. Ó shin i leith, in ainneoin na hiarrachtaí is fearr na daoine tite idéalach an chruthú a dheisiú, d’fhan crann na beatha mar aisling neamh-insroichte. Muiríneach leis peaca an tsinsir, ní féidir daoine tite idéalach an chruthú a chomhlánú agus bheith ina crainn an tsaoil leis a n-iarrachtaí féin ina n-aonar. Chun an idéalach seo a bhaint amach, caithfidh fear a bhfuil idéalach an chruthú sáraithe aige teacht go dtí an dtalamh mar chrann na beatha. Ní mór do gach ceann de na cine daonna bheith fréamhaíodh leis agus a bheith aontaithe leis. Ba ea Íosa an fear a tháinig mar an crann na beatha. An crann na beatha a raibh daoine dílis na h-Aoise Sean-Tiomna éagmaiseach dó ná duine ar bith seachas Íosa.

Ó shin i leith ó bac Dia bealach Ádhaimh go dtí an crann na beatha ag cosaint é leis claíomh bladhmadh, ní fhéadfadh tarraingt ar an crann gan an chosáin a h-imréitigh. Ar an lá de Chincís, thuirling teangacha tine ar na naoimh, agus bhí siad a líonadh leis an Spiorad Naofa. Marcáil an imeacht seo ghlanadh an cosán agus an bogadh ar leataobh an claíomh bladhmadh, a bhí le feiceáil mar theanga na tine roimh rabhait an Spiorad Naofa. D’oscail sé an bealach do gach

¹⁴ Seanfhocail 13:12

¹⁵ Apacailipsis 22:14

daonnachta chun dul chuig Íosa, an crann na beatha, agus a bheith fréamhaíthe leis.

Mar sin féin, ní mór do Críostaithe bheith fréamhaíthe le Íosa ach go spioradálta. Sin é an fáth go bhfuil oidhreacht peaca fós ag páistí fiú le tuismitheoirí Críostaí is cráifeach, a chaithfidh bheith slánaithe. Fiú amháin ní raibh na naomh is dílse in ann fáil réidh leis peaca an tsinsir, agus dá bhrí sin ní féidir leo cabhrú ach é a tharchur chuig a bpáistí. Ar an gcúis sin, ní mór Críost teacht arís ar an talamh mar an crann na beatha. Trí gach chine daonna a bhfréamhú leis arís, tá sé chun peaca an tsinsir a shlánaigh. Dá bhrí sin tá Críostaithe ag fanacht go mífhoighneach ar crann na beatha, atá mar siombal Críost ag an Atheacht i Leabhar na dTaibhreamh.

Is é cuspóir Deonú Dé na tslánaithe ná an teip ar bhaint amach crann na beatha sa Ghairdín Éidin a athchóirigh trí crann na beatha a luaitear sa Leabhar na dTaibhreamh a bhaint amach. Mar gheall ar an Titim, ní fhéadfadh Ádhaimh chomhlíonadh ar idéalach an chéad crann na beatha. Chun slánú na daonnachta tite a críochnú, caithfidh Íosa, an “Ádhaimh deireadh,” teacht arís mar an crann na beatha sna Laethanta Deireadh.

1.1.2 Crann Fios Maitheas agus Olc

Níor chruthaigh Dia Ádhaimh chun bheith ina n-aonar; Chruthaigh sé Éabha freisin le bheith céile Ádhaimh. Díreach mar bhí crann sa Ghairdín Éidin mar siombail de fear foirfe, ba chóir a bheith chomh maith crann a léirigh bean a cuir i gcrích go hiomlán idéalach an chruthú. An crann fios maitheas agus oic, ag seasamh in aice leis crann na beatha, ba an crann a, ag comhlíonadh a chuspóir dea-ionann, a léiríonn an bean idéalach, Éabha foirfe.

Tagraíonn an Bíobla le Íosa ag úsáid na meafair de féith agus brainse. Mar an gcéanna, chun leid a thabhairt dúinn maidir leis rún de Titim an cine daonna, sholáthraigh Dia an siombalachas de dhá crainn ag ionadaíocht Ádhamh agus Éabha foirfe.

1.2 Céannacht an nathair

Sa Bhíobla léaghthar go gcathú nathair Éabha peaca a dhéanamh. Cad atá an nathair mar siombail ar? Lig dúinn imscrúdú a dhéanamh ar an céannacht fíor den nathair, bunaithe ar an cuntas Geiniseas.

Bhí an nathair atá curtha síos déanta ar sa Bhíobla in ann aghaill le daoine. Ba chúis é ar Titim an cine daonna, atá dhaoine spioradálta. Ina theannta sin, bhí fhios ag an nathair ar Toil Dé, nár lig go docht ar dhaoine an tortha a ithé ón gcrann fios maitheas agus oic. Is é seo fianaise an-láidir go raibh an neach atá mar siombal an nathair ina neach spioradálta.

Tá sé scríofa: An dragan mór, an nathair nimhechianaosta, an té ar a dtugtar an Diabhal agus Sátan, an té a mheallann an saol go léir, teilgeadh chun na talún é.¹⁶ Is é seo an nathair an nathair céanna a cuir cathuithe ar Éabha sa Ghairdín Éidin. Ag cónaí ar neamh sular caitheadh síos é, ní

¹⁶ Apacailipsis 12:9

mór go raibh an Diabhal seo nó Sátan a bheith ina neach spioradálta. Go deimhin, ó shin i leith ó na h-ama Titim na cine daonna, tá Sátan ag casadh croí na ndaoine i dtreo olc. Ós rud é gur neach spioradálta é an diabhal, ní mór don nathair a shiombailíonn é bheith mar ionad de neach spioradálta. Dheimhníonn na snáitheanna fhianaise bíblicúil sin nach raibh ainmí é an nathair a cathú Éabha, ach siombail de neach spioradálta.

Tagann an cheist an raibh an neach spioradálta siombailíthe ag an nathair ann roimh cruthú na cruinne nó a cruthaíodh é mar chuid de na cruinne? Más rud é go raibh an neach seo ann roimh cruthú na cruinne agus go raibh cuspóir contrártha aige le Dhia, ansin bheadh an choimhlint idir mhaith agus olc insan gCruinne le bheith dosheachanta agus suthain. Ansin bheadh deonú Dé na h-athchóiriú, i n-aisce. Thairis sin, bheadh aondíachas, a deireann go raibh gach rud insan gCruinne cruthaithe ag Dia amháin, gan bhunús. Táimid fágaithe leis an tuairim go cruthaíodh an neach spioradálta ionadaíthe ag an nathair ar dtús le cuspóir maith, ach ina dhiaidh sin thit sé agus rinnead Sátan de.

Cén cineál neach spioradálta a bhí ann i chruthú Dé a bhféadfadh agail le daoine, tuiscint a bheith aige ar Toil Dé agus a bhí ina chónaí ar sa rícheadh? Cén cineál neach, fiú tar éis dó titim agus a bheith díghrádaithe chun bheith ina neach olc, a d'fhéadfadh am agus spás a tharchéimniú agus anam an duine a forlámhú? Níl aon dhaoine bhronnta le tréithe den sórt sin seachas aingeal. “Murar lig Dia leis na haingil nuair a pheacaigh siad, ach iad a chartadh síos go hifreann agus a thabhairt suas do na pluaiséanna gruama laistíos le coinneáil go lá an bhrátha.”¹⁷ Léiríonn an bhéarsa seo an tuairim gurbh aingeal é an nathair, a thug cathú do dhaoine agus a rinne pheaca.” Tá teanga nathair gabhlánach. Léiríonn sé duine a labhraíonn rudaí salach le teanga amháin agus atá ag marachtáil ar an saol le dhá-aghaidh agus chroí amháin. Casann nathair a chorp timpeall a chreicthe roimh é a shlogadh, meafar do dhuine a gaistíonn dhaoine eile mar tairbhe dhó féin. Ar na cúiseanna sin, déanann an Bhíobla comparáid idir nathair agus an aingeal a thug cathú leis an cine daonna.

1.3 Titim an Aingeal agus an Titim an Cine Daona

Tá sé soiléir go raibh aingeal é an nathair a cuir cathuithe ar an gcine daona chun titim, agus gur tháinig an aingeal chun bheith Sátan nuair a rinne sé peaca agus thit sé. Lig dúinn a imscrúdú anois cad cineál de pheaca a rinne an aingeal agus an cine daonna.

1.3.1 Coirpeacht an Aingeal

Agus na haingil nár choinnigh a bhflaitheas féin, ach a d'fhág a láthair lonnaithe féin, tá siad coimeáda aige i gcuibhreacha síoraí thíos i n-ifreann i gcomhair bhreith an lae mhóir. Ba é an dála céanna é ag Sodom agus Gomorá, agus ag na cathracha ina dtimpeall; ghabh siadsan freisin le collaíocht agus drúis mhínádúrtha; fágadh mar shampla iad ag fulaingt pionós na tine síora.

- Iúd 6-7

Ón sliocht thuas is féidir linn tátal a bhaint gur thit an t-aingeal mar thoradh de gaol gnéasach

¹⁷ 2 Peadar 2:4

aindleathach.

Is é tath coir den saighis nach féidir a bheith déanta ina n-aonar. Cé leis a rinne an t-aingeal tiomantas an gníomh gnéasach aindleathach sa Ghairdín Éidin? Chun an mistéir a nochtadh, lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar cén cineál de pheaca a thiomán an cine daonna.

1.3.2 Coirpeacht an Chine Daona

Léimid go sular thit siad, bhí Ádhamh agus Éabha araon nochtaíthe, agus ní raibh náire orthu. Tar éis an dTitim, áfach, bhraith siad náireach de bharr bheith nochtaíthe agus dfhuáil said feagacha duilleoga le chéile i naprúin chun a codanna ísle a chlúdaigh. Más rud é go raibh coir déanta acu trí roinnt torthaí iarbhír ó chrann a ithe a dtugtar an crann ar eolas maith agus olc, ansin bheadh a lámha nó mbéal a clúdu go cinnte acu ina ionad. Is é nádúr an cine daonna ár lochtanna a cheilt. Dá bhrí sin, taispáineann an gníomh a chlúdaíonn a gcuid codanna íoctar go raibh insna codanna seo, agus ní ina mbéal a raibh, foinse a n-náire. I Job 31:33 tá sé scríofa, “Ar cheil mé riamh mo chionta [ó dhaoine]? Agus ar chuir mé m’urchóid i bhfolach i mo chliabh?” Ceiligh Ádhamh a chuid codanna íoctar tar éis an Titim; Léiríonn sé seo go raibh a locht ina gcodanna ísle. Bhí an fhoinsé náire Ádhamh agus Éabha na páirteanna gnéasach toisc go raibh siad na n-ionstraimí ar a n-ghníomhas peacúil.

Insan saol roimh Titim an cine daonna, cén gníomh a bheadh duine a bheith sásta a chur i gcrích fiú ag an baol soiléir dó saol? Ní fhéadfadh sé a bheith aon rud eile, ach an gníomh na ghrá. Ní féidir Cuspóir Dé na chruthú, a thuiriscítear sna beannachtaí “a bheith torthúil agus iolrú,” a bhaint amach ach amháin trí ghrá. Dá réir sin, ó thaobh Dé do Cuspóir Chruthú na Cruinne Ba chóir go mbeadh grá an gníomh is luachmhaire agus naofa. Ach toisc go raibh an gníomh gnéasach ar an chúis den Titim, féachann daoine go minic ar le náire agus fiú amháin drochmheas. Mar tátal, thit dhaoine trí ghníomh collaí neamhcheadaithe.

1.3.3 An tAcht Gnéis Aindleathach idir an Aingeall agus an Cine Daona

Go dtí seo, mhíníomar go meabhlaigh an aingeal dhaoine chun titim, agus gur thit an dá, an aingeal agus na cine daonna mar gheall ar grá aindleathach gnéasach. Siad an cine daonna agus na haingeal amháin na h-aon neach spioradálta insan gCruinne atá in ann caidreamh grá a bheith acu. Is féidir linn a dhéaduchtú go gcaithfidh an caidreamh gnéasach aindleathach a bheith i gceist idir an t-aingeal agus na ndaoine.

Dúirt Íosa, “Is ón diabhal, mar athair, sibhse agus is iad mianta bhúr n-athar a theastaíonn uaibh a dhéanamh.”¹⁸ Ós rud é gur an Diabhal a aithníodh mar Sátan, is féidir linn a dhearbhu gur sliocht dhaoine de Sátan, an “nathair nimhe ársa” a cathú dhaoine. Trí cad imthosca a n-éirí leis an gcine daonna a bheith mar sliocht den aingeal tite, Sátan? Bhí caidreamh gnéis aindleathach idir an t-aingeal agus an chéad sinsear. Mar toradh den gaol sin, tá gach uile de na daonnachta ón ginealach de Sátan. Nuair a scríobh Naomh Pól, “Agus ní hé an dúlra amháin atá amhlaidh ach sinne féin chomh maith; cé go bhfuil céadtorthaí an Spioraid againn cheana féin, táimidne ag cneadach freisin inár gcroí istigh agus sinn ag feitheamh le go ndéanfar clann dinn, agus go mbeidh ár gcorp fuascailte,” bhí sé ag admháil gur gas muidne, daoine tite de ginealach Sátan, ní as ginealach Dé muid. D’aisc Eoin Baiste na ndaoine, ag

¹⁸ Eoin 8:44

glaigh orthu “sceith na bpéisteanna,”¹⁹ s’ é sin, páistí de Sátan. Dúirt Íosa leis na Sadúcaigh agus na Fairisínigh, “A nathracha nimhe, a sceith na bpéisteanna, conas a fhéadfaidh sibh teitheadh ó dhaorbhreith ifrinn?”²⁰ Tá na véarsaí seo a dhaingniú go bhfuil muid mar sliocht de caidreamh gnéis aindleathach a bhaineann leis an aingeal agus ár gcéad sinsear. Is é seo, i ndáiríre a luíonn ag croílár de thitim an cine daonna.

1.4 Torthaí Crann Fios na Maitheas agus na h-Olc

Taispeánadh an crann fios na maitheas agus na h-olc níos luaithe mar siombal de Éabha. Cad a léiríonn an tortha den crann seo? Chiallaíonn sé grá Éabha. Mar a méadaíonn crann lena chuid torthaí, ba chóir go máithrigh Éabha páistí maith trí mheán a ngrá diagrach. Ina áit sin, máithrigh sí leanaí olc trí mheán a grá sátánach. Cruthaíodh Éabha i cruth neamhaibí; bhí sí chun teacht ar aibíocht iomlán ach amháin tar éis dul trí thréimhse fáis. Dá bhrí sin, bhí sé indéanta di ceachtar de torthaí maith nó torthaí olc a máithrigh tríd a ghrá. Is é seo an fáth go bhfuil grá Éabha siombalaithe ag na torthaí ón gcrann fios na maitheas agus na h-olc agus an fáth go bhfuil Éabha mar siombal den gcrann.

Cén bhrí a léirigh ite na torthaí ón gcrann fios na maitheas agus na h-olc? Nuair a ithimid rud éigin, déanann muid é chuid dúinn fhéin. Bhí Éabha chun a grá Dia-lárnaithe a críochnú trí tortha na maitheasa a ithe. Ansin, bheadh eisint diagacht Dé faighte aici agus d’fhéadfadh sí líne ghinealaigh maith a h-iolrú. Áfach, d’ith sí an tortha olc agus críochnaigh sí a grá olc dírithe ar Sátan. Dá réir sin, fuair sí eisint a nádúr olc agus d’iolraigh sí líne ghinealaigh olc as a tháinig ár sochaí peachach. Mar sin, sainchiallaíonn ithe Éamha de torthaí crann fios na maitheas agus na h-olc go críochnaigh sí caidreamh grá sátánach leis an aingeal a cheangal í i nasc gaoil fola leis.

Cuir Dia mallacht ar an aingeal tite, ag rá, “beidh tú ag sní ar do bholg agus ag ithe cré, gach lá de do shaol.”²¹ Chiallaíonn “beidh tú ag sní ar do bholg” go mbeadh an t-aingeal le bheith ina neach aimléiseach, nach mbeadh in ann feidhme i gceart nó a sheirbhís bhunúsach a comhlíonadh. An brí atá le “ag ithe cré” [nó deannach] ná, ó caitheadh an t-aingeal anuas ó neamh, bhaineadh uaidh na dúil beocht ó Dhia. Ina áit sin, tháinig sé go raibh ar marthain ar dúil olc conlaithe as an domhan peachach.

1.5 Fréamh don Pheaca

Táimid tar éis a foghlaim ón léiriú thuas den Bíobla nach raibh an fhréamh don pheaca gur ith an chéad sinsear an cine daonna torthaí, ach go raibh caidreamh gnéis aindleathach acu le aingeal (siombaillithe ag nathair). Dá bhrí sin, ní fhéadfadh siad folaíocht maith Dhia a iolrú, ach ina ionad sin d’iolraigh siad folaíocht olc Sátan.

Tá neart fianaise a chabhraíonn linn a aithint go eascraíonn an fhréamh de peaca an cine daonna ó mímhóráltacht gnéasach. Tá a fhios againn go bhfuil an pheaca bunúsach a bhuanú trí ghinealach dírshliochteacha ó ghlúin go glúin. Tá sé seo toisc go raibh an fhréamh de pheaca soladaithe ag caidreamh gnéis a chónaisceann duine i ceangail na fola. Ina theannta sin, leis na reiligiúin a chuireann béim ar an ngá atá le ghlánadh pheaca is é táidhe a thugtar an aird ar mar an pheaca cairdinéalta, agus mhúintear na suáilcí de geannnaíocht agus srianadh chun é seo a cheansú. Is léiriú é seo go bhfuil an fhréamh de

¹⁹ Lúc 3:7

²⁰ Matha 23:33

²¹ Gein 3:14

pheaca le fáil i mianta drúis. Rinneadh na h-Iosraelach deasghnáth an timpeallghearrtha mar choinníoll do coisriceadh. Cháiligh siad iad fhéin mar daoine roghnaithe ag Dia trí fola a thaoscadh, toisc go luíonn an fhréamh de pheaca insan fuil olc ina sníonn ár neach agus a tháinig isteach ionann trí ghníomh míghéanmnaí.

Is ceadaíocht ghnéasach ceann de na príomh cúis leis turnamh go leor de na laochra, tírghráthóirí agus na náisiúin. Fiú insna daoine is mó den scoth, is é an fhréamh pheaca-dúil aindleathacha gnéasach atá i gcónaí gníomhach i n-anamacha, uaireanta gan a bhfeasacht comhfhiosach. Is féidir linn a bheith in ann deireadh a chur leis na h-oilc go léir eile le bhunú cóid morálta trí reiligiún, nó trí chur i bhfeidhm cláir oideachais éagsúla, nó tríd athleasú den gcóras soch-eacnamaíochta a chothaíonn coireachta. Ach ní féidir aon duine cosc a chur ar an plá de ceadaíocht ghnéasach, atá tar éis éirí níos forleithne fhaid is a dhéanann forás na sibhialtacht ar stíleanna maireachtála níos compordaí agus liúntach. Dá bhrí sin, is aisling folamh é an dóchas de domhain idéalach chomh fada nach bhfuil an fhréamh de gach olc díothaithe ag an bhfoinse. Ní mór dó Críost ag a Dara Aidbhint a bheith in ann an fhadhb seo a réiteach go haonuaire agus do cách.

Alt 2

Spreagadh agus Próiseas An Titim

Leag an spreagadh don Titim laistigh den aingeal, a bhí, mar atá feicthe againn, siombailithe ag an nathair a phrioc Éabha. Dá bhrí sin, sular féidir linn fhios a bheith againn faoi spreagadh agus an próiseas an Titim, ní mór dúinn a fhoghlaim ar dtús mar gheall ar an aingeal.

2.1 Na h-Aingeal, a Mhisin agus a n-Gaol leis an Chine Daona

Cosúil le gach neacha, cruthaigh Dia na h-aingeal. Cruthaigh Dia iad roimh aon cruthú eile. Sa cur síos sa Bhíobla de chruthú neamh agus talamh, feicimid gur labhair Dia san uimhir iolra: “Déanaimis an duine ar ár ndeilbh féin, ar ár gcosúlacht féin.”²² Níl sé seo de bharr go raibh Dia ag tagartha Do féin mar an Tríonóide Naofa, mar go léirmhíniú go leor diagairí an sliocht. Ina ionad sin, bhí sé ag labhairt leis na h-aingeal, a chruthaigh sé roimh dhaoine.

Chruthaigh Dia na h-aingeal le bheith A gnáthmhuintir, a bheadh ag cabhrú Eisean a chruthú agus a chothú an t-uilebhíth. Sa Bhíobla feicimid go leor cásanna de aingeal ag obair do Toil Dé. Cuir na h-aingeal in iúl do Abrahám focail tábhachtacha de beannacht Dé; D’Aralt na h-aingeal an gcoimpeart de Chríost; Scaoil aingeal na slabhra ó Pheadar agus thug sé amach as an bpríosún agus isteach sa cathair é. Glaonn an aingeal a tionlacaíonn Eoin i Leabhar Apacailipsis Eoin “seirbhíseach,” ar féin agus in Eabhraigh dtagraítear aingil mar “spioraid fhriothála.”²³ Is minic a léiríonn an Bíobla aingil ag tabhairt onóir agus moladh do Dhia.

Lig dúinn imscrúdú a dhéanamh ar an ngaol idir dhaoine agus na h-aingeal ó thaobh an Prionsabal na Chruthú. Toisc gur chruthaigh Dia muid mar A chuid clann agus thug sé tiarnas dúinn thar gach chruthú, ba cóir dúinn rialú thar na h-aingeal chomh maith. Tá sé scríofa sa Bhíobla go bhfuil an t-údarás againn chun breithiúnas a thabhairt ar na haingeal. Thug go leor daoine a dhéanann cumarsáid leis an domhan spiorad fianaise de na sluaite aingeal a thionlacan

²² Gein 1:26

²³ Eabhraigh 1:14

na naoimh i bParthas. Léiríonn na tuairimí ar an bhfíric go bhfuil an misean ag na haingeal chun friotháil leis an cine daonna.

2.2 An Titim Spioradálta agus an Titim Fhisiúil

Chruthaigh Dia an chine daonna le dhá chomhpháirt: an féin spiorad agus an féin fhisiúil. Mar an gcéanna tharla Titim an chine daonna in dhá thoise: spioradálta agus fhisiúil. Ba é an titim a tharla tríd an caidreamh gnéasach idir an aingeal agus Éabha an titim spioradálta, cé go raibh an titim a tharla tríd an caidreamh gnéasach idir Éabha agus Ádamh an titim fhisiúil.

Conas is féidir le gníomh de ghrá paiseanta a bheith críochnaithe idir aingeal agus duine? Tá gach ceann de na mothúcháin agus céafaí bhraith idir duine agus spiorad díreach mar an gcéanna leis na cinn a bhraith le linn teagmháil idir beirt daoine saolta. Gan amhras, tá aontas gnéasach idir aingeal agus duine féidearthach.

Is féidir linn a thuiscint níos soiléire as an fhianaise seo a leanas. Tá cásanna luaite de daoine saolta ag conaí saol pósta le spiorad. Sa Bhíobla tá an tuairisc de aingeal a h'imthreascair le Iácób agus a chur a leis as áighe. Thug trí aingeal cuairt ar teaghlach Abrahám agus d'ith siad béile de laofheoil, bainne agus gruth. Thairis sin, rinneadh dhá aingeal cuairt ar teach Lót agus d'ith siad an t-arán gan laibhín a fhóin sé d'iad. Nuair a chonaic lucht an bhaile mhóir na haingil, bhí siad ar bís le mianta drúisiúil dóibh agus timpeallaigh said teach Lót, agus ghlaodar ar Lót á rá: "Cá bhfuil na fir a tháinig chugat anocht? Seol amach chugainn iad chun go mbainfimis sásamh astu."²⁴

2.2.1 An Titim Spioradálta

Chruthaigh Dia an domhan ainglí agus ceapadh Lúicifir i n-áit Ardaingil. B'ea Lúicifir an cainéal de ghrá Dé chuig an domhan ainglí, díreach mar a bhí Abrahám an cainéal de bheannacht Dé chuig na Iosraelíteach. San áit seo beagnach monaplaigh sé grá Dé. Mar sin féin, tar éis do Dhia an chine daonna a chruthaigh mar a chuid clann, bhí grá mhéad uair níos mó Aige d'iad ná mar a bhí Aige riamh do Lúicifir, a chruthaigh sé mar seirbhíseach. I fírinne, ní raibh athrú le grá Dé i dtreo Lúicifir; bhí sé mar an gcéanna roimh agus tar éis chruthú an chine daonna. Ach nuair a chonaic Lúicifir go raibh grá Dia do Ádamh agus Éabha níos mó ná an grá d'eisin, bhraith sé amhail is dá raibh laghdú ar an grá a fuair sé ó Dhia. Tá an cúinse seo cosúil leis sin sa parabal sa Bhíobla maidir leis na oibríthe san fhíonghoirt. Cé go bhfuair na oibríthe a bhíodh ag obair ó mhaidin pá cóir, nuair a chonaic siad iad siúd a tháinig ina dhiaidh sin agus a d'oibrigh níos lú a fuarthas pá cothrom, bhraith siad ghannphá. Bhí Lúicifir, cé gur mhothaigh sé mar go raibh sé ag fáil níos lú grá ná mar a bhí tuillte aige, ag iarraidh an staid lárnach céanna i sochaí an duine a greimiú ná mar a thaitin leis sa domhain ainglí, mar an cainéal de ghrá Dé. Bhí sé seo an fáth gur meabhlaigh sé Éabha, agus ba é seo an spreagadh taobh thiar den titim spioradálta.

Tá gach rud insan t-uilebith a cruthaíodh le bheith faoi rialú Dé trí ghrá. Dá bhrí sin, is é grá foinse na beatha, an eochair do sonas, agus eisint an barrshamhail a bhfuil ag dréim ag gach dhaoine. An mó grá a faigheann duine, an cosúileacht níos áille a mbíonn do dhaoine eile ortha.

²⁴ Gein 19:5

Nuair a bheir an t-aingeal, a cruthaíodh mar sheirbhíseach Dé, greim ar Éabha, iníon Dé, ní raibh sé ach nádúrtha gur fhéach sí go hálainn ina súile. Thairis sin, nuair a chonaic Lúicifir go raibh Éabha ag freagairt a chuid cathú, bhraith an aingeal an spreagadh ghrá le bheith tarraingteach aoibhinn. Ag an bpointe seo, bhí Lúicifir ag mhealladh Éabha leis an intinn i a thógaint, ar neamhchead do na hiarmhairtí. Rinne Lúicifir, a d'fhág a phost cuí mar gheall ar a mhian iomarcach, agus Éabha, a bhí ag iarraidh a súile a oscailt agus a bheith cosúil le Dia roimh an t-am níos aibí, comhbhonn agus thosaigh siad gníomh tabhair agus glac. De bharr chumhacht an grá gan phrionsabal a ghintear leis a thabhairt agus ghlacadh eathra críochnaigh siad caidreamh gnéis aindleathach ar an plána spioradálta.

Tá gach neach atá cruthaithe bunaithe ar an bprionsabal ná nuair a dtagann siad le chéile mar aon i ngrá, go malartaíonn siad gnéithe lena chéile. Dá réir sin, nuair a tháinig Éabha le chéile mar aon le Lúicifir trí ghrá, fuair sí gnéithe áirithe uaidh. Sa gcéad dul síos, fuair sí mothúcháin imeagla a h-eascraigh as deanna coinsias ciontach, a scagadh as a cuid sárú ar cuspóir an chruthú. Sa dara áit, fuair sí ó Lúicifir an eagna a chuir ar chumas aici go raibh an céile a bhí le bheith aici ar dtús ná Ádamh, ní an t-aingeal. Bhí Éabha a bhí in ann eagna a fháil ón t-Ardaingeal toisc go raibh sí neamhaibí agus nach raibh a eagna comh séasúrach le ceann an t-Ardaingeal, a bhí cheana féin i stát aibíochta ainglí.

2.2.2 An Titim Fisiciúil

Ba ceart do Ádamh agus Éabha foirfe le bheith ina fear céile agus bean chéile síoraí i ngrá Dé. Ach d'imigh Éabha, ina neamhaibíocht a bhí ag gabháil i gcaidreamh aindleathach leis an t-Ardaingeal, le Ádamh mar fhear agus bean chéile. Dá bhrí sin, thit Ádamh freisin nuair a bhí sé fós neamhaibí. Bhunaigh an gcaidreamh gníomh nuachair mí-ionúch i ngrá diabhlaí idir Ádamh and Éabha an titim fisiciúil.

Mar a luadh thuas, tríd an titim spioradálta leis an Ardaingeal, fuair Éabha mothúcháin imeagla a eascraíonn as na deanna de coinsiasa ciontach agus eagna nua nach raibh a céile ar dtús le bheith an t-Ardaingeal ach Ádhamh. Ansin mheallaigh Éabha Ádhamh leis an dóchas go trí aontú leis, a céile a bhí leagtha amach di, d'fhéadfadh sí fáil réidh dí féin ón imeagla agus arís seasamh roimh Dhia. Bhí sé seo spreagadh Éabha ar a ba chúis leis an titim fisiciúil.

Comh lua is a d'aontaigh Éabha leis an Ardaingeal trína gcaidreamh gnéasach aindleathach, sheas sí i n-áit na h-Ardaingil maidir le Ádhamh. Dá bhrí sin, bhí chuma an-tarraingteach ag Ádhamh di, a bhí fós ag fail grá Dé. Ag breathnú ar Ádhamh mar an t-aon dóchas di filleadh ar Dhia, cas Éabha ar Ádhamh agus cathaigh sí é, ag imirt ar an ról céanna a d'imir an Ardaingeal nuair a gcathaigh sé í. D'fhreagair Ádhamh agus rinne sé comhbhonn le Éabha, agus thosaigh siad gníomhú thabhairt agus ghlacadh le chéile. Spreagadh cumhacht an ghrá gan phrionsabal a ghintear ina gcaidreamh Ádhamh a áit bhunaidh a thréigeadh agus thóg sé iad le chéile i gcaidreamh fisiceach aindleathach ghrá gnéasach.

Nuair a h-aontaigh Ádhamh mar aon le Éabha, fuair sé oidreacht na h-eilimintí go léir a fuair Éabha ón Ardaingeal. Tá na gnéithe seo i ndiaidh sin rite síos go dtí na glúnta atá ina dhiaidh sin gan briseadh. Cad a tharlaíodh dá mbhaineadh Ádhamh amach foirfeachtas gan géilleadh do cathú Éabha tite? Bheadh an deonú chun Éabha a athbhunú ar ais sách éasca mar, cé go gur thit sí, bheadh Ádamh gur fhan slán fós mar a páirtí subiacht foirfe. Ar an drochuair, thit Ádhamh freisin, agus tá na daonnachta iolrú i pheaca go dtí an lá inniú, ag buanú ginealach Sátan.

Alt 3

Cumhacht an Ghrá, Cumhacht an bPrionsabail agus Aithne Dé

3.1 Cumhacht Grá agus an Cumhacht an bPrionsabail i dTitim An Cine Daona

Tá an cine daonna cruthaithe tríd an bPrionsabail, agus ba coir dóibh cónaí i gcomhréir leis bealach an Phrionsabail. Dá bhrí sin, ní fhéadfadh é a bheith go mbeadh an fórsa atá dúchas don Phrionsabail duine a h-aslú ó bealach an Phrionsabail agus faoi deara bheith ina gcúis dóibh titim. D’fhéadfadh sé seo a chur i gcomparáid leis an traen nach féidir rith as an raon mura rud é, seachas briseadh síos an raon nó innill ghluaiste, imbhuailteann fórsa níos láidre leis ná móiminteam tosach an traen agus bruigheann sé i dtreo eile í. Mar an chéanna, tugann an bhfórsa atá dúchas don Phrionsabail treoracha do dhaoine chun fás sa treo ceart. Ach má imbhuailteann fórsa níos láidre ó treoir difriúil agus le cuspóir gan phrionsabal leo, titfidh siad gan amhras. Is é an fórsa atá níos láidre ná fórsa an Phrionsabail ná chumhacht an ghrá. Fhaid is atá daoine i staid anabaíocht, is féidir chumhacht an ghrá gan phrionsabal iad a h’aslaigh chun titim.

Cén fáth go bhfuil chumhacht an ghrá níos láidre ná cumhacht an Prionsabail? Cén fáth a chruthaigh Dia níos láidre é, nuair a fhágann sé seo ar oscailt an fhéidearthacht go bhféadfadh chumhacht an ghrá chlaonaíoch imbhuail faoi duine i staid anabaíocht agus faoi deara bheith mar cúis titim dóibh?

Dar leis Phrionsabail na Chruthú, s’ea grá Dé an subiacht thar gach grá ag sileadh taobh istigh den bhonn cheithre seasamh, a bunaíodh nuair a bheidh an cuspóir trí obiacht críochnaithe ag a gchomhaltaí trína gcuid grá dinimiciúil atá acu do chéile. Gan grá Dé, níl aon bhealach chun an bhonn cheithre seasamh fíor a bhunú; gan grá Dé, níl aon bhealach dúinne na críche inár gcruthaíomar i gcomhair a chomhlíonadh. Tá sé fíor gur é grá an foinse agus fobhar de n-ár saol agus sonas.

Cé gur chruthaigh Dia an cine daonna bunaithe ar an bPrionsabail, rialaíonn sé tharainn trí ghrá. Dá réir sin, i n’fhonn go bheidh ghrá in ann a ról a chomhlíonadh go cuí, ní mór a chumhacht a bheith níos láidre ná cumhacht an bPrionsabail. Dá mbhéadh chumhacht an ghrá níos laige ná an cumhacht ag an Phrionsabail, ní fhéadfadh Dia rialú thar an cine daonna trí ghrá; ina h-ionad sin, bheidh sé de mhiste dúinn an Prionsabail a thóraighe níos mó ná grá Dé. Ar an gcúis sin, rinne Íosa iarracht na dheisceabal a ardú leis an fhírinne, ach ba é a ghrá a shábháil iad.

3.2 An fáth gur leag Dia amach an Aithne mar Cuspóir Chreidimh

Cén fáth a chothú Dhia creideamh Ádhamh agus Éabha trí an aithne a thabhairt dóibh, “Ná ith den tortha”? Ina staid neamhaibí, ní bhféadfaí Ádhamh agus Éabha bheith faoi rialú díreach Dé trí ghrá. Toisc go bhfuil chumhacht an ghrá níos láidre ná cumhacht an Prionsabail, réamhchonaic Dhia go má rud é go rinneadar riamh bonn coiteann leis an Ardaingeal, bhí an seans ann go bhféadfadh siad géilleadh leis chumhacht grá chlaonaíoch, neamhphrionsabáil agus titim. Chun é seo a chosc, thug Dia an aithne do Ádhamh agus Éabha a cros iad ó aon bhaint a bheith

acu leis an Ardaingeal ar an mbealach seo. Is cuma cé chomh cumhachtach a d'fhéadfadh an grá neamhphrionsabálta an Ardaingeal a bheith, dá gchloígh Ádamh agus Éabha le h-aithne Dé, ag cruthú bonn coiteann le Dia agus a bheith rannpháirteach i thabhairt agus a ghlacadh l'Eisean agus ní le aon ní eile, ní bheadh aon tionchar ar chumhacht ghrá neamhphrionsabálta an Ardaingeal orthu agus riamh ní thitfidh siad. Go tragóideach, ní raibh Ádamh agus Éabha umhal don aithne, ach rinneadar bonn coiteann leis an Ardaingeal agus rinneadar thabhairt agus ghlacadh leis. Dá réir sin, bhrúigh chumhacht an ghrá aindleathacha iad as an mbóthar.

Ní amháin chun cosc a chur ar a n-titim a thug Dia an aithne do dhaoine neamhaibí. Theastaigh Dia dóibh freisin taitneamh a bhaint as tiarnas a bheith acu thar an domhain nádúrtha, na haingil san áireamh-trí oidhreacht a fháil ar A nádúr cruthaitheach. Chun oidhreacht a fháil ar an cruthúchánach seo, ba cheart do dhaoine iad féin a foirfú trína gcreideamh insan Bhriathar mar a chuid freagracht féin.

Níor thug Dia an aithne go dtí an Ardaingeal, ach amháin chuig na ndaoine. Bhí Dia ag iarraidh dhínit na ndaoine a ardú mar atá tíolaicadh ag Prionsabal an Chruthú, a chuir i dteideal dóibh chun seasamh mar leanáí Dé agus a rialú fiú thar na haingil.

3.3 An Tréimhse Ama don Aithne bheith Riachtanach

An raibh aithne Dé gan na torthaí a ithe ceangailteach go deo? Bhí dara beannacht Dé le bheith comhlíonta nuair a chuaigh Ádamh agus Éabha isteach i dtiarnas díreach ghrá Dé, agus cheangailt mar fear agus bean chéile fíor ag tabhairt agus thógáil páistí i ngrá Dé. Go deimhin, sainordáíonn an Prionsabal go n-itheann daoine de na torthaí nuair a shroicheann siad aibíocht iomlán de charachtar.

Tá chumhacht an ghrá níos láidre ná cumhacht an Phrionsabal. Dá mbeadh foirfeacht shroichte ag Ádhamh agus Éabha, agus iad le bheith ina fear agus bean chéile diaga, agus taithí rialú díreach Dé a mhothú trí an chumhacht iomlán de A ghrá, d'fhéadfadh a gcuid grá phósta a bheith iomlán. Ní fhéadfadh aon duine, nó aon chumhacht insan gcrúinne snaidhm an ghrá sin a bhriseadh riamh. Ag an bpointe seo, ní bheadh Ádhamh agus Éabha in ann titim riamh. Ní d'fhéadfadh aon bhealach bheith ann riamh do grá an Ardaingeal, atá níos lú ná dhaoine, grá phósta de Ádhamh and Éabha á ngearradh nuair a bhí sé bunaithe go daingean i nDia. Dá réir sin, bhí aithne Dé, “Ná ith den tortha,” le bheith ina gceangal ar Ádhamh agus Éabha amháin fad is a bhí siad neamhaibí.

Alt 4

Iarmhairtí Titim An Cine Daona

Cad a bhí na hiarmhairtí ar an titim spioradálta agus fisiceacha de Ádhamh agus Éabha le haghaidh na cruinne ar fad, lena n-áirítear an gcine daonna agus na haingil? Lig dúinn plé a dhéanamh ar roinnt de na hiarmhairtí is tromchúisí.

4.1 Sátan agus an Cine Daona Titithe

Is é Sátan an t-ainm a thugtar ar an Ardaingeal Lúicifir tar éis dó titim. Nuair a thit na chéad sinsear an cine daona, cheangal siad iad féin i gceangail fola le Lúicifir. Cruthaigh siad bonn ceithre seasamh cuinge go Sátan, agus de bharr sin tháinig na daonnachta go léir chun bheith ina bpáistí de Sátan. Sin é an fáth a

dúirt Íosa do na daoine, “Is ón diabhal, mar athair, sibhse²⁵,” agus ar a dtugtar “sceith na bpéisteanna”²⁶ ortha. Scríobh Naomh Pól, “Agus ní hé an dúlra amháin atá amhlaidh ach sinne féin chomh maith; cé go bhfuil céadorthaí an Spioraid againn cheana féin, táimidne ag cneadach freisin inár gcroí istigh agus sinn ag feitheamh le go ndéanfar clann dinn²⁷,” a léiríonn nach mbaineann aon duine le ginealach Dé. Ina áit sin, mar gheall ar Titim chéad sinsear an cine daona, tá dhaoine de ginealach Sátan.

Dá mbeadh aibíocht iomlán bainte amach ag Ádhamh agus Éabha agus bunús ceithre sheasamh tógadh acu dírithe ar Dhia, bheadh an domhain de flaitiúnas Dé curtha ar bun ag an am sin. Fhaid is a bhíodar fós neamhaibí, áfach, thiteadar agus rinneadar bunús ceithre sheasamh ag díriú ar Sátan. Dá bhrí sin, tháinig an domhan seo faoi fhlaithéas Sátan. Dá réir sin, deireann an Bíobla gur é Sátan “rialóir an domhan seo” agus “Dia an domhan seo.”

Comh luadh is a ghlac Sátan ceannas thar an cine daona, a bhí le bheith na dTiarnaí an chruthú, bhain sé freisin forlámhas thar gach rud insan gCruinne. Dá réir sin, tá sé scríofa, “Mar tá an dúlra féin ag tnúth go díocasach le foilsíú chlann Dé...²⁸... Is eol dúinn go ráibh an cruthúchán go léir le chéile go dtí anois ag cneadach le tinneas mar a bheadh sí ar a leaba luí seoil.”²⁹ Léiríonn na véarsaí seo céasadh an cruthúchán faoi forlámhas Sátan, éagmaiseach ar theacht daoine nár thit a bhfuil nádúr bhunúsach foirfithe acu; tnúthánach don lá nuair a bheidh coscair acu thar Sátan agus riailú acu thar an gcruthaíocht i ngrá.

4.2 Gníomhaíochtaí Sátan i Sochaí an Cine Daona

Tá Sátan i gcónaí ag cúisí daoine roimh Dhia, mar a rinne sé le Iób, d’fhonn iad a tharraingt isteach i n’ifreann. Mar sin féin, ní féidir Sátan fiú amháin a ghníomhaíocht olc a bhuanú mura aimsíonn sé ar dtús ina comhpháirtí obiachta lena is féidir leis bonn coiteann a cumadh leis agus dul i mbun gníomhú thabhairt agus ghlacadh. Is iad comhpháirtithe obiachta Sátan ná na spioraid olc insan domhain spiorad. Is iad na páirtithe obiachta leis na spioraid olc seo ná féin-spioraid na ndaoine olc ar an dtalmhaigh, agus na feithiclí trína ghníomhníonn na féin-spioraid olc ná trína féin-fisiciúil. Dá réir sin, tá cumhacht Sátan gabhála trí spioraid olc agus tá sé léirithe i ngníomhaíochtaí na ndaoine dtalmhaigh. Mar shampla, chuaigh Sátan isteach i nIúdás Isceiriót, agus uair amháin thug Íosa “Sátan” ar Pheadar. Insan Bhíobla, tugtar “aingéal” an diabhal ar spioraid na bhfear olc talmhaigh.

Is é domhan athchóirithe Ríocht na bhFlaitheas ar domhan inár nach bhféidir Sátan aon ghníomhaíocht a thionscain a thuilleadh. Chun an saol seo a bhaint amach, tá sé riachtanach do gach daonnachta deireadh a chuir lena mbonn coiteann leis an diabhal, a mbonn coiteann le Dhia a h-athchóiriú, agus dul i ngleic thabhairt agus ghlacadh leis. Léiríonn an fáistine faoina Laethanta Deireadh go mbeidh Dia ag theorannú Sátan go pholl gan tóin go mbeidh Sátan éagumasach cainte aon ghníomhaíocht a dhéanamh, toisc nach mbeidh ann a thuilleadh aon chomhpháirtí lena is féidir Sátan baint leo. D’fhonn deireadh a chur ar ár mbonn coiteann leis Sátan agus a bheith in ann breithiúnas a thabhairt dó, ní mór dúinn tuiscint a fháil ar an aitheantas agus coiriúlacht de Sátan agus é a chúisigh roimh Dia.

²⁵ Eoin 8:44

²⁶ Matha 3:7

²⁷ Rómh 8:23

²⁸ Rómh 8:19

²⁹ Rómh 8:22

Mar sin féin, bhronn Dia saoirse ar an cine daona agus na h-aingeal; dá bhrí sin, ní féidir leis iad a h-athchóiriú le forneart. As a dheoin féin, caithfidh daoine Sátan a thabhairt chuig aighneacht deonach ag seasamh le Briathar Dé trí a bhfreagracht a chomhlíonadh. Ach amháin sa bhealach seo is féidir linn a bheith athchóirithe chuig an bhun-idéal de cuspóir Dé ag an gcruith. Toisc go n-oibríonn Dia A deonú bunaithe ar an bprionsabal seo, tá stair an deonú athchóiriú faidréiseach arís agus arís eile.

4.3 Maith agus Olc ó Dhearcadh na Cuspóir

Cé gur thugamar sainmhíniú ar maith agus oic cheana, lig dúinn tuilleadh scrúdú a dhéanamh ar nádúr an mhaith agus an t-olc ó dearcadh na cuspóir. Dá mbeadh grá ag Ádamh agus Éabha dá chéile mar a bhí beartaithe ag Dia agus bonn ceithre sheasamh déanta acu dírithe ar Dhia, bheadh saol maith curtha ar bun acu. Ach nuair a bhí grá acu do a chéile le cuspóir contrártha do intinn Dé agus bunaíodh bonn ceithre seasamh dírithe ar Sátan, sa deireadh chríochnaigh siad suas le domhan oic bheith déanta. Léiríonn sé seo cé gur féidir eilimintí nó gníomhaíochtaí maith agus oic an bhfoirm chéanna a glacadh, d'fhéadfadh a nádúr fíor a h-aithint tríd a gcuid torthaí. Barrann siad a gcuid torthaí i gcomhréir leis na cuspóirí éagsúla a thóráíonn siad.

Feictear dúinn go leor cásanna ina mheastar go coinbhinsiúnach faoi gné de nádúr an duine go bhfuil sé oic, gur maith é i ndáiríre, má tá a chuspóir dírithe i dtreo Toil Dé. Lig dúinn cur síos a dhéanamh mar shampla ar mhian. Tá na mianta, a mheasann daoine go minic mar peacúil, i ndáiríre Dia-tugtha. Is é Áthas an cuspóir na cruthúchán, agus is féidir áthas a bhaint amach ach amháin nuair atá na mhianta comhlíonta. Mura mbheadh aon mianta againn, ní bheadh aon taithí againn ar áthas. Mura mbheadh aon mianta againn, ní bheadh aon ardaidhm againn grá Dé a fháil, chun marachtaíl, gníomhais maith a dhéanamh, nó chun feabhas a chur orainn féin. Gan mianta, dá bhrí sin, ní fhéadfaí cuspóir Dé na cruthúchán nó an deonú athchóiriú a chomhlíonadh. Bheadh sochaí daonna ordúil, chomhchuí agus faoi bhláth dodhéanta.

Tá na mianta, mar chuid dár nádúr Dia-tugtha, go maith nuair a iompróidh siad torthaí ar shon críche Toil Dé, nó oic nuair a iompróidh siad torthaí ar shon críche Toil Sátan. Ar an mbonn sin, is féidir linn a dhéaduchtú go mbeidh fiú an saol oic seo athchóirithe chuig maitheasa agus in ann a bheith an Ríocht na bhFlaitheas ar domhan má athraíonn sé a treo agus cuspóir de réir threoir Chríost. D'féadfaidh an deonú athchóirithe a léiriú dá bhrí sin mar an próiseas athrú de treo an domhan tite ó a chuspóir reatha sátanac chuig an cuspóir Ríocht na bhFlaitheas a thógáil, idéalach Dé na cruthúchán.

Níl aon caighdeán na maitheasa a leagtar le linn cúrsa deonú na h-athchóiriú absalóid ach coibhneasta. In aon tréimhse áirithe de stair, tá comhlíonadh umhal leis na foirceadail mionléirithe go réimeach ag na húdarais measta mar maith, cé go meastar gníomhaíocht insan mhalairt mar oic. Ach tagann athrú an ré le údarais agus foirceadail nua, le spriocanna nua agus caighdeáin nua de maith agus oic. Do leanúna de aon traidisiún reiligiúnach nó scoil smaoinimh, tá sé go maith dóibh bheith ag cloí leis proiceaptaí a fhoirceadal nó fealsúnacht, cé go bhfuil sé oic dóibh dul ina gcoinne. Ach aon uair a thagann athrú ar fhoirceadal nó fealsúnacht, beidh athrú ar a gcaighdeáin mhaith agus oic freisin de réir a spriocanna nua. Mar an gcéanna, má iompaíonn an lorgaire go reiligiún nó scoil smaoinimh difriúil, ansin go nádúrtha athróidh a chuid spriocanna agus caighdeáin de oic agus maith dá réir sin.

Ag gcónaí tá coinbhleachtaí agus réabhlóidí ag chéasadh sochaí an daonna, go príomha mar

gheall ar na hathruithe leanúnach i gcaighdeáin de maith agus olc fhaid is a dhéanann daoine iarraidh críocha éagsúla a chomhlíonadh. Ach ar fud tríd na ciogail éigríochta coimhlint agus réabhlóid i stair an cine daona, bhí daoine ag iarraidh an maitheas absalóideach a mhian lena mbun-intinn. Leanfaidh coimhlintí agus réabhlóidí i sochaí an duine tite ar aghaidh dosheachanta fhaid is a thoraíonn daoine an sprioc absalóideach seo, go dtí baint amach an éacht deiridh de saol na maitheasa. Beidh an caighdeán na maitheasa fós coibhneasta ach amháin chomh fada agus a leanann leis an gcúrsa athchóiriú.

Nuair atá flaitheas Sátan dhíbeartha as an talamh, ansin beidh Dia, an Neach síoraí agus absalóid tarchéimnitheacht de am agus spás, in ann A fhlaithis agus A fhírinne a bhunú. Sa lá sin, beidh fírinne Dé absalóideach, agus dá bhrí sin beidh an cuspóir a bhfreastalaíonn sí agus an gcaighdeán na maitheasa a leagann sí amach absalóideach freisin. Beidh an fhírinne cosmach, uile-chuimsíoch seo bunaithe go daingean ag Críost ar a Dara h-Aidbhint.

4.4 Na Oibreacha Spioradanna Maith agus Spioradanna Olc

Bainimid úsáid as “spioradanna maith” mar théarma ginearálta do Dhia, spioraid ar thaobh Dé, agus aingeal maith. Is é an téarma ginearálta le haghaidh Sátan agus spioraid ar a taobh ná “spioraid olc.” Tá an chuma den chineál céanna ag an tús ag na hoibreacha spioraid maith agus spioraid olc, mar atá i gcás gníomhartha maith agus olc go ginearálta, ach go dtoraíonn said críocha mhalairt.

Le himeacht ama, beidh na hoibreacha de spiorad maith in ann méadú ar mothúcháin an duine maidir leis an méid síochána agus firéantacht atá acu agus fiú feabhas a chur ar shláinte. Ar a mhalairt, mar thoradh na hoibreacha de spioradanna olc, de réir a chéile tiocfaidh méadú de imní, eagla agus sant agus fiú meathlaigh shláinte. D’fhéadfadh sé a bheith deacair do dhuine nach bhfuil fhios acu ar an bPrionsabal oibreacha na spioraid a h-aithin, ach sa deireadh, is minic go mall, beidh aitheantas acu ar nádúr an spiorad de bharr na torthaí a iompróidh siad. Ós rud é go seasann duine tite insan áit leath bealaigh idir Dia agus Sátan agus a bhaineann leis an dá cheann acu, d’féadfaidh na n-oibreacha de spiorad maith a bheith in éineacht leis tionchair caol de spiorad olc. I gcásanna eile, d’féadfaidh feiniméin a thosóidh mar na hoibreacha de spioraid olc, de réir mar a théann am, cumasc leis na hoibreacha de spioraid maith. Dá bhrí sin tá sé an-deacair dóibh siúd nach dtuigeann an bPrionsabal na spioraid a h-aithint. Is mór an trua go bhfuil na húdaráis reiligiúnacha go leor, i n-aineolas, ag cáineadh na n-oibreacha de spioraid mhaith trí iad a cumasc mar aon leis na hoibreacha de spioraid olc. D’fhéadfadh sé seo iad a chur i bhfreasúra gan chuimhneamh do Thoil Dé. Sa ré faoi láthair, tá feiniméin spioradálta ag éirí níos forleithne. Mura féidir le ceannairí creidimh idirdhealú a dhéanamh i gceart idir na n-oibreacha de spioraid maith ó na hoibreacha de spioraid olc, ní féidir leo teagasc agus treoir gceart a thabhairt dóibh siúd atá i dtaithí ar feiniméin spioradálta.

4.5 Peaca

Is sárú é peaca ar an dlí neamhaí atá déanta nuair a foirmíonn duine bonn cotianta le Sátan, dá bhrí sin ag leagan síos choinnioll do gníomh thabhairt agus ghlacadh a dhéanamh leis. Is féidir peaca a rangú i gceithre cineál. Is é an chéad ceann ná peaca an tsinsir. Tháinig an pheaca seo ón titim spioradálta agus fisiciúil dár gcéad sinsear an cine daona. Tá sé dúchasach in ár folaíocht agus is é an fhréamh de gach peacaí. Is é an dara ceann an pheaca oidhreachtúil. Is é seo peaca a

faightear trí oidhreacht ónar sinsear mar gheall ar ár nasc trí folaíocht. Tá sé scríofa insna Deich Aitheanta go tabhairfidh peacaí na dtuismitheoirí cuairt ar a sliochtaigh.

Is é an tríú ceann an pheaca comhchoiteann. Seo peaca a bhfuil duine freagrach mar bhall de ghrúpa, cé nach rinne sé an pheaca é féin ná ní bhfuair sé é as a sinsear. Is sampla den chineál seo ná an peaca de céasadh Íosa. Cé nárbh iad ach na h-ardsagart agus scríobhaithe áirithe a fheidhmigh an gníomh nuair a chuir siad Íosa a céasadh, tá na daoine Giúdach agus na daonnachta ar fad ag guailli le chéile ar son freagracht an pheaca seo. Mar thoradh air sin, chaithfear na daoine Giúdach isteach san áit chun dul faoi fulaingt géarghoineach, agus bhí ar an cine daonna ar fad siúil ar chonair crá, go dtí Ateacht Chríost. Is é an ceathrú ceann an peaca aonair, a déanann duine aonair iad fhéin.

Is féidir smaoineamh ar peaca an tsinsir mar an fhréamh de gach bpeacaí, pheaca oidhreachtúil mar na tamhan, pheaca comhchoiteann mar na brainsí, agus pheaca aonair mar na duilleoga. Eascraíonn na bpeacaí go léir as peaca an tsinsir, a bhfuil a fréamhach. Gan peaca an tsinsir a scriosaidh, níl aon bhealach chun na peacaí eile a dhíothaigh go hiomlán. Mar sin féin, níl aon fhear in ann an fhréamh sin de pheaca a nochtadh, atá curtha go domhain i cuais ama. Ní féidir ach Críost, a thagann mar an fhréamh agus Tuismitheoir Fíor na daonnachta, é a forghabh agus a stoitheadh.

4.6 Bhun-Tréithe An Nádúr Tite

D'óidhrigh Éamha ón Ardaingéal na claonigh go léir teagmhasach leis a gcion i gcoinne Dia nuair a cheangal sé í i gceangail fola trí a gcaidreamh gnéasach. I ndiaidh sin fuair Ádhamh na claonais céanna nuair a cheangal Éamha, ag glacadh ról an Ardaingéal, é i gceangail fola trína gcaidreamh gnéasach. Tháinig na claonais seo le bheith mar mbunchúis na luí tite i ngach duine. Is iad na saintréithe príomhúil dár nádúr tite.

Leagan an spreagadh bunúsach a ghineann na tréithe príomhúil den nádúr tite insan éad a bhraith an Ardaingéal i dtreo Ádhamh, a bhí muirneach le Dé. Conas is féidir a bheith ann aon rud mar éad agus tnúth den sórt sin i n-ardaingéal, a chruthaigh Dia le críche maith? Bhí an Ardaingéal bronnta le mianta agus intleacht mar chuid dá bhun-nádúr. De bharr go raibh intleacht ag an Ardaingéal, d'fhéadfadh sé a chur i gcomparáid agus a aithint go raibh grá Dé do dhaoine níos mó ná an grá a thug Dia dó. Freisin mar gheall go raibh mianta aige, bhí eolchaire nádúrtha aige do Dhia chun grá níos mó a thabhairt dó. Chabhródh dúil seo an chroí go nádúrtha le éad agus tnúth. S'ea tnúth seachtháirge dosheachanta an bhun-nádúr, cosúil leis an scáth a caitheann rud ó sholais.

Tar éis dhaoine foirfeachtas a bhaint amach, áfach, ní bheidh siad riamh spreagtha chun titim mar gheall ar éad teagmhasach. Beidh a fhios acu go domhain istigh nach mbheidh fiú ar an sásamh sealadach a d'fhéadfadh siad bhraith trí cuspóir a mian a bhaint amach de bharr an céasadh de féin-scrios a leanfadh. Dá réir sin, ní dhéanfadh siad coireanna den sórt sin riamh.

Is é domhan a bhfuil cuspóir an chruthú chomhlíonta ná sochaí tógtha ar idirghaolmhaireachtaí orgánach ar nós struchtúr corp an duine. Á aithint go mbeadh turnamh an duine aonair mar fáth an t-iomlán a chuir chun caill, beidh an tsochaí a choinneáil ar a chomhaltaí aonair ó cibé féin-scrios. Insan domhan idéalach seo, beidh na mianta éad a thagann chun cinn go teagmhasach ó

nádúr bhunúsach threorithe chun dul chun cinn na daonnachta a ghríosú. Ní bheidh siad riamh mar cús do titim dhaoine.

Is féidir leis na saintréithe príomhúil den nádúr tite a roinnt i gceithre chineál. Is é an chéad ná an teip dearcadh Dé a ghlacadh. Ba phríomh chúis titim an Ardaingeal ná gur theip ar Ádhamh ghrá leis an croí agus dearcadh céanna mar a bhí ag Dhia dó; ina ionad sin bhraith sé éad do Ádhamh. Mar thoradh air seo cathaigh sé Éabha. Sampla den saintréith seo den nádúr tite ná nuair a mhothaíonn cúirteoir éad i gcomhair rogha an rí in ionad meas mór a theaspáint dó mar an duine a graíonn an rí.

S’ea an dara ceann ná tréigthe den áit cóir. Ag lorg níos mó de ghrá Dé, theastaigh Lúicifir taitneamh a bhaint as an seasamh céanna de ghrá i domhain an duine mar a bhí aige insan domhain ainglí. Ba chúis an dúil ainfhíranta seo dó a áit a fhágáil agus titim. Tá daoine spreagtha de bharr mian ainfhíranta chun céim níos faide a glacadh ná an teorainn ceart agus iad féin a sáraigh mar gheall ar an tréith príomhúil seo den nádúr tite.

S’ea an tríú ceann ná aisiompú tiarnas. An aingeal, a bhí ceaptha chun teacht faoi tiarnas na ndaoine, ina ionad sin cuir Éamha faoi a thiarnais. Ansin Éamha, a bhí ceaptha chun teacht faoi tiarnas Ádhamh, ina ionad sin cuir é faoi a dtiarnais. De bharr scrios an ord ceart seo tháinig iompartha torthaí searbh. Tá sochaí an duine caite as ord ag daoine a fhágann a n-áit cuí agus ansin athríonn ord an tiarnas. Tá na tarluithe seo arís agus arís eile fréamhaithe sa tréith príomhúil de nádúr tite.

‘S’ é an ceathrú ceann ná iolrú ar an gníomh coiriúil. Tar éis di titim, mura rinne Éamha pheaca trí Ádhamh a mheabhlú, bheadh Ádhamh fós fágaithe iomlán. Bheadh athchóiriú Éamha ina n-aonar a bheith sách éasca. Mar sin féin, scaip Éamha a bpeaca do dhaoine eile trí titim Ádhamh a spreag. Eascraíonn claonadh na ndaoine olc chun dhaoine eile a chuir i nascar i ngréasán ag leathnú na coireachta as an tréith príomhúil seo den nádúr tite.

Alt 5

Saoirse agus Titim An Cine Daona

5.1 An bhrí atá le Saoirse ó Dearcadh an Phrionsabail

Cad é an bhrí le saoirse fíor? I sholas an Phrionsabal, seasann trí thréith na saoirse amach. Ar an gcéad dul síos, níl aon saoirse lasmuigh den Phrionsabal. Éilíonn le saoirse na dhá rud de toil saor agus gníomhaíochtaí saor ag leanniúnt an toil sin. Tá caidreamh ag an iar agus an dara ceann de nádúr inmheánach agus foirm seachtrach, agus tá saoirse foirfe faighte nuair atá said comhréitigh. Dá bhrí sin, ní féidir a bheith ann aon ghníomh saor gan toil saor, agus níl aon toil saor iomlán gan gníomhaíochtaí saor ag thionlacan leis. Ós rud é nach féidir leis an aigne den duine bhunúsach gan peaca oibriú lasmuigh de Briathar Dé, sé sin, an Prionsabal, ní bheidh sé riamh bheith in ann toil saor a léiriú nó gníomh saor a ghiniúint seachas an Prionsabal. Gan amhras, ní diallann saoirse an duine fíor riamh ón bPrionsabal.

Sa dara cás, níl aon saoirse gan freagracht. Is féidir leis an cine daonna, a cruthaíodh i gcomhréir leis an Prionsabal, foirfeachtas a bhaint amach ach amháin trí chomhlíonadh ar a bhfreagracht atá bunaithe ar a dtoil saor.⁶² Dá réir sin, beidh duine atá ag leanúint cuspóir na cruthúchána mar a

iarrtar ag a toil saor ag strachailt gan stad chun a chuid freagrachta a chur i gcrích.

Sa tríú cás, níl aon saoirse gan críochnú. Nuair a fheidhmíonn daoine saoirse agus chuireann said i gcrích a gcuid freagracht, streachálann siad chun torthaí cuspóir na cruthúchána a chomhlánú agus áthas a thabhairt do Dhia. Tóraíonn toil saor torthaí nithiúla gan stad trí ghníomhartha saor.

5.2 Saoirse agus Titim an Cine Daona

Mar achoimre, ní féidir saoirse a bheith ann lasmuigh den Prionsabal. Tá saoirse ag thionlacan leis an fhreagracht atá leagtha amach sa bPrionsabal, agus tóraíonn saoirse éachtaí a thugann áthas do Dhia. Ní thagann as gníomhaíochtaí saor a ghintear as toil saor ach torthaí atá amháin go maith. Dá bhrí sin, ní b'fhéadfadh sé a bheith go raibh saoirse ba chúis le Titim an cine daonna. Tá sé scríofa, "... agus aon áit a mbíonn Spiorad an Tiarna bíonn saoirse an." (2Cor 3:17) 63 Is é an saoirse seo saoirse an bhun intinn.

Chomh fada is a bhí Ádhamh and Éamha faoi cheangal ag rabhadh Dé gan tortha crann fios na maitheas agus na h-olc a ithe, ba chóir dóibh an aithne seo a choimeád lena toil saor agus gan ionchur Dé.

Cinnte, bhí saoirse a bhun-intinn, atá freagrach go bunúsach agus a tóraíonn maitheas, ag leideáil dóibh bheith umhlaigh do. Nuair a bhí Éamha ar tí diall ón bPrionsabal, dhúsaigh saoirse a bhun aigne eagla agus míthuar inti i niarracht chun í a stopadh ó dhialliú. Ó shin i leith ón Titim, tá saoirse seo an bhun intinn ag obair chun daoine a thabhairt ar ais go Dhia. Ag obair in san treo seo, ní d'fhéadfadh an tsaoirse bheith ba chúis de thitim daoine. Ina ionad sin, ba chúis leis titim an cine daonna ná chumhacht an ghrá níos láidre neamhphrionsabálta, a threasraigh saoirse an bhun intinn.

I bhfirinne, chaill dhaoine a saoirse mar thoradh den Titim. Ach tá lastigh i bhfiú amháin daoine tite síol slán de a bhun nádúr a tóraíonn saoirse, agus is é sé seo an féidearthacht do Dhia leannacht ar aghaidh leis an deonú chun é a h-athchoiriú. Le dul chun cinn an stair, tá daoine ag dréim go riamh díograiseach do saoirse, fiú ag costas a saoil. Is é seo an fhianaise go bhfuil muid i mbun an phróisis ár saoirse a athshlánú, fada cailte mar gheall ar Satán. Is é cuspóir chuardach ár saoirse ná chun ár bhfreagracht Dia-tugtha a críochnaigh, rud atá riachtanach chun cuspóir ár chruthú a chomhlíonadh.

5.3 Saoirse, an Titim agus Athchóiriú

Tá sé fíor go raibh daoine saor chun bhaint leis na h-aingeal, a cruthaíodh chun friotháil dóibh. Mar sin féin, ós rud é go raibh croí agus intleacht Éamha fós neamhaibí nuair a caithú an aingeal í, d'éirigh sí súpánach ina mothúchánach agus go hintleachtúil. Cé toisc gur chuir an tsaoirse a mbun aigne ina luí inti tuiscint ar míthuar, toisc go raibh an cumhacht ag an grá idir í féin agus an aingeal níos láidre, thrasnaigh sí an teorainn agus thiteadar. Is cuma cé chomh saor a bhí Éamha ag baint leis an aingeal, dá mbeadh creideamh éagorach coimeádaíthe aici i n-aithne Dé, agus mura fhreagair sí caithú an t-aingeal, ansin ní bheadh chumhacht an ghrá

neamhphrionsabálta ghinte agus ní thitfidh si. Dá bhrí sin, in ainneoin gurbh é saoirse a thug chead do Éamha baint leis an aingeal agus gur thógadh í de bharr go bhruach an Titim, níorbh é saoirse cad a bhrúigh í thar an bruach ach chumhacht an ghrá neamhphrionsabálta.

Cé go cruthaíodh Éamha chun idirghníomhú i saoirse le na h-aingeal, mar sin go nádúrtha bhain sí le Lúcifir. Ach nuair a foirmíodh Éamha agus Lúcifir bonn coiteann agus rinneadar gníomh thabhairt agus ghlacadh, tharla go raibh cumhacht an grá neamhphrionsabálta a gineadh ba chúis leo titim. Go contrártha, toisc gur féidir le daoine tite baint freisin le Dia i saoirse, má leanann siad focail na firinne, deilbhíonn siad bonn coiteann agus déanann said thabhairt agus ghlacadh Leis, ansin is féidir chumhacht an ghrá phrionsabálta athbheochan ar a bhun-nádúr. Go deimhin, tá saoirse an bhun aigne ag tnúth chun an bhun nádúr a shaothraigh go hiomlán. Dá réir sin, tá daoine i ngach aois ag glaoch amach go dochrach do saoirse.

Mar gheall ar an Titim, tháinig dhaoine chun bheith aineolach ar Dhia agus A Chroí. Tá an aineolas a rinneadh de bharr mar cúis de toil daonna bheith éagumasach ag iarraidh dul i dtreo spriocanna atá taitneamhach le Dia. Mar go thug Dhia “spiorad agus firinne” 64 (a chiallaíonn eolas inmheánach agus eolas seachtrach) do dhaoine tite de réir tuillteanas an aois insan deonú athchóirithe, tá a gcroí, atá ag tnúth do saoirse an bhun aigne, de réir a chéile athbheochaithe. I gcéim leis an dul chun cinn seo, tá a chroí i dtreo Dia athchóiriú freisin, ag neartú a díograis chun cónaí de réir A chuid Toil.

Thairis sin, mar a formhéadaíonn mianta don tsaoirse i déine, beidh daoine a éileamh timpeallacht shóisialta a chabhródh chun a réadú. Nuair nach féidir na cúinsí sóisialta an ré mian na ndaoine saoirse-ghrámhara a shásamh, brisfidh amach réabhlóidí dosheachanta. Is Réabhlóid na Fraince san ochtú haois déag sampla amháin. Leanfadh réabhlóidí ar aghaidh go dtí go bhfuil saoirse fíor athchóirithe go hiomlán.

Alt 6

An Fáth nár Idirghabháil Dia i dTitim Chéad Sinsearaigh An Cine Daona

Caithfear go raibh fhios ag Dia, atá uilefheasach agus uilechumhachtach, mar gheall ar na gníomhartha claonta de na chéad sinsear as a tháinig a d-Titim agus cinnte bhí Sé in ann iad a chosc ó iad a chur i gcrích. Cén fáth, ansin, nár rinne Dia idirghabháil chun cosc a chur leis an Titim? Is é seo cheann de na rúndiamhra is tábhachtaí gan réiteach den na h-aois. Is féidir linn a chur ar aghaidh na trí chúis a leanas mar fáthanna nár chuir Dia isteach ar Titim an cine daonna.

6.1 Chun Absalóideacht agus Foirfeacht Prionsabal An Chruthú a Choinneáil

De réir an Prionsabal na Cruthúchán, chruthaigh Dia dhaoine in A íomhá, le carachtar agus cumhachtaí an Cruthaitheoir, ar intinn go rialaíonn siad thar gach uile ní mar a rialaíonn Sé thar an chine daonna. Mar sin féin, d’dhaoine le oidhreacht an nádúr cruthaitheach Dé, ní mór dóibh fás chun foirfeachtas ag gcomhall a n-chuid freagrachta. Mar a mhínítear thuas, is é an tréimhse a bhfás réimse na tiarnas indíreacha Dé nó an réimse na tiarnas bunaithe ar éachtaí tríd an Prionsabal. Fhaid go bhfuil daoine fós sa réimse seo, ní rialaíonn Dia go díreach ortha mar is mian Leis ligean dóibh a gcuid freagrachta féin a chomhlíonadh. Rialóidh Dia iad go díreach ach amháin tar éis dóibh aibíocht iomlán a bhaint amach.

Dá bheadh sé ar intinn ag Dia cur isteach ar ghníomhartha daoine le linn a thréimhse fás, bheadh sé ionann de neamhaird a dhéanamh ar an gcuid freagrachta daonna. Sa chás sin, bheadh Dia a bheith gan aird ar A Phrionsabal na chruthú Féin, de réir a bhfuil sé ar intinn aige chun thabhairt do dhaoine A nádúr cruthaitheach agus iad a ardú chun a bheith mar dTiarnaí an chruthú. Dá mbheadh neamhaird ar an Prionsabal, ansin bheadh A h-absalóideacht agus foirfeacht bainte ón mbonn. Toisc go bhfuil Dia an Cruthaitheoir iomlán agus foirfe, ní mór A Prionsabal na Chruthú freisin bheith iomlán agus foirfe. Go hachomair, chun a chaomhnú an absalóideacht agus foirfeacht ar Prionsabal na Chruthú, ní rinne Dia idirghabháil insna ngníomhartha a bhí mar cúis de dhaoine le titim.

6.2 Chun go mbeidh Dia Amháin mar Cruthaitheoir

Rialaíonn Dia ach thar bheithsine atá phrionsabálta agus cruthaithe aige Féin agus bíonn tionchar aige ach amháin ar gníomhartha phrionsabálta. Ní rialáilann Dia thar aon bheithsine neamhphrionsabálta nár chruthaigh É Fhéin, ar nós ifreann; ná ní gcuireann Sé isteach ar aon ghníomh neamhphrionsabálta, cosúil le gníomhartha coiriúla. Dá bheadh Dia sásta tionchar a bheith Aige ar gcúrsa na bheithsine nó gníomhartha den sórt sin,

ansin bheadh tugaithe d'iad luach de cruthúchán Dé agus bheadh said aitheanta mar phrionsabálta.

Dá bhrí sin, dá ma rud é gur idirghabháil Dia i dTitim chéad sinsear an cine daonna, bheadh Sé a bheith ag tabhairt cur síos leis na gníomhartha sin luach a cruthúcháin agus ag aithint iad mar phrionsabálta. Dá ndhéanfaidh Dia é seo, bheadh Sé go héifeachtiúla ag chruthú phrionsabal nua a aithníonn na gníomhartha coiriúla seo mar dhleathach. Ós rud é go mbeadh sé i ndáiríre Sátan a h-ionramhál an scéal chun tabhairt faoi an toradh seo, bheadh sé i ndáiríre a bheith Sátan a chruthaigh prionsabal nua eile agus bheadh Sátan ag seasamh mar an cruthaitheoir de gach de na torthaí den Titim. Dá bhrí sin, chun go bhfanfaidh Dia amháin mar an Cruthaitheoir, níor idirghabháil Sé i dTitim an cine daonna.

6.3 Chun go ndéanfaidh Daoine na dTiarnaí an Cruthúchán

Chruthaigh Dia an cine daonna agus bheannaigh Sé iad le tiarnas thar gach rud insan chruthú. **65** Ní féidir le daoine riailiú thar créatúir eile má sheasann siad ar comhchéim leo. Ní mór dóibh cáilíochtaí áirithe a thuilleamh chun a sainordú Dia-thugtha rialú a fháil.

Tá Dia cáilithe chun rialú thar dhaoine toisc go bhfuil Sé a gCruthaitheoir. Mar an gcéanna, chun go mbeidh dhaoine in ann na cáilíochtaí a fháil chun rialú thar gach rud, ní mór dóibh sealbhaigh a bheith acu freisin ar an carachtar agus cumhachtaí an Cruthaitheoir. D'fhonn a thabhairt dóibh cruthaíocht agus iad a dhéanamh fiú chun a rialú thar gach rud, cuireann Dia in úil ar dhaoine iad fhéin a foirfiú trí a chuid freagrachta féin a chur i gerích shuas go dtí deireadh a dtréimhse fás. Ach amháin tríd iad fhéin a foirfiú de réir an Phrionsabail an féidir leo na cáilíochtaí a thuilleamh chun rialú thar na t-uilebhith. Dá mbheadh Dia chun rialú go díreach agus ceannais a dhéanamh ar shaol an cine daonna atá fós i staid anabaíochta, bheadh seo i bhfeidhm le h-údarás an rialóir ag a tabhairt dóibh siúd atá neamhcháilithe chun rialú. 'S' é sin, bheadh sé d'éifeacht a dheonú an t-údarás dóibh siúd nach bhfuil a fhreagracht comhlíonta go fóill acu nó nach bhfuil

cruthaitheoireacht Dé thuillte acu fós. Bheadh sé salach do Phrionsabal Dé toisc go mbeadh Sé ag pléigh le duine neamhaibí mar is dá mbeadh sé aibí. Bheadh ar Dia, Údar an Phrionsabail, le bheith gan aird ar a Phrionsabal féin na Cruthaithe, a bhunaigh Sé chun a chur ar chumas dhaoine nádúr an Cruthaitheoir a h-oidhriú agus rialiú thar an cruthú. Dá bhrí sin, bhí sé d’fhonn daoine a bheannú mar dTiarnaí an chruthú go raibh ar Dhia srian a chuir Leis féin ó idirghabháil i ngníomhartha na ndaoine neamhaibí, fhaid is a d’fhéach Sé le guasacht ar an titim tragóideach.

Caibidil 3

Eascaiteolaíocht agus Stair an Cine Daona

Fanann muid i n-aineolas de stair, éiginnte mar gheall ar a bhunadh, an treo ina bhfuil sé ag dul, agus a cheann scríbe deireanach. Maidir le eascaiteolaíocht, nó an fhoirceadal na Laethanta Deireadh, creideann go leor Críostaithe go liteartha in san méid atá scríofa sa Bhíobla: “agus sibh ag feitheamh le teacht lá Dé, agus á bhrostú! tríd sin déanfar na spéartha a scriosadh le tine, agus na dúile a leá le teas.”; “Tar éis trioblóid na laethanta sin, ní fada go ndorchófar an ghrian, agus ní thabharfaidh an ghealach a soilse, agus titfidh na réaltaí ón spéir,”; agus “mar nuair a thabharfar an fógra le glór an ardaingil agus le trumpa Dé, tiocfaidh an Tiarna féin anuas ó neamh agus ar dtús éireoidh na mairbh i gCríost.; Ansin an méid a bheidh fágtha beo dinn, ardófar chun siúil sinn mar aon leo trí na néalta in airicis an Tiarna sa spéir,”³⁰ “Is é Ceist amháin ábhartha do Críostaithe ná an tarlóidh na

³⁰ 2 Pead 3:12, Matha 24:29, 1 Teas 4:17.

himeachtaí seo go liteartha, nó an bhfuil na véarsaí siombalach, mar go bhfuil said i go leor áiteanna insan mBíobla? Chun aitheasc a thabhairt ar an gceist seo, ba chóir dúinn tuiscint a fháil ar dtús ar nithe bunúsacha ar nós an cuspóir chruthú Dé, an bhrí leis Titim an cine daona, agus an sprioc atá ag an deonú athchóirithe.

Alt 1

Críochnú Cuspóir Dé den Cruthúchán agus Titim An Cine Daona

1.1 Críochnú Cuspóir Dé den gCruthúchán

Táimid tar éis a pléadh go raibh cuspóir Dé A chruthú an cine daonna ná chun lúcháir a bheith Aige leo. Dá bhrí sin, is é aidhm ár mbheithsine ná áthas a thabhairt do Dhia. Cad is féidir linn a dhéanamh chun áthas a thabhairt do Dhia agus ár luach bhunúsach a léiriú go hiomlán?

Tá bheithsine cruthaithe seachas daoine cumhdaithe leis an nádúr dúchasach chun fás chuig aibíochta go nádúrtha agus chun a bheith comhpháirtithe obiacht a thugann áthas do Dhia. Ar an láimh eile, is féidir an cine daona a bheith comhpháirtithe obiacht fíor agus barántúla ach amháin trí áthas a thabhairt do Dhia trína toil agus gníomhíochtaí saor. Ní féidir leo a bheith na comhpháirtithe obiacht a spreagann Dia le h-áthas mura dtuigeann siad A Thoil agus dhéanann siad iarracht chun mair dá réir. Dá réir sin, tá dhaoine cumhdaithe le híogaireacht mhothúchánach le Chroí Dé, iomas agus réasún chun A Thoil a thuiscint, agus na cumais is gá chun é a chleachtadh.

Beidh duine a bhaineann le Dhia ar an mbealach seo in ann foirfeachtas a charachtar ar leith a bhaint amach. Bhí roinnt cumas ag Ádhamh agus Éamha roimh an Titim, chomh maith leis na fáithe de gach aois, chun comhrá le Dia toisc go raibh na dámha inbheirthe seo acu.

Is féidir leis an gaol idir Dia agus duine a bhfuil foirfeacht aonair slánaithe acu a chur i gcomparáid leis sin idir an intinn agus an corp. Is é an corp an áit chónaithe na h-aighe agus bogann sé de réir treo an aighe ar. Mar an gcéanna, cloígeann Dia laistigh d'aighe an duine atá iomlán aibí. Thiofáidh a leithéid de dhuine chun bheith ina theampall Dé agus marann leo a shaol i síth leis A Thoil. Tá duine foirfe i dtiúin go hiomlán le Dhia, díreach mar atá athshon idir an corp agus an aighe. De bharr sin tá sé scríofa, “Nach dtuigeann sibh, a bhráithre, gur teampall Dé sibh agus go bhfuil Spiorad Dé ina chónaí ionaibh.” agus “An lá sin aithneoidh sibh go bhfuilimse i m’Athair, agus go bhfuil sibhse ionamsa, agus mise ionaibh.”³¹ Thiofáidh sé chun bheith do aon duine a foirfíonn a charachtar gur teampall Dé iad, agus cloígeann an Spiorad Naomh laistigh dóibh. Ag maireachtáil mar aon le Dia, bhfaighidh siad nádúr Dhiaga. Dá bhrí sin, tá sé dodhéanta dó peaca a chimiú nó titim.

Duine atá a charachtar foirfíthe acu ionchollaíonn siad maitheas iomlán agus chomhlíonann siad cuspóir na chruthaite. Dá fhéadfadh duine a ionchollaíonn maitheas iomlán titim, rithfidh sé seo mar thoradh ar an tuairim míloighciúil go bhfuil insan maitheas, siol a cuid féin-scrios. Thairis sin, dá fhéadfadh an cine daona, a cruthaíodh trí an Dia uilechumhachtach, titim fiú tar éis bheith foirfe, bheadh orainn chúis amhras a bheith againn faoi uilechumhachtachas Dé. Is é Dia an

³¹ 1 Cor 3:16, Eoin 14:20

Subiacht absalóid agus síoraí. Chun áthas fíor a thabhairt Dó, ní mór gá do A pháirtí obiacht freisin bheith síoraí agus absalóid. Ar na cúiseanna seo, ní féidir duine a bhfuil a charachtar foirfíthe acu titim.

Dá shroich Ádhamh agus Éamha foirfeacht, a bheith ina dhiaidh sin dobhogtha le pheaca, bheadh leanaí maith iompartha acu agus teaghlach agus sochaí gan pheaca bhunaigh acu i comhréireacht iomlán le bheannachtaí Dé. Bheadh Ríocht na bhFlaitheas bunaithe acu, atá comhdhéanta de theaghlach mór amháin lena dtuismitheoirí céanna. Tá ag Ríocht na bhFlaitheas an foirm de dhuine aonair a bhfuil bainte amach acu foirfeachtas carachtar. Díreach mar go bhfuil na comhaltaí an gcorp an duine comhordaithe i gcaidreamh cothrománach lena chéile agus bogann siad mar aon i fhreagracht leis na orduithe ingearach an inchinn, sa tsochaí seo déanfaidh daoine caidrimh comhoibritheach cothrománach lena chéile agus maireachtáilfidh said le chéile i dtiúin leis na treoracha ingearach a thagann ó Dhia. Ní dhéanfaidh aon duine dochar do a chomharsa, ós rud é dá mbeadh duine amháin ag fulaingt pian, bheadh gach duine sa tsochaí seo ag mothú Chroí Dé a roinneann méala an duine sin.

Neamhaireach ar íonacht na daoine an tsochaí seo, dá mbheadh siad ina gcónaí in imthosca seanársa mar uamhach, ní fhéadfaí Ríocht na bhFlaitheas a mheas ar seo a mhian le Dhia agus an cine daona araon. Thug Dia an sainordú dúinn chun tiarnas a bheith againn thar gach rud. Dá réir sin, chun idéalach na chruthú a bhaint amach, ba chóir do dhaoine de charachtar foirfe eolaíocht a chuir chun cinn, leas a bhaint as an domhan nádúrtha, agus timpeallacht shóisialta agus cónaí an-taitneamhach a chruthú. Beidh sé seo an Ríocht na bhFlaitheas ar domhan. Nuair a bheidh aibíocht iomlán slánaithe ag daoine agus taitneamh as an saol i Ríocht Dé ar talamh bainte amach acu, ansin nuair a chaillfidh siad a gcorp fisiciúil agus téann said ar aghaidh go dtí an domhain spiorad, cruthóidh said an Ríocht na bhFlaitheas ar neamh. Dá réir sin, is é príomhchuspóir chruthú Dé Ríocht na bhFlaitheas ar domhan a thógáil.

1.2 Iarmhairtí Titim An Cine Daona

Thit an cine daona fad is a bhí siad neamhaibí agus fós ina dtréimhse fás. Táimid tar éis a shoiléiriú cheana cén fáth go raibh gáth don tréimhse fás agus cad é an fhianaise don conclúid gur thit an chéad cine daona le linn dóibh bheith neamhaibí. De bharr an Titim, ní fhéadfadh daoine bheith teampaill Dé; ina ionad sin, d'aontaigh siad le Sátán, agus thánadar chun bheith a chuid áiteanna cónaithe. Theip orthu an nádúr dhiaga a chothú; ina ionad sin, fuair eadar nádúr olc. D'iomadaigh daoine le nádúr tite olc trína gcuid leanaí, ag bhunaigh teaghlaigh olc, sóchaithe olc agus domhan olc. Is é seo an ifreann ar domhan ina bhfuil muid ag cónaí. Insan ifreann seo, ní féidir linn caidrimh ceart comhoibríoch cothrománach a dhéanamh lena chéile toisc go n-ghearradh ár gcaidreamh ingearach le Dhia. Déanann muid gníomhais díobhálach do dhaoine eile toisc nach féidir linn pian agus fulaingt ár gcomharsana a bhraith mar ár gcuid fhéin. Tar éis do dhaoine bheith i dtaithí cónaí orthu i n-ifreann ar domhan, nuair a thagann deireadh a saol fisiciúil, téinn siad isteach go nádúrtha go ifreann insan domhain spiorad. Níl Ríocht Dé tógadh againn, ach ina ionad sin bhunaigh ríoghacht Sátán. De bharr sin, tugtar “rialóir an tsaoil seo” agus “dia an tsaoil seo.”³² ar Sátán.

³² 2 Cor 4:4

Alt 2

Obair Dé tSlánaithe

2.1 Is é an Obair Slánaithe Dé An Deonú Athchóiriú

Tugann an domhan peachach brón don chine daona agus cúiseanna ghoill do Dhia. Ar mhaith le Dia an domhain seo a thréigean ina h-ainnise faoi láthair? Bhí Sé i gceist ag Dia domhan de maitheasa a chruthú agus taithí den ndícheall áthas a bhaint as; ach fós mar gheall ar titim an cine daona, tháinig sé gur líonadh an domhan le pheaca agus brón. Dá n-leanfadh an domhan peachach ar aghaidh go deo sa staid ina bhfuil sé faoi láthair, ansin bheadh Dia ina Dhia éagumasach agus dímríoch a theip ar A chruthú. Dá bhrí sin, shábháilfidh Dia an domhan peachach seo, trí gach modh is gáth.

Cé mhéid ar chóir do Dhia an domhain seo a shábháil? Ba chóir Dó é a shábháil go hiomlán. Sa gcéad dul síos, ní mór do Dhia chumhacht olc Sátan a dhíbirt ón domhain pheachach seo, sa tslí sin ag thabhairt é ar ais chun an staid bhunaidh roimh Titim na sinsear an cine daona. Ní mór don slánú leannacht ar aghaidh ansin go dtí go bhfuil cuspóir maith na chruthú chomhlíonta agus tiarnas díreach Dé bhunaithe. Sábháiltear duine breoite trí iad a chur ar ais ar an ball céanna sláinte a bhí acu roimh an tinneas. Chun duine atá chun bá a shábháil ba comhair iad a chur ar ais don stát a bhíodar i roimh dóibh titim isteach san uisce. Mar an gcéanna, chun duine atá ag fulaingt faoi cuing na pheaca a shábháil, ba comhair iad a chuir ar ais go dtí a stáit bhunaidh, gan peaca. I bhfocail eile, is é obair Slánaithe Dé An Deonú Athchóiriú.

Gan amhras tharla Titim an cine daonna mar thoradh ar botúin daonna. Mar sin fhéin, glacann Dia freisin roinnt freagrach as an toradh toisc go raibh Eisean é a chruthaigh daoine. Dá bhrí sin, bhraith Dhia iallach chun an deonú a stiúirú leis an toradh tragóideach seo a cheartú agus chun daoine a dheisiú ar ais go dtí a staid fíor, bhunaidh. Ina theannta sin, chruthaigh Dia muid chun mhar go síoraí. Tá sé seo toisc go raibh Dia, an comhpháirtí síoraí subiacht, ag iarraidh áthas síoraí a roinnt le daoine mar a chuid comhpháirtithe obiacht.

Tar éis daoine a bhronn le nádúr síoraí, ní bhféadfaí Dhia, de réir dhlíthe an Prionsabal, iad a neamhnigh díreach mar gheall gur thit siad. Dá ndhéanfadh Sé é sin, bheadh Sé a n'éighniú a Phrionsabal na Cruithuchán Fhéin. Is é an t-aon rogha amháin atá fágthe ag Dhia ná daoine tite a shábháil agus iad a chur ar ais chuig an stát bhunúsach ion ina chruthaigh Sé ar dtús iad.

Nuair a chruthaigh Dia daoine, gheall Sé chun cabhrú linn na trí bheannachtaí mhór a comhlíonadh. Dhearbhú Sé trí Íseáia, “Ní luaithe ráite ná déanta é! Ní luaithe beartaithe ná curtha i gcrích”³³ a chiallaíonn go in ainneoin an Titim, tá Dia ag obair chun A gealltanús dúinn a chomhlíonadh tríd an deonú chun na beannachtaí seo a h-athchóiriú. Chuir sé Íosa dúinn chun muid a athchóiriú ar ais go dtí ár staid idéalach, bhunúsach, mar is féidir linn a h-aithint ó focail Íosa go dtí a dheisceabail, “Bígí foirfe, dá bhrí sin, faoi mar atá bhur nAthair neamhaí foirfe.”³⁴ Tá, duine idéalach bhunaidh mar aon le Dhia agus tá nádúr Dhiaga réadaithe acu; dá bhrí sin, mar gheall ar críche na chruthú, tá sé foirfe mar go bhfuil Dia foirfe.

³³ Íseáia 46:11

³⁴ Matha 5:48

2.2 Cuspóir An Deonú Athchóiriú

Cad é an sprioc atá ag an Deonú Athchóiriú? Is é bunú an Ríocht na bhFlaitheas, atá ina iomláine comhpháirtíochta obiacht maith Dé agus comhlíonadh cuspóir A chruthú. ‘S’ é le bheith an lár de Ríocht Dé ar domhan ná an cine daona. Cé go chruthaigh Dia an chéad sinsear leis an intinn sin, thit siad; dá bhrí sin, ní raibh A Thoil don domhain bainte amach. Ó shin i leith, níl sprioc príomhúil den deonú athchóiriú rud ar bith níos lú ná atógáil de Ríocht na bhFlaitheas ar domhan. Dúirt Íosa, a tháinig chun an sprioc seo a chomhlánú, lena dheisceabail chun guí, “go dtaga do ríocht; go ndéantar do thoil ar an talamh mar a dhéantar ar neamh.”³⁵ Dúirt sé freisin, “Déanaigí aithrí, mar tá ríocht na bhflaitheas in achmaireacht.”³⁶ Tugann a focail fianaise go bhfuil an sprioc atá ag an Deonú Athchóiriú ná bunú an Ríocht na bhFlaitheas ar domhan.

2.3 Is é Stair An Cine Daona Stair An Deonú Athchóiriú

Mar a shoiléiriú thuas, is é obair Dé na slánú an deonú athchóiriú. Is féidir breathnú ar stair an cine daona mar stair an deonú trínar bhfuil Dia ag iarraidh dhaoine tite a shábháil agus oibriú trí iad chun an domhain bhunaidh, maith a h-athchóiriú. Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar an smaoinemh seo ar bhealaí éagsúla, ag tosú leis an stair na forbartha de na réimsí cultúrtha. Tá ag gach duine, i ngach aois ghrúpa agus áiteanna, lena n-áirítear fiú an chuid is mó olc, bhun-intinn a claonann iad chun olc a éaradh agus maitheas a lorg. Tá tuiscint intleachtúil daoine ar cad is maitheasa agus conas is féidir maitheas a bhaint amach difríocht de réir am, áit agus dearcadh ar leith; is é seo ceann de na foinse de na coimhlintí ina dhéanadh suas stair. Mar sin féin, caomhnaíonn gach duine an sprioc céanna bunúsach de maitheasa a h-aimsiú agus a bhunú. Cén fáth an bhfuil an bhun-aighe ag aslú daoine de gach aois agus gach áit go dochloíte chun maitheas a dhéanamh? Chruthaigh Dia, an Ábhar de maitheas an cine daona mar A chuid comhpháirtithe obiacht mhaith agus fiú chun cuspóir na maitheas a chomhlíonadh. In ainneoin iarrachtaí craplaithe Sátan, a rinneadh dhaoine tite éagumasach saol de maitheasa iomlán a dhéanamh, tá an bhun-aighe slán laistigh díobh, agus leideanna iad i dtreo maitheasa.

Dá réir sin, is é an fonn deiridh na h-aoiseanna ná domhan de maitheasa a bhaint amach.

Cé comh crua is a bhféidir leis an bhun-aighe streachailt chun maitheas a bhaint amach, is ar éigin go bhféidir linn aon samplaí de maitheas fíor a fháil sa saol seo faoi flaitheas an h-olc. Mar sin tá an cine daona iallach ag lorg an fhoinsé na maitheasa insan domhain tarchéimnitheacht de am agus spás. Is as an riachtanas seo a tháinig bhreith do reiligiún. Trí reiligiún, tá daoine tite clábarach i aineolas ag lorg Dhia trí streachailt gan tairiseamh i dtreo na maitheasa. Cé gur féidir leis an duine aonair, pobail agus na náisiúin a throid reiligiún áirithe bás a fháil, tá reiligiún féin théarnaithe slán.

Sheas creideamh tríd an stair in ainneoin an t-ardú agus titim de go leor náisiúin. I stair na Síne, lean an ríshliocht Chao agus na Stáit Cogáíochta ar aghaidh go dtí ré aontú san ríshliocht Ch’in. Ina dhiaidh sin bhí an Iar Han, Hsin, Han Níos déanaí, na Sé Ríshliocht, agus ré aontú sna tréimhsí Sui agus T’ang. Bhí siad le leanúint ag na Cúig Ríshliocht, Sung Tuaisceart, Sung Deiscirt, Yuan, Míng, Ch’ing, Poblacht na Síne agus an Daon-Phoblacht na Síne. Ina stair, tá ag an tSín go leor taithí de timthriallta de an t-ardú agus titim de ríshliochta agus aistriú iomadúla de chumhacht pholaitiúil, ach go fóill leanann na reiligiúin de Confúiceachas Cianoirthear, Búdachas agus Taochas ar aghaidh ag rathú. Fhianú stair na hIndia an Impireacht na Mauryas le leanúint ag na Guptas, Harsa, Calukyás, na Mughals, Maratha, Raj na

³⁵ Matha 6:12

³⁶ Matha 4:17

Bhreataine, agus India neamhspleách an lae inniú. In ainneoin an t-ardú agus titim de go leor ríochtaí, tá an reiligiún Hiondúchas slán agus rathúil. I stair an Mheán-Oirthear, bhí an Cailifeacht Umayyad le leanúint ag an Abbasids, na dTurcach Seljuk agus Ottoman, an tréimhse coilíneach, agus stáit Arabacha an lae inniú. In ainneoin na n-athruithe ar fhlaithneas polaitiúil, tá reiligiún an Ioslam slán agus ag dul ar aghaidh go rathúil. I stair Iarthar na hEorpa, feicimid gur athraigh lár na cumhachta iomaí uair, ón Róimh go dtí an gcúirt Cairilínseach, go dtí cathracha Athbheochan na hIodáile. Ansin bhí an Spáinn agus an Phortaingéil na príomhcumhachtaí an Eoraip, agus ina dhiaidh sin an Fhrainc agus an Ísiltír go hachomair, agus ansin Sasana. Sa ré nua-aimseartha, bhí an cheannaireacht Iarthair roinnte idir Meiriceá agus an tAontas Sóivéadach. In ainneoin na n-athruithe polaitiúla, leanann an Chríostaíocht faoi bhláth. Fiú amháin faoin gcóras forlámhach an Aontais Shóivéadaigh fothaithe ar ábharachas Marxach, bhí an Chríostaíocht ríthábhachtach agus domhúchta.

Dá ndhéanfadh muid scrúdú ar ardú agus titim na náisiúin, bheadh muid in ann teacht ar go leor cásanna inár bhfuair na náisiúin a rinne géarleanúint ar reiligiún bhás, agus go bhfuair iad siúd a thug chosaint agus chothú do reiligiún rath agus bhláth. Go minic, na ndaoine a d'éirigh leo sheasamh mar rialóir an náisiúin a ba iad siúd a raibh an meas is mó acu do reiligiún. Dá bhrí sin cinntíonn stair dúinn go thiocfaidh an lá go deimhin nuair a bheidh an domhan cumannach, atá ag géarleanúint ar reiligiún, caillte.

D'fhág go leor reiligiúin a rian ar an stair. Ina measc, rinneadh na reiligiúin leis an tionchar is mó réimsí cultúrtha. Tá na réimsí cultúrtha is mó a bhí ann ag amanna éagsúla i stair an domhain uimhrithe idir fiche-haon agus fiche-sé. Leis an sreabhadh stair, bhí na réimsí cultúrtha níos lú, ionsúite leis nó cumaiscthe isteach, insna réimsí níos airde. Tríd an éabhlóid na réimsí cultúrtha, fhaid is a bhí siad á dtuairteáil ag an t-ardú agus titim de na náisiúin, tá ceithre réimsí cultúrtha mór ag mhair go dtí an lá atá inniu ann: sféar na hÁise Thoir, an sféar Hiondúch, an sféar Ioslamach, agus an sféar Críostaí. An treocht reatha faoi láthair ná go bhfuil na ceithre réimsí ag teacht le chéile i réimse cultúrtha domhanda amháin bunaithe ar an éiteas Críostaí. Is fianaise stairiúil é an fhorbairt seo go bhfuil ag an Chríostaíocht, mar a misean deiridh, ag iarraidh críochnú de na spriocanna gach reiligiún a lorg an idéalach na maitheasa. Tá stair forbairt na réimsí cultúrtha, gach ceann acu lena céim den leathnú, meath agus cóineasú, dírithe sa deireadh thiar thall ar comhdhéanaimh de réimse cultúrtha domhanda amháin bunaithe ar chreideamh amháin. Léiríonn sé seo go bhfuil an eisint de stair an cinne daona ná athchóiriú de domhain amháin aontaithe.

Sa dara áit, is féidir linn a dhéaduchtú go bhfuil stair an cine daonna stair an deonú athchóiriú trí breathnú ar dul chun cinn na reiligiún agus an eolaíocht. Phléadar níos lua gur iad na críocha de reiligiún agus eolaíocht ná na gnéithe aineolas inmheánacha agus seachtracha chine daonna tite a shárú. In aineonn go raibh siad ag obair go neamhspleách le beagán ceangal acu lena gcéile, tá inréimniú reiligiún agus eolaíocht dosheachanta. Sa lá atá inniú tá siad ar an tairseach de teacht ar an gceann scríbe seo, i gcás ina mbeidh siad a réiteach a gcuid fadhbanna go léir le chéile i ngnóthas aontaithe amháin. Léiríonn an treocht seo go bhfuil stair an cine daona ag siúl ar an gcúrsa deonach an domhan a athchóiriú chun a staid bhunaidh.

Murach an Titim, bheadh forbairt an acmhainn intleachtúil ár sinsear cine daonna luath ar chumas dóibh an leibhéal is airde de eolais spioradálta a bhaint amach, rud a spreagadh go nádúrtha a n-eolas ar an domhan ábhar a fhorbairt go dtí mhéid comhfhreagrach. Bheadh dul chun cinn eolaíocht ansin go tapa i dtréimhse ama an-ghearr, agus dá bhrí sin bheadh leibhéal na heolaíochta agus na teicneolaíochta an lae inniú bainte amach sna laethanta sin theana. Mar sin féin, mar gheall ar an Titim, géarthit dhaoine isteach i n-aineolas agus d'fhéadfadh a thógáil ach sochaí céadrata, i bhfad níos ísle ná idéalach bhunúsach Dé. D'fhéadfadh aois fada ritheadh roimh do dhaoine bheith in ann a shárú an aineolas seo trí dul chun cinn na heolaíochta. Tá an

domhan nua-aimseartha na teicneolaíochta an-fhorbartha a thabhairt anois muid go seachtrach chuig tairseach an sochaí idéalach.

Sa tríú áit, ag scrúdú na treochtaí i stair na coimhlinte, is féidir linn a thuiscint go bhfuil stair an cine daona stair an deonú athchóiriú. Leanann cathanna de bharr mhaoín, chríoch agus daoine gan briseadh, ag leathnú a raon feidhme i gcomhréim leis an dul chun cinn na sochaí daonna. Tá scála na streachailt seo leathnaithe amach ón leibhéal teaghlaigh do leibhéal clann, an tsochaí, náisiún agus an domhain go dtí an lá atá inniú ann, nuair a bheidh an domhan daonlathach agus an domhan cumannach ar aghaidh lena chéile i coimhlint deiridh. Sna Laethanta Deireadh de stair an cine daona, tá dlí neamhaí tagaithe anuas ar an domhan in ainm an daonlathais, ag tabhairt deireadh leis an chéim fada de stair inár lorg daoine sonas trí maoin, talamh agus daoine a forghabháil. Ag deireadh an Chéad Chogadh Domhanda, thug na náisiúin díomaiche suas a n-gcoilíneachtaí. Ag deireadh an Dara Cogadh Domhanda, fuascail na buaiteoirí go deonach a gcuid coilíneachtaí agus cuir siad cúnamh ábhartha ar fáil dóibh. Le blianta beaga anuas, tá cuireadh tugtha ag na cumhachtaí móra do na náisiúin lag agus beag bídeach, cuid dóibh níos lú ná ceann amháin dá gcuid cathracha féin, a bheith ina ballstáit na Náisiún Aontaithe, ag thabhairt dóibh cearta comhionanna agus stádas i mbráithreachas na náisiún.

Cén fhoirm a glacfaidh an cogadh deiridh seo idir daonlathas agus cumannachas? Go príomha is cogadh de idé-eolaíochtaí é. Go deimhin, ní bheidh scoir fíor ar an chogaidh seo riamh ach amháin mura thagann firinne a fhéidir treascairt go hiomlán an idé-eolaíocht Marxachas-Leinínachas atá ag bagairt ar an domhan nua-aimseartha. Dhiúltaíonn an idé-eolaíocht cumannach reiligiún agus chuireann sé ar aghaidh an forlámhas de eisiach na heolaíochta. Dá réir sin, tiocfaidh chun cinn an fhírinne nua gur féidir réiteach a thabhairt idir reiligiún agus eolaíocht agus bheith i réim thar an idé-eolaíocht cumannach. Beidh sé a thabhairt aontú idir na domhain cumannach agus daonlathach. Deimhníonn an treocht seo de stair na coimhlinte mar sin go bhfuil stair an duine an stair deonach chun an domhain idéalach bhunúsach a athbhunaigh.

Sa ceathrú áit, lig dúinn imscrúdú a dhéanamh ar an gceist seo ó na focail ón Bhíobla. Luíonn cuspóir stair an cine daonna i n-athchóiriú an Gairdín Éidin leis an crann na beatha ag seasamh insan lár. 23 Ní dhéanann an Gairdín Éidin tagairt do suíomh ar leith geografach inár cruthaíodh Ádhamh agus Éamha, ach folaíonn an domhain ar fad. Dá mbheadh an Gairdín Éidin teoranta leis an réigiún beag de na cruinne inár gcruthaíodh iad, conas a d'fhéadfadh an daonnachta a bheith teoranta do áit comh bheag sin agus fós bheith in ann beannacht Dé a chomhlíonadh chun iolrú agus an domhan a líonadh suas? 24

Mar gheall ar gur thit an chéad sinsear an cine daonna, d'éilíodh Sátan an Gairdín Éidin, agus stopadh an mbealach chun an crann na mbeatha sa lár. 25 Tá sé scríofa i Leabhar Apacailipsis:

Mise an tAlfa agus an tÓimige, an té atá ar tosach agus ar deireadh, an tús agus an chríoch.” Is meaner dóibh siúd a níonn a n-éidí, chun go mbeadh ceart acu chun crann na beatha, agus dul na geataí isteach don chathair - Apacailipsis 22:13-14.

Thosaigh stair an duine le Alfa agus beidh deireadh leis an Óimige. Ag deireadh na staire, beidh an dóchas na ndaoine tithe a gcuid róbaí smálta-peacúil a nigh, dul isteach insan nGairdín Éidin athchóirithe, agus dul chuige an crann na beatha a bhí fad-caillte.

Lig dúinn tuilleadh plé a dhéanamh ar an tábhacht atá leis an véarsa sin. Is ionann an crann na beatha an Athar Fíor na daonnachta a bhí, mar atá feicthe againn, le bheith Ádhamh dá

nfhoirfóidh sé a charachtar. De bharr an titim de na chéad tuismitheoirí, bhí a shliochtaigh truaillithe leis peaca an tsinsir. Chun muid a h-athchoiriú ar ais chuig an staid fíor, mar daoine bhunaidh, mar a dúirt Íosa, ní mór dúinn bheith athshaolaithe. Dá bhrí sin, is é an stair cuardach an chine daonna do Chríost, an Athair Fíor na daonnachta, an ceann is féidir athshaol a thabhairt dúinn. Sa véarsa seo, ní h-éa an crann na beatha a d'fhéadfadh naoimh an Laethanta Deireadh seo dul chuige aon duine eile seachas Críost. Dá bhrí sin, is é teagasc an Bhíobla go bhfuil an sprioc de stair ná h-athchoiriú an Gairdín Éidin le Críost, a bhfuil le teacht mar an crann na beatha sa lár.

Nuair a deireann an Bhíobla go mbeidh neamh nua agus talamh nua le feiceáil insna Laethanta Deireadh, ciallaíonn sé go mbeidh an seana neamh agus talamh faoi broid Sátan a athchoiriú mar neamh nua agus talamh nua faoi an tiarnas Dé-láraithe de Críost. Deireann an Bhíobla freisin go bhfuil an cruthú ar fad, ag tnúth go díocasach faoi tiorántacht diabhláí ag fanacht le foilsíú chlann Dé. Níl beithsine cruthaithe ag fanacht ar athchoiriú na leanaí fíor Dé chun go dhóitear i tine agus caillfear iad sna Laethanta Deireadh; in ionad, fanann siad le bheith déanta go nua. Beidh siad déanta athnua trí á h-athchoiriú chuig a bhun-áit faoina gcuid máistrí cóir, mac agus iníonacha fíor Dé, atá in ann iad a rialiú le grá.

Tar éis scrúdú a dhéanamh ar stair an duine ó dearcaidh éagsúla-forbairt réimsí cultúrtha, an treocht na reiligiún agus an eolaíocht, an treocht de stair na coimhlinte, agus an fhianaise sa Bhíobla-tá sé soiléir go bhfuil stair an duine an stair deonach chun an domhain bhunaidh, idéalach a h-athchoiriú.

Alt 3

Na Laethanta Deireadh

3.1 An bhrí atá leis na Laethanta Deireadh

Mar gheall ar coir an Titim, ní raibh na trí beannachtaí mhóra a deonaíodh Dia d'ár gcéad sinsear comhlíonta bunaithe ar ghrá Dé agus Prionsabal, ach ina ionad sin achtáilte ar bhealach frith-phrionsabálta faoi coimírce Sátan. Tá stair an cine daonna ó shin i leith stair an deonú athchoiriú Dé. In ainneoin a tús olc, ní mór don domhan faoi fhlaithéas Sátan lá amháin a chlaochlú isteach i saol ina réimníonn maitheas, ina bhfuil na trí beannachtaí mhóra comhlíonta dírithe ar Dhia. Tagann an Meisias ag an am seo de chlaochlú.

Is é na Laethanta Deireadh an t-am seo, nuair a bhíonn an domhan olc faoi fhlaithéas satánac chlaochlithe go saol idéalach faoi fhlaithéas Dé. Beidh Ifreann ar domhan a chlaochlú go Ríocht na bhFlaitheas ar domhan. Dá bhrí sin, ní bheidh sé lae d'eagla nuair a bheidh an domhan scriosta le tubaistí domhanda, mar a chreid go leor Críostaithe. Go deimhin, beidh sé ina lá an-áthas, nuair a bheidh an dóchas chothaithe de chine daonna, an dúil na h-aoise, a bhaint amach.

Ós rud é gur thit an cine daona, rinneadh Dhia iarracht níos mó ná uair amháin A deonú a críochnú chun deireadh a chur leis an domhan peacach agus an domhain bhunaidh, maith a h-athchoiriú. San am céanna, ag gach iarracht, theip ar dhaoine a n-chuid freagrachta a chomhlíonadh, dá bhrí sin ag bhac go maith ar Thoil Dé. Dá bhrí sin, tá dispeansáidí na Laethanta Deireadh athdhéanta arís agus arís eile. Is féidir é seo a bheith deimhnithe le staidéar dlúth ar an mBíobla.

3.1.1 Bhí Lá Noai na Laethanta Deireadh

Dúirt Dia le Naoi: “Chinn mé deireadh a chur leis an uile fheoil, óir tá an talamh lán d’fhoréigean dá mbarr. Féach, scriosfaidh mé iad agus an talamh mar aon leo.”³⁷ Léiríonn sé seo go raibh lá Noai lá na Laethanta Deireadh. Bhí Dia ag iarraidh a scrios an domhan truaillithe, olc a bhí á rialaigh ag Sátán ó am na Titim an cine daona. Bhí sé ar intinn Aige sciúradh go deo leis an stair peacach, áirithe go bíblicúil mar 1,600 bliain, leis an Tuil. Ina ndiaidh, bheartaigh Dhia teaghlach Noai a ardú suas, a thug onóraigh d’Eisean agus ní do aon ní eile, agus saol na fhlaithes Dé a h-aiséirigh ar bhunús dá gcreideamh. Is é seo conas is féidir am Noai a mheas mar na Laethanta Deireadh. Mar sin féin, nuair a rinne Ham, dara mac Noai, gníomh peacúil a h-athdhearbhaíodh an Titim, ní fhéadfadh theaghlach Noai a chuid freagrachta a chomhlíonadh ar son an chine daonna, agus tháinig frustrachas ar Toil Dé.

3.1.2 Bhí Laethanta Íosa na Laethanta Deireadh

Réamhordaigh Dhia chomhlíonadh A Thoil; dá bhrí sin, tá an sprioc atá ag an Deonú na h-athchóirithe neamhathraitheach agus beidh a chomhlíonadh gan teip. Dá bhrí sin, cé nach raibh an Deonú na h-athchóirithe curtha i gcrích trí Noai, cur Dhia fios ar tairngirí eile chun a ullmhú go nua bunús na chreidimh. Ar an bhunús seo, sheol Dia Íosa chun an flaitheas sátanac, a choiméad an domhain seo faoi mheirse a coscair agus an domhan idéalach Dhia-lárnach a bhunú. Dá réir sin, bhí Laethanta Íosa na Laethanta Deireadh freisin. Sin é an fáth a dúirt Íosa gur tháinig sé chun breithiúnas a thabhairt agus an fáth gur tuar Mhalaicí faoi teacht Íosa:

Óir, féach, tá an lá ag teacht, agus é ar dearglasadh mar fhoirnéis, a mbeidh na scigirí uile agus lucht déanta an oile go léir mar choinleach, agus ídeoidh an lá atá le teacht iad sa chaoi nach bhfágfaidh sé fréamh ná craobh acu, a deir Tiarna na Slua.³⁸

Tháinig Íosa chun an domhain idéalach bhunúsach a h-athchóiriú. Mar sin féin, nuair nach raibh chreideamh ag daoine na h-Iosrael dó, fágadh chuid freagrachta an cine daonna neamhthréitheach. Chiaillaigh sé seo go raibh comhlíonadh Toil Dé a fhadú go dtí Dara Aidhbhint Chríost.

3.1.3 Beidh Lá Dara hAidhbhinte Chríost na Laethanta Deireadh

Nuair a tharla trí dícheideamh na daoine roghnaithe go raibh ar Íosa dul ar mbealach na croise, ní fhéadfadh sé a chur i gcrích ach slánú spioradálta amháin. Tá sé fós dó teacht ar ais agus a chur i gcrích sprioc an deonú athchóirithe go spioradálta agus go fisiciúil agus Ríocht na bhFlaitheas ar domhain a h-athchóiriú.³⁶ Dá réir sin, is é Lá Dara hAidhbhinte Chríost na Laethanta Deireadh freisin. Ar an gcúis sin dúirt Íosa, “Amhail mar a bhí laethanta Naoi, is amhlaidh sin a bheidh téarnamh Mhac an Duine.”³⁹ agus tuar sé go mbeadh dursan nádúrtha go leor a bhriseadh amach ag a fhilleadh.

3.2 Véarsaí Bíobla Maidir leis Comharthaí na Laethanta Deireadh

³⁷ Gein 6:13

³⁸ Mal 3:19 (4:1)

³⁹ Matha 24:37

Chreideann go leor Críostaithe, go mbeidh insna Laethanta Deireadh go leoir dursan nádúrtha agus athruithe radacacha thar an samhlaíocht na daoine nua-aimseartha ar siúl, mar atá scríofa go litriúil sa Bhíobla. Mar sin féin, má thuig siad go bhfuil stair an cine daona an stair de Dheonú Dé, atá a h-athchóiriú an domhain go dtí an staid bhunúsach atá bheartaithe ag Dia ag an Cruthú, ansin bheadh a fhios acu nach mbeidh na comharthaí de na Laethanta Deireadh tuartha sa Bhíobla le tarlúint go litriúil. Lig dúinn imscrúdú a dhéanamh ar cad iad na siombal a bhaineann i ndáiríre leis tuartha na Laethanta Deireadh.

3.2.1 Neamh agus Talamh Scriosta agus Neamh Nua agus Domhan Nua Cruthaithe

Tá sé scríofa go chinneadh Dhia an domhain a scrios i n-aois Noai. Ba 'ea am Noai na Laethanta Deireadh, ach fós ní raibh an domhan scriosta. Tá an domhan síoraí, de réir mar léiríonn na véarsaí seo a leanas: “Imíonn glúin amháin as agus tagann ceann eile ina háit ach fanann an domhan ann go deo;”⁴⁰ “Thóg sé a scrín i gcosúlacht neimhe; mar an talamh a bhunaigh sé go brách.”⁴¹ Cruthaíodh an domhain mar comhpháirtí obiacht Dé.

Tá Dia, an comhpháirtí subiacht, síoraí; mar an gcéanna, is ceart gur comhair go bheith an domhan, an comhpháirtí obiacht, síoraí chomh maith. Ní bheadh Dia uilechumhachtach sásta le domhan chomh leochaileach a chruthaigh a d'fhéadfadh sé caill de bharr Sátan. Cad, ansin, atá an bhrí leis na tuartha de scrios an domhain sna Laethanta Deireadh? Mar shampla:

agus sibh ag feitheamh le teacht lá Dé, agus á bhrostú! tríd sin déanfar na spéartha a scriosadh le tine, agus na dúile a leá le teas. Ach táimid ag súil, de réir an ghealltanais, le spéartha nua agus le domhan nua mar a lonnóidh an fhíréantacht⁴²

Óir na spéartha nua agus an talamh nua atá á gcruthú agam, díreach mar a bheidh siadsan buan i mo láthair, briathair an Tiarna, is amhlaidh a bheidh bhur gcine agus bhur n-ainm buan chomh maith.⁴³

‘Sé an bhrí atá leis náisiún a scrios ná go mbheidh treascairt ar an fhlaithis, insan treo céanna chun náisiún nua a thógáil caithfear flaitheas nua a bhunú. Mar an gcéanna, ciallaíonn na tuartha go mbeidh neamh agus talamh scriosta ná go mbeidh threascairt ar tiorántacht Sátan. Ciallaíonn an chruthú de neamh nua agus talamh nua ná go mbheidh athchoiriú de neamh agus talamh ar ais go dtí flaitheas Dé cumhdaithe ar Chríost.

3.2.2 Neamh agus Talamh Bhreithithe le Dóiteáin

Cad é an bhrí leis an tuar “agus sibh ag feitheamh le teacht lá Dé, agus á bhrostú! tríd sin déanfar na spéartha a scriosadh le tine, agus na dúile a leá le teas.”⁴⁴ insna Laethanta Deireadh? Labhair Malachi, ag bhfáidheoireacht faoi theacht Íosa, faoi teacht an lae le dhó leis an tine de bhreithithe. Tháinig Íosa ar an saol leis an breithiúnas seo a caith, mar a dúirt sé: “Is chun breithiúnais a tháinig mé ar an saol seo...”⁴⁵ Dúirt Íosa freisin, “Chun tine a chaitheamh ar an talamh a tháinig mé...”⁴⁶ Ciallaíonn “tine” anseo ná h-achmhainní an bhreithiúnas a bhí mar cúis de theacht Íosa ar an saol. Mar sin féin, níl aon taifead de Íosa

⁴⁰ Cóiheilít 1:4 (ABN)

⁴¹ Salm 78:69

⁴² II Pead 3:12-13

⁴³ Iseia 66:22

⁴⁴ II Pead 3:12

⁴⁵ Eoin 9:39

⁴⁶ Lúcas 12:49 (ABN)

ina h-am féin ag tabhairt bhreithiúnas ar an domhain le tine litriúil. Mar sin Caithfear go bhfuil na véarsaí a thagraíonn do tine a bheith siombalach. Tá sé scríofa, “Nach ndóinn mo bhriatharsa ar nós tine?...”⁴⁷ Dá bhrí sin, is ionann breithiúnas tine breithiúnas trí Bhriathar Dé.

Lig dúinn bhreathnú ar roinnt samplaí bíblíúil a bhaineann le breithiúnas trí an Bhriathar: “An té a dhiúltaíonn domsa, agus nach nglacann mo bhriathra, tá aige an té a thabharfaidh daorbhreith air. An briathar féin a labhair mé, tabharfaidh sé sin daorbhreith air an lá deireanach.”⁴⁸ “Agus ansin taispeánfaidh an mac mallachta é féin, ach déanfaidh an Tiarna Íosa é a bhascadh le hanáil a bhéil agus díothóidh é le niamhracht a theach,”⁴⁹ ‘s’ é sin, leis A bhriathar. Thairis sin, “Bata is ea a bhriathar a bhuaileann an t-anduine, agus gaoth an fhocail uaidh, maraíonn sé an t-urchóideach.”⁵⁰ “An té éisdeas rém bhréithirse, agus chreideas don té do chuir uád mé, atá an bheatha mharrthanach aige, agus ní thiofá sé chum damnuighthe; achd datharruigh sé ó bhás go beathaidh.”⁵¹ Leanann sé go raibh an breithiúnas le tine a tháinig Íosa le thabhairt ná breithiúnas leis an Bhriathar.

Cad é an fáth go ndéanann Íosa breithiúnas leis an Bhriathar? Tá an cine daona chruthaithe tríd an Bhriathar. Barrshamhail Dé don Cruthaíocht ná go gcomhlíonach na chéad sinsear cuspóir an Bhriathar tríd an Bhriathar a hionchollaigh. Ach níor choinneáil siad Briathar Dé agus thiteadar; dá bhrí sin, theip orthu cuspóir an Bhriathar a chomhlíonadh. Ó shin i leith, tá Dia ag iarraidh cuspóir an Bhriathar a chomhlíonadh trí dhaoine tite a athchruthú tríd an Bhriathar. Is é seo an deonú na h-athchóirithe atá bunaithe ar Fírinne, an Briathar mar atá léirithe insna Scriptúir. Tá sé scríofa, “Agus rinneadh feoil den Bhriathar agus chónaigh sé inár measc, agus chonacamar-na ghlóir, a ghlóir mar Aonghin ón Athair, lán de ghrásta agus d’fhírinne.”⁵²

Réadaigh Íosa go hiomlán an Bhriathar. Tiofadh Sé arís mar an caighdeán de bhreithiúnais ón Bhriathar agus déanfaidh Sé breithiúnas ar an mhéid go bhfuil cuspóir an Bhriathar comhlíonta ag an cine daonna. Cuidíonn breithiúnas sa chomhthéacs seo le baint amach an sprioc de athchóiriú, ‘s’ é sin réadú cuspóir an Bhriathar. Dá réir sin, le linn cúrsa an Deonú, caithfidh an Bhriathar a bheith ar bun mar an caighdeán trínar féidir breithiúnas a chur i bhfeidhm. Ba mhéala Íosa, “Chun tine a chaitheamh ar an talamh a tháinig mé, agus nach mór is áil liom go mbeadh sí ar lasadh cheana féin!”⁵³ Mar ionchollú an Bhriathar, bhí Sé cráite nár ghlac daoine Iosrael leis na focail shlánaithe a d’fógair Sé.

3.2.3 Na Marbh ag Éirí Amach as a n-Tuamaí

Tá sé scríofa sa Bhíobla go n-éiríodh na marbh as a n-uaigneanna ‘sna Laethanta Deireadh:

mar nuair a thabharfar an fógra le glór an ardaingil agus le trumpa Dé . . . tiofadh an Tiarna féin anuas ó neamh agus ar dtús éireoidh na mairbh i gCríost. -I Teas 4:16

Is féidir linn a thuiscint an bhrí atá leis an tuar seo trí imeacht den chineál céanna a scrúdú, nuair a d’ardaigh an marbh as a n-tuamaí ag an am de bháis Íosa:

⁴⁷ Irimia 23:29

⁴⁸ Eoin 12:48

⁴⁹ Teas 2:8

⁵⁰ Ísieáia 11:4

⁵¹ Eoin 5:24

⁵² Eoin 1:14

⁵³ Lúcas 12:49

D'oscail na tuamaí agus d'éirigh mórán de choirp na naomh a bhí ina suan: tháinig siad amach as na tuamaí tar éis d'Íosa aiséirí agus isteach sa chathair naofa agus taibhsíodh iad dá lán. -Matha. 27: 52-53

Ní chiallaíonn an véarsa seo gur ardaigh na corp dianscaoilte na naomh suas as a n-uaigneanna go litriúil. Más rud é gur d'ardaigh corp fisiciúil na naomh den Aois Sean-Tiomna go hiarbhír as a n-tuamaí agus taibhsíodh iad os comhair go leor daoine in Iarúsailéim, bheadh siad a bheith cinnte chun dearbhaigh do na ndaoine faoi Íosa, toisc go raibh a fhios acu cheana féin go raibh sé an Meisias. Tar éis fianaise den sórt sin a clois, cé acu i measc na háitritheoirí Iarúsailéim nach mbeadh chreid acu insan Íosa céasithe? Ina theannta sin, má tharla sé in ndáiríre gur éirí na naomh as a n-tuamaí sa colainn, ansin bheadh a n-gníomhais taifeadta sa Bhíobla go cinnte. Mar sin féin, ní feicimid aon taifid den sórt sin.

Cad a chiallaíonn an Scrioptúr nuair a deir sé gur ardaigh corp na naomh óna dtuamaí? Rinneadh daoine a d'fhéadfadh bhraith ar spiorad na h-iar naomh ag aiséirí go spioradálta agus ag teaspáint iad fhéin don domhan an taifead seo. Tá sé seo i bhfad cosúil le Maois agus Éilias, a theaspáin iad fhéin roimh Íosa mar spiorad ar an Sliabh na Athrú.

Cad atá “an tuama” mar siombail de? Nuair a bhreathnaítear ar réimse na spiorad foirmúil, an réigiún den domhan spiorad ina raibh spiorad naomh na Sean-Tiomna i n-áras, ó bParthas, réimse an domhain spiorad a d'oscail Íosa, bhreathnaítear dó bheith ina h-áit dorcha. Dá réir sin, dtagraítear ar mar tuama. Cónaí spiorad na naoimh go léir sa réigiún níos ísle sin den domhan roimh gur theaspáineadh iad le creidmheach tíuinta go spioradálta ar an domhain.

3.2.4 Daoine ar an Domhan Gabhadh Suas le Freastal ar an Tiarna san Aeir

Ansin an méid a bheidh fágtha beo dinn, ardófar chun siúil sinn mar aon leo trí na néalta in airicis an Tiarna sa spéir, agus ar an gcuma sin beimid i dteannta an Tiarna go deo -I Teas. 4:17

Ní dhéanann an “aer” atá luaite sa véarsa a tharchur chuig an spéir os cionn ár gceann. Sa Bhíobla, tá “domhan” go minic mar siombail le haghaidh an domhain tite faoi smacht an fhlaithis olc, cé go bhfuil “Neamh” go minic mar siombail don saol gan pheaca den fhlaithis maith. Go cinnte maireann an Dia uileláithreach i ngach áit ar an dtalamh, ach fós guímid, “Ár nAthair atá ar neamh.” Cé go rugadh Íosa ar an domhain, tá sé dá dtagraítear mar “an té a tháinig anuas ó neamh, Mac an Duine [atá ar neamh].”⁵⁴ Ciallaíonn cruinniú leis an dTiarna san aer go mbeidh na naoimh ag ghlacadh leis an dTiarna i domhain na fhlaithes maith nuair a thagann Críost arís agus athchóiríonn Ríocht na bhFlaitheas ar domhan trí díomua thar ríocht Sátan.

3.2.5 An Ghrian dhorchaigh, an Ghealach gan Solas agus na Réaltaí ag Titim ó Neamh

Sna Laethanta deireadh, dúirt Íosa, “ní fada go ndorchófar an ghrian, agus ní thabharfaidh an ghealach a soilse, agus titfidh na réaltaí ón spéir.”⁵⁵ Cén chaoi a bhfuil muid an véarsa seo le thuiscint?

Tá sé scríofa go raibh aisling ag Iósaf, an t-aonú dhéag de na dhá mhac déag de Iacób:

Rinneadh taibhreamh eile dó agus d'inis sé dá dheartháireacha é: “Féach! bhí taibhreamh eile agam,” ar sé. “Ba shiúd iad an ghrian agus an ghealach agus aon réalta dhéag ag sléachtadh dom.” D'inis sé dá athair agus dá dheartháireacha é agus thug a athair scalladh dó: “Cad é mar thaibhreamh a taibhríodh

⁵⁴ Eoin 3:13

⁵⁵ Matha 24:29

duit!” ar sé, “an amhlaidh a bheidh mise agus do mháthair agus do dheartháireacha ag teacht agus ag sléachtadh go talamh duit?” Gein. 37:9-10

Nuair a bhí Íosaf níos déanaí ina príomh-aire na hÉigipte, d’umhlúigh a thuismitheoirí agus deartháireacha síos os a chomhair, amhail do thairngir an aisling. Ina aisling, shiombailigh an ghrian agus an ghealach na tuismitheoirí, cé go shiombailigh na réaltaí a gcuid leanaí. Mar a bheidh mhínte, tá Íosa agus an Spiorad Naomh na Tuismitheoirí Fíor a tháinig le athbhreithiú a thabhairt do na daonnachta in n-áit Ádhamh agus Éabha. Dá bhrí sin, sa tuar seo ó Mhatha, ciallaíonn an ghrian agus an ghealach Íosa agus an Spiorad Naomh, agus ciallaíonn na réaltaí na creidmhigh dílis atá a gcuid leanaí. In áiteanna eile, tá Íosa curtha i gcomparáid leis an solas fíor mar gheall gur tháinig sé mar an ionchollú den Bhriathar agus thaithin amach solas na firinne. Anseo, ciallaíonn solas na gréine solas bhriathar Íosa, agus ciallaíonn solas na gealaí solas an Spiorad Naomh, a tháinig mar Spiorad na bhfirinne.

Chun an ghrian a dhorchaigh, agus an ghealach a sholais a chailleadh, ciallaíonn sé go chailleadh Briathar an Tiomna Nua a thóg Íosa agus an Spiorad Naomh a loinnir. Conas is féidir leis an Bhriathar mar a léirigh sa Tiomna Nua a sholais a cailleadh? Bhí Briathar an Sean-Tiomna uraithe nuair a tháinig Íosa agus an Spiorad Naomh agus thugadar dúinn Bhriathar an Tiomna Nua, a chomhlíon Bhriathar na Shean-Tiomna. Mar an gcéanna, nuair a fhilleann Críost agus thugann an fhírinne nua d’fhonn Bhriathar an Tiomna Nua a chomhlíonadh agus neamh nua agus talamh nua a thógáil, caillfidh an Bhriathar a thug sé ar a chéad theacht a sholais. Tá sé ráite go caillaidh an Bhriathar a sholais mar gheall ar, le teacht le ré nua, beidh tréimhse na misean atá ag an sean fhírinne imithe i léig.

Ciallaíonn an tuar go mbeidh na réaltaí ag titim ón spéir go mbeidh sna Laethanta Deireadh go leor creidmheach Críostaí dílis ag glacadh míchéim agus thitfidh ó ghrásta Dé. Thart ar am Íosa, bhí na ceannairí de na daoine Giúdach go léir tnúthánach do theacht an Meisias, ach bhuaileadar a threascairt nuair nár h-aithin said Íosa mar an Meisias agus chuadar ina gcoinne. Mar an gcéanna, tá Críostaithe a bhí ag fanacht go himníoch le fillleadh Íosa dóigh an míbhreithiúnas céanna a dhéanamh agus titim nuair a fhilleann sé i ndáiríre.

D’iarr Íosa, “Ach nuair a thiofadh Mac an Duine, an bhfaighidh sé creideamh ar an talamh?”⁵⁶ Ar ócáid eile a dúirt sé go mbeadh sé a dhearbhu le creidmheach cráifeach, “Ansin déarfadh mé go lom díreach leo: ‘Ní raibh aithne agam oraibh riamh. Imígí uaim, sibhse a dhéanann an t-olc!’”⁵⁷ Thug Íosa na rabhaidh seo do Críostaithe na Laethanta Deireadh toisc gur chonacthas go mbeadh siad is dócha bheith díchreideamh agus foghail ina gcoinne ar a Dara Aidhaint.

Alt 4

Na Laethanta Deireadh agus na Laethanta Láithreach

Nuair a bhí Íosa ag labhairt le Peadar ar a ndán, d’iarr Pheadar dó faoi thodhchaí Eoin. D’fhreagair Íosa, “Más mian liom é a fhanacht go dtaga mé, cad é sin duitse?”⁵⁸ Ar éisteacht seo, cheap na deisceabail go bheadh Íosa ag teacht ar ais le linn shaolré Eoin. Thairis sin, dúirt Íosa dá dheisceabail, “Deirim libh go firinneach, sula mbeidh cathracha Iosrael siúlta agaibh, beidh Mac an Duine tagtha.”⁵⁹ agus “Deirim libh go firinneach, tá daoine anseo i láthair nach mblaisfidh an bás nó go mbeidh Mac an Duine feicthe acu ag

⁵⁶ Lucas 18:8

⁵⁷ Matha 7:23

⁵⁸ Eoin 21:22

⁵⁹ Matha 10:23

teacht ina ríocht.”⁶⁰ Bunaithe ar na nathanna, chreid na deisceabail agus go leor Críostaithe ó shin go mbeadh Íosa ag filleadh ar ais le linn a saoil. Tá siad ciaptha de shíor ag mothú práinne go bhfuil na Laethanta Deireadh ar láimh. Tá sé seo toisc go theipeann orthu sin a thuiscint an bhrí bunúsacha na Laethanta Deireadh.

Is féidir linn a dhéaduchtú go bhfuil an lá atá inniu ann i ndáiríre na Laethanta Deireadh trí scrúdú a dhéanamh ar na imthosca éagsúla an aois reatha. Is féidir linn a h-aithint sna imthosca an athchóiriú dena trí bheannachtaí móra, a bhfuil mar intinn ag Dia ina Dheonú athchóiriú. Mar a dúirt Íosa:

Ach foghlaimí gí ón gcraob fí gí an parabal seo: Nuair a bhíonn an ghéag go húr agus í ag cur na mbachlóg amach, bíonn a fhios agaibh an samhradh a bheith in achmaireacht. Amhlaidh sin daoibh nuair a fheicfidh sibh na nithe úd uile, biodh a fhios agaibh go bhfuil sé in achmaireacht, ar an tairseach. -Matha. 24:32-33

4.1 Comharthaí Athchóiriú an Chéad Beannú

An chéad beannacht a thug Dia do Ádhamh agus Éabha ná foirfeachta de charachtar aonair. Sa domhan nua-aimseartha, tá feiniméin éagsúla a léiríonn go bhfuil deonú Dé chun dhaoine tite a h-athchóiriú ar ais go dtí a staid bhunaidh mar dhaoine aonair foirfeach gar a buaic.

Sa gcéad dul síos, is féidir linn a thabhairt faoi ndeara go bhfuil an spioradáltacht na ndaoine tite á athchóiriú. Táimid tar éis a míníodh cheana féin nuair a shroicheadh duine foirfeachta, go n-éiríonn sé go hiomlán mar aon le Dia i gceol agus tá sé in ann caidreamh fíor a thógáil le daoine eile. Ádhamh agus Éabha, cé nach raibheadar foirfe go leor, bhíodar in ann comhrá le Dhia.

Nuair a thiteadar as an stát seo, ba chúis é dó a sliocht freisin suncáil isteach i n-aineolas agus neamh-mhothú do Dhia. De réir a chéile, tá an spioradáltacht na ndaoine tite athshlánaithe mar a bhainneann siad taitneamh as fiúntas an aois i deonú na h-athchóirithe. Sna Laethanta Deireadh, mar sin, beidh go leor creidmheach dílis a fháil an gcumas chun cumarsáid a dhéanamh le Dia, mar a bhí tuartha sa Bhíobla:

“Tarlóidh sna laethanta deireanacha,” arsa an Tiarna, ‘go ndoirtfidh mé amach mo spiorad ar an uile dhuine, agus déanfaidh bhur gclann mhac agus bhur n-iníonacha tairngreacht. Feicfidh bhur bhfíor óga aislingí, agus déanfar taibhreamh do bhur seanóirí.’ - Gníomhartha 2:17

Agus muid ag finn é múr de feiniméin spioradálta a bheidh ar siúl go léir timpeall orainn, is féidir linn bheith aithneach go bhfuil an ré faoi láthair na Laethanta Deireadh. Táimid ag dul isteach i ré nuair is féidir linn teacht ar foirfeachta aonair agus chéad beannacht Dé a h-athchóiriú.

Tá an dara chomhartha go bhfuil an chéad beannacht á athchóiriú sa ré reatha a fheiceáil insan treocht stairiúil i dtreo téarnamh saoirse an bhun-aighe. De bharr an Titim, bhí ár mbun-aighe seaicáilte faoi cuing Satán, agus chaill muid an tsaoirse chun teacht roimh Dhia. Insan ré reatha, fhad is atá daoine ag streachailt ar son saoirse ag costas a saoil, tá an dúthracht chun saoirse fíor a bhaint amach tar éis an ard is airde a schroich. Is léiriú é seo go bhfuil muid ag dul isteach anois le ré nua ar féidir linn foirfeachta aonair a bhaint amach, diúltaíodh fada ag Satán, agus dul roimh Dhia i saoirse.

Tá an tríú comhartha athnuachan den chéad beannacht an athchóiriú de luach fíor an duine. Ó thaobh cothrománach, tá seilbh ag gach duine ar luach combhionann, ach ní thugann sin cóir do a fiú fíor. Ó thaobh ingearach na bhFlaitheas, tá seilbh ag gach duine ar an luach is urard cosmaí. Chaill cine daonna a

⁶⁰ Matha 16:28

luach bhunúsach de bharr an Titim. Sa ré reatha, mar atá rathúnas agus bhláth ar idéalacha daonlathach, tá feachtais déanta ag daoine maidir le fuascailt sclábhaithe, saoirse na mionlach ciníoch ainneart, agus neamhspleáchas na náisiún beag agus lag. Tá siad ag moladh cearta an cine daonna agus comhionannas idir an dá ghnéas agus i measc gach pobail. Níos mó ná riamh, tá daoine ag ardú go dúthrachtach luach an duine aonair i dtreo a bhun-luach. Léiríonn sé seo go mór dúinn gur tháingamar ar tairseach na Laethanta Deireadh, nuair is féidir le daoine tite chéad beannacht Dé a h-athchóiriú.

Tá an ceathrú comhartha go bhfuil an chéad beannacht á athnuachan insan aois reatha an athchóiriú de grá bhunúsach, fíor i ndaoine tite. Beidh an domhan ina bhfuil idéalach Dé bainte amach a bheith i n-íomhá de aonair foirfe. Tá gach duine sa saol seo aontaithe le Dia go hingearach, agus is é seo an bonn inar féidir leo maireachtáil go nádúrtha lena chéile go cothrománach. Is féidir dlúthpháirtíocht agus ionbhá a bhaint amach ach amháin nuair a bheith daoine páirteach le chéile i ngrá Dé. De bharr an Titim, briseadh an banna ingearach ghrá idir Dia agus daoine, agus b'a é sin ar a seal chúis ghearradh don grá cothrománach eathra. Mar thoradh air sin, tháinig stair an cine daonna le bheith cheann de choimhlint suthain. Sa ré faoi láthair, áfach, tá fealsúnacht an ghrá uilíoch tar éis éirí go forleathan, agus tá daoine ag lorg níos mó grá fíor, bhunúsach. Tá sé seo níos mó fianaise go bhfuil an t-am i láthair an oíche roimh na Laethanta Deireadh, nuair is féidir linn chéad beannacht Dé a athchóiriú agus teacht ar foirfeachtas de carachtar aonair bunaithe ar grá Dé.

4.2 Comharthaí de Athchóiriú an Dara Beannú

Ba'ea dara beannacht Dé do Ádhamh agus Éabha Tuismitheoireacht Fíor a bhaint amach agus leanaí maith a thógáil, ag formáil teaghlaigh, sochaí agus domhain le réimeas na maitheasa. Mar sin féin, thit Ádhamh agus Éabha, thánadar le bheith tuismitheoirí olc a d'iolraigh leanaí olc; agus rinne a sliocht (gach daonnachta) domhan faoi chois ag olc. Ó shin i leith, tá Dia i mbun Deonú dhá ghné, inmheánach agus seachtrach, chun flaitheas na maitheasa a h-athchóiriú.

Bhunaigh Dia reiligiúin agus d'oibrigh trí iad chun spioradáltacht daoine a ardú ag íonúcháin daoine go himmheánach ó eilimintí satánac. Ag an am céanna, tá Dia ag gearradh as tionchar seachtrach Sátan trí coimhlintí agus cogaí. De réir Sátan a scaradh go himmheánach agus go seachtrach, tá an deonú athchóirithe ag ardú suas leanaí maith a mbeidh lá amháin in ann freastal ar Críost nuair a thagann sé mar an Tuismitheor Fíor. Insan treo seo, tá stair an duine á réiteach an bhealaigh chun dara beannacht Dé a h-athchóiriú. Dá réir sin, is féidir linn a dhéaduchtú go bhfuil an ré faoi láthair na Laethanta Deireadh trí scrúdú a dhéanamh ar na comharthaí den athchóiriú inmheánach agus seachtrach de fhlaithis Dé. Tá siad seo a léiriú mar treochtaí i stair na forbartha na réimsí cultúrtha agus i stair an ardú agus titim de na náisiúin, an dá cheann acu atá fréamhaithe i reiligiún.

Ar dtús, lig dúinn imscrúdú a dhéanamh ar conas a bhfuil stair forbartha na réimsí cultúrtha imithe ar aghaidh go dtí an pointe nuair a, insan ré seo, tháingamar go dtí tairseach na Laethanta Deireadh. Cuireann Dia fáithe agus naoimh go daonnachta tite chun reiligiúin a bhunú. Oibríonn Sé chun iad a fhorbairt tríd bhun-intinn na daoine a bhíonn ag lorg an maith. Insan treo seo, tógann Dia suas réimsí cultúrtha atá bunaithe ar reiligiún. Cé go bhfuil go leor réimsí cultúrtha tagtha chun cinn le linn na staire, le himeacht ama is mó acu a cumaisc le chéile nó a bhí ionsúite ag cinn eile. San aois seo, feicimid treocht shoiléir i dtreo an foirmiú de sféar cultúrtha domhanda amháin bunaithe ar hidéil Críostaí. Fhaid is a théann an treocht seo ar aghaidh, tá gach ciníocha agus pobail ag teacht níos mó chun seasamh taobh le taobh mar deartháireacha agus

deirfiúracha faoi grá agus treoir Íosa Críost, mar sin de ag athchóiriú dara beannacht Dé.

Is é an t-idirdhealú is mó idir an Chríostaíocht agus reiligiúin eile ná go bhfuil a chuspóir chun fáiltiú agus onóir a thabhairt do Thuismitheoirí Fíor na daonnachta, trína féidir le gach duine a bheith athshaolaithe mar leanáí maith. Insan treo seo, ba cheart do Chríostaíocht athnuachan a dhéanamh ar an domhain mar teaghlach domhanda amháin mar cuspóir Dhia ó thráth na chruthú. Déanann é seo an Chríostaíocht an reiligiún lárnach leis an misean chun sprioc deonú na athchóirithe a chomhlíonadh. Sa ré reatha, tá an domhan ag comhtháthú isteach i réimse cultúrtha amháin atá bunaithe ar barrshamhlacha Críostaí. Toisc go raibh tionchar mór ar an domhan ag teagasca Íosa agus an Spiorad Naomh, a bhfuil na Tuismitheoirí Fíor an chine daonna, tá an mbealach oscailte do gach duine a bheith ina leanáí diaganta. Is é an treocht seo fianaise go bhfuil dara beannacht Dé á athchóiriú. Dá bhrí sin, is féidir linn a mheas go cinnte go bhfuil an aois reatha na Laethanta Deireadh.

Ar aghaidh ó seo, lig dúinn imscrúdú a dhéanamh ar conas a bhfuil an stair den t-ardú agus titim de na náisiúin ag dul chun cinn i dtreo an sprioc de achóiriú de bhflaitheas na maithe, mar sin de á threorú sinn isteach insna Laethanta Deireadh. Is earráid a tharlaíonn de bharr aineolas ar deonú bunúsach Dé chun féachaint ar an chúis de streachailt agus cogáí mar fiú faic coinbhleachta leasa agus comórtais idir idé-eolaíochtaí. Tá an chine daonna ag céasadh trí stair peacúil ó shin i leith ó thit an chéad sinsear faoi smachtú Sátan.

Mar sin féin, chomh fada go fóill agus a sheasann cuspóir Dé de a chruthú, ní mór an aidhm atá leis an stair seo ná chun na ceangail le Sátan a ghearradh amach agus ríocht Dé a h-athchóiriú. Mura raibh aon cogáí nó scaireanna sa domhan tite, ansin bheadh an flaitheas olc ag leanniúnt ar aghaidh go deo, agus ní bheadh an domhan athchóirithe riamh. Dá bhrí sin, d'obraigh Dhia A dheonú chun an flaitheas neamhaí a h-athchóiriú trí céimeanna. Cuireann sé fáithe agus naoimh ar an domhan tite le reiligiúin a bhunú agus leibhéal na moráltachta a ardú. Bunaíonn Sé rialtaisáí le caighdeáin níos airde maitheasa a thagann chun dul i gcoinne agus a scrios réimeanna le caighdeáin níos ísle maitheasa. Chun an deonú athchóirithe a chomhlíonadh dá bhrí sin, tá coimhlintí agus cogáí dosheachanta.

Mar achoimre ar roinnt de na saincheisteanna seo, go leor díobh a bheidh déaláilte leis níos déine i gCuid II, tá stair an cine daonna imithe chun cinn tríd an cúrsa deonach de athchóirithe trí slánaíochta. Cé go raibh amanna nuair a bhí chuma go raibh an olc i réim, sa deireadh laghdaigh na fórsaí sóisialta agus polaitiúla réasúnta olc agus ionsúigh isteach iad insna fórsaí níos diagrach. Dá bhrí sin tá na cogáí a mhúnlaigh an t-ardú agus titim de na náisiúin dosheachanta le linn an deonú chun an réimeas maith a h-athbhunú.

Mar shampla, sa Bíobla d'ordaigh Dia do na h-Iosraeilíteach na seacht threibh de Canán a scrios. Nuair a míréir Sól Eisean, ag fágáil roinnt de na Amáilécigh beo lena n-eallach, phionósú Dhia go mór é. Cé gur d'ordaigh Dhia ar an ócáid sin do na h-Iosraeilíteach na Ginte a scrios, ag am eile, nuair a d'iompaigh Iosraeilíteach an ríocht thuaidh chuig olc, sheachadta Dhia iad isteach i lámha na h-Aisiriaigh. Ní mór dúinn a thuiscint ach go raibh aon intinn Dé leis na himeachtaí seo ná an bhflaitheas olc a mhúcadh agus ríoghacht maith a h-athchóiriú. Dá bhrí sin, tá troideanna idir dhaoine aonair laistigh den flaitheas maith céanna ar taobh Dé olc, toisc go féidir leo a lagú agus fiú faoi deara an fhlaithis maith féin a díscáoileadh. Ar an lámh eile, tá cogáí sheoladh ag

flaitheas maith chun flaitheas olc a malartaigh maith sa mhéid is go gcuireann siad leis an comhlíonadh den deonú na h-athchóirithe.

Sheirbheáil stair na coimhlintí i measc na náisiún an cúis de ghearradh as ceangail Sátan go chine daonna. Tá stair imithe ar aghaidh go dtí an pointe anois nuair is féidir thaobh Dé saothraigh ar gcríocha agus saibhreas ar fud an domhain. Thosaigh an deonú chun daoine a saothraigh le dhaoine aonair glaoite ag Dhia. Leathanaigh bhunús Dé de réir a chéile do theaghlaigh, sochaithe agus na náisiúin, agus sa lá atá inniu tá bainte amach ar ag an leibhéal domhanda. Thosaigh leis an deonú chun Satán a scaradh leis an clan tsochaí agus lean sé trí céimeanna forbartha pholaitiúil agus shóisialta: feodachas, monarcachas, agus, sa lá atá inniú, an daonlathais. Faoi láthair, tá ár domhain roinnte i dhá: an saol daonlathach, atá ag iarraidh le sochaithe ar thaobh Dé a chruthú, agus an domhan cumannach, a bhí ag bunú córais ar thaobh Satán.

I bhfocail eile, cé go thosaigh stair an cine daonna tite faoi fhlaithreas Satán, tá Deonú Dé tar éis tugadh faoi athrú forchéimnitheach de réir a chéile ar croí na ndaoine agus tá an bhun-nádúr, a cuairdaíonn maitheas trí reiligiún, fealsúnacht agus eitice cothaithe. Spreag an chothú inmheánach seo grúpaí a lorgann riail coiriúil chun scaradh ón olc atá i réim. Tá an próiseas scartha seo ag chríochnaigh i mbunú de dhá cumhachtaí freasúrach ar an leibhéal domhanda. Ní féidir in aon treo leis na dhá flaitheasa, le cuspóirí contrártha, cómhaitheann go síochánta. Mar a thagann stair an cine daonna congrach chuig a gcríoch, cinnte beidh siad ag teacht chuig an bpointe trasnaithe, ag buaileadh go himmheánach i réimse na idé-eolaíocht. D'fhéadfadh an coimhlint inmheánach seo iad a spreag chun dul i ngleic i gcogaí seachtracha le fórsaí míleata.

Ag deireadh an choimhlint seo, beidh flaitheas Satán caillte go deo agus beidh flaitheas Neamh a ath-bhunú mar an t-aon flaitheas síoraí Dé. Sa lá atá inniu ann tá muid ag an bpointe seo an-trasnaithe, nuair atá na dá shaol ag tabhairt aghaidh ar a chéile sa cath deiridh. Tá sé seo fós níos mó fianaise go bhfuil an ré faoi láthair na Laethanta Deireadh.

Is féidir leis an sreabhadh stair an cine daonna, ina bhfuil maith agus olc scartha de réir a chéile, a chur i gcomparáid le uisce clábarach. Nuair atá uisce clábarach ag sileadh go mall, doirteann an láib go bun agus ardaíonn an t-uisce glan go dtí an barr, go dtí sa deireadh nuair atá an láib agus uisce scartha go hiomlán. Tá stair an cine daonna cosúil leis seo: le himeacht ama, doirteann flaitheas olc go mall chun scrios fad is a ardaíonn an flaitheas maith de réir a chéile ar an chonair na rathúnais. Tar éis do na dhá flaitheasa trasnaigh le chéile gar do dheireadh na staire, beidh an flaitheas maith fós mar Ríocht síoraí Dé, cé go mbeidh an flaitheas olc caillte sa dorchadas síoraí.

Is é an ré nuair a trasnaíonn na cosáin de na flaitheasa maith agus olc a chéile na Laethanta Deireadh. Is é sé seo freisin an t-am nuair a bheidh titim Ádhamh agus Éamha ó bharr na céime fáis a h-athchóiriú trí slánaíocht. Beidh gach duine insan ré seo ag fulaingt trí mearbhall idé-eolaíocha mór, cosúil mar a bhí an chéad sinsear an cine daonna ag an bpointe dá gcathú mearbhall go h-iomláin faoi cé ba chóir dóibh umhlaigh agus cad ba cheart treoir a thabhairt da gcuid gníomhartha.

Le linn an deonú athchóiriú, bhí go leoir tarluithe de na Laethanta Deireadh, nuair a tháinig na flaitheasa maith agus olc go dtí an pointe trasnaithe. Bhí amanna Naoi agus Íosa, mar a luadh níos luaithe, na Laethanta Deireadh chomh maith. Dá réir sin, bhíodar freisin amanna nuair a dtrasnaítear an dá flaitheasa. Ach mar gheall ar gur theip ar dhaoine a n-chuid freagrachta a chur

i gcóir, bhí iarrachtaí Dé an flaitheas olc a scrios bambairne, agus bhí Ar tús a chur arís ar an deonú chun maith a scaradh ó olc. Ag am atheacht Íosa, beidh na dá flaitheasa ag trasnú arís. Téann cúrsa an deonú i gcosán bíseach, ag bogadh ar aghaidh sa tóir ar cuspóir na cruthú cé go ath-thárlaíonn imeachtaí go tréimhsiúil ar bhealach ciorclach. Dá bhrí sin, tá stair á thimtriall arís agus arís eile, ag táirgeadh tréimhí comhuaineach.

4.3 Comharthaí de Athchóiriú an Tríú Beannú

Nuair a bhí foirfeachta bainte amach ag Ádhamh agus Éamha, bhí siad le chomhlíonadh tríú bheannacht Dé trí tiarnas a fháil thar an domhain nádúrtha. Tá dhá ghné ag tiarnas thar an domhain nádúrtha: inmheánach agus seachtrach. Cailleadh na dá gnéithe seo de tiarnas ón gcine daonna ag an Titim, ach táimid ag finn é a athchóiriú sa ré seo. Molann sé seo freisin go bhfuil an ré faoi láthair na Laethanta Deireadh.

Sainchiallaíonn tiarnas inmheánach tiarnas an chroí. Beidh éinne a shroicheadh foirfeachta agus a thagann go hiomlán chun dáimh a bheith aige nó aice i gcroí le Dhia in ann taithí a fháil de Chroí Dé mar a réaltacht féin. Dá réir sin, beidh sé in ann an chruthú a grá leis an grá chéanna a eascraíonn as Chroí Dé agus meas a thabhairt dá h-áilleacht leis an gliondar céanna le Dhia. Is é seo an bhrí le tiarnas an chroí. Mar sin féin, nuair a thit dhaoine agus ní d'fhéadfadh taithí Chroí Dé a mhothú a thuilleadh mar réaltacht, ní fhéadfadh siad ach iorad baint a thuilleadh leis an gcruithú leis an grá chéanna a sreabhann as Chroí Dé.

Tá spioradáltacht daoine tite ardaithe go céimseach ag deonú athchóiriú Dé trí reiligiún, fealsúnacht, eitic agus mar sin de, i dtreo Dia. Sa domhan nua-aimseartha, tá fianaise ann go bhfuil daoine ag fáil ar ais arís an diongbháilteacht chun rialú ar an chruthú trí chroí.

Seasann tiarnas seachtrach i gcomhair máistreacht ceart den chruthú trí eolaíocht agus teicneolaíocht. Dá mbheidh foirfeachtas bainte amach ag ár gcéad sinsear agus tiarnas inmheánach bainte amach thar an chruthú, in ann é a grá leis an croí céanna le Dia, ansin bheadh a goilliúnacht leis an ngné spioradálta den chruthú le bheith forbartha go dtí an chéim is airde. Bheadh sé seo a spreagadh dul chun cinn tapa na heolaíochta, a thabhairt dóibh tiarnas seachtrach thar gach rud sa domhan nádúrtha. Bheadh an cine daonna tar éis teacht ar na réaltaí i bhfad ó shin agus leas a bhaint as acmhainneacht iomlán na cruinne. Bheadh dul chun cinn eacnamaíoch le bheith i dtionlacan le forbairt na heolaíochta agus na teicneolaíochta, a chruthú timpeallacht maireachtála compordach agus taitneamhach.

Mar sin féin, mar gheall ar an Titim, tháinig laghdú ar spioradáltacht daoine, agus chaill siad tiarnas inmheánach thar an domhain nádúrtha. Tháinig a goilliúnacht spioradálta chun bheith chomh marbh leis na n-ainmhithe, agus d'ísligh siad go dtí an leibhéal de dhaoine primitibheach. Dá bhrí sin, chaill siad freisin tiarnas sheachtracha thar an domhain nádúrtha. Trí deonú athchóiriú Dé, tá spioradáltacht daoine á ardú agus tá a n-tiarnas inmheánach thar an chruthú á athchóiriú. Mar thoradh air sin, tá a n-tiarnas seachtrach a athnuachan freisin, as a dtagann dul chun cinn sár-eolaíocht an lae inniu. Tá timpeallacht maireachtála thar a bheith compordach agus taitneamhach tógtha ag daoine nua-aimseartha tríd an dul chun cinn eacnamaíoch atá ag gabháil le forbartha eolaíche. Dá bhrí sin tá daoine tite a h-athshlánú a dtiarnas thar an t-uilebhith, ag dul ar aghaidh i dtreo ath-bhunú an tríú beannacht Dé. Ag breathnú ar seo, táimid cinnte go bhfuil an ré i láthair na Laethanta Deireadh.

Mar achoimre, tá réimsí cultúrtha an domhan ag inréimniú i dtreo léibheann cultúrtha domhanda amháin bunaithe ar chreideamh amháin. Comhthráth, tá náisiúin ag bogadh i dtreo teacht ar gaireas le haghaidh rialachas idirnáisiúnta, tar éis imeacht ar aghaidh ó Chumann na Náisiún do na Náisiúin Aontaithe. Sa lá atá inniu, tá daoine ag shamhlú pleananna do rialtas domhanda. I réimse an eacnamaíochta, tá an domhan ag gluaiseacht i dtreo mhargadh idirnáisiúnta amháin a bhunú. Tá an scaradh am agus spás sáraithe ag an fhorbartha iompar agus teicneolaíochta cumarsáide. Is féidir le daoine an lá atá inniu taisteal agus

cumarsáid a dhéanamh lena chéile beagnach amhail is dá mbeidh said go léir ina gcónaí sa sráidbhaile céanna. Is féidir daoine de gach rásaí, ó Oirthear agus Iarthar, bualadh le chéile chomh héasca is dá mbheadh said mar baill de theaghlach mór. Tá daoine ar gach dena sé mhór-roinn ag trasnú na n-aigéan ag lorg cairdeas agus grá bráthar. Mar sin féin, is féidir le teaghlach a bhunú ach amháin nuair atá athair agus máthair; ach ansin amháin is féidir grá fíor bráthar teacht chun cinn. Ach amháin nuair a thagann Críost arís mar Tuismitheoir na daonnachta a bheidh gach duine bheith in ann páirt a ghlacadh le chéile i teaghlach mór amháin agus cónaí comhchuí sa sráidbhaile domhanda.

Mar a nochtann na himeachtaí seo, is féidir fhios a bheith againn go bhfuil an lá atá inniu ann go deimhin na Laethanta Deireadh. Ach tá fós bronntanas deiridh amháin a gcaithfidh stair a chur i láthair do na daonnachta: is é an teagasc cosmaí a féidir a ceangal le chéile na strainséirí go léir den tsráidbhaile dhomhanda i teaghlach amháin tríd an grá agus treoir de na tuismitheoirí **céanna**.

Alt 5

Na Laethanta Deireadh, an Fhírinne Nua agus ár Dearcadh

5.1 Na Laethanta Deireadh agus an Fírinne Nua

Tá daoine tite a shárú a n-aineolas inmheánacha trí a spioradáltacht agus intleacht a shoilsiú le “spiorad agus fírinne” trí reiligiún. Is féidir “Fírinne” a roinnt i dhá chineál: fhírinne inmheánach mar a mhúintear de réir creidimh, rud a chabhraíonn le daoine aineolas inmheánach a shárú, agus fírinne seachtracha a fhaightear trí eolaíocht, rud a chabhraíonn le daoine aineolas seachtracha a shárú. Dá réir sin, is féidir linn dhá ghné a aithin laistigh den intleacht: an intleacht inmheánach, múscailte ag fírinne inmheánach, agus an intleacht seachtrach, múscailte ag fírinne seachtracha. Tagann fhorbairt ar reiligiúin de réir mar a thóiríonn an intleacht inmheánach fhírinne inmheánach, cé go dtagann forbairt ar eolaíocht fhaid is a tóiríonn an intleacht seachtrach fhírinne seachtracha.

Seasann “Spiorad” sa chomhthéacs seo i gcomhair an inspioráid na bhFlaitheas. Tosaíonn cognaíocht de réaltacht spioradálta nuair a fheictear é tríd na cúig chéadfa an féin spiorad. Tá na tuiscintí seo dáimh chun bheith leis na cúig chéadfa fisiciúil agus bhraithtear ar go físeolaíoch. Eiríonn cognaíocht na fírinne, ar an láimh eile, as an t-eolas bainte ón domhan fisiceach mar go bhraitear go díreach ar tríd ár bhall chéadfacha físeolaíocha. Tagann cognaíocht mar sin de trí phróisis spioradálta agus fisiciúil araon.

Éiríonn an cine daona chomhlán ach amháin nuair atá a gcuid féin spiorad agus féin fisiciúla aontaithe. Dá réir sin, ba chóir an taithí de inspioráid diaga a fuarthas trí cognaíocht spioradálta agus an t-eolas na fírinne a fhaightear trí cognaíocht fisiciúil a bheith go hiomlán comhchuibhithe agus an spioradáltacht agus intleacht a dhúisigh le chéile. Tá sé ach amháin nuair atá athshonadh ag na gnéithe spioradálta agus fisiciúil de cognaíocht le chéile gur féidir linn Dia agus an t-uilebhith a thuiscint go maith.

Cabhraíonn Dia mar sin le daoine aineolach, tite chun a spioradáltacht a ardú agus léargas ar a n-intleacht trí spiorad agus fírinne. De réir na bealaí sin, stiúiríonn Dia A Deonú chun daoine a h-athchóiriú chuig an bhun-staid roimh an Titim. I gcúrsa stair, bhí leibhéil spioradálta agus intleachtúla daoine ardaithe de réir a chéile mar gheall ar fiúntais na h-aois sa deonú athchóirithe. Dá réir sin, tá an caighdeán an taithí spioradálta agus doimhneacht an eolais reiligiúnach agus eolaíochta méadithe dá réir.

Tá spiorad agus firinne uathúil, síoraí agus neamhathraitheach. Mar sin féin, beidh an céim agus raon dá gcuid teagaisc agus na modhanna éagsúil a nochtadh ó aois go chéile ag athrú fhaid is atá siad a h-athchóiriú an chine daonna ó stát de aineolas dearg. Mar shampla, san aois roimh an Sean-Tiomna, nuair a bhí daoine fós dallintleachtach agus nach bhféadfadh an Briathar firinne a fháil go díreach, d’ordaigh Dia iad tairiscintí íobartach a dhéanamh in ionad an Bhriathar. Le linn cúrsa na h-ama, bhí spioradáltacht agus intleacht na ndaoine ardaithe go dtí an pointe nuair, i lá Maois, bhronn Dia dóibh an Dlí, agus ag am Íosa thug Sé an Soiscéal. Rinne Íosa é soiléir nach raibh a chuid focal an fhírinne féin; ach, dhearbhaigh sé go raibh sé féin “an tslí, an fhírinne agus an bheatha.” Bhí Íosa an ionchollú den fhírinne. Bhí a focail ach bealach ina léirigh sé é féin. Dá bhrí sin, da bhrath an raon agus doimhneacht de focail Íosa agus an modh teagaisc ar an t-é a bhí sé ag labhairt leis.

Sa chiall seo, ní mór dúinn a thuiscint go bhfuil na véarsaí sa Bhíobla ach módh amháin an fhírinne a chuir in iúl agus ní h-ea an fhírinne féin iad. Is é an Tiomna Nua ach téacsleabhar eastramhach a thugadh chun léargas do mhuintir de dhá mhíle bliain ó shin, a raibh a leibhéil spioradálta agus intleachtúla i bhfad níos ísle ná an lá atá inniu. Ní féidir leis an tart nua-aimseartha, eolaíocht-aigeanta don fhírinne a shásamh trí léirithe firinne atá teoranta i raon agus curtha i bhfocail i siombailí agus parabail atá dírithe go sonrach ar theagasc na daoine ó aois níos luaithe. Chun go gheobhaidh daoine intleachtúil nua-aimseartha léargas sa firinne, ní mór le feiceáil téacsleabhar eile le ábhar níos airde agus níos saibhre, le modh níos eolaíoch de léiriú. Glaonn muid an fhírinne nua ar seo. Caithfidh an fhírinne seo, mar a pléadh roimhe seo, a bheith in ann an eolaíocht agus reiligiún a thabhairt chun réitigh mar ghnóthas aontaithe amháin chun buaigh ar na gnéithe inmheánacha agus seachtracha de aineolas na ndaoine.

Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar roinnt cúiseanna eile nach mór dúinn léiriú nua de firinne a fheiceáil. Ní h-ea an Bhíobla, mar a dúirt theana, an fhírinne féin, ach téacsleabhar atá ag múineadh an fhírinne. Rindreáileann sé codanna tábhachtacha den fhírinne i siombailí agus i bparabail. Ó tharla go bhfuil iad seo oscailte do léirmhínte éagsúla, tá tagtha chun cinn easaontais go leor i measc lucht creidimh, cúis dóibh scaradh amach i go leor aicmí. Luíonn príomh-chúis de na rannáin sainchreidmheacha i gcarachtar an Bhíobla, ní insna daoine. Beidh an achrann idir aicmí ag fás níos módh diúnasach mura dtagann firinne nua a féidir léirigh na siombailí agus parabail atá ag dalla na fhírinne bunúsacha an Bhíobla. Gan an fhírinne nua seo, ní féidir deonú Dé, a thagann tríd an aontú na Críostaíochta, a sprioc a bhaint amach. Sin é an fáth a gealladh Íosa Briathar nua na firinne a thabhairt dúinn sna Laethanta deireadh:

Labhair mé an méid sin libh i solaoidí. Tá an t-am ag teacht, nuair nach labhróidh mé libh a thuilleadh i solaoidí, ach inseoidh mé daoibh go soiléir mar gheall ar an Athair. – Eoin 16:25

De bharr díchreideamh na daoine a chuid ama, fuair Íosa bás ar an gcros gan a bheith in ann a mhúineadh gach rud a bhí ina chroí. Mar a dúirt sé, “Má inis mé nithe talmhaí daoibh, agus nach gcreideann sibh, cén chaoi a chreidfidh sibh, má insim nithe neamhaí daoibh?”⁶¹ Níos mó ná sin, cuir Íosa leis sin: “Tá mórán eile le rá agam libh, ach ní fhéadann sibh iad a fhulaingt anois,”⁶² a nochtadh cé chomh buartha’s bhí sé mar gheall ar an neamhábaltacht fiú dá dheisceabail is gaire a fháil go léir go raibh sé ag iarraidh a roinnt.

Mar sin féin, ní bheidh na focail a d’fhág Íosa neamhráite ag fanacht go deo faoi rún, ach beidh lá amháin a nochtadh tríd an Spiorad Naomh mar léiriú nua de firinne. Mar a dúirt Íosa:

⁶¹ Eoin 3:12

⁶² Eoin 16:12

Ach nuair a thiocfaidh sé siúd, Spiorad na Fírinne, déanfaidh sé eolas daoibh chun an uile fhírinne. Óir ní as féin a labhróidh; labhróidh sé na nithe a chuala sé, agus inseoidh sé daoibh na nithe atá le teacht. -Eoin 16:13.

Thairis sin, tá sé scríofa:

Agus chonaic mé go raibh, i ndeaslámh an té a bhí ina shuí sa ríchathaoir, scrolla ar a raibh scríbhneoireacht laistigh agus lasmuigh, agus é séalaithe le seacht séala; - Apac. 5:1

Tá na focail a bhí Íosa a thabhairt dúinn scríofa síos agus séalaithe sa scrolla céanna seo.

Nuair a caoin Eoin toisc nach bhféadfadh sé teacht ar aon duine ar neamh, ar an talamh nó faoin talamh fiútach go leir an scrolla a oscailt agus é a léamh, dúirt cheann de na sheanáirí,

“Ná bí ag gol. Féach! bhí an bua ag an leon de threibh Iúdá, fréamh Dháiví, i dtreo go n-osclóidh sé an scrolla agus a sheacht séala.”⁶³ Ciallaíonn an Leon de threibh Iúdá, fréamh Dháiví, Críost. Tiocfaidh an lá nuair a osclóidh Críost na seacht séala an scrolla, a bhfuil a t-ábhar fada faoi rúnda ón gcine daona, agus nochtaidh go dtí an dílis na focail den fhírinne nua. Is é seo an fáth go bhfuil sé scríofa, “Ní foláir duit fáistine a dhéanamh arís i dtaobh pobal agus ciníocha (agus teangacha) agus a lán ríthe.”⁶⁴ Tá sé tuartha freisin faoi na Laethanta Deireadh:

Go ndoirtfidh mé amach mo spiorad ar an uile dhuine, agus déanfaidh bhur gclann mhac agus bhur n-iníonacha tairngreacht. Feicfidh bhur bhfir óga aislingí, agus déanfar taibhreamh do bhur seanóirí. - Gníomh 2:17

De bharr na cúiseanna go léir sin, is féidir linn a bheith ag súil teacht de léiriú nua de fírinne sna Laethanta Deireadh.

5.2 Ár Dearcadh sna Laethanta Deireadh

Nuair a dhéanaimid scrúdú ar an dul chun cinn na staire insan deonú athchóirithe, feicimid go dtosaíonn dispeansáid nua nuair a bhíonn an sean dispeansáid cóngrach le teacht chun deireadh. Dá réir sin, forluíonn tús na nua le gerích na sean; mar a thiteann dorchadas ar an seana stair, tá an stair nua ag gealadh cheana. Ag am den sórt sin, na flaitheasa maith agus olc, a raibh a mbunús ag an bpointe céanna, cé go raibheadar fós ag tóir críocha contrártha agus cé go bhfuil a gcuid torthaí tortha ar an leibhéal domhanda, tagann go dtí an pointe trasnaithe. Dá réir sin, tá iad siúd a bhfuil cónaí orthu sa tréimhse seo ag fulaingt ó inní inmheánach, eagla agus mearbhall mar gheall ar an easpa de idé-eolaíocht threorach nó fealsúnacht. Tá siad ag fulaingt go seachtach ó achran agus cathanna throid le hairm scanrúil. Sa Laethanta Deireadh, beidh siad lán le tubaistí agus léirscrios, mar a labhair Íosa, “Óir éireoidh náisiún in aghaidh náisiúin agus ríocht in aghaidh ríochta, agus beidh gortaí agus plánna agus maidhmeanna talún anseo is ansiúd.”⁶⁵

Sna Laethanta Deireadh, tá sé dosheachanta go dtiocfaidh léirscrios den sórt sin i n'fhonn is go mbeidh coscair thar an chumhacht olc agus chun riail na maitheasa a fhadaigh. I measc na donaireacht den sórt sin, bunóidh Dhia gan teip na lár den fhlaithis maith atá ag teacht chun cinn i n'fhonn ré nua a h-úisíráil isteach. Bhí Noai, Ábram, Maois agus Íosa i measc iad siúd a d'ardaíodh Dia mar na figiúirí lárnach dá réanna nua faoi seach. Sa lá atá inniu ann, ag an idirthréimhse stairiúil seo, ní mór dúinn an duine a fháil atá ainmnithe ag Dia mar an figiúr lárnach den dispeansáid nua ionas go bhféadfaimis a bheith

⁶³ Apac 5:5

⁶⁴ Apac 10:11

⁶⁵ Matha 24:7

rannpháirteach san aois nua seo agus onóir a thabhairt do mhianta Dé.

Ní thosnaíonn an deonú den aois nua ar an luathreach na seanaoise. A mhalairt, eascraíonn an aois nua agus fásann i rith na céimeanna deiridh den sean aois sin agus tagann i gcoimhlint leis. Dá réir sin, tá sé deacair do dhuine atá sáite insan sean dtraidisiún a thuiscint nó a glacadh leis an deonú nua. Sin é an fáth go raibh na naoimh agus saoihe i gceannas ar dispeansáid an aois nua géarleanúinta go minic agus mairtírithe mar íospartaigh na seana h-aoise. Tháinig Íosa, mar shampla, a ghair Aois an Tiomna Nua, ag deireadh Aois an Sean-Tiomna sa chaoi is go mheidhrigh sé leanúna dílis an Dlí mósáic. Bhí sé eascoiteannú ag na daoine Giúdach agus ar deireadh céasadh é. Sin é an fáth a dúirt Íosa, “Ach fíon nua i seithí nua is cóir a chur.”⁶⁶

Tá Íosa le teacht arís ag deireadh an Aois Nua Tiomna. Tabhairfidh sé dúinn an fhírinne nua chun aois nua a bunú, a thagríotar ag bhfís an Bhíobla de neamh nua agus talamh nua. Díreach mar go rinne na Giúdaigh scigmhagadh ar Íosa ar a chéad teacht mar aon ní amháin faoi seilbh Béalzabúl, mar an gcéanna beidh sé a géarleanúint ag na Críostaithe nuair a thagann sé arís. Dá bhrí sin, tuar Íosa maidir leis a Dara Aidhbhint, “Ar dtús, áfach, ní foláir dó mórán a fhulaingt agus an diúltú a fháil ón nglúin seo.”⁶⁷ Ag an idirthréimhse stairiúil seo, beidh iad siúd atá fréamhaithe go domhain compordach ar na bealaí an sean-aoise ag súil go deimhin le breithiúnas, chomh maith leis na sean h-aoise seo.

Tá céadfacht spioradáltacht daoine tite thar a bheith marbh. Dá réir sin, go h-iondúil clíonn siad go docht leis an litir an fhírinne ina n-iarrachtaí chun deonú Dé a leanúint. Ní féidir le daoine den sórt sin iad féin a choigeartú go héasca leis dispeansáid an aois nua, cé go bhfuil an deonú athchóirithe ag gluaiseacht insan dtreo sin. Tá siad de ghnáth ceangailte ró-láidir leis an dearcadh as dáta atá le fáil óna dteagasca na sean h-aoise. Tá sé seo léirithe go maith ag an gcás de na daoine Giúdach lá Íosa a bhí comh díograiseach sin leis an Sean-Tiomna nach bhféadfadh siad freagra a thabhairt ar gaoch Íosa caibidil nua den deonú a oscailt. Ar an lámh eile, tá iad siúd creidimhig a fhaigheann inspioráid Dhiaga trí paidir in ann a thuiscint go spioradálta deonú na h-aois nua. Cé go b’fhéadfadh é seo iad a chur i gcoinne teagasca na sean-aoise, beidh siad fós ag freagair go fóill le spreagadh an spiorad agus in ann gaoch an deonú nua a lean. I measc deisceabail Íosa, ní raibh ceann amháin acu a bhí ró-ceangailte leis na Scrioptúirí Sean-Tiomna. Ina ionad sin, d’fhreagair siad go léir leis na heispéirithe spioradálta a d’fhéadfadh siad a mhothaigh trína n-intinn inmheánach. Sna Laethanta Deireadh, bhraithfidh daoine a mhaireann saol díograiseach de paidir nó a bhfuil cónaí orthu óna gcoinsiasa inní dian ina gcroí. Tá sé seo mar ina gcroí mothaíonn siad go doiléir gaoch spioradálta agus ba mhaith leo deonú an aois nua a leanúint, ach fós níor thánadar i dteagmháil leis an fhírinne nua is féidir iad a threorú chun gníomhú dá réir. Seo iad aos grá Dé, cé nuair a chloiseann siad an fhírinne nua, músalófar ag an am céanna a gcuid spiorad agus intleacht le spiorad agus fírinne. Beidh siad ansin in ann riachtanaisí deonú Dé a thuiscint go hiomlán maidir leis an aois nua agus bheith deonach le díograis mhór agus lúchair.

Táimidne atá beo inniu ag maireachtáil sna Laethanta Deireadh. Ba chóir dúinn croí umhal a chothú ár ndícheall iarracht a dhéanamh chun inspioráid dhiaga a fháil trí urnaí. Níor chóir dúinn a bheith ceangailte go láidir leis coincheapa traidisiúnta, ach ba chóir dúinn sinn féin a stúiriú

⁶⁶ Lúcas 5:38

⁶⁷ Lúcas 17:25

chun bheith oscailte leis an spiorad, ionas gur féidir linn teacht ar an fhírinne nua is féidir a threorú dúinn chuig deonú na h-aoise nua. Nuair a thágann muid trasna na fírinne seo, ba chóir dúinn a fháil amach an dtagann sinn chun bheith mar aon le treoir Neamh. Ba chóir dúinn muid féin a scrúdú maidir an bhfuil, aoibhneas neamhaí ag tórmaigh amach go flúirseach as doimhneacht ár n-anamacha. Ach amháin ar an mbealach seo is féidir linn, na lucht iarrtha sna Laethanta Deireach, an cosán do slánú fíor a fháil amach.

Caibidil 4

An Meisias: A hAidbhinte agus an Cuspóir de chuid Dara Theacht

Ciallaíonn an focal "Meisias" i Eabhrais an "ungthach," comharthaigh le rí. Chreid tuath Dé na Iosrael i Bhriathar Dé mar a nochtadh trí na fáithe, a geall go sheoleaigh Dia rí agus slánaitheoir chútha. B'ea sin an sórt ionchas meisiasach a bhí acu. Chuir Dia an Meisias seo i bpearsa Íosa Críost. Is é "Críost" an focal Gréigise do Meisias.

Tagann an Meisias ar cúis le hobair Dé an tslánaithe a chomhlíonadh. Ní mór slánú don cine daona mar gheall ar an Titim. Dá réir sin, sular féidir linn a shoiléiriú an bhrí le slánú, ní mór dúinn ábhar an Titim a thuiscint ar dtús. Ina theannta sin, ós rud é go thugann an titim le tuiscint an teip chun críche Dé a chruthú a chur i gcrích, sular féidir linn tábhacht an Titim a shoiléiriú, ní mór dúinn tuiscint a fháil ar dtús ar cuspóir an chruthú.

Bhí cuspóir Dé a chruthú le bheith comhlíonta le bunú Ríocht na Neamh ar domhan. Mar sin féin, mar gheall ar Titim an cine daona, tá ifreann ar domhan tógtha againn in ionad de Ríocht Dé. Ó am an Titim, tá Dia ag obair A deonú arís agus arís eile chun an Ríocht a h-athchóiriú. Tois gur é stair an deonú athchóirithe, is príamh sprioc stair an cine daonna ná Ríocht na bhFlaitheas ar domhan a bhunú.

Alt 1

Slánú trí na Croise

1.1 Cuspóir Íosa ag teacht mar Meisias

Tháinig Íosa mar an Meisias do rud ar bith níos lú ná an slánú iomlán an cine daonna; bhí sé le chomhlíonadh an sprioc den deonú athchóirithe. Ar dtús bhí Íosa le bhunú an Ríocht na bhFlaitheas, ar dtús ar an domhan. Is féidir linn a bhaint astu seo ó teagasc féin Íosa dá dheisceabail, “Bígi foirfe, dá bhrí sin, faoi mar atá bhur nAthair neamhaí foirfe.”⁶⁸

Dar leis an Prionsabal na Chruthú, ní féidir le duine a bhfuil cuspóir na chruthú réadaithe aige peaca a dhéanamh, toisc go bhfuil sé go sítheach iomlán le Dia le seilbh aige ar a nádúr dhiaga. Maidir leis an cuspóir na chruthú, tá duine den sórt sin foirfe mar atá an Athair Neamhaí foirfe. Thug Íosa an teagasc sin dá dheisceabail leis an dóchas go bhféadfaí siad a bheith athchóirithe mar daoine a réadaigh cuspóir na chruthú agus go mbeidhídís in ann bheith ina saoránaigh na Ríochta. Ina theannta sin, mhúin Íosa do dhaoine a guí go mbeidh Toil Dé a dhéanamh ar an talamh mar a dhéantar ar neamh mar gheall go tháinig sé chun na daonnachta tite a athnuachan mar shaoránaigh de Ríocht Dé agus an Ríocht ar domhan a thógáil. Spreag sé freisin ar na daoine, “Déanaigí aithrí,” deireadh sé, “mar tá ríocht na bhflaitheas in achmaireacht.”⁶⁹ Ar an gcúis chéanna, d’fhógair Eoin Baiste freisin, a tháinig chun bealach an Tiarna a ullmhú, nach fada go mbeidh an Ríocht tagaithe.

Cad a bheidh daoine cosúil le nuair atá siad athchóirithe mar iadsiúd atá cuspóir na chruthú réadaithe acu agus a bheith foirfe mar atá Athair Neamhaí foirfe? Tá daoine den sórt sin i gcomhréir go hiomlán do Dhia agus braithaíonn siad Croí Dé taobh istigh ina cróí féin is lárnaí. Tá nádúr dhiaga acu, ag cónaí a saol le Dia, doscartha ó Eisean. Thairis sin, níl peaca an tsinsir acu, agus dá bhrí sin níl gá d’iad bheith fuascailte nó do Slánaitheoir. Níl gá leo guí go dian nó creideamh a chleachtadh, dhá rud atá riachtanach le haghaidh daoine tite atá a lorg Dia. Ina theannta sin, ós rud é nach bhfuil peaca an tsinsir acu, tá a gcuid leanaí rugadh nádúrtha go maith agus neamhpheacúil agus mar an gcéanna níl aon gá le Slánaitheoir chun a bpeacaí a d’fhuascailt.

1.2 An raibh tSlánaithe Críochnaíodh trí na Croise?

Ar chomhlíonadh ceasadh Íosa, a thug fuascailt dúinn as ár bpeacaí, cuspóir an deonú athchóirithe? Más amhlaidh, d’fhéadfaidh a bheith súil againn go mbheidh nádúr bhunúsach na gcreidmhigh dílis in Íosa atchóirithe agus an Ríocht na bhFlaitheas ar domhan tógadh acu. Ach sa stair iomlán na Críostaíochta, ní raibh éinne, is cuma cé chomh cráifeach, a bhí ina gcónaí a shaol i naontas doscartha le Dia. Ní raibh duine amháin riamh le taithí acu ar Croí Dé go hiomlán déine nó go raibh seilbh acu ar nádúr Dhiaga. Riamh ní raibh creidmheach ann gan aon ghá fuascailt nó saol de phaidir díbhirceac agus deabhóid. Fiú ní fhéadfadh Naomh Pól, fear mór le Dia, ligean thar ceal saol an chreidimh agus paidir deorach. Thairis sin, níor tugtha aon tuismitheoir Críostaí, is cuma cé chomh cráifeach, bhreith riamh do leanbh gan an peaca sinsear, a d’fhéadfadh dul isteach i Ríocht Dé gan grásta an fuascailt ón tSlánaitheoir. Leanann tuismitheoirí Críostaí ar aghaidh ag tharchuir an peaca sinsear chuig a gcuid leanaí.

⁶⁸ Lúcas 17:25

⁶⁹ Matha 3:2

Cad is féidir a fhoghlaim ón athbhreithniú righin seo den saol Críostaí? Múineann sé dúinn nár stoitheadh grásta fuascailt an chros ár bpeaca sinsear go hiomlán nó níor athchóirigh sé go foirfe ár bhun-nádúr. Geall Íosa, cé go raibh fhios aige nach mbeadh fuascailt na chroise bheith in ann comhlíonadh go hiomlán na críche ar son a tháinig sé, go mbeadh sé ag teacht arís. Thuig sé go bhfuil Toil Dé chun Ríocht na bhFlaitheas ar domhan a athchóiriú absalóid agus do-athraithe. Dá bhrí sin, bhí Íosa ag súil le filleadh ar ais agus Toil Dé a chur i gcrích go hiomlán. An raibh íobairt Íosa ar an chros do náid? Cinnte, ní raibh. Dá ma rud go raibh sé, ní bheadh an Chríostaíocht in ann a stair oiricheach a thuismigh. Ina theannta sin, déanann ár dtaithe pearsanta creideamh féin follasach cé chomh mór is atá grásta fuascailt an chros.

Tá sé fíor go bhfuil ár bpeacaí fuascailte de bharr an chros; ach tá sé fíor go cothrom nach bhfuil ár pheaca sinsir scabhartha go hiomlán ag an chros. Níor h-athchóirigh sé muid ar ais chuig an stát neamh-tite de bhun-nádúr foirfe inár nach bhféidimis riamh peaca a thiomáin, agus níor chuir sé muid ar ár gcumas Ríocht na bhFlaitheas ar domhan a bhunú.

Cad is measúnú cruinn ar an méid den slánú trí an chros? Mura fhreagrítar an cheist seo, tá sé deacair do dhaoine insan domhain nua-aimseartha a gcreideamh a threorú i gceart. Sa gcéad dul síos, áfach, ní mór dúinn ath-scrúdú a dhéanamh ar bhás Íosa ar an gcros.

1.3 Bás Íosa ar na Croise

An raibh bás Íosa ‘ar an chros an Toil ba mhó ag teastáil uaidh Dé? Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar dtús ar na focail agus gníomhais na deisceabail mar a taifeadadh sa Bhíobla. Bhí mothú amháin comhaontach le feiceáil i measc na deisceabail a bhaineann le bás Íosa: bhíodar trombhuartha agus diomúch. Dó Stiofán, mar shampla, le fearg de bharr an aineolas agus díchreideamh na ceannairí Giúdach, agus dhaoradh sé a gcuid gníomhartha, ag glaoigh dúnmharfóirí agus ceannaircigh iad. Ón am sin tá na mothúcháin céanna leis na deisceabail de lá Íosa a roinnt ag Críostaithe go coitianta. Dá ma rud é go raibh bás Íosa an toradh réamh-ordaíthe chun comhlíonadh de Toil Dé, ansin béidir go d’fhéadfadh sé a bheith nádúrtha do na dheisceabail chun goill thar a bháis, ach ní bheadh siad a bheith chomh dóite doicheadallach de bharr, ná chomh feargach leis na ceannairí Giúdacha a ba chúis leis. Is féidir linn an tátal a bhaint as a n-imoibriú searbh go raibh bás Íosa éagórach agus míchuí.

Ag leannacht ar aghaidh, lig dúinn scrúdú ó dhearcadh deonú Dé cibé an raibh céasadh Íosa dosheachanta mar Toil réamhordaithe Dé. Glaoigh Dhia na daoine roghnaithe de h-Iosrael as sliocht Ábraham. Chosaint Sé iad, chothaigh Sé iad, agus ag amanna, smachtaigh Sé iad le dóláis agus anbhroidí. Sheoil Dia tairngirí dóibh chun iad a chompord leis an gealltanais dochumhscaithe go bheadh Sé lá amháin ag sheoladh chuatha an Meisias. D’ullmhaigh Sé iad chun glacadh leis an Meisias trí iad a chuir ag tógáil an Taibearnacal agus an Teampaill. Nuair a rugadh Íosa, d’fhógair Dia a teacht. Sheoil sé an Triúr Saoithe ón Oirthear chomh maith le Síomón, Anna, Eoin Baiste agus daoine eile chun fianaise a thabhairt go forleathan. Maidir le Eoin Baiste go háirithe, bhí a fhios ag go leor daoine gur thaispeáin aingeal agus gur d’fianaigh sé faoi a gcoimpeard. Corraí na míorúiltí a bhain lena rugadh Iúdáia go léir le dóchas. Ina theannta sin, bhí an saol aiséiteach Eoin sa bhfásach comh iontach sin go raibh go leor daoine a cheistiú ina gcroí an b’fhéidir go raibh sé an Críost. Críche Dia taobh thiar de pearsantacht iontach den sórt sin a sheoladh mar Eoin Baiste ná chun go thabhairfidh sé finné de Íosa mar an Meisias le haghaidh na daoine Giúdach a spreagadh chun a chreidiúint i nÍosa. Ós rud é dá bhrí sin go raibh sé Toil Dé go gcreidfidh na daoine Giúdach na h-ama sin go raibh Íosa a Meisias, ba chóir na daoine Giúdach, a bhí oiliúnta chun cónaí faoi Toil Dé, a chreid dó. Dá ngchreideadh siad dó mar a theastaigh Dhia, an mbeadh fiú is aon aird acu ar an cumha é a chur ar an chros? An mbheadh siad ag iarraidh aon dochar le teacht don Meisias a

raibh siad ag fanacht comh fonnmhar agus chomh fada sin air? Mar sin féin, toisc go ndeachaigh siad i gcoinne Toil Dé agus níor chreideadar go raibh Íosa an Meisias, bhí sé seolta chun céasadh. Ní mór dúinn a thuiscint mar sin, nár tháinig Íosa chun bás a fháil ar an chros.

Ag leannacht ar aghaidh, a lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar na focail agus na gníomhais d'Íosa é féin chun a fháil amach an raibh a céasadh i ndáiríre an mbealach chun a chur i gcrích go hiomlán a misean mar an Meisias.

Ba coir go thuismíodh focail agus gníomhais Íosa creideamh ar thaobh na ndaoine go raibh sé an Meisias. Mar shampla, nuair a d'iarr na daoine air cad ba cóir dóibh a dhéanamh chun a bheith ag déanamh na n-oibreacha Dé, d'fhreagair Íosa:

D'fhreagair Íosa: “Is í seo obair Dé,” ar sé leo, “go gcreidfeadh sibh sa té a chuir sé uaidh.”⁷⁰

Lá amháin, nuair a bhí sé cráite de bharr díchreideamh na Fairisínigh agus mar nach raibh aon duine aige lena chroí a roinnt, d'fhéach Íosa síos go brónach thar chathair Iarúsailéim. Goill sé mar a caígh sé an cinniúint na ndaoine Giúdach, a raibh Dia ag treorú chomh brácuil agus geanúil ar feadh dhá mhíle bliain. Tuar Íosa go mbeadh an chathair leagtha go scrois comh dona sin nach mbeadh iorad is cloch amháin a fhágáil ar ceann eile. Thaispeáin sé go soiléir aineolas na daoine, ag rá, “...de bhrí nár aithin tú aimsir d'fhiosraithe.”⁷¹ Ar ócáid eile, caígh Íosa an stuacacht agus díchreideamh mhuintir Iarúsailéim, ag rá:

“A Iarúsailéim, a Iarúsailéim, tusa a mharaíonn na fáithe agus a chlochann iad seo a cuireadh chugat, cad é chomh minic is ab áil liom do chlann a bhailiú, ar nós mar a bhailíonn an chearc a hál faoina sciatháin, agus níorbh áil libh! – Matha 23:37

D'aifir Íosa na daoine a dhiúltaigh chun a chreidiúint dó, cé go raibh siad eolach ar na Scrioptúir a d'fianaigh leis:

Déanann sibh na scrioptúir a spiúnadh mar gur dóigh libh go bhfuil an bheatha shíoraí agaibh iontu: agus is iadsan atá ag tabhairt fianaise i mo thaobhsa, ach ní áil lingus teacht chugam i dtreo go mbeadh beatha agaibh. –Eoin 5:39-40

Tháinig mise in ainm m' Athar, agus ní ghlacann sibh mé...Dá gcreidfeadh sibh Maois, chreidfeadh sibh mise, óir is i mo thaobhsa a scríobh seisean. –Eoin 5:43-46

Cé mhéad míorúiltí agus comharthaí a raibh ar Íosa a dhéanamh ina iarrachtaí na daoine a thógann as a n-éadóchais! Ach, fiú amháin fhaid is a bhí siad ag fianáil na n-oibreacha iontach Íosa, d'fhonóid na ceannairí reiligiúnacha air mar duine faoi seilbh Béalzabúl. I measc na leithéid de dáil ainnis seo, ghlaigh Íosa amach:

Ach má dhéanaim, fiú amháin mura gcreideann sibh mé, creidigí sna hoibreacha, i dtreo go mbeadh a fhios agaibh, agus go dtuigfeadh sibh, go bhfuil an tAthair ionam, agus mise san Athair. –Eoin 10:38

Ansin, ag tabhairt aghaidh ar a céilí comhraic, cháin sé go feannaideach a nfhimínteacht. Tríd a chuid focail agus gníomhais, rinne Íosa iarracht a chuid daoine a thabhairt i chreidiúint dó, toisc go raibh sé Toil Dé go dhéanadh siad amhlaidh. Dá nleanfaidh siad Toil Dé agus dá nchreideadh i nÍosa mar a Meisias, ansin cé acu ina measc a bheadh déadlaidh ag iarriadh é a chur chuig na chroise?

⁷⁰ Eoin 6:29

⁷¹ Lucas 19:44

Ón bhfianaise go léir thuas, is féidir linn a dhéaduchtú go raibh bás Íosa ar an chros toradh aimseach an aineolas agus díchreideamh de daoine a lá; Ní raibh sé riachtanach chun a misean mar an Meisias a comhlíonadh go h-íomlán. Tá sé seo léirithe go maith ag focail deireadh Íosa ar an chros:

Dúirt Íosa: “A Athair, maith dóibh óir níl a fhios acu cad tá siad a dhéanamh.” Ansin, ag roinnt a chuid éadaigh eatarthu, chuir siad ar chrainn iad. -Lucas 23:34

Dá nréamhordaigh Dhia bás Íosa ar an chros ó thús, bheadh Íosa a bheith ag súil le dul an slí sin mar a gcúrsa trátha. Cén fáth, ansin, a rinne sé guí trí huair, “A Athair, más féidir é, gabhadh an cupa seo tharam, ach ní mar is toil liomsa ach mar is toil leatsa.”⁷² I fírinne, thairg Íosa leis na paidreacha éadóchasach sin mar bhí a fhios aige go maith go ndhéanfaidh a bhás smidiríní den dóchas Ríocht na bhFlaitheas ar domhan a bhaint amach. Bheadh sé seo le bheith ina díomá tragóideach do Dhia, a bhíodh ag obair comh tiarálach sin chun an dóchas seo a bhaint amach trí na haoiseanna fada ón dTitim. Ina theannta sin, bhí a fhios ag Íosa go leanfaidh anacair daonnachta ar aghaidh neamhfhaoisimh go dtí an tráth a Dara Teach.

Dúirt Íosa “Faoi mar a d’ardaigh Maois an nathair nimhe san fhásach, sin mar a chaithfear Mac an Duine a ardú.”⁷³ Nuair a chaill na h-Iosraéliteach creideamh i Maois ar an mbealach go Canán, tháinig nathair nimhe bolcánach agus thosaigh siad ag marú iad. D’ordaigh Dhia do Maois nathair cré-umha a chruthú agus é a leag ar cuaille, ionas go bhféadfadh gach duine a d’fhéach ar an nathair a mhair. Mar an gcéanna, réamh-chonaic Íosa gur mar gheall ar teip na daoine roghnaithe chun chreidiúint dó, go mbeadh an chine daonna coinsínithe go h-ifreann. Réamh-chonaic sé ansin go mbeadh sé greamaithe le tarnaí leis an chros ar nós an nathair cré-umha i n’fhonn an chine daonna ar fad a shábháil, ag deonú slánú do gach duine a breathnóigh air. Ag tuar an críoch seo, d’inis Íosa an drochtuar seo le croí caointeach.

Is léiriú eile nach raibh bás Íosa 'ar an chros Toil Dé, ach mar gheall ar díchreideamh na daoine, ná gur meath Iosrael tar éis an céasadh. Ag an deireadh thair thall, bhí sé tuartha go dtiocfaidh Íosa agus go suífidh sé ar ríchathaoir Dáithí agus a mbhunófar ríocht gan críoch:

Óir rugadh leanbh dúinn, tugadh mac dúinn; tá an tiarnas ar a ghualainn, agus is é ainm atá air: “Comhairleoir iontach”, “Dia láidir”, “Athair síoraí”, “Prionsa na síochána”. Níl teorainn lena thiarnas ná críoch lena shíocháin ar chathaoir ríoga Dháiví agus ar a ríogacht, ag cur bun agus taca leo, sa cheart agus san fhiréantacht feasta go brách. – Díograis dhílis an Tiarna a chuirfidh sin i gcrích. -Isa. 9:5-6

Thaispeáin aingeal as comhair Muire roimh giniúint Íosa agus rinne sé tuar den chineál céanna:

Agus féach, gabhfaidh tú gin agus béarfaidh tú mac agus tabharfaidh tú Íosa mar ainm air. Beidh sé mór, agus glaofar Mac an Té is airde air, agus tabharfaidh an Tiarna Dia dó ríchathaoir Dháiví a athair, agus beidh sé ina Rí ar theaghlach Iacóib go brách, agus ní bheidh deireadh lena ríocht.”-Luc 1:31-33

Intinn shoiléir Dé do dhaoine roghnaithe Iosrael, a stiúir Sé trí gach modh deacracht ó aimsir Abrahám, ná Meisias a sheoladh cuatha agus an Ríocht síoraí ar domhan a thógáil. Mar sin féin, nuair a rinne an cheannaireacht Giúdach géarleanúint ar Íosa agus chuireadar é air an chros, chaill Iosrael a cháilíocht

⁷² Matha 26:39

⁷³ Eoin 3:14

chun a bheith mar an náisiún bhunaitheoirí de Ríocht Dé. Laistigh de chúpla glúnta, bheadh daoine Iosrael scaipthe ar fud aghaidh an domhain. Tá siad ag fhulaing cos ar bolg agus géarleanúint ó shin i leith. Is féidir é seo a fheiceáil mar iarmhairt tragóideach an botún tiomanta ag a sinsir nuair a dhaoradh siad chun báis an Meisias, a ba chóir dóibh a bheith a h'onóradh, rud a chosc críoch an deonú na h-athchóirithe. Thairis sin, ní amháin na Giúdaigh, ach freisin ghuaillaigh go leor Críostaithe dílis an chros mar chuid do pheaca comhchoiteann marú Íosa.

1.4 Teorainn an tSlánaithe trí Fuascailt na Croise agus an Cuspóir Dara Aidbhint Íosa

Cad a tharlóidh mura céasadh Íosa? Bheadh na gnéithe de slánú cuirthe i gcrích ag Íosa, go spioradálta agus fisiceacha araon. Go cinnte bheadh Ríocht na bhFlaitheas suthain, doscrista bunaithe aige ar domhan. Bhí seo, i ndeireadh an lae, tuartha ag an fáidh Iosáia, fógratha ag an aingeal a theaspáin le Muire, agus cuir in iúl ag Íosa é féin nuair a d'fhógair sé go raibh an Ríocht na bhFlaitheas in aice láimhe.

Nuair a chruthaigh Dia an cine daonna, “Ansin chum an Tiarna Dia an duine de chré na talún agus shéid anáil na beatha ina pholláirí; ar an gcaoi sin rinne neach beo den duine.”⁷⁴ Cruthaíodh an cine daonna mar sin i spiorad agus cholainn araon. Tharla a d-Titim freisin go spioradálta agus go fisiceacha. Ós rud é gur tháinig Íosa chun slánú iomlán a thabhairt, bhí sé freagrach é a chur i gcrích go spioradálta agus go fisiceach. An brí leis chreidiúint i nÍosa ná chun a bheith mar aon leis. Dá réir sin, chuir Íosa é féin i gcomparáid le finiúna fíor agus a dheisceabail i gcomparáid le géaga. Dúirt sé freisin, “An lá sin aithneoidh sibh go bhfuilimse i m’Athair, agus go bhfuil sibhse ionamsa, agus mise ionaibh.”⁷⁵ I n’fhonn ar dhaoine tite a shábháil go fisiciúil chomh maith le spioradálta, bhí sé riachtanach do Íosa teacht sa cholainn. Dá mbeadh chreid ag na daoine i nÍosa agus mar sin aontaithe leis i spiorad agus cholainn araon, bheadh siad le fáil slánú spioradálta agus fisiceach. Ach níor chreid na daoine in nÍosa; ina ionad sin stiúireadar iad é chuig na croise. Bhí corp Íosa curtha faoi ionsaí Sátan, agus maraíodh é. Dá bhrí sin, fiú amháin nuair a bhíonn Críostaithe dílis aontaithe le Íosa, fós tá a gcoirpeanna oscailte lé ionsaí Sátan, díreach mar a bhí corp Íosa.

Dá bhrí sin, is cuma cé chomh dílis gur féidir creidimhigh bheith, ní féidir slánú fisiceach a bhaint amach trí fuascailt chros Íosa. Níl peaca an tsinsir, atá rite síos tríd an ginealach ó Ádhamh, díbirte ag a fréamh. Tá an bhun-peaca ag fiú an Críostaí is dílis go fóill agus tugann siad breith do leanaí atá freisin ag iompar an bhun-peaca. Inár gcreideamh pearsanta, d’fhéadach muid a bhraith go bhfuil sé riachtanach cránas a thabhairt do na colainne agus é a dhiultú inár iarrachtaí chun cosc a chur ar Sátan teacht isteach, an té a dhéanann iarracht leanúnach chun muid a ghaistigh inár gcoirp. Mhúintear dúinn “Bígí ag guí gan staonadh”⁷⁶ go bhféadfaimis na coinníollacha a bhaint as faoinar féidir an diabhal ionsaí linn; Eascraíonn na coinníollacha seo ón bhun-peaca, nach raibh díothaithe ainneoin slánú trí fuascailt na croise.

Ní fhéadfaí Íosa an sprioc de slánú iomlán a chomhlíonadh go spioradálta agus fisiciúil araon, toisc go raibh a chorp buailte síos ag Sátan. Mar sin féin, leag Íosa an bonn le haghaidh slánú spioradálta trí an dúshraith buaiteach a h-aiséirí a daingniú tríd a fuascailt fuille ar na gcroise. Mar thoradh air sin, fuarthas gach chreidmigh óna h-aiséirí na mhaithe de slánú spioradálta, ach ní slánú fisiciúil. Tá slánú trí fuascailt na croise spioradálta amháin. Tá peaca an tsinsir gníomhach i cholainn fiú na Críostaithe is cráifeach agus a tharchuirtear trí ginealach a gcuid sliocht. An mó díograisach atá creideamh an chreidimhigh, an

⁷⁴ Gein 2:7

⁷⁵ Eoin 14:20

⁷⁶ 1 Teas 5:17

mó fíochmhar is gáth dó/dí throid i gcoinne an pheaca lastigh. Caoineadh fiú Naomh Pól, an ceann is mó cráifeach i measc na haspail, thar a neamhábaltacht peaca a chosc óna cholainn a ionsíothlaigh:

Mar is aoibhinn liom dlí Dé i mo chroí istigh ach tugaim dlí eile faoi deara i mo bhaill bheatha agus é i ngleic leis an dlí atá i m'aigne agus ag déanamh cime díom ag dlí an pheaca atá lonnaithe i mo bhaill. Ó nach mise an díol trua! Cé a fhuasclóidh ón trú seo coirp mé?

A bhúi le Dia go bhfuasclófar mé trí Íosa Críost ár dTiarna. Má fhágtar fúm féin mé, mar sin, is amhlaidh a bhím ag fónamh do dhlí Dé le m'aigne agus ag fónamh do dhlí an pheaca le mo cholainn. -Rom 7:22-25

Tugann an ráiteas seo codarsnacht idir an aoibhneas a bhraith Pól ar fáil slánú spioradálta leis an céas a bhraith sé toisc nach raibh sé in ann slánú fisiciúil a bhaint amach. D'adhmaigh Eoin freisin:

Má deirimid nach bhfuil aon pheaca orainn meallaimid sinn féin agus níl an fhírinne ionainn. Má admhaímid ár bpeacaí, tá seisean dílis cóir agus maithfidh sé dúinn ár bpeacaí agus glanfaidh sinn ón uile olc. Má deirimid nach ndearnamar aon pheaca bréagnaímid é agus níl a fhocal ionainn. -I Eoin 1:8-10

Ní féidir linne a fhaigheann slánú bunaithe ar céasadh Íosa muid féin a dí-gheimliú ó na slabhraí de pheaca, mar gheall ar an bhun-pheaca atá fós gníomhach go domhain laistigh dúinn. Dá bhrí sin chun an bhun-pheaca a stoitheadh, rud nach bhféadfadh sé a bhaint tríd an céasadh, agus a chur i gcrích an obair de slánú fhisiceach, ní mór d'Íosa teacht arís ar domhan. Ach ansin amháin an bheidh an cuspóir de slánú Dé a chomhlíonadh go spioradálta agus go fisiceach.

1.5 Dhá Cineálacha Tairngreachtaí Maidir leis na Croise

Mura raibh bás Íosa ar an chros réamhordaithe mar gá chun críoch iomlán a chuspóir mar an Meisias, cén fáth an raibh sé tuartha i nIseá go mbeadh sé ag fulaingt oirdéal na croise? Is féidir linn cheap nach bhfuil insan Bhíobla ach amháin tuartha a thairngir fulaingt Íosa. Mar sin féin, nuair a léigheann muid an Bhíobla le dearcadh nua tar éis dúinn eolas a chuir ar an bPrionsabal, tuigimid go bhfuil tuartha eile dá mhalairt. Mar a tuar Iseá agus mar a fógraíodh an aingeal le Muire, bhí sé tairngeartha go mbeadh Íosa le bheith mar rí na nGiúdach ina shaoil agus go mbunaíogh ríocht shíoraí ar an domhain. Lig dúinn imscrúdú a dhéanamh ar cén fáth a thug Dia dhá chineál tuar codarsnach maidir le Íosa.

Chruthaigh Dia dhaoine le foirfeachtas a bhaint amach ach amháin trí a n-chuid féin bhfreagracht a comhlíonadh. I ndáiríre, níor chomhlíonadh chéad sinsear an cine daonna a bhfreagracht agus thiteadar. Dá bhrí sin, tá an cumas ag daoine ceachtar chur i gcrích a bhfreagracht i gcomhréir le Toil Dé nó teip ar a gcuid bhfreagracht i gcontrártha do Toil Dé.

Chun roinnt samplaí a glacadh as an Bhíobla, bhí sé cuid de freagrachta Ádhamh gan na torthaí ón gcrann Fios Maitheas agus Olc a ithe. D'fhéadfadh sé ceachtar de umhlaigh le h-aithne Dé agus teacht ar foirfeachta nó na tortha a ithe agus fáil bháis. Roghnaigh sé an dara ceann. Insan Aois Sean-Tiomna, thug Dia na Deich n-Aithne agus an Dlí Maoiseach, a bhí na daoine le géilleadh leis mar an coinníoll le haghaidh a slánú. Bhí sé a n-chuid freagrachta le ceachtar seasamh leis an Dlí agus slánú a fháil nó bheith easumhal leis agus teacht chun scrios. Do na h-Iosraeilítigh a d'fhág an Éigipt agus a thaistil i dtreo Canán, bhí sé a bhfreagracht bheith umhal do threoracha Maois. D'fhéadfaidís ceachtar chomhlíonadh go

dílis le treoracha Maois agus dul isteach i dtalamh Canán nó tréas ina gcoinne agus fanacht amach as an tír tairngire. Go deimhin, thairngir Dhia go dtabhairfidh Sé treoir isteach dona h-Iosraeilítigh ar an talamh de Canán agus d'ordaigh Sé le Maois chun iad a threorú ann. Ach mar gheall ar a easpa creidimh, cailleadh na daoine insan bhfásach, ag fágáil ach a sliocht chun teacht ar an gceann scribe.

Dá bhrí sin tá a n-chuid freagrachta féin ag an gcine daonna; is féidir leo ceachtar dó é a gcomhlíonadh i gcomhréir le Toil Dé nó chun teip air é a gcomhlíonadh contrártha leis A Thoil. Braitheann an cineál de na torthaí a thagann chutha ar an bhfuil nó nach bhfuil comhlíonadh déanta acu ar a n-chuid freagrachta. Ar an gcúis sin, thug Dia dhá chineál tairngreachtaí a bhaineann le críochnú A ghuid Toil.

Tá sé freagrachta Dé chun an Meisias a sheoladh. Mar sin féin, is é creideamh insan Meisias chuid de freagrachta an cine daonna. D'fhéadfadh na daoine Giúdach chreid i ceachtar dó an Meisias mar ba mhian le Dia nó gan a chreid dó i gcoinne A chuid mhian. Chun déaláil leis teagmhas freagrachta an duine, thug Dia dhá chineál de tairngreachtaí a bhaineann leis an gcomhlíonadh Dá chuid Toil trí Íosa. Tuar chineál amháin go gheobhfidh Íosa bás mar gheall ar díchreideamh na daoine. Tuar chineál eile go thabhairfidh na daoine a chreideann i agus a thug onóir d'Íosa mar an Meisias cabhair leis chur i gcrích Toil Dé i nglóir. Nuair a fuair Íosa bás ar an chros mar gheall ar díchreideamh na daoine, níor comhlíonadh ach na tuar den chéad chineál. Fágadh na tuar den dara chineál gan fíorú go dtí ateacht Chríost.

1.6 Sleachta Soiscéal in ar labhair Íosa mar go raibh an Céasadh Dosheachanta

Tá go leir sleachta sna Soiscéil ina labhair Íosa faoi a fhulaingt ar an chros amhail is dá mba raibh sé riachtanach do slánú. Mar shampla, nuair a chuala Peadar tuar Íosa faoi a céasadh a bhí imeanach agus rinne sé iarracht é a h-athchomhairligh, d'aifir Íosa é, ag rá, “Siar i mo dhiaidh leat, a Shátain! is ceap tuisle dom thú, mar ní hiad smaointe Dé atá i d'aighe ach smaointe daoine.”⁷⁷ Cén fáth ar ceartaigh Íosa Pheadar comh garbh sin? I bhfírinne, nuair a labhair Íosa na focail seo, tharla sé cheana gur chuir díchreideamh na daoine roghnaithe bac ar iarrachtaí Íosa an deonú na tslánaithe a chur i gcrích go fisiciúil agus go spioradálta. Den am sin, bhí chinneadh daingean déanta ag Íosa chun glacadh leis cinniúint na croise mar choinníoll slánaíochta an bealach a oscailt do ar a laghad an slánú spioradálta don chine daonna. D'fhéadfadh athchomhairligh Pheadar bheith mar bac d'Íosa ón bhealaigh a réiteach do slánú spioradálta tríd an chros. Ar an gcúis sin a thug Íosa cáin dó.

Is ea an dara sampla ná focail deireadh Íosa ar an chros, “Tá sé críochnaithe.” Níor labhair Íosa na focail seo leis an chiall go, trí an gcéasadh, go raibh an deonú na tslánaithe i gcrích go hiomlán. Tar éis a thuig sé go raibh díchreidheamh na daoine dochlaochlaithe, roghnaigh sé bealach na chríose, d'fhonn a leagan an bunús le haghaidh slánú spioradálta, ag fágáil neamhchomhlíonta an tasc de tslánaithe fisiciúil a bhaint amach go dtí am na Dara h-Aidbhinte. Dá réir sin, leis na focail, “Tá sé críochnaithe,” Chiallaigh Íosa go raibh sé críochnaithe ag leagan an bunús le haghaidh slánú spioradálta. Faoin am seo, bhí sé mar an sprioc malartach an deonú.

Chun go mbeidh creideamh ceart againn, is gá ar dtús go mbeadh rannpháirteachas dhíreach le Dia trí taithí spioradálta i phaidir, agus ansin chun tuiscint a fháil ar an fhírinne trí léamh ceart de Scriptúir. Is é seo an chúis gur d'inis Íosa dúinn chun adhradh i “spiorad agus fírinne.”

⁷⁷ Matha 16:23

Ó am Íosa, chreid Críostaithe gur tháinig Íosa go dtí an domhain seo chun bás ar an chros. Ní raibheadar ar an t-eolas faoin cuspóir bunúsach faoi teacht Íosa mar an Meisias agus níor thuigeadar an slánú spioradálta a thug sé dúinn, ag smaoineamh go raibh sé sin an méid go léir a bhí i gceist dá mhisean.

Bhí Íosa ag iarraidh fanacht beo agus a chinnúint a chomhlíonadh, ach mar gheall ar díchreideamh na daoine dó, fuair sé bás le croí iomlán de díomá. Sa lá atá inniu, ní mór le feiceáil ar an domhain, brídeach-dílis creidmheacha croí-glan-is féidir maolú an croí searbh agus dobrónach d'Íosa. Ní mór do bhrídeach teacht ar féidir leo mianta chroí Íosa a h'uaisligh sular féidir Íosa teacht arís mar an fear nuaphósta. Ach fós d-ochlán Íosa, “Deirim libh, déanfaidh sé ceart go grod. Ach nuair a thiocfaidh Mac an Duine, an bhfaighidh sé creideamh ar an talamh?” toisc go chonacthas go nuair a d'fhill sé go dócha go mbeadh na daoine insan dorchadas.

Táimid tar éis a shoiléiriú as ár n-staidéar den Bíobla nár tháinig Íosa chun bás a fháil ar an gchros. Is féidir linn a fháil amach an méid sin níos soiléire má dhéanaimid cumarsáid le Íosa go spioradálta agus má gcuirimid ceist air go díreach. Mura féidir linn réaltachtaí spioradálta a bhrath, ba chóir dúinn lorg amach fianaisí na ndaoine sin atá dearlactha le bronntanais den sórt sin d'fhonn a chroí a thuiscint i gceart agus ár gcreideamh a dhoimhniú. Ach ansin amháin a bheidh muid a bheith fiú le bheith na brídeach Íosa ar féidir cuir fáilte leis sna Laethanta Deireadh.

Alt 2

Ateacht Elijah agus Eoin Baiste

Tuar an fáidh Malachi go mbeadh Elijah ag teacht arís: “Féach, sheolfaidh mé chugat Elijah an fáidh sula dtagann an lá mór agus uafásach an Tiarna.”⁷⁸ Tuar Íosa nach raibh an teacht tuartha d'Elijah bainte amach acu in aon duine eile seachas Eoin Baiste:

“Ach deirim libh: tá Éilias tagtha cheana agus níor aithin siad é, ach a dtoil féin a imirt air. Agus ní taise do Mhac an Duine é, a mbeidh le fulaingt aige sin uathu freisin. ...” Ansin thuig na deisceabail go raibh sé ag labhairt leo faoi Eoin Baiste. -Matt. 17: 12-13. Mar sin féin, níor h'aithean Eoin Baiste é féin a bheith mar ateacht Elijah agus níor h-aithin na daoine Giúdach é ach an ioraid. Threisigh aineolas Sheáin a chuid amhras faoi Íosa. Ós rud é go raibh meas mór ag go leor daoine Giúdach do Eoin Bhaiste, bhíodar urramach faoi chuid dearcadh Eoin. Gargaigh sé seo a n-díchreideamh in Íosa. Bhí aineolas Eoin ina fhachtóir mór do Íosa bheith éignithe chun dul ar an mbealach na croise.

2.1 An Creideamh Giúdach i n-Aisfhilleadh Elijah

Le linn thréimhse an ríocht aontaithe, sáraíodh barrshamhail Dé do chuid Teampaill naofa ag Sátan trí tairimtheachta Rí Sholomon. Chun an Teampaill a h-athchóiriú agus an cosán a pábháil le haghaidh an teacht den Meisias-a bhfuil mar h-ionchollú an Teampaill, Chuir Dé ceithre tairngirí móra agus dhá cheann déag de mion tairngirí go hIosrael agus doibrigh Sé trí iad chun Iosrael a h-íonaigh de gach tionchar

⁷⁸ Mal 4:5 (féin-aistrithe, as láthair i ABN).

diabhláí. Chomh maith le seo, chuir Dia an fáidh Éilias chun aghaidh a thabhairt ar na tairngirí Baal ar Sliabh Carmel; do bhuach sé thartha le chumhacht Dé agus caitheadh síos a altóirí do Baal. Mar sin féin, d'ardaigh Elijah chun na bhflaitheas i gcamchuaifeach agus carbad loisceanta sula bhféadfadh sé a mhisean diaga a chríochnú. D'athbheochan cumhacht Sátan agus lean sé seo ar aghaidh ag tabhairt plhá do dheonú Dé. Ní fhéadfadh bealach an Meisias a dhéanamh díreach go dtí go mbaineadh tionchar Sátan. Dá réir sin, sula bhféadfaí Íosa barrshamhail an Teampaill ionchollaithe a bhaint amach, ba chóir do fáidh eile misean neamhchríochnaithe Éilias de briseadh nasc na ndaoine leis Sátan a h-oidhriú agus a chomhlánú. De bharr an riachtanas deonú seo, tairngir an fáidh Malaicí go mbeadh Éilias ag teacht arís.

Bhí na daoine Giúdach a chreid i tuar na Scriptúir ag súil go díograiseach do teacht an Meisias. Ach ba chóir fhios a bheith againn go tnúth siad díreach chomh fonnmhar leis asfhilleadh Éilias. Bhí sé seo toisc gur geall Dia go soiléar tríd an fáidh Malaicí go mbeadh Sé a sheoladh an fáidh Éilias roimh teacht an Meisias chun an mbealach chuig an Tiarna a h-ullmhú. Deascabháil Éilias ar neamh thart ar 850 bliain roimh bhreith Íosa; ó shin i leith tá sé ag áitreabh insan domhain spiorad. Tá muid ar eolas maidir leis an scéal an Athrú, nuair a theaspáin Éilias agus Maois go spoireadach roimh chreidmhigh na deisceabail de Iosa. Chreid go leor Giúdaigh go nuair a tháinig Éilias arís go mbeadh sé íslitheach ó neamh ar an modh céanna inár deascabháil sé suas chun na bhflaitheas. Díreach mar atá Críostaithe inniú atá ag féachaint go daingean go dtí an spéir leis an ionchas go mbeidh Íosa ag teacht i na néalta, bhí Giúdaigh de lá Íosa ag breathnú suas ar an spéir, ag fanacht go himníoch le teacht Éilias.

Mar sin féin, sular chuala aon nuacht faoi Éilias bheith tagtha arís chun tuar Malachi a chomhlíonadh, theaspeáin Íosa go tobann agus d'éileamh sé bheith an Meisias. Ní h-éa aon ionadh gur spreag teaspeáint agus fógairt Íosa Iarúsailéim go léir in mearbhall mór. Cibé áit a chuaigh dheisceabail Íosa, bhí siad tuairgneáilte leis an cheist faoi Éilias, a bhí ceaptha le teacht ar dtús. Gan freagra leordhóthanach iad féin, chas na deisceabail le Íosa ag iarraidh, “Cad é seo a deir na scríobhaithe, más ea, go gcaithfidh Éilias teacht ar dtús?”⁷⁹ D'fhreagair Íosa go raibh Eoin Baiste an Éilias céanna inár raibh na daoine ag fanacht i gcomhair. Ós rud é gur chreid na deisceabail cheana go raibh Íosa an Meisias, ghlac siad toilteanach a fianaise go raibh Eoin Baiste Éilias. Ach conas a d'fhéadfadh daoine eile nach raibh aithne acu ar Íosa glacadh leis an t-éileamh conspóideach seo? Bhi Íosa é féin ag súil nach mbeadh siad a chreidiúint go héasca é, agus dá bhrí sin dúirt sé, “agus mura miste libh mé a chreidiúint ann, is é an tÉilias a bhí le teacht é.”⁸⁰ Cad a rinne é fiú níos deacaire fós do na daoine Giúdach chun a chreidiúint i fógra Íosa ná an séanadh níos luaithe ó Eoin Baiste. Sheas Eoin ar nach raibh sé Éilias: “D’fhiafraigh siad de: ‘Cad eile, más ea? An tú Éilias?’ ‘Ní mé,’ ar seisean. ‘An tú an fáidh?’ Agus d’fhreagair: ‘Ní mé.’”

2.2 Treo ar mhaith an Phobail Giúdach Roghnaigh

Rinne Íosa é soiléir go raibh Eoin Baiste an Éilias céanna a raibh na daoine ag feitheamh chomh himníoch, agus ar a mhalairt, bhréagnaigh Eoin Baiste neamhbhalbh an t-éileamh seo. Focail de cé acu a b’ea cóir na daoine Giúdach a chreidiúint? Ar ndóigh brath an t-ábhar seo ar cé acu den dá, Íosa nó Eoin, a d’fhéach níos creidte agus measúil i súile muintir na h-ama sin.

Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar conas is ar éigin gur d’fhéach Íosa do na daoine Giúdach. B’ea fear lábánta óg é Íosa a d’fhás aníos sa bhaile de siúinéir bocht agus uiríseal. Theaspeáin an fear

⁷⁹ Matha 17:10

⁸⁰ Matha 11:14

óg seo go tobann agus glaoigh sé “Tiarna na Sabóid” ar féin in aineoinn go raibh cosúileacht ann gur thruailligh sé an Sabóid, a choinneáil na Giúdaigh diaganta go h-ard oirmhinneach. Dá bhrí sin fuarthas Íosa an cháil de dhuine a bhí ag iarraidh an Dlí a chur ar ceal, a bhí do na Giúdaigh an bunús na slánú. Dá bhrí sin, inghreim na ceannairí an phobail Giúdach Íosa. Bhí Íosa iallach chun dheisceabail a bhailiú as measc iascairí simplí agus cairde a dhéanamh as bailitheoirí cánach, eachlachaí agus peacaigh, lena bhíodh sé ag ithe agus ól. Níos measa fós ó thaobh na ceannairí Giúdach, dhearbhaigh Íosa go mbeadh na bailitheoirí cánach agus eachlachaí ag dul isteach ar an Ríocht na bhFlaitheas chun tosaigh ortha siúd.

Ar ócáid amháin, tháinig eachlach chuig Íosa, ag gol, agus thosaigh sí a fhliuchadh a chosa lena deora, ag cuimil iad lena cuid gruaige, pógadh iad, agus ag unghadh iad le fleascán de criosmadh luachmhar. Bheadh sé dochraí chun glacadh le friotháil den sórt sin ó eachlach fiú i sochaí nuaimseartha; go cinnte bheadh sé scannalach i sochaí Giúdach, lena cód eiticiúil géar ina bheadh bean adhaltrach cuireadh chun báis le clocha. Ach ní amháin gur thug Íosa cead dá freastal flaithiúil; mhol sé í fiú í agus ceartaigh sé a dheisceabail nuair a spail siad an bean.

Ina theannta sin, bhí cosúlach ann gur chuir Íosa é féin ar chomhchéim le Dia agus dhearbhaigh nach d’fhéadfaí aon duine dul isteach i Ríocht Dé ach amháin trí eisin. D’áitigh sé gur chóir do dhaoine eisin a grá níos mó ná a dtuismitheoirí féin, deartháireacha agus deirfiúracha, céilí nó leanaí. Dá bhrí sin, do go leor, bhí chuma diamhaslach ag focail agus gníomhais Íosa. Dá réir sin, ní haon ionadh go spail agus aithris an cheannaireacht Giúdach agus é, ag cúisigh dó a bheith mar cheann faoi seilbh Béalsabúl, an prionsa na deamhain. As seo go léir, is féidir linn a thuiscint go raibh Íosa i bhfad ó creidte i súile na daoine Giúdach a chuid ama.

Conas a d’fhéach Eoin Baiste leis na daoine Giúdach na hama sin? Rugadh Eoin Baiste chuig teaghlach oirirc; ba’ea mac Zacairíá é, sagart. Cuir na míorúiltí agus comharthaí a bhain le gcoimpeart agus breith Eoin ionadh ar an tír cnoc de Iúdáia go léir. Lá amháin, nuair a bhí Zacairíá ag dó tuis sa Teampaill, theaspeáin aingeal os a chomhair agus d’fhógair go mbeadh a bhean chéile, a bhí sean agus seasc, ag coimpirt mac go luath. Nuair nár creid sé focail an aingeal, bhí sé buailte balbh, agus bhí a theanga scaoilte ach amháin ar bhreith an leanbh. Ina theannta sin, chaith Eoin saol eiseamláireach chreidimh agus smacht sa fhásach, ag maireachtáil ar lócaistí agus mil fiáin. Ar na cúiseanna sin, machnaigh go leor daoine Giúdach ar b’fhéidir go raibh sé an Críost, agus tháinig toscaireacht sagairt agus Leibhitigh dó agus d’iarreadar air é seo go díreach. Bhi meas ag na daoine Giúdach do Eoin don mhéid seo.

Ag smaoineamh ar na cúinsí seo, nuair a rinne na daoine Giúdach de lá Íosa comparáid idir Íosa agus Eoin Baiste, cé acu a bhí le feiceáil mar níos inchreidte dóibh? Gan amhras, bhí níos mó inchreidteacht le focail Eoin. Dá bhrí sin, chreid siad Eoin Baiste go nádúrtha nuair a shéan sé á bheith Éilias níos mó ná chreid siad fianaise Íosa go raibh Eoin Éilias. Ós rud é gur chreid na daoine Eoin, mheas siad focail Íosa a bheith ina cumadóireacht déanta suas chun tacú lena h-éileamh amhrasach go raibh sé an Meisias. Dá bhrí sin damantac Íosa mar pasadóir.

Nuair a bhí Íosa damantac mar pasadóir, d’éirigh díchreideamh na ndaoine dó níos déine go laethúil. Fuair siad a gníomhais agus focail le bheith níos mó agus níos mó déistineach. Ós rud é gur chreid siad focail Eoin thar focail Íosa, d’fhéadfadh siad smaoineamh ach a0há5n nach raibh Éilias tagtha fós. Dá réir sin, ní raibh siad in ann shamhlú fiú go raibh an Meisias tagtha cheana féin.

Chomh fada is a choinnigh na daoine Giúdach a greideamh i tuar Malachi, bhí ortha Íosa a dhiúltú, a

d'éilítear bheith an Meisias, mar gheall de bharr a n-dhearcadh nach raibh Elijah tagtha fós. Ar an láimh eile, chun a chreidiúint i nÍosa bheadh acu a dhiúltú ar an tuar bíblicúil a dhearbhaigh go mbeadh an Meisias ag teacht ach amháin tar éis fillleadh Éilias.

Ós rud é nach mbeadh Giúdaigh cráifeach sásta fiú a mheas ar sheánadh tuar an Scrioptúr, d'fhágach iad gan aon rogha eile ach chun díchreid i n-Íosa.

2.3 Easpa Creidimh Eoin Baiste

Bhí an meas is airde le haghaidh Eoin Baiste ag go leor i measc an cheannaireacht Giúdach agus daoine de lá Íosa; fiú shíl cuid d'iad dó mar an Meisias. Dá n-fhógair Eoin Baiste go raibh sé Éilias, mar a rinne Íosa fianaise, bheadh na daoine a bhí ag fanacht go fonnmhar don Meisias go héasca in ann fianaise Eoin a chreid agus scatáil chuig Íosa. In ionad sin, tháinig aineolas Sheáin de deonú Dé, a thug dó a éileamh nach raibh sé Éilias, le bheith an phríomhchúis don fáth nár tháinig na daoine Giúdach chuig Íosa. Dhearbhaigh Eoin Baiste go Íosa ag an Abhainn Iordáin:

Táimse do bhur mbaisteadh le huisce, i gcomhair na haithrí; ach an té atá ag teacht i mo dhiaidh is treise é ná mise, agus ní fiú mé a bhróga a bhaint de: baistfidh seisean sibh leis an Spiorad Naomh agus le tine. -Matha. 3:11

Níorbh aithnid dom féin é, ach an té a sheol mé ag baisteadh le huisce, dúirt seisean liom: 'An té ar a bhfeicfidh tú an Spiorad ag tuirlingt agus ag fanacht air, eisean an té a bhaisteann leis an Spiorad Naomh.' Chonaic mé agus is finné mé gurb é seo Mac Dé." -Eoin 1: 33-34.

Nochtaigh Dia go díreach le Eoin go raibh Íosa an Meisias, agus rinne Eoin fianaise leis an noctú sin. Ina theannta sin, dúirt sé, "Is glór duine mé ag éamh san fhásach: 'Déanaigí díreach bóthar an Tiarna,' mar a dúirt Íseáia fáidh.", agus dearbhaíodh go raibh sé an ceann a bhí sheolta roimh an Críost.⁸¹ Dá bhrí sin, ba chóir go dtuigeadh Eoin trína eagna féin go raibh seisin fhéin an Éilias ag fillleadh ar ais. Fiú más rud é nár thuig Eoin an méid sin, ós rud é go léirigh Dia dó go raibh Íosa an Meisias, ba chóir dó ghlac le fianaise Íosa agus, i n-umhlaíocht, é féin a fógraíodh le bheith Éilias. Áfach, bhí Eoin aineolach de Toil Dé. Shéan sé fianaise Íosa a bhain leis; agus ina theannta sin, scar sé ó Íosa agus chuaigh sé a bhealach féin. Is féidir linn a shamhlú cé chomh brónach is a bhí Íosa fhaid is a thit na himeachtaí seo amach. Cé chomh buartha 's a mhothaigh Dhia fhaid is a d'fhéach Sé ar ar a Mhac i gcás comh deacair le sin.

I fírinne, críoch misean Eoin Baiste mar finné nuair a bhaistigh sé Íosa agus thug sé faisnéis dó. Cad é ba chóir a bheith a misean tar éis an pointe sin? Ag am a rugadh Eoin, tuar a h-athair Zechariah, líonta leis an Spiorad Naomh, maidir le misean a mhac chun freastal ar an Meisias, ag rá: "bheith ag seirbhís dó gan eagla, i gcrábhadh agus i bhfíréantacht ina láthair gach lá dár saol." Sa sholais seo, tar éis fhinné Eoin Baiste d'Íosa, ba chóir do seisean, níos mó ná aon duine ar bith eile, bheith ag freastáil Íosa le deabhóid díbhirceach mar deisceabal do an chuid eile dá shaol. Mar sin féin, d'fhág Eoin Íosa agus chuaigh sé thart ag baisteóireacht go neamhspleách. Ní h'éa aon iontas go raibh na daoine Giúdach mearbhall go dtí an pointe de fiú cheapadh go raibh Eoin

⁸¹ Eoin 1:23

an Meisias. Bhí mearbhall ar a gcuid ceannairí freisin. Cad é níos mó, i n-eachtra amháin, throid Giúdach a lean Íosa agus na deisceabail de Eoin Baiste lena chéile faoi cé acu de a mhúinteoir a bhí ag tabhairt amach níos mó baisteóireacht.

Is féidir linn a h-aithin freisin ó ráiteas Eoin, “Ní foláir dósan méadú, ach domsa laghdú,”⁸² go ina chroí nár fhéach Eoin ar féin mar a bheith ag roinnt an cinniúint céanna le Íosa. Má bhí Eoin Baiste agus Íosa ag siúl taobh le taobh agus a roinnt an cinniúint céanna, conas ansin a d’fhéadfadh Eoin riamh a laghdú fhaid is a bhí Íosa ag méadú? Go deimhin, ba chóir Eoin Baiste a bheith an t-aspal réamhthús d’Íosa, ag fógairt soiscéal Íosa go díograiseach. Ach, mar gheall ar a daille, níor chomhlíonadh sé a misean. Sa deireadh cailleadh a shaol lómhara, a b’a chóir le tairiscint ar son Íosa, de bharr gnó coibhneasta neamhshuntasach.

Nuair a bhí aigne Eoin Baiste dírithe ar Dhia, d’aithin sé Íosa mar an Meisias agus thug sé fianaise ar a son. Níos déanaí, nuair a d’fhág an inspioráid é agus d’fhill sé go stát domhanda, tháinig a h-aineolas ar ais agus d’éirigh a míchoinníollachas níos measa. Gan a bheith in ann admháil go raibh sé an aisfhilleadh d’Éilias, thosaigh Eoin ag féachaint ar Íosa ar an mbealach céanna díchreideach mar a bhí ag Giúdaigh eile dó, go háirithe tar éis dó a bheith i bpríosún. Ceap sé go raibh chuma aisteach agus meadhránach ar gach focal agus ghníomhas d’Íosa. Ag pointe amháin, rinne Eoin iarracht a chuid amhras a réiteach trína dheisceabail a chuir go Íosa, ag iarraidh, “An tú an té atá le teacht, nó an ceart dúinn bheith ag súil le duine eile?”⁸³

Nuair a cuireadh Íosa ar aghaidh amach leis an gceist seo ó Eoin, d’fhreagair sé go diomúch, le aer de rabhadh:

Imígi agus insígi d’Eoin a bhfuil á chloisteáil agus a fheiceáil agaibh: tá radharc ag daill, tá siúl ag bacaigh, glantarlobhair agus tá éisteacht ag bodhráin, éiríonn na mairbh agus fógraítear an dea-scéal do bhoicht. Is méanar don té nach ceap tuisle dó mise. -Matha. 11: 4-6

Bhí Eoin Baiste roghnaithe agus é fós taobh istigh den bhroinn don mhisean de freastal ar Íosa. Chaith sé saol trom, aiséiteach insan bhfásach, ag tógáil a mhinistreacht d’fhonn an mbealach a h-ullmhú don Meisias a bhí le teacht. Nuair a thosaigh Íosa a mhinistreacht phoiblí, léirigh Dia céannacht Íosa do Eoin roimh aon duine eile agus spreag é seo Eoin finné a iompróidh dó mar an Mac Dé. Ach ní raibh Eoin in ann a fháil i gceart an grásta a bhí bronnta air ó Neamh. Dá bhrí sin, nuair a bhí Eoin i n-iomaire ceist amhrasach Eoin, níor bhfreagair Íosa go follasach go raibh sé an Meisias; ina ionad sin d’fhreagair sé ar an mbealach seo timthriallach. Cinnte, ní mór do Eoin Baiste a bheith ar eolas faoi míorúiltí agus comharthaí Íosa. In ainneoin seo, thug Íosa freagra fialaithe, ag meabhrú Eoin faoi na n-oibreacha a bhí á dhéanamh aige, le súil go n-dhúisíodh é lena céannacht dhílis.

Ba chóir dúinn a thuiscint go nuair a dúirt Íosa, “... agus fógraítear an dea-scéal do bhoicht...,”⁸⁴ go raibh sé ag a chur in iúl a chuid brón domhain de bharr díchreideamh Eoin Baiste agus an cheannaireacht Giúdach. Bhí na Giúdaigh ullmhaithe, agus Eoin Baiste go háirithe, na daoine saibhir a bhí beannaithe le saibhreas flúirseach ghrá Dé. Ach toisc gur dhiúltaigh siad go léir Íosa, bhí air fánaíocht thart timpeall cósta farraige na Gailíle agus an réigiún na Samáire chun cuardach i measc na “bhoicht” dóibh siúd a bheadh ag éisteacht leis an Soiscéal. Bhí na bhoichte seo iascairí lábánta, bailitheoirí cánach agus striapacha. Ní raibheadar na leithéid seo na deisceabail a mbeadh Íosa ag iarriadh a roghnú. Ó rud é gur tháinig Íosa chun an Ríocht na bhFlaitheas a bhunú ar an dtalamh, bhí sé níos mó le gá do ceannaire

⁸² Eoin 3:30

⁸³ Lucas 7:19

⁸⁴ Lucas 7:22

amháin a d'fhéadfadh a threorú míle, ná míle a bheadh a leanúint cheannaire amháin. Ar dtús, nár thug sé seanmóir Soiscéal do na sagairt agus scríobhaithe sa Teampaill? Chuaigh sé ansin ar thóir na ndaoine ullmhaithe agus cumasach.

Mar sin féin, mar a léirigh Íosa i parabal, toisc nach raibh na haíonna gur tugadh cuireadh dóibh chuig an féasta ag teacht, bhí air fánaigh na sráideanna agus cúlbealachai chun na mbocht agus cithréimigh a bhailiú, na dall agus na bacaigh. Ag tabhairt aghaidh leis an staid aimléiseach go raibh air thairiscint saibhreas a féasta a thabhairt do dhíbeartaigh gan chuireadh na sochaí, cuir Íosa in iúl a brón sna focail seo breithiúnais: “Is méanar don té nach ceap tuisle dó mise.”⁸⁵ Cé go raibh meas mór do Eoin ina lá, rinne Íosa breathúnas faoi saol Eoin ag rá go sceabha nach tiocfaidh beannacht do éinne a bhí uaibhreach de bharr, is cuma cé chomh iontach a d'fhéadfadh sé a bheith. Ghlac Eoin uabhar agus dá bhrí sin theip ar ina misean chun freastal ar Íosa go díograiseach do iomlán a shaoil.

Tar éis do dheisceabail Eoin Baiste bheith críochnaithe ag ceistiú Íosa agus d'fhágadar, dúirt Íosa go in aineoinn gur bhféidir go bheith Eoin an fáithe is mó de gach fáithe, fós theip air a chur i gcrích an misean a thug Dia chúram dó:

Deirim libh go fírinneach, níor éirigh ar shliocht na mban duine ba mhó ná Eoin Baiste; ach an té is lú i ríocht na bhflaitheas, is mó é ná eisean. –Matha 11:11

Rugadh gach duine ar neamh de bhean agus cónaí siad saol ar talamh. Bheifí ag súil go ó bhí Eoin an duine is fearr i measc siúd go léir a rugadh de na mná, ba chóir dó a bheith an mó i ríocht na bhflaitheas. Cén fáth a raibh Eoin níos lú ná fiú an lú sa ríocht? Thug fáithe iomadúla den am caite fianaise ar an Meisias go hindíreach, ar fud ama fairsinge. Ar an láimh eile, bhí an misean ag Eoin fianaise ar an Meisias go díreach. Dá mbeadh bheith ag tabhairt fianaise leis an Meisias an misean is mó de na fáithe, ansin ba'é Eoin Baiste go cinnte an mó de fáithe. Mar sin féin, i dtéarmaí freastal ar an Messiah, bhí sé an lú de cách. Bhí a fhios ag gach duine i ríocht na bhflaitheas, is cuma cé chomh íseal, go raibh Íosa an Meisias agus da sheirbheáil iad é le deabhóid. Ach bhí Eoin Baiste, a bhí glaodh chun freastal ar an Meisias níos dlúithe ná aon duine eile, scartha ó Íosa agus da shiúil sé a bhealach féin. I dtéarmaí a deabhóid do Íosa, dá bhrí sin, bhí sé níos lú ná fiú an lú i ríocht na bhflaitheas.

Lean Íosa, “Ó laethanta Eoin Baiste go dtí anois tá foréigean á dhéanamh ar ríocht na bhflaitheas agus fuadaíonn lucht an fhoréigin leo í.”⁸⁶ Roghnaíodh Eoin Baiste roimh a bhreith agus da chaith sé saol trom, aiséiteach insan bhfásach. Dá bhfreastail sé ar Íosa le croí ionraic, gan ceist bheidh áit mar an phríomh deisceabal d'Íosa curtha in áirithe dó. Mar sin féin, mar gheall gur theip air ina misean chun freastal ar Íosa, leagtar Peadar, “fear forbhríoch,” seilbh ar an post de príomh dheisceabal. Is féidir linn a dhéaduchtú ó an abairt “Ó laethanta Eoin Baiste go dtí anois” gur labhair Íosa na véarsaí a lean sin i tagairt ní go príomha faoi na daoine i gcoitinne ach go sonrath faoi Eoin Baiste. Arna críoch Íosa, “Agus fuair an eagna a ceart as a hoibreacha féin.”⁸⁷ Dá mbeadh ghníomhaíocht Eoin críonna, ní bhfhágach sé Íosa, agus bheadh a gníomhais a bheith mheabharrú go deo mar fíréantacht. Ar an drochuair, bhí sé amaideach. Bac sé bealach na daoine

⁸⁵ Matha 11:6

⁸⁶ Matha 11:12

⁸⁷ Matha 11:19

Giúdach ar cosán do Íosa, chomh maith lena chonair féin. Anseo ní mór dúinn teacht ar tuiscint go raibh an chúis is mó taobh thiar den fáth go raibh ar Íosa bás a fháil ar an chros ná de bharr teip Eoin Baiste.

2.4 An bhrí ina raibh Eoin Baiste mar Éilias

Táimid tar éis a luadh roimhe go raibh Eoin Baiste le hoidhrú agus comhlánú an misean a d'fhág Éilias neamhchríochnaithe ar domhan. Mar a taifeadadh sa Bhíobla, rugadh é leis an misean chun dul roimh an Tiarna, “Gluaisfidh sé roimhe amach le spiorad agus le cumhacht Éilias, chun croíthe na n-aithreacha a iompú i leith na clainne, agus lucht na heasumhla chun eagna na bhfiréan, chun pobal a dhiongbhála a ullmhú don Tiarna.”⁸⁸ Dá réir sin, i dtéarmaí a misean, bhí Eoin an dara teacht de Éilias. Ina theannta sin, mar a phléifear níos mine, i ndáiríre tháinig Éilias ar ais i spiorad agus bhí sé ag iarraidh cabhrú le Eoin Baiste éirí leis an misean a theip ar féin a chur i gcrích le linn a shaol domhdna. Da sheirbheáil Eoin Baiste i gcomhthráth mar corp Éilias, is trínar sin a n-oibrigh Éilias chun a misean a críochnú. Dá bhrí sin, i dtéarmaí a misean coitianta, is féidir a bheith ag feiceáil le Eoin mar an duine céanna le Éilias.

2.5 Ár Dearcadh i dtreo An Bhíobla

Táimid tar éis a fhoghlaim gur ba cúis aineolas agus díchreideamh Eoin Baiste in Íosa a tugadh faoi díchreideamh na daoine Giúdach, a spreag sa deireadh le céasadh Íosa. Go dtí an lá atá inniú ann, níor nochtaigh aon duine riamh an rúnda néamhaí seo, toisc go raibheamar ag léamh an Bhíobla bunaithe ar an gcreideamh cinnte go raibh fáidh iontach é Eoin Bhaiste. Múineann ár léargas nua ar Eoin Baiste dúinn go mba cheart dúinn a ligean thar ceal an dearcadh coimeádach chreidimh a cuireann eagla orainn cheistiú na creidimh gnásúil agus teagasca traidisiúnta. Nach bheadh sé earráid chun Eoin a mheas mar dhuine a theip ina misean má éirigh sé i ndáiríre? Mar an gcéanna, tá sé cinnte mícheart a chreidiúint gur chomhlíon Eoin a misean nuair i ndáiríre níor éirigh leis. Ba cheart dúinn iarracht a dhéanamh i gcónaí an creideamh ceart a bheith againn trí chuardach araon i spiorad agus fírinne. Cé go bhfuil ár plé de Eoin Baiste bunaithe ar scrúdú den Bíobla, is féidir iad siúd atá in ann cumarsáid go spioradálta staid Eoin Baiste a fheiceáil agus a dheimhniú go bhfuil an taibhreamh thuas faoi Eoin go hiomlán ceart agus fíor.

⁸⁸ Lucas 1:17

Aiséirí

Má táimid chun a chreidiúint go literálta i tuartha na Scríptúir, ba chóir dúinn bheith ag súil go nuair a thagann Íosa arís, go tiocfaidh na naoimh ar ais go bheatha sa cholainn. Beidh a gcuid coirp, curtha sa talamh agus go hiomlán dianscaoilte, athbhunaithe go dtí a staid bhunaidh. Ar thaobh amháin, is iad Briathar Dé na tuar seo, agus mar dhaoine de chreidimh ní mór dúinn glacadh leo. Ar an lámh eile, mar gheall ar an stát nua-aimseartha de ár n-eolas, ní dhéanann siad ciall réasúnach. Tugann sé seo mearbhall mór don creideamh Críostaí. Dá bhrí sin, tá sé tábhachtach go léiríonn muid bhrí fíor na aiséirí.

Roinn 1 Aiséirí

An bhrí atá le Aiséirí ná chun teacht ar ais go dtí bheatha. Léiríonn teacht ar ais go bheatha le tuiscint go raibheamar marbh. Chun dul amach ar an bhrí le aiséirí, ní mór dúinn a shoiléiriú na coincheapa bhíobla de beatha agus bás.

1.1 Coincheapa An Bhíobla maidir le Beatha agus Bás

Nuair a d’iarr leanntóir d’Íosa dá bhféadfadh sé dul abhaile chun a athar éagtha a h-adhlacadh, dúirt Íosa, “Lig do na mairbh a mairbh a adhlacadh...”⁸⁹ As na briathra seo d’Íosa, is léir go bhfuil insan Bíobla dhá choincheap éagsúla de beatha agus bás. Baineann an chéad coincheap de beatha agus bás leis an saol fisiciúil. Anseo, ciallaíonn “bás” deireadh leis an saol fisiciúil, mar a bhí an cás le athair an deisceabal nach maireann a bhí le bheith curtha. Ciallaíonn “saol” sa chiall sin an stát ina gcoimeádann an féin fhisiceach a feidhmeanna fiseolaíocha.

Baineann an dara coincheap de beatha agus bás lena daoine súid beo a bhailigh chun an fear éagtha a adhlacadh, iad siúd a thug Íosa “na marbh” ortha. Cén fáth ar tagair Íosa do dhaoine le comhlachtaí a bhí beo agus gníomhach mar an marbh? Chiollaigh sé ós rud é nár glacadar leo le Íosa, bhíodar i bhfad ó grá Dé agus ina gcónaí i réimse tiarnas Sátan. Ní bhaineann an dara coincheap de bháis seo leis an dhul in éag den beatha fisiciúil. An brí le seo ná brollach ghrá Dé ag fágáil agus ag titim faoi tiarnas Sátan. Tagraíonn an coincheap maidir leis na beatha do an stát a bhaineann le cónaí i gcomhréir le Toil Dé, laistigh de tiarnas ghrá gan teorainn Dé.

Dá bhrí sin, fiú má tá féin fisiciúil an duine beo, má ghnáthaíonn sé ar leith ó tiarnas Dé agus má tá sé i ndaoirse do Sátan, tá sé marbh nuair a mheastar é ó gcaighdeán an bhun-luach. Is féidir le chonclúid den chineál céanna a tharraingt as focail breithiúnas an Tiarna ar na daoine gan chreideamh na heaglaise i

⁸⁹ Lucas 9:60

Sardis: “Is eol dom d’oibreacha, go bhfuil tú in ainm a bheith beo, ach gur marbh thú.”⁹⁰

Ar an láimh eile, cé go bhféadfadh saol fisiciúil an duine bheith imithe in éag, beidh sé fós beo insan chiall is fíor má conaíonn a spiorad insan Ríocht na bhFlaitheas ar neamh, ríocht sa domhain spiorad ina rialaíonn Dia trí ghrá. Nuair a dúirt Íosa, “An té a chreideann ionamsa, fiú amháin má fhaigheann sé bás, mairfidh sé,” chiallaigh sé go bhfuil siad beo, na daoine a chreideann dó agus go bhfuil said ag maireachtáil taobh istigh do réimse tiarnas Dé. Fiú amháin tar éis a n-chomhlachtaí fisiciúil bheith tar éis dul ar ais chuig an ithir, is féidir leis a sproideanna taitneamh a bhaint as a saol i dtiarnas Dé. Dúirt Íosa freisin, “... agus gach duine a mhaireann is a chreideann ionamsa, ní bhfaighidh sé bás choice...”⁹¹ Ag rá nach bhfaighidh iad siúd a chreideann bás go deo, chiallaigh sé go mbeidh iad siúd a chreideann in nÍosa le linn a saol domhdna a fháil saol síoraí ní sa saol seo, ach i spioraid, laistigh de brollach ghrá Dé. Beidh siad beo, araon sa saol seo agus insan chéad cheann eile. Tugann focail Íosa cinnteacht linn nach bhfuil aon éifeacht le bás, insan chiall atá leis mar críoch den saol fisiceach, ar ár saol síoraí.

Dúirt Íosa, “Cibé a iarrfaidh a anam a choinneáil slán, caillfidh sé é, agus cibé a chaillfidh é, déanfaidh sé é tharrtháil.”⁹² Iad siúd a iomarbhasann Toil Dé i n’fhonn dea-bhail a cholainn a chaomhnú, cé go bhfuil a n-chomhlachtaí beo, tá siad marbh. Ar an láimh eile, tá iad siúd a dhéanann iobairt ar a n-chomhlachtaí ar son Toil Dé beo, cé go bhfuil a n-chomhlachtaí curtha agus lofa. Tá cónaí orthu go deo mar sporaid i ngrá Dé.

1.2 An Bás ba chúis Titim An Cine Daona

Táimid tar éis a fhoghlaim go bhfuil dhá coincheapa éagsúla bíobalta maidir le bháis. Cé acu den dhá a thagraíonn an bás a tugadh faoi de bharr bás chéad sinsear an cine daonna?

Chruthaigh Dia an cine daonna chun dul in aois agus filleadh ar deannaigh; Leithroinneadh an bás fisiciúil do dhaoine neamhaireach má nó mura thiteadar. Fuair Ádamh bás ag aois bíobalta de 930 bliain, agus d’fhill a cholainn go deannaigh; ach ní raibh sé seo an bás a tharla de bharr an Titim. Dar leis Prionsabal an Chruthú, is é an cholainn éadaí an spiorad. Díreach mar a caitear amach éadaí caite, tá an cholainn le bheith curtha ar leath taobh nuair atá sé imithe sean agus lag. Ansin níl ach an féin spiorad nocht amháin in ann dul isteach insan domhan spiorad agus chónaí ann go síoraí. Ní féidir aon rud ábhartha bheith beo go deo. Ní aon eisceacht leis an cine daonna; Ní féidir leis ár gcomhlachtaí mhair go síoraí. Dá mbheidh daoine le maireachtáil ar an domhan go deo sa cholainn, cén fáth a chruthaigh Dia an domhan spiorad mar ár gceann scríbe? Níor cruthaíodh an domhan spiorad tar éis an Titim mar áit le haghaidh spioraid tite le fanacht. Ina ionad sin, tá sé mar chuid den bhun-chruthú, a cruthaíodh mar an áit ina mbeidh daoine aonair a chomhlíonann cuspóir a chruthú in ann taitneamh a bhaint as beatha síoraí mar spioraid tar éis a saol ar an dtalamh bheith thart.

Tá formhór daoine ceangailte lena saol domhanda. Bíonn brón ortha nuair atá sé rite mar, de bharr an Titim, tá siad aineolach ar an bhfíric go tar éis dóibh a gcuid éadaí cholainn a caitheamh ar leath taobh, is cóir dóibh cónaí go deo insan domhain spiorad álainn agus síoraí. Féadfaidh an tairmtheacht ó shaol fisiciúil go saol insan domhain spiorad a chur i gcomparáid leis an meiteamorfóis de bolb isteach i féileacán. Má raibh an bolb féinfheasacht, d’fhéadfadh sé an ceangailt céanna a mhothú lena bheithsine teoranta ag dreapadóireacht thart timpeall na duilleoga de plandaí mar a bhíonn ag daoine chuig a saol domhanda.

⁹⁰ Apacailipsis 3:1

⁹¹ Eoin 11:26

⁹² Lucas 17:33

Bheadh sé freisin, is dócha drogall chun deireadh a chuir leis a mbheithsine mar bolb, aineolach go bhfuil sé i ndán dó dul isteach i gcéim nua den saol mar féileacán, nuair a bheidh sé in ann taitneamh a bhaint as go leir bláthanna cumhra agus neachtar milis le sásamh a chroí.

Tá an gaol idir bheithsine domhanda agus saol an spiorad cosúil leis an ngaol idir bolb agus féileacán. Ina theannta sin, mura mbeadh aon Titim, bheadh daoine domhanda le bheith in ann a baint le sporaid díreach chomh nádúrtha mar a bhaineann siad eatarthu féin. Bheadh a fhios acu nach bhfuil bás an téarnamh deiridh óna ngaolta ar domhan. Dá bheadh daoine ar an eolas faoi an sort domhan álainn agus sonasach a beidh siad ag dul isteach i ndiaidh d'iad foirfeachtas a bhaint amach ar an talamh agus bás nádúrtha a fháil, bheadh siad ag súil go fonnmar leis an lá sin inár raibheadar le dul isteach sa domhan sin.

Ós rud é nach raibh an Titim mar chúis le bás insan bhrí atá le dhul in éag na beatha fisiciúil, is féidir linn a bharúil ná cad a thug sé ná an chineál sort eile bháis. Lig dúinn tuilleadh scrúdú a dhéanamh ar seo. Dúirt Dia le Ádhamh agus Éabha go ar an lá a d'ith siad tortha crann eolas na maitheas agus olc go gheobhfaidh siad bás go cinnte. Ós rud é gur rabhadh Dia mar sin iad, caithfidh sé a bheith go nuair a d'ith Ádhamh agus Éabha an tortha, fuair siad i ndáiríre bás. Ach i ndiaidh an Titim lean Ádhamh agus Éabha ar aghaidh lena saoil agus saoladar leanaí domhanda, a d'iolarú chun sochaí daonna truaillithe an lae inniu a fhoirmiú. Is féidir linn a gconclúid nach ciallaíonn an bás de bharr an Titim an deireadh den saoil fisiciúil, ach ina áit sin an dul le fána ó dtiarnas maith Dia isteach go tiarnas olc Sátan.

Lig dúinn tacaíocht bhreise a tharraingt as an Bíobla. Tá sé scríofa, “Is eol dúinne gur aistríodh ón mbás go beatha sinne mar go dtugaimid grá do na bráithre. An té nach dtugann grá fanann sa bhás.”⁹³ Ciallaíonn grá anseo an grá Dé. Aon duine nach bhfuil grá Dé aige dá gcomharsana tá sé marbh, cé go bhfanann sé gníomhach agus beo ar domhan. Tá sé seo freisin an tuiscint atá ar na véarsaí “Mar pá ón bpeaca is ea an bás, ach tabhartas ó Dhia is ea an bheatha shíoraí in Íosa Críost ár dTiarna.”⁹⁴ agus “Gabhann an bás leis an meon collaí ach is beatha agus síocháin a ghabhann leis an meon spioradálta.”⁹⁵

1.3 An bhrí atá le Aiséirí

Chreid go leor go dtí seo go raibh an bás de bharr an Titim bás fisiciúil. Dá bhrí sin, léirigh siad an gcoincheap bíobalta d'aiséirí mar athbheochan ó bhás fisiciúil, agus chreideadar go bhfuil ceist aiséirí na marbh faoi athghiniúint bitheolaíochta a n-chomhlachtaí dianscaoilte. Áfach, ní raibh an Titim na chéad sinsear an cine daonna mar cúis den chineál bháis seo. Dar leis Prionsabal an Chruthú, cruthaíodh corp an duine chun filleadh ar deannaigh i ndiaidh a fhásann sé sean. Ní féidir le corp dianscaoilte a chur ar ais go dtí a staid bhunaidh. Ina theannta sin, níl sé riachtanach do spiorad ghlacadh le comhlacht fisiciúil eile nuair is cóir go mbeidh sé ag glacadh taitneamh as an saol síoraí insan domhain spiorad ollmhór.

Féadfar Aiséirí a shainmhíniú mar an prócéis de bheith athchóirithe ó bhás de bharr an Titim go dtí beatha, as an réimse de tiarnas Sátan go dtí an réimse de tiarnas díreach Dé, tríd an deonú athchóiriú. Dá réir sin, aon uair a táimid ag déanamh aithreachas ar ár bpeacaí agus ag ardú go staid níos airde de maitheas, táimid athbheoigh suas go dtí an céim sin.

Léiríonn an Bíobla an bpróiseas aiséirí: “Amen, Amen, a deirim libh, an té a éistean le mo bhriathar, agus a chreideann an té a chuir uaidh mé, tá an bheatha shíoraí aige; ní thagann sé chun breithiúnais, ach tá sé dultha ó bhás go beatha.”⁹⁶

⁹³ 1 Eoin 3:14

⁹⁴ Rómhánaigh 6:23

⁹⁵ Rómhánaigh 8:06

⁹⁶ Eoin 5:24

Bunaithe ar an véarsa seo, is féidir linn a dhearbhaigh go gciallaíonn aiséirí brollach Sátan a fhágáil agus filleadh ar brollach Dé. Tá sé scríofa freisin, “Faoi mar a fhaigheann gach duine bás in Ádhamh, aithbheofar gach duine chomh maith i gCríost.”⁹⁷ Ciallaíonn an véarsa seo gur mar gheall go bhfuairéamar ginealach Sátan mar thoradh de titim Ádhamh, tá muid marbh; nuair a fhilleann muid go dtí an ginealach de Dhia trí Chríost, beidh muid aiséirithe go bheocht.

1.4 Cén Athruithe a thagann ar Dhaoine de bharr Aiséirí?

Dar le Briathar Dé, fuair Ádhamh agus Éabha bás nuair a d’itheadar an tortha den chrann fios na maitheasa agus an oilc. Mar sin féin, níor tharla aon athrú seachtrach suntasach iontu. Ag an chuid is mó bhí athruithe móimintíúil ina gcuntanóis mar gheall ar an inní agus eagla a mhothaigh siad de bharr dóibh bheith tar éis titim. Mar an gcéanna, ní cheart do aon athruithe seachtracha suntasacha a bheith ag tarlúint i ndaoine titithe tar éis dóibh bheith aiséirithe go dtí an stát roimh an Titim. Go cinnte tá an duine atá athshaolaithe tríd an Spiorad Naomh aiséirithe. Déan comparáid idir duine dílis den sórt sin agus robálaí: Tá duine amháin aiséirithe go dtí an leibhéal chun a bheith athshaolaithe i Flaitheas Dé, cé go bhfuil an duine eile marbh go spioradálta agus i ndán do ifreann. Ach ní féidir beirt a idirdhealú óna gcruith seachtracha. Tá duine a chreideann i nDia de réir teagasc Íosa go deimhin aiséirithe ó bhás go bheatha. Mar sin féin, ní féidir a chumas aon athrú soiléir ina chorp fisiciúil roimh agus tar éis a fuair sé Íosa agus fuarthas saol trí aiséirí.

Bhí Íosa go fíor fear a chomhlíon an cuspóir na chruthú. Mar sin féin, ó mheas a gcuma seachtracha, ní raibh Íosa go suntasach difriúil ó gnáth daoine. Dá mbeadh sé ag taispeáint diagacht do-amhraisach ina gcuma seachtrach, ansin chreidfidh agus leanfaidh gach duine thart timpeall ar é.

Tarlíonn na hathruithe a mhothaíonn duine nuair atá sé aiséirithe agus ag dul isteach i rialachas Dé ina chroí agus spiorad. Íonghlannann na hathruithe inmheánacha seo a chorp freisin, ag athrú é ó gnáthú de Sátan isteach i teampall Dé. Sa chiall seo, is féidir linn a rá go bhfuil ár gcorp fisiciúil aiséirithe freisin. Is féidir linn a chur i gcomparáid é le foirgneamh a úsáideadh roimhe seo do críocha olc agus anois tá sé in úsáid mar áit adhartha. Cé go d’fhéadfadh nach mbeadh aon athrú ar a gcuma seachtrach, tá sé beannaithe anois mar fhoirgneamh naofa.

Alt 2

An Deonú Aiséirí

2.1 Conas a Dhéanann Dia Obair An Aiséirí?

Ciallaíonn aiséirí an próiseas trína bhfuil duine titithe athchóirithe ar ais ar an stát bhunúsach mar a bhí beartaithe ag Dia. Ciallaíonn an deonú aiséirí dá bhrí sin an deonú athchóirithe. Ós rud é gur é an deonú athchóiriú obair Dé na h-athchóirithe, is obair athchruthú é an aiséirí. Dá bhrí sin, tá an deonú aiséirí ag leannacht ar aghaidh i gcomhréir le Prionsabal na Chruthú, ar an modh seo a leanas.

⁹⁷ 1 Cor 15:22

Sa gcéad dul síos, i stair an deonú aiséirí, cuir go leor dóibh siúd a chuirtear de chúram le misean stró ortha féin le ndícheall agus creideamh chun Toil Neamh a bhaint amach. Fiú nach raibheadar in ann a gcuid freagrachtaí a cuir i gcrích go hiomlán, bunaithe ar a n-deabhóid, leathnaigh siad an dúshraith inár féidir na glúnta ina dhiaidh caidreamh croí a fhoirmiú le Dia. Tugaimid fiúntas na h-aoise ar an bunús seo sa deonú na h-athchóirithe. Tá fiúntas na h-aoise méadaithe i gcomhréir leis an dúshraith de croí leagtha ag na fáithe, saoithe agus daoine fiorga a tháinig romhainn. Dá bhrí sin, tá aiséirí curtha i gcrích bunaithe ar an fiúntas na h-aoise.

Sa dara áit, dár leis an Prionsabal na Chruthú, b'ea freagracht Dia é an cine daonna a chruthú agus A Bhriathar a thabhairt dóibh, cé go raibh sé freagrachta na daonna foirfeachtas a bhaint amach trí chreidiúint agus cónaí i gcomhréir leis. Mar an gcéanna, ag stiúradh an deonú aiséirí, is é fhreagracht Dé A Bhriathar agus treoir a thabhairt dúinn, agus is é an fhreagracht atá orainn é a chreidiúint, agus chleachtadh d'fhonn an deonú a chomhlíonadh.

Sa tríú háit, de réir Prionsabal na Chruthú, is féidir le spiorad duine fás go foirfeachtas ach amháin tríd an féin fisiciúil. Mar an gcéanna, sa deonú aiséirí, is féidir an aiséirí de spiorad a bhaint amach ach amháin trí an saol ar dtalamh.

Sa ceathrú áit, de réir Prionsabal na Chruthú, ba cóir do duine foirfeachtas a bhaint amach trí na trí chéim ordaithe den tréimhse fás. Dá bhrí sin, tá an deonú aiséirí do dhaoine tite le bheith cur i gcrích chomh maith trí trí chéim ordaithe, léirithe mar thrí aois sa deonú an athchóirithe.

2.2 An Deonú Aiséirí do Dhaoine ar an Domhan

2.2.1 An Deonú chun Bhonn na hAiséirí a leagadh anuas

Thosaigh Dia A deonú chun an cine daona tite a h-aiséirí i teaghlaigh Ádhamh. Mar sin féin, fadaíogh an deonú mar gheall nach raibh iad siúd a chuirtear de chúram le Toil Dé a chomhlíonadh in ann a gcuid freagrachtaí a cuir i gcrích. Dhá mhíle bliain bíobalta ina dhiaidh sin, roghnaigh Dia Abhrám a bheith mar athair an chreidimh, agus tríd eisean thosaigh Toil Dé le bheith a chuir i gcrích. Dá bhrí sin, mar thoradh dena dhá míle bliain ó Ádhamh go Abhrám tháinig bunú an dúshraith ar a bhféadfaí Dia A deonú aiséirí a thosnú san aois a leanas. Ar an fáth sin, is féidir linn a gaoch ar an tréimhse seo an deonú chun bhonn na hAiséirí a leagadh anuas.

2.2.2 An Deonú de Bhun-Céim na hAiséirí

I rith na dhá mhíle bliain ó Abhrám go Íosa, d'oibrigh Dia chun na dhaoine a ardú go dtí an chéim foirmiú na h-aiséirí. Dá réir sin, d'fhéadfadh gaoch ar an tréimhse seo an aois don deonú de bhun-céim na h-aiséirí an d'fhéadfadh gach duine a bhí ina gcónaí ar dtalamh le linn na h-aoise seo fháil ar an fiúntas na h-aoise bunaithe ar obair bhun-chéim aiséirí Dé. Sa ré seo, thug Dia an Dlí den Sean-Tiomna. De réir a chreidiúint i agus a chleachtadh dó, d'fhéadfadh na daoine a bhfreagracht a chomhlíonadh agus a bheith fírinne roimh Dhia. Dá bhrí sin, gaochtar ar an ré seo an aois de fírinne trí oibreacha. D'áiseirí daoine an ré seo a

chleachtaigh an Dlí ina saol laethúil i spiorad go dtí an stáitse foirmiú agus tháineadar chun bheith spioraid foirmúla. Ar a bháis, chuaigh iad siúd a bhain amach an leibhéal de spioraid foirmúla ar dtalamh isteach agus d'fhanadar i leibhéal bhfoirm-spiorad an domhan spiorad.

2.2.3 An Deonú de Fás-Céim na h-Aiséirí

Mar gheall ar céasadh Íosa, d'fágadh aiséirí neamhchríochnaithe, agus dá bhrí sin cuireadh moill ar a gcríochniú go dtí am a fhilleadh. Bhí na dhá mhíle bliain ó shin am fadú, le linn a d'oibrigh Dhia an deonú chun daoine a h-áiséirí go dtí an chéim fás trí slánú spioradálta. Dá réir sin, d'fhéadfadh a thug ar an ré seo aois an deonú de fás-chéim na h-áiséirí. Is féidir le gach duine a raibh ag cónaí san aois seo fáil ar fiúntais na h-aoise bunaithe ar obair Dé de fáis chéim aiséirí. Sa ré seo, ní mhór do dhaoine chreid sa Bhriathar an Tiomna Nua, a thug Dia dóibh go bhféadfadh siad a gcuid freagracht sa deonú a chomhlíonadh agus a bheith fírinne roimh Dhia. Dá bhrí sin, glaotar ar an ré seo an aois de fírinniú trí chreideamh.

D'fhéadfadh iad siúd a raibh cónaí ortha sa ré seo bheith aiséirithe i spiorad trí chreidiúint insan Soiscéal le linn a saol ar dtalamh. Trína bheith aiséirithe go dtí an chéim fás, d'fhéadfadh siad teacht chun a bheith ina spioraid bheatha. Ar a bháis, chuaigh iad siúd a tháinig chun a bheith ina spioraid bheatha fhaid is a bhíodar ar domhan isteach agus fanann i bParthas, sa leibhéal spioraid bheatha den domhan spiorad.

2.2.4 An Deonú de Críoch-Céim na h-Aiséirí

Tugtar ar an ré nuair a bhíonn daoine chun a bheith aiséirithe go spioradálta agus fisiciúil araon tríd an Críost ag filleadh agus deonú na h-áiséirí a comhlánaigh ná aois an deonú de críoch-céim na h-áiséirí. Gheobhaidh iad siúd go léir a bhfuil cónaí orthu le linn an ré seo fiúntais na h-aoise bunaithe ar obair Dé de críoch-céim na h-áiséirí. Tugann Críost ag an Dara Aidhbhint an fhírinne nua chun a chomhlíonadh na gealltanais dena Seana agus Nua Tiomnaí; is féidir an Tiomna Críochnaithe a glaoigh ar. Ag chreidiúint insan fhírinne seo, tá daoine chun fónamh agus freastal ar an Tiarna ar domhain, go bhféadfaidh siad a bhfreagracht don deonú a chomhlíonadh agus a bheith fírinne roimh Dhia. Dá bhrí sin, tugtar ar an ré seo an aois de fírinniú trí freastal. De réir a chreidiúint i agus a fhreastal ar an Tiarna agus iad féin a bheith dúthracht ina gcuid oibre, beidh daoine an ré seo aiséirithe go hiomlán go spioradálta agus fisiciúil araon, agus teacht chun a bheith ina spioraid Dhiaga, agus cónaí insan Ríocht na bhFlaitheas ar domhan. Nuair a chaillfidh siad a n-chomhlachtaí fisiciúil, mar spioraid rachaidh siad isteach agus fanaidh siad i Ríocht na bhFlaitheas ar neamh, a bhfuil an leibhéal spiorad-dhiaga den domhan spiorad.

2.2.5 Ríocht na bhFlaitheas agus Parthas

Da bhí roinnt Críostaithe doiléir ina gcuid coincheapa de Ríocht na bhFlaitheas agus Parthas toisc nach bhfuil tuiscint iomlán acu den bPrionsabal. Dá mbeadh a misean chríochnaigh ag Íosa mar an Meisias ar domhan, bheadh an Ríocht na bhFlaitheas ar domhan bheith curtha ar bun ina lá.

Bheadh Ríocht na bhFlaitheas ar neamh comhlíonta ag an am sin freisin, comh luadh is a chuaigh daoine de charachtar foirfe a bhí ina gcónaí sa Ríocht na bhFlaitheas ar domhan isteach sa domhan spiorad mar spioraid dhiaga. Áfach, mar gheall ar go bhfuair Íosa bás ar an chros, níor réadaíogh an Ríocht na bhFlaitheas ar domhan. Riamh ní bhfaca an domhan taispeáint de

dhaoine le leibhéal na spiorad diaga bainte amach acu. Ní raibh aon duine riamh i n-ann a bheith shaoránach de Ríocht na bhFlaitheas sa domhain spiorad, a cruthaíodh mar an baile do spioraid dhiaga. Dá bhrí sin, tá an Ríocht na bhFlaitheas ar neamh fós folamh agus neamhiomlán.

Cén fáth ansin ar léirigh Íosa go mbeadh éinne a raibh chreid acu dó ag dul isteach insan Ríocht na bhFlaitheas? B' é an cuspóir bhunúsach gur tháinig sé ar an dtalamh ná chun Ríocht na bhFlaitheas a bhunú. Mar sin féin, mar gheall ar díchreideamh na daoine dó, fuair Íosa bás ar an chros sula bhféadfadh sé an Ríocht a bhunú. Gheall Íosa don gadaí a céasadh ar a thaobh dheis den chrois go mbeadh sé ag dul isteach i bParthas in éineacht leis. B' é an gadaí an t-aon duine a chreid i nÍosa sa deireadh, nuair a tréigthe gach duine eile air. Cé go raibh súil le Íosa a misean mar an Meisias a comhlíonadh, sheanmhóir sé go bhféadfadh daoine dul isteach i Ríocht na bhFlaitheas. Ach nuair a bhí sé ag an bpointe de bás ag fháil ar an gcros gan na críche seo a chomhlíonadh, dúirt sé leis an gadaí nach mbeadh sé ag dul isteach ach amháin go bParthas. Tagraíonn Parthas don réimse den domhain spiorad do na spioraid sin a bhfuil bainte amach acu an leibhéal de spioraid bheatha trí chreidiúint i nÍosa le linn a saol ar dtalamh. Tá siad fós i bhfanacht ansin go dtí an lá nuair a n-osclófar an geata chuig an Ríocht na bhFlaitheas.

2.2.6 Feiniméin Spioradálta sna Laethanta Deireadh

Thit Ádhamh agus Éabha ag barr an chéim fás. Tá an cine daonna anois á h-athchóiriú go dtí barr an chéim fás trí an deonú de h-athchóiriú, tar éis a rith tríd Aois an Sean Tiomna agus Aois an Tiomna Nua. Is é na Laethanta Deireadh an t-am nuair a fhilfidh daoine go dtí an leibhéal spioradálta bainte amach ag an chéad sinsear daonna díreach roimh an Titim. Sa lá atá inniu, cé go bhfuil sé na Laethanta Deireadh, is é an t-am nuair a bhíonn daoine ar fud an domhain a bhaint amach an leibhéal seo. Díreach mar roimh an Titim bhí Ádhamh agus Éabha in ann comhrá go díreach le Dia, sa lá atá inniu ann is féidir le a lán daoine ar an dtalamh cumarsáid a dhéanamh leis an domhan spiorad. Is féidir a mhíntear bunaithe ar an léargas seo ón bPrionsabal an tuar go insna Laethanta Deireadh, “‘Tarlóidh sna laethanta deireanacha, ’arsa an Tiarna, ‘go ndoirtfidh mé amach mo spiorad ar an uile dhuine, agus déanfaidh bhur gclann mhac agus bhur n-iníonacha tairngreacht. Feicfidh bhur bhfir óga aislingí, agus déanfar taibhreamh do bhur seanóirí,’”⁹⁸

Insna Laethanta Deireadh, beidh go leor daoine a fháil an taibhreamh, “Is tú an Tiarna.” Is minic go mbeidh na daoine seo a chur amú isteach a chreidiúint go bhfuil siad an Dara Teach de Chríost. Cén fáth a n-imíonn said ón mbealach ceart?

Ar chruthú an cine daona, thug Dia dóibh an sainordú chun rialú thar an t-uilebhith. Ach de bharr an Titim, ní raibheadar in ann an bheannacht seo a chomhlíonadh. Nuair atá daoine tite athchóirithe ar ais go spioradálta trí an deonú de h-athchóiriú go barr an céim fás, schroichfidh siad an leibhéal de chroí incomparáide leis sin de Ádhamh agus Éabha díreach roimh a n-Titim. Tugann Dia do dhaoine áirithe atá ag an gcéim seo an taibhreamh go bhfuil siad an Tiarna, mar aitheantas go bhfuil an leibhéal aibíochta bainte amach a raibh acu uair amháin nuair a bheannaigh Sé dhaoine le tiarnas thar an t-uilebhith. Seasann na creidimh insna Laethanta Deireadh a bhfuil chreideamh diaganta acu mar go bhfuil siad i dteideal fháil ar an nochtadh go bhfuil siad “an Tiarna” i seasamh cosúil leis sin de Eoin Baiste. Tháinig Eoin Baiste leis an misean chun an mbealach do Íosa a dhéanamh díreach. Ar an mbealach céanna, tugtar do na dhaoine seo de chreideamh an misean a ullmhú, ina réimsí faoi leith freagrachta, an bealach do Chríost ag an Dara Aidhint. Ó tharla go bhfuil siad chun

⁹⁸ Gníomhartha 2:17

gníomhú mar ionadaithe an Tiarna ina réimsí faoi seach, tugann Dia dóibh an taibhreamh go bhfuil siad an Tiarna.

Nuair a fhaigheann duine a bhfuil tréitheach le cumarsáid spioradálta an taibhreamh go bhfuil sé an Tiarna, ba chóir dó a thuiscint an bhfeiniméan seo trí theagasc an Phrionsabail. Ní ceart dó gníomhú go mícheart, ag earráidú é féin mar Chríost ag an Dara Aidbhint. Mar sin, féadfaidh sé críochnaigh suas go deireadh ag imirt ról mar ainchríost. Ar an gcúis sin, tá insan Bhíobla tuartha go mbeidh insna Laethanta Deireadh go leor ainchríost á theaspáint.

Tá cainéalaí spioradálta go minic ar mearbhall agus titeann siad isteach i gchoimhlint eatarthu féin, cé mar gheall go bhfuil na leibhéil den domhan spiorad a bhfuil siad i gcumarsáid leis agus ábhar na nochtadh a fhaigheann siad difirúil oná céile. Cé go bhfuil daoine spioradálta aireachtálach i dteagmháil leis an domhan spiorad céanna, mar gheall go bhfuil a n-imthosca agus seasaimh a athrú agus tá a gearchar, intleacht agus spioradáltacht ag leibhéil éagsúla, beidh siad ag bhraith an domhan spiorad i bhealaí éagsúla. Eascraíonn na difríochtaí seo coinbhleachtaí ina measc.

De ghnáth tá daoine a thugann le deonú na athchóirithe freagrach as ach cuid den deonú. Ag díriú ach amháin ar a gcaidreamh ingearach le Dia, go minic níl siad mothálach lena gcaidreamh ceart cothrománach le daoine eile atá i gcomhréir go spioradálta. Is féidir le achramn briseadh amach ina measc, mar go ceapann gach ceann acu go bhfuil an Toil Dé atá ag sé ag freastal air difirúil ó sin a bhfuil na cinn eile ag freastal air. Cuireann leis a n-coimhlintí nuair a gheobhaidh gach duine acu an taibhreamh go bhfuil sé an duine is fearr. Ach tairiscaíonn Dia misniú den sórt sin chun spreagadh a thabhairt do gach duine a chuid is fearr a dhéanamh a misean ar leith a chur i gcrích laistigh den deonú mór. Tugann Dia taibhrimh den sórt sin freisin toisc go bhfuil gach, i bhfirinne, an ceann is fearr a oireann dá limistéar misean faoi seach.

Ina theannta sin, nuair a éiríonn daoine de chreideamh deabhóideach oscailte go spioradálta agus schroicheann siad an leibhéal de chroí inchomparáide leis Ádhamh agus Éabha díreach roimh a dtitim, gheobhaidh siad tástáil cosúil leis sin a theip ar Ádhamh agus Éabha a shárú. Mura bhfuil siad cúramach, d'fhéadfadh siad botún an Titim a dhéanamh. Tá sé thar a bheith deacair an cathú seo a shárú gan an Prionsabal a thuiscint. Inaiféala, theip ar go leor daoine creidimh an tástáil seo a shárú, ag neamhniú ar an toirt éachtaí a fuarthas trí bliana de deabhóid agus stró.

Conas is féidir le daoine atá éirimiúil go spioradálta dul i ngleic leis na trioblóidí seo? Chun a chur i gcrích an deonú athchóiriú i thréimhse ghearr ama, chionroinneann Dia misin éagsúla do dhaoine aonair iomadúla agus bhaineann le gach ceann acu go neamhspleách. Tá sé dá bhrí sin, beagnach dosheachanta go mbrisfidh coimhlintí amach i measc daoine atá íogair go spioradálta. Mar sin féin, ag deireadh an stair, beidh Dia a chur ar fáil dóibh an fhírinne nua. Cabhairfidh an fhírinne nua leo a thuiscint go bhfuil na misin ar leith lena bhfuil gach duine acu faoi chúram ar fad ar son na críche céanna deiridh de Dhia. Beidh sé a threorú iad chun comhoibriú lena chéile agus obair go sítheach chun a chur i gcrích an cuspóir is mó den deonú na h-athchóirithe. Sa ré seo, ba cheart go scoirfeadh gach duine éirimiúil spioradálta a sheasamh doghluaiste go raibh siad ina n-aonar a bheith ag freastal ar Toil Dé.

Ba chóir dóibh cuardach a dhéanamh amach ar na focail níos airde agus níos cuimsitheach na firinne a féidir cabhrú leo a thuiscint i gceart a sheasaimh agus nádúr fíor a misin deonach. Ach ansin amháin a bheidh siad in ann an mearbhall a eascraíonn ó coinbhleachtaí cothrománach atá caite a shárú. Ach ansin amháin is féidir le gach teacht ar comhlíonadh dá slí ar leith an chreidimh agus a chuid torthaí álainn a theaspaínt.

2.2.7 An Chéad Aiséirí

Déanann an “chéad aiséirí” labhartha sa Bhíobla cur síos ar comhlíonadh athchóirithe don chéad uair i stair deonach. Beidh sé seo a chur i gcrích trí Chríost ag an Dara Aidbhint. Nífidh sé daoine ón bhun-pheaca agus athchóirí sé iad ar ais chuig a n-fíor féin bhunaigh, ag cumasascú gach chun críche na cruthú a chomhlíonadh.

Is é an dóchas na Críostaithe go léir a bheith rannpháirteach sa chéad aiséirí. Ach cé i ndáiríre a glacfaidh páirt? Beidh sé iad siúd atá na gcéad daoine chun a chreidiúint i, a sheirbheáil agus a leanúint Críost ag an Dara Aidbhint. Cabhrófaidh siad leis na coinníollacha slánaíochta go léir a chomhlíonadh ar fud an domhain agus an deonú athchóiriú a críochnaigh. Sa phróiseas, beidh siad na céad daoine chun a mbun-pheaca bheith bainte, bheith ina spioraid dhiaga, agus cuspóir na cruthú a chomhlíonadh.

Ar aghaidh, lig dúinn imscrúdú a dhéanamh ar an bhrí leis an 144,000 a luaitear sa Bhíobla. I n’fhonn is go mbeidh Chríost ag an Dara Aidbhint bheith in ann a chur i gcrích an deonú athchóiriú, ní mór dó teacht ar líon áirithe de na daoine ar féidir leo a h-athchóiriú tríd slánaíocht na misin de na naoimh atá caite agus in ainneoin a n-iarrachtaí is fearr Toil Dé a dhéanamh agus a thit mar chreiche do Sátan nuair a theip orthu ina gcuid freagrachtaí. Caithfidh sé teacht ar na daoine seo le linn a shaoil agus bhunús bua thar domhan Sátan a leagan. Is é líon iomlán na naomh nach mór do Críost ag an Dara Aidbhint teacht ar chun chur i gcrích an tasc seo 144,000.

I gcúrsa deonú athchóirithe Dé, bhí dhá leanaí déag ag Iacób lena leag sé amach a misean chun teaghlaigh a h-athchóiriú. Bhí Maois faoi stiúir ar dhá threibh déag i misean chun náisiún a h-athchóiriú. Má raibh na dhá threibh déag chun méadú arís tar éis an patrún de dó threibh dhéag, bheadh siad in iomlán 144. Fuair Íosa, a tháinig leis an misean chun an domhain a h-athchóiriú, dhá cheann déag de dheisceabail d’fhonn a h-athchóiriú trí slánaíochta, go spioradálta agus go fisiciúil araon, an uimhir 144. Ach de bharr a céasadh, ní raibh Íosa in ann é a h-athchóiriú ach go spioradálta. Bhí dhá mhac déag ag Iacób d’fhonn a h-athchóiriú trí slánaíochta ina shaoil an cúrsa ingearach de dhá cheann déag de glúnta ó Noai, a bhí faoi maíomh ag Sátan. Ar an mbealach céanna, ní mór do Críost ag an Dara Aidbhint athchóiriú trí slánaíochta ina shaoil, go spioradálta agus go fisiciúil araon, an gcúrsa fada deonach ó Chéad Teacht Chríost, a bhunaigh an patrún spioradálta de 144 threibh. Chun é seo a chomhlíonadh, ní mór dó teacht ar líon riachtanach na gcreidmheach, i gcomhréir le líon 144.

2.3 An Deonú Aiséirí do Sprioid

2.3.1 Cuspóir agus Slí Aiséirí Aisfhilleadh

Dar leis an Prionsabal na Chruthú, éilíonn fás spiorad an duine dhá chineál de cothú: eilimintí beatha a fuarthas ó Dhia agus eilimintí beogachta fuarthas trí gníomhú thabhairt agus glacadh leis an féin fisiciúil. Ní féidir le spriod fás ná aiséirí gan féin fisiciúil. Dá bhrí sin, ní féidir leis spioraid na ndaoine a fuair bás sula bhféadfaí siad foirfeachtas a bhaint amach le linn a saol talamh aiséirí ach amháin trí fillleadh ar ais go talamh agus a bhfreagracht nár rinneadar a chomhlánú trí chomhoibriú le daoine talmhaí. Trí chuidiú le daoine de chreidimh ina gcónaí ar an domhan a mhisean a chomhall, féadfaidh na spioraid a gcuid misean a chríochnú ag an am

céanna. Anseo a luíonn an bhrí taobh thiar den véarsa a tuar gur insna Laethanta Deireadh tiocfaidh an Tiarna “lena mhílte míle naomh.” Glaoimid aisfhilleadh aiséirí ar an bpróiseas seo.

Conas is féidir le spioraid cuidiú le daoine ar domhan Toil Dé a chomhlíonadh? Nuair a éiríonn na daoine oscailte do spioraid trí urnaí nó gníomhaíochtaí spioradálta eile, tuirlíonn na spioraid chutha chun bonn comónta a foirmiú lena féin spioraid agus oibríonn said leo. Déanann spioraid oibreacha éagsúla. Mar shampla, doirteann siad tine spioradálta ar dhaoine talmhaí agus tugann siad dóibh an chumhacht chun galair a leigheas. Cabhraíonn siad le daoine dul isteach i stáit de támhnéal agus na réaltachtaí an domhain spiorad a bhrath. Tugann siad taibhrimh do dhaoine agus an rath fáistine. Is féidir leo chomh maith inspioráid domhain a thabhairt don anam. Sna hoibreacha éagsúla seo, gníomhíonn spioraid ar son an Spiorad Naomh, ag threorú daoine ar an domhain Toil Dé a chur i gcrích.

2.3.2 Aisfhilleadh Aiséirí Spriodanna na h-Iosraeligh agus na Críostaithe

2.3.2.1 Fás-Céim Aisfhilleadh Aiséirí

Tháinig spioraid dóibh súid a choinnigh an Dlí Mósáic agus a h-adhair Dia go firéanta agus iad ina gcónaí ar domhan le linn Aoise an Sean-Tiomna chun áras a glachadh ag an leibhéal bhfoirm-spiorad den domhan spiorad. Tar éis teachta Íosa, d’fhill na spioraid seo go léir ar ais go dtalamh agus chuidíodar le daoine dílis ar domhan chun Toil Dé a chur i gcrích. Amhlaidh, trí cabhrú leis na daoine leibhéal de spiorad beatha a bhaint amach, fuair siad freisin an tairbhe céanna: sé sin, thánadar chun a bheith spioraid beatha agus chuadar isteach i bParthas. Glaoigheann muid fás céim aisfhilleadh aiséirí ar an dispeansáid seo.

Lig dúinn roinnt samplaí a tharraingt as an mBíobla. Ós rud é gur theaspáin Elisias mar spiorad roimh Íosa agus a dheisceabail, is léir go leoir go raibh cónaí ar Elisias fós insan domhain spiorad. Ach tagair Íosa faoi Eoin Baiste, a bhí ina gcónaí ar an talamh, mar Elisias. Glaoigh Íosa Elisias air mar gheall ar i dtéarmaí a misean coitianta, sheirbheáil colainn Sheáin i gcomhthráth mar colainn Elisias. Thuirling spiorad Elisias go Eoin Baiste chun cabhrú le Eoin misean Elisias ar fhág Elisias neamhchríochnaithe le linn a shaol talmhach a chomhlíonadh. Ba é seo aisfhilleadh aiséirí Elisias.

Tá sé thaifeadadh sa Bhíobla go nuair a fuair Íosa bás ar an gcros, d’ardaigh go leor coirp de na naoimh as a d-tuamaí. Ní chiallaíonn an véarsa seo go raibh coirp lofa na naoimh seo athghinte, le gcumas dóibh ardú suas sa colainn. Ina ionad sin, is cur síos é air an feiniméan spioradálta d’aisfhilleadh aiséirí.

Thuirling spioraid na Giúdaigh dílis go dtí an domhain ón leibhéal bhfoirm-spiorad den domhan spiorad ina raibheadar ina gcónaí. D’fhill siad chun cuidiú leis na gcreidmheach ar domhan, a raibh an deis acu chun leas a bhaint as an fuascailt na chroise, chun a chreidiúint i nÍosa agus a bheith ina spioraid beatha. Lena linn sin, tháinig na spioraid a bhí ag fillleadh freisin chun a bheith ina spioraid beatha. Más rud é gur aiséirí na naoimh i gcoirp as a n-tuamaí, mar atá scríofa go litearta sa Bhíobla, go cinnte bheadh siad ag tabhairt fianaise ar an bhfíric go raibh Íosa an Meisias. An mbeadh duine ar bith ansin dánach chun leannacht ag díchreid in nÍosa? Thairis sin, bheadh a n-gníomhais agus oibreacha taifeadadh sa Bhíobla, ach níl aon rud eile seachas an tuarascáil doiléir gur ardaigh an naoimh as a n-tuamaí. Ba’éa seo feiniméan spioradálta sciorrach inbhraite ach amháin do na gcreidmheach sin le céadfaí spioradálta oscailte.

I gcomparáid le Parthas, a bhféadfadh daoine dul isteach de bhua an fuascailt de bharr céasadh Íosa, bhí an réigiún den domhan spiorad ina raibh spioraid na naomh an Sean-Tiomna ag fanacht sách dorcha agus aimléiseach; dá bhrí sin tugtar “tuama” air.

2.3.2.2 Críoch-Céim Aisfhilleadh Aiséirí

Tháinig spriodna na ndaoine a chreid i nÍosa fad is a mhair siad ar an dtalamh le linn Tiomna na Nua h-Aoise chun a bheith spioraid beatha agus chuadar isteach i bParthas tar éis bháis. Tar éis an Dara Aidbhint, fillfidh na spioraid seo go léir ar ais chuig an domhain chun cabhrú le daoine dílis chun chreidiúint i agus freastal ar an Críost a fhilleann. De réir sin cabhrú le daoine ar an talamh an leibhéal spiorad Dhiaga a bhaint amach, gheobhaidh iadsan freisin an tairbhe céanna agus tagann siad le bheith ina spioraid dhiaga. Nuair a imíonn na naoimh talmhaí ar aghaidh go dtí an domhan eile agus téann isteach i Ríocht na bhFlaitheas ar neamh, rachaidh na spioraid a fhilleann chomh maith isteach insan Ríocht. Tugtar aisfhilleadh aiséirí céim críochnaithe ar an dispeansáid seo. Insan dispeansáid seo, ní amháin go cabhraíonn na spioraid le dhaoine talmhaí; ach cabhraíonn daoine talmhaí freisin i n-aiséirí na spioraid.

Lig dúinn an véarsa seo a leanas a léiriú:

Ach cé gur tugadh dea-theist ar na daoine seo go léir [naoimh Aoise an Sean-Tiomna] mar gheall ar a gcreideamh, ní bhfuair siad na maitheasaí a gealladh dóibh [cead dul isteach insan Ríocht na bhFlaitheas]. Óir bhí socrú níos fearr ná sin déanta ag Dia [an Ríocht na bhFlaitheas] ar mhaithe linne [daoine talmhaí]. Is amhlaidh nach raibh siadsan le slánú iomlán a fháil [mar shaoránaigh i Ríocht na bhFlaitheas] ach in éineacht linne. -hEabhraigh 11:39-40.

Leis an míniú seo, is féidir linn a thuiscint go léiríonn an véarsa seo aisfhilleadh aiséirí go cruinn. Léiríonn sé nach féidir le spioraid ina gcónaí insan domhain spiorad foirfeachtas a bhaint amach gan comhoibriú ó daoine talmhaí. Ina theannta sin, tá sé scríofa, “Deirim libh go fírinneach, gach uile ní a cheanglaíonn sibh ar talamh beidh saíd ceangailte ar neamh, agus nithe ar bith a scaoilfidh sibh ar talamh beidh siad scaoilte ar neamh.”⁹⁹ Múineann an véarsa seo go mura scaoileann chreidimhigh ar domhan ar dtús nithe faoi cheangal, ní féidir leis na spioraid scaoileadh freisin an méid atá faoi cheangal iontu. Toisc nach féidir le spioraid áiséirí ach amháin trí comhoibriú le chreidimhigh ar domhan a thuirlíonn siad chuig, thug Íosa na heochracha Ríocht na bhFlaitheas go Peadar, a ionadaíonn creidimh talmhaí, ionas go bhféadfadh sé an glas a scaoileadh ar geataí Ríocht na bhFlaitheas anseo ar domhan.

2.3.3 Aisfhilleadh Aiséirí Spriodanna a Chónaíonn Lasmuigh Parthas

Tá roinnt ranganna ar leith de spioraid a fanann lasmuigh Parthas; tá bealach ag gach aisfhilleadh aiséirí a bhaint amach. Sa gcéad dul síos, lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar an aisfhilleadh aiséirí de spioraid a chreid i reiligiúin eile seachas an Chríostaíocht le linn a saoil. Díreach mar go gcaithfidh aon beirt bonn comónta a foirmeáil le chéile sular féidir leo obair i dtreo sprioc coitianta, is féidir le daoine talmhaí agus spioraid obair chun sprioc deonach coitianta a bhaint amach ach amháin nuair a foirmeáileann siad ar dtús bonn coiteann. Dá bhrí sin, lorgaíonn spiorad a fhilleann chuig domhain ar son aiséirí chomhpháirtí i measc na ndaoine talmhaí den reiligiún ina chreid sé le linn a shaol ar dtalamh. Thuirlíonn spiorad chuig duine a rogha agus threoraíonn sé é nó í. Nuair a chabhraíonn sé leis an duine sin cuspóir an deonú athchóirithe a

⁹⁹ Matha 18:18

chomhlíonadh, faigheann an beirt acu an sochar céanna.

Sa dara áit, lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar an aisfhilleadh aiséirí dena spioraid a bhí ina gcónaí le saol choinsiasach cé nach raibh siad ag chreid i reiligiún. Ní h-ionchollaíonn éinne i measc na daonnachta tite maitheas foirfe toisc nár réitíodh éinne an bhun pheaca laistigh dóibh fhéin. Dá réir sin, is é spiorad maith ceann a bhfuil réasúnta níos mó maitheas taobh istigh ná spiorad olc. Thuirliú na spioraid maith seo go daoine maithe ar an dtalamh agus comhoibríonn siad leo d'fhonn cabhrú leo cúis deonú Dé na h-athchóirithe a chomhlíonadh. Sa phróiseas, faigheann na spioraid na buntáistí céanna leis na daoine a chabhraigh siad leis.

Sa tríú háit, lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar an aisfhilleadh aiséirí de spioraid olc. Insan Bhíobla léaghtar faoi na “mhallaithe,” atá faoi dhliteanas an tine shíoraí a ullmhaíodh don diabhal agus dá chuid aingeal.¹⁰⁰ Tagraíonn “a chuid aingeal” anseo le spioraid olc a chónaíonn agus a oibríonn faoi rialú an Diabhal. Is iad na créatúir spioradálta a dtugtar thaibhsí, a bhfuil a gnéithe agus féiniúlacht go minic doiléir, spioraid olc. Tá fiú amháin spioraid olc in ann fiúntais na h-aoise a fháil trí filleadh ar an dtalamh. Mar sin féin, ní thagann torthaí as na n-oibreacha de spioraid olc i gcónaí agus de bharr ní fhaigheann tortha an tairbhe de aisfhilleadh aiséirí. Chun sochar den sórt sin a fháil, ní mór dá n-oibreacha an éifeacht de dhaoine talmhaí a phionósú chun cabhrú leo na coinníollacha a dhéanamh chun a n-teipeanna a shlánú, a stangán iarrachtaí caite Dé chun iad a glanadh as a bpeacaí. Conas ansin an féidir leis na n-oibreacha de spioraid olc bheith mar toradh bhreithiúnas a caitheamh ar son na bhFlaitheas?

Lig dúinn sampla a ghlacadh. Glac leis go bhfuil duine ina gcónaí ar domhan atá, bunaithe ar an bhfiúntas na h-aoise, ar tí grádú óna réimse sféar reatha tairbhe go dtí ceann níos airde. Ní féidir leis grádú go dtí an réimse nua de shochar mura ndéanfaidh sé ar dtús choinníll éigin slánaíochta a peacaí aimsir caite a bhaint. I gcás grádú ón réimse teaghlaigh go dtí an sféar clan, ní mór do dhuine an fiach de peaca a íoc araon dó féin agus do na sinsear a clan. Ceadaíonn Neamh do na spioraid olc é a crá mar phionós dá pheaca. Má maireann sé an fulaingt a thugann na spioraid olc dó agus sáríonn sé é, íocfaidh sé an slánaíocht tríd an coinníoll seo agus beidh sé i dteideal dul isteach ar an réimse níos airde de sochar ag an leibhéal clan dá bhrí sin. Gheobhaidh na spioraid olc a crá é sochar comhfhreagrach. Is é seo an treo go, bunaithe ar an fiúntais na h-aoise, leathnaíonn an deonú athchóiriú a réimse tairbhe ó leibhéal an teaghlaigh go dtí an leibhéal clan, an leibhéal náisiúnta, agus go dtí an leibhéal domhanda. Aon uair atá na daonnachta chun grádú go dtí leibhéal níos airde, caithfidh an duine atá ar ceannais ar an deonú choinníoll slánaíochta a dhéanamh a réiteoidh na peacaí a rinne sé nó a sinnsear. D'féadfaidh na hoibreacha de spioraid olc cuidiú le duine talmhaí coinníollacha slánaíochta a chomhlíonadh chun a pheaca a sciúradh ar dhá bhealach éagsúla.

Sa gcéad dul síos, d'féadfaidh an spiorad trioblóide a thabhairt don duine talmhaí go díreach. Sa dara áit, is féidir leis an spiorad olc thuirling go dtí an féin spiorad de dhuine eile atá ina gcónaí ar domhan atá ar tí pheaca a dhéanamh atá inchomparáide leis pheaca an duine atá a phionósú, agus oibriú trí mheán an dara duine chun é a h-ionsú. I gceachtar cás, más rud é go nglacann an duine talmhaí leis obair fulaingt an spiorad olc go buíochasach agus go toilteanach, beidh sé á dhéanamh an coinníoll slánaíochta pheaca é fhéin agus a sinsear a shaorglanadh. Beidh an pheaca seo réitithe ansin, agus rachaidh sé isteach insan sféar níos airde sochair atá anois ar fáil insan ré nua. Dá bhrí sin, beidh na hoibreacha an spiorad olc tar éis breithiúnas a caitheadh ar an duine as a chuid pheaca ar son Neamh. Dá bhrí sin, gheobhaidh an spiorad an sochar céanna leis an duine talmhaí; beidh sé, freisin, in ann dul isteach insan sféar níos airde de sochar.

¹⁰⁰ Matha 25:41

2.4 Teoiric Athionchollú scrúdaithe mar dheall ar sholais an Phrionsabal Aiséirí Aisfhilleadh

Ag iarraidh cuspóir iomlán an deonú athchóiriú a chomhlíonadh, glaoigh Dia ar go leor daoine aonair agus chionroinn Sé misean oiriúnach do cách. Da phas síos na daoine aonair seo a misin ar leith do dhaoine aonair eile de charachtar agus imthosca comhchosúla, de réir a chéile ag chomhlíonadh gach réimse de misean thar an sreabhadh fada de stair.

Tosaíonn an deonú athchóiriú le duine, leathnaíonn amach go dtí an teaghlach, náisiún agus domhain, agus ar deireadh thiar beidh athchóiriú a thabhairt do neamh agus talamh ar fad. Cé gur féidir an misean a thugtar do gach duine aonair a bheith ach cuid den t-iomlán, leathnaíonn sé freisin de réir an patrún seo. Tosaíonn gach misean ar leibhéal an duine aonair agus leathnaíonn a raon feidhme chuig an teaghlach, náisiún agus leibhéal domhanda. Ag ghlacadh sampla as an Bíobla, ritheadh an misean curtha tús le Abhrám ag na leibhéil aonair agus teaghlaigh síos go dtí Maois ag an leibhéal náisiúnta agus go Íosa ag an leibhéal domhanda.

Caithfidh spioraid nach bhféadfaí a gcuid misean a chríochnú le linn a saol domhanda filleadh go dhaoine ar an dtalamh a roinn an gcineál céanna mhisean a bhí acu súid le linn a saoil. Nuair a chabhraíonn spiorad le dhuine talmhaí Toil Dé a chomhlíonadh, beidh an duine a chomhlíonadh ní amháin a misean féin, ach freisin an misean atá ag an spiorad a chabhraigh leis. Dá réir sin, ó thaobh an misean, tá féin fisiciúil an duine ag freastal i gcomhthrath mar féin fisiciúil an spiorad. I treo, is é dara teacht an spiorad; mar sin, d'fhéadfaidh sé bheith go tugtar ar uaireanta le ainm an spiorad agus a bheith dealraitheach mar athionchollú an spiorad sin. Sa Bhíobla, bhí ar Eoin Baiste an misean a d'fhág Elisias neamh-críochnaithe a chomhlíonadh le linn a shaol talmhaí, ós rud é go bhfuair sé cúnaimh Elisias ag chuir a gcuid ngníomhaíochtaí i gcrích. Da glaoigh Íosa “Éilias” ar Eoin mar gheall gur sheirbheáil féin fisiciúil Eoin i gcomhthrath mar corp Elisias.

Sna Laethanta deireadh, tá daoine áirithe ar an dtalamh le chúram orthu misin ar an leibhéal domhanda. Ní mór dóibh a h-oidhriú agus a gcomhlánú na freagrachtaí uile na spioraid uilig ón am gcaite a bhí dírithe air an réimse céanna. Beidh na spioraid seo á thuirling leis na daoine seo agus á cabhrú leo chun obair neamhchríochnaithe na spioraid seo fhéin a chomhlánú. Ós rud é go bhfuil na daoine talmhaí seo, i dtreo, an dara teacht dena spioraid threorú seo, d'fhéadfaidh siad a ceapadh gur athionchollú iadsan dóibh súid. Dá réir sin, insna Laethanta Deireadh tá daoine ag máigh le bheith an dara teacht d'Íosa, an Búda Maitreya, Confucius, an Olachrann, nó an Crann na Beatha. Tugann teagaisc Hiondúch agus Búdaíoch de athionchoilliú léirmhíniú dena feiniméin seachtrach seo ach gan an tairbhe d'eolais ar an prionsabal de aisfhilleadh aiséirí.

Alt 3

Aontú Reiligiúin trí Aisfhilleadh Aiséirí

3.1 Aontú na Críostaíochta trí Aisfhilleadh Aiséirí

Ag an am an Dara Aidbhint, tuirlingíonn gach spioraid beatha a fhanann i bParthas do na daoine ar dtalamh atá in ann, trí chreidiúint i agus freastal ar an Tiarna, leibhéal spiorad diaga a bhaint amach. Trí chomhoibriú leis na daoine seo Toil Dé don deonú na h-athchóirithe a chomhlíonadh, is féidir leis na spioraid roinnt insan sochar céanna agus dul isteach insan Ríocht

na bhFlaitheas. Dá réir sin, tuirlingóidh na spioraid go léir ó bParthas ar an lá sin agus tabhairfidh siad cúnamh dona chreidmhigh ar domhain.

Cé gur féidir an t-am cuairt athrú de réir chreid, nádúr inbheirthe, agus na h-éachtaí a sinsear don deonú an duine aonair, níos luath nó níos mall beidh gach chreidmhigh faoi stiúir na spioraid ó Parthas le dul roimh Chríost ag an Dara Aidbhint agus a gcuid saol a thabhairt ar son Toil Dé. Ar an gcúis sin, tá an Chríostaíocht i ndán bheith aontaithe.

3.2 Aontú gach Reiligiúin Eile trí Aisfhilleadh Aiséirí

Mar a mhínítear thuas, tá gach reiligiún, a bhfuil ag lorg na críche céanna deiridh, ag cumascadh de réir a chéile isteach i réimse cultúrtha amháin atá bunaithe ar idéalai Críostaí. Níl an Chríostaíocht i mbeithsine ar a shon féin, ach tá leis mar a mhisean deiridh comhlíonadh na críocha go léir na reiligiúin i stair an cine daonna. Is é Críost ag an Dara Aidbhint, atá le teacht mar lár na Críostaíocht, an duine den Búda Maitreya atá le h-aisfhilleadh i gcomhréir leis na teagaisc Búdachas, an Fíor Fhear atá iad súid ón dtraidisiún reiligiúnach Síneach ag fanacht, agus an Chongdoryong as a bhfuil go leor Cóiréigh tnúthánach le teacht. Is é an figiúr lárnach a bhfuil a teacht ag súil i reiligiúin eile chomh maith.

Dá bhrí sin, ag an Dara Theacht de Chríost, fillfidh gach spioraid a chreid i reiligiúin eile seachas an Chríostaíocht i rith a saoil ar ais freisin go dtalamh, cosúil leis na spioraid i bParthas, chun a bheith aiséirithe, cé go mbeidh am a dteacht ar ais ag athrú agus ag brath ar a sheasamh spioradálta. Ní mór do na spioraid seo chriedhmigh talmhaí a reiligiúin seach a treoirú go Críost ag an Dara Aidbhint agus cabhrú leo chun a chreidiúint dó agus freastal ar ina chuid oibre Toil Dé a chomhlíonadh. Is féidir linn teacht ar sampla comhthreomhar de seo ag an Chéad Aidbhint: tháinig an triúr éagnaithe ón Oirthear, a bhí ina Sóróstaraigh, ar thóir Íosa agus ag tabhairt adhradh chuige ag a breith. Dá réir sin, beidh gach reiligiún le bheith aontaithe sa deireadh thiar thall timpeall ar Chríostaíocht athbheochan.

3.3 Aontú Daoine Neamh-Reiligiúin trí Aisfhilleadh Aiséirí

Beidh spioraid a bhfuil, i rith a saoil, ag caitheamh saol choinsiasach ach nár chreid in aon reiligiún ag filleadh freisin go domhain ag an am a dheonaítear le fáil an sochar de aisfhilleadh aiséirí. Beidh siad a thabhairt treoir do dhaoine talmhaí choinsiasach Críost ag an Dara Aidbhint a lorg, freastal air, agus cabhrú leis Toil Dé a chomhlíonadh.

Is é an cuspóir deiridh deonú Dé na h-athchóiriú an cine daonna ar fad a shábháil. Dá bhrí sin, tá Sé ar intinn ag Dia chun chur deireadh go hiomlán le ifreann tar éis an imeacht ama is gá do gach duine aonair aisíoc a dhéanamh as a chuid pheaca. Dá mbeadh ifreann chun fanacht go deo insan domhain ina bhfuil cuspóir Dé na maitheasa comhlíonta, bhréagnaíogh sé foirfeachtas Dé, A idéalach, agus A dheonú na h-athchóirithe.

Ní féidir fiú le tuismitheoirí tite mhothú áthasach nuair atá cheann dá gcuid leanaí míshásta. Nach bhfuil sé seo fiú níos mó fíor do Dhia, ár Tuismitheora Neamh? Tá sé scríofa, “Ní dhéanann an Tiarna moill lena ghealltanais, mar a thuigtear moill do dhaoine áirithe, ach tá sé foighneach libh mar nach mian leis go gcaillfí aon dream ach go dtiocfadh cách chun aithrí.”¹⁰¹ Dá réir sin, ní féidir le h-ifreann fanacht go deo. Ní bheidh aon rian d’ ifreann fágaithe sa domhan idéalach, a bhfuil an comhlíonadh de mhian doimhne Dé. Insna Laethanta Deireadh, nuair a bhíonn an t-am aibí, beidh spioraid olc á thuirling do dhaoine olc ar dtalamh leis an leibhéal spioradálta céanna agus cabhróidh siad leo Toil Dé a chur i gcrích. Go deimhin, dhearbhaigh fiú na deamhain go raibh Íosa Mac Dé.

Trí pháirt a ghlacadh sna dispensáidí éagsúla thar chúrsa fada ama, beidh gach duine ag coinbhéirsiú de réir a chéile i dtreo an sprioc domhan idéalach Dé.

¹⁰¹ 2 Pead 3:9

Caibidil 6

Réamhchinniúint

Tá conspóid diagachta thar réamhchinniúint mar chúis mearbhall mór i saol reiligiúnach a lán daoine. Lig dúinn tús trí foinse an chonspóid seo a scrúdú.

Sa Bhíobla, feicimid a lán sleachta a léirítear go minic go gciallaíonn go bhfuil gach rud i saol an duine aonair - rathúnas agus meath, sonas agus aimléis, slánú agus damnú, chomh maith leis an

t-ardú agus titim de na náisiúin – a thagann chun tarlúint go díreach mar réamhcinnite ag Dhia. Mar shampla, da scríobh Naomh Pól:

Agus na daoine a bhí ceaptha ó thus aige is iad sin a ghlaoigh sé; agus na daoine a bhí glaoite aige is iad sin a d'fhíránaigh sé, agus na daoine a bhí fírénaithe aige, is iad sin a ghlóirigh sé. – Róm 8:30.

“Déanfaidh mé trócaire ar mo rogha duine agus déanfaidh mé trua don duine is rogha liom chomh maith.” Ní rud é, mar sin, atá ag brath ar thoil an duine ná ar a chuid iarrachtaí ach ar thrócaire Dé. - Ró. 9:15-16.

An amhlaidh nach bhfuil d'údarás ag an gcriadóir ar an gcré áras chun onóra agus áras chun neamhonóra a dhéanamh den chnapán céanna? -Róm. 9:21

Tá sé scríofa freisin, fiú agus bhí siad fós i n-broinn na máthar, grá Dia Iácóib agus fuath Éasáú agus d'fhógair a n-cinniúint, ag rá, “beidh an sinsear ag seirbhís don sóisear.”¹⁰² Dá bhrí sin, tá go leor forais bíobalta a fírinniú an fhoirceadal de réamhchinniúint absalóid agus iomlán Dé.

Ach is féidir linn a fháil freisin sa Bhíobla leordhóthanach fianaise chun an fhoirceadal réamhchinniúint a bhréagnú go h-iomlán. Mar shampla, rabhadh Dia na chéad sinsear gan an tortha a ithe d'fhonn cosc ar a dTitim. Is féidir linn a dhéaduchtú ó seo nach raibh an Titim an cine daonna an toradh de réamhchinniúint Dé, ach ina áit mar thoradh de easumhlaíocht do aithne Dé. Arís léamhaimid, “Ghabh aithreachas an Tiarna de bhrí go ndearna sé an duine ar an talamh agus ghoill sé air ó chroí.”¹⁰³ Má raibh Titim an cine daonna réamhchinnte ag Dia, ní bheadh aon chúis Eisean goill ar son daoine tite, a bhí ag gníomhú de réir A réamhchinniúint. Ina theannta sin, tá sé scríofa i Soiscéal Eoin, gach duine a chreideann ann, nach gcaillfí é ach go mbeadh an bheatha shioraí aige, le tuiscint nach bhfuil aon duine réamhchinnte chun damnú.

Tá an fhoirceadal go bhfuil an toradh na ngnóthas daonna a chinneadh ní trí réamhchinniúint Dé, ach ina ionad sin trí iarracht an duine, tacaíthe leis an véarsa bíblíúil cáilúil, “Iarraigí, agus tabharfar daoibh; lorgaigí, agus gheobhaidh sibh; buailigí, agus osclófar daoibh.” – Matha 7:7.

Dá ma rud é go raibh gach gabháil le tharla mar réamhchinniúint Dé, cén fáth ar cuir Íosa béim ar an ngá atá le iarracht an duine? Tugann an Bíobla treoir dúinn guí ar son ár deartháireacha breoite, ag tabhairt le tuiscint dúinn nach bhfuil tinneas agus sláinte ag brath ar réamhchinniúint Dé amháin. Más rud é go raibh gach rud le bheith chinnte de réir cinniúint dosheachanta, mar a bhí sé réamhchinnte ag Dia, bheadh ár iarrthóireachta deorach le bheith gan aon leas a bhaint.

Bheidh muid ag súil go ós rud é go bhfuil Dia absalóideach, nuair atá rud éigin réamhchinnte aige, tá sé socraithe go hiomlán agus ní féidir é a h-athrú le iarracht an daonna. Dá bhrí sin, má glacaimid leis an fhoirceadal traidisiúnta go bhfuil gach rud réamhchinnte go hiomlán ag Dia, ansin ní mór dúinn a conclúid nach féidir aon iarracht dhaonna, lena n-áirítear paidir,

¹⁰² Rómh 9:12

¹⁰³ Gein 6:6

soiscéalachas nó carthanas, rud ar bith níos mó a chur le deonú Dé na h-athchóiriú. Bheadh aon iarracht bhreise thar an cúrsa nádúrtha na n-imeachtaí a bheith go hiomlán mífhóinteach.

Ós rud é go bhfuil forais fairsing sa Bhíobla chun fhírinnigh ceachtar dena dhá fhoirceadal gcodarsnacht seo, bhí conspóid ar cheist na réamhchinniúint dosheachanta. Conas is féidir leis an Prionsabal an fhadhb seo a réiteach? Beidh muid ag smaoineamh ar an gceist de réamhchinniúint trí anailís a dhéanamh air faoi roinnt topaicí.

Alt 1

Réamhchinniúint Toil Dé

Roimh réamhchinniúint Toil Dé a phlé, lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar dtús ar cad atá á thoiligh. Lig dúinn cuimhneamh: Ní fhéadfadh Dia cuir i gcrích A chuspóir na chruthú mar gheall ar Titim an cine daonna. Dá réir sin, ‘s’ea Toil Dé Ina deonú don chine daonna tite fós ná chun cuspóir na chruthú a críochnaigh. Sa chiall seo, is é Toil Dé go mbeidh athchóiriú comhlíonta.

Ag dul ar aghaidh ó seo, ba chóir go mbheidh fhios againn go réamhchinniúan Dia A Thoil roimh dó obair i dtreo a chomhlíonadh. Chinneadh Dia nuair a chruthaigh Sé an chine daonna go gcomhlíonfidh siad an cuspóir na chruthú. Nuair nach bhféadfaí Dia A Thoil a chomhlíonadh mar gheall ar an Titim, chinn Sé é a chomhlíonadh arís tríd an deonú na h-athchóiriú agus ó shin tá Sé ag obair chun é a chur i gcrích.

Ní mór do Dhia A Thoil a réamhchinniúint agus é a thabhairt chun réadú insna bealaí maitheasa, agus ní insna bealaí olc. Is é Dia an t-Údar na maitheasa. Dá réir sin, tá cuspóir A chruthú maith; mar an gcéanna, tá an cuspóir den deonú athchóiriú agus A Thoil chun é a chur i gcrích maith. De bharr seo, níl aon rud ar intinn Dé a chuirfidh bac ar nó a dtéann i gcoinne comhlíonadh cuspóir an chruthú. Go háirithe, ní fhéadfadh Sé Titim an cine daonna nó peacaí a cuireann dhaoine tite faoi dhliteanas breithiúnas a réamhchinniúint. Ná ní fhéadfadh Sé imeachtaí den sórt sin mar scrios an gcosmos a réamhchinniúint. Dá mbheidh oile den sórt sin an toradh dosheachanta de réamhchinniúint Dé, ansin ní fhéadfadh Dia a bheith an t-Údar na maitheasa. Ina theannta sin, dá mbeadh na torthaí olc den sórt sin réamhchinnte ag Dhia féin, ní mbeadh aiféalas Aige os a gcionn insan treo a bhí, mar shampla, de bharr an truaillíocht de dhaoine tite, nó de bharr Rí Sól nuair a léig sé isteach i mídhílseacht. Léiríonn véarsaí den sórt sin nach bhfuil olc mar thoradh de réamhchinniúint Dé, ach in ionad sin an toradh den teip an cine daonna a bhfreagracht a chomhlíonadh agus ina ionad sin lámha a cheangail le Sátan.

Go dtí cén mhéidh atá Toil Dé réamhchinnte Aige?-an críochnú deiridh den cuspóir A chruthú? Is é Dia an Bheithsine absalóideach, uathúil, síoraí agus neamhathraitheach; dá bhrí sin, ní mór an cuspóir a chruthú a bheith chomh maith absalóideach, uathúil, síoraí agus neamhathraitheach. Mar an gcéanna, A Thoil don deonú na h-athchóiriú, an sprioc ná chun cuspóir na chruthú a comhlíonadh, ní mór a bheith chomh maith absalóideach, uathúil, síoraí agus neamhathraitheach. Leanann sé freisin maidir leis réamhchinniúint Toil Dé-go mbeidh an cuspóir A chruthú comhlíonta lá amháin-a bheith absalóideach freisin, mar atá sé scríofa, “Ní luaithe ráite ná déanta é! Ní luaithe beartaithe ná curtha i gcrích!”¹⁰⁴ Ós rud é go mbíonn Toil Dia réamhchinnte Aige go habsalóideach, má theipeann ar an duine a roghnaíodh A Thoil a chur i gcrích, ní mór dó Dhia

¹⁰⁴ Isea 46:11

leanúint ar aghaidh leis A deonú go dtí a chomhlíonadh, cé go bhféadfadh gáth Dó dhuine eile a roghnú chun an misean a chur le gualainn.

Mar shampla, thoiligh Dé go mbheidh A cuspóir na chruthú chomhlíonta trí Ádhamh. Cé nár tharla sé seo, d'fhan réamhchinníúint Dé den Toil deonach seo absalóideach. Dá réir sin, sheol Dia Íosa mar an dara Ádhamh agus rinne Sé iarracht A Thoil a comhlíonadh trí é. Nuair nach bhféadfaí Íosa freisin comhlíonadh iomlán den Toil a dhéanamh mar gheall ar an díchreidhimh na daoine Giúdach, gheall sé go n'fhillfidh sé ar ais agus go gchomhlíonadh sé é gan teip. Mar an gcéanna, bhí sé Toil Dé bonn teaghlaigh don Meisias a bhunú trí dispeansáid bunaithe ar Cáin agus Áibil. Nuair a maraíodh Cáin Áibil agus nuair nach raibh an Toil seo comhlíonta, rinne Dia iarracht eile é a chomhlíonadh trí theaghlach Naoi. Nuair a theip theaghlach Naoi freisin chun an Toil a comhlíonadh, roghnaigh Dia Abrahám mar ionadú eile fós agus d'oibrigh Sé trí é. Feiceann muid é seo freisin maidir leis na misin de dhaoine aonair: Rinne Dia iarracht an teip seo A Thoil a chomhlíonadh trí Áibil nuair a roghnaíodh Séat ina a h-ionaid dó. Rinne Dia iarracht A Thoil a d'fhág Maois gan críochnú a chomhlíonadh trí Iosúa a roghnú ina h-ionaid. Nuair a bhí Toil Dé do Iúdás Isceiriót neamhní de bharr a bhrathadóireacht d'Íosa, rinne Dia an dara iarracht an toil seo a chomhlíonadh trí Maitias a thoghadh ina áit.

Alt 2

Réamhchinníúint den Shlí a comhlíonadh Toil Dé

Dar leis an Prionsabal na Chruthú, is féidir cuspóir Dé A chruthú a bhaint amach ach amháin nuair a chríochnaíonn an cine daonna a n-chuid de freagracht. Cé go bhfuil Toil Dé na críche seo a bhaint amach trí an deonú na h-athchóirithe absalóideach agus thar tionchar daonna, braitheann a chomhlíonadh mar gáth ar fíorú de chuid freagrachta daonna. Ar dtús, bhí cuspóir Dé A chruthú le bheith comhlíonta trí Ádhamh agus Éabha ach amháin nuair a chríochnaigh siad an bhfreagracht a thugadh dóibh agus staonadar ó ithe na torthaí ón gcrann fios ar eolas maith agus olc. Cosúil leis seo, sa deonú na h-athchóiriú, tá Toil Dé cómhlíonta ach amháin nuair a chríochnaíonn an figiúr lárnach atá freagrach as an misean a chuid freagrachta. Mar shampla, ba chóir na daoine Giúdach, mar náisiúin lárnach an deonú, chreid i nÍosa agus é a lean gan choinníoll chun do bhféadach Dhia slánú iomlán a chur i gcrích ag an am sin. Toisc nár chreideadar agus theipeadar a bhfreagracht a chomhlíonadh, bhí ar fíorú an Toil a chur siar go dtí am an Dara Aidbhint.

Go dtí cén mhéid a réamhchinníonn Dia an nochtadh de na himeachtaí sa deonú? Cé go bhfuil Toil Dé chun cuspóir an deonú athchóiriú a bhaint amach absalóid, réamhchinníonn Dia próiseas a comhlíonadh go coinníollach, ag brath ar an fhreagracht cúig faoin gcéad den figiúr lárnach, a chaithfidh a bheith críochnaithe chomh maith leis an nócha cúig faoin gcéad fhreagracht de Dhia. Úsáidtear an céatadán cúig faoin gcéad chun a léiriú go bhfuil an chuid freagrachta na daonna an-bheag i gcomparáid le cuid freagrachta Dé. Ach do dhaoine, tá an cúig faoin gcéad seo cothrom le céad faoin gcéad de ár n-iarrachtaí.

Chun croinnt samplaí a luaigh: réamhchinníú Dhia go mbeidh A Thoil á chomhlíonadh trí Ádhamh agus Éabha ach amháin nuair a staon siad ó ithe na torthaí agus comhlíonadar a bhfreagracht. Insan dispeansáid na h-athchóiriú trí Noai, réamhchinníú Dhia go mbeidh A Thoil á chomhlíonadh ach amháin nuair a chríochnaigh Noai a fhreagracht trí é fhéin a shaothar leis an débhóid iomlán i thógáil an áirc. I deonú na tslánaithe trí Íosa, réamhchinníú Dhia go mbeidh A Thoil á chomhlíonadh ach amháin tar éis do dhaoine tite a bhfreagracht a chríochnaigh trí

chreidiúint i nÍosa mar an Meisias agus séirbhís débhoideach a rindreáil dó. Áfach, arís agus arís eile ní bhféadfadh an cine daonna dul i ngleic leis fiú a n-chuid beag de freagrachta. Dá bhrí sin, tá deonú Dé fadaithe arís agus arís eile.

Tá sé scríofa sa Bhíobla, “Déanfaidh urnaí an chreidimh an t-othar a shlánú,”¹⁰⁵ “A iníon, do chreideamh a shlánaigh thú,”¹⁰⁶ agus “Óir, gach aon duine a iarrann, glacann, agus an té a lorgann, faigheann, agus an té a bhuaileann, osclófar dó.”¹⁰⁷ Dheimhníonn na véarsaí seo go réamhchinníonn Dé A Thoil a bheith comhlíonta trí brath ar an chomhlánú de chuid freagrachta an cine daonna. Ba cheart dúinn a aithint ó na samplaí seo cé chomh mionpheannaireacht é an chuid freagrachta daonna i gcomparáid le toil agus grásta Dé, atá A chuid freagrachta. Ar an láimh eile, nuair a mheasamar an bhfíric go arís agus arís eile nach bhféadfadh na figiúirí lárnach sa deonú dul i ngleic leis a bhfreagracht, is féidir linn a thuiscint cé chomh rí-dheacair is a bhí sé dóibh chun fiú an chuid measartha beag seo a chomhlíonadh.

Alt 3 Réamhchinníúint An Cine Daona

Bhí Ádhamh agus Éabha chun a bheith sinsear maithe na daonnachta, choinníollach ar a bhfreagracht a chomhlíonadh chun bheith umhail d’aithne Dé gan na torthaí a ithe. Dá réir sin, níor réamhchinníú Dhia go hiomlán go mbeadh Ádhamh agus Éabha chun a bheith ár sinsear maithe. Glacann an rud céanna do gach duine tite: is féidir leo a bheith na daoine barrshamhlacha a réamhordaigh Dia dóibh a bheith ach amháin nuair a comhlíonann siad a bhfreagracht. Dá bhrí sin, ní réamhchinníonn Dia i dtéarmaí iomlána cén cineál duine a mbheidh siad le bheith go h-iarbhír.

Go dtí cén réime a chinníonn Dia cinniúint an duine aonair? Éilíonn comhlíonadh Toil Dé trí duine aonair go hiomlán go chríochníonn sé a fhreagracht. Dá réir sin, cé go réamhchinníonn Dia duine éigin do misean ar leith, ní mór freagracht nócha cúig faoin gcéad Dé agus freagracht cúig faoin gcéad an duine a chur i gcrích le chéile sular féidir leis an duine an misean a tugadh dó a chuir i gcrích agus Toil Dé a chomhlíonadh. Mura bhféidir an duine a bhfreagracht a chríochnú, ní féidir leis a bheith an duine gur bheartaigh Dia dó a bheith.

Mar shampla, nuair a roghnaigh Dia Maois, réamhchinnigh sé go coinníollach go nuair a gcomhlíon Maois a bhfreagracht, bheadh sé sa ceannaireacht thar na daoine roghnaithe ag dul isteach ar talamh beannaithe Canán. Mar sin féin, nuair a earráid Maois maidir le Toil Dé ag bualadh an charraig faoi dhó ag Cáidéis Bairné, theip air. Dá bhrí sin, fuair sé bás sular shroich Maois a cheann scríbe deiridh, agus níor réadú intinn Dé dó dul isteach i gCanán i gceannas ar na daoine. Nuair a roghnaigh Dia Iúdás Iscariot, réamhchinnigh sé go coinníollach go bhfanach Iúdás ina deisceabal dílis de Íosa trí a bhfreagracht a chomhlánú go dílis. Ach nuair a iompaigh Iúdás isteach i mídhílseacht, ní raibh ionchas Dé dó réadaithe, agus chríochnaigh sé suas mar fhealltóir. Nuair a d’ardaigh Dhia suas na daoine Giúdach, réamhchinnigh Dia go mbeadh siad glóirithe mar an náisiúin roghnaithe nuair a chomhlíon siad a bhfreagracht chun a chreidiúint i agus freastal ar Íosa. Mar sin féin, nuair a chuir a gceannairí Íosa chun an chros, níor éirigh leis an cinniúint réamhordaithe seo, agus scaipfead an náisiúin Giúdach.

¹⁰⁵ Séamas 5:15

¹⁰⁶ Márcus 10:34

¹⁰⁷ Matha 7:8

Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar réamhchinníú Dé dona figiúirí lárnach insan deonú athchóirithe. Is é cuspóir deonú Dé na h-athchóirithe an domhan tite a chur ar ais go hiomlán go dtí an domhan bhunúsach a bheartaitear Dé. Dá bhrí sin, cé gur féidir na hamanna a slánú bheith éagsúil, tá gach duine tite réamhchinnte chun a bheith sábhanta. Ach, mar a bhí an cás le cruthú Dé, ní féidir A deonú de slánú-obair athchóiriú-a chomhlánú ar an toirt. Tosaíonn sé ó phointe amháin agus de réir a chéile leathnaíonn amach chun an t-iomlán a chlúdaigh. Dá bhrí sin, i deonú an tslánaithe, réamhchinníonn Dia duine amháin ar dtús chun a bheith an figiúr lárnach agus ansin glaonna Sé é go dtí misean.

Cad iad na cáilíochtaí a ba chóir don duine a bheith acu le bheith tuillteanach le glaoch den sórt sin? Sa gcéad dul síos, ní mór don figiúr lárnach bheith rugadh istigh i measc na daoine roghnaithe. Ansin, fiú amháin i measc na daoine roghnaithe, ní mór dó teacht ó líne sinsearach le go leor gnóthachtaí maithe. I measc na sliocht an ginealach ilbhuaich seo, ní mór dó a bheith bhronnta leis an carachtar riachtanach. I measc iad siúd a bhfuil an carachtar riachtanach acu, ní mór dó na cáilíochtaí is gá a fhorbairt le linn a shaol óige. Ar deireadh, i measc iad siúd a fuarthas na cáilíochtaí seo, roghnaíonn Dia ar dtús an duine aonair atá ina chónaí in am agus áit is mó feiliúnach lena chuid riachtanas.

Alt 4

Léiriú de Véarsaí Bhíobla a dtugann Tacú le Teagasc Réamhchinníúint Iomlán

Go dtí seo, rinneamar anailís ar na saincheisteanna éagsúla a bhaineann le réamhchinníúint. Ar aghaidh ó seo, beidh muid ag breathnú arís ar na véarsaí bíobalta a bhfuil cuma a thabharfadh le tuiscint go bhfuil an toradh de gach gnóthas chinnte de réir réamhchinníúint absalóideach Dé agus déanfaidh muid léiriú ar a chuid bhrí.

Lig dúinn tús a chur leis an véarsa seo a leanas:

Mar na daoine a thogh sé roimh ré, cheap sé ó thús iad le bheith ina macasamhla dá Mhac féin sa tslí go mbeadh seisean ina chéadghin ar mhórán bráithre. Agus na daoine a bhí ceaptha ó thus aige is iad sin a ghlaigh sé; agus na daoine a bhí glaoite aige is iad sin a d'fhiréanaigh sé, agus na daoine a bhí firéanaithe aige, is iad sin a ghlóirigh sé.-Ró. 8:29-30

Tá réamh-fhios ag Dia, atá uilefheasach, cé aige a bhfuil na cáilíochtaí is gá chun bheith ina figiúr lárnach insan deonú na h-athchóirithe. Réamhchinníonn Dia iad siúd a bhfuil réamh-fhios aige air; ansin Iarrann sé air cuspóir an deonú a chomhlíonadh. Is é ghlaoch ar an duine freagrach Dé, ach ní thugann sé seo ina n-aonar teideal don duine chun a bheith firéanaithe roimh Dhia agus glóir a fháil. Ach amháin nuair a chríochnaíonn an duine a fhreagracht tar éis glaoch a fháil ó Dhia a bheidh sé firéanaithe agus glóirithe. Tá réamhchinníúint Dé maidir le glóiríú an duine aonair dá bhrí sin teagmhasach ar chríochnú a chuid freagrachta. Toisc nach dhéanann an véarsa bíobalta trácht ar chuid freagrachta an cine daonna, d'fhéadfadh daoine an ciall chontráilte a bhaint as chun a thuiscint go bhfuil gach gnóthaí chinneadh amháin de réamhchinníúint absalóideach Dé.

Tá sé scríofa,

“Déanfaidh mé trócaire ar mo rogha duine agus déanfaidh mé trua don duine is rogha liom chomh maith.”
Ní rud é, mar sin, atá ag brath ar thoil an duine ná ar a chuid iarrachtaí ach ar thrócaire Dé. -Ró. 9: 15-16

Mar a míníodh thuas, is Dia amháin atá réamhfhios agus a roghnaíonn an t-é is oiriúnaí do chomhlíonadh de cuspóir an deonú na h-athchóirithe. Tá sé ceart Dé duine a roghnú agus trócaire nó atrua a theaspáint dó; Ní braitheann sé seo ar chor ar bith ar toil an duine nó iarracht an duine. Scríobhadh an véarsa seo chun béim a chuir ar chumhacht agus grásta Dé.

Scríobh Pól freisin,

An amhlaidh nach bhfuil d'údarás ag an gcriadóir ar an gcré áras chun onóra agus áras chun neamhonóra a dhéanamh den chnapán céanna? -Ró. 09:21

Da mhíníodh gur thug Dia chuid freagrachta do dhaoine mar an coinníoll bunaithe ar go bhféadfadh Sé grá dóibh níos mó ná aon mbheithsine eile sa gcruthú. B'ea intinn Dé i tabhairt an coinníoll seo ná iad a dhéanamh fiúntach chun a bheith na tiarnaí an chruthú trí iad bheith ag leanniúint A nádúr cruthaitheach. Ach sháraigh dhaoine an coinníoll seo iad féin agus thiteadar. Tá siad tar éis a bheith cosúil le bruscair, oiriúnach le bheith caite ar leath taobh. I stát den sórt sin, níl aon chúis do dhaoine tite gearán a dhéanamh, is cuma conas a déileáileann Dia leo. Seo é cad a múineann an véarsa seo dúinn.

Tá sé scríofa gur grá Dia Iacób agus bhí fuath aige do Éasáú fiú nuair a bhí siad fós taobh istigh de broinn na máthar agus ní raibh aon ní déanta acu, maith nó olc. Bhí fabhraíocht ag Dia do ceann amháin acu agus mí-fabhraíocht Aige don ceann eile agus dúirt Sé le Ribeacá “Beidh an sinsear ag seirbhís don sóisear.” Cad b'ea chúis leis an fabhraíocht seo? Fabhraígh Dhia ceann amháin thar an gceann eile chun chúrsa áirithe a chur ar bun sa deonú na h-athchóirithe. Cé go mbeidh tuilleadh sonraí a phlé thíos, thug Dia mac cúpla d'Íosác, Éasáú agus Iacób, agus é ar intinn go mbheadh siad ag seasamh i n-áit Cáin agus Áibil. Bhíodar na coinníollacha a dhéanamh ar is gá chun A chuid Toil a chríochnú chun an cheart oidhreacht a deartháir sinsir a théarnaigh, a cailleadh nuair a maraíodh Cáin Áibil i teaghlaigh Ádhamh. Bhí sé i gceist ag Dhia an Toil seo a bhaint amach trí Iacób (i n-áit Áibil) bhuachan thar a dheartháir sinsir Éasáú (i n-áit Cáin). Ós rud é go raibh Éasáú i n-áit Cáin, bhí “fuath” ag Dia dó. Ós rud é go raibh Iacób i n-áit Áibil, d'fhéadfadh sé grá Dé a fháil.

Mar sin féin, sa deireadh brath cibé go theaspáinfidh Dia fabhar nó mífabhar dóibh faoi ar gcríochnaigh nó nár gcríochnaigh siad a gcuid freagrachta áirithe a thugtar dóibh. Go deimhin, toisc gur géill Éasáú go h-umhal le Iacób, bhí sé in ann ardú os cionn a coníollach roimhe de bheith fuathe ag Dhia agus beannacht ghrá Dé a fháil cothrom le Iacób. Os a choinne sin, cé go raibh Iacób ar dtús san áit chun fabhar Dé a fháil, ní bheadh sé in ann é a fháil a thuilleadh dá dteipfidh air ina fhreagracht.

Cuir daoine cosúil le John Calvin ar aird an fhoirceadal de réamhchinniúint absólóid agus iomlán, a chreidtear go forleathan, fiú i n-ár lá atá inniu ann. Greimigh said leis a leithéid de fhoirceadal mar gur chreid siad go mícheart go bhfuil comhlíonadh Toil Dé ag brath go hiomlán ar chumhacht agus obair Dé. Bhíodar aineolach faoi an ngaol fíor idir cuid freagrachta Dé agus an chuid freagrachta an cine daonna i gcomhlíonadh cuspóir an deonú na h-athchóirithe.

Críosteolaíocht

I gcás daoine tite atá ag lorg slánú, b'fhéidir go mbaineann na ceisteanna is tábhachtaí i measc an iliomad nach mór dóibh a réiteach le Chríosteolaíocht. I measc na saincheisteanna a thagann faoina scóip ná an Tríonóide, a dhéileálann leis an gcaidreamh idir Dia, Íosa agus an Spiorad Naomh, chomh maith le athbhreith agus ar an gcaidreamh idir Íosa, an Spiorad Naomh agus daoine tite. Go dtí lá atá inniu ann, níor shocraíogh riamh go soiléir na conspóidí a bhaineann leis na saincheisteanna sin. Dá bhrí sin, tá mearbhall mór i fhoirceadal Críostaí agus ar bhealaí an chreidimh. Is í an eochair i druidim leis na nithe seo ná chun tuiscint a bheith ar bun luach an cine daonna. Beidh muid ag plé an cheist seo ar dtús, mar bhunchloch i gcomhair freagairt ar na ceisteanna eile de Chríosteolaíocht.

Alt 1

Luach an Duine gur chruthaigh Cuspóir na Chruthaithe

Lig dúinn a phlé an luach a bhaineann le duine atá cuspóir a chruthú bainte amach aige nó aici; is é sin, luach Ádhamh nó Éabha i bhfoirfeachtas. Is féidir linn a leithéid luach duine a thuiscint ó pheirspictíochtaí éagsúla.

Ar dtús, tá an gcaidreamh idir Dia agus duine iomlán aibí cosúil leis an gcaidreamh idir na dhá saintréithe. Cruthaíodh an cinne daonna le intinn agus corp i cosúileacht leis na dhá-saintréithe Dé. Insan gcaoi chéanna, is féidir leis an gcaidreamh idir Dia agus duine a bhfuil foirfeachtas de character aonair bainte amach aige a chur i gcomparáid leis na tréithe sin de chuid duine, 'sé sin, idir aigne agus corp. Díreach mar go bhfuil an corp a cruthaíodh i cosúlacht leis an aigne doláimhsithe chun bheith in a pháirtí obiacht substaintiúil, cruthaíodh an duine i cosúileacht le Dia doláimhsithe chun a bheith in A pháirtí obiacht substaintiúil. Díreach mar go bhfuil aontas doscartha idir an intinn agus corp an duine fíor dírithe ar Dia, tá aontas doscartha idir Dia agus duine fíor a foirmíonn le chéile bunús ceithre seasamh. San aontas sin, bíonn taithí ag an duine ar Chroí Dé mar a chuid réaltacht féin. Le character iomlán aibí, is duine den sórt sin teampall Dé, inár féidir le Dia fanacht go leanúnach, agus a thagann chun nádúr diaga a shealbhú. Labhair Íosa faoi an staid foirfeachta seo, ag rá "Bígí foirfe, dá bhrí sin, faoi mar atá bhur nAthair neamhaí foirfe."¹⁰⁸ Dá bhrí sin, feicimid go nglacann duine atá cuspóir an chruthú bainte amach aige luach dhiaga, inchomparáide le Dia.

Sa dara áit, lig dúinn machnamh ar an luach a bhaineann le duine ó thaobh an gcríoch lenar cruthaíodh é. Chruthaigh Dia dhaoine don críche áthas a roinnt leo. Tá seilbh ag gach duine ar character aonair uathúil. Is cuma cé mhéad billiúin daoine a rugadh ar an domhain, ní bheidh an

¹⁰⁸ Matha 5:48

pearsantacht díreach céanna ag aon bheirt riamh. Is comhpháirtí obiacht substaintiúil Dé gach duine a soiléiríonn dé-tréithe Dé. Dá réir sin, is é an duine sin an t-aon cheann insan t-uilebhith ar fad ar féidir leo an ghné ar leith de nádúir Dé a spreagadh a thugann áthas Dó. Dá bhrí sin, is saol uathúil sa gcosmos é gach duine atá cuspóir na chruthú bainte amach aige. Is féidir linn a dhearbhu dá bhrí sin an fhírinne i ráiteas an mBúda, “I neamh agus ar talamh, is mise amháin an ceann cátuil.”

Sa tríú háit, lig dúinn machnamh ar an luach atá ag an duine bunaithe ar a gcaidreamh leis an t-uilebhith, mar a shoiléiriú an Prionsabal na Cruthú. Is féidir le duine atá cuspóir na chruthú curtha i gcrích aige nó aici an t-uilebhith ar fad a rialú. Le seilbh ar spiorad agus colainn araon, is féidir leis a rialú thar an domhain spiorad lena féin-spiorad agus an domhan fisiceach lena féin-fisiciúil. Leis an cine daonna ag gníomhú mar idirghabhálaithe, téinn an dá shaol isteach i gcaidreamh cómhálartach agus fabhraíonn siad cosmos aontaithe atá comhpháirtí obiachta iomlán do Dhia.

Táimid tar éis foghlaim trí Prionsabal na Cruthú go bhfuil na cruinne an nochtadh suntasach de na dhá-saintréithe an duine. Cuimsíonn spiorad duine gach gné den domhain spiorad mar a gcuimsíonn a chuid colainn gach gné den domhain fisiceach. Dá bhrí sin cuimsíonn duine a bhfuil cuspóir na chruthú curtha i gcrích na h-úsraí de gach rud sa gcosmos. Sin é an fáth go dtugtar micreacasma na cruinne ar an duine. Ar na cúiseanna sin, tá an luach na cosmas ar fad ag an duine. Is féidir linn ráiteas Íosa a thuiscint mar sin i sholais nua, “Óir cá fearde duine an domhan go léir a ghnóthú agus a anam féin a ligean ar ceal?”¹⁰⁹

Samhlaigh go bhfuil meaisín foirfe, a bhfuil gach cuid an t-aon cheann dá leithéid ar domhan, agus níl aon bhealach chun ceachtar sholáthar nó ionadú a chur in áit do aon cheann acu. Is cuma cé chomh beag nó chomh beagthábhachtach a fhéadfadh cuid amháin a bheith, tá a luach mar sin mar an gcéanna leis an meaisín iomlán. Mar an gcéanna, tá duine iomlán aibí uathúil insan gcruinne ar fad. Ní cuma cé chomh beagthábhachtach a bhféadfaidh sé bheith cosúil leis, tá a luach coibhéiseach leis an gcosmas ar fad.

Alt 2

Íosa agus an Duine gur chruthaigh Cuspóir na Cruthúchán

2.1 Ádhamh Foirfe, Íosa agus Athchóiriú an Crann na Bheatha

Is é stair an cine daonna stair an deonú na h-athchóiriú. Is í an aidhm ná cur i gcrích an Ríocht na bhFlaitheas ar domhan nuair a bheidh, ag deireadh na staire, an crann na beatha a cailleadh insan Ghairdín taghta ar ais arís. Is féidir linn a thuiscint an gaol idir Ádhamh foirfe agus Íosa trí chomparáid a dhéanamh idir crann na beatha sa Ghairdín Éidin agus crann na beatha atá le h-athchóiriú sna Laethanta Deireadh.

Mar a pléadh níos luaithe, dá réadhaigh Ádhamh an idéalach na chruthú go hiomlán, tiocfaidh sé chun bheith an crann na bheatha agus mar an gcéanna bheadh a shliocht go léir chun bheith crainn na bheatha.

¹⁰⁹ Marca 8:36

Áfach, sáraigh titim Ádhamh Toil Dé, agus ó shin i leith, tá an chine dhaonna tite ag súil le bheith athchóirithe mar chrainn na bheatha. Ós rud é nach féidir le duine tite é féin a h-athchóiriú go hiomlán mar crann na beatha lena n-iarrachtaí féin, caithfidh fear a bhfuil idéalach na chruthú réadithe aige teacht mar crann na bheatha agus gach duine a bheangú chuige fhéin. Is é Íosa an crann na beatha seo a léirítear sa Bhíobla. Bheadh Ádhamh, dá mbheadh idéalach na foirfeachta réadaithe aige leis an crann na bheatha sa Ghairdín Éidin, agus Íosa, siombalaithe ag an crann na beatha i nApacailipsis Eoin, comhionann sa chiall go raibh cuspóir na chruthú réadaithe acu. Dá réir sin, bheadh siad comhionann i luach.

2.2 Íosa, An Cine Daonna agus Comhlíonadh Cuspóir na gCruthúchána

Lig dúinn luach Íosa a chur i gcomparáid leis sin de dhuine de carachtar aonad foirfe. Maidir leis cuspóir na chruthú, tá duine iomlán aibí foirfe mar go bhfuil Dia foirfe. Leis an nádúr dhiaga céanna le Dhia, tá sé lómhara éigríochtach. Ós rud é gur neach síoraí Dhia, caithfidh duine a chruthaíodh chun a bheith A pháirtí obiacht inchollaithe i foirfeachta saol síoraí bheith aige freisin. Tá duine iomlán aibí uathúil insan gcosmas ar fad. Tuilleadh-níos mó, ós rud é go bhfuil sé an Tiarna thar an domhain nádúra ar fad, nach féidir a luach iomlán a bhaint amach gan é, tá sheilbh aige ar luach na gcosmas.

Níl aon luach níos mó ná é sin de dhuine atá idéalach na chruthú bainte amach aige. Is é seo luach Íosa, a bhain amach go cinnte an luach insamhlaithe is airde. Tá an creideamh coinbhinsiúnach Críostaí i dhiagras Íosa dea-bhunaithe mar gheall ar, mar duine foirfe, tá Íosa go hiomlán aontaithe le Dhia. Ní laighdfíonn an dearbhú a luach in aon chor nach Íosa aon duine eile seachas fear a bhfuil cuspóir na chruthú bainte amach aige. Go deimhin, ardíonn Prionsabal na Cruthú luach fíor gach daoine a comhlíonann cuspóir na chruthú go leibhéal coimheasta le Íosa.

Lig dúinn scrúdú a dhéanamh anois ar roinnt fianaise bíobalta a thugann tacú leis an seasamh go bhfuil Íosa fear a bhfuil cuspóir na chruthú comhlíonta aige. Tá sé scríofa:

Mar níl ann ach aon Dia amháin, agus níl ann ach an t-aon idirghabhálaí amháin idir Dia agus an cine daonna, mar atá an duine Críost Íosa – I Tiom. 2: 5

Faoi mar a rinneadh peacaigh de mhórán trí easumhlaíocht an aon duine amháin [Ádhamh], ar an gcuma chéanna déanfar fíréin de mhórán trí umhlaíocht an aon duine amháin [Íosa]. - Romh 5:19

Faoi mar is duine amháin faoi deara an bás [Ádhamh] is duine amháin faoi deara aiséirí na marbh chomh maith. [Íosa] -I Cor. 15:21

Mar tá an lá ceaptha aige ina dtabharfaidh sé breithiúnas de réir an chirt ar an domhan iomlán; agus tá fear roghnaithe aige chuige...”-Gníom 17:31

Dá bhrí sin, léiríonn an Bíobla go soléir gur fear é Íosa. Thar aon ní eile, bhí ar le teacht mar duine go bhféadfadh sé a bheith an Tuismitheoir Fíor a féidir athbhreith a thabhairt don cine daonna.

2.3 An bhfuil Íosa Dia é Fhéin?

Nuair a d'iarr Pilib ar Íosa: “A Thiarna, taispeáin dúinn an tAthair agus is leor dúinn sin.”¹¹⁰ Dúirt Íosa leis: “An té a chonaic mise, chonaic sé an tAthair. Conas, mar sin, a deir tú: ‘Taispeáin dúinn an tAthair’? Nach gcreideann tú go bhfuilimse san Athair agus an tAthair ionamsa? Tá sé scríofa faoi Íosa, “Bhí sé ar an saol agus is tríd a rinneadh an saol, agus níor aithin an saol é.”¹¹¹ Dúirt Íosa freisin: “Amen, Amen, a deirim libh, sula raibh Abrahám ann, táimse ann.”¹¹² Bunaithe ar na versaí bíobalta seo, chreid go leor Críostaithe go bhfuil Íosa Dia, an Cruthaitheoir.

D’fhéadfar Dia a thug ar Íosa toisc, mar fear a bhfuil cuspóir na chruthú réadaithe aige agus atá ina chónaí i n-aontas le Dia, tá nádúr dhiagach aige. Mar sin féin, níl sé Dia É féin. Is féidir smaoinreamh ar an gcaidreamh idir Dia agus Íosa mar analógach leis an gcaidreamh idir an intinn agus an corp. Toisc go bhfuil an corp an comhpháirtí obiacht suntasach don intinn, le cosúileacht leis an intinn, agus ag gníomh i naontas leis an intinn, is féidir é a thuiscint chun a bheith dara féin an intinn; ach ní an intinn é fhéin. De réir analaí, ós rud é go bhfuil Íosa ar aon le Dia agus ionchollú Dhia, d’fhéadfaidh é a fhorléiriú mar dara féin Dia; ach ní Dia é. Is fíor go bhféadfaidh rá faoi eisin a chonaic Íosa go raibh Dia feicthe aige, ach ní raibh sé i gceist ag Íosa trí é seo a rá go raibh eisean Dia é fhéin.

Tagraíonn an Bhíobla faoi Íosa mar feoil déanta as an bhriathar. Ciallaíonn an véarsa seo gur é Íosa ionchollú an Bhriathair; ‘sé sin, fear ina dtagann an Bhriathar chun bheocht. Léimid go rinneadh gach rud atá déanta tríd an Bhriathar, agus freisin, go rinneadh an domhan trí Íosa. Dá réir sin, is féidir a rá gurbh é Íosa an cruthaitheoir. Chun tuiscint a fháil ar ciall na véarsaí seo, meas go bhfuil na cruinne i gcomhréir leis Prionsabal na Cruthú an nochtadh substaintiúla de nádúr inmheánach agus foirm seachtrach an duine le caractar foirfe. Tá gnéithe go léir na cruinne imchochlaithe i duine iomlán aibí agus bíonn siad athshondach timpeall air. Sa chiall seo, is féidir a rá gur cruthaíodh na cruinne trí duine idéalach foirfe. Ina theannta sin, bheartaigh Dhia go mbheidh an cine daonna na cruthaitheoirí agus tiarnaí ar an domhan nádúrtha trí iad a cumhdaigh le caractar agus cumhachtaí an Cruthaitheoir; tá iad seo le bheith réadaithe nuair a shroicheann siad foirfeachtas tríd a fhreagracht a geomhlíonadh. Le feiceáil ón taobh seo, tá na véarsaí in aontas lenár dtuiscint ar Íosa mar an fear atá cuspóir na chruthú comhlíonta aige; ní léiríonn siad go bhfuil Íosa an Cruthaitheoir é fhéin.

Dúirt Íosa freisin, “Amen, Amen, a deirim libh, sula raibh Abrahám ann, táimse ann.”¹¹³ Ba é Íosa shliocht Abrahám. Ach fós i ndáil le deonú na h-athchóirithe, ba é Íosa sinsear Abrahám toisc, mar an ceann a tháinig chun athbhreith a thabhairt do gach den chine daonna, tháinig sé i seasamh a gcéad sinsear. Ba chóir dúinn a thuiscint nárbh chiall Íosa leis an ráiteas seo go bhfuil sé Dia é féin. Fhaid is a bhí sé ar dtalamh, ní raibh Íosa fear le aon éagsúlach ó aon duine againn ach amháin i gcás an bhfíric go raibh sé gan an bhun-pheaca. Fiú sa domhan spiorad, inár bhfan sé óna h-aiséirí, chónaíonn Íosa mar spiorad, mar a dhéanann dá dheisceabail. S’ é an t-aon difríocht eatarthu ná go bhfanann Íosa mar spiorad dhiaga, ag brúchtáil gathanna iontach an tsolais, agus a dheisceabail, mar spioraid bheatha, ag tabhairt scáil don solas.

Tá sé scríofa go óna h-aiséirí, tá Íosa ag idirghuí dúinn os comhair amach Dia mar a rinne sé nuair a bhí sé ar dtalamh. Dá mbheidh Íosa Dia, conas a d’fhéadfaidh sé idirghuí dúinn os comhair amach é fhéin? Ina theannta sin, thug Íosa “Athair,” ar Dhia, ag admháil nach raibh sé Dia é fhéin. Dá mbheidh Íosa Dia, conas a d’fhéadfaidh sé a bheith i gcathú ó Sátan, mar a bhí Íosa?

¹¹⁰ Eoin 14:8-10

¹¹¹ Eoin 1:10

¹¹² Eoin 8:58

¹¹³ Eoin 8:58

Is féidir linn a thabhairt i gcrích le críochnaitheacht nach raibh Íosa Dia é féin óna bhfocail a dinis sé ar an chros, “A Dhia, a Dhia, cén fáth ar thréig tú mé?”

Alt 3

Íosa agus Daoine Uabhair

Níl aon rud de luach dhuine fíor a bhfuil cuspóir na cruthú curtha i gcríoch aige ag duine tite. Ina ionad sin, tá sé tite go leithéid de stádas comh íseal sin go breathnaíonn sé suas go dtí na h-aingeal, a cruthaíodh le bheith ina h-íochtarán dó. Ar an láimh eile, mar gheall gur tháinig Íosa leis an luach iomlán de dhuine fíor a bhfuil cuspóir na cruthú comhlíonta aige, “tá gach ní curtha faoi chois aige.”¹¹⁴ Tá duine tite leis an bhun-pheaca salach leis an ainriocht trínar féidir Sátan ionsaí air. Ar an láimh eile, ní raibh ag Íosa, gan aon bhun-pheaca, aon ainriocht istigh dó fhéin a ligfidh Sátan é a h-ionradh. Ní féidir le duine tite Toil agus Croí Dé a thuiscint. Ar a mhéad, ní féidir leis a ghabháil ach éachtaint dóibh. I gcodarsnacht leis sin, ní hamháin gur thuig Íosa Croí agus Toil Dé go maith, mhothaigh sé freisin Croí Dé mar a réaltacht féin ina saol laethúil. Tá beagnach tada de a bhun-luach ag duine chomh fada agus a bhfanann sé sa stát tite. Más rud é, áfach, go raibh sé le bheith athshaolaithe go spioradálta agus fisiciúil trí Íosa, an Tuismitheoir Fíor, agus teacht chun bheith a páiste maith glanta den bhun-pheaca, bheadh sé athchóirithe mar duine fíor a bhfuil cuspóir na chruthú foirfe aige, ar nós Íosa Críost é féin. Bheadh a chaidreamh le Íosa ansin cosúil leis an gcaidreamh daonna atá ag linbh lena tuismitheoir. Cé go mbeidh a gcaidreamh a choimeád ar bun i gcónaí ar an t-ordú ingearach idir tuismitheoir agus páiste, ní difríonn a gcuid bhun-luachanna i laghad. Dá bhrí sin, is é Críost an ceann na heaglaise, agus táimid a chorp agus ball. Is é Íosa an príomh teampall, agus is muidne na brainse teampaill. Is é Íosa an fhíniúin, muidne na géaga. Tá muidne, na péacáin olóige fiáin, le bheith fréamhithe le Íosa, an crann olóige fíor, sular féidir linn a bheith crainn olóige fíor muid féin. Dá réir sin, ar a thugtar Íosa dúinn “mo chairde,” agus tá sé scríofa go “ach nuair a fhoilseofar é, is feasach sinn go mbeimid ina chosúlachtsan.” Is Íosa amháin na “chéad torthaí,” ach ar fhilleadh dó, táimid a bhaineann leis Críost le bheith na céad cinn eile.

Alt 4

Athbhreith agus an Tríonóide

Fanann fhoirceadal na Tríonóide ar cheann de na hábhair is mistéireach sa diagacht Chríostaí. Ina theannta sin, an fhoirceadal gaolmhar de athbhreith, cé is cosúil go gcruthaíonn sé soiléir do chách, ní mór freisin noctadh níos doimhne. Scrúdóimid na fhoirceadail sa roinn seo.

4.1 Athbhreith

4.1.1 Íosa agus an Spiorad Naomh agus a Misean chun Athbhreith a Thabhairt

¹¹⁴ 1 Cor 15:27

Dúirt Íosa le Niocodaemas, “mura nginfear duine athair ní féidir dó ríocht Dé a fheiceáil.”¹¹⁵ Ciallaíonn athbhreith chun a bheith rugadh an dara huair. Cén fáth a gcaithfidh daoine tite bheith rugadh a nua?

Dá mbheidh idéalach na chruthú réadaithe ag Ádhamh agus Éabha agus má thánadar chun bheith na Tuismitheoirí Fíor na daonnachta, bheadh páistí maith gan bhun pheaca iompartha acu agus an Ríocht na bhFlaitheas ar domhan formálta. Áfach, thit Ádhamh agus Éabha agus thánadar chun bheith tuismitheoirí olc, ag iolrú páistí olc a chruthaigh an ifreann seo ar domhan. Dá réir sin, mar a dúirt Íosa le Niocodaemas, ní féidir daoine tite Ríocht Dé a fheiceáil mura rugadh ar dtús as an nua iad-mar leanáí gan bhun-pheaca.

Ní féidir linn bheith rugadh gan tuismitheoirí. Cé, ansin, atá na dea-tuismitheoirí trínar féidir linn bheith rugadh arís, glanta de bhun pheaca agus in ann dul isteach i Ríocht Dé? Ní féidir le tuismitheoirí leis an bhun-peaca breith a thabhairt do leanáí maith gan bhun-peaca. Cinnte, tá sé dodhéanta tuismitheoirí gan pheaca a fháil i measc an cinne daonna tite. Ní mór do na tuismitheoirí seo teacht anuas ó neamh. B’a é Íosa an Tuismitheoir a tháinig ó neamh. Tháinig sé mar an Athair Fíor chun athbhreith a thabhairt do dhaoine tite, ag claochlú iad isteach i leanáí maith, imghlanta ó thalamh de bhun peaca agus oiriúnach Ríocht na bhFlaitheas ar domhan a thógáil. Dá bhrí sin, tá sé scríofa sa Bhíobla, “Moladh le Dia agus Athair ár dTiarna Íosa Críost! D’athghin sé sinn as ucht a mhórhócaire, trí aiséirí Íosa Críost ó mhairbh, chun bheomhuíne...”.¹¹⁶ Tháinig Íosa mar an Athair Fíor a theip Ádhamh chun bheith. Ar an gcúis sin, labhraíonn an Bíobla air mar “an Ádhamh deireadh” agus an “Athair Síoraí.”

Áfach, ní féidir le athair ina n-aonar breith a thabhairt do leanáí. Ní mór go mbeadh Máthair Fíor, chomh maith le Athair Fíor, do pháistí tite a bheith athbhreithe mar leanáí maith. Tháinig an Spiorad Naomh mar an Máthair Fíor. Sin é an fáth a dúirt Íosa le Niocadaemas nach féidir aon duine dul isteach i Ríocht Dé mura mbeidh sé rugadh as an nua tríd an Spioraid Naomh.

Is iomaí a fuair an taispéanadh go bhfuil an Spiorad Naomh baininscneach. Is é seo mar tagann an Spiorad Naomh mar an Máthair Fíor nó an dara Éabha. Ós rud é go bhfuil an Spiorad Naomh an ghné baininscneach de dhiagacht, gan glacadh léi ar dtús ní féidir linn dul os comhair Íosa mar a bhrídeacha. De bharr bheith baininscneach, sólásaíonn agus bogann an Spiorad Naomh croí na daoine. Glanann sí pheaca daoine, mar sin ag íoc don pheaca a rinne Éabha. Oibríonn Íosa, an Tiarna firinscneach, i neamh (yang), fhaid is a n-oibríonn an Spiorad Naomh, a chontrapháirt baininscneach, ar an domhain (yin).

4.1.2 Íosa agus an Spiorad Naomh agus Déthréithe An Logos

Is é Logos an Gréigis do “prionsabal réasúnach” nó “an Bhriathair.” Léiríonn an Bíobla gur comhpháirtí obiacht é an Logos do Dhia, ag gabháil i gcaidreamh cómhálartach l’Eisean. Ós rud é go bhfuil Dia, an comhpháirtí subiacht don Logos, i mbheithsine le dhá saintréithe, ba cheart

¹¹⁵ Eoin 3:3

¹¹⁶ 1 Peadar 1:3

don Logos mar a pháirtí obiachta a bheith comhdhéanta freisin de dhá saintréithe. Dá bheadh an Logos gan dhá saintréithe, ní bheadh gach rud a dhéanfar tríd é comhdhéanta de dhá saintréithe. Cruthaíodh Ádhamh agus Éabha, na comhpháirtithe obiachta ionchollaithe Dé i n-íomhá, ar leith as na dhá saintréithe den Logos.

Dá mbheadh Ádhamh mar fear a réadaigh idéalach na cruthúchán agus a tháinig le bheith mar crann na beatha, agus dá mbheadh Éabha mar bhean a réadaigh idéalach na cruthúchán agus chomhlíon an chrann fhios na maitheasa agus an oilc, bheadh siad a sheasamh le chéile mar Tuismitheoirí Fíor an chine daonna. Bheadh na trí beannachtaí móra Dé comhlíonta acu agus bhunaigh de Ríocht Dé ar domhan. Ina áit sin, mar gheall gur thiteadar, tháinig an domhain seo chun bheith mar ifreann ar dtalamh. Mar sin, chun athbhreith a thabhairt do dhaoine tite, tháinig Íosa mar an dara Ádhamh, Athair Fíor an cine daonna, leis an misean siombalaithe ag an crann na beatha. É seo bheith an cás, nárbh chóir go dtiocfaidh freisin an Máthair Fíor an chine daonna, an dara Éabha leis an misean siombalaithe ag an chrann fhios na maitheasa agus an oilc? Is í an ceann atá tagaithe mar an Máthair Fíor chun athbhreith a thabhairt do dhaoine tite an Spiorad Naomh.

4.1.3 Athbhreith Spioradálta trí Íosa agus an Spiorad Naomh

Tá saol nua a rugadh trí grá na dtuismitheoirí. Nuair a chreideann muid in nÍosa mar an tSlánaitheoir trí inspioráid an Spioraid Naoimh, fhaighimid an grá na Tuismitheoirí Fíor spioradálta, a ghintear trí thabhairt agus a ghlacadh idir Íosa, an Athair Fíor spioradálta, agus an Spiorad Naomh, an Máthair fíor spioradálta. Tríd an grá seo, tá saol nua indoirt isteach ionainn, agus ár spioraid athbhreithe mar féin nua. Is é seo athbhreith spioradálta. Mar sin féin, ós rud é gur thit an cine daonna araon go spioradálta agus go fisiciúil, ní mór dúinn a bheith nithe ón bhun pheaca trína bheith rugadh arís go spioradálta agus fisiceach. Caithfidh Críost teacht ar ais go dtalamh chun slánú fisiciúil a dheonú do na daonnachta, atá le bheith réadaithe trínar athbhreith fisiciúil.

4.2 An Tríonóide

Dar leis an Prionsabal na Chruthaíocht, tá cuspóir Dé A chruthaíocht críochnaithe bunaithe ar an bhunús ceithre sheasamh, a bhunaítear trí na críche trí obiachta a chomhlíonadh trí ghníomhaíocht foinse-roinnt-aontas. D'fhonn an cuspóir na chruthú a chomhlíonadh, seasann Íosa agus an Spiorad Naomh roimh Dhia mar chomhpháirtithe obiachta a léiríonn ar leithligh na dhá saintréithe Dé. Aontaíonn siad trí thabhairt agus ghlacadh le chéile le Dia ag an lár agus foirmeáileann siad an bunús ceithre seasamh. Dá bhrí sin, tagann Dia, Íosa agus an Spiorad Naomh le chéile mar aon, agus comhdhéanann an aontas seo an Tríonóide.

Ó thús, b'ea cuspóir Dé do chruthú Ádhamh agus Éabha ná tríonóide a foirmeáil trí iad a thógáil chun a bheith na Tuismitheoirí Fíor an cine daonna aontaithe i chomhchuí mar fear agus bean láraithe ar Dhia i mbonn ceithre seasamh. Más rud é nár thit Ádamh agus Éabha, ach rinneadar an tríonóide seo le Dhia agus tháineadar chun bheith na Tuismitheoirí Fíor a d'fhéadfadh páistí maithe a h-iolrú, d'fhéadfadh a sliocht freisin teacht chun bheith fir agus mná céile maith le Dia mar lár a saol. Dá bhrí sin bheadh tríonóide le Dia déanta ag gach lánúin. Bheadh an Ríocht na bhFlaitheas ar domhan ag chomhlíonadh na trí beannachtaí móra Dé le bheith réadaithe an tráth

sin. Ina h-ionaid sin, nuair a thit Ádhamh agus Éabha, rinneadar bunús ceithre seasamh le Sátan mar a lár; i bhfocail eile, rinneadar tríonóide tite le Sátan. Mar an gcéanna tá a sliocht tar éis leanúint ar aghaidh ag fhoirmiú tríonóide láraithe ar Sátan, agus mar sin a tógadh sochaí truaillithe agus mímhorálta.

Ó am an Titim, tá Dia ag obair don lá nuair a d'fhéadfadh Sé athbhreith a thabhairt do dhaoine, dul isteach i agus bheith páirteach leo i tríonóide Leis féin. Ar son na críche sin, bhí Sè i gceist ag Dia Íosa agus a Brídeach a h-árdú mar an dara Ádhamh agus Éabha chun a bheith na Tuismitheoirí Fíor na daonnachta. Mar sin féin, ní d'fhéadfadh an Íosa aiséirithe agus an Spiorad Naomh i n-aontais le Dia fhoirmeáil ach tríonóide spioradálta. D'fhéadfadh siad a chomhlíonadh ach an misean spioradálta de Thuismitheoirí Fíor. Dá bhrí sin, tá Íosa agus an Spiorad Naomh ag tabhairt athbhreith spioradálta do dhaoine de chreidimh mar a leanáí spioradálta, ag athchóiriú iad go tríonóide spioradálta.

Ní mór do Críost filleadh ar ais sa colainn agus a Bhríde a h-aimsigh. Foirmeálaí siad ar an domhan tríonóide foirfe le Dia agus tiocfaidh chun a bheith Tuismitheoirí Fíor go spioradálta agus fisiciúil. Beidh siad á thabhairt athbhreith do dhaoine tite go spioradálta agus fisiciúil araon, ag baint asta a bhun-peaca agus ag cur iad ar a gcumas tríonóide a thógáil ar an dtalamh le Dia mar an lár. Nuair a bhíonn daoine tite athchóirithe go dtí an pointe inár féidir leo fíor bhoinn ceithre seasamh a bhunú dírithe ar Dhia, beidh siad in ann sa deireadh Ríocht na bhFlaitheas ar domhan a thógáil inár bhféidir leo na trí beannachtaí móra Dia á gcomhlíonadh.

Cuid II

Réamhrá do Athchóiriú

Tagraíonn an deonú na h-athchóirithe le obair Dé chun daoine a h-athchóiriú go dtí ár mbun-stáit neamhtite, ionas gur féidir linn cuspóir na cruthú a chomhlíonadh. Mar a phléadh i gCuid I, thit an cine daonna ó bharr an chéim fás agus bhíodar faoi tiarnas Sátan riamh ó shin. I nfhonn an cine daonna a h-athchóiriú oibríonn Dia chun tionchar Sátan a ghearradh amach. Ach, mar a míníodh sa Chríosteolaíocht, ní mór dúinn an bhun-pheaca a bhaint sular féidir linn bannaí Sátan a scoith agus athchóiriú chuig an stát roimh an Titim. Tá sé seo indéanta ach amháin nuair atáimid rugadh as an nua tríd an Meisias, an Tuismitheoir Fíor. Chun a mhíniú níos mó: ní mór dúinn ar dtús dul trí chúrsa chun an diabhal a scaradh uainn féin. Déanaimid é seo i n'fhonn an

staid céanna i bhfoirm a h-athchóiriú leis an leibhéal spioradálta a bhí bainte amach ag Ádhamh agus Éamha roimh an Titim-barr an chéim fás. Ar an bunús seo, táimid le glacadh leis an Meisias agus a bheith athshaolaithe, agus mar sin bheith athchóirithe go hiomlán go bhun-staid na daonnachta roimh an Titim. Ar deireadh, trí an Meisias, ba chóir dúinn leanúint ar aghaidh lenár bhfás chun aibíochta nuair is féidir linn cuspóir na chruthaíocht a ghomhlíonadh.

Ós rud é gur obair ath-chruthú Dé an deonú na h-athchóirithe, a bhfuil mar a sprioc an gcomhlíonadh de cuspóir na chruthú, oibríonn Dia an deonú seo de réir A bPrionsabal. Le linn cúrsa an deonú na athchóiriú, tugtar an Prionsabal na h-Athchóiriú ar an prionsabal seo. Lig dúinn staidéar a dhéanamh ar an gcaoi a mbeidh an deonú na h-athchóiriú comhlíonta.

Alt 1

An Prionsabal na h-Athchóiriú trí Slánaíochta

1.1 Athchóiriú trí Slánaíochta

Sula pléimid an Prionsabal na Athchóiriú trí Slánaíochta, ní mór dúinn a thuiscint ar dtús i cén áit, mar gheall ar an Titim, ar tháinig dhaoine chun seasamh maidir le Dia agus Sátan araon. Más rud é nár thit an chéad sinsear daonna ach bhaineadar amach foirfeachtas agus tháineadar le bheith mar aon i gcroí le Dia, ansin bheadh siad ina gcónaí ag baint ach amháin le Dhia. Mar sin féin, mar gheall ar a dTitim, ceangail siad i ghaol fola le Sátan, a cuir iallach orthu déileáil leis chomh maith. Díreach tar éis an Titim, cé go raibh an bhun pheaca ag Ádhamh agus Éabha ach fós ní raibh aon gníomhais maith nó olc déanta acu ina dhiaidh sin, fuair iad féin san áit ina raibheadar leath bealaigh idir Dia agus Sátan ina raibheadar ag baint leis an dhá. Mar iarmhairt air sin, tá gach dena sliocht freisin san áit leath bealaigh. Tóg, mar shampla, duine sa domhain tite nach chreideann in nÍosa ach a leanann ar aghaidh ag caitheamh saol choinsiasach. Chomh bhfad is a leanann sé ar aghaidh ag caitheamh saol dea-bheatha, ní féidir Sátan é a tharraingt isteach i n-ifreann; ach fós ní féidir le Dia é a thabhairt chuig Parthas ach an ioraid, chomh fada nach gchreideann sé i nÍosa. Tá sé fós ag fanacht i n-áit leath bealaigh. Críochnaíonn a spiorad suas ag fanacht i réigiún idirmheánach den domhan spiorad nach bhfuil Parthas ná ifreann.

Conas a scaireann Dhia Sátan ó dhaoine tite a sheasann san áit leath bealaigh? Baineann Sátan leo ar bhonn a nasc leo tríd folaíocht. Dá bhrí sin, go dtí go ndéanann daoine coinníoll trínar féidir le Dhia iad a h-éileamh mar A chuid fhéin, níl aon bealach gur féidir Dhia iad a h-athchóiriú go dtí an taobh neamhaí. Ar an láimh eile, aithníonn Sátan go bhfuil Dia an Cruthaitheoir na cine daonna. Ach amháin má fhaigheann Sátan coinníoll éigin trínar féidir leis dhuine tite a h-ionsaí, ní féidir leis ach ioraid é a h-éileamh go treallach chuig a thaobhsa. Dá bhrí sin, rachaidh duine tite go dtí taobh Dé má dhéanann sé coinníollacha maith agus go taobh Sátan má dhéanann sé coinníollacha olc.

Mar shampla, nuair a bhí teaghlach Ádhamh san áit lár bealaigh, treoir Dhia do na pháistí, Cáin agus Áibil, íobairtí a thairiscint go bhféadfadh siad teacht isteach i n-áit ina bhféadfadh Dia A dheonú a h-obraigh tríothu. Ach mar gheall gur mharaigh Cáin Áibil, rinneadh an coinníoll a thug deis do Sátan iad a h-éileamh in ionad. Chuir Dia Íosa do dhaoine tite fhonn is go bhféadfadh siad seasamh ar taobh Dé trí an choinníoll de chreidiúint leis. Ar an drochuair, nuair a tháinig sé, dhiúltaigh go leor dó agus d'fhanadar ar thaobh Sátan. Is é seo an fáth go bhfuil Íosa an dá de Slánaitheoir agus an Tiarna na bhreithiúnas araon.

Cad, ansin, atá an bhrí le athchóiriú trí slánaíochta? Nuair a cailleann duine a h-áit nó stáit bhunúsach, ní mór dó roinnt coinníoll a dhéanamh chun é a h-athchóiriú. Tugtar slánaíochta air, nuair a ndéanfar cibé coinníollacha aisíoc mar seo. Mar shampla, le dea-cháil, seasamh nó sláinte cailte a ghnóthú, ní mór an iarracht a dhéanamh is gá nó an bpraghas dlite a íoc. Abair go dtagann beirt a raibh grá acu dá chéile uair amháin chun bheith ar théarmaí dona; ní foláir dóibh roinnt coinníoll athmhuintearas a dhéanamh roimh féidir an grá a thaithin leo roimhe a h-athbheochaint. Sa slí chéanna, tá sé riachtanach do dhaoine a bhfuil titim ó ghrásta Dé isteach i n-éilliú, choinníoll éigin a gcomhlíonadh sular féidir iad a chur ar ais chuig a seasamh fíor. Tugaimid athchóiriú trí slánaíocht ar an bpróiseas seo athchóiriú den bhun stáit agus seasamh trí coinníollacha a dhéanamh, agus tugaimid choinníoll slánaíocht ar an coinníoll déanta. Tugtar an deonú athchóiriú trí slánaíochta ar obair Dé chun daoine a h-athchóiriú chuig a n-fíor stáit, neamhtite trí coinníollacha slánaíochta a bheith á gcomhlíonadh acu.

Cén comparáid atá ag choinníoll slánaíocht leis luach an méid a bhí cailte? Is féidir linn freagairt trí liostú na trí chineál seo de na coinníollacha slánaíochta a leanas.

Is é an chéad ceann ná choinníoll slánaíocht combhionann a gcomhlíonadh. Sa chás seo, tá athchóiriú bainte amach trí choinníoll slánaíochta ar phraghas atá combhionann le luach an méid a bhí cailte nuair a d'imigh duine as an bhun-staid nó stáit. Is iad achtanna aisig nó cúiteamh coinníollacha slánaíochta den chineál seo. Tagraíonn an véarsa "súil ar shúil, fiacail ar fhiacail, lámh ar lámh, cos ar chois,"(eaxodus 21:24) leis an gcineál coinníoll slánaíochta seo.

Is é an dara ceann ná choinníoll slánaíocht níos lú a dhéanamh. Sa chás seo, tá athchóiriú bainte amach trí choinníoll slánaíochta a dhéanamh ar phraghas faoi bhun luach an méid a bhí cailte. Mar shampla, nuair atá fiach ollmhór dlíte ag duine, má léiríonn an creidiúnaí dea-thoil ag maitheach cuid den fhiachas, ansin is féidir leis an bhféichiúnaí a íoc ar ais níos lú ná an méid iomlán agus fós an fiach ar fad a shásamh. Is é an sampla den scoth de seo ná an fhuascailt tríd an chros. Ach amháin trí choinníoll slánaíochta beag de chreidimh in nÍosa a gcomhlíonadh, a fhaighimid an grásta i bhfad níos mó an tslánaithe, a thugann teideal dúinn a bheith rannpháirteach le nÍosa san aiséirí céanna. De réir an riocht slánaíocht de baisteadh le uisce a dhéanamh is féidir linn a bheith rugadh go nua go spioradálta trí Íosa agus an Spiorad Naomh. Ina theannta sin, trí píosa aráin agus cupán fíona a ghlacadh ag an sacraimint Chomaoineach, fhaighimid an grásta lómhar de glacadh páirte i gcor agus fola Íosa. Samplaí de choinníollacha slánaíochta lú iad seo go léir.

Is é an tríú ceann ná choinníoll slánaíocht níos mó a dhéanamh. Nuair nach n-éiríonn le duine coinníoll slánaíochta lú a shásamh, ní mór dó coinníoll slánaíocht eile a dhéanamh chun filleadh ar an bhun-stát, an uair seo ar phraghas níos mó ná an chéad uair. Mar shampla, mar rinne Ábraham botún nuair a tairiscint sé an íobairt de chol, reithe agus bearach, bhí air coinníoll slánaíochta níos fearr a dhéanamh do cheartú a theip. Dá bhrí sin d'iarr Dia dó a mhac amháin Isaac a thairiscint mar an íobairt. Sa lá de Maois, nuair a theip ar na h-Iosraelíteach a chreidiúint i gealltanais Dé le linn a daichead lá spiadóireacht i dtalamh Canaan, bhí ortha choinníoll slánaíochta níos mó a gcomhlíonadh, ag fánaíocht sa bhfásach le daichead bliain, ríomha mar bhliain amháin do gach lá den misiúin spiadóireacht teipthe.

Cén fáth go bhfuil coinníoll slánaíochta níos mó riachtanach nuair atá coinníoll slánaíochta curtha ar mbun don dara huair? Pé uair a dhéanfaidh figiúr lárnach i deonú Dé dara iarracht coinníoll slánaíochta a chomhlíonadh, ní mór dó a coinníoll slánaíochta féin nár chomhlíonadh a gcomhlíonadh; ina theannta sin, ní mór dó aisig a dhéanamh de bharr teipeanna na ndaoine a tháinig os a chomhair.

Ar aghaidh, lig dúinn staidéar a dhéanamh ar an modh chomhlíonadh do coinníollacha slánaíochta. Do dhuine ar bith a chur ar ais chuig an bun post nó stáit ónar thit sé, ní mór dó coinníoll slánaíochta a dhéanamh trí cúrsa a botún a aisiompú. Mar shampla, mar gheall gur cáineadh na daoine roghnaithe Íosa agus chuireadar chuig an chros é, chun a bheith shábháilte agus cuirthe ar ais chuig a mbun-staid mar fire Dé, ní mór do na daoine roghnaithe dul ar an mbealach os coinne: grá a thabhairt d'Íosa agus an chros a h-iompar go toilteanach ar a shonn. Is ba chúis le seo a tháinig an Chríostaíocht chun bheith reiligiún de mairtíreachta. Ina theannta sin, thug cine daonna eolchaire ollmhór le Dia trí A thoil a h-éigniú agus titim. Chun é sin a h-athchóiriú trí slánaíochta, ní mór dúinn iarracht a dhéanamh chun ár mbun-nádúr íon a fháil ar ais agus croí Dé a gcompord trí cónaí i ngéilleadh leis Toil Dé. Mar an gcéanna, mar gheall gur thréig an chéad Ádhamh Dia, críoch a shliocht suas i mbrollach Sátan. Dá réir sin, d'fhonn Íosa, an dara Ádhamh, daoine a thógáil amach as brollach Sátan agus iad a fillleadh ar ais do Dhia, bhí air Dhia a h-adhrú agus onóirú, fiú tar éis dó bheith tréighthe Aige. Is é seo an chúis casta taobh thiar tréigean Dé d'Íosa ar an crois. Ar deireadh, fhorchuireann náisiúin dlíthe pionós ar choirpigh d'fhonn coinníollacha slánaíochta a leagan amach leis an cúis chun ord a choimeád sa tsochaí.

Cé ba chóir coinníollacha slánaíochta a dhéanamh? Níos luaithe, d'fhoghlamar gur chóir dhaoine teacht chun bheith foirfe trí a bhfreagracht a chomhlíonadh; ansin bheadh an t-údarás acu a rialú fiú na haingil. Ach theip an chéad sinsear daonna ina bhfreagrach agus mar sin thiteadar go stát ina raibh siad faoi cheannas Sátan. Chun éalú ó forlámhas Sátan agus chun a bheith curtha ar ais chuig an stát ina riailíonn muid os cionn dó, ní mór dúinn sinn féin na coinníollacha slánaíochta is gá a chomhallann mar ár chuid freagrachta.

1.2 An Bhunús don Meisias

Tagann an Meisias mar an Tuismitheoir Fíor na daonnachta óir is ní féidir ach eisean an bhun peaca a bhaint trí athbhreith a thabhairt chuig na daonnachta, a bheirtear ó thuismitheoirí tite.

I n'fhonn is go mbeidh daoine tite in ann bheith athchóirithe ar ais go dtí a mbun-staid, ní mór dúinn glacadh leis an Meisias. Sular féidir linn a fháil ar an Meisias áfach, ní mór dúinn a bhunús ar dtús an bunús don Meisias.

Cad iad na coinníollacha slánaíochta ag teastáil le haghaidh an bunús don Meisias a bhunú? Leis an cheist seo a fhreagairt, ní mór dúinn a thuiscint ar dtús conas a raibh Ádhamh le réadú an cuspóir na chruthú agus conas a theip air é a dhéanamh, toisc go bhfuil an coinníoll de slánaíochta déanta trí aisiompú ó cúrsa an imeacht ón gcosán bhunúsach.

Do Ádhamh a bhaint amach an cuspóir na chruthú, bhí ceaptha dó dhá choinníoll a chomhlíonadh. Sa céad dul síos, ba chóir d'Ádhamh bhunús an chreidimh a bhunú. Ba é an duine a leagan an dúshraith seo ná Ádhamh féin. An coinníoll chun an bunús seo a bhunú ná choinneáil go docht le h-aithne Dé gan torthaí crann fios ar eolas maith agus olc a ithe. I gcomhlíonadh an coinníoll seo, bheadh Ádhamh tar éis teacht trí thacar tréimhse fás, a bhí an t-am a leithroinneadh dó a chuid freagrachta a gchomhlíonadh. Léiríonn an tréimhse seo roinnt uimhreacha le tábhacht deonach. Dá réir sin, féadfar smaoinigh ar an tréimhse fás mar thréimhse chun uimhreacha áirithe a chomhlíonadh.

An dara coinníoll a bhí ceaptha d'Ádhamh a gchomhlíonadh d'fhonn an cuspóir na chruthú a bhaint amach ná bhunús an tsubstaint a bhunú. Tar éis a bunaíodh Ádhamh bunús dochumhscaithe an chreidimh, bhí sé ansin le bheith ar aon le Dia, dá bharr sin á bhunú an bhunús de substaint. Ciallaíonn sé seo go

mbeadh sé a bheith an ionchollú foirfe den Bhriathar le carachtar foirfe, a chomhlíonadh chéad beannacht Dé. Insan tslí seo, mura thit sé, bheadh cuspóir na chruthú críochnaithe ag Ádhamh. I n'fhonn do dhuine tite chun an bunús le haghaidh an Meisias a bhunú, ní mór dó dul trí chúrsa den chineál céanna: ag bunú ar dtús an bhunús chreidimh agus ansin an bhunús de tsubstaint.

1.2.1 An Bhunús Chreidimh

Toisc gur easumhal Ádhamh Briathar Dé agus thit sé, ní fhéadfadh sé bhunús an chreidimh a bhunú. Dá réir sin, ní fhéadfadh sé bheith ceachtar de ionchollú foirfe an Bhriathar ná an cuspóir na chruthú a comhlánaigh. Chun an bonn ar a féidir leo a chur i gcrích an cuspóir a chruthú a h-athchóiriú, ní mór do dhaoine tite ar dtús bhunús an chreidimh, a theip ar an chéad sinsear daonna a bhunú, a h-athchóiriú trí slánaíocht. Tá trí ghné leis an choinníll slánaíochta is gá chun bhunús na chreidimh a h-athchóiriú.

Ar an gcéad dul síos, ní mór go mbeadh figiúr lárnach. Ón am a theip ar Ádhamh bunús an chreidimh a bhunú, tá Dia ag lorg figiúirí lárnach a d'fhéadfadh bunús na chreidimh a cailleadh a h-athchóiriú. D'fhonn seo thairiscint Cáin agus Áibil íobairtí do Dhia. Mar an gcéanna, da glaoigh Dhia ar fir ar nós Naoi, Ábraham, Isaac, Iocuib, Maois, na ríthe agus Eoin Baiste ar son na críche chun iad a h-ardú suas mar figiúirí lárnach.

Sa dara áit, ní mór obiacht don choinníll a thairiscint. Nuair a chaill Ádhamh creideamh i nDia, chaill sé Bhriathar Dé a bhí tugtha dó chun an coinníoll a comhlíonadh agus chun bhunús na chreidimh a bhunú. Mar thoradh air sin, ní fhéadfadh daoine tite a thuilleadh Briathar Dé a fháil go díreach chun bhunús na chreidimh a h-athchóiriú. B'éigin ansin rudaí a thairiscint don coinníoll in ionad an Bhriathar. Díghrádiú dhaoine tite go stádas níos ísle ná na rudaí na chruthú, mar go bhfuil sé scríofa, "tá an croí cealgach thar gach rud eile" (Irimia 17:9)

Dá réir sin, san aois roimh tugadh an Sean-Tiomna, d'fhéadfadh daoine bhunús na chreidimh a bhunú trí íobairt nó a choibhéis a thairiscint, mar shampla an airc, a sholáthair ón domhan nádúrtha. Dá bhrí sin, d'fheidhmigh bhunús na chreidimh chomh maith mar bhunús na rudaí go léir a h-athchóiriú, a bhí truaillithe ag Sátan. Insan Aoise Sean-Tiomna, bíodh an Bhriathar mar a nochtadh i Dlí Maois nó ionadaithe de chuid an Bhriathar-ar nós Áirc an Chonartha, an Teampaill agus figiúirí éagsúla lárnach –á sheirbheáil mar obiachta don coinníoll, ag ionaidíocht don Bhriathar bunúsach. San Aois Tiomna Nua, bhí an Bhriathar mar a nochtadh sna Soiscéil agus Íosa, an ionchoilliú den Bhriathar, na h-obiachta don coinníoll. Ó thaobh an cine daonna, rinneadh tairiscint do na h-obiachta seo don gcoinníoll chun cúis bhunús na chreidimh a bhunaidh. Ó thaobh Dé, bheadh an tairiscint na rudaí le haghaidh an coinníoll dhaingniú úinéireacht Dé ar an dispeansáid.

Sa tríú háit, ní mór tréimhse uimhriúil slánaíochta a chomhlánú. Phléadh níos déanaí go mionn, ceisteanna ar nós cén fáth ar chóir fhaid an tréimhse slánaíochta seo a bheith bunaithe ar uimhreacha deonú áirithe agus cén fhaid a bheidh ag na tréimhsí uimhriúla sin.

1.2.2 An Bhunús Substaint

Mar a luadh níos luaithe, i n'fhonn do dhaoine tite cuspóir na chruthú a chur i gcrích, ní mór dúinn a bheith ionchoilliú foirfe den Bhriathair, staid a theip ar gcéad sinsear bhaint amach. Éilíonn teacht chun

bheith ionchoilliú foirfe insan chéad áit go nglanfar uainn an bhun-pheaca tríd an Meisias. Sular féidir linn a fháil ar an Meisias, áfach, ní mór dúinn bunús a leagan dó, atá curtha i gcrích nuair a bhonann muid bunús an tsbstaint ar dúsráith bhunús na chreidimh. Tar éis dúinn fáil ar an Meisias agus a bheith athchóirithe ar ais go staid na chéad sinsear daonna sula thiteadar, tá cosán fós le siúil: ní mór dúinn a bheith mar aon leis an Meisias dírithe ar Chroí Dé, ansin leanúint leis air an chosáin do-eolais do mhullach na tréimhse fás, agus dá bhrí sin bheith sa deireadh, ioncholnaigh foirfe.

Is féidir le daoine tite bhunús an tsbstaint a bhunú trí coinníoll slánaíochta a dhéanamh, an coinníoll slánaíochta chun an nádúr tite a bhaint. Nuair a thit an chéad sinsear daonna agus fuair an bhun-peaca, ní bhféadfadh siad a mbonn nádúr Dia-tugtha a bhaint amach. Ina h-ionaid sin, cothaigh siad na saintréithe príomhúil den nádúr tite. De réir an gcoinníoll slánaíochta a dhéanamh chun an nádúr tite a bhaint, is féidir le duine tite bonn na substainte a leagan trínar féidir fháil ar an Meisias, bheith sciomartha den bhun-peaca, agus ar deireadh a nádúr bunúsach a h-athchóiriú. I gcaibidlí níos déanaí, beidh muid ag plé ar conas is féidir an coinníoll seo a gcomhlíonadh.

Alt 2

Cúrsa an Deonú na h-Athchóiriú

2.1 Na h-Aoiseanna sa Chúrsa Deonú na h-Athchóiriú

Lig dúinn a chur i láthair anois forbheathnú ar an gcúrsa iomlán de stair ó am Ádhamh, mar a h-áireathar sa Bhíobla, agus suirbhéireacht a dhéanamh ar na n-aoiseanna deonach a chuimsíonn é. Thosaigh deonú Dé do dhaoine tite chun an dúsráith a bhunú ar a bhféadfaidís a fháil ar an Meisias, agus as sin cuspóir na chruthú a cur i gcrích, leis teaghlach Ádhamh. Mar sin féin, tháinig frustrachais ar Toil Dé nuair a dúnmharaíodh Cáin Abíl. Deich glúnta ina dhiaidh sin, ritheadh an Toil gan chomhlíonadh síos go dtí theaghlach Naoi. Rinne Dia bhreithiúnas ar an domhan olc leis an tuile d'fhonn a shocrú ar leithligh theaghlach Naoi agus an deonú athchóiriú a stúradh. Shochraigh Dia an deonú a gcomhlíonadh trí an bunús le haghaidh an Meisias a bhunú in theaghlach Naoi agus an Meisias a sheoladh ar an mbonn sin. Ach mar gheall ar an gníomh tite de dara mac Noai, Ham, theip ar an deonú do theaghlach Naoi agus an airc. Dá bharr sin, cailleadh go Sátan na deich glúnta agus an tuile daichead lá a bhí leagtha síos ag Dia chun ullmhú le haghaidh an deonú seo.

Tar éis ceithre chéad bliain d'fhonn an staid chun athchóiriú trí slánaíochta cad a bhí cailte ag taobh Neamh, chuirtear Toil Dé de chúram Ábraham. Dá bhunaidh Abrahám an bunús le haghaidh an Meisias ar an leibhéal teaghlaigh go díreach mar a bhí sé i gceist ag Dhia, bheadh an mbunús in ann leathnú go dtí an leibhéal náisiúnta, agus leis sin d'fhéadfaidís an Meisias teacht. Mar sin féin, mar gheall gur theip Ábraham sa tairiscint siombalach, cuireadh bac ar Toil Dé arís. Dá bhrí sin d'éiligh Sátan na dhá mhíle bliain bíobalta ó Ádhamh go Ábraham, lena linn a lorg Dia athair an chreidimh a d'fhéadfaidís fháil ar an Meisias. Ach da bhí cás Ábraham éagsúil ó ceann Naoi. Cé gur theip ar Ábraham sa tairiscint

siombalach, chomhlíonadh an bunús teaghlaigh don Meisias sa deireadh trí na trí ghlúin de theaghlach Ábraham: Ábraham, Íosác agus Iacób. Ar an mbunús sin, d'íolraigh Dia na daoine roghnaithe san Éigipt agus leathnaíodh an bunús le haghaidh an Meisias go dtí an leibhéal náisiúnta. Is é de bharr sin, ar a dtugtar an t-athair na creidheamh ar Ábraham. Má measaimid go bhfuil an tábhacht a bhaineann leis an aois go docht faoi toradh, is féidir linn a thuiscint go raibh an cúis don tréimhse dhá míle bliain ó Ádhamh go Ábraham ná chun críche athair na creideamh amháin a aimsiú a d'fhéadfadh an dúshraith chun tús an deonú na h-athchóiriú a leagan. Dá bhrí sin, is féidir a rá go cuireadh tús le hobair athchóirithe Dé le Ábraham.

Mar sin féin, mar gheall ar dhearmad Ábraham ag dhéanamh an tairiscint siombalach, cailleadh leis an diabhal an dhá mhíle bliain ó Ádhamh go Ábraham. Dá bhrí sin, bhí tréimhse le mbunú ina bhféadfaí na blianta a cailleadh a chur ar ais trí slánaíocht go taobh Dé; is é seo an tábhacht a bhaineann leis an tréimhse dhá mhíle bliain ó Ábraham go Íosa. Más rud é nárbh theip Ábraham an tairiscint siombalach a dhéanamh, bheadh an Meisias in ann teacht agus seasamh ar an bhunús náisiúnta don Meisias tógtha ag sliocht láithreach Ábraham, agus bheadh an deonú athchóirithe tugtha chun críche ag an am sin. Mar an gcéanna, dá cuir na daoine Giúdach chreid isteach i agus dá fhreastail siad Íosa, bheadh siad ag tacú leis chun seasamh ag ionadú an náisiúin mar an íobairt bheo roimh Dhia. Bheadh an bunús náisiúnta don Meisias leagtha acu ansin. d'fhéadfadh Íosa, ina sheasamh mar an Meisias ar an bhunús sin, a bheith in ann deonú na h-athchóiriú a gcomhlíonadh ansin.

Mar sin féin, díreach mar a theip ar Ábraham ina thairiscint siombalach, theip ar na daoine Giúdach a thairiscint a dhéanamh ar an leibhéal náisiúnta nuair a sheol a gceannairí Íosa chun na croise. Dá bhrí sin, cailleadh arís, tréimhse de dhá mhíle bliain -an uair seo ó Ábraham go Íosa- leis an diabhal. Dá bharr sin, bhí ar tréimhse comhthreomhar a bhunú ina bhféadfaí an tréimhse dhá mhíle bliain níos lua sin a h-athchóiriú trí slánaíocht go taobh Dé. Is é seo an tábhacht a bhaineann leis an tréimhse dhá mhíle bliain ó am Íosa go dtí an lá atá inniu ann.

Le linn na h-aoise seo, bunaithe ar an chros d'Íosa, ní mór do Críostaithe bhunús domhanda don Meisias a bhunú.

2.2 Catagóiriú na h-Aoiseanna sa Chúrsa Deonú na h-Athchóiriú

Léiríonn na h-aoise le linn cúrsa deonú na h-athchóiriú an fhorbairt forchéimnitheach de dheonú Dé. Is féidir iad a chatagóiriú de réir sé critéir.

2.2.1 Catagóiriú na h-Aoiseanna le Tagairt do Bhriathar Dé

(i) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Ádhamh go Ábraham, ní raibh go leor coinníollacha slánaíochta comhlíonta go fóill ag daoine chun Bhriathair Dé a fháil go díreach. Ar a mhéad, rinne daoine tite coinníollacha slánaíochta trí íobairtí a thairiscint; ach trí é sin, leagadar anuas an bunús le haghaidh an chéad tréimhse eile nuair a d'fhéadfadh Dia tosú ar obair A Dheonú athchóirithe atá bunaithe ar an Bhriathair. Dá réir sin, tugtar ar an tréimhse seo ná an aois den deonú chun an bunús don Bhriathar a leagan.

(ii) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Ábraham go Íosa, d'fhorbair spioradáltacht agus intleacht na daonnachta go dtí an chéim foirmiú bunaithe ar an Bhriathar a shoilsíodh sa Sean-Tiomna. Dá réir sin, tugtar ar an tréimhse seo ná chéim foirmiú an deonú, nó Aoise na Sean-Tiomna.

(iii) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Íosa go dtí an Dara Theacht, d'fhorbair spioradáltacht agus intleacht na daonnachta go dtí an chéim fás bunaithe ar an Bhriathar a shoilsíodh sa Tiomna Nua. Dá réir sin, tugtar ar an tréimhse seo ná chéim foirmiú an deonú, nó Aois na Nua-Tiomna.

(iv) Le linn na tréimhse nuair is comhair go gcomhlíonfar deonú na h-athchóiriú tar éis Dara Theacht Chríost, tá spioradáltacht agus intleacht na daonnachta le fhorbairt trí an chéim crích bunaithe ar Bhriathar an Tiomna Críochnaithe, a thabharfar chun deonú na h-athchóiriú a gcomhlíonadh. Dá réir sin, tá sé an tréimhse seo ar a dtugtar chéim chríochnú an deonú, nó an Aois Tiomna Críochnaithe.

2.2.2 Catagóiriú na h-Aoiseanna le Tagairt do Obair Aiséirí Dé

(i) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Ádhamh go h-Ábraham, thairg daoine íobairtí chun bunús a leagan le Aoise na Sean-Tiomna a thosnaigh, nuair a bheadh Dia ag tosú A chuid oibre d'aiséirí. Dá réir sin, tugtar ar an tréimhse seo ná chéim aois an deonú chun bunús le haghaidh aiséirí a leagan.

(ii) Le linn na tréimhse dhá-mhíle-bliain ó Ábraham go Íosa, d'fhéadfadh daoine bheith aiséirithe go dtí an leibhéal fhoirm-spiorad bunaithe ar an Bhriathar Sean-Tiomna agus fiúntas na h-aoise sa deonú na h-athchóiriú. Dá réir sin, tugtar ar an tréimhse seo ná chéim aois an deonú do aiséirí foirmiú-chéim.

(iii) Le linn na tréimhse dhá mhíle bhliain ó Íosa go dtí an Dara Aidbhint, d'fhéadfadh daoine bheith aiséirithe go dtí an leibhéal saoil-spiorad bunaithe ar an Bhriathar Tiomna Nua agus fiúntas na h-aoise sa deonú na h-athchóiriú. Dá réir sin, tugtar ar an tréimhse seo ná chéim aois an deonú do aiséirí fás-chéim.

(iv) Le linn na tréimhse nuair a bheidh an deonú na h-athchóiriú le bheith críochnaithe tar éis Dara Theacht Chríost, tá daoine le bheith aiséirithe go hiomlán go dtí an leibhéal spiorad-dhiaga bunaithe ar an Tiomna Bhriathar Críochnaithe agus fiúntas na h-aoise sa deonú na h-athchóiriú. Dá réir sin, tugtar ar an tréimhse seo ná chéim aois an deonú do aiséirí críoch-chéim.

2.2.3 Catagóiriú na h-Aoiseanna le Tagairt do Deonú Athchóirigh trí Slánaíochta na Tréimhsí Chreidimh Cailte

(i) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Ádhamh go Ábraham, leagadh Dia an bunús le haghaidh Tiomna na Seana h-Aoise. Cé gur cailleadh an tréimhse sin go Sátan, d'fhéadfadh Dhia, trí Ábraham a h-árdú suas, tús a chur le Aoise na Seana-Tiomna, ina mbeadh sé in ann an chéad tréimhse sin a h-athchóiriú trí slánaíochta. Dá réir sin, tugtar ar an tréimhse seo ná Aois an Deonú chun bunús a Leag do h-Athchóiriú (trí slánaíochta).

(ii) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Ábraham go Íosa, d'athchóirigh Dia trí slánaíochta na tréimhse roimhe sin de dhá mhíle bliain-a cailleadh go Sátan mar gheall ar butún Ábraham sa thairiscint siombalach-trí oibriú den chuid is mó trí daoine na h-Iosrael. Dá réir sin, tugtar ar an tréimhse seo ná Aois an Deonú na h-Athchóiriú (trí slánaíocht).

(iii) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Íosa go dtí an Dara Aidbhint, bhí Dia ag athchóiriú trí slánaíochta Aoise na Seana-Tiomna-a cailleadh go Sátan mar gheall ar céasadh Íosa-trí oibriú den chuid is mó trí Chríostaíocht. Dá réir sin, tugtar ar an tréimhse seo ná Aois an Fadú Deonú na h-Athchóiriú (trí slánaíocht).

(iv) Le linn na tréimhse nuair a bheidh an deonú na h-athchóiriú le críochnú i ndiaidh Dara Theacht Chríost, beidh Dia ag obair tríd slánaíocht chun an gcúrsa iomlán an deonú na h-athchóiriú a chur ar ais, a bhí cailte go Sátan. Dá réir sin, tugtar ar an tréimhse seo an Aois chun Deonú na h-Athchóiriú a Comhlánú (trí slánaíocht).

2.2.4 Catagóiriú na h-Aoiseanna le Tagairt ar an Scóip Fairsingíoch den Bhunús don Meisias

(i) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Ádhamh go Ábraham, leagadh Dia an bunús teaghlaigh don Meisias trí teaghlaigh Ábraham a h-árdú suas ar coinníoll na h-íobairtí a thairiscint siad. Dá réir sin, tugtar ar an tréimhse seo, aois an deonú chun bunús teaghlaigh a leagan don Meisias.

(ii) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Ábraham go Íosa, d'oibrigh Dhia chun an bunús náisiúnta don Meisias a leagan trí Iosrael a h-árdú suas bunaithe ar Bhriathar na Seana-Tiomna. Dá réir sin, dtugtar ar an tréimhse seo, aois an deonú chun bunús náisiúnta a leagan don Meisias.

(iii) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Íosa go dtí an Dara Theacht, bhí Dhia a leagan an bunús domhanda don Meisias, ag ardú suas Chríostaíocht domhanda trí Bhriathar an Tiomna Nua. Dá bhrí sin, tugtar ar an tréimhse seo aois an deonú chun bhunús domhanda a leagan don Meisias.

(iv) Le linn na tréimhse nuair a bheidh an deonú na h-athchóiriú le bheith críochnaithe i ndiaidh Dara Theacht Chríost, críochnóidh Dhia an bunús cosmaí don Meisias trí obair ar fud neamh agus talamh bunaithe ar an Tiomna Bhriathar Críochnaithe. Dá bhrí sin, tugtar ar an tréimhse seo ná aois an deonú chun an bunús cosmaí don Meisias a chur i gcrích.

2.2.5 Catagóiriú na h-Aoiseanna le Tagairt ar Fhreagracht

(i) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Ádhamh go Ábraham, leag Dia an bunús ar le dhéanamh stúiriú Dá dheonú san Aois Seana-Tiomna iartheachtach, deonú a bhí le comhlíonadh ag Dia trí na freagrachta a guailleáil. Dá bhrí sin, tugtar ar an tréimhse seo aois an deonú chun bunús a leagan do fhreagracht Dé.

(ii) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Ábraham go Íosa, ghlac Dhia freagracht mar an Cruthaitheoir de ndaoine agus cuir Sé i gcrích an deonú na h-athchóiriú ag an céim foirmíochta. D'oibrigh Dhia leis na fáithe ag guailleáil go pearsanta an chéad freagracht chun bhuaileadh thar an diabhal. Dá bhrí sin, tugtar ar an tréimhse seo aois an deonú bunaithe ar freagracht Dé.

(iii) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Íosa go dtí an Dara Theacht, da raibh Íosa agus an Spiorad Naomh, a glac leis na misean de Ádhamh agus Éabha, ag stúiriú an deonú na h-athchóiriú ag an céim fás. Guailleáil Íosa agus an spiorad Naomh an dara freagracht chun bhuaileadh thar Sátan agus iad ag obair chun daoine tite a h-athchóiriú. Dá bhrí sin, tugtar ar an tréimhse seo aois an deonú bunaithe ar freagracht Íosa agus an Spiorad Naomh.

(iv) Le linn na tréimhse nuair a bheidh an deonú na athchóiriú le bheith críochnaithe i ndiaidh an Dara Theacht de Chríost, tá na daoine creidimh ar domhan agus ar neamh le n-iompar an tríú freagracht chun bhuaileadh thar Sátan, an ardaingéal uabhair, agus an deonú na h-athchóiriú a gcomhlánaigh. Tá siad le bhain é seo amach i gcomhréir le Prionsabal na Chruthú, a leagtar amach an bealach do dhaoine na cháiliú a fháil chun riail thar na h-aingéal. Dá bhrí sin, tugtar ar an tréimhse seo aois an deonú bunaithe ar an

bh'freagracht na creidhmhigh.

2.2.6 Catagóiriú na h-Aoiseanna le Tagairt ar na Parailéileacha sa Deonú

(i) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Ádhamh go Ábraham, athchóiríodh an bunús le haghaidh an Meisias trí coinníollacha slánaíochta parailéil de chineál siombalach a chomhlíonadh. Dá réir sin, tugtar ar an tréimhse seo an aois de parailéileacha siombalach.

(ii) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Ábraham go Íosa, athchóiríodh an bunús le haghaidh an Meisias trí coinníollacha slánaíochta parailéil de chineál íomhá a chomhlíonadh. Dá réir sin, tugtar ar an tréimhse seo an aois de parailéileacha íomhá.

(iii) Le linn na tréimhse dhá mhíle bliain ó Íosa go dtí an Dara Aidbhint, athchóiríodh an bunús le haghaidh an Meisias trí choinníollacha slánaíochta parailéil de chineál substaintiúil a chomhlíonadh. Dá réir sin, tugtar ar an tréimhse seo an aois de parailéileacha substaintiúla.

Alt 3

Stair Deonú na h-Athchóiriú agus Mise

Mar dhuine aonair, tá gach duine againn táirge de stair an deonú na h-athchóiriú. Dá réir sin, is é an duine atá le gcomhlíonadh sprioc na staire ná mé féin. Caithfidh mé chros na staire a phiocaidh suas agus freagracht a ghlacadh as a chuid glaoch a chomhlíonadh. Leis na críche sin, ní mór dom a chomhlíonadh i mo shaol (go cothrománach), trí mo iarrachtaí, na coinníollacha slánaíochta a bhfuil tiomsithe tríd an gcúrsa fada an deonú na h-athchóiriú (go hingearach). Ach amháin trí é seo a dhéanamh is féidir liom seasamh go mbródúil mar tortha na staire, an ceann a raibh Dia ag iarraidh go fonnmhar le linn A chuid deonú. I bhfocail eile, ní mór dom a h-athchóiriú trí slánaíochta, le linn mo ghlúin féin, na misin go léir nár éirí leis na fáithe agus na naoimh caite a dhéanamh, a glaoch ina n-am féin chun chros na h-athchóirithe a iompar. Seachas sin, ní féidir liom a bheith an duine a chríochnaíonn cuspóir an deonú na h-athchóiriú. Chun a bheith buathóir stáiriúil den sórt sin, ní mór dom a thuiscint go soiléir Chroí Dé nuair a d'oibrigh Sé le fáithe agus naomh caite, an cuspóir bunaidh ar a glaoch Dhia ortha, agus na sonraí de na misin deonú a chuir Sé de chúram leo.

Ach níl aon duine i measc na daonnachta tite ar féidir leo a bheith a leithéid de buathóir stáiriúil lena chuid iarrachtaí ina n-aonar. Mar sin, ní mór dúinn a thuiscint na rudaí go léir seo trí Chríost ag an Dara Aidbhint, a thagann chun an deonú na h-athchóiriú a gcomhlíonadh. Ina theannta sin, nuair a chreideann muid i Dó, nuair a mbímis mar aon Leis, agus freastlaíonn muid É Ina chuid oibre, is féidir linn seasamh san áit mar go bhfuil comhlíonta Leis go cothrománach na coinníollacha slánaíochta ingearach i stair an deonú na h-athchóiriú.

Is é an mbealach a shiúil na naoimh caite go léir fhaid is a dreim siad Toil deonú Dé a gcomhlíonadh an mbealach céanna nach mór dúinn siúl arís sa lá atá inniu. Thairis sin, ní mór dúinn leanúint ar aghaidh go dtí deireadh an cosán, fiú ag siúl siúlóide a d'fhág siad gan bhualadh. Dá bhrí sin, ní féidir le daoine tite

riamh teacht ar an gcosán a dtéann ar ais go bheocht gan sonraí an deonú na h-athchóiriú a thuiscint.
Anseo a luíonn an fáth nach mór dúinn an bPrionsabal na h-Athchóiriú a staidéar go mion.

Caibidil 1

An Deonú chun Bhunús na h-Athchóiriú a Leagadh Anuas

Alt 1

Deonú na h-Athchóiriú i dTeaghlaigh Ádhamh

I n-aineoinn gur tharla an Titim mar thoradh de mainneachtain na daonna, bhraith Dhia freagrach daonna tite a shábháil. Dá bhrí sin, láithreach thosaigh Dia A deonú chun dhaoine tite a h-athchóiriú trí cuir faoi teaghlaigh Ádhamh an bunús le haghaidh an Meisias a leagadh síos.

Mar gheall ar gaol fola Ádhamh le Sátan, bhí sé san áit leath-bhealaigh, i ndáil le Dhia agus Sátan araon. I n'fhonn do dhuine tite ina sheasamh san áit leath-bhealaigh a bheith íonaithe, teacht go taobh Dé agus an dúshraith don Meisias a bhunú, ní mór dó choinníoll slánaíocht a gchomhlíonadh. Dá bhrí sin, chun an deonú na h-athchóiriú a chur i gcrích i teaghlaigh Ádhamh, bhí ar na baill a theaghlaigh coinníollacha áirithe slánaíochta a dhéanamh chun bhunús na chreidimh agus bhunús na tsubstaint a h-athchóiriú. Ar na

dhá dúshraitheanna seo, bhí an bunús le haghaidh an Meisias le bhunú, agus d'fhéadfadh an Meisias teacht go theaghlach Ádhamh.

1.1 An Bhunús Chreidimh

I n'fhonn bhunús na chreidimh a h-athchóiriú trí slánaíocht, ní mór do dhaoine tite obiacht a chuir ar mbun le haghaidh an coinníoll. Mar gheall ar a h-easpa chreid, chaill Ádhamh Briathar Dé, a bhí tugtha dó d'fhonn a chomhlíonadh an coinníoll is gá chun bhunús na chreidimh a gchomhlíonadh. Thit sé go dtí an áit nach bhféadfadh sé fháil a thuilleadh ar Briathar Dé go díreach. Dá bhrí sin, i n-athchóiriú bhunús na chreidimh, bhí ar Ádhamh obiacht éigin don coinníoll a thairiscint go dílis ar bhealach inghlactha do Dhia, in ionad Bhriathar Dé. Do theaghlach Ádhamh, b'ea an obiacht seo tairiscint íobartach.

I n'fhonn bhunús na chreidimh a h-athchóiriú, ní mór go mbeadh freisin figiúr lárnach. Bheifeá ag súil go mbeadh an figiúr lárnach i dteaghlaigh Ádhamh bheith Ádhamh féin. Bheadh sé cosúil gur chóir Ádhamh an íobairt thairiscint, agus go mbeadh tortha nó teip i leagadh bhunús na chreidimh ag braith ar má nó nach ndearna sé an tairiscint ar bhealach inghlactha.

Ach níl áit ar bith insan taifead bíblícuil ina bhfeicimid Ádhamh ag tairiscint íobairt. Ina ionaid sin, thairiscint a mhic Cáin agus Áibil iad. Cad a bhí an chúis leis seo? Dar leis an Prionsabal na Chruthú, cruthaíodh an cine daonna chun freastal ach ar máistir amháin. Ní féidir le Dia A Deonú a sheoladh de réir leis an Prionsabal le duine atá ag freastal ar dhá máistreachta. Dá nglacadh Dhia le Ádhamh agus a thairiscint, úsáidfidh Sátan a ceangail gaol le Ádhamh mar choinníoll trína bhféadfadh frithéileamh a dhéanamh air féin agus a thairiscint. Sa chás sin, bheadh Ádhamh a chur sa staid neamhphrionsabálta de freastal ar dhá máistreachta: Dia agus Sátan. Ós rud é nach d'fhéadfadh Dia deonú neamhphrionsabálta den sórt sin a sheoladh, thóg Sé an cúrsa de Ádhamh a roinnt go siombiollaithe, idir mhaith agus olc, i ndhá aonáin, ceann amháin a dhéanfaidh ionadaíocht ar maith agus an ceann eile a dhéanann ionadaíocht ar olc-socrú in iúl leis an Prionsabal. Ar an gcúis sin, thug Dia beirt mhac d'Ádhamh, ag ionadaíocht maith agus olc, agus shocríodh iad i n-áit ina dhéileáileann gach ceann acu ach le mháistir amháin, Dia nó Sátan. Tar éis an socrú seo a bhunú, chuir Dia ina luí ar an bheirt mhac íobairtí a thairiscint go leithligh.

Ba beirt Cáin agus Áibil dhá mhic d'Ádhamh. Cé acu a bhí chun ionadaíocht ar maitheasa agus baint le Dia, agus cé a bhí chun ionadaíocht ar olc agus idirghníomhú leis Sátan? Bhí beirt Cáin agus Áibil na torthaí titim Éabha; dá bhrí sin, rinneadh cinneadh ar a seasaimh coibhneasta de réir a chúrsa. Críochnaíodh titim Éabha trí dhá chaidreamh grá dhifriúla aindleathacha. Ba é an chéad ceann an titim spioradálta tríd a ngrá leis an Ardaingeal. Ba é an dara ceann an titim fisiciúil trí a ngrá le Ádhamh. Cinnte, bhí an dá chaidreamh dhá gníomhartha tite. Ach idir an dá, ba é an dara gníomh de ghrá níos mó ag teacht leis an Prionsabal agus níos inmhaite ná an chéad cheann. Bhí an chéad gníomh tite de Éabha spreagtha as a mhian iomarcach chun taitneamh a bhaint as cad nach raibh sé fós am di taitneamh a bhaint as agus a súile a bheith oscailte, cosúil le Dia. As ucht an mian seo tháinig fonn uirthi a gcaidreamh ghrá gnéis neamhphrionsabálta a críochnú leis an Ardaingeal. I gcomparáid, bhí dara gníomh tite Éabha spreagtha as a éagmais chroí chun filleadh ar crioslach Dé nuair a chonaic sí go raibh a céad caidreamh tite aindleathach. Thug an dúil seo fonn uirthi caidreamh a críochnú le Ádhamh, a céile bheartaithe de réir an Phrionsabail, cé nár cead Dia fós é.

Ba iad Cáin agus Áibil beirt torthaí de ghrá aindleathach Éabha. Idirthealaigh Dia eatarthu bunaithe ar dhá gníomhartha neamhdhleathacha ghrá Éabha agus dá réir sin chur Cáin agus Áibil i dhá áit freasúrach. I bhfocail eile, ós rud é go raibh Cáin an chéad tortha de ghrá Éabha, ag comharthaigh chéad gníomhú tite

de ngrá Éabha leis an Archangel, roghnaíodh é chun olc a h-ionadiú. Dá bhrí sin, bhí sé in áit a mbaineann le Sátan. Ós rud é go raibh Áibil an dara torthaí ghrá Éabha, ag comharthaigh dara gníomhú tit de ngrá le Ádhamh, roghnaíodh é chun ionadaíocht ar maitheasa. Dá bhrí sin, bhí sé in áit a mbaineann le Dia.

Dó chuid fhéin, urghabhadh Sátan smacht ar an chruthú, a chruthaigh Dia leis an Prionsabal, agus bhunaíodh saol neamhphrionsabálta ach amháin leis fhoirm seachtreach de cruinne beartaithe Dé. Insan bhonn domhan phrionsabálta, bheartaigh Dia an mac ba shine a ardú suas agus ligean dó an cearta follaíochta a h-oidhrú. Dá bhrí sin, bhraith Satán ceangal níos láidre leis an mac is sine ná leis an mac is óige. Ós rud é gur éiligh Sátan an Cruinne ar fad cheana féin, dréim sé le Dia don mac bá sine, Cáin, a bhí níos luachmhaire dó. Toisc go raibh luiteamas láidir ag Sátan go Cáin, roghnaigh Dia chun déileáil le Áibil.

Dearbhaíonn an Bíobla don idirdhealú idir mhac an gcéad agus an dara-rugadh. Mar shampla, dúirt Dia le Cáin, "Mura ndéana tú an mhaith, nach shin é an peaca ar an tairseach agat agus craos air chugat ach go gcaithfir é a cheansú?" (Gein 4:7) As seo is féidir linn a thuiscint go raibh bunús ag Cáin chun baint le Sátan.

Nuair a bhí na Iosraelítigh ar tí teitheadh an Éigipt, bhuail Dia an céadrugadh na hÉigiptigh, fiú an céadrugadh dá n-beostoic, mar gheall gur sheas na hÉigiptigh, mar vasáilligh Sátan, i n-áit Cáin. Nuair a bhí an h-Iosraelítigh ag filleadh ar talamh Canán, ní raibh cead ach ag na Léivítigh, a bhí ag seasamh i n-áit an mac is óige Áibil, Áirc an Chonartha a iompar. Tá sé scríofa gur grá Dia an dara mac Iacób agus go raibh fuath Aige don chéad mhac Éasáú fiú is a bhí siad fós taobh istigh bronn a máthar. Cuirthear iad i seasaimh Cáin nó Aibil bunaithe go hiomlán ar an t-idirdhealú de cé a bhí le bheith an mac céadrugadh. Nuair a bhí Iacób ag beannú a bheirt garchlann, Eafraím agus Manaise, thrasnaigh sé a lámha agus leag sé a lámh dheis ar ceann Eafraím, an dara mac i seasamh Áibil, a thabhairt dó an chéad beannacht agus an ceann is mó. De réir an phrionsabail seo, chuir Dia Cáin agus Áibil i n-áit ina bhféadfaí gach déileáil leis ach mháistir amháin, agus da chuir Sé fútha íobairtí a thairiscint.

Nuair a thairg Cáin agus Áibil a n-íobairtí, “D’fhéach an Tiarna le fabhar ar Áibil agus ar a h-íobairt ach níor fhéach Sé le fabhar ar Cháin ná ar a íobairtsean.” (Gein 4:4) 12 Cén fáth ar glac Dia le tairiscint Áibil ach dhiúltigh Sé le ceann Cáin? Glac Dia le íobairt Áibil toisc gur sheas sé i gcaidreamh ceart le Dia agus rinne sé an tairiscint ar bhealach inghlactha Leis. Insan mbealach seo, d’éirigh le Áibil a leagan go torthúil an bhunús leis an chreidimh i dteaghlach Ádhamh. Feidhmíonn sé mar shampla gur féidir le duine ar bith tite tairiscint inghlactha do Dhia a dhéanamh fhaid is a gcruthóidh sé na coinníollacha is gá.

Níor dhiúltigh Dia íobairt Cáin toisc go raibh fuath Aige dó. Ina ionad sin, mar gheall gur sheas Cáin in áit inár mbain sé le Sátan a thug cearta do Sátan thar an íobairt, ní fhéadfadh Dhia glacadh le n-íobairt Cáin mura rinne sé ar dtús roinnt choinníoll chun dlisteanú lena ghlacadh. Léiríonn an sampla de Cáin go i n’fhonn do dhuine a bhfuil baint leis Sátan chun filleadh ar ais go taobh Dé, ní mór dó an choinníoll slánaíochta riachtanach a dhéanamh. Cén coinníoll slánaíochta a ba chóir le bheith déanta ag Cáin? Ba é an coinníoll slánaíochta chun an nádúr tite a bhaint.

1.2 An Bhunús Substaint

Dá **gchomhlíonadh** Cáin an coinníoll slánaíochta an nádúr tite a bhaint, ghlacfaidh Dia go fonnmhar lena íobairt. Bheadh bunús na substainte leagtha anuas ansin i dteaghlaigh Ádhamh. Conas ba chóir an gcoinníoll slánaíochta a bheith déanta ag Cáin chun an nádúr tite a bhaint? Thit na chéad sinsear daonna trí géilleadh leis an Árdaingeal, óna bhfuair siad an nádúr tite. Chun an nádúr tite a bhaint, ní mór do dhuine coinníoll slánaíochta de réir Prionsabal na h-Athchóiriú trí Slánaíochta a dhéanamh, trí cúrsa a

glacadh a n-aisiompáinn an bpróiseas trína fuair dhaoine an nádúr tite ar dtús.

Thit an Árdaingeal mar níor grá sé Ádhamh; in áit, bhí éad aige d'Ádhamh, a bhí ag fáil níos mó grá ó Dhia ná é. Ba í seo an cúis leis an chéad tréith príomhúil den nádúr tite: teip thaobh Dé a ghlacadh. Chun an saintréith seo den nádúr tite a bhaint, ba cóir do Cáin, a sheas i n-áit an Árdaingeal, dearcadh Dé a glacadh trí Áibil a ghrá, a sheas i n-áit Ádhamh.

Thit an Árdaingeal mar ní raibh meas aige d'Ádhamh mar idirghabhálaí Dé agus ní bhfuair sé grá Dé trí é; in áit, rinne sé iarracht áit Ádhamh a urghabháil.

Ba é seo an cúis leis an dara tréith príomhúil den nádúr tite: ag fágáil do áit cuí. Chun an saintréith seo den nádúr tite a bhaint, ba chóir do Cháin, a sheas in n-áit an Árdaingeal, grá Dé a fháil trí Áibil, a sheas i n-áit Ádhamh, ag urramú é mar idirghabhálaí Dé. Insan treo seo, ba chóir do Cáin a áit cuí a coinnigh

Thit an Árdaingeal nuair a d'éiligh sé tiarnas thar Éabha agus Ádhamh, a bhí a chuid tiarnaí dual. Ba é seo an cúis leis an tríú tréith príomhúil den nádúr tite: aisiompú tiarnas. Chun an saintréith seo den nádúr tite a bhaint, ba chóir do Cáin, a sheas in áit an Árdaingeal, géilleadh go h-umhal do Áibil, a bhí ag seasamh i n-áit Ádhamh. Trí ghlacadh le tiarnas Áibil, ba chóir an t-ordú tiarnas bheith cheartaithe ag Cáin.

Dúirt Dia le Ádhamh gan na torthaí ón gcrann fios ar eolas maith agus olc a ithe. Ba chóir d'Ádhamh an Toil seo a chuir in iúl do Éabha, a ba chóir i seal é seo a cuir in iúl don Árdaingeal, mar seo ag iolrú maitheasa. Ina ionaid sin, cuir an Árdaingeal a toil olc in iúl do Éabha gurab sé cheadaithe na torthaí a ithe. I seal, cuir Éabha an toil olc seo i n-iúl do Ádhamh agus thit sé de bharr. Ba é seo an cúis leis an ceathrú tréith príomhúil den nádúr tite: iolrú olcais. Chun an saintréith seo an nádúr tite a bhaint, ba chóir do Cáin, a sheas i n-áit an Árdaingeal, a bheith gabhálach do intinní Áibil, a sheas níos cóngaraí do Dhia, agus Toil Dé a fhoghlaim uaidh. Dá bhrí sin, ba cheart go Cáin bunús a dhéanamh na maitheas a h-iolrú.

Tá go leor cásanna i saol an duine a comhfhreagraíonn do staid Cáin agus Áibil. Nuair a fhéachaimid laistigh ionainn féin, feicimid go mbíonn áilleacht inár n-aighe is inmhéanaigh i ndlí Dé. Tá sé i seasamh Áibil, cé go bhfuil ár gcomhlacht, a fhreastalaíonn ar an dlí de pheaca, i seasamh Cáin. Is féidir linn bheith maith ach amháin más rud é go leanas ár gcomhlacht ar n-intinn, a stiúran muid i dtreo maitheasa. Gach ró-mhínic, áfach, éasumhlaíonn ár n-comhlacht i gcoinne treoracha na n-aighe, ag athrá trí analaí dúnmharú Cáin de Áibil. Seo é an chaoi a fhásann olc laistigh dúinn. Ar an gcúis sin, éilíonn an mbealach maireachtála reiligiúnach go dhéanann muid ár gcomhlacht géilleadh leis na h-orduithe ar n-intinn níos airde, díreach mar ba chóir do Cáin géilleadh do Áibil agus é a leanniúint.

Freisin is féidir linn é seo a fheiceáil insan geleachtadh de tairiscintí a dhéanamh. Ó thiteamar go dtí an staid a bheith “cealgach thar gach rud eile,” (Irimia 17:9) seasann rudaí na chruthú i seasamh Áibil. Dá réir sin, trí iad a thairiscint is féidir linn dul roimh Dhia. Chun sampla eile a thabhairt, eascraíonn an claonadh uilíoch ceannairí maith agus cairde firéanta a lorg as ár mian is lárnach teacht roimh Dhia trí figiúr Áibil atá níos cóngaraí do Dhia. Trí aontú leis, is féidir linn teacht níos cóngaraí do Dhia muid féin. Múineann an creideamh Críostaí dúinn chun a bheith ceansa agus umhal. De réir an slí bheatha seo, is féidir linn freastal ar ár figiúr Áibil agus dá bhrí sin an mbealach a daingniú chun dul os comhair Dé.

I gcaidreamh ag gach leibhéal den tsochaí-ó siúd idir daoine aonair go dtí iad siúd ar leibhéal teaghlaigh, pobail, sóchaí, náisiúin agus an domhan-aimsíonn muid go bhfuil páirtí amháin i ról Áibíl agus an ceann eile i ról Cáin. Chun sochaí a chur ar ais ag gach leibhéal go dtí an stát a raibh beartaithe ón tús ag Dia, ba cheart dó siúd sa seasamh Cáin urramú agus cloí leo siúd sa seasamh Áibíl. Tháinig Íosa ar an saol seo mar an figiúr Áibíl ar chóir den cine daonna ar fad géilleadh leis agus a leanúint. Ar an fáth sin, a dúirt sé, “Ní thagann aon duine go dtí an tAthair ach tríomsa.” (Eoin 14:6)

Dá ngéilleadh Cáin le Áibíl agus dá bhrí sin chomhlíonfar an coinníoll slánaíochta de bhaint an nádúr tite i dteaghlaigh Ádhamh, bheadh bhunús na tsubstaint bunaithe acu. Comh maith leis bhunús na chreidimh a bhí leagtha síos cheana, bheadh an bunús le haghaidh an Meisias curtha ar bun i dteaghlaigh Ádhamh. Bheadh an Meisias ansin le teacht dóibh agus an bonn ceithre seasamh bunúsach a h-athchóirigh. I n-íonaid sin, maraíodh Cáin Áibíl. I dhúnmharú Áibíl, athdhéan Cáin pheaca an Árdaingeal. ‘Sé sin, athachtaigh sé an próiseas céanna sin a bhí le cúis leis na saintréithe príomhúil den nádúr tite. Theip ar teaghlaigh Ádhamh mar sin bhunús na tsubstaint a leagan. Dá bhrí sin, ní fhéadfadh deonú Dé na h-athchóiriú trí theaghlach Ádhamh a chomhlíonadh.

1.3 An Bhunús don Meisias i dTeaghlaigh Ádhamh

Tá an bunús le haghaidh an Meisias bunaithe trí ar dtús, athchóiriú trí slánaíocht an bhunús na chreidimh agus ansin bhunús na tsubstaint a bhunú. Maidir lena n-íobairtí is gá, tá an bunús na chreidimh athchóirithe trí thairiscint siombalach inghlactha a dhéanamh, agus tá bhunús na tsubstaint a bunaíodh trí tairiscint substaintiúil inghlactha a dhéanamh. Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar bhrí agus cuspóir an tairiscint siombalach agus an tairiscint substaintiúil.

Bhí na trí bheannachtaí mór, atá cuspóir Dé de na chruthú, le bhaint amach nuair a tháinig Ádhamh agus Éabha, tar éis a character aonán a foirfú, chun bheith fear céile agus bean chéile. Bhíodar le breith a thabhairt do leanaí maith, clann maith a thógáil, agus máistíreach a fháil thar an domhan nádúrtha. Áfach, mar gheall ar an Titim, cailleadh na trí beannachtaí móra. Éilíonn an mbealach chun iad a h-athchóiriú orainn a mhailart de cúrsa a glacadh. Ar dtús, ní mór dúinn bhunús na chreidimh a bhunú tríd an tairiscint siombalach a dhéanamh, a chomhlíonann choinníoll slánaíochta chun gach rud a h-athchóiriú agus mar choinníoll slánaíochta le haghaidh athchóiriú siombalach na ndaoine. Ansin, ní mór dúinn an bhunús leis an tsubstaint a bhunú tríd an tairiscint substaintiúil a dhéanamh, a gchomhlíonann coinníoll slánaíochta chun athchóiriú ar dtús na páistí agus ansin na tuismitheoirí. Ar an mbonn sin, is féidir linn an bunús le haghaidh an Meisias a bhunú.

Is féidir linn an bhrí agus cuspóir an tairiscint siombalach a mheas ar dhá bhealach. Sa gcéad dul síos, mar a pléadh thuas, fuarthas Sátan tiarnas thar an domhain nádúrtha trína forlámhas den cine daonna, a rialóirí ceart. De bharr sin tá sé scríofa, “Is eol dúinn go ráibh an chruthaíocht go léir le chéile go dtí anois ag cneadach le tinneas mar a bheadh sí ar a leaba luí seoil.” (Rómh 8:22). Mar sin, is é cuspóir amháin le haghaidh an tairiscint siombalach de gach rud a dhéanamh ná chun na rudaí go léir a chuir ar chumas chun seasamh mar páirtneírí obiachta iarbhrí Dé i siombail. Comhlíonann sé coinníoll slánaíochta le haghaidh an domhain nádúrtha a h-athchóiriú go dtí a mbonn gcaidreamh le Dia. Sa dara áit, ó thit an cine daonna go áit níos ísle ná na rudaí an chruthú, i n’fhonn is go mbéidís in ann teacht roimh Dhia, ní mór dóibh dul trí gach rud. Leanann sé seo ó Prionsabal na Cruthú, a éilíonn go dtéimís go Dhia trí sin atá níos gaire Dó. Is é an dara cuspóir taobh thiar leis an tairiscint siombalach a dhéanamh ná chun choinníoll slánaíochta le haghaidh athchóiriú siombalach an cine daonna a gchomhlíonadh .

Is é an tairiscint substaintiúil, ar an lámh eile, tairiscint inmheánach. Ag leanniúint ord an chruthú, ina gchruthaigh Dia gach rud ar dtús agus an cine daonna ina dhiaidh sin, is féidir an tairiscint inmheánach seo chun daoine a h-athchóiriú a dhéanamh ach amháin ar bhonn tairiscint siombalach inghlactha.

Tar éis a gcomhlíonann an tairiscint siombalach coinníoll slánaíocht araon chun athchóiriú de gach rud agus athchóiriú siombalach na ndaoine, ní mór dúinn an tairiscint substaintiúil a dhéanamh, a chomhlíonann coinníoll slánaíocht le haghaidh athchóiriú iomlán na ndaoine. Ciallaíonn an tairiscint substaintiúil go gcomhlíontar an coinníoll slánaíochta chun an nádúr tite a bhaint. Tá sé seo riachtanach do athchóiriú iarbhrí na ndaoine. Tá an tairiscint suntasach curtha i gcrích nuair a onórann duine i seasamh Cáin duine i seasamh Áibil agus leagann sé é os a chionn féin mar tairiscint. Tríd seo, comhlíonann siad an coinníoll slánaíochta chun a bheith athchóirithe mar leanáí maith. Ag an am céanna, tá sé áirithe chomh maith mar an coinníoll slánaíocht, i gcomhair athchóiriú a dtuismitheoirí. Insan tslí seo, is féidir leis an tairiscint substaintiúil freastal ar ionchas Dé.

Conas is féidir linn tuiscint a fháil ar an coinníoll slánaíochta le haghaidh athchóiriú na dtuismitheoirí? Chun an bunús le haghaidh an Meisias i dteaghlach Ádhamh a bhunú, ba chóir d'Ádhamh le bheith an duine chun an bunús na chreidimh a bhunú trí an tairiscint siombalach a dhéanamh. Mar sin féin, mar a mhínítear thuas, ní fhéadfadh Ádhamh an tairiscint a dhéanamh, mar más rud é gur rinneadh sé iarracht, bheadh a dhá máistreacht, Dia agus Sátan, i n-iomaíocht thar é-staid neamh-prionsabálta. Comh maith leis sin, tá cúis eile ón ghné de mothú agus croí. Ba é Ádhamh Tite an peacach sin a bhí mar cúis briseadh croí agus dobrón Dé a bhí le mhar do na mílte bliain. Ní raibh sé diongbháilte le bheith an dilgrách de Chroí Dé, lena raibh Dia le h-obair go díreach chun an deonú na h-athchóiriú a cuir ar aghaidh.

Dá réir sin, roghnaigh Dia dara mac Ádhamh Áibil ina h-ionad agus ar A shon rinneadh Áibil an tairiscint siombalach. Comhlíonadh Áibil na gcoinníollacha slánaíochta do athchóiriú de gach rud agus an athchóiriú siombalach na cine daonna. Má comhlíon Cáin agus Áibil ansin an coinníoll slánaíochta le haghaidh athchóiriú na páistí trí thairiscint substaintiúil inghlactha a dhéanamh, bheadh a n-athair Ádhamh ag roinnt insan bua seo den bhunús na tsubstaint. Dá bhrí sin, bheadh an mbunús le haghaidh an Meisias curtha ar mbonn ag teaghlach Ádhamh

Sular féidir an tairiscint substaintiúil a dhéanamh, ní mór figiúr lárnach an tairiscint, an ceann atá le tairiscint, a roghnú. Do Dhia rinneadh Áibil an tairiscint siombalach ar dhá chúis: ar dtús, i n'fhonn is go mbeadh air bunús na chreidimh a bhunú i n-áit Ádhamh; sa dara áit, i n'fhonn is go mbeadh sé cáilithe chun a bheith an figiúr lárnach den tairiscint substaintiúil.

Ba é Cáin an duine chun an coinníoll slánaíochta do bhaint an nádúr tite a gcomhlíonadh, ach bheadh thoradh a thréith ná go mbhéidh teaghlach ar fad Ádhamh ag gcomhlíonadh an coinníoll. Cén chaoi a raibh sé seo indéanta? D'fhéadfadh é a chur i gcomparáid leis staid na chéad sinsear daonna, a d'fhéadfadh a chuidigh le Dhia A Thoil ar fad a chuir i gcrích dá ngéilleadh siad Lena Bhriathar. D'fhéadfadh é a chur i gcomparáid freisin leis an staid na daoine Giúdach de lá Íosa, a d'fhéadfadh a chuidigh le Íosa a thoil a gcomhlíonadh chun slánú iomlán a thabhairt don cine daonna má raibh chreid acu dó. Dá ngéilleadh Cáin le Áibil agus dá gcomhlíon sé an coinníoll slánaíochta chun an nádúr tite a bhaint, bheadh an dá leanáí a bheith mar dhaoine a chomhlíon an coinníoll slánaíochta le chéile. Ba iad Cáin agus Áibil sliocht Ádhamh, an ionchoilliú araon de mhaith agus olc. Dá scaoileadh siad iad féin as slabhraí Sátan ag comhlíonadh an coinníoll slánaíochta do bhaint an nádúr tite, ansin d'fhéadfadh Ádhamh, a n-athair, a bheith scartha freisin ó Sátan agus seasamh ar an bhunús an tsubstaint. Dá bhrí sin, bheadh an bunús le

haghaidh an Meisias bunaithe ag an teaghlach ina iomláine. I mbeagán focal, dá n'éiríodh le Cáin agus Áibil tairiscintí siombalach agus substaintiúil a dhéanamh, bheadh an coinníoll slánaíochta le haghaidh athchóiriú na tuismitheoirí a bheith comhlíonta.

Nuair a rinne Áibil a íobairt ar bhealach inghlactha do Dhia, chomhlíon sé an coinníoll slánaíochta chun bunús na chreidimh Ádhamh a h-athchóiriú agus daingean go h-urraithe a sheasamh mar an figiúr lárnach an tairiscint substaintiúil. Ach nuair a dúnmharaíodh Cáin Áibil, athachtaigh siad an Titim, ina dúnmharaíodh an Árdaingeal Éabha go spioradálta. Níl gá le rá, ní raibh siad in ann a chomhlíonadh an coinníoll slánaíochta do bhaint an nádúr tite agus theipeadar an tairiscint substaintiúil a dhéanamh. Dá réir sin, ní fhéadfadh ceachtar de bhunús na substainte ná an bunús le haghaidh an Meisias a bhunú. Tháinig deonú athchóiriú Dé i dteaghlach Ádhamh chuig neamhní.

1.4 Roinnt Ceachtanna ó Teaghlaigh Adam

Múineann teip deonú athchóiriú Dé i teaghlach Ádhamh rud éigin dúinn faoi coinníollach réamhchinnte Dé de críoch A Thoil agus A meas iomlán don chuid freagrachta daonna. Ón am a chruthú, réamhchinntigh Dia go mbeidh A Thoil curtha i gcrích bunaithe ar chomhlíonadh comhcheangailte de cuid freagrachta Dé agus an chuid freagrachta na daonna. Ní fhéadfadh Dhia treoirí le Cáin agus Áibil ar conas a n-íobairtí a dhéanamh i gceart toisc go raibh sé a chuid freagrachta go n'dhéanadh Cáin a n-íobairt le cabhair Áibil.

Sa dara áit, fiú tar éis gur maraíodh Cáin Áibil, thosaigh Dia caibidil nua Dá chuid deonú trí Séth a thógadh i n-áit Áibil. Léiríonn sé seo dúinn go bhfuil Sé réamhchinnte go hiomlán ag Dia go mbeidh A Thoil chomhlíonta lá éigin, cé go bhfuil A réamhchinntiú maidir le dhaoine aonair coinníollach. Da cuir Dia i ndán go n'éireoidh Áibil mar an figiúr lárnach den tairiscint substaintiúil, teagmhasach ar é a chuid féin freagrachta a gcomhlíonadh. Dá bhrí sin, nuair nach bhféadfadh Áibil a fhreagracht a chríochnú, roghnaigh Dia Séth ina h-áit agus lean Sé ar aghaidh Lena chuid iarrachtaí A Thoil a chur i gcrích, atá réamhchinnte le bheith comhlíonta gan teip.

Sa tríú háit, trí na tairiscintí de Cáin agus Áibil, múineann Dia dúinn go gcaithfidh daoine tite bheith i lorg i gcónaí do dhuine de cineál-Áibil. Trí onóir, ghéilleadh agus leanniúint dó, is féidir linn Toil Dé a chur i gcrích fiú gan tuiscint ar gach gné de.

Tá an deonú a d'oibrigh Dia chun a chur i gcrích trí teaghlaigh Ádhamh athdhéanta arís agus arís eile mar gheall ar an mídhílis na ndaoine. Dá bhrí sin, leanann an cúrsa seo mar an chúrsa slánaíochta nach mór dúinn féin a siúl. Dá bhrí sin tugann an deonú na h-athchóiriú i dteaghlach Ádhamh go leor ceachtanna luachmhara dúinn do ár gcuid cosán féin na chreidimh.

Alt 2

An Deonú Athchóiriú i dTeaghlaigh Naoi

Mharaigh Cáin Áibil, rud a cosc an deonú na h-athchóiriú i dteaghlach Ádhamh ó bheith curtha i gcrích. Mar sin féin, réamhchinntigh Dia go hiomlán comhlíonadh cuspóir na chruthú, agus d'fhan A Thoil do-athraithe. Dá bhrí sin, ar bhunús an croí dílis a léirigh Áibil i dtreo Néamh, roghnaigh Dia Séth ina h-áit. Ó measc sliocht Séth, roghnaigh Dia teaghlach Naoi a chur in áit teaghlach Ádhamh agus tús a chuir le caibidil nua Dá dheonú.

Tá sé scríofa gur rinne Dia breithiúnas ar an domhan leis an tuile: “Dúirt Dia le Naoi: ‘Chinn mé deireadh a chur leis an uile fheoil, óir tá an talamh lán d’fhoréigean dá mbarr.’”¹¹⁷ Léiríonn sé seo dúinn go raibh am Naoi na Laethanta Deireadh. Bhí Sé i gceist ag Dia cuspóir na cruthú a chur i gcrích i ndiaidh breithiúnas na tuile trí an Meisias a sheoladh ar an bhunús leagtha ag theaghlach Naoi. Dó an gcéis sin, bhí theaghlach Naoi freagrach as an coinníoll slánaíochta a chomhlíonadh chun bhunús na creideamh a h-athchóiriú, agus mar an céanna freisin leis an coinníoll slánaíochta do bhunús na t-substaint a h-athchóiriú. Bhíodar le h-athchóiriú trí slánaíocht an bunús le haghaidh an Meisias, a theip ar teaghlaigh Ádhamh a leagan.

2.1 An Bhunús Chreidimh

2.1.1 An Figiúr Lárnach i mBunús An Chreidimh

Insan deonú athchóiriú trí theaghlach Naoi, ba Naoi an figiúr lárnach chun bhunús na chreidimh a h-athchóiriú. Da glaoth Dhia ar Naoi, deich glúnta nó sé chéad déag blianta bíblicúil i ndiaidh Ádhamh chun críche an Toil a chomhlíonadh a raibh sé ar intinn aige bhaint amach tríd Ádhamh. Dá réir sin, bhronn Dia A bheannachtaí ar Naoi, “Bígi torthach, agus téigi i líonmhaire...” (Gein 1:22) oiread mar níos luaithe gur bhronn Sé na trí beannachtaí mór ar Ádhamh. Sa chiall seo, ba é Naoi an dara sinsear na daonnachta.

Glaodh Naoi nuair “líonadh an domhain le foréigean” Ag cuir suas leis gach cineál mhagadh agus fonóid, d'oibrigh sé ar feadh 120 bliain ar sliabh chun an airc a thógáil i n-umhlíocht absalóideach do threoracha Dé. Ar an coinníoll seo an chreidimh, d'fhéadfadh Dia breithiúnas na tuile a thabhairt bunaithe ar theaghlach Naoi. Sa chiall seo, ba é Naoi an chéad athair an chreidimh. Cé go féachainn muid go coitianta ar Ábhram mar athair an chreidimh, i ndáiríre, bhí sé le bheith Naoi a raibh an onóir sin le bheith aige. Mar a fheicimid, bhí sé mar gheall ar gníomhú peacach a mhac Ham ar aistríodh misean athair an chreidimh ó Naoi go Ábhram.

I gcás Ádhamh, míníodh cé gur chóir dó a bheith an figiúr láirneach chun bhunús na chreidimh a h-athchóiriú, ní fhéadfadh sé an tairiscint a n-íobairt é féin. Bhí staid Naoi éagsúla. Glaodh Dhia air ar bhunús croi dílis agus tairiseach Áibil ag dhéanamh tairiscint siombalach inghlactha. Maidir lena ginealeacht, Ba shliocht de Séat é Naoi, a bhí roghnaithe chun chur in ionad Áibil. Tuilleadh fós, ba fear firéanta é Naoi i radharc Dia. Ar na cúiseanna seo, bhí sé cáilithe chun an tairiscint siombalach a dhéanamh do Dhia trí an airc a thógáil.

2.1.2 An Obiacht ag Teastáil don Coinníoll le hAghaidh Bhunús na Chreidimh a h-Athchóiriú

Ba é an obiacht don coinníoll faoina raibh Noai chun bhunús na chreidimh a h-athchóiriú ná an Áirc. Bhí an Áirc lán de tábhacht shiombalach. Sula raibh Noai in ann seasamh i n-áit Ádhamh mar an dara sinsear daonna, bhí air ar dtús coinníoll slánaíochta do athchóiriú na cosmaí a dhéanamh, a bhí cailte go Sátan de bharr titim Ádhamh. Dá bhrí sin ba cheart an obiacht don coinníoll seo, a raibh ar Noai a thairiscint ar bhealach inghlactha, an cosmaí nua a shiombailigh. Thairg sé an airc mar an obiacht seo.

Bhí an airc tógadh le trí deiceanna, ag siombalú an cosmaí a bhí chruthaithe tríd na trí chéim den tréimhse fás. Bhí na hocht bal de theaghlach Naoi a chuaigh isteach san airc ag ionadaíocht an ochtar ball de

¹¹⁷ Gein 6:13

theaghlach Ádhamh, a bhí, tar éis bheith ionradh ag Sátan, le bheith athchóirithe trí slánaíocht. Dá bhrí sin, siombailigh an airc an cosmaí; shiombailigh a mháistir, Noai, Dia; siombailigh na ball dá theaghlach an cinne daonna agus siombailigh na h-ainmhithe a thugtar isteach sa airc an domhan nádúrtha ar fad.

Tar éis a gcríchníodh an airc, rinneadh Dhia bhreithiúnas ar an domhan leis an tuile ar feadh daichead lá. Cad a bhí an cuspóir leis an tuile? Dar leis an Prionsabal na Cruthú, cruthaíodh an cine daonna chun freastal ach ar mháistir amháin. Ós rud é go raibh an geine daonna faoi anbhroid Sátan, lán de éilliú agus ainriantacht, i n'fhonn do Dhia bheith in ann baint leob, bheadh Air glacadh le seasamh de dara máistir. Bheadh sé sin néamhprionsabálta. Dá bhrí sin, rinneadh Dia an bhreithiúnas tuile, ag cur deireadh le daonnachta peacach i n'fhonn teaghlaigh a ardú suas a bhféadfaidh bhaint ach l'Eisean amháin.

Cén fáth a roghnaigh Dia tréimhse daichead lá don tuile? Ba cheart an tábhacht a bhaineann leis an tréimhse daichead lá a thuiscint ó thaobh brí na n-uimhreacha ceithre agus deich. Siombalaíonn an uimhir deich aontacht. Bhí sé deich glúnta ina ndiaidh Ádhamh nuair a glaoth Dia ar Noai chun athchóiriú tríd slánaíocht an Toil nach fhéadfadh sé a chomhlíonadh trí Ádhamh. Trí thréimhse slánaíocht a chomhlíonadh ina bhfuil an uimhir deich, bhí Sé i gceist ag Dia an dispeansáid a thabhairt ar ais i n-aontacht lena Thoil. Thairis sin, ós rud é go bhfuil an sprioc de athchóiriú chun a chur i gcrích an bunús na ceithre seasamh, d'oibrigh Dia chun gach ceann de na deich glúnta a ardú suas trí tréimhse slánaíochta a chur ar bun chun an uimhir a ceathair a h-athchóiriú. San iomlán, bhí an tréimhse ó Ádhamh go Naoi tréimhse slánaíochta chun an uimhir daichead a h-athchóiriú. Mar gheall ar drúisiúlacht muintir na laethanta sin, áfach, bhí tréimhse slánaíochta an uimhir daichead truaillithe ag Sátan. Ba dispeansáid Áirc Naoi iarracht nua Dé an bunús na ceithre seasamh a chur i gcrích. Dá bhrí sin, leagtar Dia thréimhse an bhreithiúnais tuile ag daichead lá mar an tréimhse slánaíocht chun an uimhir daichead, a bhí truaillithe nuair a cailleadh an tréimhse is luaithe do Sátan. Trí an tréimhse uimhriúil slánaíochta seo a comhlíonadh, bheartaigh Dia an bhunús na chreidimh a h-athchóiriú.

Tháinig an uimhir daichead mar sin chun a bheith mar tréitheach de dispensáidí do dheighilt ó Sátan, a bhfuil gá leo chun bhunús na chreidimh a h-athchóiriú. Tá go leor samplaí de seo: tuile daichead lá Naoi; na ceithre chéad bliain ó Naoi go Ábhram; ceithre chéad bliain sclábhaíocht na h-Iosraelíteach san Éigipt; dhá staonadh daichead lá Maois; na daichead lá spaireacht i gCanán; daichead bliain de fánaíocht na hIosraelíteach sa bhfásach; na réimis daichead bliain Rí Sól, Rí Daithi agus Rí Sholamón; - staonadh daichead lá Elisias; tuar Ióna go mbeadh Nineveh a scrios i daichead lá; staonadh daichead lá agus paidir Íosa san fhásach; agus an tréimhse daichead lá ó aiséirí Íosa go dtí a deascabháil.

Sa Bhíobla léaghthar go ag deireadh na daichead lá báistí, chuir Naoi amach as an airc fiach dubh agus colm. Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar cén staideanna deonach amach as seo a réamhthaispeán é seo, mar go bhfuil sé scríofa, “Go dearfa, ní dhéanann an Tiarna aon rud gan a rún a ligean lena sheirbhísigh, na fáithe.” (Amos 3:7). Trí an an airc a thógáil agus dul trí na breithiúnas tuile daichead lá, chomhlíon Naoi coinníoll slánaíocht d'athchóiriú na cosmas.

Comhfhreagraíonn an tuile leis an tréimhse de anord roimh an cruthú na cruinne nuair a “bhí gaoth Dé ag séideadh os cionn na n-uiscí.” Dá réir sin, shiombailigh na n-oibreacha a rinne Dia timpeall an airc ag deireadh an tuile daichead lae an gcúrsa iomlán de stair tar éis chruthú Dé de neamh agus talamh.

Cad a bhí réamhthaispeán nuair a chuir Naoi amach an fiach dubh, a ciorclaigh timpeall ag lorg áit chun tabhairt le talún go dtí go socraigh na huiscí? Ciallaigh sé go mbeadh Sátan a bheith ag lorg le coinníoll trína bhféadfaidh sé theaghlach Naoi a h-ionradh, díreach mar a dhréim an Árdaingeal do ghrá Éabha go luath tar éis a chruthú an cine daonna, agus díreach mar go raibh Sátan sínte ag an doras ag lorg deis na tairiscintí de Cáin agus Áibíl a h-ionradh.

Cad a bhí réamhchinnte nuair a chuir Noai amach an chol trí huair? Cé go bhfuil sé scríofa sa Bhíobla gur chuir Naoi amach an chol chun a fheiceáil an raibh an t-uisce ag trá, ní raibh é sin an t-aon chuspóir amháin leis. Cinnte d'fhéadfadh Naoi fhéach amach an oscailt as a leag sé amach an chol chun an staid a iniúchadh dó féin. Bhí tábhacht níos doimhne ag baint le seoladh amach an chol ceangailte le Toil mistéireach Dé. Seacht lá tar éis a d'fhógair Dia breithiúnas na tuile tríd Naoi, thosnaigh an tuile. Daichead lá ina dhiaidh sin, sheoladh an chol amach ar dtús. Eitil sé timpeall ach ansin d'fhill sé ar ais go dtí an airc mar ní bhfuair sé aon áit le dul go dtalamh, agus thóg Naoi é ar ais isteach. D'ionadaigh an chol, nuair a cuireadh é amach don chéad uair, an chéad Ádhamh. Chruthaigh Dia Ádhamh leis an dóchas go mbeadh A idéalach an chruthú, a bhí chothaithe Aige ó roimh am, a bhaint amach i nÁdhamh mar an ionchoilliú foirfe den idéalach dhiaga ar domhan. Mar gheall ar titim Ádhamh, áfach, ní bhféadfaí Dhia an idéalach dhiagach a bhaint amach ar domhan tríd. Dá bhrí sin bhí ar Dia A idéalach a tharraingt siar ó na talún ar feadh tamaill agus a chomhlíonadh a chur siar go dtí dáta níos déanaí.

Seacht lá ina dhiaidh sin, chuir Naoi amach an chol don dara huair. Fós ní raibh an t-uisce triomaithe go fóill, agus arís tháinig an chol ar ais. An uair seo bhí duille olóige á n-iompar ina bhéal aige, rud a léirigh go mbeadh áit dó chun dul le talamh an chéad uair eile. Shiombailigh an chol, nuair a cuireadh é amach an dara huair, Íosa, an dara Ádhamh, lena mbheidh a theacht an dara iarracht Dé ionchoilliú foirfe an idéalach Dhiaga ar domhain a réadú. Réamhchinnigh na véarsaí seo go mba dícheid na daoine roghnaithe i nÍosa ag a theacht, ansin ní bheadh aige “aon áit dó a cheann a leagfadh” agus mar sin ní bheadh sé le bheith in ann Toil iomlán Dé ar an domhan a bhaint amach. Sa chás sin, bheadh ar Íosa dul go dtí an chros agus filleadh ar crioslach Dé, ag fágáil taobh thiar dó gealltanais an Dara Aidhbhaint. D'fhill an chol ar ais chuig an airc toisc nach raibh an t-uisce triomaithe suas go fóill. De réir analaí, má raibh níos mó de na daoine Giúdach ag fhreastail ar Íosa go dilis, bheadh áit shábháilte faighte aige chun seasamh ina measc. Ní bheadh sé le bheith céasta, agus rachaidh sé ar aghaidh leis an Ríocht na bhFlaitheas ar domhan a thógáil.

Tar éis rith seacht lá eile, sheol Naoi amach an chol don tríú huair. An uair seo níor fhill an chol ar an airc, mar bhí an talamh tirim. Shiombailigh an chol, nuair a cuireadh é amach don tríú huair, Críost ag an Dara Aidhbhaint, atá le teacht mar an tríú Ádhamh. Réamhthaispeán sé sin, ná nuair a thagann Críost arís, beidh sé go cinnte le bheith in ann réadú idéalach Dé A chruthú, nach bheadh tarraingthe siar arís riamh ón dtalamh. Nuair nach fhill an chol ar ais, ar deireadh chuaigh Naoi i dtír as an airc agus shiúil sé ar an dtalamh, a bhí glanta de pheaca agus déanta go nua. Réamhthaispeán sé sin ná nuair a bhíonn idéalach a chruthú réadaithe ar an domhain trí obair an tríú Ádhamh, tuirlingóidh an Iarúsailéim nua ó neamh agus beidh lonnaí Dé leis an cine daonna.

Ba chóir don réamhthaispeáint sa scéal seo bheith léirithe i sholais an bprionsabal a mhínítear níos luaithe: Is féidir deonú Dé na h-athchóirithe a fhadú má theipeann an duine arb é a gcúram deonú ina freagracht. Mar gheall ar mídhílseacht Ádhamh agus teip a fhreagracht a chuir i gcrích, bhí ar Íosa teacht mar an dara Ádhamh. Ina theannta sin, dá mbeadh na daoine Giúdach le dícheid i nÍosa agus dá bhrí sin a theip lena gcuid freagracht a chríochnú, go cinnte bheadh ar Críost le teacht arís mar an tríú Ádhamh. Díreach mar gur thóg chruthú neamh agus talamh tréimhse seacht lá, léiríonn na heatraimh seacht lá do sheoladh amach an chol dúinn go n-éilíonn an athchóiriú de neamh agus talamh tréimhsí deonú ama áirithe.

2.2 An Bhunús Substant

Athchóirigh Naoi go rathúil trí slánaíocht an bhunús leis an chreidimh trí dispeansáid an airc a gchomhlíonadh agus tríd sin tairiscint siombalach inghlactha do Dhia a dhéanamh. Leis sin, chomhlíon Naoi araon na dá coinníoll slánaíochta do athchóiriú de gach rud agus an coinníoll slánaíochta le haghaidh athchóiriú siombalach na ndaoine. Ar an bunús seo, bhí mic Naoi, Shem

agus Ham, ansin le sheas i n-áit Cáin agus Áibíl, faoi seach. Dá n'éirigh leo ansin an tairiscint suntasach a comhlíonadh trí an coinníoll slánaíochta le haghaidh bhaint as den nádúr tite, bheadh an bhunús na tsubstaint leagadh acu.

Do theaghlach Noai tairiscint substaintiúil inghlactha a dhéanamh, bhí ar Ham, dara mac Naoi, seasamh Áibíl, mar an dara mac d'Ádhamh a h-athchóiriú. Bhí sé ceaptha chun a bheith an figiúr lárnach an tairiscint substaintiúil, díreach mar a bhí Áibíl an figiúr lárnach de thairiscint substaintiúil a theaghlai. I teaghlai Ádhamh, d'éirigh leis Áibíl an tairiscint siombalach a dhéanamh i n-áit Ádhamh, chun athchóiriú tríd slánaíocht bhunús an chreidimh agus chun a bheith cáilithe mar an figiúr lárnach an tairiscint substaintiúil. I gcás theaghlach Noai, ba é Noai, ní Ham, a rinne an tairiscint siombalach. Dá bhrí sin, i n'fhonn is go bhféadfaidh Ham seasamh i n-áit Áibíl, mar aon ní amháin a d'éirigh leis an tairiscint siombalach a dhéanamh, bhí ar le bheith doscartha i croí amháin lena h-athair, Noai. Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar conas a d'oibrigh Dhia chun cabhrú le Ham teacht le bheith mar aon i gcroí le Naoi.

Tuairiscíonn an Bíobla go nuair a chonaic Ham a athair ina luí noctaithe ina phuball, bhraith sé náire de Naoi agus glac sé cion. Corraig Ham suas na mothúcháin céanna ina deartháireacha, Shem agus Iáfát. Curtha óna treoir ag Ham chun bhraith náireach de nochtacht a n-athar agus ag casadh a n-aghaidh ionas nach bhfeiceadís an radharc, shiúileadar siar agus clúdaigh siad chorp a n-athar le scing. Chomhdhéan an gníomh seo peaca, an oiread sin gur aifir Noai Ham, ag mallú a mhac le bheith ina sclábhaí chuig a deartháireacha.

Cén fáth ar sheoladh Dhia an dispeansáid seo? Cén fáth an raibh sé peaca comh dona sin chun a bhraith náireach faoi nochtachas? Chun tuiscint a fháil ar na nithe sin, ar dtús lig dúinn cuimhne ar dtús ar cad is é peaca. Ní féidir Sátan a chumhachtaí a léiriú-in áirítear an chumhacht a bheith i mbeithsine agus gníomhú-ach amháin má fhaigheann sé ar dtús comhpháirtí obiachta lena is féidir leis bonn coiteann a dhéanamh agus dul i mbun caidreamh cómhálartach thabhairt agus ghlacadh. Pé uair a dhéanann duine choinníoll le haghaidh ionradh ón diabhal, ciallaíonn sé go bhfuil sé ceadaíthe dó féin le bheith ina pháirtí obiacht do Sátan, rud a chumasíonn gníomh ó Sátan. Is é seo cad is peaca.

Ar aghaidh, lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar cad chuige a thástáil Dia Ham trí Aige ligean dó nochtachas Naoi a fheiceáil. Chonaiceamar gur shiombailigh an airc an cosmas, agus gur léirigh na himeachtaí a tharla díreach tar éis dispeansáid an airc na himeachtaí a bhí ar siúl díreach tar éis a chruthú an cosmas. Dá réir sin, bhí seasamh Naoi díreach i ndiaidh na tuile i bhfad cosúil le sin de Ádhamh tar éis a chruthaigh neamh agus talamh.

Bhí Ádhamh agus Éabha roimh an Titim dlúth i croí agus neamhurchóideach oscailte lena chéile agus le Dia; mar go bhfuil sé scríofa, ní raibheadar náireach faoina nochtachas. Ach tar éis a thiteadar, bhraith siad náireach dá nochtachais. Clúdaigh siad a gcuid codanna ísle le duilleoga fige agus d'fholaigh siad i measc na crainn an ghairdín, eaglach go bhfheicfidh Dia iad. Ba comhartha an náire seo faoina réaltacht inmhéanaigh, mar go raibh bannaí ceangail fola le Sátan déanta acu trí cion pheaca a dhéanamh lena gcodanna gnéasach. Trí a gcodanna ísle a chlúdaigh agus dul ina folaigh, léirigh siad a gcuid conscíos ciontach, a bhraith náire ionta chun teacht roimh Dhia.

Bhí Noai, a ngearr a ceangail leis Sátan trí an bhreithiúnas tuile daichead lá, le bheith chun

seasamh Ádhamh a daingniú díreach tar éis chruthú na cruinne. Bhí Dia ag súil go frithgníomhach baill theaghlach Naoi le nochtachas Naoi gan aon mothúcháin de náire agus gan aon smaoinemh a chorp a cheilt. Bhí Dia ag iarraidh a h-aisghabháil an croí áthasach a mhothaigh Sé fhaid is a bhí Sé ag breathnú ar Ádhamh agus Éabha ina éigíontacht roimh an Titim trí gliondar a fháil trí éigíontacht theaghlach Naoi. Chun a leithéid de mian domhain seo a chomhlíonadh, da cuir Dia Naoi ag luí amach nochtaithe. Má raibh Ham in aon croí le Naoi, ag braith air leis an croí céanna agus ó thaobh céanna le Dia, d'fhéachach sé ar nochtachas a h-athar gan aon bhraith de náire. Mar sin bheadh an coinníoll slánaíochta comhlíonta aige i dtheaghlach Naoi chun é a h-athchóiriú go staid éigíontacht Ádhamh and Éabha roimh an Titim.

Is féidir linn a thuiscint mar sin go nuair a bhraith teaghlaigh Naoi náire faoi nochtachas a n-athar agus clúdaíodar a chorp, bhí sé ionann admháil go raibheadar súid, cosúil le teaghlaigh Ádhamh tar éis an Titim, tar éis banna náireach gaol le Sátan a dhéanamh agus dá bhrí sin mífhiúntach teacht os comhair Dia. Bhí Sátan, cosúil leis an fiach dubh ag foluain thar an t-uisce, ag lorg coinníoll i n'fhonn theaghlach Naoi a h-ionradh. D'ionsaigh sé an teaghlach trí mic Naoi a thógáil mar a chomhpháirtithe obiachta nuair a chomh mhaith is d'admhaigh siad go raibheadar as a foláiocht.

Nuair a bhraith Ham náire faoi nochtachas a h-athar agus ghníomhaigh sé chun é a chlúdaigh suas, rinne sé choinníoll do Sátan dul isteach; mar sin, chomdhéan a mhothú agus gníomhú peaca. Dá bhrí sin, ní fhéadfaí Ham a h-athchóiriú tríd slánaíocht seasamh Áibil as a bhféadfaí an tairiscint substaintiúil a dhéanamh. Ós rud é nach bhféadfadh sé bhunús na tsubstaint a bhunú, chríochnaigh an deonú na h-athchóiriú i theaghlach Naoi i teip.

An bhfuil sé i gcónaí peacach nochtachas a mheas le dearcadh náireach? Ní h-ea, bhí cás Naoi speisialta. I n-áit Ádhamh, bhí an misean ag Naoi chun a bhaint gach ceann de na coinníollacha a d'fhág Ádhamh i mbaol ó ionsaí Satan dó. Trína thaispeáint nár bhraitheadar náire faoi nochtachais Naoi ná nach mbéidís ag iarraidh é a chlúdaigh, bheadh an coinníoll slánaíochta comhlíonta ag theaghlach Naoi chun an seasamh éigíontacht bunaidh teaghlaigh Ádhamh a h-athchóiriú sula ceanglaíodar le Sátan i ngaol fola. Mar sin, ba é seo coinníoll slánaíochta a raibh gáth ach do theaghlach Naoi a chomhlíonadh.

2.3 Roinnt Ceachtanna ó Teaghlaigh Naoi

Tá sé deacair do dhuine ar bith a thuiscint conas fós a thógáil Naoi an airc ar an sliabh os cionn 120 blianta fada, an tamall go léir ag fulaingt cáineadh cruá agus magadh. Bhí fhios maith ag Ham go sábháladh a chlann de bharr obair a h-athar. Ag smaoinemh ar na rudaí seo, ba chóir an méid sin meas bheith ag Ham dá athair go mbeadh sé in ann shárú a gcion phearsanta de nochtachas Naoi agus tuiscint éigin bheith aige de. Ach in ionad bheith muiníneach i Naoi, a raibh fhíranta ag Neamh, cháin Ham é ó thaobh féin-lárnaithe agus thaispeáin sé a míshásamh trína chuid gníomhaíochtaí. Thug an mímheas an éifeacht de bhac a chuir ar obair fada Dé an deonú a h-oibrigh trí theaghlach Naoi. Tá gá dúinne freisin, uirisle, umhlíocht agus foighne i n'fhonn an cosán a siúl i dtreo Neamh.

Ar aghaidh ó seo, múineann an deonú i theaghlach Naoi dúinn faoi réamhchinniúnt coinníollach Dé de chomhlíonadh A chuid Toil agus A meas ar cuid freagrachta an cine daonna. Fuair Dia theaghlach Naoi tar éis sé chéad déag bliain d'ullmhú. Threoraigh sé Naoi ar feadh 120 bliain fad is a thóg sé an airc agus tógadh suas a theaghlach ar chostas an chuid eile den chine daonna a íobair sa tuile. Mar sin féin, cé go raibh siad A muirní sa deonú athchóiriú, nuair a rinne Ham a botún sórt bheag, rud a lig Sátan smál ortha, tháinig an Toil ar fad ag díriú ar theaghlach Naoi go neamhní.

Ar deireadh, múineann an deonú trí theaghlach Naoi dúinn faoi réamhchinneadh coinníollach Dé de dhaoine. In ainneoin an bhfíric gur dréim Dia go dian ar feadh tamall fhada chun Naoi a fháil agus é a h-ardú suas mar athair an chreidimh, nuair nach bhféadfaí a chlann a fhreagracht a chomhlíonadh, Dhia, cé go raibh Sé aiféalach, ní raibh aon leisce Air a thréigean dó agus Ábhram a roghnaigh ina áit.

Alt 3

An Deonú na h-Athchóiriú i Teaghlaigh Ábhrabham

Mar gheall ar ghníomh tite Ham, ní raibh an deonú na h-athchóiriú chomhlíonta i theaghlach Naoi. Mar sin féin, réamhchinneadh Dhia go hiomlán go bheadh an cuspóir na chruthú bainte amach lá amháin. Dá bhrí sin, ar bhunús dhílseacht Naoi i dtreo Neamh, glaogh Dia ar Ábhram agus thosaigh Sé caibidil nua i deonú na h-athchóiriú lena theaghlach.

Bhí teaghlaigh Ábhram le h-athchóiriú an bunús le haghaidh an Meisias, a d'fhág theaghlach Naoi easnamhach, agus an Meisias a ghlacadh ar bhunús sin. Dá bhrí sin, mar Naoi roimhe, bhí ar Ábhram a h-athchóiriú trí slánaíocht an bhunús na chreidimh, agus bhí ar a mhac a h-athchóiriú trí slánaíocht an bhunús na tsubstaint.

3.1 An Bhunús Chreidimh

3.1.1 An Figiúr Lárnach insan mBunús na Chreidimh

Insan deonú na h-athchóirithe i dteaghlach Ábhram, b'a é an figiúr lárnach le bhunús na chreidimh a h-athchóiriú ná Ábhram. Roghnaigh Dia Ábhram don misean den Toil a hoidhriú a rinneadh Sé iarracht a gchomhlíonadh le Naoi. Mar sin féin, ní fhéadfadh Ábhram an misean seo a h-oidhriú mura h-athchóirigh sé ar dtús trí slánaíocht na coinníollacha go léir a bhí tugtha do Naoi a gchomhlíonadh, ach a cailleadh go Sátan de bharr peaca Ham.

Ba iad na chéad coinníollacha a chaill theaghlach Naoi go Sátan ná na deich glúnta ó Ádhamh go Naoi, agus an tréimhse daichead lá breithiúnas. Dá bhrí sin, bhí ar Ábhram a h-athchóiriú trí slánaíocht deich glúnta eile. Bhí gach ceann de na deich glúnta seo athchóiriú den uimhir daichead, a sheas don breithiúnas tuile. Chomh luath agus a críoch an tuile daichead lae i teip, bhí ar athchóiriú de gach glúin a réise ar fad iomlán a mhar; Ní fhéadfaí é seo a chur i gcrích in ach daichead lá. Bhí ar an deonú chun an tuile a h-athchóiriú i ngach ceann de na deich glúnta sin

tréimhse níos faide ama a ghlacadh: daichead bliain. Tá sé seo cosúil leis an staid in n-am Maois, nuair de bharr an teip ar athchóiriú an misean spaireacht daichead lá, bhí ar na daoine fánaíocht sa fhásach ar feadh daichead bhliain. Dá bhrí sin, tar éis tréimhse slánaíochta deich glúnta agus ceithre chéad bliain a bhí caite ó Naoi, roghnaigh Dia Ábhram le misean Naoi a hoidhriú.

Ba é an chéad sraith eile de na coinníollacha a chaill theaghlach Naoi go Satan ná seasamh athair an chreidimh agus seasamh Ham, a bhí chun dul i mbun ról Áibil. Dá bhrí sin, ní fhéadfadh Ábhram seasamh in áit Naoi gan ar dtús athchóiriú trí slánaíocht na ról de athair an chreidimh agus Ham. Chun glacadh leis an ról de athair an chreidimh in áit Naoi, bhí ar Ábhram tairiscint siombalach de chreidimh a dhéanamh le mheon de croí dílis, díreach mar a rinne Naoi nuair a thóg sé an áirc. Ansin, conas a d'fhéadfadh Ábhram seasamh Ham a h-athchóiriú? Bhí Ham le n-ionadú do Áibil, an chuid is mó ansa do Dhé: bhíodar beirt dara mhac agus roghnaíodar le bheith na figiúirí lárnach don tairiscint substaintiúil. Ós rud é gur éileamh Sátan Ham, de réir phrionsabal na h-athchóiriú trí slánaíochta, bhí gá do Dhia duine a h-éileamh a raibh is mó ansa do Sátan. Is é seo an chúis gur glaogh Dia ar Ábhram, a bhí an mac céadugadh de Terah, a raibh ina h-íoltóir.

Bhí Ábhram le hoidhriú misean Naoi agus dá bhrí sin misean Ádhamh. Insan lucht seo, arb ionannas dó Ádhamh athchóirithe. Mar gur bheannaigh Dia Ádhamh agus Naoi, bheannaigh Dia Ábhram freisin:

“Déanfaidh mé cine mór díot agus beannóidh mé thú agus mórfaidh mé d’ainm chomh mór sin go mbeidh sé mar bheannacht ag daoine. Beidh mo bheannacht ar an muintir a chuirfidh beannacht ort. Beidh mo mhallacht ar an muintir a chuirfidh mallacht ort. Agus is tríotsa a dhéanfaidh ciníocha uile An domhain iad féin a bheannú.” -Gein. 12:2-3

Tar éis dó an bheannacht seo a fháil, i n-umhlaíocht d’aithin Dé, d’fhág Ábhram teach a athar i Haran agus chuaigh sé isteach i gCánan lena bhean chéile Sarah, a nia Lot, agus a turscar go léir agus séirbhísigh. Sa chiall seo, leagtar Dia cúrsa Ábhram mar an chúrsa tsamhail chun Cánan a h-athchóiriú, a bheadh Iacób agus Maois lena siúl ina gcuid laethanta. Bheadh Iacób agus Maois a thógadh bhaill a dteaghlaiigh agus a turscar go léir as Haran agus an Éigipt, faoi seach, agus iad a bhreith ar ais go dtí Cánan ag fulaingt go leor cruatan ar an mbealach. Réamhthaispeán cúrsa Ábhram freisin an cúrsa a bheadh Iosa lá amháin ag siúl: chun na daonnachta agus gach rud a thógaint as saol Sátan agus iad a thabhairt ar ais go dtí domhan Dé.

3.1.2 Na Rudaí Tairiscinta le hAghaidh An Coinníoll ar son an Bhunús Chreidimh

3.1.2.1 Thairiscint Siombalach Ábhram

D’aithin Dhia do Ábhram a thairiscint chol agus colm, reithe agus gabhar, agus bearach. Ba iad seo na rudaí don gcoinníoll a thairg sé chun bhunús na chreidimh a h-athchóiriú. Ach sula bhféadfadh sé an tairiscint siombalach a dhéanamh, bhí ar Ábhram creideamh ceart a léiriú, díreach mar sin gur ríomhtar Naoi mar firéanta roimh thógáil an airc mar a thairiscint siombalach. Ní mhíniú an mBíobla go soiléir conas a léirigh Naoi a chreideamh. Ach ó véarsa, “Fear firéanta a ba ea Naoi, fear gan locht i measc lucht a linne, agus shiúil sé fara Dia,” is féidir linn a dhéaduchtú gur léirigh Naoi creideamh sular measadh sé fiúntach aithne Dé a fháil an airc a thógáil. Go fíor, ní mór d’iad siúd a shiúlann an deonú na h-athchóiriú a gcuid chreidimh a neartú go leanúnach. Lig dúinn imscrúdú conas a neartaigh Ábhram a chreideamh mar ullmhúchán le haghaidh an tairiscint siombalach a dhéanamh.

Ós rud é go raibh Naoi dara sinsear an cine daonna, i n'fhonn do Ábraham áit Naoi a h-athchóiriú, bhí air áit Ádhamh a glacadh chomh maith. Ar an gcúis sin, ba ghá dó choinníoll slánaíocht siombalach a dhéanamh chun seasamh teaghlaigh Ádhamh a h-athchóiriú sula bhféadfadh sé an tairiscint siombalach iarbhír a dhéanamh.

I dtaca leis seo, tugann an Bíobla cuntas ar turas Ábraham chuig an Éigipt mar gheall ar gorta. Nuair a tháinig siad go dtí an Éigipt, treoir Ábraham a bhean Sorcha chun staidiúir mar a dheirfiúr toisc go raibh eagla air go bhféadfadh an Faró mhian léi. Bhí Ábraham eaglach go maraíodh an Faró é dá bhfaigheach sé amach go raibh fear céile Shorcha é. Go deimhin, ar ordú an Faró, thug Ábraham Sorcha thar chuige fhaid is a staidiúir sí mar a dheirfiúr. Leis sin, cheartaigh Dia an Faró, ghlac Ábraham ar ais a bhean chéile in éineacht lena nia Lot agus an saibhreas flúirseach a bhí tugtha ag an Faró dó, agus d'fhág siad an Éigipt.

Gan fhios a bheith aige, shiúil Ábraham an cúrsa deonú seo le choinníoll slánaíocht siombalach a dhéanamh i n'fhonn seasamh teaghlaigh Ádhamh a h-athchóiriú. Nuair a thóg an Árdaingeal Éabha-ag ghabháil faoina tiarnas gach uile sliocht Éabha agus an domhanda nádúrtha-Bhí Ádhamh agus Éabha fós deartháir agus deirfiúr. I n'fhonn do Ábraham an coinníoll slánaíochta a dhéanamh chun é seo a h-athchóiriú, bhí sé bainte de Sorcha, a bhí ag imirt ról a dheirfiúr, ag an Pharaoh, a rinne ionadaíocht mar Sátan. Ansin bhí air í a thógáil ar ais ón Faró mar a bhean, comh maith leis Lot mar ionadaí an chine daonna go léir, agus saibhreas, siombalach don domhan nádúrtha. Bhí an cúrsa seo a shiúil Ábraham an cúrsa tsamhail d'Íosa chun siúl ina lá. Chomh luath agus a chomhlíon sé an coinníoll slánaíochta, measadh go raibh Ábraham réidh an tairiscint siombalach a dhéanamh.

Cén tábhacht a bhain le tairiscint siombalach Ábraham? Do Ábraham a bheith an athair na chreidimh, bhí air seasamh Naoi a h-athchóiriú trí slánaíocht, a bhí Sé i gceist ag Dia a ardú suas mar an t-athair na chreidimh, chomh maith le theaghlach Naoi. Ina theannta sin, bhí air seasamh Ábraham agus a theaghlach a comhlíonadh. Bhí air thairiscint i bhealach inghlactha na rudaí le haghaidh an coinníoll a h-athchóiriú a bhí ceaptha do Cáin agus Áibil a chur i gcrích trína n-íobairtí a comhlíonadh agus gach rud a bhí theaghlach Naoi ag iarraidh a chur i gcrích tríd dispeansáid an Áirc. Bhí tairiscint siombalach Ábraham comhdhéanta de na rudaí leis na bríonna siombalach den sórt sin.

Thairiscint Ábraham trí chineál de rudaí mar an coinníoll dá thairiscint siombalach: an chéad, chol agus colm; an dara, reithe agus gabhar; agus an tríú, bodóg. Shiombailigh na trí h-íobairtí seo an gcosmas, a thugadh chun críoch trí na trí chéim na tréimhse fás. D'ionadaigh an chol an céim foirmiú. Nuair a bhí Íosa baistithe ag Eoin Baiste ag an Abhainn Iordáin, tuirling agus ísligh Spiorad Dé air i bhfoirm colm. Is é seo mar gheall gur tháinig Íosa le críoch a thabhairt chuig Aoise an Sean-Tiomna, a raibh, mar an chéim foirmiú den deonú, siombalaithe ag an chol. Ina theannta sin, bhí an dara chúis do fhís an chol tuirlingthe ar Íosa. Bhí Íosa le h-athchóiriú botún Ábraham i tairiscint an chol seo, a raibh, mar a fheicimid, sciobta as ag Sátan.

D'ionadaigh an reithe an chéim fás. Chomh luath 's' a thug Íosa chomhlíonadh go dtí na h-Aoise Sean-Tiomna, leis sin ag athchóiriú gach rud arb ionannas dó an chol, thosaigh sé an Aois Nua Tiomna ag an chéim fás an deonú, nuair a bhí gach rud a h-ionaidigh an reithe le bheith athchóirithe. Tar éis do Eoin Bhaiste fianáigh go bhfaca sé an Spiorad ag tuirling ar Íosa mar chol-ag brí go raibh Íosa an ceann a chur i gcrích chéim foirmiú an deonú-d'fhianaigh sé go tosnófaidh Íosa an misean chéim fás, ag rá, "Seo é Uain Dé, a thógann peaca an domhain!" (Eoin 1:29)

D'ionadaigh an bodóg an céim críochnaithe. Tá sé scríofa go uair, nuair a chuir Samsón amach a tomhas do na bhFilistíneach, fuair siad an freagra trí bean chéile Samsón a brúigh dó é a nochtach. Dúirt Samsón leo: “Gan treabhadh le mo bhodóg ní bhfaigheadh sibh fios mo thomhais,” (Breith 14:18) anseo go mearfach ag glaoch bodóg ar a bhean chéile. Tháinig Íosa mar an grúm do gach daonnachta. Ba chóir do gach creidithóir craifeach bheith mar a bhríde, ag feitheamh ar an t-am ar fhilleadh dó. Tar éis na bhríde ceiliúradh pósadh an Uain le Íosa, lena grúm, tá siad chun cónaí sa Ríocht na bhFlaitheas i n-aonacht leis mar a mhná céile (sa chiall meafarach). Mar sin, is é an Tiomna Aois Críochnaithe tar éis Dara Aidbhint Íosa aois an bodóg, nó aois an bhean chéile. Is é an fáth go bhfuair roinnt idirghábhaláí spioradálta an foilsíú go bhfuil an ré reatha aois an bó ná bearrach ná toisc go bhfuileamar ag dul isteach insan stáitse crích.

Cad a bhí le shlánú leis na trí hÍobairtí? Bhí Ábraham le h-athchóiriú leis na tairiscintí seo gach rud nach bhféadfadh Dia athchóiriú tríd na tairiscintí siombalach a rinne teaghlaiigh Ádhamh agus Naoi-tairiscintí a rinneadh i gceart ach ansin a geallbhuidthe le Sátan mar gheall ar theipeanna ina dhiaidh sin. Bhí tairiscint Ábraham freisin le choinníoll slánaíocht siombalach a dhéanamh mar aiseag as a dteipeanna an tairiscint substaintiúil a dhéanamh. I bhfocail eile, ba é an cuspóir do thairiscint siombalach Ábraham de na trí chineál de rudaí le haghaidh an coinníoll ná chun athchóiriú ina ghlúin (go cothrománach) na coinníollacha slánaíochta carntha i gcúrsa an deonú (go hingearach) trí na trí ghlúin d'Ádhamh, Naoi agus Ábraham.

Cén fáth ar lag Ábraham anuas na trí íobairtí-an chol agus colm, an reithe agus gabhar, agus an bearach, ag siombalú céim foirmiú, fás agus críochnú-ar altóir amháin? Roimh an Titim, bhí Ádhamh freagrach chun fás trí gach trí chéim ina h-aon saol amháin. Mar an gcéanna, bhí Ábraham, anois i n-áit Ádhaimh, ceaptha le h-athchóiriú, gach rud ag aon uair amháin, an deonú fada a ndearna Dia trí na trí ghlúin deonach de Ádhamh (foirmiú), Naoi (fás) agus Ábraham (críochnaithe).

Trí thairiscint amháin, d'fhéadfadh sé a h-athchóiriú na coinníollacha go léir corbach ina raibh an uimhir trí. Nochtann siombalachas íobairt Ábraham Toil Dé A deonú iomlán athchóirithe a comhlíonadh uair amháin go deimhin agus do gach duine.

Anois lig dúinn staidéar a dhéanamh ar conas a rinne Ábraham an tairiscint siombalach:

Dúirt sé leis: “Tabhairdom,”arsé, “bearachtríbliana, minseach trí bliana, reithe trí bliana, colúr, agus colm óg.” (Gein 15:9)

Agus thug sé iad go léir dó, ghearr sé iad i dhá, agus leag sé gach leath ceann thar an leath eile; ach níor ghearr sé na héin in dhá. Agus nuair a tháinig an éin chreiche síos ar na conablaigh, thiomáin Ábhram iad amach. Fhaid is a bhí an ghrian ag dul síos, thit codlata domhain ar Ábhram; agus féach, thit imeagla agus dorchadas mór air. Ansin dúirt an Tiarna le hAbrám: “Bíodh a fhios seo agat go dearfa: beidh do shíol ina ndeoraithe i dtír nach leo, mar a mbeidh siad ina ndaoir agus mar a mbeidh siad faoi leatrom ar feadh ceithre chéad bhlian.”-Gein. 15:9-13

Toisc nár ghearr Ábraham an chol agus colm in dhá mar ba chóir dó, tháinig éin chreiche síos agus salaigh na hÍobairtí. De bharr a bhotún, bhí i ndán do na h-Iosráilítigh dul isteach insan

Éigipt agus dul trí fulaingt ar feadh ceithre chéad bliain. Cén fáth a raibh sé ina pheaca gan na héin a gearradh i leath? Is féidir an cheist seo a thuiscint ach amháin le cabhair an Phrionsabail.

Lig dúinn a imscrúdú ar dtús cad a bhí an chúis go raibh treoir tughadh do Ábraham na h-íobairtí a ghearradh i dhá leath. Tá sé mar aidhm d'obair Dé na tslánaithe flaitheas na maitheasa a h-athchóiriú trí ar dtús maith a scaradh ó olc agus ansin olc a scriosadh agus an mhaith a h-árdú suas. Is é seo an chúis a raibh ar Ádhamh bheith roinnte amach i gCáin agus Áibil sula bhféadfaí an íobairt a dhéanamh. Is é seo an fáth go i lá Naoi, bhuail Dia síos olc tríd an breithiúnas tuile agus scagadh amach theaghlach Naoi mar an maith. Do Dhia, ghearr Ábraham na h-íobairtí i dhá roimh iad a thairiscint, agus é ar intinn an obair siombalach a dhéanamh de maith a scaradh ó olc, a d'fágadh neamhchríochnaithe ag Ádhamh agus Naoi.

Bhí ar na h-íobairtaí le bheith roinnte, ar dtús, chun an staid i dteaghlach Ádhamh a h-athchóiriú ina roinntear Áibil agus Cáin ina ionadaí de maith agus ionadaí de olc. Sa dara áit, bhí sé i n'fhonn a h-athchóiriú an staid de maith a bheith roinnte ó olc i rith na daichead lá de thuile Naoi. Sa tríú háit, bhí sé i n'fhonn an coinníollach siombalach a dhéanamh chun flaitheas de cheannasacht mhaith a scaradh as an t-uilebheith rialaigh ag Sátán. Sa ceathrú áit, bhí sé i n'fhonn an coinníollach a dhéanamh chun tairiscint a naomhaigh trí fuil an bháis a draenáil amach a bhí curtha isteach i daonnachta tite nuair a ceanglóch iad i gceangail-foila leis an diabhal.

Cén fáth a raibh sé peaca gan na tairiscint a roinnt? Sa gcéad dul síos, baineann an tábhacht céanna le dúiltiú roinnt an tairiscint le dúiltiú scapadh Áibil ó Cáin. Gan a bheith roinnte, ní fhéadfadh Dia glacadh leis an tairiscint toisc nach raibh sé a chur ar fáil Dó comhpháirtí obiachta de chineál-Áibil a d'fhéadfadh Sé a ghlacadh. Dá bhrí sin, ní raibh na botúin a bhí déanta ag Cáin agus Áibil ina n-íobairtí athchóirithe. Sa dara áit, bhí neamh-roinnt an tairiscint ionann le athrá ar teip an deonú in am Naoi, nuair a d'fhan maith agus olc neamhroinnte ainneoin na tuile. Cosúil leis an teip i theaghlach Naoi, de bharr teip Ábraham sa tairiscint, freisin fágadh Dia gan A pháirtí obiacht maith. Dá bhrí sin, ba athrá é den bhotún a ba cúis leis an teip de dispeansáid an tuile. Sa tríú háit, ba cúis le neamhroinnt an tairiscint ná nach raibh aon choinníoll siombalach le fhlaithis maith Dé a scaradh as an t-uilebhith faoi tiarnas Sátán.

Sa ceathrú áit, toisc nach raibh fhuil an bháis taoscadh amach as, chiallaigh neamhscapadh an tairiscint nach bhféadfadh sé a bheith ina tairiscint beannaithe inghlactha do Dhia. I bhfocail eile, nuair a thairg Ábraham na héin gan iad a roinnt ar dtús, chiallaigh sé gur thairg sé rud nach raibh fós shracadh ó seilbh Sátán. Thug a botún an éifeacht de aitheantas a thabhairt d'éileamh de sheilbh Sátán os a gcionn.

D'fhan an chol, ag siombailliú an stáitse foirmiú, i seilbh Sátán. Dá bhrí sin, d'éiligh Sátán freisin an reithe, a shiombailigh an stáitse fás, agus an bearach, a siombailigh an stáitse críoch, an dá cheann acu a bhí le comhlíonadh bunaithe ar an stáitse foirmiú. Ós rud é go raibh an éifeacht de seo mar an tairiscint siombalach ar fad a thabhairt do Sátán, chomhdhéan neamhscapadh na héin peaca.

Ag leannacht ar aghaidh, lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar cad is brí leis an véarsa gur thuirling éin chreiciche anuas ar na conablaigh. Ó tharla Titim an chéad sinsear daonna, bhí Sátán i gcónaí ag stalcaireacht iad siúd lenar n-oibrigh Dia Leis chun A thoil a chomhlíonadh. Nuair a bhí Cáin agus Áibil a dhéanamh a n-íobairtí, bhí Sátán ag fanacht ag an doras. Sa scéal faoi Naoi, bhí an fiach dubh ag ciorcal timpeall mar siombal de conas a bhí Sátán ag lorg deis chun theaghlach Naoi a h-ionradh díreach tar éis an tuile. Cosúil le seo, nuair a bhí Ábraham ag déanamh a thairiscint siombalach, bhí Sátán ag faire amach le deis an íobairt a h-urghabháil. Throchlaigh sé é chomh luath agus a chonaic sé nach raibh na héin roinnte. Léiríonn an Bhíobla ar seo trí an

íomhá de éin chreiche ag íslith ar an íobairt.

Bhí botún Ábraham sa tairiscint siombalach ba chúis leis an tairiscint a bheith truaillí. Cailleadh gach dena coinníollacha a bhí i gceist ag Dia le n-athchóiriú tríd de bharr. Mar thoradh air sin, bhí sliocht Ábraham cos ar bolg agus ag sclábhaíocht, ag fulaingt ar feadh ceithre céad bliain i dtalamh na hÉigipte. Lig dúinn imscrúdú an fáth leis seo.

Glaigh Dia ar Ábraham agus d'ordaigh Sé dó an tairiscint siombalach a dhéanamh ag críoch an tréimhse ceithre céad bliain de scaradh ó Sátan. Cuireadh an tréimhse seo ar mbun chun a h-athchóiriú tríd slánaíocht na deich glúnta ó Ádhamh go Naoi, agus an tréimhse daichead lá bhreithiúnais tuile, a cailleadh do Sátan mar gheall ar pheaca Ham. Bhí sé chomh maith leis sin an tréimhse slánaíochta ag teastáil chun Ábraham a bhunú mar an t-athair na chreidimh nuair a chríochnaigh sé an tairiscint siombalach. Nuair a cheadaítear botún Ábraham sa tairiscint siombalach do Sátan an tairiscint a éileamh dó fhéin, cailleadh an tréimhse ceithre céad bliain sin freisin le Sátan. I n'fhonn ath-chruthú ar an leibhéal náisiúnta an staid roimh teip Ábraham sa tairiscint siombalach, a bhí é féin comhthreomhar le nuair a glaoth ar Naoi an airc a thógáil, socraigh Dia suas tréimhse eile ceithre céad bliain de scaradh ó Sátan. Le linn na tréimhse seo, b'ea sclábhaithe na h-Iosraelítigh san Éigipt. Trí iompar tríd an tréimhse seo, bhí an h-Iosraelítigh le n-athchóiriú -an uair seo ar an leibhéal náisiúnta-staideanna Naoi agus Ábraham ag tús a misiún mar aithreacha na chreidimh, mar sin ag leagan freisin an bunús le haghaidh Maois chun a misean a thosnú. Dá réir sin, ba è an tréimhse seo sclábhaíocht araon an t-am nuair a bhí na h-Iosraelítigh a phionósú do botún Ábraham agus an t-am nuair a bhí siad ag leagan an bunús leis an ceangail le Sátan a ghearradh as agus tús a cuir leis deonú nua Dé.

Mar a míníodh roimhe, bhí súil le Dia a chomhlíonadh, i ngach aon uair amháin, na dispensáidí sna céimeanna foirmiú, fás agus críoch trí a ligeadh d'Ábraham leis an tairiscint siombalach de trí chineál íobairtí a dhéanamh go rathúil ar altóir amháin. I gcontrártha leis an phlean seo, theip ar Ábraham, á n-athrá na botúin an am caite. Dá bhrí sin, síntíogh an deonú dírithe air tríd na trí ghluin de Ábraham, Iosac agus Iocáb.

3.1.2.2 Thairiscint Ábraham d'Iosac

Tar éis a theip ar Ábraham leis an tairiscint siombalach, d'ordaigh Dhia dó a mhac aonar Iosac a thairiscint mar íobairt dóite. Ar an mbealach seo, thosaigh Dia dispeansáid nua d'fhonn a h-athchóiriú trí slánaíochta teipeanna Ábraham. De réir an phrionsabal na réamhchinniúint, nuair a theipeann ar duine a réamhordaigh Dia dó chuid áirithe Dá chuid Thoil a cuir i gcrích lena fhreagracht, ní úsáideann Dia é an dara huair. Cén fáth, ansin, a d'oibrigh Dia le Ábraham arís nuair a cuir sé ina luí air Íosac a thairiscint?

Is féidir linn trí chúis a chuir ar aghaidh. Sa gcéad dul síos, ionadaíonn an uimhir trí críochnú. Éilíonn Prionsabal Dé go nuair a dtarlaíonn an bunús le haghaidh an deonú don Meisias a leagan don tríú huair, ní mór é a thabhairt chun críche. Dá bhrí sin, an deonú Dé le haghaidh an bunús don Meisias a leagan, a thosaigh i dteaghlach Ádhamh mar an chéad dispeansáid agus a lean i dteaghlach Naoi mar an dara dispeansáid, bhí le thabhairt chun crích i dteaghlach Ábraham, a bhí an tríú dispeansáid. Ar an gcúis sin, tugadh d'Ábraham an deis choinníoll slánaíochta a chomhlíonadh cé ar phraghas níos mó, agus sa tslí sin athchóiriú siombalach a dhéanamh de gach

rud a bhí cailte aige nuair a theip air sa tairiscint siombalach níos luaithe. Ba é an coinníoll slánaíochta níos mó seo an tairiscint dá mhac Iosac mar íobairt.

Sa dara áit, mar a míníodh roimhe seo, nuair a bhí Ábraham á dhéanamh a h-íobairt, bhí sé i n-áit Ádhamh. D'ionsaigh Sátan Ádhamh agus a mhac Cáin araon, ag éilligh an teaghlach thar an cúrsa na dhá ghlúin. Mar sin, de réir an phrionsabal de athchóiriú trí slánaíochta, d'fhéadfadh Dia obair chun Ábraham a thógáil ar ais agus a mhac Iosac le linn an cúrsa de dhá ghlúin.

Sa tríú háit, d'fhoghlaimear go bhféadfadh Naoi an tairiscint siombalach den airc a dhéanamh é féin, cé go raibh sé sa staid chéanna mar Ádhamh nach bhféadfaí an íobairt a dhéanamh go díreach. Tá sé seo toisc gur sheas sé ar an fiúntas de Áibíl, a thaispeáin croí dílis nuair a d'éirigh leis sa tairiscint siombalach. Nuair a glaodh Dia ar Ábhram, bhí sé ag seasamh ar fiúntas araon de Áibíl, a d'éirigh leis sa tairiscint siombalach ag an gcéim foirmiú, agus Naoi, a d'éirigh leis sa tairiscint siombalach ag an chéim fás. Ar an bunús dúbailte seo, bhí an tairiscint siombalach le dhéanamh ag Ábraham ag an gcéim chríochnú. Dá réir sin, cé go theip Ábraham, d'fhéadfadh Dia é a ardú suas agus seans eile a thabhairt dó tairiscint a dhéanamh atá bunaithe ar an bhfiúntas carntha de croí dílis Áibíl agus Naoi.

Sula bhféadfadh sé Iosac a thairiscint mar íobairt, bhí ar Ábraham a creideamh ceart a léiriú arís trí athrú ar an gcoinníoll slánaíocht siombalach chun athchóiriú de theaghlach Ádhamh, fhaid is a bhí sé ar tí an tairiscint siombalach a dhéanamh. Is é seo an chúis gur chur Ábhram arís Sara i n-áit a dheirfiúr agus lig sé di bheidh glacadh ag rí, an uair seo Abimelech na Gerar. Tar éis a bhí sí bean an rí, ghlac Abraham í ar ais. An uair seo thóg Ábhram ar aid leis sclábhaithe, a shiombailligh daonnachta, agus saibhris, shiombail den domhain nádúrtha.

Conas a thairiscint Ábhram Isaac?

Nuair a tháineadar go dtí an áit a dúirt Dia dó, thóg Abrahám altóir ann, agus leag sé an t-adhmad in ord, agus cuir sé faoi cheangal Iosac a mhac, agus leag sé air an altóir é, ar an t-adhmad. Ansin, chuir Ábhram amach a lámh, agus ghlac sé an scian lena mhac a maraigh. Ach glaoigh aingeal an Tiarna air ó neamh, agus dúirt sé: “A Abrahám, a Abrahám, Ná leag lámh ar do mhac, agus ná déan aon dochar.” Dúirt sé: “Anseo dom dó; óir tá a fhios agam anois go bhfuil eagla Dé ort, mar níor dhiúltaigh tú do mhac ...” -Gein. 22:9-12

Bhí creideamh Ábhram absalóideach. I n-umhlaíocht do ordú Dé, bhí sé ar tí a mharú Iosac, a mhac amháin, ar intinn aige a thairiscint dó mar tairiscint dóite. Idirghabháil Dia ag an nóiméad sin agus Dúireadh l'Ábhram gan an buachaill a mharú.

D'ardaigh suas díograis Ábhram Toil Dé a dhéanamh agus a chuid gníomhaíochtaí diongbháilte, a rinneadh le creideamh, umhlaíocht agus dílse absalóid, go dtí an seasamh mar go mhairigh sé Iosac cheana féin. Dá bhrí sin, scar sé go hiomlán Sátan ó Iosac. D'ordaigh Dhia Ábhram gan Iosac a mharú mar gheall gur sheas Iosac, anois ghearradh de gach ceangail leis an diabhal, ar taobh Dé. Ní mór dúinn a thuiscint chomh maith go nuair a dúirt Dia, “anois tá a fhios agam. . .” Léirigh sé araon de chuid aifir Ábhram as an teip níos luaithe sa tairiscint siombalach agus A h-áthas thar tairiscint rathúil Iosac. Toisc go n'éirigh l'Ábhram ina thairiscint d'Iosac, d'fhéadfadh an deonú athchóiriú i dteaghlach Ábhram bheith leannta ar aghaidh ag Iosac.

Ghlac sé trí lá d'Ábraham chun teacht ar an áit ar Sliabh Moriah ina raibh sé le thairiscint a mhac Iosac mar tairiscint dóite. Bhí an tréimhse trí lá seo i n'fhonn Iosac a h-ionghlanadh chun tús a cuir le cúrsa nua den deonú. As sin-amach, tá tréimhse trí lá ag teastáil le scapadh ó Sátan ag tús na dispensáidí nua. Feicimid go leor cásanna de leithéid tréimhsí seo i stair an deonú. Nuair a bhí Iocab ag socrú le imeacht amach ó Haran lena theaghlach chun an cúrsa teaghlaigh a thosú chun dul ar ais go Cánan, bhí tréimhse trí lá do scaradh ó Sátan. Bhí Maois, freisin, i gceannas ar na Israelítigh thar trí thréimhse trí lá le scaradh ó Sátan fhaid is a d'fhágadar an Éigipt chun an cúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú a thosú. Nuair a thosaigh Íosa an cúrsa spioradálta domhanda le Cánan a h-athchóiriú, chaith sé trí lá sa tuama le chur i gcrích an scaradh de Sátan.

3.1.2.3 Seasamh Iosac agus a Thairiscint Siombalach i Radhairc Dé

Míníodh níos luaithe cé go chríochnaigh tairiscint siombalach Ábhram i teip, bhí fós roinnt forais san Prionsabal don bunús le haghaidh an Messiah le bunú dírithe air. Ach ós rud é gur theip air a fhreagracht a chomhlíonadh, ní raibh Ábhram cáilithe an thairiscint siombalach a dhéanamh arís é fhéin. Ar bhealach éigin, bhí ar Dia le fháil ar treo a mheas faoi Ábhram mar nach theip air sa tairiscint siombalach nó nach raibh sé ciontach le síneadh a chuir leis an deonú. Chun é seo a bhaint amach, d'ordaigh Dhia d'Ábraham Iosac a thairiscint mar tairiscint dóite.

Gheall Dia d'Ábraham cheana go mbeadh Sé a ardú suas daoine roghnaithe ó ginealach Iosac, ag rá:

Agus féach! tháinig briathar an Tiarna chuige gan mhoill: “Ní hé an fear seo a bheidh ina oidhre ort. Beidh mac a ghinfear ó do leasracha féin ina oidhre ort.” Agus thug Sé leis amach é agus dúirt: “Féach suas ar an spéir agus comhair na réaltaí más féidir duit iad a áireamh. Mar sin,” ar Sé ansin, “a bheidh do shíol.” -Gein. 15:4-5.

Nuair a bhí Ábhram sásta a mhac a maraigh, fiú mac an gealltanais, léirigh sé a ndícheall dílseacht do Neamh. Bhí an gníomh seo chreidimh ionann d'Ábhram ag marú é féin-féin a bhí truaillithe ag Sátan mar gheall ar a theip luaithe sa tairiscint siombalach. Dá réir sin, nuair a shábháil Dia Isaac ón mbás, bhí Ábhram aiséirithe freisin ar ais go beocht, anois scaoilte ó na naisc inár cheangal Satan dó faoi nuair a bhí a thairiscint siombalach truaillí. Ina theannta sin, bhain Ábhram agus Iosac amach aontais doscartha ina n-dílis do Thoil Dé.

Cé go raibh Iosac agus Ábhram beirt éagsúla, nuair a thóg Dia iad ar ais chun na beatha, tháinig siad le bheith mar dhuine amháin i radhairc Dé. Cé gur theip ar an dispeansáid trí Ábhram agus síneadh amach é trí Iosac, chomh fada's a d'éirigh l'Iosac, bheadh bua Iosac le bheith bua Ábhram féin. Mar sin, bheadh Dia a bheith in ann a mheas mar nár theip Ábhram agus mar nár síneadh an dispeansáid.

Níl sé soiléir cén aois a bhí Iosac nuair a thairg Ábhram an buachaill mar íobairt. Bhí sé sean go leor an t-adhmad a iompar don íobairt, agus nuair a chonaic sé nach raibh aon uan a bheidh le tairiscint, d'fíagfraig sé a athair faoi. Is léir go raibh Iosac sean go leor chun tuiscint a fháil ar intinn a athair. Is féidir linn a thógaint as gur chabhraigh sé a athair, cé go raibh a fhios aige go raibh a athair ag ullmhú chun é fhéin a thairiscint mar an íobairt.

Dá n-dhúiltaighndúiltaigh Iosac iarracht a athairathar é a thairiscint mar íobairt, go cinnte ní glacadh Dhia leis an tairiscint. Go deimhin, léirigh Iosac creideamh chomh mór sin le Ábhram. Le chéile, rinne a gcreideamh an tairiscint rathúil, agus ní raibh aon bhealach do Sátan a sealbhshealbhú a choinneáil ortha. Ag dhéanamh orthu. Tríd an tairiscint, chuaigh Iosac a

dhéanamh, d'imigh Iosac agus Ábhram faoi próiseas de bháis agus aiséirí. Mar thoradh de sin, comhlíonaidhcuireadh i gcrích dhá rud. Sa gcéad dul síos, d'éirigh l'ÁbhramÁbhram Sátan a scaradh,, a rinne ionradh a d'ionraigh éair mar gheall ar a botún sa tairiscint siombalach. D'athchóirigh sé tríd slánaíocht an seasamh a bhí ar áitiú aige roimh gura ndearna sé an botún agus a d'aistrigh sé a misean deonú do Iosacdeontiúl leis Iosac ón seasamh athchóirithe seo. Sa dara áit, trí ghéilleadh go dílis do ThoilToil Dé, diúl Iosacfuair Iosac oidhreacht an misean dhiaga ó Ábhram agus léirigh sé an gcreideamh a cáiligh dó an tairiscint siombalach a dhéanamh.

Tar éis gur aistrigh an misean Dhiaga ar aghaidh ó Ábhram go Iosac, thairg Ábhram an reithe a sholáthair Dia mar an ionad d'Iosac:

Ansin d'ardaigh Abrahám a shúile agus féach, laistiar de bhí reithe agus a adharca in achramn i dtor; thóg Abrahám an reithe agus d'ofráil é mar íobairt dhóite in áit a mhic. -Gein. 22:13

Go deimhin, ba é seo an tairiscint siombalach trínar athchóirigh Iosac bhunús an chreidimh. Ós rud é gur iompar Iosac an t-adhmad don íobairt, is féidir linn tóg as gur ghlac sé páirt sa tairiscint an reithe. Dá bhrí sin, cé go bhfuil sé scríofa go ndearna Ábhram an tairiscint siombalach, tugadh creidmheas deonú don tairiscint do Iosac a bhí aontaithe l'Ábhram, agus a diúl a misean. Ar an mbealach seo, rinne Iosac, tar éis misean Ábhram a oidhriú, an tairiscint siombalach agus d'athchóirigh sé trí slánaíocht an bhunús chreidimh.

3.2 An Bhunús Substaint

Dá bhrí sin tháinig Iosac chun a bheith an figiúr lárnach chun bhunús na chreidimh a h-athchóiriú in ionad Ábhraham. Bhunaigh sé bhunús an chreidimh trí tairiscint siombalach an reithe a dhéanamh ar bhealach inghlactha do Dhia. Le bunús le haghaidh an Meisias a bhunú i teaghlaiigh Iosac, an céad rud eile a bhí le leagan ná bhunús an tsubstaint. Ar son na críche sin, cuireadh mic Iosac, Éasáú agus Iocaib, insna h-áit roinnte de Cáin agus Áibil faoi seach. De réir an tairiscint suntasach a dhéanamh, bhí siad freagrach as an coinníoll slánaíochta a chomhlíonadh ar son an nádúr tite a bhaint as agus bhunús an tsubstaint a leagan.

Mura theip Ábhraham sa tairiscint siombalach, bheadh Iosac agus a leasdeartháir Ísmeáéil le sheas i n-áit Áibil agus Cáin. Bheadh siad le bheith freagrach don coinníoll slánaíochta a dhéanamh do bhaint as an nádúr tite nár chomhlíon Cáin agus Áibil. Mar sin féin, mar gheall gur theip Ábhram sa tairiscint, cuir Dia Íosaic i seasamh Ábhram, agus Ésa agus Íocaib insna h-áit ceaptha ar dtús do Ísmáel agus Iosaic. Bhí sé ansin suas go dtí Ésa agus Íocaib an gcoinníoll slánaíochta do bhaint as den nádúr tite a chomhlíonadh.

D'fhonn cúis de dhéanamh an tairiscint substaintiúil, bhí Ésa agus Íocaib sna seasaimh céanna faoina athair Iosac mar Cáin agus Áibil maidir le Ádhamh, agus mar Shem agus Ham maidir le Naoi. Ionadaigh mac ba shine Iosac, Ésa an chéad tairiscint siombalach d'Ábhram, lofa ag Sátan, agus d'ionadaigh an dara mac Iocaib an tairiscint d'Iosac inár scartha Sátan. Ina theannta sin, ghlac Ésa an ról de Cáin mar ionadaí olc, fhaid is a sheas Iocaib i seasamh Áibil mar ionadaí maitheasa. Thosaigh Ésa agus Iocaib ag troid taobh istigh dá broinn a mháthar toisc go raibh siad sna h-áit freasúrach seo. Fiú ansin, grá Dia Iocaib agus fuath Ésa, ach bhí sé seo do chúis deonú: bhí siad ceaptha le h-athchóiriú tríd slánaíocht na botúin a bhí déanta ag Cáin agus Áibil ina

thairiscint.

Mar sin féin, sula bhféadfaí Ésa agus Iocaib an coinníoll slánaíochta de bhaint as an nádúr tite a chomhlíonadh agus an tairiscint substaintiúil a dhéanamh, bhí ar Iocaib le chomhlíonadh ar dtús an gcoinníoll slánaíochta le seasamh Áibil a h-athchóiriú. San iomlán, bhí na misin seo a leanas ag Iocaib: Ar dtús, ba chóir dó a chomhlíonadh an coinníoll slánaíochta le seasamh Áibil a h-athchóiriú, an figiúr lárnach an tairiscint substaintiúil. Tar éis, ba chóir dó an tairiscint substaintiúil a dhéanamh. Ar deireadh, mar a phléifear sa chéad roinn eile, rachaidh Iocaib isteach i n-Éigipt chun tús a chur leis an gcúrsa ceithre-céad-bliana slánaíochta de dhíth ar a shliocht mar gheall ar dhearmad Ábhram sa tairiscint siombalach.

Rinne Iocaib an gcoinníoll slánaíochta le seasamh Áibil a h-athchóiriú ar an modh seo a leanas. Sa gcéad dul síos, chomhlíon Iocaib coinníal na bua sa troid le h-athchóiriú ar leibhéal an duine aonair an cheart oidhreachta an mac ba shine. Toisc gur ghlac Sátan tiarnas thar an t-Uilebhith cruthaithe ag Dia, ghlac Sátan seasamh an mac ba shine. Chaitheadh Dia i seasamh na dara mac, as a raibh sé ag obair a bhealach i dtreo an ceart oidhreachta a h-athchóiriú. De bharr sin, tá fonn ar Dia ramha a thabhairt don dara mhac thar na mic céad-rugtha, mar i gcás Ésa agus Iocaib: “Thugas grá do Iocaib agus fuadh dÉsau.” Go cliste fuair Iocaib, mar an dara mac a raibh fhreagracht aige le h-athchóiriú cheart oidhreachta an mac céad-rugtha, é ó Esau mar mhalairtú roinnt arán agus anrath de lentile. Toisc gur mheas Iocaib go mór an cheart oidhreachta agus d’oibrigh sé é a h-éileamh ar ais óna dheartháir, cuir Dia i n-úil díosaic é a bheannú. A mhalairt ar sin, níor bheannaigh Dia Ésaú, mar cheap sé comh beag dá cheart oidhreachta gur mhalairtigh sé é i gcomhair badhla de lentile.

Sa dara áit, chuaigh Iocaib go Haran, a d'ionaidaigh an domhan sátanac. Tar éis fúlaingt trí fiche h-aon bliana de brácáil, bua sé thar Laban sa troid chun an ceart oidhreachta a h-athchóiriú trí teaghlach agus saibhreas a fháil mar a oidhrecht dlite. Tar éis an caithréim seo a bhuaigh, d'fhill Iocaib chuig Canaan.

Sa tríú h-áit, ar a bhealach ar ais go dtí Cánan, talamh an bheannacht geallta, buaigh Iocaib i n-íomrascáil leis an aingeal ag áth an Iaboc, rud a athchóirigh tiarnas thar an aingeal i streachailt substaintiúil. Trí na trí caithréim seo, d’athchóirigh Iacob trí slánaíocht seasamh Áibil. Leis sin, tháinig Iocaib chun a bheith figiúr lárnach an tairiscint substaintiúil.

Mar sin daingean Ésaú agus Iocaib na h-áit inár sheas Cáin agus Áibil i láthair na huairé nuair a ghlac Dia le tairiscint Áibil. Dá réir sin, d'Iocaib agus Ésaú a chomhlíonadh an gcoinníoll slánaíochta de bhaint as an nádúr tite, bhí gá dÉsaú Iocaib a ghrá, meas a thabhairt dó mar a idirghabhálaí do Dhia, géilleadh go umhlaíocht do treoracha Iocaib, agus ar deireadh, maitheas a mhéadú trí maitheas a h-oidhriú ó iompróir de beannacht Dé. Go deimhin, nuair a d'fhill Iocaib chuig Cánan lena theaghlach agus saibhreas tar éis fúlaing bliain is fiche de chruatan i Haran, bhog sé Ésaú le shárú a iar naimhdeas:

-Gein. 33: 1-4

D’ardaigh Iacob a shúile agus d’fhéach uaidh agus seo Ésaú chuige le ceithre chéad fear. Scaip sé na leanaí ar Léa, ar Ráchael agus ar an mbeirt ionailt. Chuir sé an bheirt ionailt agus a leanaí ar tosach, agus Léa agus a leanaí ina ndiaidh, agus Ráchael agus Íosaef ar deireadh. Ghabh sé féin rompu amach agus shléacht sé go talamh seacht n-uairé sular tháinig sé i láthair a dhearthár. Achrith Ésaú ina choinne, theann lena ucht é, chaith é féin ar a mhúineál, phóg é agus na deora leis.

Nuair a d'oscail Ésáú a chuid arm agus cuir fáilte ceanúil roimh Iocaib, chomhlíon siad an coinníoll slánaíochta le bhaint as an nádúr tite. Den chéad uair, leagadh an bhunús na substainte go rathúil.

Nuair d'éirigh le Iocaib agus Ésáú an tairiscint substaintiúil a dhéanamh, d'athchóirigh siad tríd slánaíocht na teipeanna roimhe i dhéanamh tairiscintí suntasacha: an teipeanna de Cáin agus Áibíl i dteaghlach Ádhamh agus de Ham agus Shem i theaghlach Naoi. D'athchóirigh a mbua insan deonú trí slánaíochta freisin, bunaithe ar Ábhram, go cothrománach i teaghlach amháin, an cúrsa ingearach fada de stair ina raibh Dia ag obair chun bhunús an tsubstaint a h-athchóiriú.

Bhí Ésáú insan áit a bheidh fuath ag Dia dó ón am a bhí sé taobh istigh de bhroinn a mháthar ach amháin mar gheall gur tugadh an ról de Cáin dó, a bhí ar thaobh Sátan, d'fhonn cúis de coinníoll slánaíochta a chur ar bun insan deonú athchóiriú. Chomh luath 's' a géill sé go dtí Iacób agus chríochnaigh sé a chuid de freagrachta, sheas sé i n-áit an Cáin athchóirithe agus bhí sa deireanach in ann grá Dé a fháil.

3.3 An Bhunús don Meisias

Bhí ar obair Dé le haghaidh an bunús don Meisias a leagan, a rinne Sé iarracht a bhunú ar dtús i dteaghlach Ádhamh, le bheith déanta trí huairé toisc nach bhféadfadh na figiúirí lárnach an deonú athchóiriú a n-chuid freagrachta a chomhlíonadh. Bhí an tré iarracht in am Ábhram, ach fiú fadaigh é seo nuair a theip air sa tairiscint siombalach. Oidhrigh Iosac agus a theaghlach an Toil agus leagadar síos bunús an chreidimh agus bhunús an tsubstaint. Sa deireadh, bunaíodh an bunús le haghaidh an Meisias. Bheifeá ag súil go mbeadh an Meisias tar éis teacht ar an domhain ag an am sin.

Mar sin féin, éilíonn an bunús le haghaidh an Meisias chomh maith timpeallacht shóisialta a chabhróidh lena theacht. Ní mór don bunús dhéanamh indéanta don domhan sátanac seo a h-athchóiriú ar ais isteach i Ríocht Dé rialaithe ag an Meisias. Insan deonú i dteaghlach Ádhamh agus Naoi, ní raibh aon teaghlach eile a d'fhéadfadh, b'fhéidir, ionsaí nó truailligh an teaghlach lárnach. Dá mbeadh leagadh ag ceachtar de na teaghlach an bunús le haghaidh an Meisias ar an leibhéal an teaghlach, d'fhéadfadh an Meisias teacht gan freasúra. Mar sin féin, faoi ama Ábhram, bhí daoine tite tar éis tógtha suas náisiúin sátanac cheana féin agus bhíodar in ann treascadh go héasca thar teaghlach Abrahám. Dá réir sin, cé go raibh an bunús le haghaidh an Meisias leagtha síos ag an am sin, bhí sé ina bunús teoranta, ar an leibhéal an teaghlach. Ní fhéadfadh an Meisias teacht go sábháilte ar an bhunús sin. Bhí gá le bhunús mar stát ceannasach chun dul i ngleic leis na náisiúin an domhain sátanac.

Bheadh tacaíocht dá leithéid a bheith riachtanach fiú mura theip Ábhram sa tairiscint siombalach, ach dá n-éirigh sé lena mhac, Iosac agus Íosmael, an tairiscint suntasach an bunús teaghlach don Meisias a leagan. Ní bheadh sé fós sábháilte don Meisias teacht go dtí go raibh iolrú de sliocht Ábhracham i gCáinan agus bunús náisiúnta don Meisias bunaithe acu. De bhrí go raibh sé, cé go raibh an bunús teaghlach don Meisias bunaithe ag sliocht Íosaic, bheadh siad a fhágáil a tír dúchas agus ag fulaingt i dtalamh eachtrach ar feadh ceithre chéad bliain mar an pionós i leith botún Abrahám. In ainneoin a n-fulaingt san Éigipt, bheadh siad le bláthú agus a chomhdhlúthú mar phobal. Bheadh siad le fillleadh ar Cáinan agus an bunús náisiúnta don Meisias a thógáil mar náisiún ceannasach ullmhaithe don Meisias agus a h-obair.

Bhí cúrsa slánaíochta curtha ar na guaileann de shliocht Ábhram mar gheall ar a botún sa tairiscint siombalach. Iocaib a bhí chun tús a cuir leis an cúrsa slánaíochta seo, ní Íosaic. Go

deimhin, is é an ceann a iompraíonn an t-ualach mór i siúl an cúrsa slánaíocht an duine chineál-Áibíl a feidhmíonn mar an figiúr lárnach an tairiscint substaintiúil. D'iompar Áibíl i teaghlach Ádhamh, Ham i theaghlach Naoi, Iosaic sa teaghlach Ábhram, agus Iacob sa dteaghlach Íosaic an t-ualach mór i siúl na gcúrsaí slánaíochta leagtha síos dá dteaghlaigh. I measc iad, bhí Iocaib an figiúr Áibíl amháin a sheas ar an bunús le haghaidh an Meisias. Mar sin, bheadh sé le siúl an gcúrsa samhail chun scaradh ó Sátan, a leagann an patrún don Meisias a leanúint ag a theacht.

Sheas teaghlaigh Iocaib ar an bunús le haghaidh an Meisias a cuireadh i gcrích i chlann Iosac. Ag oidhriú áit teaghlaigh Iosac, leag siad amach chun a chur i gcrích an dispeansáid a chuirtear de chúram Ábhram trí glacadh freagrachta as peaca Ábhram agus ag tabhairt ar an chúrsa ceithre céad bliain slánaíochta. I teaghlaigh Iosac bhí sé Iocaib, i seasamh Áibíl, a shiúl an gcúrsa iomlán slánaíochta. I teaghlaigh Iocaib, bhí sé Seosamh, mac Rachel -bhean Iacob ar thaobh Dé- a bhí le seasamh de Áibíl a dhaingniú trí dul isteach i n-Éigipt agus an cúrsa slánaíochta a shiúl. Tar éis dó a bheith dhíolta i sclábhaíocht ag a dheartháireacha agus a thabhairt go dtí an Éigipt, d'ardaigh Seosamh go oifig príomh-aire na hÉigipte ag aois tríocha. Chonaic sé réadú tuar a thug Dia dó ina aisling nuair a bhí sé fós ina pháiste. Sa gcéad dul síos, iontráil leath-deartháireacha Seosamh, a rugadh do Leah -bhean Iocaib ar taobh Sátan,- Éigipt agus ghéill siad iad féin dó. Níos déanaí, chuaigh gach ceann de leanaí Iocaib isteach insan Éigipt, agus ar deireadh thug siad a n-athair go dtí an Éigipt. Insan mbealach seo, thosaigh teaghlach Iacóib ar an gcúrsa slánaíochta le náisiún a thógáil a bheadh lá amháin an Meisias a glacadh.

Bhí Iocaib, mar an figiúr lárnach a leag síos bunchloch don Meisias in teaghlach Íosaic, freagrach chun peaca Ábhram a ghualleál. Bhí sé freagrach freisin le dul i mbun cúrsa slánaíochta le bhaint amach ar an leibhéal náisiúnta an Toil a bhí faoi chúram Íosaic. Dá bhrí sin, mar a bhí an cás le Ábhram agus Íosaic, mheas Dia Ábhram, Íosaic agus Iocaib mar an duine céanna i leith A chuid Toil, cé go raibheadar triúir dhaoine aonair éagsúla. Dá réir sin, chiallaigh rath Iocaib rath Iosac, agus chiallaigh rath Iosac rath Abrahám. Tháinig an deonú na h-athchóirithe lárnithe ar Ábhram, cé go raibh sé sínte amach go dtí Iosac agus Iocaib, le mheas i radharc Dé mar a bheith curtha i gcrích i ngluain Ábhram féin gan aon síneadh. Tá sé scríofa, Is mise, ar sé ansin, “Dia d’athar, Dia Abrahám, Dia Íosac, Dia Iacóib.” (Eax 3:6). Léiríonn an véarsa seo, cé go raibh siad trí ghlúin, mheas Dia mar ghlúin amháin na sinsear a gcomhlíon le chéile A Thoil.

Bheartaithe Dia an sprioc A dheonú a chomhlíonadh trí bhunú an bunús náisiúnta don Meisias a bhunú agus an Meisias a sheoladh chuig an náisiún ullmhaithe sin. Chuige sin, sheoil Dia teaghlaigh Iocaib is-teach san Éigipt, an domhan satánac, ina mbeadh siad ag fulaingt mar sclábhaithe ar feadh ceithre chéad bliain. Ansin, mar a gealladh do Ábhram, ardóigh Dia iad suas mar na daoine roghnaithe agus thabhairfidh iad ar ais go dtí Cánan.

Tháinig an bunús le haghaidh an Meisias a bunaíodh i teaghlaigh Íosaic le bheith an bunús inár bhféadfaidh cuir chun tús leis an gcúrsa slánaíochta chun an bunús náisiúnta don Meisias a bhunú. Ba é an tréimhse de dhá mhíle bliain ó Ádhamh go Ábhram i ndáiríre an tréimhse leis an bunús a leagan le haghaidh tús don deonú náisiúnta seo sa ré seo chugainn.

Mar fhocal scoir, bhí bua ag Iocaib i glacadh freagrachta as an gcúrsa slánaíochta chun íoc as botún Abrahám. Trí úsáid a bhaint as a eagna ar mhaithe Toil Dé, caithréim Iocaib mar dhuine aonair ina streachailt le Ésá an ceart oidhreachta a bhuaigh. Chuaigh sé isteach i Haran agus, mar theaghlach, caithréim i streachailt fiche h-aon bliain lena uncail Laban chun an ceart oidhreachta a bhuaigh. Ar a

bhealach ar ais ó Haran go dtí Cánan, bhí caithréim ag Iocaib sa troid leis an aingeal. Ba é an chéad fhear tite a chomhlíonadh an coinníoll slánaíochta tiarnas a h-athchóiriú thar an t-ainm "Iosrael," ag léiriú go bhunaigh sé an patrún agus an bhunchloch lena mbeadh na daoine roghnaithe bunaithe. Tar éis filleadh ar Cánan leis na buachaint seo, bhuaigh Iocaib chroí Éasau, agus le chéile chomhlíon siad an coinníoll slánaíochta an nádúr tite a bhaint as.

Mar sin chríochnaigh Iocaib go caithréimeach an cúrsa tsamhail chun Sátan a thabhairt chun aighneacht. Bheadh Maois, Íosa, agus fiú na daoine d'Iosrael le siúl ar an gcúrsa tar éis an patrún leagtha síos ag Iocaib. Is féidir leis an stair an Iosrael a úsáid mar fhoinsé maith staire chun an gcúrsa chun Sátan a thabhairt chuig aighneacht ar an leibhéal náisiúnta a tuiscint. Don fáth sin, tá sé lárnach do staidéar an deonú athchóiriú.

3.4 Roinnt Ceachtanna ó Cúrsa Ábhram

Sa gcéad dul síos, léiríonn cúrsa Ábhram go bhfuil réamhchinniúnt Dé maidir leis an modh ina gcomhlíontar a Thoil, coinníollach. Ní féidir leis an deonú athchóirithe bheith comhlíonta ag cumhacht Dé ina n-aonar; is féidir é a chomhlíonadh ach amháin i gcomhar leis an chuid freagrachta daonna. Dá réir sin, cé go glaodh Dia ar Ábhram i n'fhonn cúis an deonú athchóiriú a chomhlíonadh, nuair a theip air a chur i gcrích a fhreagracht, Ní raibh Toil Dé comhlíonta.

Sa dara áit, léiríonn cúrsa Ábhram go bhfuil réamhchinniúnt Dé maidir le dhaoine, coinníollach. Cé go réamhordaigh Dia Ábhram le bheith athair an chreidimh trí caithréim ina thairiscint, nuair nach bhféadfadh sé a fhreagracht a chríochnú, leathnaíodh an misean seo go Iosac agus Iocaib.

Sa tríú háit, léiríonn cúrsa Ábhram dúinn go nuair a theipeann ar dhaoine a cuid dúlgais a chríochnú, tá moill ar comhlíonadh de Toil Dé i gcónaí, agus braitheann athchóiriú de seo ar chomhlíonadh de choinníoll slánaíochta níos mó. I gcás Ábhram, bhí Toil Dé le bheith comhlíonta ach trí ainmhithe a íobairt; ar theip dó, áfach, bhí sé le chur i gcrích trí thairiscint dá mhac ansa, Iosac, mar íobairt agus a bhí le cur i gcrích trí Iosac agus Iocaib.

Sa ceathrú háit, soláthraíonn Ábhram ag gearradh na híobairtí in dhá ceacht nach mór do gach duine againn muid féin a roinnt mar thairiscint chun maitheas a scaradh ó olc. Baineann saol an chreidimh le muid féin a chuir i n-áit na tairiscint. Ach amháin tríd maith a scaradh ó olc ionainn féin an féidir linn a bheith tairiscintí beo, taitneamhach do Dhia. Ba chóir dúinn a scaradh i gcónaí maith ó olc laistigh dúinn féin, de réir an gcaighdeán de Toil Dé. Má táimid faillí é seo a dhéanamh, tá coinníoll ar bun le haghaidh ionradh Sátan.

Caibidil 2

Maois agus Íosa i Deonú na h-Athchóiriú

Tá insan Bhíobla go leor rúin a bhaineann le h-obair Dé an tslánaithe. Tá sé scríofa, "Go dearfa, ní dhéanann an Tiarna aon rud gan a rún a ligean lena sheirbhísigh, na fáithe." (Amos 3:7) Áfach, gan fhios a bheith ar an prionsabal atá taobh thiar deonú Dé, ní raibh sé de chumas ag daoine na mistéirí díchealta sa Bhíobla a thuiscint. Níl an cuntas Bhíobla de shaol fáidh namá ach taifead na staire. Ina ionad sin, tríd cúrsa saoil fáidh, nochtann an Bíobla an bealach do dhaoine tite chun siúl. Go háirithe, beidh muid ag dhéanamh scrúdú ar conas a shocrú Dia suas na cúrsaí deonach de Iocaib agus Maois mar samhlacha do chúrsa Íosa an chine daonna a shábháil.

Alt 1

Na Cúrsaí Samhail do Sátan a thabhairt go Aighneacht

D'fhoghlaimear go i deonú na h-athchóiriú i teaghlach Iosaic, bhí Iocaib an figiúr lárnach a leag an bhunús na tsubstaint. Daingean sé seasamh Aibíl agus shaothraigh sé chun Sátan a thabhairt chun aighneacht agus an coinníoll slánaíochta don nádúr tite a bhaint as a chomhlíonadh. Tháinig cúrsa iomlán Iocaib chun a bheith an cúrsa samhlaigh do Maois agus Íosa. Tháinig Íosa chun Sátan a thabhairt chun aighneacht ó thaobh substaintiúil. Roimh Íosa, shiúil Maois cúrsa chun Sátan a bhreith chun smachtú a raibh an íomhá den chúrsa a bheadh Íosa le siúl. Fós níos luaithe, cuir Dia Iocaib ag siúl cúrsa a bhí ionadaíocht siombalach de chúrsa Íosa. Thairis sin, tá cúrsa

Iocaib an tsamhail don chúrsa nach mór dona h-Iosraelítigh agus gach ceann de na daonnachta siúl le Sátan a thabhairt faoi bhráid agus an sprioc an deonú athchóiriú a bhaint amach.

1.1 An fáth gur shocraigh suas Cúrsaí Iacób agus Maois mar an Shamhail do Cúrsa Íosa

Tá sprioc an deonú na h-athchóirithe bainte amach nuair a thógann an cine daonna Sátan faoi bhráid deonach agus tagann siad chun a bheith a mháistir. Ní mór dóibh é seo a dhéanamh trí a n-chuid áirithe freagrachta a gcomhaill. Tháinig Íosa, mar an Meisias agus sinsear an duine fíor, chun cabhrú le gach duine de chreidimh Sátan a thabhairt chun aighneacht deonach. Ar a h-aonar, bhunaigh sé an cúrsa chun Sátan a thabhairt go aighneacht iomlán agus ó shin threoraigh daoine de chreideamh a shampla a leanúint.

Ní bheadh Sátan, nach bhfuil a géilleadh go ceansa fiú roimh Dhia, trí aon mhodh a géilleadh go héasca do Íosa, níos lú seans fós dó ghéilleadh do gnáth chreidhmhigh. Dá bhrí sin, glaoth Dia, a ghlacann freagracht as an cine daonna, a chruthaigh Sé, ar Iocaib agus d'oibrigh trí é chun a thaispeáint dúinn, i bhfoirm shiombalach, an cúrsa le haghaidh Sátan a thabhairt go aighneacht.

Bhí Maois in ann Sátan a smachtaigh trí leanniúint patrún an chúrsa samhail a nochtaíodh go siombailiúil i gcúrsa Iocaib. Ina chúrsa, d'fhorbair Maois é seo go dtí an leibhéal de íomhá. Mar an gcéanna, trí chur leis an bpatrún de chúrsa Maois, tháinig Íosa chun Sátan a thabhairt go mór go aighneacht. Trí bheith ag siúl i céimeanna Íosa, is féidir le daoine de chreideamh freisin Sátan a thabhairt faoi bhráid agus a bheith ina mháistir air. Nuair a dúirt Maois, “d’fhógair Dia trí bhéal na bhfáithe naofa fadó. ‘Ardóidh an Tiarna bhur nDia fáidh daoibh ó lár bhur mbráithre féin, faoi mar a d’ardaigh sé mise. Éistigí le gach ní dá ndéarfaidh sé sin libh’,” (Gníomh 3:22-23) bhí sé ag tagairt faoi Íosa. Bheadh Íosa in ann seasamh in áit chomparáide le Maois agus chúrsa Maois a leanúint mar an tsamhail chun siúl an deonú domhanda do athchóiriú de Cánaan-an Ríocht Dhé. Dúirt Íosa, “Amen, Amen, a deirim libh, ní féidir don Mhac aon ní a dhéanamh uaidh féin mura bhfeiceann sé ní éigin á dhéanamh ag a Athair. Cibé nithe a dhéanann an tAthair, déanann an Mac iad ar an gcuma chéanna.” De réir seo chiallaigh sé go raibh sé ag leanniúint an cúrsa tsamhail a bhí léirithe ag Dia dó trí Mhaois. Mar sin réamhfhóiriú Maois Íosa.

1.2 Cúrsa Iocaib mar Samhail do Cúrsaí Maois agus Íosa

Ceanródaigh Iocaib an cúrsa chun Sátan a bhreith chun aighneacht. Tógann an cúrsa seo a mhalairt de cosán ná an tslí inar truailligh Sátan an cine daonna. Chuaigh Maois agus Íosa trí chúrsaí de patrún Iocaib. Lig dúinn staidéar a dhéanamh ar na cúrsaí seo le chéile sa chuid seo.

(1)Ba chóir do na chéad cine daonna a bheith go hiomlán soimisiúnta aithne Dé gan na torthaí a ithe a choinneáil, ach thiteadar ar cuntar a saol nuair a cathaigh an Árdaingeal iad. Dá réir sin, d’Iocaib a chur i gcrích leis an athchóiriú de Cánaan ag an leibhéal teaghlaigh, -sé sin filleadh ar Cánaan lena theaghlach agus saibhreas agus ansin an bunús do fháil ar an Meisias a h-athchóiriú-bhí air bua i troid ar riosca a shaol leis aingeal, a ionadaíonn Sátan. Bhí Iocaib baohdhána an triail seo a shárú fhaid is a streachail sé leis an aingeal ag áth an Iaboc. Caithréim sé agus fuair sé an t-ainm “Iosrael”. Sa triail seo, bhí sé Dia a thástáil Iocaib trí an aingeal a cuir i seasamh Sátan. Níorbh cuspóir Dé é chun Iocaib a dhéanamh ainis, ach chun cuidiú leis le seasamh Áibíl a dhaingniú

agus comhlánaigh an athchóiriú a theaghlaiigh trí an cháilíocht a bhuaigh chun rialú thar an aingeal. Ina theannta sin, tríd an aingeal ag imirt an ról ceannais sa dtrial, d'oscail an bealach don domhan ainglí le bheith athchóirithe.

Maidir le Maois, sula bhféadfadh sé na h-Iosráelítigh a threoiriú isteach i gCánan agus dá bhrí sin cuir i gcrích an athchóiriú náisiúnta Chanán, bhí air ar dtús triail bagairt saoil a shárú ina raibh an Tiarna ag iarraidh é a mharú. Ní mór dúinn a thuiscint go dtugann Dia na sórt tástálacha seo do dhaoine mar gheall go gráíonn Sé iad. Má thug Sátan seachas Dia tástálacha mar seo agus theipeadar, bheadh siad le bheith chreiche Sátan.

Mar an gcéanna, bhí ar Íosa triail a shárú sula bhféadfadh sé imeacht faoi an athchóiriú domhainda de Cánan- is é sin, an cine daonna a threorú isteach sa Ríocht na bhFlaitheas ar domhan. Chuaigh sé i ngleic le Sátan ag riosca a shaol agus buaigh thar dó nuair a troscadh sé ar feadh daichead lá agus nuair a cathú sa bhfásach é.

(2) Ós rud é a fuarthas ár nádúr tite nuair a truailligh Sátan ár feoil agus spiorad, bhí ar Iocaib coinníoll inchomparáide a chomhlíonadh chun é a bhaint. Ar an gcúis sin, le seasamh Áibíl a h-athchóiriú chun an choinníll slánaíochta de bhaint as an nádúr tite a gcomhlíonadh, cheannaigh Iocaib an ceart folaíochta ó Esau le arán agus lintilí, a shiombailigh feoil agus spiorad. Leis an gcúrsa seo a athdhéanamh i lá Maois, bheathaigh Dia na daoine le manna agus gearga, ag siombailigh freisin feoil agus spiorad, agus sa tslí sin a neartú a n-bhuíochas Ina treo agus ag ardú freisin a bhfeasacht ar a bheith na daoine roghnaithe. Tríd an bhforáil seo, theastaigh Dia na daoine a bheith umhail do Maois agus an coinníoll slánaíochta de bhaint as an nádúr tite ar an leibhéal náisiúnta a chomhlíonadh.

Dúirt Íosa: “D’ith bhur n-aithreacha manna san fhásach agus fuair siad bás. Is é seo an t-arán a thagann anuas ó neamh, i dtreo má itheann duine é nach bhfaighidh sé bás... . Má itheann duine an t-arán seo mairfidh sé go deo,” (Eoin 6:48-51). Seachais ag deimhniú go shiúil sé an cúrsa tsamhail leagtha síos ag Maois, mheas Íosa brí na bhéarsaí seo gur cóir na daonnachta tite ar fad a bheith mar aon leis i feoil agus spiorad. De réir a leanas agus aontú go dílis le Íosa, a bhí ag an am sin i seasamh Eoin Baiste, bheadh a bheith comhlíonta an coinníoll slánaíochta domhanda don nádúr tite a bhaint as. Faoin am sin ag freastal go dílis ar Íosa mar an Meisias, bhíodar le h-athchóiriú a nádúr bunaidh.

(3) Mar gheall ar an Titim, truailligh Sátan fiú corpan an cine daonna. Naomhaíodh colainn Iocaib leis an bheannacht a fuair sé sa saol. I bás, chomhlíon diúscairt a corpan freisin choinníoll ionú; dá bhrí sin ghlac an balsamaigh daichead lá. Maidir le Maois, comhlúth an ardaingeal Mícheál leis an Diabhal thar an diúscairt chuí a corp. Tá fhios againn gur imigh corp Íosa, do mearbhall na n-údarás, ag fágáil tuama folamh.

(4) Ag an Titim, truailligh Sátan an chéad sinsear le linn a dtréimhse fáis. Le h-athchóiriú tríd slánaíocht an thruailliú seo, tá Dia ag obair le coinníollacha a chur ar bun atá bunaithe ar uimhreacha áirithe, ar nós an uimhir trí, a ciallaíonn an tréimhse fás. Nuair a thosaigh Iocaib ar a thuras ó Haran go Cánan, bhí tréimhse trí lá do scaradh ó Sátan roimh thugadh fógra a asláthreacht do Laban. Nuair a threoirigh Maois a muintir amach as an Éigipt isteach i gCánan, bhí tréimhse tosaigh trí lá. Lonnaigh Iosua ag an Abhainn Iordáin ar feadh trí lá roimh dó é a

thrasnaigh. Nuair a bhí Íosa ar tí tús a chur leis an gcúrsa spioradálta domhainda le Canán a h-athchóiriú, chaith sé trí lá sa tuama.

Bhí dhá mac déag ag Iocaib i n'fhonn athchóiriú trí slánaíochta ina ghlúin (go cothrománach) na coinníollacha slánaíochta carntha (go hingearach) tríd na dhá glúnta déag ó Naoi go Iocaib, a bhí cailte go Sátan. Sa lá Maois, bhí na dhá treibh déag agus dhá dheisceabal déag ag Íosa do chúiseanna den chineál céanna. Chun coinníoll slánaíochta do scaradh an diabhal óna seacht lá chruthú Dé a bhí truaillaithe aige a chomhlíonadh, bhí seachtó ball de theaghlach Iocaib, seachtó seanóirí i n-am Maois agus seachtó leanúna ag Íosa, gach duine acu a d'imir ról lárnach, deonach ina aois seach.

(5) Tugann maide, a béimníonn olc, ceannaireacht ar an mbealach agus soláthraíonn sé tacaíocht nuair a luíonn duine ar, agus is siombail é don Meisias. Thrasnaigh Iocaib an Abhainn Iordáin agus chuaigh sé isteach i dtalamh an Canán ag luí ar maide. Réamhtheaspáin seo go lá amháin trasnóidh daoine tite trasna na huiscí an domhan peacach seo agus tiocfaidh siad go gcladach an domhan idéalach trí an Meisias a leanniúint: ag béimniú éagóir, leanniúint dó treoir agus shampla, agus ag brath air. Threoraigh Maois na h-Iosráelítigh trasna na Mara Rua le maide. Ag a Dara Theacht treoirí Íosa na daonnachta thar na huiscí suaite an domhain tite chun teacht ar an gcladach de idéalach Dé leis an slat iarainn, ag shiombailliú é fhéin.

(6) Ionchlannú peaca Éabha an fhréamh de peaca sa ginealach an chine daonna, a rug torthaí nuair a mharaigh Cáin Ábíl. Ós rud é go raibh sé máthair agus mac a cheadaigh an diabhal dul isteach agus na torthaí de peaca a iompróidh, de réir phrionsabal na h-athchóiriú trí slánaíochta, ní mór do máthair agus mac scaradh ó Sátan tríd a gcuid iarrachtaí comhpháirteacha a dhéanamh. Ní fhéadfaí Iocaib an beannacht bheith faighte aige agus scartha ó Sátan gan tacaíocht diagach agus comhairle a mháthar. Ní fhéadfaí Maois éalaigh ó bás agus a bheith i n-áit chun freastal ar Toil Dé murach cabhair a mháthar. Ar deireadh, shábháil Muire saol Íosa ag teitheadh leis go dtí an Éigipt, éalú ó Rí Herod a bhí ar a lorg chun é a mharú.

(7) Ní mór don figiúr lárnach de chúram Toil Dé san deonú filleadh ó domhan Sátan go domhan Dé. Sin é an fáth a thaisteal Iocaib ó Haran, an domhain sátanac, go Cánan, agus gur thaisteal Maois ón Éigipt go dtí an talamh geallta Cánan. Tar éis a thóg Íosa dídean san Éigipt go gairid tar éis a bhreithe, d'fhill sé ar Ghalilé.

(8) Is é cuspóir deiridh an deonú athchóiriú Sátan a dhíothú. Ag cialliú seo, cuir Iocaib na h-íola faoi cran dara. Strac Maois síos an lao órga, dódh sé é le tine, mín sé é go talamh i púdar, scaip sé an púdar ar an uisce agus cuir sé iallach ar na Iosráelítigh é a ól. Tháinig Íosa chuig an domhan olc seo chun Sátan a thabhairt faoi bhráid lena focail agus cumhacht.

Alt 2

An Deonú na h-Athchóiriú faoi Ceannaireachta Mhaoise

2.1 Achoimre an deonú faoi stiúir Maois

Tógadh an deonú na h-athchóiriú faoi stiúir Maois ar an bunús le haghaidh an Meisias a leagtar i teaghlaigh Abrahám. Mar sin féin, ba gá sa Prionsabal fós do Maois é féin an bunús le haghaidh an Meisias a leagan trí athchóiriú trí slánaíocht bhunús an chreidimh agus an bhunús tsubstaint.

Aon uair a athríonn an figiúr lárnach don deonú, ní féidir leis an figiúr lárnach nua an toil oirchill nua a hoidhriú gan chríochnú ar dtús freagracht den chineál céanna dá chuid féin. Ina theannta sin, sa chás seo, bhí ar an bhunús a leagan as an nua mar gheall go raibh leathnú scóip an deonú ó theaghlach go náisiún. Mar a fheicimid, insan deonú na h-athchóiriú faoi stiúir Maois, bhí na coinníollacha slánaíochta is gá chun na fothaí seo a leagan an-éagsúil ná riamh sheana.

2.1.1 An Bhunús Chreidimh

2.1.1.1 An Figiúr Lárnach Chun Bunús Na Chreidimh a h-Athchóirigh

Bhí Maois an figiúr lárnach le athchóiriú an bhunús na chreidimh. Bhí air bunús na chreidimh a leagan as an nua chun an cúrsa a thosú chun filleadh ar an talamh geallta Chanán ar deireadh na ceithre chéad bliain de sclábhaíocht a tabhaíodh mar gheall ar dhearmad Ábraham ina thairiscint siombalach. Roimh dúinn staidéar ar conas a bunaíodh Maois an bhunús leis an chreidimh, lig dúinn scrúdú ar dtús seasamh oirchill Mhaoise maidir le Íosa, agus ansin sa chéad alt eile a inscrúdú conas a bhí sé difriúil ó na figiúirí lárnach roimhe go léir a nglaoth le bhunús an Creideamh a leagan.

Sa gcéad dul síos, cuireadh Maois san áit ag ionaidiú Dia, ag gníomhú in A ionad. Dúirt Dia le Maois gur chóir dó a bheith mar Dia do tÁron. Dúirt sé freisin, “Féach! déanfaidh mé dia díot d’Fhorann agus beidh Áron do dheartháir mar fháidh.” (Eax 7:1)

Sa dara áit, cuir Dia Maois i mbun le Íosa a réamhfhíoraigh. De réir Maois a cuir i sheasamh i n-áit Dé roimh Áron agus an Faró, cuir Dia i mbun é le Íosa a réamhfhíoraigh, an t-aon ionchoilliú amháin de Dhé. Trí réamhfhíoraigh Íosa, bhunaigh Maois an bealach do Íosa chun siúl lá amháin. Cosúil le Eoin Baiste ina dhiaidh, bhí Maois le dhéan díreach an bealach do Íosa.

Mar dírsliocht Iocaib, a bhunaigh an bunús le haghaidh an Meisias, d'fhéadfadh Maois fónamh mar fhiúir lárnach i nAois an deonú na h-Athchóiriú. Ina cosán oirchill, thóg Maois ar an traidisiún agus gníomhais a sinsear, Iocaib. Sheirbheáil a gcuid cúrsaí mar samhlacha do na cosán a bheadh Íosa ag siúl níos déanaí ina dhiaidh sin.

Sheas Maois chomh maith ar an bhunús a bhí leagtha ag Seosamh nuair a chuaigh sé isteach insan Éigipt. Réamhfhíoraigh saol Seosamh freisin, ceann Íosa. Mar mac Rachel (bean chéile Iocaib a ionadaíonn taobh Dé) agus an deartháir is óige de mic Leah (bean chéile Iocaib a ionadaíonn taobh Sátan), sheas Seosamh i n-áit Áibíl. D'éalaigh sé go cúng scéim a chuid deartháireacha níos sine é a mharú, agus nuair a díoladh amach é le ceannaithe, chuaigh sé isteach insan Éigipt mar sclábhaí. Ach d'ardaigh sé go dtí céim príomh-aire na hÉigipte ag aois tríocha. Tháinig a deartháireacha agus athair go dtí an Éigipt agus chromcheannadar go h-umhal os a chomhair, a chomhlíonadh aisling fáidhiúil a bhí aige mar páiste. Bunaithe ar an bua deonach seo, chuaigh na h-Iosraelítigh isteach san Éigipt agus cuireadh tús le tréimhse cruáil le críche an ceangail le Sátan a scoith. Réamhfhíoraigh cúrsa Seosamh an cúrsa a bheadh Íosa le siúl níos déanaí ina dhiaidh sin. Tar éis teacht go dtí an domhan sátanac, bheadh Íosa ag iompar chonair na cruáillí agus thiocfaidh sé amach mar an Rí na Rí ag aois tríocha. Bhí sé le bhreith na

daonnachta go léir, lena n-áirítear a chuid sinnsear, go aighneacht, a n-ceangail ar fad leis an domhan satánac a ghearradh, agus a iad a h-athchóiriú ar ais chuig flaitheas Dé.

Réamhfhóiraigh naíonacht, óige agus bás Maois cúrsa Íosa freisin. Nuair a rugadh é, bhí Maois i mbaol a bheith maraíodh ag lámha an Faró. I ndiaidh a mháthair cúraim a thabhairt dó faoi ceilt, chuaigh Maois isteach i bPálás an Faró agus tógadh suas go sábháilte é i measc a chuid namhaidí. Mar an gcéanna, rugadh Íosa isteach i staid ina raibh baol dó bheith maraithe ag an Rí Héaród. Thóg máthair Íosa é, theitheadar go dtí an Éigipt, agus tógadh é i ceilt ann. Níos déanaí, thug sí ar ais é go dtí réimse an Rí Héaród go áit ar fhás sé aníos go sábháilte i measc a chuid namhaidí. Tar éis bháis Maois, ní raibh fhios ag aon duine an áit ina raibh a chorp.

Réamhfhóiraigh seo cad a tharlódh corp Íosa tar éis a bháis.

I ngach dena mbealaí seo bhí cúrsa Maois le Canán a h-athchóiriú go dtí an leibhéal náisiúnta an sampla do Íosa an cúrsa do Canán a h-athchóiriú ar an leibhéal domhanda. Agus, mar a luadh níos luaithe againn, bhfianófar an Bíobla trí focail Maois agus Íosa gur taispeáin Dia tríd saol Maois samhail d'Íosa, a réamhfhóiraítear an cosán a bheadh Íosa siúl sa todhchaí.

2.1.1.2 An Rud le hAghaidh An Coinníoll Chun Bhunús Na Chreidimh a h-Athchóiriú

Bhí Maois i seasamh difriúil ó fhiúirí lárnacha níos luaithe a chuirtear le chúram an bunús na chreidimh a leagan. Murab ionann Áibíl, Naoi agus Ábhram, ní raibh gá do Maois tairiscint siombalach a dhéanamh. Ina ionad sin, d'fhéadfadh sé bhunús na chreidimh a h-athchóiriú ach namá trí géilleadh go dtí Bhriathar Dé fhaid is a gcomhall sé dispeansáid daichead le deighilt ó Sátan. Tá trí chúis leis an difríocht.

Ar an gcéad dul síos, sheas Maois ar bhunús na trí tairiscintí siombalach rathúil ó Áibíl, Naoi agus Íosaic. Críochnaíodar an deonú bunaithe ar tairiscintí siombalach a dhéanamh.

Sa dara áit, bhí tairiscintí siombalach rudaí don coinníoll a raibh ag teastáil mar ionad don Bhriathar, mar tar éis a caill na chéad sinsear daonna Briathar Dé ag an Titim, ní raibh daoine in ann Focal Dé a fháil go díreach. Dá réir sin, le linn Ré na Deonú le bunús na h-Athchóiriú a leag (an aois ó Ádhamh go Ábhram), tairgíodh íobairtí mar rudaí le haghaidh an coinníoll do bhunús na chreidimh a leagan. Mar sin féin, de réir ama Maois bhí an aois sin tagtha chun deiridh. Bhí na Daonnachta tar éis iontráil i ré nua, Aois an Deonú na h-Athchóiriú (Aois na Sean-Tiomna), nuair a d'fhéadfadh siad a fháil arís ar Briathar Dé go díreach. Mar sin, ní raibh aon gá a thuilleadh le tairiscint siombalach i mbunús na chreidimh a leagan.

Sa tríú háit, mar go raibh an deonú a thosaigh leis teaghlach Ádhamh sínte arís agus arís eile, bhí ghá do coinníollacha áirithe slánaíochta lena tréimhsí oirchill a bhí truaillithe ag Sátan a h-athchóiriú. Nuair a bhí Naoi a leagan an bunús na chreidimh, bhí air dul tríd dispeansáid daichead le scaradh ó Sátan fhaid is a bhí sé ag cónaí san Àirc. D'fhéadfadh Ábhram an tairiscint siombalach a leagan bunús an chreidimh a dhéanamh ach amháin tar éis athchóiriú an tréimhse roimhe sin de ceithre chéad bliain agus dá bhrí sin seasamh ar bhunús dispeansáid daichead le scaradh ó Sátan. Bhí ar na h-Iosraelítigh fúlaing ceithre chéad bliain de sclábhaíocht san Éigipt chun dispeansáid daichead le scaradh ó Satan a chomhlíonadh agus sa tslí sin bhunús na chreidimh a d'éiligh Sátan mar gheall ar botún Abrahám a h-athchóiriú. Mar an

gcéanna, sa Ré an Deonú na h-Athchóiriú, d'fhéadfaí figiúr lárnach bunús na chreidimh a leagan fhad is a sheas sé go daingean ar chríochnú an dispeansáid daichead le scaradh de Sátan trí seasamh le Briathar Dé, anois nach raibh ag teastáil a thuilleadh rud le haghaidh an coinníoll a bhí chun fónamh mar a ionad.

2.1.2 An Bhunús Substaint

Insan Aois an Deonú don Bhunús na h-Athchóiriú a leagan, d'oibrigh Dia chun an bunús theaghlach substaint a leagan. Tar éis dul isteach insan Aois an Deonú na h-Athchóiriú, d'oibrigh Dia chun an bunús náisiúnta substaint a leagan. Ós rud é gur sheas Maois mar Dia do na daoine agus ionadaigh sé Íosa, sheas sé i seasamh tuismitheoir maidir leis na h-Iosraélítigh le linn leagan an bhunús náisiúnta chreidimh. Go comhthráth, bhí Maois an fáidh leis an misean chun an bealach d'Íosa a ullmhú. Dá réir sin, sheas sé i seasamh mar páiste d'Íosa, a bhí le teacht mar an Tuismitheoir Fíor. Dá bhrí sin, maidir leis an Iosraélítigh, sheas Moses i seasamh Áibíl mar an figiúr lárnach i gcomhair na bhunús náisiúnta de substaint.

Athgairimid go ndearna Áibíl an tairiscint siombalach ón seasamh de tuismitheor in ionad Ádhamh agus dá réir bhí sé i dteideal an tairiscint substaintiúil a dhéanamh ó seasamh de linbh. Mar an gcéanna, sheas Maois i n-áit déach tuismitheoir agus leanbh. Nuair athchóiriú sé tríd slánaíocht bhunús an chreidimh, sheas sé i n-áit tuismitheora. Slánaigh sé mar sin seasamh Áibíl don bhunús an tsubstaint, ar a sheas sé i n-áit linbh.

Chomh luath agus a slánaigh Maois seasamh Áibíl, ba cóir do na h-Iosraélítigh, ag seasamh i n-áit Cáin, an coinníoll slánaíochta náisiúnta don nádúr tite a bhaint as a chomhlíonadh trína umhlaíocht do Maois. De réir sin a dhéanamh, d'fhéadfaidís an bhunús náisiúnta substaint a bhunú.

2.1.3 An Bhunús don Meisias

Bhí Maois le h-athchóiriú trí slánaíocht bhunús náisiúnta an chreidimh, agus bhí na h-Iosraélítigh faoi cheannaireacht Maois le h-athchóiriú tríd slánaíocht an bhunús náisiúnta de substaint. Bheadh sé seo a bheith comhdhéanta don bunús náisiúnta don Meisias agus an bunús do náisiún ceannasach lena bhféadfaí an Meisias teacht. Bhí na h-Iosraélítigh ansin le glacadh leis an Meisias, le bheith athshaolithe trí é, bheith sciomartha óna bpeacaí bunaidh, agus a nádúr bunaidh a h-athchóiriú trí aontú le Dia i gceol. Ar an mbealach seo, bhí siad le bhaint amach an cuspóir deiridh de bheith ionchoilliú foirfe.

2.2 Na Cúrsaí Náisiúnta le h-Athchóiriú Canán faoi Ceannaireachta Mhaoise

Thóg Maois na h-Iosraélítigh amach as an Éigipt, an domhan satánac, le míorúiltí agus comharthaí, faoi stiúir thar an Mhuir Rua, agus cuir iad ag fánaigh tríd an bhfásach roimh dul isteach sa talamh geallta de Canán. Réamhthaispeánann seo an cúrsa ar a mbeadh Íosa lá amháin i gceannas ar Críostaithe, an Dara Iosrael. Le míorúiltí agus comharthaí, bheadh Íosa le Críostaithe chun thabhairt as shaol de peaca agus iad a threorú go sábháilte trasna na mara trioblóideacha olc. Bheadh sé le iad a thógaint trí básach gan uisce slánaithe roimh iad a threorú isteach sa Ghairdín Éidin de gealltanas Dé. Díreach mar go raibh an cúrsa náisiúnta le Canán a h-athchóiriú faoi cheannaireacht Maois fadaithe go trí chúrsaí mar gheall ar easpa creidimh na Iosraélítigh, bhí ar an cúrsa domhanda le Canán a h-athchóiriú faoi cheannaireacht Íosa le glacadh ortha

trí huairé mar gheall ar díchreidimh Eoin Baiste agus na daoine Giúdach an lá sin. Le n-iomarcaíocht a sheachaint, ní bheidh comparáid dlúth a dhéanamh anseo idir cúrsa Íosa agus cúrsa Maois.

Fós, beidh na cosúlachtaí le bheith soléir nuair a ndéanfar comparáid idir an alt seo agus an chéad cheann eile.

2.2.1 An Chéad Cúrsa Náisiúnta le Canán a h-Athchóiriú

2.2.1.1 An Bhunús Chreidimh

Tar éis ceithre chéad bliain de sclábhaíocht san Éigipt, tháinig an tréimhse slánaíochta de réir mar is gá ó na h-Iosráelítigh mar gheall ar butún Ábhram chun deiridh. I n'fhonn is go bheadh Maois in ann a bheith an figiúr lárnach le bhunús an chreidimh a h-athchóiriú agus a bheith cáilithe na h-Iosráelítigh a threoiriú amach as an Éigipt, bhí air mar duine aonair an tréimhse slánaíochta náisiúnta ceithre céad-bliana a hoidhriú agus dispeansáid daichead do scaradh ó Sátan a comhlánaigh. Comh maith le sin, bhí ar Maois a h-athchóiriú trí slánaíocht an uimhir daichead, ar ba cheart d'Ádhamh neamhtite a comhlíonadh chun a bhunús chreidimh a bhunú. Chun na gcíoch sin a bhaint amach, tugadh Maois isteach i bPálás an Faró, an lár den domhain satánac, agus chaith sé daichead bliain ansin.

Fhaid is a bhí sé sa phálas, cuireadh oideachas ar Maois ag a mháthair, a raibh fostaithe, i ngan fhios do dhuine ar bith, chun a bheith a altrá. Thug sí go rúnda dó an comhfhios agus bród a bhaineann leis bheith cuid dena daoine roghnaithe. In ainneoin na compóirdaí den saol sa phálas, coinnigh Maois dílseacht diongbháilte agus dílis don ginealach Iosráel. Tar éis dhá scór bliain, d'fhág sé an Pálás, “Óir b'fhéarr leis cruatan a fhulaingt in éineacht le pobal Dé ná só díomuan an pheaca a bheith aige.” (Eabh 11:25) Dá réir sin, le linn na daichead bhliain dá shaol sa Pálás an Faró, chomhlíon Maois an dispeansáid daichead do scaradh ó Sátan agus sa tslí sin d'athchóirigh bhunús an chreidimh.

2.2.1.2 An Bhunús Substaint

Bhí Maois sa seasamh déach de tuismitheoir agus leanbh. Nuair a leag sé an bhunús na chreidimh, leag sé chomh maith seasamh Áibíl do bhunús an tsubstaint. Bhí na h-Iosráelítigh, a bhí i seasamh Cáin, ceaptha le Maois a leanúint agus a bheith umhal dó i creidimh. Trí Toil Dé a h-oidhriú ó Mhaois agus maitheas a h-iolrú, bheadh siad le chomhlíonadh an coinníoll slánaíochta náisiúnta don nádúr tite a bhaint as agus an bunús náisiúnta substaint a leagan. Bhí ar na h-Iosráelítigh bhunús an tsubstaint a leagan trí Maois a leanúint ón am a d'fhágadar an Éigipt go dtí gur chuadar isteach i talamh beannaithe Cánan.

Thosaigh Dia an dispeansáid chun tús a chur leis an gcúrsa le gníomh Maois de marú an Éigipteach. Tar éis dó a fheiscint duine dá bhráithre ag fháil drochíde ó máistir-dian Éigipteach, ghríosaíogh Maois ó a ghrá loisneach do a mhuintir; bhuaile agus mharaigh sé an fear. I tslí, ba é seo léiriú ar chroí Dé feargrach loisneach fhaid is a d'fhéach sé síos ar an cránas A chuid daoine. Ag an nóiméad sin, ceachtar de bíodh nó ná bíodh clann Iosrael aontaithe le Maois mar an chinneadh dóibh tús rathúil a thosnú ar an gcúrsa chun filleadh go Cánan.

Nuair a mharaigh Maois an Éigipteach, d'úsáid Dia an gníomh seo le bhaint amach seo a leanas: Ar dtús, cuir an Árdaingeal ina luí do an chéad sinsear daonna chun titim agus do Cáin Áibíl a mharú; Ba iad seo na coinníollacha faoinar coiméad Sátan smacht thar dul chun cinn de stair peacach ón seasamh an mac ba shine. Dá bhrí sin, sula bhféadfaí Dia tús a chur leis an deonú le Cánán a h-athchóiriú, ba cheart duine ar taobh Dé a chomhlíonadh an coinníoll le seo a h-athchóiriú trí slánaíochta trí buachaint thar duine ó taobh Sátan a sheasann i seasamh an mac ba shine. Sa dara áit, go héifeachtach ghearr an gníomh seo as aon ceangail fadálach a raibh ag Maois do Pálas an Faró agus chuireadh é i n-áit inár nach d'fhéadfadh sé riamh filleadh ar ais. Ar deireadh, trí an gníomh seo, teastáil Dia go d'fhéadfadh cuir ina luí ar na h-Iosráelítigh bheith muiníneach do Maois trí taispeáint dóibh go raibh sé ina Iosráelítigh tírghrách. Mar a fheicimid, bhí iad seo inchomparáide leis na cúiseanna insan dara cúrsa náisiúnta le Cánán a h-athchóiriú, gur bhuail Dia na céadugadh go léir i measc na hÉigiptigh agus a gcuid beostoic.

Ba ceart do na Iosráelítigh, tar éis finné ar gníomh Maois de marú an Éigipteach, bheith spreagadh go mór lena grá d'Iosrael, mar a raibh Dia. Dá bhraith siad an treo seo, bheadh siad ag urramú Maois, bheith muiníneach dó agus é a leanniúnt le dúthracht. Ansin, trí cheannaireacht Maois, bheadh Dhia chun iad a bhreith go díreach isteach sa dtalamh Cánán i n'fhonn is go mbeadh siad in ann bhunús an tsubstaint a bhunú. Go deimhin, ní bheadh acu dul trasna an Mhuir Rua nó fánaigh tríd bhfásach Sinai, ach bheadh glachadh acu an bealach díreach chuig Cánán tríd talamh na bhFilistíneach. I gcúrsa fiche h-aon lá, bheadh siad ag athchóiriú bliain is fiche Íocaib i Haran.

Níos déanaí, sa dara cúrsa náisiúnta, bhí chúis amhrais ag Dia ina h-Iosráelítigh mar gheall gur cuir a theip roimhe chun Maois a leanúint deireadh ar an chéad chúrsa náisiúnta. Tá sé scríofa: “Nuair a lig Forann do chlann Iosrael imeacht, níor sheol Dia iad ar an mbóthar trí thír na bhFilistíneach, cé gur chónagar é, “le heagla,” a dúirt Dia, “go dteipfeadh an misneach ar an bpobal nuair a d'fheicfidís cogadh rompu, agus go bhfillfidís ar an Éigipt.”(Eax 13:17). Le linn an dara cúrsa náisiúnta le Cánán a h-athchóiriú, stiúir Dia na daoine thar an Mhuir Rua agus i cor bealaigh tríd an bhfásach toisc go raibh sé mar chúis A eagla go d'fhéadfadh siad iompú chun a bheith gan chreidheamh agus filleadh ar an Éigipt gan a n-aistear a chríochnú.

2.2.1.3 Teip an Chéad Chúrsa Náisiúnta Cánán a h-Athchóirigh

Dá ma rud é gur umhlaigh na h-Iosráelítigh (Cáin) ó chroí Maois (Áibíl) agus gur leanadar é chun filleadh ar ais go dtí Cánán, bheadh an coinníoll slánaíochta náisiúnta le bhaint as an nádúr tite a bheith comhlíonta acu agus bunchloch na substainte leagadh síos. A mhalairt ar fad, mar sin féin, nuair a chonaiceadar Maois ag buaileadh agus a mharú an hÉigipteach, míthuigeadar é agus labhairtear go dona faoi:

Tháinig sé ar ais lá arna mhárach agus b'sheo beirt Eabhrach ag troid le chéile. Dúirt sé leis an té a bhí san éagóir: “Cén fáth gur bhuail tú do chomhthíreach?” “Agus cé a cheap thusa,” ar seisean leis, “i do thaoiseach agus i do bhreitheamh orainne? An mé a mharú a ba áil leat, mar a mharaigh tú an tÉigipteach?” Tháinig scanradh ar Mhaois: “Ní foláir,” ar sé leis féin, “nó go bhfuil an scéal úd amuigh orm.” Nuair a chuala Forann ina thaobh, rinne sé iarracht ar Mhaois a mharú, ach theith Maois ó Fhorann agus d'fhan sé i dtír Mhidián. (Eax 2:13-15)

Fágadh Maois gan aon rogha ach chun éalú ón Faró. Drogallach faoi na h-Iosráelítigh a thréig, theith sé go dtí bhfásach Midian. Rinneadh smidiríní as an bhunús na tsubstaint, agus bheadh cúrsa na h-Iosráelítigh le Cánan a h-athchóiriú faoi cheannaireacht Maois le bheith athdéanta arís ar an dara agus ar deireadh thiar don tríú huair.

2.2.2 An Dara Cúrsa Náisiúnta le Cánan a h-Athchóiriú

2.2.2.1 An Bhunús na Chreidimh

Nuair a chríochnaigh an chéad chúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú i teip mar gheall ar díchreidhimh na h-Iosráelítigh, d'éiligh Sátan an daichead bliain de saol Maois i bpálás Fáró inár leag sé anuas bhunús an chreidimh. Dá réir sin, d'Maois chun tús a chur leis an dara cúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú, bhí air a leagan as an nua an bhunús na chreidimh tríd tréimhse eile dhá scór bliain le h-athchóiriú trí slánaíochta na daichead bliain a cailleadh sa phálás. Ba í seo an cuspóir de deoraíocht daichead bliain Mhaois san fhásach Midian. Le linn na tréimhse daichead bliain seo, tháinig shaol na h-Iosráelítigh san Éigipt le bheith níos olc mar an pionós dá díchreidhimh i Maois.

Chuaigh Maois trí dara dispeansáid daichead le scaradh ó Sátan le linn na daichead blianta a chaith sé i bhfásach Midian. Ansin d'athchóirigh sé an bhunús leis an chreidimh ag teastáil i gcomhair tosnú ar an dara cúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú. Thaispeáin Dia ansin roimh Maois agus dúirt:

Chuala mé a screadaíl de bharr a saostí saothair; is eol dom a bpianta. Tháinig mé anuas chun iad a fhuascailt as lámha na nÉigipteach agus chun iad a sheoladh as an tír sin isteach i dtír mhéith fhairsing, i dtír ina bhfuil bainne agus mil ina slaoda, i dtír na gCanánach agus na Hiteach, na nAmórach agus na bPirizeach, na Hiveach agus na Iabúsach. Anois tá scread chlann Iosrael tagtha chugam agus chonaic mé an leatroma. Ansin dúirt an Tiarna: “Chonaic mé an cruatan atá ar mo phobal san Éigipt agus imríonn na hÉigiptigh orthu. Téanam mar sin agus cuirfidh mé ag triall ar Fhorann thú chun go dtabharfá mo phobal, clann Iosrael, as an Éigipt amach.” -Eax.3:7-10

2.2.2.2 An Bhunús de Substaint

Chomh luath agus a h-athchóirigh Maois bhunús an chreidimh i bhfásach Midian, fuair sé chomh maith an seasamh de Áibíl. Dá réir sin, mar a bhí sa chéad chúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú, dá gchreidfidh daoine na h-Iosreáil i seasamh Cáin agus dá leanadar Maois le creideamh gan cheist agus umhlaíocht, bheadh siad le dul isteach sa talamh a bhí geallta, an talamh bainne agus mil. Lena linn sin, bheadh an coinníoll slánaíochta do bhaint as an nádúr tite agus leagadh síos bunchloch na substainte a bheith comhlíonta acu.

D'oibrigh Dia an dispeansáid chun tús a chur leis an chéad chúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú nuair a bhuaileadh Maois an Éigiptigh. Mar an gcéanna, leis an dispeansáid a oibrigh chun tús a chur leis an dara cúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóirigh, deonaíodh Dia do Maois trí comharthaí agus deich plánna a cheapadh chun forlámhas thar na hÉigiptigh. Bhí na cúiseanna a rinne Dia Maois an taobh satánac a bhuaileadh ná, mar a shoiléiriú cheana: ar an gcéad dul síos, le h-athchóiriú tríd slánaíocht seasamh an mac ba shine a bhí lofa ag Sátan; sa dara áit, le ghearradh amach ceangaltán na h-Iosráelítigh go dtí an Éigipt; sa tríú áit, chun ligean fios dona h-Iosráelítigh gur sheolaigh Maois ó Dhia. Bhí fós chúis eile cén fáth a d'fhéadfadh Moses an h-Éigiptigh a bhuaileadh.

Cé go raibh an tréimhse slánaíochta dlite ceithre chéad bliain curtha i gcrích ag na h-Iosráelítigh cheana féin mar sclábhaithe san Éigipt, bhíodar tar éis fhulaing tríocha bliain breise de cruatan. Chuala Dhia a n-gol agus cneadach agus d’fhreagair Sé iad le trua.

Réamhtheaspáin na trí comharthaí a cuir Dhia ar fáil do Mhaois agus Aaron a dhéanamh obair d’Íosa. Tugadh an chéad chomhartha nuair a d’ordaigh Dhia do Mhaois a bachall a caitheadh síos, agus le sin athraigh sé isteach i neathair. Níos déanaí nuair a rinne Aaron an comhartha seo os comhair na Faró ar orduithe Maois, thoghairm an Faró a draíodóirí agus rinne sé iad a gcuid bachaill a caitheadh síos, agus ansin d’athraigh siad isteach i neathair freisin; ach d’ith nathair Aaron a nathracha. Réamhtheaspáin an comhartha seo go siombaillach go mbeadh Íosa le teacht mar an Slánaitheoir agus an domhain satánac a scrios.

Shiombailligh an bachall Íosa. Díreach mar a taispeáin an bachall chumhacht miorúilteacht os comhair Maois, a d’ionadaigh Dia, bhí Íosa le teacht le cumhacht den sórt sin agus miriúiltí a dhéanamh roimh Dhia féin. Ina theannta sin, soláthraíonn bachall cosanta agus tacaíochta do dhaoine le brúigh ar; leadraíonn sé éagóirt agus treoiríonn sé daoine ar an gcosán ceart. Ag siombailliú Íosa, nochtaigh bachall Maois na misin a bhí Íosa le chur i gcrích ar a theacht.

Shiombailligh an t-athrú bachall Maois isteach i nathair freisin obair Íosa. Cuir Íosa é féin i gcomparáid le nathair, ag rá, “Faoi mar a d’ardaigh Maois an nathair nimhe san fhásach, sin mar a chaithfear Mac an Duine a ardú...” (Eoin 3:14) Dúirt sé freisin lena dheisceabail: “Bígí chomh géarchúiseach leis an nathair nimhe ...” An bhrí leis an ráiteas seo dar le Íosa ná le rá gur tháinig sé mar an nathair maith d’eagna a mheallann agus stiúireann daoine tite ar an cosán na maitheasa. Bhí sé dá bhrí sin le h-athchóiriú tríd slánaíocht an Titim a ba chúis an nathair olc a cathaigh go h-ealaíonta na chéad sinsear daonna. Dá bhrí sin, bhí a dheisceabail le fhoghlaim eagna Íosa agus treoir a thabhairt do dhaoine peachach insan treo na maitheasa. Ina theannta sin, nuair a d’ith nathair Maois nathracha na draíodóirí, thagraigh sé go mbeadh Íosa teacht mar an nathair neamhaí chun an nathair olc, Sátan a sliogadh agus scriosadh.

Tugadh an dara comhartha nuair a cuir Maois, ar ordú Dé, a lámh isteach ina bhrollach agus d’éirigh sé lobhrach. Ansin ordaigh Dia dó a lámh a chur isteach ina ucht an dara huair, agus bhí sé bisithe. Réamhtheaspáin an miorúilt seo go siombaillach go dtiocfaidh Íosa mar an dara Ádhamh agus, le chéile lena brídeog le rún aici dul a bpósadh (an dara Éabha, léirithe níos déanaí insan Spiorad Naomh) dhéanfaidh obair na fuascailte. Shiombailligh an chéad uair a cuir Maois a lámh isteach ina bhrollach agus bhí sé lobhrach an Árdaingeal ag glacadh Éabha chuig a bhrollach, gníomh a thruailligh daonnachta le pheaca doleigheasta. Réamhtheaspáin an dara huair a cuir Maois a lámh isteach ina bhrollach agus bhí sé bisithe go dtiocfaidh Íosa, an Athair Fíor, agus go n-athchóirfidh sé a bhríde, an Máthair Fíor, agus go mbeadh siad ag cuimsiú daonnachta ag thabhairt dóibh athbhreith “ar nós na circe is a hál faoina sciatháin” (Matha 13:34). Bheadh Athchóiriú ansin críochnaithe.

Leis an tríú comhartha a dhéanamh, treoraigh Dia Maois uisce a dhoirteadh as na Níle ar an talamh agus go n-athrófidh sé go fuill. Luíonn an siombalachas den comhartha seo i n-uisce, substaint neamhorgánach, á chlaohlú go fola, an tsubstaint na beatha. Is siombail bíoblácuil é uisce do na iliomad tite nach bhfuil aon bheatha iontu. Dá bhrí sin, réamhtheaspáin an comhartha seo go dtiocfaidh Íosa agus an Spiorad Naomh agus go n-aiséiríodís daonnachta tite, briseadh den bheocht, chun a bheith na páistí beo de Dhia. Dhéan Dia Maois agus Aaron na trí comharthaí a theaspáin d’fhonn coinníollacha slánaíochta siombalach a chomhlíonadh ar a mbeadh Íosa agus an Spiorad Naomh in ann teacht níos déanaí chuig Iosrael mar Tuismitheoirí Fíor.

Bheadh siad le h-athchóiriú bunús an bonn ceithre phost a bhí caillte go Sátan agus athsaoladh a thabhairt do gach daonnachta mar a leanáí.

Nuair a d'iarr Maois, nach raibh deaslabhartha, ar Dia i gcomhair dhuine chun labhairt ar a shon, soláthair Dia deartháir sine Maois, Aaron, agus chomh maith leis sin, Miriam an banfháid. Réamhtheaspáin seo go siombaillach go tiocaidh Íosa agus a Bhríde-le-bheith, na h-ionchiollíú den Bhriathar, chun an cinne daonna-a bhí an Briathar caillte acu ag an Titim-mar na h-ionchoilliú den Bhriathar. Insan gcúrsa le Canán a h-athchóiriú, tugadh an misean d'Aaron agus Miriam seasamh suas do toil Maois, a bhí i n-áit Dé, agus ceannaireacht a fheidhmiú ar a shon. Sa todchaí, bheadh Íosa agus an Spiorad Naomh le seasamh suas do Toil Dé insan cúrsa domhanda le Canán a h-athchóiriú agus an misean a ghlacadh do fhuascailt ár pheaca.

Ar ordú Dé, chuaigh Maois chun buaileadh leis an Faró. Ar a bhealach, theaspáin an Tiarna os a chomhair agus rinne sé iarracht é a mharú. Shábháiltar saol Maois nuair a timpeallghearr a bhean chéile Zipporah a mac. Chabhraigh sí do Maois an triail a shárú agus a gcuid teaghlach a shábháil. Bhí sé toisc an timpeallghearr seo a d'fhéadfaidh na h-Iosráelítigh a bheith saortha ón Éigipt. Réamhtheaspáin sé go fiú nuair a tháinig Íosa, níorbh fhéidir obair Dé an tslánaithe a chur i gcrích ach amháin má rinneadh na daoine timpeallghearr inmheánach.

Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar an tábhacht níos doimhne de timpeallghearradh. Nuair a thit an chéad sinsear daonna trí caidreamh gnéis le Sátan, fuair siad an fuil de bháis trí an orgán gnéasach fireann. Le linn an cúrsa do dhaoine tite a h-athchóiriú mar leanáí Dé, bhunaigh Dia an deasgnáth timpeallghearr mar choinníoll slánaíochta: ag gearradh forchraiceann an orgán gnéasach fireann agus ligean fola sreabhadh as é. Shiombaillíonn timpeallghearr an bhaineadh as de fola an bháis. Is comhartha é freisin timpeallghearr de athchóiriú cearta daonna d'tiarnas agus chomhartha gealltanais go n-athchóirfidh Dia daoine mar A leanáí fíor. Tá trí chineál de timpeallghearr: timpeallghearr an chroí, timpeallghearr an forchraiceann, agus timpeallghearr de gach uile rud.

Tríd na deich plánna, rinne Dia Maois saoirse a fháil dona h-Iosráelítigh ó Éigipt. Réamhtheaspáin é seo, freisin, go dtiocfaidh Íosa sa todhchaí le míorúiltí agus comharthaí i n'fhonn daoine roghnaithe Dé a shábháil. Nuair a bhí Iocaib ag fulaingt bliain is fiche de chruatan i Haran, claonbheartaigh Laban Iocaib deich n-uaire, agus níor thug sé dó a chuid pá dlite. Mar an gcéanna, i gcúrsa Maois, a bhí patrúnta ar cúrsa Iocaib, ní amháin gur lean an Faró ag cráigh na h-Iosraelítigh thar an tréimhse ama réamhshocraithe, bhuaíl sé bob ortha freisin deich n-uaire leis an gealltanais bréagach go raibh sé chun scaoileadh leo. Mar cúiteamh ar seo, bhí Dia i dteideal Faró a bhuaileadh leis na deich plánna. I measc iad, bhí tábhacht faoi leith ag an naoú agus deichiú plá.

Maidir leis an naoú plá, cumhdaigh Dia Éigipt i dorchadas tiubh ar feadh trí lá, fhaid is a bhí na háiteanna inár chónaigh na h-Iosráelítigh i solais. Réamhtheaspáin sé sin go nuair a tháinig Íosa, bheadh blaincéad dorchadas thar réimse Sátan agus ag an am céanna bheadh solais ag taitheamh ar phobal Dé, agus bheadh na dá thaobh le bheith scartha. Maidir leis an deichiú plá, maraíodh Dia na céadrugadh go léir i measc na hÉigiptigh agus a gcuid eallaigh, fhaid is a threoirigh Sé do na hIosraeilítigh fuil uain a phéinteáil ar an lindéir agus phoist doirse a gcuid tithe ionas go mbeadh aingeal an bháis in ann dul thar os a gcionn. Bhí céadrugadh na hÉigiptigh, ar an taobh satánac i seasamh Cáin. Bhuaíl Dia iad i n'fhonn na h-Iosráelítigh a h-athchóiriú, i seasamh na dara mac Áibíl, go sheasamh an mac ba shine. Ghabh Sátan seilbh ar seasamh an mac ba shine agus dá bhrí sin ghlac an tosach le linn cúrsa na staire, ag fágáil Dia ag tóiríocht.

Réamhtheaspáin an plá seo gur ag teacht Íosa, go mbeadh éag ar taobh Sátan, fhaid is a bheadh an dara mac, i seasamh ar taobh Dé, shábháilte ag fhuascailt fola Íosa. Thóg Maois saibhreas flúirseach as Éigipt. Réamhtheaspáin seo an athchóiriú de gach rud, le tarlúint ag teacht Íosa.

Tar éis gach plá, rinne Dia croí Faró níos cruaithe. Bhí go leir cúiseanna leis seo. Ar an gcéad dul síos, trí léiriú arís agus arís a chuid cumhachtaí, theastaigh Dia a thaispeáint leis na h-Iosráelítigh go raibh Sé Dia. Sa dara dul síos, theastaigh Dia don Faró a n-iarrachtaí is fearr a dhéanamh i ghabháltas ar an h-Iosráelítigh sula chuir Sé iachall air a thabhairt suas dóibh; ansin bheadh an Faró bheith in ann tuiscint cé comh gan cumhacht a bhí sé féin agus thréigean aon ceangail fadálach leis h-Iosráelítigh tar éis a d'fhágadar. Sa tríú háit, theastaigh Dia do na h-Iosráelítigh a ghearradh as a gceangal leis an Éigipt trí mothúcháin láidre de naimhdeas a spreagadh iontu in aghaidh an Faró.

D'oibrigh Dia an dispeansáid chun tús a chur leis an chéad chúrsa náisiúnta le Canán a h-athchóiriú nuair a mharaigh Maois an Éigipteach. Áfach, tobSCOIREADH an cúrsa seo nuair a bhí na daoine mí-amhrasach i Maois. Insan dispeansáid chun tús a chur leis an dara cúrsa náisiúnta, bhronn Dia trí comharthaí agus deich plánna leis na h-Iosráelítigh. Nuair a chonaic na h-Iosráelítigh na míorúiltí seo, tháinig siad chun a chreidiúint go raibh Maois sheolta go fírinneach ag Dia mar a n-cheannaire. Chreid agus leannadar Maois, an figiúr Áibíl a leag an bhunús náisiúnta an chreidimh. Dá réir sin, d'fhéadfadh na h-Iosráelítigh dul ar an dara cúrsa náisiúnta le Canán a h-athchóiriú.

Mar sin féin, bhí an gcoinníoll slánaíochta de bhaint as an nádúr tite ag teastáil le níos mó as na h-Iosráelítigh ná iontaobhas ghearrthréimseach i agus umhlaíocht do Maois fhaid is a bhí sé ag obair na míorúiltí seo. Mar gheall ar a n-teip roimhe sin an coinníoll seo a chomhlíonadh, mhaígh Sátan an gcúrsa iomlán deonach le Canán a h-athchóiriú. Anois, bhí ar na h-Iosráelítigh an cúrsa sin a h-athchóiriú trí fanacht dílis agus umhal le Maois ar feadh ré a n-aistear. Ach amháin insan treo seo a mbeadh siad bheith in ann a chomhlíonadh an coinníoll slánaíochta náisiúnta do bhaint as an nádúr tite. Go dtí go raibh an bhfásach trasníthe acu le creideamh diongbháilte i Maois agus gur chuaigheadar isteach i dtalamh Canaan, ní bheadh bhunús náisiúnta na substainte bhunaithe.

Rinneadh an dispeansáid chun tús a chur leis an dara cúrsa náisiúnta le Canán a h-athchóiriú le níos mó grásta ná sin den chéad chúrsa. Ach, ós rud é go raibh an síneadh de bharr a díchreidheamh, bhí an coinníoll slánaíochta a bheadh ar na h-Iosráelítigh a chomhlíonadh dá réir níos troime. Sa chéad cúrsa, má leanfaidh na h-Iosráelítigh Maois, béidís ina stiúir ar feadh an bealach díreach tríd an talamh na bhFilistíneach agus d'fhéadfaidh siad dul isteach i gCánan i fiche h-aon laethanta-tréimhse arb ionann le cúrsa fiche bliain Iocaib i Haran. Mar sin féin, sa dara cúrsa, níor threoirigh Dhia na daoine ar feadh an bhealach díreach. Bhí Sé buartha go nuair a thánadar ar na Filistíneach chogaidh, d'fhéadfadh siad dul arís i ndíchreid agus filleadh ar Éigipt. Ina h-ionaid sin, stiúir Dia iad trasna an Mhuir Rua agus tríd an bhfásach i cor bealaigh fada. Bheartaigh Dia chun iad a thabhairt isteach i gCánan i ndiaidh mí is fiche.

Dá bhrí sin, thosaigh na h-Iosráelítigh cúrsa fiche h-aon mí sa bhfásach faoi cheannaireacht Maois. Lig dúinn staidéar a dhéanamh ar an gcúrsa seo agus féachaint conas a sheirbháil sé mar an cúrsa eiseamláir do Íosa daonnachta a stiúir ar an gcúrsa domhainda le Canán a h-athchóiriú.

Nuair a thug an Faró cead doichead do Maois dona h-Iosráelítigh chun íobairtí a dhéanamh san Éigipt, D'éiligh Maois níos mó, ag rá:

Ach dúirt Maois: “Níor chóir sin a dhéanamh, mar is ainmhithe is diamhasladh leis na hÉigiptigh a mharú a dhéanfaimidne a íobairt don Tiarna ár nDia. Má íobraímid os comhair súile na hÉigipteach ofrálacha is gráin leo, nach ngabhfaidh siad de chlocha orainn? isteach san fhásach chun íobairt a dhéanamh don Tiarna ár nDia mar a d’ordaigh sé. Caithfimid aistear trí lá a dhéanamh “Ligfidh mé daoibh,” arsa Forann, “dul agus íobairt a dhéanamh don Tiarna -Exod. 8: 26-27

D’iarr Maois do chead trí lá saoire le hintinn bob a bhualadh ar an Faró agus na daoine a stiúir amach as an Éigipt ar fad.

Bhí an tábhacht céanna ag an tréimhse trí lá seo le turas trí lá Ábhram go Sliabh Moriah, a bhí de dhíth air chun a chuid ceangail le Sátan a gearradh sula bhféadfadh sé Íosaic a thairiscint mar íobairt. Ó am Ábhram, ba é seo an tréimhse slánaíochta a theastaíonn le scaradh ó Sátan ag tús de chúrsa deonú. Nuair a thosaigh Iocuib faoi an gcúrsa le Cánan a h-athchóiriú, bhí tréimhse trí lá nuair a ghearr sé amach ceangail go Sátan trí bob a bhuaileadh ar Laban agus Haran a fhágáil. Mar an gcéanna, ag tús an chúrsa náisiúnta seo, d’iarr Maois cead trí lá saoire le hintinn bob a bhuaileadh ar an Faró agus fuascailliú a fháil dá chuid daoine ó schlábháocht. Tosnófaidh Íosa, freisin, an cúrsa spioradálta athchóirithe ach amháin tar éis dul trí trí lá do an scaradh ó Sátan roimh a h-aiséirí buacach.

D’imigh na h-Iosráelítigh, uimhrithe de 600,000 éigin de réir an Bíobla, ó Rameses ar an cúigiú lá déag den chéad mhí de réir an féilire Eabhrach. Sheasadar leis Toil Dé le linn an turas trí lá go dtí a chéad láthair campála ag Succoth. Ón am sin amach, dheonaigh Dia leo an grásta de cholún néil i rith an lae agus colún tine san oíche chun a mbealach a treoiriú. Shiombailigh an colún néil a stiúir na h-Iosráelítigh i rith an lae Íosa (yang), a bheadh lá amháin i gceannas ar daoine na h-Iosrael sa cúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú. Shiombailigh an colún tine san oíche (yin) an Spiorad Naomh, a bheadh a threorú iad mar an Spioraid baininsneach.

Ag an geladach na Mara Rua, ar ordú Dé, sín Maois amach a maide agus scar sé na huiscí; ansin stiúir sé na h-Iosráelítigh trasna ar thalamh tirim. Báthadh na hÉigiptigh a raibh ar tóir ortha i gcarbad nuair a dhún na huiscí suas agus slogadh iad. Mar Míniú níos luaithe, d’ionadaigh Maois Dia os comhair an Faró, agus shiombailigh maide Maois Íosa, a bheadh chun léiriú chumhacht Dé sa todhcháil. Dá réir sin, réamhtheaspáin an miriúlt seo an cad a bhí le tarlúint nuair a tháinig Íosa. Rachaidh Sátan ar tóir na cinn dílis a lean Íosa i siúl an cúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú, ach ardófaidh Íosa an tslat iarann agus a buailfidh sé farraige trioblóideach an tsaoil seo. Tiofadh scoilt insna h-uiscí agus nochtadh ar cosán mín ar a bhféadfaidh na creidhmhigh siúl, cé go mbeadh Sátan ina thóir le fáil bás.

Thrasnaigh na h-Iosráelítigh an Mhuir Rua agus tháineadar ar an bhfásach na Pheaca a ar an cúigiú lá déag den dara mí. As sin go dtí an lá a tháineadar ar thalamh ináitrithe, bheathaigh Dia dóibh le manna agus gearg. Ciallaigh an manna agus gearga feoil agus fuill slánaithe Íosa, a bheadh Dia a chur ar fáil i rith an cúrsa domhanda le Cánan a h-athchóiriú. Dá bhrí sin, dúirt Íosa:

D’ith bhur n-aithreacha manna san fhásach agus fuair siad bás. . . Is mise an t-arán beo a tháinig anuas ó neamh. Má itheann duine an t-arán seo mairfidh sé go deo . . . mura n-íosfaidh sibh feoil Mhac an Duine, agus a chuid fola a ól, ní bheidh beatha agaibh ionaibh. -Eoin 6:49-53

Nuair a d'fhág na h-Iosráelítigh an Bhfásach de Peaca, agus campáileadar ag Refidim, ní raibh aon uisce do na daoine le n-ól. D'ordaigh Dia d'Maois an charraig ag Horeb a bhuaileadh go bhféadfadh uisce teacht amach as. Rinne Maois é agus amhlaidh thug sé an t-uisce do dhaoine i n'fhonn a gcuid saoil a shábháil. Scríobh Naomh Pól, “ba é Chríost an Carraig.” Dá réir sin, réamhtheaspáin miriúilt an t-uisce ag teacht as an charraig go mbeadh an Meisias le shábháil na daonnachta ar fad le uisce na beatha, faoi a ndúirt Íosa, “Ach má olann aon duine an t-uisce a thabharfaidh mise dó, ní bheidh tart air go brách na breithe.” Shiombailligh an dá leaca cloiche a fuarthas Maois ar Shliabh Shíonáí, Íosa agus a Bríde le bheith; 's shiombailligh an charraig, a raibh an fhréamh na leaca cloiche, Dia. Nuair a bhuail Maois an charraig agus thug uisce do na daoine, leag sé seo an dúshraith ar go bhfhéadfadh Maois fháil ar na leaca cloiche agus Áirc an Chonartha agus an Taibernacail a thógáil.

Throid Iosiúa leis an Amalekites ag Refidim. Aon uair a bhí lámha Maois suas, bhí na h-Iosráelítigh i réim; aon uair a lig Maois a lámha titim, d'fhulaing siad a'mhalairt. Cuir Áron agus Hur Maois ag suí ar carn de clocha agus coiméadar a lámha suas ar thaobh na láimhe clé agus dheas, rud a chumasú Iosiúa rí na h-Amalekites agus a trúpaí a threascair. Réamhtheaspáin seo freisin cad a tharlódh nuair a tháinig Íosa. Shiombailligh Iosiúa na creidhmhigh, shiombailligh na h-Amalekites an domhan satánac, agus shiombailligh Áron agus Hur Íosa agus an Spiorad Naomh. Réamhtheaspáin Áron agus Hur ag coiméad suas lámha Maois agus tabhairt cabhair d'Iosiúa na h-Amalíkites a threascair, go mbuachfaidh daoine dílis a h-adhraíonn an Tríonóide-Dia, Íosa agus an Spiorad Naomh- thar gach diabhal os á gcomhair.

2.2.2.3 An Deonú na h-Athchóiriú agus an Taibernacail

Fuair na h-Iosráelítigh na leaca cloiche, an Taibernacail, agus Áirc an Chonartha. Lig dúinn ar dtús scrúdú a dhéanamh ar conas a fuair siad iad. Tháinig na h-Iosráelítigh isteach go bhfásach Shíonáí ag tús an tríú mí, tar éis a mbua thar na h-Amalekites. Thóg Maois ansin seachtó seanóirí agus dreapadar Shliabh Shíonáí chun buaileadh le Dhia. Glaodh Maois ar a aonar chun cruinniú le Dhia ag an mullaigh de Shliabh Shíonáí, nuair a d'ordaigh Dhia dó staonadh ar feadh daichead lá i n'fhonn a fháil ar na Deich nAitheanta inscríofa ar na leaca cloiche. Le linn a staonadh, fuair Maois treoracha Dé maidir leis Áirc an Chonartha agus an Taibernacail. Nuair a bhí an staonadh daichead lá thart ghlac Maois dhá leaca cloiche, inscríofa ag mhéar Dé leis na Deich nAitheanta.

Nuair a tháinig Maois síos ó Shliabh Shíonáí leis an dá leaca cloiche agus chuaigh sé os comhair na h-Iosráelítigh, fuair sé iad ag adhradh lao órga. Le linn neamhláithreachas Maois, bhí treoir tugtha dóibh d'Áron é a dhéanamh, agus nuair a d'aimsigh sé é, d'fhógair siad go raibh sé seo an dia a thógadar amach iad as an Éigipt. Dó fearg Maois te nuair a chonaic sé é seo. Chaith sé síos na leaca cloiche agus bhris sé iad ag bun na sliabha. Thaispeáin Dia arís le Maois agus dúirt sé leis péire eile leaca cloiche a bhreacadh comhionann leis an gcéad péire, ag geall go n-inscríobhadh sé na Deich nAitheanta ortha arís. Cuir Maois é fhéin i láthair roimh Dhia arís ar an sliabh agus staon sé ar feadh daichead lá don dara huair. Dheachtaigh Dia na Deich Aitheanta chuig Maois, agus scríobh Maois iad ar na leaca. Thóg Maois na leaca agus chuaigh sé os comhair na h-Iosráelítigh arís. An t-am seo onóir siad Maois. I n-umhlaíocht lena chuid treoracha, thóg siad Áirc an Chonartha agus tógadh an Taibernacail.

2.2.2.3.1 An Tábhacht agus Cuspóir na Leaca Cloiche, an Taibernacail agus Áirc an Chonartha

Cad a léirigh na leaca cloch? Nuair a fuairthas Maois na leaca cloiche inscríofa le Briathar Dé, léirigh seo ritheadh Aois an Deonú le Bhunús na h-Athchóiriú a leagadh, nuair a d'fhéadfadh daoine tite baint le Dia ach trí íobairtha agus tús Aois an Deonú na h-Athchóiriú, nuair a d'fhéadfaidís baint le Dia trí an Bhriathar nochtaithe. Míníodh roimhe dá mbeadh Ádhamh agus Éabha, a cruthaíodh trí an Bhriathar, chun bheith foirfe, bheadh siad le bheith na h-ionchoilliú den Bhriathar. Ina h-áit sin, thiteadar agus chailleadar an Bhriathar. Fuairthas Maois na dá leaca inscríofa leis an Bhriathar i ndeireadh tréimhse daichead lá le scaradh ó Sátan. Léirigh sé seo an athchóiriú siombalach d'Ádhamh agus Éabha mar ionchoilliú an Bhriathar. Dá réir sin, shiombailligh an dá leaca athchóiriú Ádhamh agus Éabha, agus chomh maith leis sin shiombailligh siad Íosa agus a Bhríde le-bheith, a bhí le teacht mar na h-ionchoilliú den Bhriathar. Tá Críost shiombaillithe sa Bhíobla le cloch bán, agus tá sé scríofa, “ba ea Críost an charraig sin” (1 Cor 10:4) Mar shiombail d'Íosa agus a Bhríde le bheith, bhí na leaca cloiche shiombail de neamh agus talamh chomh mhaith.

Ar aghaidh, cad a shiombailligh an Taibearnacail? Cuir Íosa a cholainn i gcomparáid leis an Teampaill i nIarúsáilim. Muidne a chreideann dó tugtar teampaill Dé orainn. Mar sin de ba ea an Teampaill mar ionadaíocht d'Íosa i n-íomhá. Má éirigh leis an h-Iosráelítigh sa chéad chúrsa athchóiriú Cánan faoi cheannaireacht Maois, ansin chomh luath agus a chuaigheadar isteach i dtalamh Cánan bheadh an Teampaill tógtha acu agus bhéidís á n'ullmhú le glacadh an Meisias. Ach mar gheall ar a n-díchreidheamh tobscoireadh an chéad chúrsa ag an tús. Sa dara cúrsa, stiúir Dia iad ar bhealach timpeallán trasna an Mhuir Rua agus tríd an bhfásach. Níorbh fhéidir Dia a dhéan orthu an Teampaill a thógáil, ach ina ionad sin bhí A réiteach le haghaidh an Taibearnacail, a d'fhéadfaí a bhogadh ó áit go háit, mar a chur ina ionad. Cosúil leis an Teampaill, bhí an Taibearnacail ionadaíocht d'Íosa, ach in shiombail. Nuair d'ordaigh Dhia Maois an Taibearnacail a thógáil, dúirt sé, “Agus déanaidís sanctóir dom go lonnaí mé ina measc.” (Eax 25:8)

Roinneadh an Taibearnacail ina dhá chuid: an áit naofa (tearmann) agus an áit is naofa (is naofa de naofa). Ní fhéadfaí ach an ard-sagart dul isteach insan áit is naofa, agus ní ach uair amháin sa bhliain nuair a dhéanaigh an íobairt ar an Lá an Leorghnímh. Ba é an áit is naofa an áit inar choinnigh an Áirc an Chonartha. Seo an áit inar chuir Dia É féin i láthair. Shiombailligh sé spiorad Íosa. Insan áit naofa bhí seastán lampa, altóir túise agus bord don t-Arán na Láithreachta, inár freastal na sagairt thar go laethúil. Shiombailligh sé corp Íosa. Ina theannta sin, shiombailligh an áit is naofa an domhain spioradálta, fad is a shiombailligh an áit naofa an domhan fisiceach. Nuair a céasadh Íosa, stróiceadh an curtín idir an áit naofa agus an áit is naofa in dhá, ó bharr go bonn. Chiallaigh sé seo gur leagtha céasadh Íosa an bhunús le haghaidh slánú spioradálta, nuair a osclaíodh an geata idir spiorad agus colainn, nó idir neamh agus talamh.

Cad a shiombailligh Áirc an Chonartha? Cumhdaithe san áit is naofa, bhí insan Áirc na fianaisí do conartha Dé. Coinníodh istigh ann na dá leaca cloiche, a shiombailligh Íosa agus a Bhríde-le-bheith agus neamh agus talamh. Chomh maith leis sin coinníodh ann manna, príomhbhia na h-Iosráelítigh le linn a gcúrsa sa bhfásach, a shiombailligh corp Íosa. Cuireadh an manna taobh istigh de crúsca órga, a shiombailligh glór Dé. Coinníodh Áirc an Chonartha maide Áron freisin, a léirigh cumhacht Dé trí eascróga a sceitheadh agus a chuir amach.

Mar sin d'ionadaigh an Áirc na cosmos agus, ag an am céanna, ba ionadaíocht níos lú é den Taibearnacail.

Cuireadh an suíochán trócaire ar bharr an Áirc an Chonartha. Bhí curtha dhá ceiribín déanta d'ór tuargainte ar an dá deireadh don suíochán trócaire, ag scáil air le a sciatháin. Geall Dia go theaspáineadh Sé go pearsanta os cionn an suíochán trócaire, idir na ceiribíní, agus ansin d'fhéadfaidh Sé treoir a thabhairt don a h-Iosráelítigh. Réamhtheaspáin sé seo go nuair a thaghadh Íosa agus a Bhríde, siombaillithe ag na leaca cloiche, agus glanfaidís peacaí na ndaoine, theaspáineadh Dhia thar an suíochán trócaire agus osclófaidh Sé cosán idir an ceiribín a bhac an mbealach go crann na beatha sa Ghairdín Éidin. Bheadh gach duine ansin bheith in ann teacht roimh Íosa, an crann na beatha, agus a fháil ar an iomlán de Bhriathar Dé.

Cad chuige a thug Dia na leaca cloiche, an Taibearnacail, agus Áirc an Chonartha? Nuair a thosaigh na h-Iosráelítigh amach i gcomhair an bhfásach tar éis an tréimhse slánaíochta ceithre céad bliana a comhlánú tabhaíodh de bharr botún Ábhram sa tairiscint, bhuaill Dia na hÉigiptigh le comharthaí agus plánna agus bád go leor de shaighdiúirí Éigipteach a rinne iarracht na h-Iosráelítigh a leanúint trasna an Muir Rua. Níorbh fhéidir na h-Iosráelítigh filleadh ar an Éigipt, ní amháin mar gur thoirmeasc Dia é, ach toisc go thánadar chun a bheith naimhde searbh na hÉigiptigh. Ní raibh aon rogha acu ach an turas go dtí Canán a críochnú; Bhíodar tiomáinta ag Dia thar an pointe nach raibheadar in ann filleadh ar ais. Mar sin féin, thit na h-Iosráelítigh isteach i ndíchreidh arís agus arís eile ar a n-turais. Sa deireadh, bhí baol go bhféadfadh fiú Maois gníomhú go díchreidheach. Chun dul i ngleic leis an staid seo, bunaigh Dia obiacht chreidimh, duine gan athrú i n-athnóinn go bhféadfadh na daoine athrú. Chomh fada is a urraigh fiú duine amháin an obiacht le creideamh iomlán, d'fhéadfadh Dia leannacht ar aghaidh Lena toil deointúil trí. Bheadh an duine le noidhriú an misean chun freastal ar an obiacht na chreidimh, mar go bhfuil bata tugtha ó reathaí amháin go ceann eile i rás sealáíochta.

Ba é an Taibearnacail, ina gcumhdaítear an Áirc an Chonartha agus na leaca cloiche, an obiacht seo na chreidimh. Os rud é gur ionaidigh an Taibearnacail an Meisias, Nuair a tógadh na h-Iosráelítigh an Taibearnacail, thagraigh sé go raibh an Meisias tagtha cheana i chiall siombalach.

Bhí na h-Iosráelítigh le h-urraim leis agus onóir a thabhairt don Taibearnacail ionann is dá mba é an Meisias agus chun filleadh ar an talamh beannaíthe de Chanán faoi cheannaireacht Maois. Mar sin, bhíodar le bhunú an bhunús náisiúnta de substainte. Fiú amháin más rud é go raibh na h-Iosráelítigh go léir le titim isteach i ndíchreid ar na slí, chomh fada agus a lean Maois ar aghaidh ag mórath an Taibearnacail, bheadh na daoine in ann a ndíchreidheamh a shlánú agus bheith athchóirithe ar bunús slán Maois. Ina theannta sin, fiú amháin dá mbeadh Maois le bheith díchreidmheach, chomh fada agus a mhórath aon Iosráelítigh aonair an Taibearnacail i n-áit Maois, d'fhéadfadh Dia oibriú trí an duine sin chun na daoine go léir a h-athchóiriú.

Dá ma raibh muinín ag na h-Iosráelítigh i Maois agus má chuardar isteach i gCanán sa chéad chúrsa náisiúnta, bheadh teaghlach Maois a bheith ag seirbháil ins an ról den Taibearnacail, agus bheadh Maois é féin le comhlíon na róil tógadh ag na leaca cloiche agus an Áirc an Chonartha. Bheadh teaghlach Maois le bheith iompróir an dlí neamhaí. Ansin d'fhéadfaí na h-Iosráelítigh an Teampaill a thógáil i talamh Canán gan aon ghá leis na leaca cloiche, an Áirc, nó an Taibearnacail. Bhí siad seo tugadh mar an modh tslánaithe ach amháin nuair a chuaigh na daoine isteach i ndíchreid. Bhí gá leis an Taibearnacail, mar an ionadaíocht i siombail d'Íosa agus a Bhríde-le-bheith, ach amháin go dtí tógáil an Teampaill. Bhí gá leis Teampaill, mar an ionadaíocht i n-íomhá d'Íosa agus a Bhríde-le-bheith, ach amháin go dtí teacht an Meisias mar an Teampaill ionchollaithe.

2.2.2.3.2 An Bhunús don Taibearnacail

Díreach mar ní mór bunús a leagan sar a bhféidir linn a fháil ar an Meisias, bhí bunús a leagan sar a bhféadfaí na h-Iosráelítigh a thógáil agus mórath an Taibearnacail, an ionadaíocht siombalach an Meisias. Ní mór le rá, chun an bunús le haghaidh an Taibearnacail a bhunú, bhí bhunús na chreidimh agus substainte a leagan don Taibearnacail. Lig dúinn fiosrú ar conas a raibh na h-Iosráelítigh i n-ann a leagan na dá bhunús seo faoi cheannas Mhaois.

Bhí Maois le treoracha Dé a leanúint agus bunús na chreidimh a leagadh don Taibearnacail trí troscadh agus guí ar feadh daichead lá, tréimhse i n'fhonn scaradh ó Sátan. Leis bunús na chreidimh seo don Taibearnacail, bhí na h-Iosráelítigh le n-umhlaíocht agus tacaíocht dílis a thabhairt do Maois faid is a d'oibrigh sé le idéalach na Taibearnacail a bhaint amach. Bheadh siad mar sin le chomhlíonadh an coinníoll slánaíochta le bhaint as an nádúr tite agus bunús na substainte don Taibearnacail a leagan. Áirítear insan Taibearnacail sa phlé seo na leaca cloiche agus an Áirc an Chonartha.

An Chéad Bunús don Taibearnacail

Cruthaíodh an cine daonna ar an séú lá le bheith ionchoilliú an Bhriathar. Dá réir sin, i n'fhonn an Briathar athchruthú a thabhairt do dhaoine tite ar son a n-athchóiriú, bhí ar Dhia ar dtús le h-athchóiriú an uimhir sé, a ionadaíonn an tréimhse an chruthú truillaithe ag Sátan. Ar an gcúis sin, naomhaigh Dia Sliabh Sinai trí é a chlúdaigh le néalta de ghlóir ar feadh sé lá, agus ar an seachtú lá theaspáin Sé agus glaoigh Sé Maois ó i measc na néalta. Ón am sin ar aghaidh, thosaigh Maois a troscadh daichead lá agus daichead oíche. D'ordaigh Dia le Maois tréimhse daichead lá le scaradh ó Sátan a bhunú i n'fhonn bhunús na chreidimh don Taibearnacail a bhunú, an Meisias siombalach. Chonaic Dia go raibh sé seo riachtanach toisc gur thit na h-Iosráelítigh isteach i ndíchreid tar éis dul trasna an Fharraige Dearg

Mar atá luaite thuas, ní bhféadfaí a comhlíon an gcoinníoll slánaíochta le bhaint as an nádúr tite le linn cúrsa athchóiriú Canán na h-Iosráelítigh trí iad bheith ag chreidiúint agus a leanniúint Maois ach amháin don tréimhse ghearr inár léirigh sé cumhacht Dé. Ina h-ionad sin, theastaigh a chomhlíonadh go choimeádfaidh na daoine a leithéid de creideamh agus umhlaíocht sin go dtí gur chuadar isteach i gCánan, thógadar an Teampaill, agus go nglacadar leis an Meisias. Mar an gcéanna, le chomhlíonadh an coinníoll slánaíochta do bhaint as an nádúr tite agus bunús na substainte don Taibearnacail a leagan, ba raibh chóir dona h-Iosráelítigh Maois a h-umhlaí go dílis ón nóiméad a dhreap sé an sliabh chun dul i mbun troscadh daichead lá go dtí go raibheadar críochnaithe á thógáil an Taibearnacail. Mar sin féin, faid is a bhí Maois ag troscadh agus ag guí ar an sliabh, thit na daoine go léir isteach i díchreid agus adhradh don lao óir. Dá bhrí sin, ní raibh an bhunús na tsubstaint don Taibearnacail bunaithe.

Ós rud é go raibh an bhunús don Bhriathar cailte ag an cine daonna iad féin, is é a chuid freagrachta aisghabh ar an bhunús chun é a fháil arís. Dá réir sin, Ní idirghabháileann Dia i gníomhartha daoine nuair a bhíonn siad ag obair chun an Bhriathar a h-athchóiriú.

Ar an chúis seo, cé gur stiúir Dia na hIosraeilítigh le comharthaí agus miriúltí, níor idirghabháil Sé nuair a rinneadar peaca.

Nuair a chonaic Maois na daoine ag adhradh an íoladh agus damhsa timpeall air, bhí sé ar deargbhuile le fearg. Chaith sé síos na leaca agus rinneadh smionagar asta. Mar thoradh air sin, ionradh Sátan bhunús an chreidimh don Taibearnacail. Mar a mhíniú thuas, shiombailigh an dá leaca cloiche Íosa agus a Bhríde-le-bheith, a bhí le teacht mar an dara Ádhamh agus Éabha

athchóirithe. Réamhtheaspáin an ócáid seo go má tháinig Íosa ar ais agus fuair na daoine Giúdach díchreid, d'fhéadfadh sé a bheith go gheobhaidh sé bás ar an chros gan a misean bunaidh Dia-tugtha a comhlánú leis a Bhríde-le-bheith.

Lagaigh díchreid na h-Iosráelítigh ag Sliabh Shíonáí deonú Dé chun an bunús le haghaidh an Taibearnacail a bhunú. Neamhní sé iarrachtaí dian Dé Sátan a scaradh óna daoine agus a n-umhlaíocht do Mhaois a chothú. De bharr a n-díchreid leanúnach, bhí ar deonú Dé chun an bunús le haghaidh an Taibearnacail a bhunú a fhadú trí dara agus ansin tríú iarracht.

An Dara Bhunús don Taibearnacail

Chruthaigh na h-Iosráelítigh díchreideach sa dispeansáid chun fháil ar na leaca cloiche, agus dá bhrí sin an Taibearnacail a thógáil, ach mar gheall gur sheasadar ar an bhunús den uisce bheith ólta acu as an charraig ag Refidím-an fhréamh siombalach na leaca-tugadh dara seans dóibh. Theaspáin Dia roimh Maois tar éis a bhris sé na leaca agus gheall Sé dó inscríbhinn eile Dá chuid Bhriathar. An uair seo, theastaigh Dia go ngreanfaidh Maois é féin na leaca glan ar a bhféadfadh sé an inscríbhinn a scríobh. Ina theannta sin, ní fhéadfadh Maois na leaca cloiche a h-athchóiriú nó an Taibearnacail a thógáil timpeall orthu gan ar dtús bhunús an chreidimh don Taibearnacail a h-athchóiriú trí comhlíonadh arís eile dispeansáid de daichead le scaradh as ó Sátan. Dá bhrí sin, bhí ar Maois troscadh do daichead lá arís eile sula bhféadfadh sé na dara péire leaca leis an inscríbhinn dena Deich Aitheanta a fháil agus an Taibearnacail a bhunú mar an obiacht na chreidimh. An uair seo, d'fhan na h-Iosráelítigh go dílis le Maois chun fillleadh.

Réamhtheaspáin iarrachtaí rathúla Maois na leaca briste a h-athchóiriú le daichead lá de troscadh, agus creideamh na h-Iosráelítigh dó, go bhféadfadh Íosa, cé gur céasadh é, fillleadh ar ais agus tús nua a dhéanamh ina chuid oibre an tslánaithe má chomhlíonfaidh na chreidhmhigh go craifeach an coinníoll slánaíocht de glacadh leis le linn na daichead lá de aiséirí an Tiarna - dispeansáid de daichead le scaradh ó Sátan.

Trí fanacht dílis fhaid is a bhí Maois ag troscadh ar an sliabh, agus ansin ghéilleadh lena treoracha an Taibearnacail a thógáil, chomhlíon na h-Iosráelítigh an coinníoll slánaíochta le bhaint as den nádúr tite. Leag é seo an bhunús de substainte don Taibearnacail, agus mar sin, an bunús le haghaidh an Taibearnacail. Bhí an Taibearnacail tógtha ag an gcéad lá den chéad mhí den dara bhlian. Áfach, mar a bhí luaite níos luaithe, theastaigh leis do bhunús na substainte don dara chúrsa náisiúnta Cánan a h-athchóiriú i bhfad níos mó ná tógáil féin an Taibearnacail. Go deimhin, go dtí gur chuardar isteach i gCánan agus tógadh an Teampaill, ba cóir dona h-Iosráelítigh ómós a thabhairt don Taibearnacail níos mó ná raibh meas acu ar a saol féin; bhí siad le choinneáil an creideamh céanna go dtí go bhfuair siad an Meisias.

Ar an fichiú lá den dara mí den dara bhlian, thosaigh na h-Iosráelítigh amach as an bhfásach de Shíonáí, ordaithe i bhfoirmíocht timpeall an Taibearnacail agus faoi stiúir an colún néil. Ach roimh i bhfad, thosaigh siad ag gearán faoi a gcuid cruatan agus ag cogar i n-aghaidh Maois. Fiú amháin tar éis a scrios Dia a campa leis A fhearg a dhó, níor rinne na h-Iosráelítigh aithreachas. Lean siad ar aghaidh a dhéanamh gearán, ag cásamh nach raibh aon rud le n'ithe acu ach manna. Bhí siad doicheallach i dtreo Maois agus tnúthánach le haghaidh an feoil, torthaí, glasraí agus ollmhaitheasaí na h-Éigipte. Dá bhrí sin, theip ar na h-Iosráelítigh an dara bunús le haghaidh an

Taibearnacail a choimeád, agus d'ionraigh Sátan é. Fadaíogh an deonú leis an bunús seo a h-athchóiriú go tríú iarracht.

An Tríú bunús don Taibearnacail

Cé gur truailigh Sátan an dara bunús le haghaidh an Taibearnacail, d'fhan creideamh agus deabhóid Maois don Taibearnacail buan. Dá bhrí sin, sheas an Taibearnacail go daingean ar bhunús na chreidimh a bhí leagtha ag Maois, fhaid is a sheas na h-Iosráelítigh fós ar bunús an t-uisce bheith ólta as an charraig ag Refidím. Bhí an charraig, mar a cuimhnímid, an fhréamh na leaca cloch, a bhí ag croílár an Taibearnacail. Ar an bhunús seo, bhí cead ag na h-Iosráelítigh fós iarracht eile dispeansáid daichead de Satan a scaradh. Trí ghéilleadh le Maois, a raibh fós ag tabhairt onóir don Taibearnacail, bhíodar le h-athchóiriú tríd slánaíocht an bunús le haghaidh an Taibearnacail i n-tríú iarracht. Tugadh an misean daichead lá spaireacht amach talamh Cánan mar an coinníoll é seo a bhaint amach.

Rinne Dia Maois cheannaire a roghnú as gach ceann dena dhá treibh déag d'Iosrael agus iad a chur amach chun spaireacht i dtalamh Cánan ar feadh daichead lá. Nuair a d'fhill siad, thug na spairí ar fad seachas Iosúa agus Caleb tuairiscí díchreideach:

Dream cumhachtach iad siúd a chónaíonn ann áfach; tá cóir chosanta ar a mbailte agus tá siad an-mhór; agus, sea, Tá seilbh ag an Amailéiceach ar dhúiche an Neigib; ...Bhí toirt ainspianta i ngach fear dá bhfacamar ann (clann Anac, sliocht na bhfathach) agus ba gheall le dreoilíní teaspaigh sinn féin, dar linn, agus bhíodarsan den tuairim gur míoltóga sinn.”-Uimh. 13:28, 32-33

Sa deireadh thuigeadar nach bhféadfaí an h-Iosráelítigh cathracha daingne Cánan a ghabháil nó buachaint thar a muintir. Ar an tuarascáil seo a clois, arís chogar an h-Iosráelítigh i gcoinne Mhaois. D'iarr siad i gcomhair ceannaire eile a bheadh in ann iad a bhreith ar ais go dtí an Éigipt. D'iarr Iosúa agus Caleb amháin ar na daoine gan a bheith eaglach, ach na Cánánigh a h-ionsaí i ngéilleadh leis ceannais Dé:

Ná déanaigí ceannaire in aghaidh an Tiarna. Ná bíodh eagla oraibh roimh mhuintir na tíre seo; déanfaimid iad a alpadh. Tá scáil a gcumhdaithe scartha leo, fad tá an Tiarna inár gcoimhdeacht. Na bíodh eagla oraibh rompu.” -Uimh. 14:9

Níor ghlac na h-Iosráelítigh leis an aitheasc seo agus rinneadar iarracht Iosúa agus Caleb a cloch. Ag an nóiméad sin, theaspáin glór an Tiarna do na daoine go léir, agus dúirt Dia le Maois:

An fada a bheidh an pobal seo do mo mhaslú? An fada a dhiúltóidh siad creideamh ionam d'ainneoin na gcomharthaí go léir a rinne mé ina measc? -Uimh. 14:11

ach Cálaeb mac Iafuna agus Iósua mac Nún. Agus bhur leanaí a dúirt sibh a d'fhuadófaí mar chreach, tabharfaidh mé isteach iad chun aithne a chur ar an talamh ba bheag oraibhse. Ach maidir libhse, titfidh bhur gconablaigh san fhásach seo agus beidh bhur gclann ina n-aoirí san fhásach ar feadh daichead bliain ag iompar ualach bhur mídhílsheachta go sínfear an duine deireanach díbh marbh san fhásach. Ar feadh daichead lá bhí an tír á bhrath agaibh; seasóidh gach lá do bhliain; ar feadh daichead bliain déanfaidh sibh ualach bhur bpeacaí a iompar agus beidh a fhios agaibh cad is brí le mé a shéanadh.’-Uimh 14:31-34

Mar gheall ar a n-easpa creidimh, chríochnaigh an tríú bunús le haghaidh an Taibearnacail i teip. Cuireadh síneadh ar a gcúrsa fiche h-aon mí san fhásach go daichead bliain.

2.2.2.4 Teip ar an Dara Chúrsa Náisiúnta le Cánan a h-Athchóiriú

Mar gheall ar díchreid na h-Iosráelítigh, d'ionradh Sátan trí huair an bunús le haghaidh an Taibearnacail. Mar sin, níor chomhlíonadh an coinníoll slánaíochta náisiúnta le bhaint as den nádúr tite, agus níor leaghtar bhunús na tsubstainte don dara chúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú. Mar gheall air sin, chríochnaigh an dara gcúrsa náisiúnta iomlán do Cánan a h-athchóiriú i teip. Fadaíogh deonú Dé go dtí tríú chúrsa náisiúnach.

2.2.3 An Tríú Cúrsa Náisiúnta do Cánan a h-Athchóiriú

2.2.3.1 An Bhunús Chreidimh

Mar gheall gur iompaigh na h-Iosráelítigh leagchroíoch ar éisteacht dóibh le thuarascáil na spairí díchreideach, chríochnaigh an dara cúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú i dteip. D'ionraigh Sátan an daichead bliain a chaith Maois i bhfásach Midian ag athchóiriú bhunús na chreidimh. Mar thoradh ar an teip don misean an talamh a spiarach amach, bhí ar na daoine fánaigh san bhfásach ar feadh daichead bliain, bliain amháin do gach lae den mhisean spiarach daichead lá, go dtí go d'fhill siad go Kadesh-barnea. Do Maois, bhí an tréimhse daichead bliana seo ar son scaradh ó Sátan, a d'ionraigh an bhunús na chreidimh roimhe sin, agus a h-athchóiriú tríd slánaíocht an bhunús an chreidimh don tríú chúrsa. D'onóir Maois an Taibearnacail le creideamh agus dílseacht i rith na daichead bliain iomlán de bhfáiníocht sa bhfásacht. De réir an t-am a d'fhill sé ar Kadesh-barnea, bhí bhunús an chreidimh don tríú chúrsa náisiúnta do Cánan a h-athchóiriú chríochnaithe aige. Dá réir sin, fuair sé chomh maith socrú ar sheasamh Áibíl don bhunús an tsubstaint.

2.2.3.2 An Bhunús de Substaint

Chríochnaigh bunús na substaint don dara chúrsa i teip nuair, mar gheall ar díchreid leanúnach na daoine, truailligh Sátan an bunús le haghaidh an Taibearnacail. Mar sin féin, ar a laghad, d'fhan bhunús an chreidimh don Taibearnacail, caomhnithe le deabhóid leanúnach Maois. Más rud é, ar an bunús seo, gur lean na h-Iosráelítigh Maois go dílis tríd an daichead bliain d'fánaíocht sa bhfásach, mar sin ag bunú an bunús le haghaidh scaradh ó Sátan, bheadh siad tar éis a bhunú an bunús na tsubstainte don Taibearnacail agus mar sin an bunús a chríochnú le haghaidh an Taibearnacail.

Má raibheadar ag onóir agus umhal do Maois ansin agus má chuaigheadar isteach i gCánaan i chreid, bheadh bhunús na substainte críochnaithe acu don tríú chúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú.

Do Maois, bhí an daichead bliain d'fánaíocht sa bhfásach na tréimhse is gá chun an bunús na chreidimh a bhunú don tríú chúrsa náisiúnta. Do na h-Iosráelítigh, ba é an sprioc don tréimhse seo ná baint amach an dispeansáid chun tús a chur leis an tríú cúrsa. Bhí siad le seo a dhéanamh trí bhunú an bunús le haghaidh an Taibearnacail, mar sin ag filleadh ar an stát de ghrásta a thaitin leo sa dara cúrsa nuair a thóg siad ar dtús an Taibearnacail faoi stiúir Maois.

2.2.3.2.1 Bhunús na Substaint Lárraithe ar Maois

Bhí na leaca, an Taibearnacail, agus Áirc an Chonartha riachtanach sa dara cúrsa ach amháin mar gheall gur chaill na h-Iosráelítigh creideamh sa bhfásach. Go luath tar éis a thrasnaigh siad an Muir Ruaidh, rinneadar dearmaid ar na trí comharthaí a bhronn Dia nuair a sheoladh an dispeansáid don tús. Chun é seo a h-athchóiriú trí slánaíochta, tástáil Dia na daoine trí thréimhse daichead lá fhaid a bhí Maois ar an sliabh. Ansin thug sé Sé trí taispeántaí de ghrásta diaga dóibh: na leaca cloiche, Áirc an Chonartha agus an Taibearnacail. Ina theannta sin, bhronn Dia na deich plánna, a bhí le h-athchóiriú na deich cealgairachta Lában d'Iocaib i Háran. Ach nuair a chaill an h-Iosráelítigh creideamh fiú tar éis é seo a dhearbhu, rinne Dia iarracht na deich plánna a h-athchóiriú trí slánaíocht trí na Deich h-Aithne a thabhairt. Dá athnuachan na h-Iosráelítigh a gcreideamh trí na trí taispeántaí de ghrásta diaga a onóirigh agus ghéilleadh do na Deich Aithne, bheadh siad le filladh ar ais chuig an stát de ghrásta a thaitin leo nuair a d'fhág siad an Éigipt faoi chumhacht na míorúiltí seo.

Dá réir sin, insan tríú cúrsa ba chóir go mbeadh an tréimhse slánaíochta daichead bliain críochnaithe ag na h-Iosráelítigh trí Maois a leanúint i chreid agus umhlaíocht tríd an bhfásach. I ndiaidh a d'fhill siad go Kadesh-barnea, ba chóir gurbh sheas siad leis Maois ar an bunús le haghaidh an Taibearnacail agus na leaca, an Taibearnacail agus an Áirc a mhóradh. Dá mbeadh sé seo déanta acu, bheadh siad ag seasamh san áit a thaitin leo ag críochnú an dispeansáid chun tús a chur leis an dara cúrsa, nuair a bhuail Dia na hÉigiptigh leis na trí comharthaí agus deich plánna. Bhí na leaca ionadaíocht níos lú den Áirc; ba é an Áirc ionadaíocht níos lú den Taibearnacail; dá bhrí sin, bhí na leaca ionadaíocht níos lú den Taibearnacail. Is féidir leis an Áirc agus an Taibearnacail mar sin a léiriú leis na leaca nó a fhréamh, an charraig. Dá bhrí sin, bhí an tríú cúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú le tosú ag Kadesh-barnea ar chríochnú dispeansáid don tús, bunaithe ar an charraig. Dá bhrí sin, bhí an tríú cúrsa náisiúnta a le Cánan a h-athchóiriú le tosú ag Kadesh-barnea ar chríochnú dispeansáid don tús, bunaithe ar an charraig. Feasta, dá h-onóir na h-Iosráelítigh an Taibearnacail le creideamh agus deabhóid agus Maois a leanniúnt isteach i gCánan, bheadh an coinníoll slánaíochta do bhaint as den nádúr tite comhlíonta is gá do bhunús na substainte sa tríú cúrsa náisiúnta.

Cén chaoi a raibh sé ar intinn Dé an dispeansáid don tús bunaithe ar an charraig a dhéanamh? I rith na daichead bliain d'fánaíocht sa bhfásach, thit na h-Iosráelítigh arís isteach i nghearán agus díchreid. Chun iad a shábháil, treoir Dia do Mhaois an charraig a bhuaileadh lena mhaide go bhféadfadh uisce teacht as agus deoch a thabhairt do na ndaoine. Ba chóir do Mhaois an charraig a bhuail ach aon uair amháin. Ba cheart dona h-Iosráelítigh, bhualadh le uafás ansin, aontú leis, mar sin ag seasamh leis ar an bunús le haghaidh an Taibearnacail. Insan treo seo, bheadh an dispeansáid don tús bunaithe ar an charraig comhlíonta acu.

Ach, dar leis an scéal, nuair a chuala Maois na daoine ag monabhrach ina choinne agus ag gearán nach raibh aon uisce le n-ól acu, racht sé i fearg neamhrialaithe agus bhuail an charraig faoi dhó. Leis sin Dia dúirt Dia leis:

“De bhrí nár chreid sibh go bhféadfainn mé féin a naomhú os comhair súile chlann Iosrael, ní threoróidh sibh an pobal seo isteach sa tír atá á thabhairt agam dóibh.” - Uimh. 20:12

Trí bhualadh ar an charraig faoi dhó nuair ba chóir dó é a bhuaileadh ach aon uair amháin, lagaigh Maois an dispeansáid don tús bunaithe ar an charraig. Dá thoradh sin, ní raibh cead aige dul isteach sa talamh geallta. D'fhéadfadh sé ach amháin bhreathnaigh ar ó fad ag deireadh a saol.

Lig dúinn imscrúdú a dhéanamh ar cén fáth a ba chóir do Maois an charraig a bhuaileadh ach aon uair amháin, agus cén fáth go raibh pheaca é an bhualadh dhá uair. Is é an charraig ina tsiombail le haghaidh Íosa Chríost. Ós rud é gur tháinig Críost mar an crann na beatha, féadfaidh an charraig a bheith le feiceáil freisin mar an crann na beatha. Is é an crann na beatha chomh maith tsiombail le haghaidh Ádhamh foirfite sa Ghairdín Éidean; mar sin, shiombailligh an charraig Ádhamh i foirfeachta.

Sa Ghairdín Éidean, ba cheart d'Ádhamh aibíocht a schroich chun a bheith an idéal ionadaithe ag an charraig. Ach nuair a bhuaileadh Sátan é agus ba chúis dó titim, ní raibh Ádhamh in ann le bheith an crann na beatha nó an charraig a d'fhéadfaí a thabhairt dá shliocht an t-uisce na beatha síoraí. Dá bhrí sin, shiombailligh an charraig gan uisce, sular bhuaileadh Maois é an chéad uair, Ádhamh tite. Le shlánú gníomh Sátan Ádhamh a bhuaileadh agus cosc a chur air ó bheith an charraig a d'fhéadfaí an t-uisce na beatha a thabhairt, dhéan Dia Maois an charraig a bhuaileadh uair amháin. Nuair a bhuaileadh sé an charraig uair amháin agus tháinig uisce as, chomhlíon Maois an coinníoll slánaíochta l'Ádhamh a h-athchóiriú mar an charraig as a thagann uisce. Shiombailligh an charraig, buailte aon uair amháin, Íosa a bhí le teacht agus an t-uisce na beatha a thabhairt dona daonnachta tite. Dá bhrí sin, dúirt Íosa:

Ach má olann aon duine an t-uisce a thabharfaidh mise dó, ní bheidh tart air go brách na breithe. Ach an t-uisce a thabharfaidh mise dó, déanfaidh tobar uisce de istigh ann, ag brúchtaíl chun na beathn síoraí.”-Eoin 4:14

Dá bhrí sin, bhí i gceist ag Dia go mbuailfidh Maois an charraig uair amháin mar choinníoll slánaíochta d'Ádhamh tite a h-athchóiriú i bpearsa an dara Ádhamh foirfe-Íosa. Ach nuair a bhuaileadh Maois an charraig an dara huair, tar éis thabhairt amach uisce cheana, d'ionadaigh sé an fhéidearthacht go bhféadfadh Íosa a bhualadh. I bhfocail eile, bhunaigh gníomh Maois an charraig a bhualadh faoi dhó i fearg ag díchreid na h-Iosráelítigh an gcoinníoll go nuair a tháinig Íosa, dá n-iompaigh na daoine Giúdach díchreidmheach, bheadh fhódú ag Sátan chun aghaidh a thabhairt ar Íosa, comhlíonadh na charraig. Sin é an fáth gur ionann gníomh Maois pheaca.

Cé go bhféadfadh gníomh Maois de briseadh na leaca cloiche a h-athchóiriú, ní bhféadfadh a botún de bhualadh an charraig an dara huair a h-athchóiriú. Cén fáth an raibh sé seo amhlaidh? I gcomhthéacs an deonú athchóiriú, bhí na leaca cloiche agus an charraig coibhneascadh mar seachtracha agus inmheánacha. Ba na leaca cloiche, inscríobhta leis na Deich nAithne, croí an Dlí mósaic agus an gcoílár na Sean-Tiomna.

D'fhéadfadh na h-Iosráelítigh fháil ar an slánú ar fáil san Aois Sean-Tiomna de réir seasamh leis na hidéil sna leaca. Sa chiall seo, bhí na leaca cloiche ionadaíocht sheachtrach d'Íosa a bhí le teacht.

Shiombailligh an charraig, ar an taobh eile, ní hamháin Críost; mar an fhréamh na leaca cloch, ach shiombailligh sé freisin Dia, bunús Chríost. Ba na leaca cloiche seachtrach; bhí an charraig inmheánach. Má dhéanaimid cosúlacht ar na leaca don corp, comhfhreagraíonn an charraig go

dtí an intinn; má dhéanaimid cosúlacht ar na leaca go dtí an áit naofa, comhfhreagraíonn an charraig go dtí an áit is naofa; má dhéanaimid cosúlacht ar na leaca go dtí an talamh, comhfhreagraíonn an charraig le neamh. I mbeagán focal, mar léiriú inmheánach de Chríost, bhí luach níos mó ag an charraig ná na leaca cloch.

Mar ionadaíocht sheachtrach d'Íosa, shiombailligh na leaca cloiche Áron freisin. Ba é Áron ionadaí seachtrach d'Íosa mar a sheas sé roimh Maois, an t-ionadaí d'Dhia. Nuair a bhrú na h-Iosráelítigh Áron an lao órga a dhéanamh, caill Áron é féin creideamh, agus ba chúis é seo le briseadh na leaca. Mar sin féin, d'fhéadfaí Áron a athbheochan mar gheall gur aithreach sé agus é fós ina sheasamh ar an bhunús den t-uisce bheith ólta aige as an charraig ag Refidím. Nuair a ndearna sé amhlaidh, d'fhéadfadh na leaca cloiche a shiombailligh Áron a bheith athmhúnlithe freisin agus a h-athchóiriú bunaithe ar bhunús inmheánach an t-uisce as an gcarraig. Mar sin féin, ós rud é gur shiombailligh an carraig -fhréamh na leaca cloiche- ní hamháin Íosa ach freisin Dia, a bhunús, ní bhféadfaí bualadh an charraig an dara huair a chur ar ceal.

Cérbh iad na hiarmhairtí a bhain le bualadh an charraig faoi dhó? Bhuail Maois an charraig an dara huair toisc go raibh sé shárithe le buile neamhrialaithe ag díchreid na daoine. D'fheidhmigh sé faoi thionchar Sátan, fiú amháin thar ceann Sátan. Mar thoradh air sin, thruilligh Sátan an dispeansáid don tús a bhí i gceist ag Dia a chur i gcrích bunaithe ar an gcarraig.

Cé go seachtrach cruthaigh gníomh Maois de bhualadh an charraig an dara huair le bheith ina gníomh satánac, fós i ciall níos doimhne, inmheánach thug sé deoch do na daoine leis an t-uisce a d'eascair as é agus shábháil sé a saol. Athdhearbhaigh sé seo an tuar a thug Dia níos luaithe nach bhféadfadh na h-Iosráelítigh seachtrach, iad siúd a bhí daoine fásta nuair a d'fhág siad an Éigipt, dul isteach i gCánan mar a gealladh, ach amháin i gcás Iosúa agus Caleb. Gheobhaidh Maois freisin bás gan a aisling fad-chothaithe a chomhlíonadh de dhul isteach sa talamh geallta. Ar an láimh eile, rachaidh na h-Iosráelítigh inmheánach, iad siúd a bhí ina bpáistí ag an am a bhí an Eaxodus ón Éigipt nó a rugadh i rith an chúrsa bhfásach nuair a d'ól na ndaoine uisce as an charraig agus d'onóirigh an Taibearnacail, isteach i gCánan faoi cheannaireacht Iosúa, a raibh i gcomharbhacht Maois.

Ós rud é gur cheadáítear gníomh Maois de bhualadh an charraig faoi dhó le Sátan ionradh a dhéanamh, ní bheimis ag súil leis an charraig uisce a thabhairt amach. Conas, mar sin, an raibh uisce in ann silleadh as? Bhí Maois cheana tar éis uisce a thabhairt amach ón gcarraig ag Refidím sa dara cúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú, mar sin ag leagadh an bhunús uisce a thabhairt amach as an charraig. Mhar na leaca cloiche, an Taibearnacail agus an Áirc an Chonartha airdithe ar an bunús seo isteach insan tríú cúrsa náisiúnta, in ainneoin díchreid na ndaoine, trí deabhóid seasmhach Maois. D'áitigh sé go daingean an bhunús chreidimh don Taibearnacail, a leag sé le linn a staonadh daichead lá. Cé gur theip ar creideamh Maois i bomaithe fearg, d'fhan a chroí i dtreo Dia gan athrú.

Ina theannta sin, leag Iosúa an bunús le haghaidh an Taibearnacail trína chreideamh iomlán i rith na daichead lá de spiaireacht, agus lean sé air ag seasamh leis an leaca, an Taibearnacail agus an Áirc ón am sin amach. Dá bhrí sin, d'fhan an bunús le uisce a thabhairt amach as an charraig, a bunaíodh ag Refidím, slán dírithe ar Iosúa. Go hachomair, cé go raibh ionradh seachtrach Sátan ar an dara dispeansáid bunaithe ar an charraig mar gheall ar ghníomh seachtrach díchreid Maois,

d'fhan sé fóna go himheánach. Thógach amach as an charraig uisce do na daoine mar gheall ar dearcadh inmheánach Maois agus Iosúa de chreidimh daingean agus deabhóid.

Nuair a bhuail Maois an charraig an dara huair, i ndáiríre bhuail sé é ó seasamh Sátan. Dá bhrí sin, ghlac Sátan seilbh ar an chloch. Dá réir sin, nuair a díchreid na daoine i n-am Íosa, bhí ar Íosa, mar fíoriú na cloiche, dul isteach go pearsanta sa bhfásach agus an chloch a h-aisghabháil. Is é seo an chúis ar chúl a chéad cathú, nuair a thug Sátan dúshlán dó an cloch a h-athrú isteach i n-arán.

Mar gheall ar an díchreid na h-Iosráelítigh, d'éirigh Maois corraithe agus bhuail sé an charraig faoi dhó. Thug sé seo lian do Sátan ar a chorp, a cheangal Maois chun bás lasmuigh den talamh geallta. Mar sin féin, bhí sé in ann dul isteach i gCánan i spioraid toisc gur thóg sé amach uisce as an charraig de bhua a chreideamh dothreascartha. Réamhtheaspáin sé seo cad a d'fhéadfadh tharla nuair a tháinig Íosa mar an léiriú fíor den charraig. Má díchreid na daoine Giúdach, bheadh corp Íosa freisin le fulaingt ionsaí ó Satan, fiú go dtí an méid a bheith crochadh ar an chros. Gheobhfaidh sé bás sula gcomhlíon sé an athchóiriú domhainda de Cánaan. Mar sin féin, bheadh sé fós in ann a chur i gcrích an chuid spioradálta de athchóiriú trína aiséirí.

Go gairid i ndiaidh an eachtra seo, rinne na h-Iosráelítigh arís gearán ar an bhealach, agus chuir Dia amach neathair loiscneach a ga agus maraíodh go leor acu. Nuair a aithreach siad, rinneadh Dia Maois nathair cré-umha a dhéanamh agus leagan ar chuaille, go b'fhéidir go mbeadh duine ar bith a breathnaigh ar é bheith slánaithe. Shiombailligh na neathair loiscneach Sátan, an neathair ársa ba chúis le Éabha titim; Shiombailligh an nathair cré-umha leagtha ar an cuaille Íosa, a bhí le teacht mar an nathair neamhaí. Réamhtheaspáin sé seo cad a d'fhéadfadh tarlú in n-am Íosa, mar a dúirt sé: “Faoi mar a d’ardaigh Maois an nathair nimhe san fhásach, sin mar a chaithfear Mac an Duine a ardú,” Cé gur lig Dia dona h-Iosráelítigh titim chreiche don nathair satánac nuair a chuardar isteach i díchreidmheas, shábháil sé a saol leis an nathair cré-umha nuair a h-aithreach agus athnuachan siad a gcreideamh. Mar an gcéanna, in am Íosa, dá mbeadh na daoine le díchreid, bheadh le Dia iad a fhágáil leochaileacha do ionsaí Sátan, agus bheadh ar Íosa a crochadh ar an chros mar an nathair neamhaí le daonnachta a shábháil. Cé a aithreach ansin ar a díchreid agus a chreid i slánú na chroise bheadh siad sábháilte. Go deimhin, ba é an eachtra dena neathair loiscneach caolcúis d’Íosa ag siúl an cosán na céasadh chun tús a chur leis an cúrsa de slánú spioradálta.

Nuair a bhí na h-Iosráelítigh díchreidmheach agus bhuail Maois an charraig faoi dhó, dhearbhaidh Dia nach mbeadh cead ag Maois dul isteach i dtalamh Cánan. Cé gur guí Maois go géar le Dia agus d’impigh sé Dhia a ligean dó dul isteach i gCánan, diúltaíodh bealach isteach ann dó agus fuair sé bás lasmuigh dá theorainneacha. Tar éis a bháis, chuireadh a chorp i ngleann i dtír Mhóáb, ach ní raibh fhios ag aon duine an áit a h-adhladach. Réamhtheaspáin seo freisin cad é a tharlódh do Íosa: dá mbeadh na daoine a dhiúltú dó, bheadh sé a céasadh. Cé go bhféadfadh sé guí go géar an cinníuint seo a sheachaint agus bhaint amach ar an Ríocht na bhFlaitheas-mar a rinne sé i ndáiríre sa Ghairdín na Gethsemane nuair ghuigh sé: “A Athair, más féidir é, gabhadh an cupa seo tharam” -gheobhfaidh sé bás gan an sprioc seo a chur i gcrích.

Ina theannta sin tar éis a bháis ní bheadh fhios ag aon duine cá raibh a chorp.

2.2.3.2.2 An Bhunús na Substaint Láraithe ar Iósua

Nuair a bhuaill Maois an charraig faoi dhó ag Kadesh-barnea, níor éirigh leis an dispeansáid chun tús a chur leis an turas go dtí Cánan, a bhí le bheith bunaithe ar an charraig. Cé gur ionradh Sátán go seachtrach, mar sin féin d’fhan an bhunús a leag Maois go himmheánach nuair a thóg sé amach uisce as an charraig ag Refidím slán, agus d’fhéadfadh sé uisce a thabhairt amach as an charraig ag Kadesh-barnea do na daoine a ól. Leag sé seo an patrún do cad a leanfaidh. Fuair gach dena hIosraeilítigh seachtracha a rugadh san Éigipt, a éirigh díchreideach sa bhfásach, bás ach amháin i gcás Iósua agus Caleb, a léirigh creideamh daingean le linn an mhisin daichead lá ag braith na tíre. Chuaigh na h-Iosraeilítigh inmheánach, an nglúin níos óga a rugadh agus tógadh sa bhfásach nuair a ól na daoine uisce as an charraig agus sheas leis an Taibearnacail, isteach i talamh Cánan faoi cheannaireacht Iósua.

Threoir Dia do Maois Iósua a choimisiúnú ina h-ionad:

“Tóg Iósua mac Nún, fear ina lonnaíonn an spiorad, agus leag do lámha air; ansin beir leat é i láthair Eileázár, an sagart, agus i láthair an chomhthionóil go léir, agus tabhair d’orduithe dó ina láthair. Roinn cuid de d’údarás leis d’fhonn go ngéillfeadh comhthionól uile chlann Iosrael dó.” - Uimh. 27:18-20

Nuair a bhí na daoine bainte l’eagla ar éisteacht leis tuarascálacha na spairí, d’fhan ach Iósua agus Caleb daingean i gcreideamh ar bhunús na chreidimh a leag Maois tríd an Taibearnacail. Le creideamh absalóideach agus dílseacht, bhunaigh siad dá bhrí sin an bunús le haghaidh an Taibearnacail agus onóirfidh siad é go dtí an deireadh. Cé gur theip ar creideamh Maois níos déanaí ina dhiaidh sin ar, d’fhan leaca na cloiche, an Áirc agus an Taibearnacail go léir fós slán ar an bunús le haghaidh an Taibearnacail leagadh ag Iósua.

Dá bhrí sin, d’oibrigh Dia an dispeansáid chun tús nua a chur leis an gcúrsa, an uair seo bunaithe ar an t-uisce as an charraig, trí Iósua a h-árdú chuig áit Maois agus trí déanamh na h-Iosraeilítigh inmheánach umhlaí dó agus seasamh leis ar an bunús le haghaidh an Taibearnacail. Ar an mbonn sin, bhí siad chun dul isteach sa talamh Cánan, as a bhíodar le chomhlíonadh an coinníoll slánaíochta náisiúnta de bhaint as an nádúr tite. Ar an mbealach seo, bhí i gceist ag Dia bhunús an tsubstaint a bhunú dírithe ar Iósua sa tríú course náisiúnta.

Nuair a gcomhlíon Maois go sásúil an tréimhse dhá scór bliain i bhfásach Midian, theaspeáin Dia os a chomhair agus d’ordaigh Sé dó chun na h-Iosraeilítigh a threorú chuig an tír de Cánan, an talamh bainne agus mil. Mar an gcéanna, nuair a chur Iósua i gcrích le creideamh agus debhóid an tréimhse dhá scór bliain d’fánaíocht sa bhfásach, glaodh Dia go pearsanta air chun fónamh i phost Mhaois, ag ordú:

Tá Maois m’óglach tar éis bháis. Éirigh dá bhrí sin agus thar an Iordáin seo anonn leat, thú féin agus an pobal seo go léir, agus isteach leat sa tír atá á thabhairt agam dóibhsean, do chlann Iosrael... mar a gheall mé do Mhaois; mar a bhí agam le Maois is ea a bheidh agam leatsa; ní thréigfidh mé thú ná cliseadh ort... Bíodh neart ionat agus misneach agat, mar an tír seo a mhionnaíos dá n-aithreacha a thabharfaínn dóibh, is tusa a chuirfidh é i seilbh an phobail seo mar oidhreacht.-Iós. 1:2, 5-6

Nuair a fuairadar an treor seo ó Dhia, ghair Iósua oifigigh na ndaoine agus a thug sé treoracha Dé dóibh. D’fhreagair siad:

“Déanfaimid gach ar ordaigh tú dúinn; rachaimid cibé áit a seolfaidh tú sinn an gcéanna; go raibh an Tiarna do Dhia leatsa faoi mar a bhí le Maois, sin uile! duine a dhéanfaidh ceannairc in aghaidh ordú uait, agus nach ngéillfidh do do bhriathra, cibé rud a ordaíonn tú, cuirfear chun báis é. Bí teann, sin uile, agus bíodh misneach agat.” -Iósu.1:16-18

Gheall siad lena saol Iósua a leanúint. Trí teacht i gcomharbacht ar misean Maois le Cánán a h-athchóiriú, réamhfhóirigh Iósua Críost ag an Dara Aidhint, a bheidh ag teacht le chur i gcrích an misean a d’fhág Íosa neamhchríochnaithe. Díreach mar a bhí cúrsa Iósua le h-athchóiriú trí slánaíochta cúrsa Maois, ní mór cúrsa Críost ag an Dara hAidhinte athchóiriú trí slánaíochta, go fisiciúil agus go spioradálta, cúrsa athchóiriú spioradálta Íosa.

Insan dara cúrsa náisiúnta, chuir Maois dhá cheann déag de spiairí go Cánán. Ar an bhunús croí a leag na dhá spiairí a chríochnaigh go dílis a misean, chuir Iósua bheirt fhear amach chun an chathair daingne de Iarachó a spiarach. Nuair a d’fhill siad ó Iarachó, rinne an dá spiairí tuarascáil dílis: “Tá an tír go léir tabhartha faoinár lámh ag an Tiarna, agus tá ballchrith ar a gcónaíonn ann le heagla romhainn.”

Chreid an nglúin óg na h-Iosráelítigh go léir a ardaíodh sa bhfásach focal na spiairí", agus slánaigh an creideamh seo na peacaí a dtuismitheoirí, nár chríochnaigh i gceart an misean daichead-lá roimhe chun an tír a spiarach amach.

Tar éis ngeall lena saol chun bheith umhlaí d’Iósua, a sheas ar an bunús le haghaidh an Taibearnacail, d’fhéadfadh na h-Iosráelítigh inmheánach seasamh leis ar an mbunús sin. Tríd an dispeansáid don tús a h-athchóiriú bunaithe ar an uisce as an charraig, ghlac siad an seasamh céanna mar a bhí ag a dtuismitheoirí nuair, faoi cheannaireacht Maois, bhíodar páirteach sa dispeansáid don tús ag an Eaxodus ón Éigipt nuair a chuir Dia ar fáil na trí comharthaí agus deich plánna. Díreach mar a rith na h-Iosráelítigh faoi cheannaireacht Maois tríd chúrsa trí lá sular thrasnaigh siad an Mhuir Rua, rith na h-Iosráelítigh faoi cheannaireacht Iósua trí cúrsa trí lá roimh dóibh an amhann Iordán a thrasnú. Sa dara cúrsa náisiúnta, tar éis teacht chun críche an gcúrsa trí lá, stiúr an colún néalt agus an colún tine na h-Iosráelítigh chuig an Mara Rua. Mar an gcéanna, i ndiaidh a chríochnaigh na h-Iosráelítigh faoi cheannaireacht Iósua an cúrsa trí lá, stiúr Áirc an Chonartha iad go dtí an abhainn Iordáin. Shiombailigh na leaca suite i lár na Áirc, agus na colúin scamall agus tine araon Íosa agus a Bríde-le-bheith.

D’úsáid Maois a mhaide chun treoir a thabhairt ar an mbealach agus an Mhuir Rua a scoilt i dhá. Mar an gcéanna, chuir Iósua an Áirc an Chonartha os comhair na trúpaí chun treoir a thabhairt ar a bhealach. Nuair a chuaigh na sagairt a iompar Áirc an Chonartha isteach insan Abhainn Iordán, scar a uiscí, ag oscailt an bealach do na daoine seo a leanas ar an Áirc chun siúl ar an leaba abhann. Shiombailigh maide Maois Íosa; mar an gcéanna, shiombailigh an Áirc ina raibh na leaca cloiche, manna agus maide Áron Íosa agus a Bhríde le-bheith. Dá bhrí sin, réamhtheaspáin scaradh an Abhainn Iordán roimh an Áirc, a cheadaigh dona h-Iosráelítigh dul isteach i dtír Cánán go sábháilte, cad a tharlódh i láthair Íosa agus a Bríde.

Bheadh ar na daonnachta peacach, siombailithe ag an t-uisce, roinnte idir an fireanta agus an damanta agus aghaidh a thabhairt ar an mbreithiúnas. Bheadh ar gach chreidmhigh dílis cur i gcrích ansin athchóiriú domhanda Cánán.

Nuair a shroictear an Abhainn Jordan, ordaigh Dia Iósua, ag rá:

Roghnaigh dáréag fear as an bpobal: fear as gach treibh agus tabhair an t-ordú seo dóibh: ‘Tógaigí dhá chloch déag ón áit seo, ó leaba na Iordáine, mar ar luigh cosa na sagart agus tugaigí anonn libh iad, agus fágaigí iad san áit ina gcuirfidh sibh fúibh anocht -Iós. 4:2-3

Agus dá bhrí sin rinne na daoine:

Tháinig an pobal aníos as an Iordáin ar an deichiú lá den chéad mhí agus shuíodar a gcampa ag Gilgeál lastoir de Ireachó. Maidir leis an dá chloch déag a tógadh as an Iordáin chuir Iósua ina seasamh iad i nGilgeál. -Iós. 4:18-19

Cad a réamhtheaspáin sé seo? Mar atá pléite roimhe, shiombailligh an chloch Íosa. Dá réir sin, nuair a iompraigh na dhá cheannairí déag a ionadaíonn na dhá treibheanna déag gach cloch ó lár an Abhainn Iordáin tar éis a chuid uiscí a bheith roinnte ag an Áirc, réamhtheaspáin sé cad é ba chóir na dhá deisceabail déag d’Íosa, a ionadaíonn na dhá treibheanna déag, a dhéanamh ar a theacht: seasamh leis ag díreach an áit ina breithiúnas a chuid Bhriathar an domhan peachach agus roinneann sé é isteach i maith agus olc.

I ndiaidh a thóg siad na dhá clocha déag agus chuireadar ar bun iad sa champa ag Gilgal i dtír Chanán, dúirt Iósua, “i dtreo go mbeadh a fhios ag muintir an domhain uile a thréine, atá lámh an Tiarna, agus go mbeadh urraim agaibh féin go deo don Tiarna bhur nDia.” Réamhtheaspáin sé seo gur chóir an dá deisceabail déag d’Íosa teacht chun a bheith mar aon i gceol; ach ansin a d’fhéadfadh siad a chríochnú an athchóiriú domhanda de Chanán, go mb’fhéidir go mbeadh na daoine go léir ar fud an domhain chun moladh chumhacht Dé go síoraí.

Díreach mar a thóg Íocaib altóir cloiche cibé áit a chuaigh sé, bailigh ionadaithe na dhá treibheanna déag, sliocht na dhá mac déag Íocaib, le chéile na dhá clocha déag agus thógadar altóir i moladh Dé. Bhí siad sa deireadh le thógáil an Teampaill. Réamhtheaspáin sé seo gur chóir na dá deisceabail déag d’Íosa aontú le chéile agus onóir a thabhairt d’Íosa mar an Teampaill. Ar an fáth sin, nuair nach raibh a dheisceabail ag aontú, dúirt Íosa, “Leagaigí an teampall seo agus i dtrí lá tógfaidh mé suas arís é.” I ndáiríre theip ar na dá deisceabail déag aontú le chéile, agus fiú dhíol duine amháin acu, Iúdás Iscariot, Íosa lena namhaid. Ach amháin tar éis a d’fhulaing Íosa céasadh agus aiséirigh tar éis trí lá an raibh sé in ann a thabhairt le chéile a dheisceabail scaipthe anseo agus ansiúd. Onóirigh na deisceabail ansin an Íosa aiséirithe mar an Teampaill spioradálta. Ach amháin ar a Dara teacht a bheidh a leanúna in ann freastal air mar an Teampaill ionchollaithe.

Nuair a d’fhág na hIosraeilítigh an Éigipt agus leagadar amach don talamh Cánan, coiméadar leis féile Cháisc na nGiúdach ar an gceathrú lá déag den chéad mí. Mar an gcéanna, coiméad na hIosraeilítigh faoi cheannaireacht Iósua, a foslongfort ag Gilgal, le féile Cháisc na nGiúdach ar an gceathrú lá déag den chéad mhí den bhliain sin. Ina dhiaidh sin, leagadar amach do chathair Iarachó. Nuair a thosaigh siad ag marachtáil ar an tháirgeadh na talún, stop Dia ag tabhairt an manna a bhí Sé ag cuir ar fáil ar feadh daichead bliain. Ón am sin amach, bhí siad le slí bheata a dhéanamh lena n-allas féin. Ina theannta sin, go dtí go raibh gach cathair deireadh satánac threascaithe acu, bhí ortha a ndícheall a dhéanamh chun a bhfreagracht a chomhlíonadh.

Fhaid is a driudeadar chuig Iarachó, de réir ceannais Dé, chuir na h-Iosraeilítigh daichead míle saighdiúirí ar thús cadhnaíochta fhaid is a shéid seacht sagairt seacht trumpaí agus iad ag máirseáil taobh thiar de na saighdiúirí. Bhí ag leanniúint taobh thiar dóibh an Áirc an Chonartha a n-iompar ag na sagairt Léiviticúl, agus an chuid eile den arm Iosraeilítigh ag máirseáil ar chúl. Máirseáil na h-Iosraeilítigh timpeall na

cathrach daingne sa bhfoirmiú seo uair amháin sa lá ar feadh sé lá, ach níorbh ba chúis leis do aon athrú ar an chathair. Le foighne agus umhlaíocht, bhí na daoine a athchóiriú trí slánaíocht an tréimhse sé lá chruthú a raibh ionradh ag Sátan. I ndiaidh dóibh fulaingt go dílis trí shé lá, ar an seachtú lá ciorclaigh na seacht sagairt ballaí na cathrach seacht n-uaire, ag séideadh na seacht trumpaí, agus dúirt Iósua leis na daoine: An seachtú huair, nuair a shéid na sagairt na trumpaí, dúirt Iósua leis an bpobal: “Tugaigí an gháir, óir thug an Tiarna an chathair daoibh.” (Iós 6:16) D’ardaigh na daoine ghair mór agus thit ballaí na cathrach anuas. Réamhtheaspáin concas Iarachó go trí chumhacht Chríost agus faoi obair a leanúna, beidh an bacann satánac idir neamh agus talamh titeadh as a chéile. Chomh luath agus a bhaineadh anuas, ní bheidh an bhalla seo curtha suas arís. Dá bhrí sin, fógraíodh Iósua:

Go raibh mallacht ar an té a éireoidh agus a thógfaidh an chathair seo (Ireachó) arís; ar a chéadghin a luífidh a bonn, agus an mac is óige leis a iompróidh a geataí.-Iós. 6:26

Sheol Iósua ansin ionsaithe ar an namhaid le fórsa dosháraithe. Bhris sé tríocha a haon ríthe ar fad. Réamhtheaspáin sé seo go mbeidh Críost le teacht mar an Rí na Rí le thógáil an Ríocht aontaithe na bhFlaitheas ar domhan trí gach dena ríthe gintlithe a thabhairt go athchuir iomlán agus an croí a bpobal a bhuaigh.

2.2.3.3 An Bhunús don Meisias

Táimid tar éis foghlaim gur theip ar an h-Iosráelítigh sa dara cúrsa náisiúnta le Cánán a h-athchóiriú nuair nár chomhlíonadar an misean daichead lá spiarach amach an talamh mar choinníoll chun scaradh ó Sátan. Chun slánaíochta a íoc as an teip seo, i rith an tríú cúrsa náisiúnta d’fháinigh siad sa bhfásach le daichead bliain. Le linn na tréimhse seo, leag Maois bhunús an chreidimh don tríú chúrsa, agus sheas na h-Iosráelítigh ar an bunús le haghaidh an Taibearnacail. Ach corb Sátan an dá bhunús mar gheall ar easpa chreidheamh na daoine agus dearmad Maois ag bhualadh an charraig faoi dhó. Mar thoradh air sin, cailleadh an ghlúin níos sine dena h-Iosráelítigh, ach amháin i gcás Iósua agus Caleb, sa bhfásach. Comhlíon Iósua agus Caleb go dílis an misean spiarach daichead lá agus iad ina sheasamh ar bhunús an chreidimh don dara chúrsa agus ar an bhunús an chreidimh don Taibearnacail leagtha ag Maois. Bhunaigh siad mar sin an bunús le haghaidh an Taibearnacail. Thrasnaigh an nglúin óg dena h-Iosráelítigh an Abhainn Iordáin ag iompar Áirc an Chonartha le creideamh ndícheall faoi cheannaireacht Iósua, i gcomharbacht Maois. Ansin, scriosadar an chathair daingne de Iarachó agus chuadar isteach i gCánán, an talamh geallta. Bunaithe ar an bua seo, leagadar an bhunús de tsubstaint sa tríú cúrsa náisiúnta agus bunaíodh an bunús le haghaidh an Meisias don cúrsa seo- cé gur mar dhaoine gan flaitheas iad.

Comhlíonadh an bunús teaghlaigh don Meisias i laenantha Ábhram. Rith a shliocht trí chúrsa ceithre céad bliain d’slánaíochta mar sclábhaithe san Éigipt sula bhféadfadh siad dul isteach i gCánán agus ansin an bunús náisiúnta don Meisias a comhlánaigh.

Theastaigh le seo níos mó ná ach ag dul isteach i agus concas a dhéanamh ar Cánán. Mar a pléadh níos luaithe go mion, cheana féin bhí náisiúin cumhachtach bunaithe ag daoine tite, mar shampla an Éigipt, faoi stiúir rialóirí satánac a raibh i gcoinne deonú athchóiriú Dé. Dá bhrí sin, cé gur bunaíodh an bunús náisiúnta don Meisias faoi cheannaireacht Iósua, bheadh sé riachtanach ríocht ceannasach a thógáil óna bhféadfaí an Meisias aghaidh a thabhairt ar na náisiúin satánach an domhain. Mar sin féin, comh luath is a chuaigh an nglúin óg na h-Iosráelítigh isteach i gCánán, d’éirigh siad díchreidmheach chomh maith. Dá réir sin, bhí deonú Dé fadaíthe arís, agus bheadh á bhfulaingt buille arís agus arís eile go dtí am Íosa.

2.3 Roinnt Ceachtanna ó Cúrsa Maois

I rith na staire, léamh daoine de chreideamh an cuntas bibliiciúil de Maois agus shíl go raibh sé ach taifead de saol Maois agus stair Iosrael. Níor thuig aon duine go fírinneach go raibh sé i gceist ag Dia a nochtadh de réir an cuntas seo rúin áirithe den deonú na h-athchóiriú. Níor ach cuir Íosa in iúil é, ag rá: “Amen, Amen, a deirim libh, ní féidir don Mhac aon ní a dhéanamh uaidh féin mura bhfeiceann sé ní éigin á dhéanamh ag a Athair. Cibé nithe a dhéanann an tAthair, déanann an Mac iad ar an gcuma chéanna.” (Eoin 5:19). Cé gur cailleadh é gan sceitheadh ar tábhacht fíor cúrsa Maois.

Insna leathanaigh seo, nochtfaíomar conas a shiúil Maois an cúrsa samhail nó cúrsa fhoirmle don deonú athchóiriú. De réir a dhéanamh comparáid idir an alt seo agus an t-alt seo chugainn, beidh tuiscint níos fearr ag léitheoirí ar conas, trí chúrsa Maois, réamhtheaspáin Dia an bhealach a bheadh Íosa le siúl. Ach fiú ag déanamh staidéir ar an deonú dírithe ar Maois ina n-aonar, ní féidir linn ach teacht ar an tuairim go bhfuil Dia i mbeithsine agus ag treorú stair an cine daonna i dtreo an réadú de cúis iomlán amháin.

Léiríonn cúrsa Maois freisin go mbraitheann an toradh iarbhír de saol duine ar an gcomhlíonann nó nach an duine a chuid freagrachta, neamhcheist ar an phlean a réamhordaigh Dia dó. Ní féidir Toil réamhordaithe Dé a bhaint amach trí an duine arb é a gcúram a chomhlíonadh más rud é nach ndéanann sé a chuid freagrachta. Go sonrach, tuar Dia go mbeadh Ar Maois a cuir i gceannas ar na h-Iosráelítigh a thógaint isteach i gCánaan, an talamh de bainne agus mil, agus d'ordaigh Sé dó é sin a cur i bhfeidhm. Mar sin féin, nuair nár gcomhlíon Maois agus a mhuintir a bhfreagracht, níor iontráil ach Iósua agus Céileb Cánan i measc an chéad ghlúin. Fuair an chuid eile bás sa bhfásach.

Ina theannta sin, ní idirghabháileann Dia i chuid freagrachta an cine daonna ach ghníomhnaíonn amháin de bhun an toradh iarbhír a thionscnaíonn duine. Cé gur treoraigh Dia na daoine le comharthaí iontach agus miriúiltí, níor cur Sé isteach ar a gcuid gníomhartha nuair a hadhraigh siad an lao órga fhaid is bhí Maois amach ar an sliabh. Níor idirghabháil Sé chun srian a cuir ar Maois nuair a bhuail sé an charraig faoi dhó. Nuair a rinne siad é sin, bhí siad a dhéanamh a n-codanna freagrachta a bhí inniúlacht dóibh siúd ina n-aonar a chomhlíonadh. Mar sin féin, comh luath's a ghníomhaigh siad ar leithligh d'a bhfreagracht a chomhlíonadh nó a theip, mheas Dia a n-toradh agus ghníomhaigh dá réir sin.

Léiríonn cúrsa Maois absolóideacht Toil réamhordaithe Dé. Réamhordaíonn Dia go h-absolóideach go mbeidh a chuid Toil chomhlíonta agus Dhéanann iarracht leanúnach é a chur i gcrích go dtí go bhfuil sé déanta. Dá bhrí sin, nuair nach bhféadfaí Maois a fhreagracht a chríochnú, fuair Dia comharba, Iósua, agus d'oibrigh go diongbháilte chun A Toil a chur i gcrích trí é. Go ginearálta, nuair nach gcríochnaíonn duine éigin sa seasamh Áibíl roghnaithe ag Dia a misean ar leith, ionaidófaidh duine éigin sa seasamh Cáin a léirigh an ndícheall deabhóid an fhigiúir Áibíl agus oidhrófaidh a misean. Rinne Íosa cur síos ar scéal mar sin nuair a dúirt sé, “Ó laethanta Eoin Baiste go dtí anois tá foréigean á dhéanamh ar ríocht na bhflaitheas agus fuadaíonn lucht an fhoréigin leo í.” (Matha 11:12)

Taispeánann cúrsa Maois go mba níos mó an misean, is mó an tástáil ar aghaidh do dhuine. Mar gheall gur thit an chéad sinsear nuair nár chreideadar i nDia, ach d'iompaigh siad ar, ní mór dona figiúirí lárnach á h-athchóiriú bhunús na chreidimh tástáil a shárú ina thréigean Dia iad. Bhí ar Maois thriail a shárú inár rinne Dia iarracht é a mharú sula bhféadfadh sé ardú mar an cheannaire ar na h-Iosráelítigh.

Leis an Titim mar choinníoll, cheangal Sátan dhaoine i gcuidreamh leis. Dá bhrí sin, ní dheontaíonn Dia grásta do dhaoine gan coinníoll riachtanach, mar má raibh sé le sin a dhéanamh, dhéanfaidh an diabhal liamhaintí. Dá bhrí sin, nuair atá Dia ar tí grásta a thabhairt, Cuireann sé an duine trí thástáil, roimh nó i ndiaidh an grásta, chun cosc a chur ar cúiseamh Sátan. Soláthraíonn cúrsa Maois samplaí de seo. Dheonaigh Dia do Maois an grásta chun tús a chuir leis an chéad chúrsa imeacht ón Éigipt ach amháin nuair a comhlíon sé an triail de cónaí i bPálas na Faró le daichead bliain. Dheonaigh Dia air an grásta chun tús a chuir leis an dara cúrsa imeacht ón Éigipt ach amháin tar éis a comhlíon sé an triail de cónaí i bhfásach Midian ar feadh daichead bhliain. Ach amháin tar éis an triail a thabhairt inár rinne Dia iarracht

Maois a mharú ar dheontaigh sé na trí comharthaí agus deich plá. Ach amháin tar éis a thabhairt don tástáil den cúrsa trí lá ar thug Dia deontas na colúin de scamall agus tine. Ach amháin tar éis a thabhairt an tástáil de trasnú an Fharráige Dearg ar thug Dia an grásta de manna agus gearg. Tar éis a thabhairt tástáil an cath leis na h-Amalekites, deonaíodh Dia grásta na leaca cloiche, an Taibearnacail, agus Áirc na Chonartha. Tugadh grásta an t-uisce as an carraig ach amháin tar éis an tástáil de fánaigh ar feadh daichead bliain sa bhfásach. Nuair a sheoil Dia na neathair bolcánach, ba é aithrí na daoine an coinníoll do Dhia grásta an neathair cré-umha a thabhairt.

Is iad seo na ceachtanna a mhúineann cúrsa Maois dúinn.

Alt 3

An Deonú na h-Athchóiriú faoi Ceannaireachta Íosa

Ó dtús, ba cheart d'Ádhamh na h-aingeal a rialaigh; ach mar gheall ar a titim, tháinig dhaoine faoi smacht Sátan agus rinneadar saol ifreanach. Chun é seo a h-athchóiriú trí slánaíochta, tháinig Íosa mar an dara Ádhamh chun Sátan a thabhairt go pearsanta faoi bhráid agus Ríocht na bhFlaitheas a bhunú. Mar sin féin, níl aon mheán a d'fhéadfaidh Sátan, nach ngéilleann fiú do Dhia, géilleadh go héasca do Íosa agus daoine de chreideamh. Dá bhrí sin, ag glacadh freagrachta as ucht an cine daonna a chruthú, ardaigh Dia suas Íocaib agus Maois agus nochtaiigh triotha an gcúrsa múnla trína bhféadfadh Íosa Sátan a smachtaigh.

Shiúil Íocaib an cúrsa shiombailéach le Sátan a thabhairt chun aighneacht, fhaid 's a shiúil Maois an gcúrsa íomhá. Ceannródaigh a gcuid cúrsaí an bealach d'Íosa chun siúl ar an gcúrsa iarbhrí. Trí siúl ar an gcúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú, lean Íosa an tsamhail léirithe le linn an cúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú nuair a bhí Maois ag obair chun Sátan a smachtaigh.

Dúirt Dia le Maois, “Ardóidh mé suas fáidh mar thusa dóibh, ó lár a mbráithre; cuirfidh mé mo bhriathra ina bhéal agus inseoidh sé dóibh gach a n-ordaím dó.”(Deot 18:8). Le “fáidh mar thusa” bhí Dia a thagairt do Íosa, a bhí le siúl ar an gcúrsa céanna a shiúil Maois. Nuair a dúirt Íosa, “ní féidir don Mhac aon ní a dhéanamh uaidh féin mura bhfeiceann sé ní éigin á dhéanamh ag a Athair. Cibé nithe a dhéanann an tAthair, déanann an Mac iad ar an gcuma chéanna.” Chiollaigh sé gur léirigh Dia an cúrsa múnla trí Mhaois agus go raibh sé a leanniúint i gcoiscéim Maois. Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar an deonú na h-athchóirithe dírithe ar Íosa, ag tarraingt comparáidí ábhartha idir na trí chúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú faoi ceannaireacht Mhaois agus na trí chúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú faoi cheannaireacht Íosa.

3.1 An Chéad Cúrsa Domhainda le Cánan a h-Athchóiriú

3.1.1 An Bhunús na Chreidimh

Insan chéad chúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú, an figiúr lárnach le chúram an misean de bhunús na chreidimh a h-athchóiriú ná Eoin Baiste. Ó cén seasamh a raibh Eoin ceaptha chun an misean seo a chomhlíonadh? Sa cúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú faoi cheannaireacht Maois, bhris Maois na leaca cloiche agus bhuail an charraig faoi dhó. Cuireadh é seo ar bun coinníollacha le haghaidh Sátan corp Íosa a bhuaileadh-chomhlíonadh na leaca agus an charraig-más rud é nár chreid na daoine Giúdach a lá é.

Do Íosa a scaoileadh ón gcoinníoll seo, ba cóir dona daoine roghnaithe le chúram an misean a ullmhú le haghaidh a theacht a bheith aontaithe faoin Teampaill, ionadaíocht íomhá an Meisias a bhí le teacht. Áfach, thar na blianta d'imigh na h-Iosráelítigh i léig arís agus arís eile i díchreid agus dá bhrí ag iolrú coinníollacha le haghaidh ionsaí an diabhal ar Íosa. Le scriosadh na coinníollacha sin, sheoil Dia an fáidh Éilias. D'oibrigh Éilias chun Sátan a scaradh ag buachain thar na fáidh Baal agus Asherah, 850 ar fad, agus ansin chuaigh suas go neamh. Ach, toisc nár gcrích Elisias a misean ar fad bhí ar filleadh. Ba ea Eoin Baiste an fáidh a tháinig mar Éilias le chur i gcrích an misean neamh-críochnaithe seo scaradh ó Sátan agus chun a dhéanamh díreach bealach an Tiarna.

D'fhulaing na h-Iosráelítigh cruáil san Éigipt ar feadh ceithre chéad bliain gan fáidh chun iad a threorú. Bhuail siad ar deireadh Maois, an fear amháin a d'fhéadfadh iad a threoirigh isteach i gCánan mar náisiún i n-ullmhú leis an Meisias a fháil. I bhealach cosúil, d'fhulaing na daoine Giúdach gach cineál dena deachrachaí faoi cos ar bolg na náisiúin ginte na Pheirs, an Ghréig, an Éigipt, an tSiria agus an Róimh gan fáidh chun iad a threorú.

le linn na tréimhse ceithre céad bliain d'ullmhúchán do teacht an Meisias, a thosaigh ag am an fáidh Malachi, chas siad ar deireadh le Eoin Baiste, an fear amháin a d'fhéadfadh iad a threoriú go dtí an Meisias, a bhí ag teacht chun Cánan a h-athchóiriú ar fud an domhain.

Dá bhrí sin, glaoth Eoin Baiste, ar nós Maois, ar bhunús de tréimhse ceithre céad bliana de scaradh ó Sátan. Bhí foghlamtha ag Maois chun a bhráithre a grá agus na traidisiúin a shinsear agus é ina gcónaí sa phálas an Faró. Mar an gcéanna, d'fhoghlaim Eoin Baiste an mbealach de chreidimh agus umhlaíocht do Neamh agus rinne ullmhúcháin don Meisias agus é ag marachtáil ar lócaiste agus mil fiáin sa bhfásach. Bhí a shaol chomh eiseamláireach gur machnaigh go leor daoine, na sagairt agus Leibhítigh san áireamh, an bheadhfaidh sé bheith an Meisias. Insan treo seo, D'éirigh le Eoin Baiste an dispeansáid daichead le scaradh ó Sátan a bhunaigh agus bhí sé in ann an bunús na creideamh a leagan don chéad chúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú.

3.1.2 An Bhunús Substaint

Ós rud é gur sheas Eoin Baiste sa seasamh céanna le Maois, sheas sé mar an gcéanna sna seasaimh déach de tuismitheoir agus leanbh. Ó seasamh tuismitheoir, d'athchóirigh sé tríd slánaíocht bhunús na chreidimh. Ó seasamh leanbh, shláinigh sé seasamh Ábíl do chomhlíonadh an coinníoll slánaíochta le bhaint as an nádúr tite. Athaimsigh Eoin Baiste bunús ar an leibhéal domhanda incomparáide leis sin de ceann Maois nuair a leag sé bhunús an chreidimh don chéad chúrsa náisiúnta tar éis dhá scór bliain taobh istigh de Pálas an Fáro.

I lá Maois, ba mhian Dé ag an gcéad dispeansáid chun tús ná go forbraíodh na h-Iosráelítigh a muinín i Maois nuair a chonaic siad é a mharú máistir géar Éigipteach. Bhí na h-Iosráelítigh ansin le fhágáil an domhan satánac na hÉigipte agus taisteal go dtí an talamh de Cánan. I n-am Eoin Baiste, áfach, ní raibh cóir dona daoine Giúdach an Impireacht Rómhánach a fhágáil agus leagan amach do thalamh eile. Bhíodar le fanacht taobh istigh den impireacht, bhuaich thar a dhaoine, agus an impireacht a h-athchóiriú ar ais go dtí taobh Dé. Stiúirigh Dia an dispeansáid don tús trí spreagadh a thabhairt dona daoine Giúdach chreidiúint i nEoin tríd na míorúiltí máguaird a shaol.

Ag giniúint Eoin, thug aingeal tuar iontach a bhain leis an leanbh. Nuair nár chreid a h-athair Zechariah é, bhuaileadh balbh é, agus d'fhill a chuid cainte ar ais ach amháin tar éis a thimpeallghearr agus ainmnigh sé an leanbh. Trí seo agus miriúiltí eile, bhí an h-Iosráelítigh cinnte go raibh Eoin fáidh seolta ag Dia:

Agus tháinig uamhan ar a gcomharsana uile; agus sa cheantar go léir ar fud na gcnoc i Iúdáia, bhí ag iomrá ar na nithe seo uile, agus gach ar chuala trácht orthu, chuir siad chucu ina gceol iad, agus deiridís: “Cad is dán don leanbh seo, mar sin?” Óir go deimhin bhí lámh an Tiarna leis. -Lúc 1:65-66

Ina theannta sin, chaith Eoin saol oirirc de urnaí agus aiséiteachas sa bhfásach, ag marachtaíl ar lócaiste agus mil fiáin. Bhí meas chomh mór sin ag an pobal i gcoitinne agus fiú na sagairt air gur shíl go leor go d'fhéadfadh sé a bheith an Meisias.

Nuair a chríochnaigh Maois an tréimhse slánaíochta daichead bliain i phálás an Faró agus mharaigh an hÉigipteach, ba cheart dona h-Iosráelítigh bheith spreagtha go mór lena ghrá dá chuid daoine agus é a leanniúint le creideamh. Rachfaidh siad ansin díreach isteach i gCánan, gan a bheith a thrasnú an Mhuir Rua nó fánaigh insan bhfásach, agus gan gá na leaca cloiche, Áirc an Chonartha nó an Taibearnacail. Mar an gcéanna, bhí na daoine Giúdach in am Íosa chun a chreidiúint i agus a leanúint Eoin Baiste, a d'ardaigh Dia suas trí míorúiltí agus comharthaí mar fhócas a gcreideamh. Mar sin, bheadh siad a chomhlíonadh an coinníoll slánaíochta le bhaint as an nádúr tite agus a leagan bunús na substainte, mar sin láithreach ag bunú an bunús le haghaidh an Meisias.

3.1.3 Teip an Chéad Chúrsa Domhanda le Cánan a h-Athchóiriú

Sheas na daoine Giúdach ar an bhunús na chreidimh leagtha ag Eoin Baiste agus leanadar Eoin amháil is dá mba raibheadar ag leanniúint an Meisias. Le sin, thógadar deireadh leis Aois an Sean-Tiomna agus bhíodar réidh chun dul ar chúrsa nua le Cánan a h-athchóiriú go domhanda. Ach, mar a míníodh níos luaithe, tearmann Eoin Baiste amhras i dtreo Íosa, cé go raibh fianaise déanta aige faoi. Sheoil sé toscaireacht agus d'iarr sé ar Íosa, “An tú an té atá le teacht nó an ceart dúinn bheith ag súil le duine eile?” (Matha 11:3). Shéan sé go raibh sé Elisias cé go deimhin tháinig sé le misean Elisias a chomhlíonadh. Ní amháin gur bac é seo cosán na daoine Giúdach go Íosa, thug sé fiú iad a cur i gcoinne dó. Go h-éifictiúil, d'fhág Eoin an seasamh d'Áibíl, ag baint óna daoine Giúdach an duine lárnach lena raibh siad le chomhlíonadh an coinníoll slánaíochta do bhaint as an nádúr tite. Bac sé seo a mbealach le chur i gcrích bhunús an tsubstaint nó an bunús le haghaidh an Meisias. Mar thoradh air sin, tobascoireadh an chéad chúrsa domhanda le Cánan a h-athchóiriú. Mar a bhí amhlaidh i laethanta Maois, fadaíogh é go dtí an dara agus ansin an tríú cúrsa.

3.2 An Dara Cúrsa Domhanda le Cánan a h-Athchóirigh

3.2.1 Bhunús na Chreidimh

3.2.1.1 Glacann Íosa ar an Misean d'Eoin Baiste

Maidir l'Íosa, an Ádhamh foirfe, tháinig Eoin Baiste i ról an Ádhamh athchóirithe. Bhí sé le bhunú an bunús le haghaidh an Meisias, mar sin ag chomhlánú na misin go léir neamhchríochnaithe ag na figiúirí lárnach an am atá caite a shaothair chun na bhunús de chreidimh agus substaint a h-athchóiriú. Ar an bhunús seo, bhí sé lena torthaí go léir de stair deonach a chur i láthair d'Íosa agus treoir a thabhairt do na daoine Giúdach, a raibh muinín i agus a lean é, chun fháil ar Íosa. Mar fhocal scoir, ba chóir dó é féin bheith tar éis freastal ar Íosa le creideamh agus deabhóid.

Cé nach raibh fhios ag Eoin Baiste é, ba é an baisteadh a thug sé go dtí Íosa ag an Aibheann Iordáin i bhfirinne searmanas thairiscint d'Íosa na h-éachtaí ar fad de saoil Eoin ar mhaithe Toil Dé.

Mar sin féin, mar gheall gur tháinig Eoin Baiste de réir a chéile chun a bheith in amhras faoi Íosa agus ar deireadh fiú ag lagaigh a chuid oibre, bhí iallach ar na daoine Giúdach, a raibh an meas is airde acu le haghaidh Eoin, díchreid i n-Íosa. Mar thoradh air sin, d'ionraigh Sátan an bhunús na chreidimh a leag Eoin don chéad chúrsa domhanda le Canaan a h-athchóiriú. Bhí air Íosa é féin anois mhisean Eoin a ghlacadh agus athchóiriú trí slánaíocht bhunús na chreidimh i n'fhonn a shocrú dul amach ar an dara

cúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú. Nuair a troscadh Íosa ar feadh daichead lá san fhásach, bhí sé le scaradh Sátan díreach chun críche de bhunús na chreidimh a h-athchóiriú; mar sin féin, do seo, d'ísligh sé é féin i n'fhonn seasamh Eoin Baiste a glacadh.

Níorbh cóir d'Íosa, a tháinig mar an t-aon mac aonghin Dé agus an Tiarna na Glóire, siúl cosán de fulaingt. Ina ionad sin, bhí sé d'Eoin Baiste, a rugadh leis an misean an mbealach d'Íosa a dhéanamh díreach, chun dul trí anbhroidí. Mar sin féin, toisc nár críochnaigh Eoin a fhreagracht, bhí ar Íosa dul faoi fulaingt i n-ionaid Eoin. D'ordaigh Íosa Pheadar gan a nochthead do na daoine Giúdach go raibh sé an Meisias mar, cé go raibh sé an Meisias, bhí ról Eoin ghlacta aige le críche na tús céime seo den deonú.

3.2.1.2 Troscadh Daichead lá agus Trí Cathú Íosa sa bhFásach

Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar na cúiseanna iargúlta agus láithreach taobh thiar troscadh daichead lá Íosa agus a trí cathú. Le linn an cúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú, nuair a sheas Maois roimh an charraig, chas sé i díchreid agus bhuail an charraig faoi dhó. Mar thoradh air sin, shiombailigh an charraig Íosa, a bhí truaillithe ag Sátan. Dhearbhaigh an gníomh seo an fhéidearthacht go na céadta bliain ina dhiaidh sin, nuair a tháinig Íosa chun siúl i coiscéim cúrsa Maois, d'fhéadfadh Eoin Baiste bheith díchreideach agus d'fhéadfadh Sátan ionsaí ansin Íosa, comhlíonadh na carraige. Athdhearbhaítear an acht seo freisin an fhéidearthacht go bhféadfadh Sátan ionsaí an bhunús na chreidimh leagtha ag Eoin Baiste. Dá réir sin, ba gníomh Maois de bhualadh ar an charraig faoi dhó an chúis iargúlta ar cheart, dá má chailleadh Eoin creideamh, bheadh iallach ar Íosa troscadh daichead lá a fhulaingt agus dul i n-aghaidh trí cathú sa bhfásach ar son cúis bhunús na chreidimh a h-athchóiriú.

I ndáiríre thit Eoin Baiste isteach i díchreid agus d'ionradh Sátan an bhunús na chreidimh a leag Eoin. Ba é seo an chúis láithreach d'Íosa ag tabhairt faoi dispeansáid daichead le deighilt Sátan trí troscadh ar feadh daichead lá agus na trí cathú a shárú. Trí é seo a dhéanamh ón seasamh d'Eoin Baiste, d'athchóirigh Íosa trí slánaíocht bhunús na chreidimh.

Tá sé scríofa gur tar éis daichead lá, tástáil Sátan Íosa trí huair. Sa gcéad dul síos, léirigh sé clocha d'Íosa agus cathaigh sé dó iad a h-athrú isteach i bollóig aráin. Ansin, thóg sé Íosa chuig starraic na Teampaill agus dúshlán sé dó é féin a caith síos. Mar fhocal scoir, thóg Sátan Íosa go sliabh an-ard agus ofráil sé do na ríochtaí ar fad an domhain dá dtitfidh sé síos agus thabhairfaidh sé adhartha dó.

Cad a bhí cuspóir Sátan ag thabhairt d'Íosa na trí cathú? Sa dtús, chruthaigh Dia an cine daonna agus thug Sé dóibh na trí bheannachtaí móra-foirfeachtas de charachtar aonair, iolrú ar leanaí, agus tiarnas thar an domhain nádúrtha-as a d'fhéadfadh siad an cuspóir na chruthú a cur i gcríoch.

Trí an chéad sinsear daonna a h-iondochtú chun titim, bhain Sátan ón chine daonna na trí bheannachtaí mhór agus dá bhrí cosc ar chomhall cuspóir na chruthú. Tháinig Íosa ar an domhain le chur i gcrích an cuspóir na chruthú trí na trí bheannachtaí a chomhlíonadh. Dá bhrí sin, cathú Satan Íosa trí huair i n-iarracht chun cosc a chur air na trí bheannachtaí a h-athchóiriú agus cuspóir na chruthú a chomhlíonadh.

Conas, mar sin, a cuir Íosa aghaidh ar agus a sháraigh sé na trí cathú? Sa gcéad dul síos, lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar conas a tharla Sátan chun bheith san áit ina raibh sé in ann cathuithe a leag ar Íosa. Thóg Sátan ar dtús áit ceannasacht den sórt sin nuair, insan gcúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú, d'éiligh sé seilbh ar an charraig agus na leaca cloiche, a shiombailigh Íosa agus a Bhríde-le-bheith. Bhí sé seo indéanta mar gheall gur bhris Maois na leaca cloiche agus bhuail an charraig faoi dhó i fearg de bharr díchreideas na ndaoine. Le linn an cúrsa domhainda, nuair a theip ar Eoin Baiste ina fhreagracht, tháinig na daoine Giúdach chun a bheith comh díchreideach agus anumhal is a bhí na h-Iosráelítigh in am Maois.

Dá bhrí sin, mar a bhí réamhtheaspáinte ag Dia cheana i gcúrsa Maois, d'ardaigh Sátan go áit cumhachtach as a bhféadfaidh sé cathuithe a leag ar Íosa.

I ndiaidh d'Íosa an daichead lá troscadh sa bhfásach a chríochnú, theaspáin Sátan os a chomhair agus cathaigh sé é, ag rá, “Más tú Mac Dé, abair arán a dhéanamh dena clocha seo.”(Matha 4:3). Bhí seilbh ar an chloch ag Sátan. D'éiligh sé an charraig-a thugann-amach-uisce agus na leaca cloiche bunaithe ar an gcoinníoll bunaithe ar dtús ag botúin Maois agus ansin a thughach chun críche trí díchreid Eoin Baiste. Bhí an chloch faighte ar dtús ag Maois i ndiaidh dispensáidí de daichead a chomhlíonadh do scaradh Sátan insan bhfásach. Chun an chloch a h-íonaigh agus a h-athghabh, troscadh Íosa sa bhfásach ar feadh daichead lá. Bhí Sátan go maith ar an eolas go ndeachaigh Íosa isteach sa bhfásach ar son na críche sin, agus an rún a bhí aige ag tabhairt an chéad cathú ná an chloch a choinneáil ina sheilbh. D'fhulaing Íosa ó ocras sa bhfásach, díreach mar a raibh na h-Iosráelítigh i lá Maois. Nuair nach bhféadfaí na h-Iosráelítigh a n-ocras a sháru, ach thiteadar isteach i ndíchreidmh, cuir seo in iúl sa deireadh seilbh Sátan a h-éileamh ar an chloch. Mar an gcéanna, má raibh Íosa le creideamh a chailleadh agus a ocras a shású ag casadh an chloch go arán, ag thréigean a iarracht an chloch a h-athchóiriú, bheadh sheilbh ag Sátan ar an chloch go deo.

Ba freagra Íosa leis an gcathú seo, “Ní ar arán amháin a mhairfidh an duine, ach ar an uile fhocal a thagann as béal Dé.” Ar dtús, cruthaíodh an cine daonna chun marachtáil ar dhá chineál de follúnú. Maireann an gcorp ar an cothú a fuarthas ón domhan fíisceach, cé go maireann an spiorad trí fháil ar grá agus firinne Dé. Mar sin féin, ós rud é nach féidir le daoine tite fháil ar an Bhriathair go díreach ó Dhia, tá beocht ag a spioraid trí focail Íosa, a tháinig mar an ionchoillíú de Bhriathair Dé. Dúirt Íosa, “Mise arán na beatha . . . mura n-íosfaidh sibh feoil Mhac an Duine, agus a chuid fola a ól, ní bheidh beatha agaibh ionaibh.” (Eoin 6:35) Chiailaigh sé nach mbeadh saol iomlán agus folláin ach ag ithe aráin chun a chorp a choinneáil beo. Níl a saol iomlán mura mhaireann sé faoi Íosa, a tháinig mar an follúnú a thugann saoil don spiorad.

Go deimhin, shiombailigh an chloch i lámha Sátan-ag léiriú an charraig agus na leaca cloiche a cail Maois-an féin díreach d'Íosa a bhí á chur faoi an cathú seo. Ina fhreagra, chiailaigh Íosa go cé go raibh sé ag stiúghadh, bhí níos lú buairt aige mar gheall ar an t-arán a fháil a d'fhéadfadh a chorp a choinneáil beo ná mar le bheith an Bhriathair ionchoillaithe Dé a d'fhéadfadh gach spiorad a follúnú le beocht. Leis an croí sin, bhí Íosa diombháilte chun bua thar Sátan. Ina theannta sin, rinneadh an tástáil go bhféadfadh Íosa a athbhunú le seasamh na Meisias, an ceann a bhfuil bainte amach aige foirfeachtas a carachtar leithleach, trí sháru an cathú ón seasamh d'Eoin Baiste. Bhuaigh Íosa ar Sátan toisc gur labhair agus ghníomhaigh sé i gcomhréir go hiomlán leis an Prionsabal. De réir a chuid bua thar an cathú seo, chomhlíon Íosa an coinníoll leis an nádúr aonair a h-athchóiriú chun foirfeachtas agus dá bharr sin an bonn le haghaidh an athchóiriú de chéad beannacht Dé a h-athchóiriú.

Ar aghaidh, thug Sátan Íosa go stuaic an Teampaill agus thug sé dúshlán dó, ag rá, “Más tú Mac Dé, caithe thú féin síos.” (Matha 4:6) Dtagraítear Íosa dó féin mar an Teampaill, agus tá sé scríofa go bhfuil Críostaithe na teampaill de Dhia agus ballra corp Críost. Ó seo, is féidir linn a thuiscint go bhfuil Íosa an príomh teampall cé go bhfuil na creidimh cosúil le teampaill brainse. Tháinig Íosa mar an Tiarna an Teampaill. Bhí ar fiú amháin Sátan aitheantas a thabhairt dá sheasamh; dá bhrí sin chuir sé Íosa ar bharr an Teampaill. Nuair a dhúlánaigh Sátan d'Íosa é féin a caitheamh síos, chiailaigh sé go raibh sé ag iarraidh post Íosa a ghabhadh mar Tiarna an Teampall trí Íosa a mhealladh chun titim as an bpost sin chuig an stát íseal de dhuine tite.

Ag an nóiméad sin d'fhreagair Íosa leis: “Ní bhainfidh tú triail as an Tiarna do Dhia.”(Lúc 4:12). Ar dtús, cruthaíodh na h-aingil le bheith faoi rialú ag daoine a bhfuil a nádúr Dia-tugtha réadaithe acu. Dá réir sin, ba cheart fiú aingeal tite dul faoi bhráid Íosa, a Thiarna. Dá réir sin, bhí sé gníomh neamhphrionsabálta do aingeal iarracht ghabhadh le seasamh de Tiarna an Teampaill ó Íosa. Chiailaigh freagra Íosa nár chóir

Sátan thástáil Dia trí Íosa a cathú, ionchoilliú Dé, a n-obraíonn A deonú i gcomhréir dhlúth leis an Prionsabal. Ina theannta sin, trí réim sa chéad cathú agus a charachtar aonair a h-athchóiriú mar an Teampaill ionchoillaithe, bhí faighte ag Íosa cheana féin ar seasamh Tiarna an Teampaill. Dá bhrí sin, ní raibh aon choinníoll ag Sátan Íosa a cathú arís, ach ba chóir cúlú ag an bpointe sin. Trí an dara cathú a shárú, d'oscail Íosa, an príomh teampaill, an grúm agus Tuismitheoir Fíor na daonnachta, an bealach do gach duine de chreidimh le bheith athchóirithe ar ais chuig staid na teampaill brainse, bhrídeach agus leanaí fíor. Bhunaigh Íosa dá bhrí sin an bonn ar a bhféadfaidh dara beannacht Dé a h-athchóiriú.

Mar fhocal scoir, rug an diabhal Íosa go shliabh an-ard, agus thaispeáin sé dó ríochtaí uile an domhain agus an glóir agus dúirt sé leis “Tabharfaidh mé iad sin uile duit ach go n-umhlóidh tú síos do m’adhradh” (Matha 4:9) De bharr titim Ádhamh, chaill dhaoine an cháilíocht le bheith na dTiarnaí an chruthaithe. Thiteadar faoi tiarnas Sátan, a ghabh seasamh Ádhamh mar mháistir na chruthaithe. Ag teacht i cháil mar Ádhamh foirfe, bhí Íosa an Tiarna na chruthaithe, mar go bhfuil sé scríofa, “Agus chuir sé gach ní faoina smacht agus cheap é, os cionn gach ní...” (Efisigh 1:22) Tois gur thuig Sátan seo as a dtuiscint ar an Prionsabal, thóg sé Íosa go dtí barr na sléibhe mar aitheantas ar a sheasamh mar an Tiarna na chruthaithe. Cathaigh Sátan Íosa ansin, ag súil go b’fhéadfadh sé Íosa, an dara Ádhamh, a chur faoi bhráid dó freisin mar a chuir sé Ádhamh faoi bhráid dó insan tús.

D’fhreagair Íosa: “Imigh leat, a Shátain! óir tá sé scríofa: ‘Adharfaidh tú an Tiarna do Dhia, agus is dó amháin a bheidh tú ag seirbhís, beidh tú adhartha an Tiarna do Dhia agus beidh air ach freastal ort.’” (Matha 4:10) Cruthaíodh Aingeal mar spoiraid mhinistreach chun urraigh agus freastal ar Dhia, a Cruthaitheoir. De réir a fhreagairt, cuir Íosa le fios gur de réir an Prionsabal ba chóir go h-adhrófaidh fiú aingeal tite mar Sátan Dia; ag an gcaoi chéanna, ba chóir dó onóir agus freastal ar Íosa, a tháinig mar corp an Cruthathóir. Ina theannta sin, trí shárú ar na dá cathú roimhe sin, bhí an bhunús leagtha ag Íosa cheana féin chun an chéad agus dara beannacht Dé a h-athchóiriú. Ar an bunús seo, bheadh sé le h-athchóiriú go nádúrtha tríú beannacht Dé agus rialíú thar na chruthaithe. Dúirt Íosa, “Imigh leat, a Shátain!” mar ní raibh a thuilleadh aon bhunús le Sátan chun bheith i n-íomáíocht le Íosa ar son an domhain nádúrtha, a sheas cheana féin ar bonn daingean a bhua. Trí bheith i réim sa tríú cathú, sochraigh Íosa suas an coinníoll le tiarnas a h-athchóiriú thar an domhain nádúrtha-tríú beannacht Dé.

3.2.1.3 Toradh an Troscadh Daichead lá agus na Trí Cathú

Dar leis an Prionsabal na Cruthaithe, tá cuspóir Dé a chruthú le réadú ach amháin nuair a théann dhaoine tríd na trí chéim de bhunadh, rannán agus aontas agus bhunaíonn siad an bonn ceithre seasamh. Áfach, bac Sátan an idéalach seo fad is a bhí an chéad sinsear daonna fós sa phróiseas tógála ar an bonn ceithre seasamh. Dá bhrí sin, le linn cúrsa an deonú na h-athchóiriú, lena shíntí trí trí chéim, tá iarracht déanta ag Dia athchóiriú trí slánaíocht gach rud a bhí cailte trí oibriú le dispensáidí de daichead a chomhlíonadh le deighilt ó Sátan. D’éirigh l’Íosa bheith i réim thar na trí cathú agus comhlíon an troscadh daichead lá mar dispensáid de daichead chun scaradh ó Sátan. Leis sin, d’athchóirigh Íosa trí slánaíochta, go léir ag an am céanna, na coinníollacha seo a leanas a bhí Dia ag iarraidh a chomhlíonadh tríd na dispensáidí de daichead go léir le scaradh ó Sátan síos tríd na staire.

Sa gcéad dul síos, i seasamh na Eoin Baiste, d’athchóirigh Íosa trí slánaíocht bhunús an chreidimh don dara chúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú. Leis sin, d’athchóirigh Íosa gach rud a raibh thairiscinte do Dhia le linn an deonú ar mhaithe le leagan mar bhunús an chreidimh, lena n-áirítear: na tairiscintí de Cáin agus Áibil, Áirc Naoi, íobairt Ábhram, Taibearnacail Maois agus Teampaill Rí Sholamón. Ina theannta sin, d’athchóirigh Íosa trí slánaíochta, láithreach le chéile, na dispensáidí de daichead go léir le deighilt ó Sátan a rinneadh i rith na ceithre mhíle bliain ó Ádhamh, cailte ainneoin gach dícheall na figiúirí lárnach an bunús na chreidimh a leagan. Ina measc siúd bhí: bhreithiúnas tuile daichead lá Naoi, na trí thréimhse daichead bliain i saol Maois agus a dhá troscadh daichead lá, an misean daichead lá le spairach amach ar an talamh, daichead bliain de fánaíocht na h-Iosráelítigh i bhfásach, na ceithre chéad

bliain ó Naoi go Ábhram, an ceithre chéad bliain de sclábhaíocht san Éigipt, agus gach tréimhse arb iad is sainairíonna an uimhir daichead a bhí cailte ón Eaxodus.

Sa dara áit, trí éirí as seasamh Eoin Baiste go sheasamh an Meisias, pábháil Íosa an bealach chun comhlíonadh na dtrí beannachtaí mór Dia agus an athchóiriú den bonn ceithre seasamh. Toradh dearfach bheith faighte lena thairiscint, sheas Íosa mar comhlíonadh na leaca cloiche, an Áirc an Chonartha, an Taibearnacail, an chloc agus an Teampaill.

3.2.2 An Bhunús na Substaint

Tháinig Íosa mar an Tuismitheoir Fíor na daonnachta, ach d’athchóirigh sé tríd slánaíocht an dispeansáid daichead le deighilt ó Sátan fhaid is a bhí sé ina sheasamh i seasamh Eoin Baiste. Dá bhrí sin, tar éis a h-athchóirigh sé an bhunús na chreidimh (agus d’ardaigh sé go sheasamh an Meisias agus Tuismitheoir Fíor) sheas sé i stádas tuismitheora. Ag an am céanna, nuair a fuair sé seasamh Áibíl lena gcomhlíontar an coinníoll slánaíochta do bhaint as an nádúr tite, sheas sé i seasamh linbh (fós i ról Eoin Baiste maidir leis an gcoinníoll sin). Sa cháil sin, fuair Íosa trína troscadh daichead lá an seasamh céanna ar an leibhéal domhanda ’s a bhfuair Maois díreach tar éis a leag sé bhunús na chreidimh don dara chúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú trí fulaing daichead bliain deoraíocht san fhásach de Midian.

Stiúr Dia an dispeansáid chun an dara cúrsa náisiúnta a thosú le Cánan a h-athchóiriú trí na trí chomhartha agus deich plánna a chur ar fáil. Stiúr Dia an dispeansáid chun an tríú cúrsa náisiúnta a thosú le Cánan a h-athchóiriú trí na daoine a dhéan chun tacaigh leis na trí léiriú ar ghrásta diaga – na leaca cloiche, Áirc an Chonartha agus an Taibearnacail - agus cloí leis na Deich nAithne. Tugadh iad seo, mar a chuimhnimid, ar an bhunús don Taibearnacail lena trí chomharthaí agus deich phlána a h-athchóiriú a cailleadh de bharr díchreid na h-Iosráelítigh. Ba é Íosa comhlíonadh na trí léiriú de ghrásta agus na Deich nAithne. Dá bhrí sin, stiúir Dia an dispeansáid chun an dara cúrsa domhanda a thosú le Cánan a h-athchóiriú bunaithe ar fhocail féin agus ghníomhartha mirúltach Íosa. Má bhogadh na daoine Giúdach (Cáin) chun creidiúint i agus a leanúint Íosa, a bhí i seasamh Eoin Baiste (Áibíl), gcomhlíonadh siad an coinníoll slánaíochta chun an nádúr tite a bhaint as agus bunús na substainte a h-athchóiriú. Dá bhrí sin, bheadh an bunús don Meisias leagtha síos. Ag seasamh ar an bhunús seo, d’éiríofaigh Íosa as seasamh Eoin Baiste go dtí seasamh an Meisias. Ansin, trí gach duine a thógáil leis féin, bheadh gach duine den cine daonna athbhreithe, glanta den bhunpheaca, agus bhéidís ar aon le Dia i gcoílár. Bheadh a bhun nádúr, Dia-tugtha athchóirithe acu agus cothófaidh siad Ríocht na bhFlaitheas ar domhan sa lá Íosa.

3.2.3 Teip an Dara Cúrsa Domhanda le Cánan a h-Athchóiriú

Nuair a chríochnaigh an chéad chúrsa domhanda le Cánan a h-athchóiriú i teip mar gheall ar díchreideamh Eoin Baiste, ghlac Íosa misean Eoin air féin agus d’fhulaing sé deacrachtaí san fhásach ar feadh daichead lá. Dá bhrí sin, athshlánaigh Íosa trí slánaíocht bunús an chreidimh don dara cúrsa domhanda le Cánan a h-athchóiriú. Tá sé scríofa gur fhág Sátan, a bhí buailte sna trí cathú, taobh Íosa “go dtí am tráthúil,” ag léiriú nach raibh Sátan ag fágáil Íosa go deo ach go bhféadfadh sé dul i ngleic leis dáta éigin sa todchaí. Go deimhin, rinne Sátan aghaidh a thabhairt ar Íosa, ag obair go príomha trí cheannaireacht na Giúdach, na sagairt agus na scríbhneoirí a chreidtear in Íosa. Go háirithe, thug Sátan aghaidh ar Íosa trí Iúdas Íscariot, an deisceabal a bhraitheadh é.

Mar gheall ar díchreideamh leithéidí na ndaoine sin, ní fhéadfadh Íosa ceachtar de bunús na substainte ná an bunús don Meisias don dara cúrsa domhanda le Cánan a h-athchóiriú a bhunú. Chríochnaigh an dara cúrsa domhanda mar sin i theipeadh tragóideach.

3.3 An Tríú Cúrsa Domhanda le Cánan a h-Athchóiriú

3.3.1 An Cúrsa Spioradálta le Cánan a h-Athchóiriú faoi Cheannaireacht Íosa

Agus muid ag plé an tríú cúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú, ba cheart dúinn a thuiscint ar dtús i gcén treo a bhí an cúrsa seo difriúil ón tríú cúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú. Mar a mhíníodh go mion, ba é an Taibearnacail, siombail an Meisias, fócas an chreideamh dona h-Iosráelítigh sa tríú cúrsa náisiúnta. Fiú nuair a thit na h-Iosráelítigh isteach i díchreid, d'fhan an Taibearnacail slán, ag seasamh ar bhunús an chreidimh don Taibearnacail a leag Maois le linn a chuid troscadh daichead lá. Nuair a d'éirigh Maois freisin dícreidmheach, d'fhan an Taibearnacail slán, caomhnaithe ag maoirseacht Íosua agus an bunús don Taibearnacail a leag sé síos le linn an misean daichead lá chun an talamh a spairráil amach.

Mar sin féin, sa chúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú, ba é Íosa féin an fócas na creideamh do na daoine Giúdach, a tháinig mar an chomhlíonadh den Taibearnacail. Nuair a d'éirigh fiú a dheisceabail dícreidmheach, bhí ar Íosa cosán an bháis a shiúil agus bheith céasta, mar a d'fógair sé “Faoi mar a d'ardaigh Maois an nathair nimhe san fhásach, sin mar a chaithfear Mac an Duine a ardú” (Eoin 3:14) Mar thoradh air sin, chaill na daoine Giúdach an ceann a ba chóir go mbeadh an fócas spioradálta agus fisiceach a gcreideamh. Ní raibh bunús acu a thuilleadh chun tús a chur leis an tríú cúrsa domhainda chun Cnaan a athchóiriú mar chúrsa substaintiúil, mar a rinne na h-Iosráelítigh nuair a thosaigh siad an tríú cúrsa náisiúnta. Ina ionad sin, bhí na Críostaithe, mar an Dara Iosrael, an cúrsa seo a thosú mar chúrsa spioradálta tríd an Íosa aiséirithe a mórú mar fhócas a creideamh. Ag súil leis seo, dúirt Íosa, “Leagaigí an teampall seo,” ar sé leo, “agus i dtrí lá tógfaidh mé suas arís é.” (Eoin 2:19)

Ansin, díreach mar a tháinig Íosua i gcomharbacht ar misean Maois agus críochnaigh sé an tríú cúrsa náisiúnta, rachaidh Críost ag an Dara Admhaint i gcomharbacht ar misean Íosa. Críochnóidh sé, ar bhonn spioradálta agus fisiceach, an tríú cúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú. Dá réir sin, mura dtagann an Chríost a thagann ar ais san fheoil, mar a rinne Íosa, ní féidir leis misean Íosa a h-oidhriú, níos lú fós cuspóir an deonú na h-athchóirithe a comhlíonadh.

3.3.1.1 An Bunús Spioradálta na Chreidimh

Nuair a chríochnaigh an dara cúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú i teip mar gheall ar dhiúltú na ndaoine Giúdach ar Íosa, chailleadh go Sátan an bunús na chreideamh a leag Íosa le linn a chuid troscadh daichead lá ó sheasamh Eoin Baiste. Tar éis d'Íosa a chorp a thabhairt suas ar an gcros, thosaigh sé misean Eoin Baiste arís go spioradálta. Le linn na tréimhse daichead lá óna aiséirí go dtí a chuid deascabháil, cathréim Íosa thar Sátan agus bhris sé a chuid slabhraí go léir. Agus é sin á dhéanamh, d'athchóirigh Íosa bunús an chreidimh don chúrsa spioradálta sa tríú cúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú. Is é seo an fáth nár nochtaíodh roimhe seo taobh thiar den tréimhse daichead lá seo. Cén chaoi, mar sin a leag Íosa an bunús spioradálta na chreidimh?

Bhí Dia á threorú go pearsanta A chuid daoine roghnaithe go dtí an t-am a taispeáin Íosa mar an Meisias. Ach ó na huairé a d'iompaigh siad i gcoinne A chéad Mhac, ba ghá d'Dhia go deorach a dhroim a chasadh agus ligean d'Satan éileamh a dhéanamh ortha. Mar sin féin, ba é cuspóir Dé don Meisias a sheoladh ná na daoine Giúdach agus gach duine daonnacht a shábháil. Bhí Dia meáite an gcine daonna a shábháil, cé gur chiallaigh sé Íosa a thabhairt isteach i lámha Sátan.

Bhí Satan, ar an láimh eile, socraíthe ar fear amháin a mharú, Íosa Críost, cé go bhféidir go bhféadfadh sé an daonnacht go léir, lena n-áireamh na daoine Giúdach, a thabhairt ar ais chuig Dia. Bhí a fhios ag Sátan gurb é an príomhchuspóir de deonú Dé ceithre míle blian d'athchóiriú, ná an Meisias a sheoladh. Shíl sé go bhféadfadh sé, trí an Meisias a mharú, deonú Dé ar fad a scrois. Sa deireadh, thug Dia Íosa do Sátan mar an choinníoll slánaíochta na cine daonna uilig a shlánú, lena n-áireamh na daoine Giúdach a d'iompaigh in aghaidh Íosa agus thit isteach i réim Sátan.

D'fheidhmigh Sátan a chumhacht uasta chun Íosa a céasadh, mar sin ag éirí leis sa sprioc a bhí á lorg aige ar fud chúrsa ceithre mhíle bliain na staire. Ar an láimh eile, trí Íosa a sheachadadh go Sátan, bunaigh Dia mar chúiteamh an gcoinníoll chun daonnacht peacúil a shábháil. Conas a rinne Dia é seo? Ós rud é go raibh a chumhacht uasta úsáidithe ag Sátan cheana féin i marú Íosa, de réir an phrionsabal na h-athchóiriú trí shlánaíocht, bhí Dia i dteideal A chumhacht uasta a fheidhmiú. Cé go n-úsáideann Sátan a chumhacht chun marú, úsáideann Dia A chumhacht chun na marbh a thabhairt chun beatha. Mar chúiteamh ar fheidhmiú Sátan a chumhachta uasta i marú Íosa, d'fheidhmigh Dia a chumhacht uasta agus d'aiséirí Sé Íosa. Mar sin d'oscail Dia an bealach do an daonnacht go léir a bheith beangaithe leis an Íosa aiséirithe agus dá réir sin bheith in ann slánú agus athbheochan a fháil.

Tá sé soiléir ón taifead bíobalta nach raibh an Íosa aiséirithe mar a bhí sé nuair a bhí sé ina gcónaí lena dheisceabail roimh a chéasadh. Ní raibh an Íosa aiséirithe a thuilleadh fear le feiceáil trí shúile fisiceacha, toisc gur tharchéimigh sé am agus spás. Thaispeáin sé lena dheisceabail taobh istigh de sheomra le doirse dúnta. Tionlacan sé dhá dheisceabail ag taisteal chuig Emmaus ar feadh achar fada. Ach níor aithnigh siad é go dtí i bhfad níos déanaí, nuair a chuir sé é féin ar aithne, agus ag an bpointe sin, d'imigh sé as radharc. Trí dul tríd an daichead lá a aiséirí agus mar sin Sátan a scaradh, leag Íosa anuas bunús an chreidimh don cúrsa spioradálta. Dá bhrí sin d'oscail sé an bealach chun peaca na daonnachta a fhuascailt.

3.3.1.2 An Bunús Spioradálta de Substaint

Trína chuid teaspáintí aiséirí, chomhlíon Íosa an dispeansáid de daichead le haghaidh scaradh ó Sátan agus é ag seasamh i n-áit Eoin Baiste i spiorad. Mar sin leag sé bunús an chreidimh don chúrsa spioradálta i n-áit an Tuismitheor Fhíor Spioradálta. Ag an am céanna, ón seasamh de linbh, d'urraigh sé an seasamh d'Áibíl chun an coinníoll slánaíochta a chomhlíonadh don nádúr tite a bhaint. Bhí an bunús spioradálta seo de chreidimh a leag Íosa síos don tríú cúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú inchomparáide le bunús an chreideamh a leag Maois anuas don tríú cúrsa náisiúnta trí daichead bliain san fhásach.

D'oibrigh Dia an dispeansáid don tús i lá Mhaois trí é a dhéan an bunús don Taibearnacail a bhunaigh. Mar sin féin, ba é an Íosa aiséirithe é féin an comhlíonadh spioradálta dena leaca cloiche, Áirc an Chonartha agus an Taibearnacail. Chruinnigh sé a chuid deisceabail scaipthe ó gach cearn den Ghailíl agus d'oibrigh sé an dispeansáid don tús trína gcumhacht a thabhairt dóibh comharthaí agus míorúiltí a dhéanamh. Sheas an Íosa aiséirithe go spioradálta i seasamh Eoin Baiste agus seasamh Áibíl.

Sheas na chreidhmhgh dílis i seasamh Cáin. Trí chreidiúint a dhéanamh i nÍosa agus é a leanniúnt go dílis, chomhlíon siad an coinníoll slánaíochta don nádúr tite a bhaint agus bunús spioradálta na substainte a h-athchóiriú.

3.3.1.3 An Bhunús Spioradálta don Meisias

Tar éis céasadh Íosa, bhí a aon dheisceabail déag eile fágtha éadóchasach agus scaipthe. Tar éis a aiséirí, áfach, chruinnigh Íosa iad in áit amháin agus chuireadh tús le céim nua den deonú: athchóiriú Cánan spioradálta. Roghnaigh na deisceabail Maitias a chur in ionad Iúdás Ísceiriót agus an folúntas i measc an dá cheann déag a líonadh. Trí chreidiúint in nÍosa agus é a leanúint ar costas a saol, leag siad an bunús spioradálta na substainte agus an bunús spioradálta don Meisias. Ar an bhunús seo, d'aiséirigh Íosa as seasamh iompróir mhisin spioradálta do Eoin Baiste go seasamh an Meisias spioradálta agus seoil sé an Spiorad Naomh. Leis sin, tháinig Íosa agus an Spiorad Naomh chun bheith na Tuismitheoirí Fíor Spioradálta agus thosaigh siad leis an obair de athbreith a thabhairt. Ó shin ó fána an Spioraid Naoimh ag an Cincís, d'oibrigh Íosa mar an t-Athair Fíor spioradálta agus an Spiorad Naomh mar an Máthair Fíor

spioradálta mar aon chun athbhreith spioradálta a dhearbhu trí chreidmhigh a bheanganú go spioradálta leo féin. Is é seo an obair a bhaineann le slánú spioradálta, a chruthaigh réim aiséirí dosháraithe ag Sátan.

Cé gur féidir linn de réir creideamh a aontú le Íosa i spiorad, tá ár gcoirp fós faoi dhliteanas ag ionsaí Sátan, mar a bhí sé le Íosa féin. I bhfocail eile, fanann ár slánú fisiciúil fós neamhcomhlíonta. Mar sin féin, má chreidimid san Íosa aiséirithe, tabharfaidh sé treoir dúinn dul isteach go spioradálta ina riocht aiséirí, atá doghonta do ionradh satáinneach. Ansin tá muid scaoilte ó na coinníollacha a thugann deis do Sátan milleán a chur orainn, agus táimid shábháilte go spioradálta.

3.3.1.4 An Athchóiriú de Cánan Spioradálta

Trí chreidiúint i agus freastal ar an Íosa aiséirithe, a sheasann ar an bhunús spioradálta don Meisias, is féidir le Críostaithe athchóiriú na Cánan spioradálta a bhaint amach agus dul isteach ina réimse de ghrásta. Ar an láimh eile, seasann na corp fisiceacha Críostaithe san áit chéanna le corp Íosa, a raibh ionsaithe ag Sátan tríd an céasadh. Tá na Críostaithe fós le smál an bhun pheaca agus gáth comh mór dóibh bheith glanta ó thionchar satáiní mar a bhí ag daoine a raibh cónaí orthu roimh teacht Íosa. Dá réir sin, ní mór do Chríostaithe fós an cúrsa a shiúl le haghaidh scaradh ó Sátan le n-ullmhú do Dara Teacht Chríost.

Is é an Íosa aiséirithe comhlíonadh spioradálta an Teampaill. Bhain sé amach go domhainda an t-idéalach den Taibearnacail a sheas Maois leis sa chúrsa náisiúnta chun Cánan a athbhunú. Comhlíonadh an áit is naofa agus an áit naofa, a léiríonn spiorad agus colainn Íosa, mar réaltachtaí spioradálta trí Íosa agus an Spiorad Naomh. Bhaineadh amach idéalach an cathaoir thrócaire trí oibreacha an tslánaithe a thug Íosa agus an Spiorad Naomh, rud a chuir Dia ar A chumas le bheith taobh istigh ina gcuid oibre agus A chuid Briathar a thabhairt. Ar an cathaoir thrócaire, áit a forógraíodh Briathar Dé, roinneadh na cherubáin a chuir bac ar ár gcosán ón am Titim, ag oscailt ár mbealach chun dul isteach in Áirc an Chonartha agus a fháil ar Íosa, Crann na Beatha.

Is féidir linn an manna a sholáthraíonn Dia a glacadh ansin agus fianaise a fháil ar iontas chumhacht Dé a a bhí mar cúis uair amháin le sceitheadh maide Áron.

Mar atá fhoghlaimte againn trí chúrsa Maois a staidéir, ní raibh na moilleanna i deonú Dé réamhordaithe, ach bhíodar mar chúis de díchreid na daoine. Ar an geaoi chéanna, ní raibh céasadh Íosa agus an gá le haghaidh a fillleadh ar ais réamhordaithe ag Dia.

3.3.2 An Cúrsa le Cánan Substantiúil a h-Athchóiriú faoi Cheannaireacht Chríost ag an Dara Admhaint

Mhínigh muid cheana féin cén fáth gur thosaigh an tríú cúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú mar chúrsa spioradálta, ní mar chúrsa substantiúil cosúil leis an tríú cúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú. Thosaigh an deonú spioradálta seo nuair a d'fhéadfadh Íosa, ar an bunús spioradálta don Meisias, seasamh mar an Meisias spioradálta agus chreid agus umhlaigh a leantóirí é. Tá an deonú seo tar éis dul thar chúrsa fada staire dhá mhíle bliain, ag leathnú chun ceannas spioradálta domhainda a thógáil.

Cé go bhféadfadh Maois dul isteach i gCánan ach amháin i spiorad, shiúil Íosua an gcúrsa náisiúnta mar chúrsa substaintiúil agus cloígh sé i ndáiríre an talamh geallta. Mar an gcéanna, fhaid's a raibh Íosa ag athbhunú Cánan mar réimse spioradálta domhainda, tá Críost ag an Dara Aidhbhint an tríú cúrsa domhain seo a chomhlánú mar chúrsa substaintiúil agus an Ríocht na bhFlaitheas ar domhan íarbhir a thógáil. Caithfidh Críost ag an Dara Aidhbhint a réadú, ar an talamh, idéalach Dé a d'fhágach neamhcomhlíonta ag an Chéad Teacht. Ar an gcúis seo, ní mór dó bheith rugadh ar domhan sa colainn.

Ós rud é go gcaithfidh Críost ag an Dara Aidhbhint a h-athchóiriú trí slánaíocht, cúrsa an deonú na h-athchóirithe a d'fhágach gan críochnú ag teacht Íosa, b'fhéidir go mbeidh ar cúrsa den chineál céanna a leanúint. Bhuail Íosa le díchreideamh i measc na ndaoine Giúdach agus bhí ar cúrsa searbh fulaingt a shiúl. Mar an gcéanna, má dhiúltaíonn Críostaithe, an Dara Iosrael, Críost ag an Dara Aidhbhint, beidh ar dul i ngleic leis na cora crua cosúil a d'fhulaing Íosa leis. Beidh ar cúrsa pianmhar Íosa a ath-dhéanamh agus é a h-athchóiriú trí slánaíocht, ach an am seo i rith a shaol domhainda. Ar an gcúis seo, dúirt Íosa, “Ar dtús, áfach, ní foláir dó mórán a fhulaingt agus an diúltú a fháil ón nglúin seo.”(Lúc 17:25)

Ag an gCéad Teacht, bhí ar Íosa sa deireadh an Chéad Iosrael a thréig, a glaotar ar a shon, agus na Críostaithe a thoghadh mar an Dara Iosrael chun tús a chur leis an deonú spioradálta nua. Ar an gcaoi chéanna, ag Dara teacht Chríost, má dhiúltaíonn na Críostaithe é i díchreid, beidh ar iad a thréigean, Tríú Iosrael a ardú suas, agus oibriú leo chun an deonú a thabhairt chun a chomhlíonadh ar an talamh. Más rud é nach gcomhlíonann réamtheachtaí an Tiarna, atá faoi chúram misin mar cinn Eoin Baiste, a gcuid freagrachtaí, ansin beidh ar é féin a ísliú chun ról Eoin Baiste a ghlacadh agus bunús an chreidimh a bhunú don chúrsa substaintiúil sa tríú cúrsa domhainda le Cánan a h-athchóiriú. I gcás den sórt sin, siúlfaidh sé cosán fulaingt.

Aineoinn comh dian is atá an cosán a d'fhéadfadh sé siúl, áfach, ní gheobhaidh Críost ag an Dara Admhint bás gan an deonú na h-athchóiriú a chomhlíonadh. Tá sé seo mar gheall go mbeidh deonú Dé lena Tuismitheoirí Fíor an cine daonna a ardú suas agus cuspóir a chruthú a comhlíonadh trítha rathúil ar an tríú iarracht.

Thosaigh an deonú seo le Ádhamh, faidréisigh amach é trí Íosa, agus beidh sé ina thoradh gan theip ag an Dara Aidhbhint. Thairis sin, mar a phléifear anseo thíos, ó am Íosa tá timpeallacht shóisialta agus dhlíthiúil daonlathach ullmhaithe ag deonú spioradálta na h-athchóiriú Dé a chosnóidh Críost ag an Dara Aidhbhint. Maraíodh Íosa tar éis dona Giúdaigh é a brandáil mar eiriceach agus mar reibiliúnach ag an Impireacht Rómhánach. I gcodarsnacht leis sin, fiú má tá Críost ag an Dara Aidhbhint a ghéarleanúint mar eiriceach, sa tsochaí dhaonlathach a thiocfaidh sé, ní bheidh cúis go leor leis na cúiseamh sin é a daoradh go bás.

Dá bhrí sin, is cuma cé chomh searbh an dhualgas atá ar, beidh Críost ag an Dara Aidhbhint in ann bunús an chreidimh a leagan ar an talamh. Ag seasamh air, baileofaidh sé deisceabail le chreideamh dothreascartha. Treoraidh sé na leanúna seo chun an coinníoll slánaíochta a chomhlíonadh don nádúr tite a thógaint amach agus bunús na substainte a bhunú. Bunófar an bunús don Meisias don chúrsa substaintiúil sa tríú cúrsa domhainda gan teip.

Nuair a bhí Maois an figiúr lárnach sa tríú cúrsa náisiúnta le Canaan a athbhunú, d'oibrigh Dia an dispeansáid chun tús bunaithe ar an charraig. Nuair a bhí Iosua an figiúr lárnach, rinne Dia an dispeansáid chun tús bunaithe ar an uisce ón gearraig, atá níos inmheánach ná an charraig. Ar an gcaoi chéanna, nuair a tháinig Íosa, rinne Dia an dispeansáid chun tús le míorúiltí agus comharthaí, ach ag Dara Admhaint Chríost déanfaidh Dia an dispeansáid chun tús bunaithe ar an Bhriathair, atá níos inmheánach ná míorúiltí agus comharthaí. Mar a mhíníodh níos luaithe, cé gur cruthaíodh an cine daonna tríd an Bhriathair, mar gheall ar an Titim níorbh fhéidir leo a chuspóir a chomhlíonadh. Le cuspóir an Bhriathair a bhaint amach, tá Dia ag obair A Deonú na h-Athchóiriú a chur ar bun trí choinníollacha seachtracha umhláíochta don

Bhriathair. Mar fhocal scoir, ag teacht chríoch stair an deonú, seolfaidh Dia arís an Críost, an ionchoilliú den Bhriathair, agus comhlíonfaidh sé deonú na slánaithe bunaithe ar an Bhriathair.

Léirítear an míniú is doimhne ar chuspóir Dé a chruthú i dtéarmaí caidrimh croí. Mar ár dTuismitheoir inmheánach dofheicthe, chruthaigh Dia an cine daonna mar A leanaí substaintiúla. Cruthaíodh Ádhamh agus Éabha in íomhá Dé, mar na comhpháirtithe obiachta substaintiúla le Dia i bpatrún A dé thréithe. Mar chéad chomhpháirtí obiachta substaintiúla Dé, bhí siad i gceist leo bheith mar Thuismitheoirí na ndaoine. Bhí sé i gceist leo bheith mar fhear céile agus bean chéile, go n'iompróidh agus ardóidh siad leanaí, agus bheith ina dteaghlach fite fúite le croí na dtuismitheoirí, croí an fear chéile agus bean chéile, croí na deartháireacha agus na deirfiúracha, agus croí na bpáistí. Léirófaidh a dteaghlach grá fíor na dtuismitheoirí, grá fíor an fear agus bean chéile agus grá fíor na leanaí. Bheadh seo le bheith an bunús ceithre seasamh a bhaineann amach an cuspóir trí obiachta. Ar an mbealach seo, bhí sé beartaithe ag Dia an Ríocht na bhFlaitheas a thógáil ar an talamh trína chuid leanaí féin, a rugadh as A ginealach neamhaí.

Ba é an príamh tábhacht a bhain leis an Titim ná gur foirmeáil na chéad sinsear daonna cheangal neasc fola leis an Árdaingeal; dá bhrí sin, tá an cine daonna ar fad faoi cheangal le ginealach Sátan. Rugadh gach duine mar leanbh an Diabhal. Thit na chéad sinsear daonna go dtí an áit nach raibh aon cheangal acu a thuille le ginealach Dé. Dá réir sin, is é cuspóir deiridh deonú Dé na h-athchóiriú ná daoine tite, nach bhfuil aon nasc acu le ginealach Dé, a athrú go leanaí a rugadh as ginealach dhíreach Dé. Lig dúinn breathnú níos faide ar an mBíobla i gcomhair fhianaise don gcuspóir i bhfolach seo taobh thiar de deonú Dé.

Bhí teaghlach Ádhamh, a ball a Thit agus a rinne an chéad dúnmharú, gann ar aon chaidreamh le Dia. Ag am Naoi, níorbh fhéidir caidreamh díreach le Dia a h-athchóiriú mar gheall ar botún a dara mac, Ham. Mar sin féin, toisc gur léirigh Naoi díograis mhór, d'fhéadfadh a theaghlach seasamh i gcaidreamh indéreach le Dia, mar sheirbhíseach seirbhísigh. Ba é seo nádúr an chaidreamh daonna le Dia a bhí inbhainte amach roimh aois na Sean-Tiomna.

Bhunaigh Ábhran, athair an chreidimh, lena theaghlach, an bunús teaghlaigh don Meisias. Ardaíodh iadson agus a shliocht, daoine roghnaithe Dé, go seasamh sheirbhísigh Dé. Ba é seo nádúr an chaidreamh daonna le Dia a bhí inbhainte amach i n-Aois na Sean-Tiomna.

I laethanta Íosa, bhí na deisceabail, a sheas ar bhunús an chreideamh a bhí leagtha ag Íosa ó sheasamh Eoin Baiste, ardaithe ó seasamh sheirbhísigh go seasamh páistí uchtaithe. Chun ardú níos faide ón stát seo agus a bheith ina leanaí de ginealach dhíreach Dé, ba chóir dóibh ar dtús bunús na substainte agus an bunús don Meisias a bhunú trí Íosa a fhónamh agus a bheith umhal dó go hiomlán. Má sheas Íosa mar an Meisias ar an bhunús sin, d'fhéadfaí siad a bheith beangaithe leis go spioradálta agus go fisiciúil agus aontas iomlán a dhéanamh leis.

Is é Íosa an t-aon Mhac Dé, gan peaca agus rugadh as A ginealach dhíreach. Is é an fíor-chrann olóige a tháinig chun na daoine tite go léir, na crainn olóige fiáin a beangainiú leis féin. Trí bheith in ann iad a n-aontú le chéile leis féin, bhí sé in ann iad a ghlanadh den bhun pheaca agus iad a athbhunú mar leanaí a rugadh ó ginealach Dé. Is é seo an obair athbhreith, a bhí le stiúradh ag Íosa agus a Brídeach.

Ar an drochuair, chaill fiú deisceabail Íosa féin creideamh, agus fuair Íosa bás ar an gcros gan árdú ó sheasamh Eoin Baiste nó chuir tús leis dualgaisí ceart an Meisias. Tar éis a aiséirí, thosaigh Íosa a chúrsa spioradálta. Leag sé an bunús spioradálta an chreidimh tríd an daichead lá ó a aiséirí go dtí a deascabháil-tréimhse le haghaidh scaradh ó Sátan – fhaid is a sheas sé i n-áit Eoin Baiste spioradálta. D'aithrí a dheisceabail agus d'fhill siad chun freastal air le creideamh; Dá bhrí sin, bunaigh Íosa agus a dheisceabail an bunús spioradálta na substainte agus an bunús spioradálta don Meisias. Ar an bhunús seo, seasann Íosa

mar an Meisias spioradálta agus tá sé ag beangainiú a chuid leanúna dílis leis féin - fiú amháin go spioradálta. Mar thoradh air sin, tá Críostaithe dílis ardaithe chun bheith ina leanaí spioradálta Dé. Ba é seo nádúr an chaidreamh daonna le Dia is féidir a bhaint amach ó am Íosa go dtí an lá atá inniu ann.

Sa deonú spioradálta na h-athchóiriú seo, tá an domhan spiorad athbhunaithe ar dtús, díreach mar san ord cruthú rinne Dia an domhan spioradálta ar dtús. Ardaíodh an cine daonna chun seasamh mar chomhpháirtí obiachta Dé, ach amháin go spioradálta. Mar sin féin, aineoinn cé comh díograiseach is féidir Críostaí a bheith, ós rud é nach bhfuil an bhunpeaca a scaoiltear tríd an colainn bainte as fós, níl sé difriúil ó dhuine dílis d'aois na Sean-Tiomna sa chiall go bhfuil an dá cheann fós faoi cheangal ginealach Sántan. Tá Críostaithe, ar a fheabhas, leanaí uchtaithe Dé, toisc nach dtagann siad as A ginealach. Míníonn sé seo cén fáth a raibh Naomh Pól ag caoineadh, “Agus ní hé an dúlra amháin atá amhlaidh ach sinne féin chomh maith; cé go bhfuil céadtorthaí an Spioraid againn cheana féin, táimidne ag cneadach freisin inár gcroí istigh agus sinn ag feitheamh le go ndéanfar clann dinn, agus go mbeidh ár gcorp fuascailte.”(Rómh 8:23).

Fillfidh Críost ar ais agus athchóirí sé an cine daonna ar fad le bheith mar leanaí fíor Dé. Tiocfaidh sé ar ais sa colainn agus beidh sé rugadh ar an talamh, mar a bhí sé ag a Chéad Theacht. Athchóirí sé trí slánaíocht chúrsa a Chéad Teacht trí é a shiúl arís. Mar a mhínítear thuas, déanfaidh an Chríost a fhíllfidh an dispeansáid chun tús bunaithe ar an Bhriathar agus ansin chuirfidh sé i gcric an bunús don Meisias araon go spioradálta agus go fisiceach. Ar an mbunús sin, beangainiú sé an cine daonna go léir leis féin, ag glanadh an bhunpeaca uatha agus á athbhunú iad mar pháistí Dé, a rugadh as A ginealach.

Ag an gCéad Teacht, leag Íosa bunús teaghlaigh trí dhá dheisceabail déag a roghnú agus trí cheann de na dó dhéag a cheapadh mar a príomh dheisceabail. Sa mhéid seo, bhí sé i gceist aige seasamh locaib a h-athchóiriú trí shlánaíocht, a bhí mar fhigiúr lárnach don bhunús teaghlaigh don Meisias. Trí seachtó leanúna a ardú, leathnaigh Íosa raon feidhme a bhunús go leibhéal an clan. Ar an gcaoi chéanna, tosóidh Críost ag an Dara Aidhbhint trí bhunús teaghlaigh an Meisias a leagan, go spioradálta agus go fisiceach. Ansin leathnóidh sé an raon feidhme chuig an gclan, an tsochaí, an náisiún, an domhan agus an gcosmas. Nuair atá an bunús seo slán, beidh sé sa deireadh in ann an Ríocht Neamh a thógáil.

Ba é cuspóir Dé i ndaoine an Chéad Iosrael a ardú suas ná an bunús a ullmhú le haghaidh Íosa, go bhféadfadh sé an sprioc a bhaint amach chun Ríocht na bhFlaitheas a thógáil nuair a tháinig sé. Nuair a d'iompaigh siad ina choinne, toghadh Dia na Críostaithe le bheith ina Dara Iosrael. Ar an gcaoi chéanna, ba é cuspóir Dé chun an Chríostaíocht a ardú ná bunús a ullmhú do Chríost ag an Dara Admhaint chun an sprioc a bhaint amach le Ríocht na bhFlaitheas a thógáil. Más rud é go gcasadh an saol Críostaí ina gcoinne freisin ina dhiaidh sin, ní fhágfar aon rogha eile do Dhia seachas iad a thréigean agus Tríú Iosrael a thoghadh. Dá bhrí sin, cé go bhféadfadh Críostaithe sna laethanta deireanacha beannachtaí móra a bhaint as, i ndáiríre, cosúil leis na daoine Giúdach lá Íosa, tá a staid thar a bheith mhíshocair. Tá siad faoi dhliteanas bheith in ann titim isteach i náire agus mí-ádh.

3.4 Ceachtanna áirithe ó Chúrsa Íosa

Ar dtús, tugann cúrsa Íosa teagasc dúinn maidir le réamhchinníúint Toil Dé. Réamhchinníonn Dia go hiomlán go gcomhlíonfaidh a Thoil agus ansin oibríonn Sé gan stad go dtí go gcomhlíontar é. Nuair a theip ar Eoin Bhaiste ina misean, rinne Íosa iarracht Toil Dé a bhaint amach ar chostas ar bith, fiú amháin ar an mhéid gur ghlac sé freagracht Eoin air féin. Nuair a chuir díchreid ar chuid na daoine Giúdach frustrachais ar a chuid iarrachtaí chun Ríocht na bhFlaitheas a thógáil, d'fhan Íosa fós absalóideach ina diongbháilteacht agus gheall sé an Toil a chomhlíonadh nuair a thiocfaidh sé ar ais.

Ar aghaidh, léiríonn cúrsa Íosa go bhfuil réamhchinníúint Dé maidir leis an tslí ina bhfuil A chuid Toil le chur i gcrích trí phearsa aonair nó náisiún coinníollach, ní absalóideach. Is é sin le rá, cé go bhféadfadh Dia duine aonair nó náisiún áirithe a roghnú chun cuspóir a bhaint amach i deonú na h-athchóirithe, má mhainníonn sé a fhreagracht a chomhlánú, roghnófaidh Dia go cinnte duine nó náisiún eile chun leanúint ar aghaidh lena chuid oibre. Roghnaigh Íosa Eoin Baiste le bheith ina phríomhdheiscibil, ach nuair a theip ar a fhreagracht a chomhlánú, roghnaigh Íosa Peadar chun é a chur ina ionad. Roghnaigh Íosa Iúdás Ísceiriót le bheith mar cheann dá a dhá dheisceabail déag, ach nuair a theip ar Iúdás, roghnaíodh Maitias chun a áit a ghlacadh. Mar an gcéanna, roghnaigh Dia na daoine Giúdach chun an phríomhfhreagracht a bhaint amach ina chuid deonú na h-athchóirithe, ach nuair a theip orthu, scaipeadh a misean chuig na Gintlí. Léiríonn na cásanna seo go nuair a roghnaíonn Dia duine nó náisiún chun a chuid Toil a chur i gcrích, ní réamhchinníonn sé riamh i dtéarmaí iomlána cibé an gcuirfidh an duine nó an náisiún sin an Toil i gcrích.

Léiríonn cúrsa Íosa freisin nach gcuireann Dia isteach ar iarrachtaí duine a cuid freagrachta a chomhlíonadh, ach déileálann sé leis de réir thorthaí a chuid gníomhartha. Caithfear go raibh fhios ag Dia go raibh Eoin Baiste agus Iúdás Ísceiriót ag cailleadh a greideamh. Go deimhin bhí sé de chumhacht aige stop a chur orthu ó pheacaigh. Ach níor chuir Dia isteach ar a greideamh in aon chuir, ach dhéileáil Sé leo bunaithe ar thorthaí a ngníomhartha amháin.

Mar fhocal scoir, léiríonn cúrsa Íosa gur an mo é an misean atá ag an duine, an mó an tástáil a bheidh air. Tháinig Íosa mar an dara Ádhamh. D'fhonn a mhisean a chomhlánú, bhí ar le h-athchóiriú trí slánaíocht an áit a raibh ag Ádhamh roimh an Titim. Ós rud é gur éirigh Ádhamh díchreideach agus thréig sé Dia, bhí ar Íosa botún Ádhamh a h-athchóiriú nuair a dhiúltaigh Dia air, an t-am ar fad is a léirigh sé creideamh gan athrú. Dá bhrí sin, bhí Íosa cathaithe ag Sátan sa bhfásach agus tréigthe ag Dia ar an crois.

Caibidil 3

Na Tréimhsí i Stair Deonach agus an gCinneadh ar a Fhaid

Alt 1

Tréimhsí Deonach Comhthreomhar

Trí chúrsa stair na cine daonna a scrúdú, is minic a aimsimid cásanna ina n-athdántar na cúinsí éagsúla de tréimhse sa stair arís agus arís eile i bhfoirm den chineál céanna le linn aois níos déanaí. Tá cuid dena staraithe tógtha leis an feiniméin seo agus léiríonn siad go bhfuil an stair ag dul chun cinn i ngluaiseacht bíseach. Ach ní thuigeann siad an chúis bhunúsach. Nuair a athdhéanann tréimhse staire imeachtaí tréimhse roimhe sin, cé go bhfuil difríochtaí i raon feidhme agus céim, tugtar tréimhsí deonach comhthreomhar ar an dá thréimhse.

Mar a mhínítear thíos, is é an chúis atá leis an téarmaíocht seo a úsáid ná toisc go bhfuil an phríomhchúis taobh thiar de na comhthreomhar seo ag luí i deonú Dé na n-athchóirithe.

Cén chaoi a dtagann thréimhsí deonú comhthreomhar chun tarlúint? Tá cúrsaí na staire cruthaithe ag imeachtaí éagsúla i deonú na h-athchóirithe, a thiomáineann stair i dtreo sprioc seasta. Nuair a theipeann ar fhigiúr lárnach sa deonú ina fhreagracht an bunús don Meisias a h-athchóiriú, déantar deireadh leis an tréimhse deonú atá dírithe ar an duine sin. Mar sin féin, ós rud é go bhfuil comhlíonadh iomlán A chuid Toil sa deireadh réamhordaithe ag Dia, roghnaíonn sé duine eile chun leannacht ar aghaidh leis an misean a sheoladh agus osclaíonn tréimhse stairiúil eile sa deonú chun bunús an Meisias a h-athchóiriú trí shlánaíocht. Ós rud é go h-athchóiríonn an tréimhse nua seo ar ais trí slánaíocht an tréimhse roimhe sin, déanfar athdhéanamh arís ar chúrsa le himeachtaí den chineál céanna. Seo é mar a thagann na tréimhsí le bheith comhthreomhar dá chéile.

Mar sin féin, níl an fhoirm agus an t-ábhar céanna beacht ag tréimhsí comhthreomhara, toisc go gcaithfidh an figiúr lárnach i dtréimhse áirithe a h-athchóiriú ina am féin (go cothrománach) na coinníollacha slánaíochta neamhchomhlíonta óna dtréimhsí roimhe sin (go hingearach). An mó a bhíonn an deonú na h-athchóiriú á fadú agus go carnadh coinníollacha slánaíochta, an mó trom a bheidh na coinníollacha slánaíochta a gcaithfidh an figiúr lárnach nua a chomhlíonadh.

Dá bharr sin, beidh an tréimhse comhthreomhar nua difriúil ón tréimhse comhthreomhara roimhe sin in ábhar agus scála.

Is féidir na trí chéim den tréimhse fhás a aicmiú de réir céimeanna éagsúla léirithe: is é an chéim fhoirmiú léiriú sa siombail, an chéim fáis san íomhá, agus an chéim chríochnaithe i substaint. Mar an gcéanna, i bhforbairt na staire, tá imeachtaí chosúla maidir leis an bpatrún seo athdhéanta ag na tréimhsí comhthreomhara insan deonú na h-athchóirithe. Dá bhrí sin, is féidir stair iomlán an deonú na h-athchóirithe a roinnt de réir fhoirm na gcomhthreomhar: is é Aois an Deonú chun an Bhunús um Athchóiriú a leagan amach ná aoise na comhthreomhar siombalach, is é Aois an

Deonú na h-Athchóirithe ná an aois de comhthreomhar íomhá, agus Aois Leathnú an Deonú na h-Athchóirithe, an aois de comhthreomhar substaintiúil.

Ina dhiaidh sin, lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar na príomhfachtóirí a chinneann foirmiú tréimhsí comhthreomhar deonach. Tárlionn tréimhsí deonacha comhthreomhar mar gheall ar dispeansáidí a atharlaíonn arís agus arís eile chun an bunús don Meisias a h-athchóiriú. Dá réir sin, na fachtóirí a chinneann foirmiú tréimhsí comhthreomhar deonacha ná: an chéad cheann, na trí choinníollacha is gá ar son bunús an chreidimh (an figiúr lárnach, an obiacht don gcoinníoll agus an tréimhse uimhriúil slánaíochta) agus an dara ceann, an coinníoll slánaíochta don nádúr tite a bhaint as, is gá chun bunús na substainte a h-athchóiriú.

Bunaithe ar na fachtóirí seo, tá dhá thréith de thréimhsí comhthreomhar deonach a seasann amach. Sa gcéad dul síos, déantar chinneadh ar faid na dtréimhsí comhthreomhar deonacha bunaithe ar líon seasta glúnta nó blianta den tréimhse slánaíochta is gá chun bunús an chreidimh a athbhunú. I deonú na h-athchóirithe, nuair a theipeann ar fhiigiúr lárnach a fhreagracht a chomhlánú agus is chúis leis seo an Toil a leathnú, athdhéanann Dia a chuid oibre trí fhiigiúirí lárnacha eile go dtí go mbainfear amach an athchóiriú deiridh ar bhunús cailte an chreidimh. I ngach dispeansáid, ní mór an tréimhse slánaíochta uimhriúil chun an bunús seo a athchóiriú a athdhéanamh i bhfoirm éigin. Ar an gcúis seo, tá chosúlacht fad ag na tréimhsí comhthreomhara sa stair, gach ceann acu a léiríonn an líon seasta blianta nó glúnta céanna. Is é cuspóir na caibidle seo an t-ábhar seo a phlé go mion.

Ar an dara dul síos, tá na comhthreomhar sa stair múnlaithé ag na trí fhachtóir deonacha eile: an figiúr lárnach agus an obiacht atá ann don coinníoll a thairgtear chun bunús an chreidimh a bhunú, agus an coinníoll slánaíochta chun an nádúr tite a bhaint as don bunús na substainte. Is é an cuspóir atá ag deonú na h-athchóirithe sa deireadh ná an bunús don Meisias a h-athchóiriú. Dá réir sin, nuair a bhíonn an deonú fadaithé, déantar fadaíocht freisin ar na dispeansáidí éagsúla a bhaineann leis an bhunús seo a athdhéanamh. Ós rud é nach féidir an bunús don Meisias a bhunú ach trí bhunús an chreidimh a bhunú ar dtús tríd an tairiscint shíombalach agus ansin bunús na substainte a leagan síos tríd an tairiscint shubstaintiúil, tá stair deonach ag athdhéanamh dispeansáidí ionas go n-athchóirfidh na tairiscintí seo. Múnlaigh na dispeansáidí sin na comhthreomhar idir tréimhsí deonach. Déanfaimid cur síos níos leathne ar an ábhar seo sa chéad chaibidil eile.

Alt 2

An Líon Glúnta nó Blianta i Tréimhsí Aois an Deonú chun an bunús na h-Athchóiriú a leagan

2.1 An Fáth agus an Treo a Fadítear an Tréimhse Athchóirithe

Fadaíocht deonú Dé do dhaonnacht an bunús a leagan don Meisias, an Meisias a fháil, agus an sprioc deiridh na h-athchóirithe a bhaint amach ó lá Ádhaimh trí laethanta Naoi, Ábhram, Maois agus ar deireadh go lá Íosa. Nuair a maraíodh Íosa gan a chuspóir deiridh a bhaint amach de

bharr an díchreideamh a bhí ag daoine, bhí an deonú na h-athchóiriú fadaíthe arís go dtí am an Dara Teacht.

Cén fáth ar fadaíogh an deonú na h-athchóirithe? Ní féidir freagra a thabhairt ar an gceist seo ach le tuiscint ar an phrionsabal na réamhchinníúint. De réir an phrionsabail seo, ós rud é go réamhchinníonn Dia go hiomlán A Toil, baineadh Sé é amach go cinnte lá amháin. Mar sin féin, tá cibé ma chomhlíontar Toil Dé trí aon duine ar leith coinníollach ar comhlíonadh a chuid freagrachta, atá i dteannta le cuid freagrachta Dé. Dá réir sin, nuair nach gcomhlíontar an Toil toisc gur theipeann ar an duine freagrach, roghnóidh Dia duine eile i ré difriúil chun a áit a glacadh. Leanfaidh Dia Lena chuid oibre go dtí go gcomhlíontar é go h-iomlán, ag fadú an deonú sa phróiseas.

Ar aghaidh, lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar an gcaoi a bhfuil an deonú na h-athchóiriú á fadú. De réir Phrionsabal an Chruthú, is é Dia neach den uimhir trí. Déantar gach rud a cruthaíodh ina cosúileacht féin a léiriú trí phróiseas trí chéim maidir lena modh bheithsine, gluaiseacht agus fás. I n'fhonn le aon eintiteas cuspóir na cruthú a chomhlíonadh trí an bhunús ceithre seasamh a bhunú lena gluaiseacht sféarúil, caithfidh sé dul trí na trí chéim de ghníomhaíocht bunús-rannán-aontais agus dul i n-idirgníomhaíocht le trí chomhpháirtí obiachta chun an chuspóir na trí obiachta a bhaint amach. Is é an deonú chun cuspóir na chruthaithe a h-athchóiriú ná athchruthú bunaithe ar an Bhriathar. Dá bhrí sin, aon uair a fadítar an deonú na h-athchóiriú, féadfaidh sé a mhéadú comh fada suas le trí chéim. Ar bhonn Phrionsabal an Chruthú, ceadaítear suas le trí iarracht.

Mar shampla, nuair a theip ar Cáin agus Áibíl i teighlach Adhaimh an tairiscint shubstaintiúil a dhéanamh, athdhéanadh an dispeansáid arís i dteaghlaigh Noai agus Ábhram, agus chomhlíonfar é ar an tríú iarracht. Nuair a rinne Ábhram a botún sa thairiscint siombalach, bhí an dispeansáid fadithe trí Íosaic agus chomhlíonta ag Iocaib. Leathnaíodh na cúrsaí chun Cánan a h-athchóiriú faoi cheannaireacht Mhaois agus Íosa araon go trí chúrsa. Nuair a theip ar Rí Sól an Teampaill a thógáil, fadaíogh an dispeansáid seo trí dhá ríthe níos mó: Daithi agus Solamh. Tá an t-idéalach chruthaitheachta Dé, nach raibh bainte amach le Ádhamh, tar éis fanacht ar an dara agus an tríú deonú chun é a bhaint amach: trí Íosa, an dara Ádhamh, agus ansin trí Chríost ag an Dara Admhaint. Déanann seanfhocail coitianta, mar shampla an ráiteas Cóiréis ag rá “Mura ndéantar é a dhéanamh sa chéad iarracht, déanfar é a dhéanamh cinnte ag an tríú,” macasamhail an ghné seo den Phrionsabal a léiriú mar eagna laethúil.

2.2 Coinníollacha Slánaíochta Ingearach agus Athchóiriú Cothrománach trí Shlánaíocht

Le oidhriú agus chomhlánú na misin a réamhtheachtaí i stair deonach, ní mór d'fhiigiúr lárnach atá freagrach as deonú na h-athchóirithe na coinníollacha slánaíochta go léir a thriail a réamhtheachtaí a dhéanamh a chomhlíonadh, i mbeagán ama. Má theipeann an figiúr lárnach seo ina mhisean freisin, beidh na coinníollacha slánaíochta go léir a thriail sé a chomhlíonadh rithe síos go dtí an chéad duine eile a bhfuil an fhreagracht chéanna aige. Tugtar coinníollacha slánaíochta ingearacha ar na coinníollacha a bhailíonn le linn cúrsa na staire mar gheall ar theipeanna figiúirí lárnacha chun a bhfreagracht a chomhlánú. Tugtar athchóiriú cothrománach trí slánaíocht ar chúram an fhiigiúir lárnach chun na coinníollacha seo go léir a chomhlíonadh i mbeagán ama.

Mar shampla, bhí ar Ábhram na coinníollacha slánaíochta ingearacha a h-athchóiriú go cothrománach trí shlánaíocht a ndearna teaghlach Ádhamh agus teaghlach Naoi iarracht a chomhlíonadh roimhe sin. Trí na trí íobairtí á thairiscint ag an am céanna ar an altóir céanna, bhí Ábhram le h-athchóiriú go cothrománach trí shlánaíocht na coinníollacha slánaíochta ingearacha a bhí carntha i rith na thrí dispeansáidí den deonú fadaíthe. Léirigh na trí thairiscintí na coinníollacha go léir nach bhféadfadh Ádhamh agus Naoi a chomhlíonadh, chomh maith leo siúd a raibh ar Ábhram a chomhlíonadh mar an figiúr lárnach nua.

Bhí ar Iocaib, ina chúrsa, coinníoll a chomhlíonadh in am gearr lena h-athchóiriú go cothrománach trí shlánaíocht na coinníollacha slánaíochta ingearacha a bhí carntha trí na dhá ghlúin déag ó Naoi. Chun na críche sin, tugadh dhá mhac déag dó as a h-oidhrigh an dá threibh déag d'Iosrael.

Bhain Íosa leas as an modh seo chun athchóiriú go cothrománach trí shlánaíocht na coinníollacha slánaíochta ingearacha carntha go léir a bhí fágtha neamhchomhlíonta ag na sinsear, na fáithe agus na ríthe a bhí i gceannas ar an deonú i rith na ceithre mhíle bliain de stair bhíobalta go dtí a chuid ama. Mar shampla, roghnaigh Íosa dhá deisceabal déag agus seachtó leanúna i n'fhonn na coinníollacha slánaíochta ingearacha a bhí carntha ó chúrsa Iocaib a h-athchóiriú in am gearr, ina raibh Dia ag obair leis dá mhac déag Iocaib agus seachtó daoine muinteartha, agus ó chúrsa Maois, inár d'oibrigh Dia lena dhá threibh déag d'Iosrael agus seachtó seanóirí. Thairis sin, troisc Íosa ar feadh daichead lá i n'fhonn na coinníollacha slánaíochta ingearacha go léir i bhfoirm daichead le haghaidh scaradh ó Sátan a h-athchóiriú go cothrománach, a bhí riachtanach chun bunús an chreidimh a bhunú. Sa chiall seo, is féidir linn a thuiscint go seasann gach figiúr lárnach i deonú na h-athchóiriú, ní hamháin dó féin mar dhuine aonair, ach léiríonn sé na sinsir, na fáithe agus na naomh go léir a raibh an misean céanna acu roimhe seo. Iompraíonn sé torthaí a obair sa stair taobh istigh dó fhéin.

2.3 Athchóiriú Cothrománach trí Shlánaíocht déanta go h-Ingearach

Uaireanta baintear amach athchóiriú cothrománach trí dispeansáid ingearach a d'fhéadfadh glúine leithleach a thrasnaigh. Bhí sé seo mar an gcéanna leis an deonú na h-athchóiriú i dteaghlach Ábhram. Trí thairiscint siombalach inghlactha a dhéanamh, bhí sé ceaptha go n-athchóirfidh Ábhram go cothrománach trí shlánaíocht na coinníollacha slánaíochta ingearacha go léir a bhí carntha de bharr botúin theaghlach Ádhamh agus teaghlach Naoi. Mar gheall ar a botún sa tairiscint bhí teip eile agus moill insan deonú.

Mar a mhínítear thuas, ós rud é go raibh seo an tríú iarracht sa deonú chun bunús an teaghlach a h-athchóiriú don Meisias, theastaigh an Prionsabal go gcuirfeadh a theaghlach Toil Dé i gcrích gan teip. Dá bhrí sin, in ainneoin a teip, cuardaigh Dia bealach chun Ábhram a mheas mura nach raibh botún déanta aige, ach go raibh na coinníollacha slánaíochta ingearacha athchóirithe go cothrománach gan aon fhadú. Ar son na críche sin, chuir Dia dispeansáid speisialta ar bun: chuir Sé iallach ar Ábhram, Íosaic agus Iocaib na coinníollacha slánaíochta riachtanacha a chomhlíonadh fhaid is a d'fhéach Sé ar na trí dhuine sin mar dhuine amháin i leith a Thoil. Dá bhrí sin, in ainneoin an fadúcháin ingearach seo trí thrí ghlúine, tháinig bua Iocaib agus bua Íosaic chun bheith mar bua Ábhram féin, a bhaineadh amach ina ghluain fhéin gan aon moill. Léirítear aontais na trí glúine seo i n-ainmniú Dé ar Féin mar “an Dia d'Ábhram, an Dia d'Íosaic, agus an Dia d'Iocaib.”

Dá bhrí sin, d'fhéadfadh Dia creidmheas a thabhairt d'Ábham go raibh chomhlíonta, ina glúin féin, na coinníollacha slánaíochta cothrománacha a theip ar dhéanamh, trí iad a chomhlánú go hingearach trí ghlúin Íosaic agus Iocaib. Tugtar athchóiriú cothrománach trí shlánaíocht ar an gcineál athchóirithe seo a dhéantar go hingearach.

2.4 Tréimhsí Slánaíochta Uimhriúla chun Bhunús an Chreidimh a h-Athchóiriú

Ní mór d'fhiigiúr lárnach tréimhsí slánaíochta uimhreacha amháin nó dhó a chomhlíonadh i n'fhonn bunús an chreidimh a h-athchóiriú. Lig dúinn na cúiseanna atá leis seo a scrúdú. Maireann Dia ar A phrionsabal, a bhfuil gné uimhriúil leis. Cruthaíodh na cruinne, le daoine ar a lár, bunaithe ar an phrionsabail uimhriúla chun na dhá tréithe a bhí ag Dia dofheicthe mar pháirtí obiachta substaintiúil a nochtadh. Is é seo an chúis atá leis an forbairt a tharlaíonn trí eolaíocht, atá ag iarraidh na dlíthe seachtracha a rialaíonn na cruinne a fháil, trí úsáid taighde déanta le cabhair na matamaitice. Bhí na chéad shinsearaithe daonna le bheith críochnaithe trí dul tríd thréimhse fás tréithrithe le umhreacha áirithe, mar sin ag bunú bunús an chreidimh. Ina gcuid foirfeachta, bhí siad le h-ionchoilliú caighdeán na n-uimhreacha sin. Ní mór dúinn na nithe seo a fhiosrú toisc nach éilíonn athchóiriú bunús an chreidimh amháin go gcuirfimid obiacht ar fáil don coinníollach, rud a shamhlaíonn na cruinne i ngéibheann le Sátan, ach freisin go dtéanaimid trí thréimhse slánaíochta uimhriúla chun na huimhreacha a thruailligh Sátan a h-athchóiriú.

Bunaithe ar cén uimhreacha a bhí na chéad sinsear daonna, roimh an Titim, le bunús an chreidimh a leagan amach? Cad iad na huimhreacha a bhíodar le bheith ionchorpraithe i ina gcuid foirfeachta? D'fhoghlaimir i bPrionsabal an Chruthú nach féidir aon eintiteas a bheith ann ná a bheith rathúil gan bunús ceithre seasamh a bhunú. Dá réir sin, bhí ar Ádhamh agus Éabha ina n-anabaíocht bhunús ceithre sheasamh a foirmeáil ar son a mbheithsine. Caithfidh gach seasamh sa bhunús ceithre seasamh dul tríd na trí chéim den tréimhse fás, ag déanamh dhá cheann déag i n-iomláin. Ina theannta sin, déanann gach seasamh sa bhunús cheithre seasamh an chuspóir trí obiachta trí trí chomhpháirtí obiachta a ghlacadh, ag déanamh i n-iomláin dhá obiachta déag agus ag chomhlíonadh an cuspóir dhá obiachta déag. Dá réir sin, bhí an tréimhse fás le linn a raibh Ádhamh in ann bunús an chreidimh a bhunú ina thréimhse chun an uimhir dó dhéag a chomhlíonadh. Le linn dóibh bheith ina neamhabaíocht, bhí na chéad sinsear daonna le bunús an chreidimh a leagadh bunaithe ar an uimhir dó dhéag, agus i bhfoirfeachtas bhíodar le fáil ar an chuspóir dhá obiachta déag agus dá bhrí sin caighdeán an uimhir dó dhéag a h-ionchoilliú.

Mar gheall ar a n-titim, thruailligh Sátan an uimhir seo. Dá bhrí sin, ní mór d'fhiigiúr lárnach i deonú na h-athchóirithe dul tríd thréimhse slánaíochta chun an uimhir dó dhéag a h-athchóiriú i bunús an chreidimh á leagan síos. Ní féidir leis ach ar mbunús sin bunús na substainte a leagan síos chun athchóiriú a dhéanamh ar ionchoilliú foirfe de caighdeán an uimhir a dó dhéag.

Is iad seo a leanas roinnt samplaí den tréimhse slánaíochta chun an uimhir dó dhéag a athchóiriú: na 120 bliain a ghlac sé do Naoi chun an áirse a thógáil, na 120 bliain den deonú chun Cánan a h-athchóiriú faoi cheannaireacht Maois, agus na 120 bliain ón uair a ghlaoigh Dia ar Ábham go dtí gur cheannaigh Iocaib an cheart-breithe ó Éasáú i gcomhair roinnt arán agus lintilí. De réir mar a phléfaimid thíos, bhí an tréimhse dheireanach seo le hathchóiriú ag an tréimhse 120 bliain den ríocht aontaithe san Aois Sean-Tiomna, agus san Aois Nua Tiomna ag an tréimhse 120 bliana comhfhreagrach den impireacht Chríostaí faoi Charlemagne agus a mic.

Bhí ag teastáil chomh maith insan próiseas aibithe a raibh Ádhamh agus Éabha ag leagadh bunús an chreidimh ná tréimhse leis an uimhir ceathair a chomhlíonadh. Bhíodar le dul tríd na trí chéim den tréimhse fás agus dul isteach i réimeas tiarnas dhíreach Dé, atá an ceathrú céim. Ag an bpointe sin, bheadh bhunús an gceithre seasamh críochnaithe acu. Dá réir sin, trí an uimhir ceathair a chomhlíonadh, bhí na céad sinsear daonna le bheith ina h-ionchoilliú daonnach foirfe de. Mar gheall ar an Titim, bhí an t-uimhir seo truaillithe ag Sátan. Dá bhrí sin, ní mór do fhigiúirí lárnacha sa deonú tréimhse slánaíochta a chomhlánú chun an uimhir ceathair a h-athchóiriú agus bunús an chreidimh á leagadh síos. Ní ach ar an mbunús sin an féidir leo bunús na substainte a leagan síos le athchóiriú a dhéanamh den ionchoilliú foirfe de caighdeáin an uimhir ceathair.

Míníodh cheana féin go bhfuil gá le tréimhsí slánaíochta chun an uimhir ceathair a h-athchóiriú chun bunús an chreidimh a h-athchóiriú. I measc na n-samplaí seo tá: breithiúnas tuile daichead lá Naoi, troscáí daichead lá Maois, na misean daichead lá chun talamh Cánan a spiarach amach, troscadh daichead lá Íosa, agus an daichead lá de ministreacht an Íosa athbheochan.

Is é an tréimhse fás freisin an tréimhse chun an uimhir fiche h-aon a chomhlíonadh. Bhí na céad sinsear daonna le bheith ina n-ionchoilliú foirfe den uimhir fiche h-aon trí bunús an chreidimh a leagadh trí thréimhse bunaithe ar an uimhir fiche h-aon agus ansin an cuspóir na chruthú a bhaint amach. Mar gheall ar an Titim, áfach, bhí an uimhir seo truaillithe ag Sátan. Dá réir sin, ní mór d'fhigiúirí lárnacha sa stair tréimhse slánaíochta a chríochnú chun an uimhir fiche h-aon a h-athchóiriú i mbunús an chreidimh á leagan síos. Ní ach ar an mbonn sin an féidir leo an mbunús na substainte a leagan don athchóiriú de ionchoilliú foirfe de caighdeáin an uimhir fiche h-aon.

Chun tábhacht an uimhir fiche h-aon a thuiscint, ba cheart dúinn tuiscint a fháil ar dtús ar tábhacht na n-uimhreacha trí, ceathair agus seacht sa Prionsabal. Is é Dia, a bhfuil i mbeithsine Lena dhá saintréithe i n-aontas suaimhneach, neach den uimhir trí. Tá an cruthú foirfite nuair a bhainneann sí amach aontas le Dia sa bhunús ceithre sheasamh. Dá bhrí sin, ar mhaithe le duine aonair a bheith foirfe, caithfidh sé bunús ceithre sheasamh a foirmeáil taobh istigh dó fhéin ina bhfuil an intinn agus an corp ina tríonóide, agus is é Dia a lár. Chun fear agus bean a bheith ina fear céile agus bean chéile foirfe, caithfidh siad bonn ceithre seasamh a thógáil ina bhfuil siad ina tríonóide le Dia mar a n-ionad. Chun an t-uilebhith foirfeachtas a bhaint amach, caithfidh sé bhunús ceithre sheasamh a dhéanamh ina rinneadh daoine agus an domhan nádúrtha tríonóide le Dia mar a n-ionad.

Ina theannta sin, do dhaoine cruthaithe le bunús ceithre seasamh a bhaint amach trí bheith mar aon dírithe ar Dhia, ní mór dóibh ar dtús dul trí thrí chéim den tréimhse fás agus an chuspóir trí obiachta a chomhlánú. Ar na cúiseanna seo, is é an uimhir trí uimhir Neamh, nó uimhir na foirfeachtas.

Nuair a chruthaíonn comhpháirtí subiacht agus comhpháirtí obiacht tríonóide trí teacht chun aontais dírithe ar Dhia, is é an t-aontas mar thoradh ionchoilliú aonair de fírinne a chríochnaíonn an bhunús ceithre seasamh. Dá bhrí sin, tar éis stádas cruthú Dé a dhaingniú, tagann sé chun a fháil seasamh agus síneadh sna ceithre treoracha: ó thuaidh, ó dheas, ó thoir agus ó thiar. Sa chiall seo, is é an uimhir ceathair uimhir na talún.

Nuair a dtéann neach cruthaithe trí na trí chéim den tréimhse fás agus tógann sé an bunús ceithre seasamh, tagann sé chun a bheith bunaithe go foirfe i ngnéithe cáilíochtúil am agus spáis, faoi seach. Dá bhrí sin, éiríonn gach cruthú chun a bheith mar ionchoilliú foirfe an uimhir a seacht, sin suim uimhir Neamh agus uimhir na talún. Is é seo an fáth a h-athchóiríonn an Bíobla cruthú neamh agus talamh ná mar a thóg sé

seacht lá. Díreach mar a chomhlíonann an tréimhse cruthú an uimhir seacht, is féidir tréimhse ar bith ar son foirfeachtas a bhaint amach bheith sonraigh mar thréimhse chun an uimhir seacht a chomhlíonadh. Ag féachaint ar na thrí chéim den tréimhse fás ar an mbealach seo, is iad an tréimhse chun an chéim foirmithe a chríochnú, an tréimhse chun an chéim fás a chríochnú, agus an tréimhse chun an chéim críochnaithe a chríochnú tréimhsí a chomhlíonann an uimhir seacht. San iomlán, féadfar an tréimhse fás uilig a mheas mar thréimhse chun an uimhir fiche h-aon a chomhlíonadh.

I measc na samplaí de thréimhsí slánaíochta an uimhir fiche h-aon tá na nithe seo a leanas: Tar éis na tuile, dhéan Dia Naoi colún a cuir amach trí uair Lena deonú a réamhtheaspáint, a bhí le déanamh i dtrí chéim. Cuireadh an colún amach in eatrainmh seacht lá; dá bhrí sin suimeann an tréimhse iomlán suas go fiche h-aon lá. Nuair a shiúil Iocaib ar an gcúrsa teaghlaigh chun Cánan a h-athchóiriú, saothraigh sé i ndeoraíocht i Haran sula d'fhill sé ar ais go dtí Cánan, ag fulaigh trí thréimhse seacht mbliana a suimeann suas le fiche h-aon bliain. In Aois an Sean-Tiomna, bhí an tréimhse 210 bliain deoraíocht na hIosraelítigh i mBhablóin agus a filladh ar ais chuig Iosrael, rud a bhí le chúrsa fiche h-aon bliain seo Iocaib a h-athchóiriú trí shlánaíocht. In Aois an Tiomna Nua, bhí an tréimhse 210 bliain ó bhraighdeanas an phápa in Avignon go bigil an Reifirméisean, a bhí freisin le h-athchóiriú trí slánaíocht an cúrsa fiche h-aon bliain d'Iocaib.

Is é an tréimhse fás freisin an tréimhse chun an uimhir daichead a chomhlíonadh. Bhí an chéad shinsear daonna le caighdeán an uimhir daichead a h-ionchoilliú go foirfe trí leagadh bunús an chreidimh bunaithe ar an uimhir daichead agus ansin an cuspóir na cruthú a bhaint amach. Thruailligh ionsaigh Sátan ag an Titim an uimhir seo. Dá réir sin, ní mór do na figiúirí lárnacha sa deonú tréimhse slánaíochta a chomhlánú chun an uimhir daichead a h-athchóiriú trí bunús an chreidimh á leagan síos. Ní ach ar an mbonn sin an féidir leo bunús na substainte a leagan síos chun athchóiriú a dhéanamh ar an ionchoilliú foirfe de chaighdeán an uimhir daichead.

Chun tuiscint a fháil ar an gcaoi a gcomhlíontar an uimhir daichead sa tréimhse fás, ní mór dúinn ar dtús staidéar a dhéanamh ar thábhacht an uimhir deich. Má roinnimid gach ceann de na trí chéim den tréimhse fás i dtrí fhochéim, tagann muid i n-iomlán ar naoi leibhéal. Is anseo a luíonn suntasacht an uimhir naoi sa Phrionsabal. Mar léiriú uimhriúil ar na dé-thréithe an Dhia dofheicithe, téann gach ceann de cruthuchán Dé trí na naoi leibhéal den tréimhse fás. Comhlíonann gach ceann mar sin chuspóir a chruthú nuair a thagann sé chun bheith mar aon le Dia i réimse A thiarnas díreach, arb ionann é agus an deichiú leibhéal.

Ar an gcúis seo, glaoimid an uimhir aontachta ar an uimhir deich. Bhunaigh Dia na deich glúine tar éis Ádhamh chun an tréimhse slánaíochta don uimhir deich a h-athchóiriú sula glaoigh sé ar Naoi. Leis an choinníoll seo, theastaigh Dia go gcomhlíonfaidh Naoi an Toil a d'fhág Ádhamh gan chríochnú, agus ansin é a dhéan chun bheith mar aon le Dia.

Sa bhunús ceithre sheasamh a cóir a bheith bunaithe ag Ádhamh agus Éabha, bhí gach seasamh le dul tríd na deich leibhéal ina gcúrsa go dtí aibíochta, ag chomhlíonadh in iomlán an uimhir daichead. Dá bhrí sin, bhí tréimhse a n-aibíthe tréimhse chun an uimhir daichead a chomhlíonadh, agus bheadh a bhunús ceithre seasamh le bheith an ionchoilliú foirfe den uimhir daichead. I measc roinnt samplaí de thréimhsí slánaíochta an uimhir daichead a bunaíodh chun an bunús seo a athchóiriú tá: an daichead lá ón am a tháinig Áirc Naoi chun leagadh anuas ar Sliabh Ararat go dtí gur chuir sé amach an colún, an daichead bliain de shaol Mhaois i bPálás Faró, a deoraíocht daichead bliain i bhfásach Midian, agus an daichead bliain san fhásach le linn an chúrsa náisiúnta chun Cánan a h-athchóiriú.

Is féidir linn a dhearbhu go bhfuil dhá chineál tréimhsí ann den uimhir daichead i deonú na h-athchóirithe. Is é cineál amháin tréimhse slánaíochta chun an uimhir ceathair a h-athbhunú; in athchóiriú, tá sé iolraithe faoin uimhir deich, uimhir na n-aontachta, chun daichead a fhoirmiú. Is é an dara cineál an tréimhse slánaíochta chun an uimhir daichead féin a athbhunú, a raibh cóir a bheith comhlíonta ag Ádhamh roimh an Titim, mar a dhéanadh cuir síos air anois. Bunaíodh an daichead bliain san fhásach don chúrsa náisiúnta chun Cánan a h-athchóiriú chun na dhá cineálacha thréimhse seo de daichead a h-athchóiriú ag an am céanna. Athchóiríodh seo trí shlánaíocht an misean spiarach daichead lá agus troscadh daichead lá Maois, a bhí thréimhsí chun an uimhir ceathair a h-athbhunú. Athchóiríodh é freisin trí shlánaíocht an daichead bliain d’Mhaois i bPálás Faró agus an daichead bliain i bhfásach Midian, a bhí ina thréimhsí chun an uimhir daichead a h-athchóiriú. Tarlaíonn feiniméan den sórt sin nuair atá an figiúr lárnach do bunús an chreidimh ag athchóiriú trí slánaíocht go cothrománach na coinníollacha slánaíochta ingearacha go léir i stair an deonú.

Nuair a bheidh dispeansáid mar sin chun tréimhsí an uimhir daichead a h-athchóiriú go cothrománach fadaíthe arís, is féidir é a leathnú le riail iolrú faoi dheich, toisc go m’béidir go gcaithfear an tréimhse slánaíochta riachtanach a leathnú trí dheich gcéim. Dá bhrí sin, féadfar tréimhse daichead bliain a leathnú go ceithre chéad nó ceithre mhíle bliain. Ar na samplaí tá: an tréimhse ceithre céad bliana ó Naoi go Ábhram, na ceithre chéad bliain de sclábhaíocht san Éigipt agus na ceithre mhíle bliain bíobalta ó Ádhamh go Íosa.

Lig dúinn achoimre ar thréimhsí uimhriúla na slánaíochta a chaithfidh figiúr lárnach sa deonú a chomhlíonadh chun bunús an chreidimh a h-athchóiriú. Más rud é nach dtit an chéad sinsear daonna, bheadh bunús na chreideamh bunaithe ar uimhreacha suntasach, lena n-áiríteamh dó-dhéag, ceathar, fiche h-aon agus daichead. Nuair a d’éirigh leo ansin cuspóir a chruthú a chomhlíonadh, bheadh siad in ann teacht chun bheith foirfeachtas de chaighdeán na n-uimhreacha sin. Ach mar gheall ar a n-titim, d’éiligh Sátan na huimhreacha seo go léir. Dá bhrí sin, ní mór do na figiúirí lárnacha sa stair deonach tréimhsí uimhriúla slánaíochta a chomhlánú chun na huimhreacha dó-dhéag, ceathar, fiche h-aon agus daichead a h-athchóiriú sular féidir leo bunús na chreidimh a h-athchóiriú. Ní féidir leo ach ar an mbunús sin bunús na substainte a leagan síos do athchóiriú de ionchoilliú foirfe de chaighdeán na n-uimhreacha sin.

2.5 Na Tréimhsí Comhthreoir arna gCinneadh ag an Líon Giniúna

De réir an Bíobla, roghnaigh Dia Naoi chun ghulainn a thabhairt don deonú deich glúine agus sé déag céad bliana tar éis Ádhamh. Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar cén uimhreacha suntasach a athchóiríodh ag na sé déag céad bliana agus na deich glúine.

Is é an uimhir deich an uimhir de aontas le Dia. Éilíonn tréimhse an fháis go dtí aibíochta tréimhse chun an uimhir deich a chomhlíonadh, trína bhféadfaí Ádhamh agus Éabha a bheith ina ionchoilliú foirfe an uimhir deich. Nuair a thruailligh Sátan an uimhir seo mar gheall ar a n-Titim, thóraigh Dia figiúr lárnach chun an uimhir seo a athchóiriú agus tús a chur Lena chuid oibre chun na daoine a h-aontú leis féin trí iad a h-athbhunú mar ionchoilliú foirfe de chaighdeán an uimhir deich. Chuige sin, bheadh de dhíth ag Dhia don figiúr lárnach tréimhse slánaíochta a chríochnú chun an uimhir deich a athbhunú. Sin é an fáth ar a glaoigh Dia ar Naoi deich glúine tar éis Ádhamh.

Pléadh níos luaithe ná go raibh na céad sinsear daonna le dul trí chúrsa go dtí aibíochta a chomhlíon an uimhir daichead agus mar sin teacht chun bheith ionchoilliú foirfe den uimhir

daichead. I n'fhonn go dtiocaidh daoine tite chun bheith na figiúirí lárnacha a páváiálfidh an bealach de ionchoilliú foirfe an uimhir daichead a h-athchóiriú, caithfidh siad an bunús ceithre seasamh a bhunú atá riachtanach le haghaidh athchóiriú agus ansin tréimhse slánaíochta a chomhlánú chun an uimhir daichead a h-athchóiriú. Ba cheart go gcomhlíonfaidh gach seasamh den bhunús ceithre sheasamh an tréimhse slánaíochta chun an uimhir daichead a h-athchóiriú, rud a thugann tairbhe do tréimhse slánaíochta chun an uimhir 160 a h-athbhunú. Ina theannta sin, ós rud é go raibh ar daoine tite an uimhir seo a chomhlíonadh trí dheich glúine - deich a léiríonn aontacht le Dia - bhí ortha tréimhse slánaíochta a chomhlíonadh den uimhir sé céad déag. Is é seo an fáth a raibh an tréimhse ó Ádhamh go Naoi sé céad déag bliain, ar meas bhíobla.

Tar éis teip an deonú na h-athchóiriú i theaghlach Naoi, d'fhann Dia ceithre chéad bliain, go dtí go raibh deich glún eile caite, sula nglaoigh ar Ábhram chun ualach an deonú a iompar. Socraíodh de réir líon na glúine, bhí an tréimhse ó Naoi go Ábhram comhthreomhar leis an tréimhse ó Ádhamh go Naoi, agus ba é an tréimhse le h-athchóiriú an ceann níos luaithe sin trí shlánaíocht.

Pléadh níos luaithe cén fáth a ndearnadh an tréimhse seo ceithre chéad bliain. Dhéan Dia go mairfidh Naoi an breithiúnas tuile daichead lá chun cuspóir an deonú na h-athchóirithe a bhaint amach, a lean Sé leis na deich glúine agus sé chéad déag blianta a shocrú suas. Nuair a thruailligh Sátan an breithiúnas tuile daichead lá seo mar gheall ar botún Ham, bhí ar Dhia obair trí fhigiúr lárnach eile chun é a h-athchóiriú. Ó Ádhamh go Naoi, d'oibrigh Dia chun tréimhsí slánaíochta a chomhlíonadh chun an uimhir 160 a h-athchóiriú i ngach ceann de na deich glúine. I dtréimhse comhthreomhar deich glúine ó Naoi go Ábhram, leag Dia síos gach glúin mar thréimhse slánaíochta chun an uimhir daichead a h-athchóiriú, a thagann ón mbreithiúnas tuile.

Ba cheart go ndearna athchóiriú de teip an breithiúnas tuile daichead lá le thréimhse an uimhir daichead. Ó tharla go raibh ar athchóiriú gach gluain ina dhiaidh sin a fhad iomlán a clúdaigh, níorbh fhéidir é a chomhlíonadh ach i daichead lá. Dá réir sin, leag Dia síos an tréimhse slánaíochta le gach glúin a chomhlíonadh mar daichead bliain. Shlánaíodh lá den tuilte i bliain, díreach mar a bhí in am Mhaois nuair a rinneadh athchóiriú ar an teip an misean daichead lá chun an talamh a spiariú trí daichead bliain de fánaíocht sa bhfásach. Ós rud é gur lean an dispeansáid inár shocraíodh gach gluain ann mar thréimhse slánaíochta daichead bliain trí deich ghlúin, tháinig an tréimhse iomlán na slánaíochta chun a bheith ceithre chéad bliain.

2.6 Tréimhsí Deonú Athchóiriú Cothrománach trí Shlánaíocht déanta go Ingearach

Mar a mhínítear níos luaithe, glaotar ar gach figiúr lárnach sa deonú chun na coinníollacha slánaíochta ingearach go léir a carntar suas go dtí a chuid ama a h-athchóiriú go cothrománach. Dá réir sin, is fada an stair deonach atá faidaithe, is troma a bheidh na coinníollacha slánaíochta do na figiúirí lárnacha de na glúnta atá le teacht a chomhlíonadh go cothrománach. I deonú na h-athchóirithe i dteaghlaigh Ádhamh, ní raibh aon coinníollacha slánaíochta ingearach fós ann toisc nach raibh ach tús curtha leis an deonú. Dá bhrí sin, d'fhéadfadh an bunús don Meisias bheith leagtha síos go h-éascaí ag Cáin agus Áibíl go cuí ag déanamh na tairiscintí siombalach agus an tairiscint suntasach. Ní bheadh ag teastáil ach amháin nuair a rinne Áibíl a thairiscint ar bhealach inghlactha le Dia, gur cheart go mbeadh Cáin ag cloí leis agus ag lean Áibíl chun an coinníoll slánaíochta a chomhlíonadh don nádúr tite a bhaint amach. Maidir leis na tréimhsí slánaíochta uimhriúla chun bunús an chreidimh a athbhunú, d'fhéadfaí iad seo a chríochnú sa ghearr ama is gá chun na tairiscintí siombalacha agus substaintiúla a dhéanamh. Mar sin féin,

nuair a bhí an deonú na h-athchóiriú faidithe mar gheall ar teip theaghlaigh Ádhamh, thosaigh coinníollacha slánaíochta ingearacha a chnardh i bhfoirm tréimhsí slánaíochta uimhriúla éagsúla. Dá bhrí sin, chun bunús an chreidimh a h-athbhunú, bhí ar na figiúirí lárnacha ó lá Adhaimh tréimhsí slánaíochta uimhriúla a chomhlánú chun na huimhreacha sin a h-athchóiriú mar dó dhéag, ceathar, fiche h-aon agus daichead.

I gcás Naoi, bhí sé de dhualgas air na coinníollacha slánaíochta ingearach seo a h-athchóiriú in a chuid ama. Chun bunús an chreidimh a athbhunú, bhí ar dul trí go leoir thréimhsí slánaíochta uimhreacha éagsúla: 120 bliain chun an Áirc a thógáil, daichead lá den bhreithiúnas tuile, fiche h-aon lá le linn a sheoil sé an colúr amach trí huair ag eatrainmh seachtaine, agus an tréimhse daichead lá ón am a tháinig an t-Áirc chun sosa ar Mt. Ararat go dtí gur sheoil sé an colúr amach.

Choinnigh Naoi na tréimhsí slánaíochta uimhriúla seo go dílis, ach mar gheall ar dhearmad Ham bhíodar ionraithe ag Sátan. Dá bhrí sin, d'fhágach iad taobh thiar arís mar coinníollacha slánaíochta ingearacha. Bhí deis ag Ábhram iad a h-athchóiriú go léir ag an am céanna trí a thairiscint siombalach. Mar sin féin, toisc gur theip ar Ábhram ina thairiscint, níorbh fhéidir na tréimhsí slánaíochta a h-athchóiriú go cothrománach. Bhí ortha le bheith athchóirithe go hingearach ansin: trí chomhlíonadh A chuid Toil a shíneadh trí Íosaic agus Iocaib, d'oibrigh Dia le linn tréimhsí slánaíochta a chomhlánú i ndhiadh a chéile chun na huimhreacha dó dhéag, ceathar, fiche agus daichead a h-athchóiriú.

Sa deonú i dteaghlach Ábhram, rinneadh na tréimhsí slánaíochta seo a leanas, a raibh cóir chomhlíonadh go cothrománach, in ionaid sin i ndhiadh a chéile go h-ingearach chun bunús an chreidimh a h-athbhunú: 120 bliain ón am a d'fhág Ábhram Haran go dtí gur ceannaigh Iocaib an cheart-breithe ó Éasáú le arán agus potta lintilí; daichead bliain ón am sin go dtí gur thughach beannacht an mhac ba shine do Iocaib óna h-athair Íosaic agus fuair sé beannacht Dé ar a bhealach chuig Haran; fiche h-aon bliain ón am sin go dtí gur chríochnaigh sé a chuid saothar i Haran agus d'fhill sé go Cánan leis a theaghlach agus saibhreas; 10 agus daichead bliain ón am a d'fhill Iocaib ar Cánan go dtí gur chuaigh a theaghlach isteach i n-Éigipt ar cuireadh Iosaif.

Insan treo seo, críochnaíodh na coinníollacha slánaíochta nach bhféadfaí a athchóiriú go cothrománach mar thréimhsí leathnaithe ingearach de fhaid seasta.

Alt 3

Na Tréimhsí in Aois an Deonú na h-Athchóirithe agus A Fad

Ba é Aois an Deonú na h-Athchóirithe, a raibh an aois de comhthreomhar íomhá, ná chun athchóiriú trí shlánúlacht Aois na Deonú leis an Bunús na h-Athchóiriú a leagadh anuas, aois na comhthreomhar siombalach. Lig dúinn imscrúdú a dhéanamh ar na tréimhsí san aois seo agus cén chaoi a ndearnadh chinneadh faoi a gcuid faid.

3.1 An Tréimhse Ceithre-Céad-Bliana de Sclábhaíocht sa Éigipt

Leag Naoi anuas bunús an chreidimh tar éis an daichead lá den bhreithiúnas tuile a chomhlíonadh ar cúis scaradh Sátan. Nuair a scriosadh an bunús seo mar gheall ar dhearmad Ham, rinne Dia iarracht Ábhram a ardú go dtí an seasamh céanna le Naoi ag ordú dó tairiscint

siombaillach a dhéanamh agus é ag seasamh ar an bhunús a leagadh síos tríd an tréimhse ceithre chéad bliain idir an dá linn. Mar gheall ar botún Ábhram, áfach, thruailligh Satan an bhunús seo. Chun an bunús seo de ceithre chéad bliain a ghnóthú, chuir Dia na h-Iosráelítigh faoi cheithre chéad bliain de sclábhaíocht san Éigipt agus scapadh Sátán arís. Ba í an tréimhse sclábhaithe san Éigipt an íomhá comhthreomhar leis an tréimhse sé chéad bliana déag ó Ádhamh go Naoi insan aois de comhthreomhar siombalach. Bhí sé le h-athchóiriú an tréimhse níos luaithe sin trí choinníollacha slánaíochta comhthreomhar.

3.2 Tréimhse Ceithre Chéad blian na mBreitheamh

Tá sé taifeadta gur thosaigh Rí Sholamáin a thógáil an Teampaill 480 bliain tar éis an Eacsadas ón Éigipt, sa cheathrú bliain dá réimeas. Ós rud é gur lean réimeas Rí Sholamáin réimeas daichead bliain Rí Sól agus réimeas daichead bliain Rí Daithi, is féidir linn a dhearbhu go raibh tréimhse thart ar cheithre chéad bliain ón am a chuaigh na hIosráelítigh isteach i gCanáin go dtí gur oirnióg rí Sól. Ba é seo tréimhse na mbreitheamh.

Bhí ar na hIosráelítigh faoi Mhaois an bunús a dhéanamh de Sátán a scartha trína sclábhaíocht san Éigipt, agus dá bhrí sin ag athchóiriú ar an leibhéal náisiúnta an bunús ar a raibh Ábhram ag seasamh-an bunús sin de Sátán a scar a leagadh síos le linn na ceithre chéad bliain ó Naoi go Ábhram. Mar sin féin, tar éis dóibh dul isteach i gCánan faoi cheannaireacht Iósua, comharba Mhaois, chas siad díchreideamh arís, ag tabhairt deis do Sátán an bonn seo de ceithre chéad bliain a thruailligh arís. Bhí gá dona hIosráelítigh dul tríd tréimhse eile chun Satan a scaradh sula bhféadfadh siad an bunús seo a h-athchóiriú trí shlánaíocht. Cuireadh tréimhse na mbreitheamh, a rith thart ar cheithre chéad bliain ón am a chuaigh na daoine isteach i gCánan go dtí oiriniú Rí Sól ar bun ar son na críche sin.

Ba é tréimhse na mbreitheamh an íomhá comhthreomhar le tréimhse na ceithre chéad bliain ó Naoi go Ábhram insan aois de comhthreomhar siombalach. Bhí sé le h-athchóiriú an tréimhse níos luaithe sin trí choinníollacha slánaíochta comhthreomhar.

3.3 An Tréimhse Chéad agus Fiche Bliana na Ríochta Aontaithe

Bunaíodh Aois an Deonú na h-Athchóiriú chun athbhunú trí slánaíocht Aois na Deonú do Leagadh anuas an Bhunús do Athchóiriú. Dá bhrí sin, bhí Ábhram, a thosaigh an aois deonú seo, i seasamh Ádhamh; Bhí Maois i seasamh Naoi; agus bhí an Rí Sól i seasamh Ábhram. Ba figiúr idirthréimhseach Ábhram; bhí sé freagrach araon as Aois na Deonú do Leagadh anuas an Bhunús do Athchóiriú a chomhlánú agus Aois na Deonú do h-Athchóiriú a thosú. Iarradh ar Ábhram bunús an teaghlaigh don Meisias a leagan síos mar an bonn don bhunús náisiúnta don Meisias. Bhí ar Dhia bunús an teaghlaigh a leagan síos don Meisias gan theip i lá Ábhram toisc gurb é A tríú iarracht. Mar an gcéanna, i lá an Rí Shól, bhí Dia ag obair chun bunús náisiúnta don Meisias a bhunú don tríú huair. Dá réir sin, arís bhí ar Dia an deonú seo a bhaint amach gan theip.

Mar gheall ar a botún ina thairiscint siombalach, níor h-athchóirigh Ábhram na coinníollacha go léir le chéile a d'éirigh as cúrsa Naoi i bhfoirm na dtréimhsí uimhriúla éagsúla riachtanach chun bunús an chreidimh a h-athchóiriú, go sonrach: 120 bliain, daichead lá, fiche h-aon lá agus daichead lá. Dá bhrí sin, ní mór don athchóiriú cothrománach na dtréimhsí seo a leathnú go

hingearach. Tháineadar chun a bheith tréimhsí slánaíochta ina dhiaidh a chéile de 120 bliain, daichead bliain, fiche h-aon bliain agus daichead bliain i gclúin teaghlaigh Ábhram.

Bhí Rí Sól le seasamh Ábhram a h-athchóiriú ar an leibhéal náisiúnta. Trí an Teampaill a thógáil, ba cheart go athchóiríodh an Rí Sól in am gearr na coinníollacha slánaíochta go léir ar fad i bhfoirm na tréimhsí slánaíochta uimhriúla a cuireadh ar bun chun bunús an chreidimh a h-athchóiriú in am Maois. Áiríodh iad seo: 120 bliain (na trí chúrsa daichead bliain i saol Maois), daichead lá (tréimhsí troscadh Maois), fiche h-aon lá (an chéad chúrsa náisiúnta chun Cánan a h-athchóiriú), agus daichead bliain (an cúrsa básach sa chúrsa náisiúnta chun Cánan a h-athchóiriú). Mar sin féin, bhí an Rí Sól easumhal agus teip ar Toil Dé a chomhlíonadh. Mar a bhí in am Ábhram, ní mór athchóiriú cothrománach na dtréimhsí slánaíochta seo a leathnú go hingearach i dtréimhsí comhleanúnacha: 120 bliain an ríocht aontaithe, na ceithre chéad bliain de na ríochtanna roinnte thuaidh agus dheas, na 210 bliain de dheoraíocht agus fillleadh Iosráel, agus na ceithre chéad bliain d'ullmhú le haghaidh teacht an Meisias. Tar éis na tréimhsí seo go léir, bhí daoine Iosráel réidh sa deireadh chun ghlacadh leis an Meisias.

Ba é tréimhse na ríochta aontaithe ná le 120 bliain de saol Maois a h-athchóiriú, le linn a rinne sé trí iarracht chun bunús an chreidimh a leagan síos don chúrsa náisiúnta le Cánan a h-athchóiriú. Lig dúinn an comhthreomhar seo a scrúdú níos dlúithe. Tar éis a d'fulaing na hIosráelítigh ceithre chéad bliain de sclábhaíocht chun Sátan a scaradh, leag Maois anuas bunús an chreidimh trína daichead bliain i bpálás Faró. Rinne sé iarracht ansin na daoine a threorú isteach i dtalamh Cánan, áit a raibh sé le tógáil an Teampaill.

Mar gheall ar díchreideamh an phobail, áfach, fadaíogh an cúrsa seo faoi dhó. Bhí ar Maois bunús an chreidimh a leagan amach arís trí chúrsa an daichead bliain i bhfásach na Mhidián agus arís tríd an gcúrsa daichead bliain ag fánaíocht sa bhfásach. Ar an gcaoi chéanna, oirníodh Sól mar rí Iosráel tar éis na h-Israelítigh athchóiriú a dhéanamh ar cheithre chéad bliain de sclábhaíocht san Éigipt trí thréimhse cheithre chéad bliana na mbreithiúna. Le linn an daichead bliain dá réimeas, bhí Rí Sól le bunús an chreidimh a leagan síos trí dhaichead bliain de saol Maois i bpalas Faró a shlánú trí athchóiriú. Bhí sé ansin le thógáil an Teampaill. Ach nuair a tháinig an Rí Sól go díchreidte, bhí Toil Dé an Teampaill a thógáil fadithe trí na dhá réimeas daichead bliain de Rí Daithi agus an Rí Sholamón, mar sin ag déanamh suas 120 bliain ar fad don tréimhse na ríochta aontaithe.

Ba í an tréimhse seo an íomhá comhthreomhar leis an tréimhse de 120 bliain insan aois de comhthreomhar siombalach ón am a d'fhág Ábhram Haran go dtí gur cheannaigh Iocaib an ceart breithe óna dheartháir. Bhí sé le h-athchóiriú an tréimhse níos luaithe sin trí choinníollacha slánaíochta comhthreomhar. Díreach mar a bhí an dispeansáid a thosaigh le Ábhram chomhlíonta tar éis dó a shíneadh trí Íosaic agus Iocaib, cuireadh a leathnú dispeansáid Dé chun an Teampaill a thógáil, a thosaigh leis an Rí Sól, go dtí an Rí Daithi agus an Rí Sholamón sula chomhlíonadh é ar deireadh.

3.4 Tréimhse Ceithre Chéad Bhliain de Ríoga Roinnte na Tuaisceart agus Deiscirt

Dá n-éirigh leis Rí Sól an dispeansáid a chomhlíonadh chun an Teampaill a thógáil le linn an daichead bliain dá réimeas, i measc na dtréimhsí slánaíochta a d'fhéadfadh sé a h-athchóiriú go cothrománach, bhí troscadh daichead lá Maois, a rinneadh sé chun an Bhriathar a athaimsigh mar

a nochtaigh ar na leaca chloch. Ón am a chaill Rí Sól creideamh, ní mór an tréimhse slánaíochta seo a athchóiriú mar leathnú ingearach de athchóiriú cothrománach. Ba é seo bunús na tréimhse na réimeanna roinnte ó thuaidh agus ó dheas, a mhair beagnach ceithre chéad bliain. Thosaigh sé nuair a roinntear an ríocht aontaithe mar Iosrael sa dtuaisceart agus Iúdá ó dheas, agus mhair sé go dtí gur dtógadh daoine Iúdá isteach i ndeoraíocht i mBhablòin.

Ba í an tréimhse seo an íomhá comhthreomhar leis an tréimhse daichead bliain insan aois de comhthreomhar siombalach, ó cheannach Iocaib an cheart-breithe ó Esá go dtí go bhfuair sé beannachtaí Íosaic agus Dia agus chuaigh sé isteach i Haran. Bhí sé le h-athchóiriú an tréimhse níos luaithe sin trí choinníollacha slánaíochta comhthreomhar.

3.5 Tréimhse Dhá Chéad agus Deich Bliain de Dheoraíocht agus Filleadh Iosrael

Bhris daoine ríocht thuaidh Iosrael a gcúnant le Dia, agus mar thoradh air sin, thóg na h-Aisiriach iad isteach i mbraighdeanas. Peacaigh daoine ríocht theas Iúdá freisin i gcoinne Dia. Mar thoradh air sin, thóg rí An Bhablòin, Nebuchadnezzar iad isteach i ndeoraíocht. Tar éis dóibh beagnach seachtó bhlian a chaitheamh mar cimí, thit An Bhablòin go Rí Cyrus an Pheirs, a d'eisigh foraithe ríoga iad a shaoradh. Ón am sin, thosaigh na daoine Giúdach ag filleadh ar ais de réir a chéile ar Iarúsailéim agus athógadh an Teampaill. Bhí Ezra an scríbhneoir i gceannas ar an ngrúpa deireanach de na Giúdaigh a bhí ag filleadh ar Iarúsailéim agus d'athógtha Nihimiá balla na cathrach. Spreagadh de bharr tuar Malaicí, thosaigh na daoine ag ullmhú chun fáilte a cuir leis an Meisias.

Tháinig deireadh leis an tréimhse seo thart ar 210 bliain tar éis a thógadh na Giúdaigh ar dtús isteach i ndeoraíocht sa Bhabalóin agus thart ar 140 bliain tar éis a gcuid saoirse ag na Peirsigh. Ba é seo an tréimhse deoraíocht agus filleadh Iosrael.

Dá n-éirigh leis an Rí Sól an dispeansáid a chomhlíonadh chun an Teampaill a thógáil, ceann de na tréimhsí slánaíochta a d'fhéadfadh sé a athchóiriú go cothrománach ná an tréimhse fiche h-aon lá nuair a bhí sé i gceist le Maois na hIosráelítigh a threorú ó na hÉigipt sa chéad chúrsa náisiúnta. Tar éis a chaill an Rí Sól a creideamh agus theip ar an dispeansáid seo, ní mór an tréimhse slánaíochta seo a athchóiriú mar shíneadh ingearach ar athchóiriú cothrománach. Cuireadh i mbonn le tréimhse 210 bliana deoraíocht agus filleadh Iosrael ar son na críche sin.

Ba í an tréimhse seo an íomhá comhthreomhar leis an tréimhse fiche-haon-bliain insan aois de comhthreomhar siombalach, a shín ón am a bhfuair Iocaib beannacht an mhac ba shine ó Íosaic go dtí gur d'fhill sé ar ais go Cánan, agus ba é le h-athchóiriú an tréimhse níos luaithe sin trí coinníollacha slánaíochta comhthreomhar. Bhí sé le h-athchóiriú trí thréimhse seacht-mbliana: Tar éis dó teacht go Hárán, d'oibrigh Iocaib seacht mbliana i n'fhonn Ráchael a phósadh ach tugadh Léa dó; d'oibrigh sé seacht mbliana níos mó le Ráchael a fháil; d'oibrigh sé seacht mbliana ansin ag fáil saibhreas sula ndeachaigh sé ar ais chuig Cánan.¹⁷

3.6 An Tréimhse Ullmhúcháin Ceithre-Céad-Bliana d'Teacht an Meisias

Tar éis do na daoine Giúdach filleadh ar ais ó deoraíocht go dtí a dtír dhúchais in Iosrael, d'athbhunaigh siad a gcreideamh, aththógáil siad balla na cathrach agus, bunaithe ar thuar

Malaicí, thosaigh siad mar náisiún ag ullmhú don Meisias. Ón am sin go dtí go breithe Íosa bhí tréimhse ceithre chéad bliain, an tréimhse ullmhúcháin do theacht an Meisias.

Dá n'éiríodh leis an Rí Sól an dispeansáid a chomhlíonadh chun an Teampaill a thógáil, ceann dena coinníollacha slánaíochta a bheidh athchóirithe go cothrománach trí shlánaíocht aige ná an daichead bliain de fulaingt sa bhfásach sa tríú cúrsa náisiúnta. Tar éis do Rí Sól a creideamh a chailliúnt agus a theip ar an dispeansáid seo, ní mór an tréimhse slánaíochta de dhaichead bliain seo a h-athchóiriú mar shíneadh ingearach de athchóiriú cothrománach. Bunaíodh an tréimhse ceithre céad bliana ullmhúcháin do theacht an Messiah chun na críche sin.

Ba é an tréimhse seo an íomhá comhthreomhar leis an tréimhse daichead bliain insan aois de comhthreomhar siombalach a shíneann ón am a d'fhill Iocaib ar Cánan go dtí gur chuaigh a theaghlach isteach san Éigipt ar cuireadh a mhac Seosamh. Bhí sé le h-athchóiriú an tréimhse níos luaithe sin trí choinníollacha slánaíochta comhthreomhar.

Alt 4

Na Tréimhsí insan Aois de Leathnú an Deonú na h-Athchóirithe agus a Fadanna

Ba é Aois an Leathnú ar Deonú na h-Athchóirithe ná le h-athchóiriú trí comhthreomhar suntasach an Aois an Deonú na h-Athchóirithe, aois na comhthreor íomhá.

Ós rud é go raibh tréimhsí na haoise seo le h-athchóiriú trí shlánaíocht na tréimhsí comhfhreagracha den aois roimhe sin, lean na tréimhsí sin ar bhealach comhthreomhar, araon i n-ord agus in fhaid.

4.1 An Tréimhse Ceithre-Céad-Bliain de Gearleanúint san Impireacht Rómhánach

Tháinig Íosa ag tús Aois an Tiomna Nua chun an Toil a chríochnú a bhí curtha faoi chúram Ábhram, athair an chreidimh, a thosaigh Aois an Sean-Tiomna. Tugaimid le tuiscint go raibh ar na hIosráelítigh tréimhse ceithre céad bliana de sclábhaíocht a fulaingt san Éigipt chun bunús an chreidimh a h-athchóiriú ar an leibhéal náisiúnta, a bhriseadh mar gheall ar butún Ábhram sa tairiscint siombalach. Bhí tréimhse inchoimparáide fulaingt ag na Críostaithe a bhí ag le h-athbhunú trí shlánúlacht bunús an chreidimh a bhí scriosta de bharr botún na ndaoine Giúdach, nár lean Íosa i gceart mar an íobairt bheo. Ba é seo an tréimhse ceithre chéad bliain inar tugadh gearleanúint ar Chríostaithe san Impireacht Rómhánach. Laghdaigh an gearleanúint faoi 313 A.D., nuair a d'aithin an Impire Constantine go foirmiúil an Chríostaíocht mar reiligiún dlíthiúil. I 392 A.D., bhunaigh an Impire Theo-dosius Críostaíocht mar reiligiún an stáit. Bhí an tréimhse seo comhthreomhar suntasach leis na ceithre céad bliana de slábhaíocht na hIosráelítigh san Éigipt, agus bhí sé mar aidhm aige an tréimhse níos luaithe sin a h-athchóiriú trí choinníollacha slánaíochta comhthreomhar.

4.2 An Tréimhse Ceithre Céad Bliana de Ceannaireachta na hEaglaise Réigiúnach

Ba é an chéad tréimhse eile in Aois an Deonú na h-Athchóiriú ná an tréimhse cheithre céad bliana na mbreithiúna, nuair a thug na mbreithiúna faoi threoir na threibh Iosráelítigh. Ós rud é go raibh an Aois de Leathnú an Deonú na h-Athchóirithe aois na comhthreomhar substaintiúil, ba cheart go mbeadh tréimhse ceithre céad bliana ann inchomparáide le tréimhse na mbreithiúna. Thosaigh céard ar a dtugtar tréimhse cheannaireachta na heaglaise réigiúnacha nuair a dhearbhaigh an Chríostaíocht reiligiún stáit na hImpire Rómhánach agus chríochnaigh sé le oirniú Charlemagne i 800 A.D. Sa tréimhse seo, bhí na ndaoine faoi stiúir ceannairí na heaglaise réigiúnacha, patriarcha, easpaig agus abai-le róil iolrach comhfhreagrach do na breithiúna in Iosrael. Bhí an tréimhse seo an comhthreomhar suntasach leis an tréimhse ceithre céad bliana na mbreithiúna, agus bhí sé mar aidhm aige an tréimhse níos luaithe sin a h-athchóiriú trí choinníollacha slánaíochta comhthreomhar.

4.3 An Tréimhse Chéad-agus-Fiche-Bliana an Impireacht Chríostaí

Nuair a aontaigh daoine Iosrael mar náisiún faoi cheannaireacht an Rí Sól, thosaigh siad an tréimhse 120 bliain an ríocht aontaithe, a lean ar aghaidh trí réimeas Rí Daithi agus Rí Solamh. Cuireadh tús leis an tréimhse 120 bliain comhthreomhar den Impireacht Chríostaí, ar a dtugtar an Impireacht Carolingach, nuair a oirníogh Charlemagne mar an t-impire i 800 AD. Chríochnaigh sé i 919 AD nuair a cuireadh deireadh lena líne ríoga i leath thoir an réim agus toghadh Ánraí mar rí de thailte na Gearmáine. Bhí an tréimhse seo ina comhthreomhar suntasach le tréimhse 120 bliain an ríocht aontaithe, agus bhí sé mar aidhm aige an tréimhse níos luaithe sin a athchóiriú trí choinníollacha slánaíochta comhthreomhar.

4.4 An Tréimhse Ceithre Chéad Bliana dena Ríoga Roinnte den Oirthir agus an Iarthair

Ós rud é nach raibh naofacht an Teampaill curtha le seasamh go cuí i rith tréimhse na ríochta aontaithe, roinntear an ríocht sa deireadh ina dhá ríocht: Iosrael i dtuaisceart agus Iúdá sa deisceart. Mar sin thosaigh an tréimhse cheithre céad bliana na réimeanna roinnte ó thuaidh agus ó dheas. San Aois de leathnú an Deonú na h-Athchóiriú, roinneadh an Impireacht Carolíneach ina dhá ríocht: an Impireacht Naofa Rómhánach san oirthear agus an Fhrainc san iarthar. Cé gur nuair a roinneadh an Impireacht Carolíneach ar dtús, roinntear é ina réimeanna na Francs Thoir, na Francs Thiar agus an Iodáil, d'fhill an Iodáil go luath go riail na Francs Thoir agus mar aon le chéile rinneadar suas an Impireacht Naofa Rómhánach, fhaid is a comhdhlú na Francs Thiar mar Ríocht na Fraince. Thosaigh an tréimhse ceithre céad bliana seo de na réimeanna roinnte de thoir agus thiar le rannán na n-Impireacht Críostaí i 919 agus chríochnaigh sé i 1309, nuair a bhog an pápacht go Avignon, atá i ndeisceart na Fraince sa lá atá inniú ann. Bhí an tréimhse seo an comhthreomhar suntasach le tréimhse ceithre céad bliana dena réimeanna roinnte ó thuaidh agus ó dheas, agus bhí sé mar aidhm aige an tréimhse níos luaithe sin a h-athchóiriú trí choinníollacha slánaíochta comhthreomhar.

4.5 An Tréimhse Dhá Chéad agus Deich Bliain Deoraíocht agus Filleadh Pápach

Le linn tréimhse na réimeanna roinnte ó thuaidh agus ó dheas, theip ar ríocht Iosrael sa dtuaisceart ag lámha na Aisiriach toisc go raibh a mhuintir tar éis titim isteach i n-éilliú agus idolatracht. Tháinig ríocht Iudá ar an taobh dheas chomh maith chun bheith gan chreidiúint agus theip ar sheasamh an Teampaill a choinneáil; dá bhrí sin, tógadh a mhuintir isteach i ndeoraíocht i mBaibléin, an domhan satáinneach. Thar na 210 bliain ó sin amach, d'fhulaing siad i

ndeoraíocht, d'fhilladar ar ais chuig Iosrael, d'aththóg siad an Teampaill, agus athnuachan said an chonartha. Mhair an tréimhse comhthreomhar deoraíocht agus fhilleadh phápach thart ar 210 bliain freisin. Thosaigh sé i 1309 A.D. nuair a bhí an phápacht tar éis éirí truaillithe, agus b'éigean don Phápa Clement V an phápacht a aistriú ón Róimh go Avignon agus conaí ann faoi rialú ríthe na Fraince. Lean an tréimhse seo fiú tar éis don phápacht filleadh ar ais go dtí an Róimh go dtí gur thosaigh an Reifirméisean Protastúnach i 1517. Bhí an tréimhse 210 bliain seo ina comhthreomhar suntasach leis an tréimhse 210 bliain deoraíocht agus filleadh ar Iosrael, agus ba é an aidhm a bhí leis ná an tréimhse níos luaithe sin a h-athchóiriú trí coinníollacha slánaíochta chomhthreomhar.

4.6 An Tréimhse Ullmhúcháin na Ceithre Céad Bliana don Dara Admhaint an Meisias

Tar éis a scaoileadh na daoine Giúdach as a n-deoraíocht i mBaiblín agus a d'fhilladar ar ais go Iarúsailéim, d'athraigh siad a saol reiligiúnach agus polaitiúil. Bunaithe ar thuar Malacaí thosaigh siad ar ullmhúcháin chun glacadh leis an Meisias. Tar éis na tréimhse ceithre céad bliana ullmhúcháin do theacht an Meisias, tháinig Íosa chuig na daoine Giúdach. Chun an tréimhse sin a h-athbhunú trí shlánaíocht san Aois de Leathnú an Deonú na h-Athchóirithe, táimid ag súil le tréimhse ullmhúcháin ceithre chéad bhliain comhthreomhar le Dara Aidbhint an Mheisias. Go deimhin, thosaigh sé i 1517 le Martin Luther agus an Reifirméisean Protastúnach agus tá sé ina mhair go dtí an oíche roimh an Dara Aidbhint de Chríost ar an dtalamh. Mar an comhthreomhar suntasach leis an tréimhse ceithre céad bliana ullmhúcháin do theacht an Meisias, is é a chuspóir an tréimhse sin a h-athchóiriú trí choinníollacha slánaíochta comhthreomhar.

Caibidil 4

Na Comhthreomhar idir an dá Aois insan Deonú na h-Athchóirithe

Ós rud é gurb é cuspóir deiridh an deonú na h-athchóirithe an bunús a leagan síos don Meisias, má tá sé fadithe, ní mór dona dispeansáidí chun an bunús seo a h-athchóiriú a athdhéanamh. Tá a fhios againn ionnais le bunús don Meisias a bhunú, ní mór do fhigiúr lárnach thairiscint siombalach a dhéanamh inghlactha le Dia trí obiacht a úsáid don choinníoll agus rith trí thréimhse ama riachtanach. Ina theannta sin, caithfidh sé bunús na substainte a leagan trí thairiscint shubstaintiúil inghlactha a dhéanamh ar an gcoinníoll slánaíochta a chomhlíonadh chun an nádúr tite a bhaineadh. I gcúrsa an deonú, cialligh athdhéanamh na dispeansáidí chun bunús an Meisias a athbhunú, i ndáiríre, athrá a dhéanamh ar dispeansáidí chun an tairiscint siombalach agus an tairiscint shubstaintiúil a h-athchóiriú trí shlánaíocht. Soilsíonn an taifead stairiúil na comhthreomhar idir tréimhsí deonú mar gheall ar athrá a dhéanamh ar dispeansáidí chun an bunús don Meisias a h-

athchóiriú trí shlánaíocht. Ba é Aois an Leathnú den Deonú na h-Athchóirithe ná le h-athchóiriú an Aois den Deonú na h-Athchóirithe trí choinníollacha slánaíochta comhthreomhar de chineál suntasach. Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar na shaintréithe inchomparáide de gach tréimhse deonú ón bpointe seo.

Ar an gcéad dul síos, áfach, ní mór dúinn a aithint cad iad na grúpaí daoine a raibh an fhreagracht lárnach acu maidir le deonú Dé agus na foinsí stairiúla ar féidir leo solas a chaitheamh ar a stair. Tá stair an cine daonna déanta suas de stair na ndaoine iomadúla. Mar sin féin, roghnaigh Dia daoine áirithe go speisialta chun an cúrsa athchóirithe múnla a shiúl chun an bunús a leagan síos don Meisias. Cuireann Dia iad i lár A Deonú agus threoraíonn Sé iad Lena Prionsabal. Stiúiríonn a stair, ina dhiaidh sin, cúrsa stair an cine daonna ina iomláine. Tugtar daoine roghnaithe Dé ar náisiún nó ar dhaoine ar a thugtar faoi churáim misiúin den sort orthu.

Ba é na chéad daoine roghnaithe Dé ná sliocht Ábhram, Íosac agus Iacób, a bhunaigh bunús an teaghlaigh don Meisias. Dá bhrí sin, is é Iosrael an náisiún a raibh freagrach go lárnach as deonú Dé insan Aois den Deonú na h-Athchóiriú. Soláthraíonn an Sean-Tiomna, a thairfeadann stair Iosrael, an t-ábhar foinse chun staidéar a dhéanamh ar na staire an deonú san aois sin.

Mar sin féin, ón am a dhiúltaigh siad Íosa, chaill na daoine Giúdach a gcáilíocht chun a bheith freagrach go lárnach as deonú Dé. Ag tuar é seo, léirigh Íosa parabal na fionghoirt, ag rá:

“Sin an fáth a ndeirim libh go mbainfear ríocht Dé díbhse agus go dtabharfar do phobal í a thabharfaidh uathu a toradh.” -Mátha 21:43

Dúirt Naomh Pól go mór i dochrón faoi a mhuintir, na daoine Giúdach:

Ní amhlaidh atá teipthe ar bhriathar Dé, mar ní Iosraelach an uile dhuine de shliocht Iosrael, ná ní clann Abrahám iad uile toisc gur dá shliocht iad. Ní hea sin, ach mar a deir an scríoptúr: “Is trí Íosac a ainmneofar sliocht duit.” Is é sin le rá, ní hiad clann na feola atá ina gclann Dé; ní áirítear ina shliocht dó ach an chlann a rugadh de réir an ghealltanais. -Ró. 9: 6-8

Go deimhin, níorbh iad na Giúdaigh, na daoine a tháinig chun a bheith freagrach go lárnach as an deonú insan Aois de fadú den Deonú na h-Athchóirithe, a ghlac dúlgais, ach na Críostaithe. Ghlac siad leis an misean le cuir i gcrích an t-athchóiriú de deonú neamhchomhlíonta Dé. Dá réir sin, soláthraíonn stair na Críostaíochta an t-ábhar foinse chun tuiscint a fháil ar stair an deonú san aois seo. Sa chiall seo, d’fhéadfaí a thabhairt an Chéad Iosrael ar shliocht Ábhram san Aois Sean-Tiomna, agus d’fhéadfaí a thabhairt an Dara Iosrael ar na Críostaithe san Aois Nua-Tiomna.

Nuair a dhéanaimid comparáid idir an Sean-Tiomna agus an Tiomna Nua, na cúig leabhar an Dlí (Geineasas go Dheotranaimí), an dá leabhar déag stair (Íosua go Eistir), na cúig leabhar filíochta agus eagna (Jób go dtí Laoi na Laoithe) agus na seacht leabhair déag tuair (Íseáia go Malacaí) san Sean-Tiomna, freagraíonn said leis na Soiscéil, na hAchtanna, na Litreacha na nAspal agus

an Taispeáin, faoi seach. Cé gur taifeadh leabhair na staire san Sean-Tiomna an chuid is mó de stair dhá mhíle bliain d'Iosrael, ní thairfeadh Leabhar na nAchtanna ach stair na ndaoine Críostaithe is luaithe sa ghlúin tar éis bhás Íosa. Chun taifid stairiúla a aimsiú a bhaineann le hobair athchóirithe Dé san Aois Tiomna Nua le raon feidhme atá inchomparáide leis na cinn a fuarthas san Sean-Tiomna, ní mór dúinn freisin dul i gcomhairle le stair iomlán na Críostaíochta ó am Íosa go dtí an lá atá inniú ann. Ar an mbonn seo, is féidir linn stair an Chéad agus an Dara Iosráel a chur i gcomparáid lena tionchar ar charachtar gach tréimhse sa dá aois deonú. Agus patrún de thréimhsí comhthreomhara á n-aithint againn, tuigimid go soiléir go bhfuil an stair á mhúnlú ag an deonú córasach agus dleathach an Dia beo.

Alt 1

An Tréimhse Sclábhaíocht san Éigipt agus an Tréimhse Géarleanúint san Impireacht Rómhánach

Tar éis do Iocaib dul isteach san Éigipt lena dhá mhac déag agus seachtó daoine muinteartha, d'fhulaing a sliocht drochúsáid uafásach faoi láimh na hÉigipte ar feadh ceithre chéad bliain. Ba é seo ar son na cúise tréimhse ceithre céad bliana ó Naoi go Ábhram a h-athbhunú - tréimhse le haghaidh scaradh ó Sátan – a thruailláíodh mar gheall ar botún Ábhram ina thairiscint. Ba é an cúis a bhí leis an tréimhse chomhréire géarleanta san Impireacht Rómhánach ná don tréimhse roimhe seo a athchóiriú trí choinníollacha slánaíochta comhthreomhar.

Ba é an dá aspal déag agus seachtó deisceabal Íosa an chéad cheann as na glúnta go leor de Chríostaithe a d'fhulaing géarleanúint dian san Impireacht Rómhánach thar thréimhse ceithre chéad bliain. Agus iad ag fulaingt an fhulaingthe seo, bhí siad ag athchóiriú trí shlánaíocht an tréimhse ceithre bliana ullmhúcháin do theacht an Meisias - tréimhse le haghaidh scaradh Sátan - a thruailláíodh mar gheall ar botún na ndaoine Giúdach nár thug onóir d'Íosa mar íobairt beo ach threoraigh é chuig an gcros.

Sa tréimhse sclábhaíocht san Éigipt, choinnigh daoine roghnaithe an Chéad Iosrael iad féin ionghlan trí thimpeallgearr, trí íobairtí a dhéanamh agus fhaid is a bhíodar ag fágáil an Éigipt, tríd an Sabóid a choinneáil. Le linn na tréimhse géarleanta san Impireacht Rómhánach, bhí na Críostaithe mar an Dara Iosrael ag cónaí saol íonachta trí chomhlíonadh na sacraimintí baiste agus comaoineachta naofa, ag tairiscint iad féin mar íobairtí, agus a choinneáil an Sabóid. Sa dá thréimhse, bhí orthu an bealach seo de chreideamh íon a leanúint chun Sátan a scaradh, a bhí i gcónaí ag ionsaigh iad mar gheall ar an choinníoll dena butúin roimhe sin a rinne Ábhram agus na daoine Giúdach.

Ag deireadh sclábhaíocht Iosrael san Éigipt, thug Maois an Faró chun a ghlúine trí chumhacht na dtí chomhartha agus deich bplánna. Ansin thóg sé na hIosráelítigh as na hÉigipte agus thosaigh sé amach ar talamh Cánan. Mar an gcéanna, i dtreo dheireadh na tréimhse géarleanúint san Impireacht Rómhánach, tar éis do Chríostaithe an cupán géarleanúna a ól don líonadh, mhéadaigh Íosa líon na gcreidmheach trína gcroí a ghluaiseacht lena chumhacht agus a ghrásta. Trí chroí an Impire Constantine a spreagadh, thóg Íosa dó aitheantas a thabhairt don Chríostaíocht i 313 a.d. Spreag Íosa Theodosius I i 392 a.d. le Críostaíocht a bhunú mar reiligiún an stáit. Dá bhrí sin, d'athchóirigh Chríostaithe Cánan go spioradálta taobh istigh den Impireacht

Rómhánach, an domhan satáinneach. In Aois na Sean-Tiomna, d'oibrigh Dia trí na coinníollacha slánaíochta seachtracha arna leagan síos ag an Dlí Mosaic; mar an gcéanna, chuir Dia ar Maois buachaint thar Faró trí chumhacht seachtrach na míorúiltí. In Aois an Tiomna Nua, d'oibrigh Dia trí coinníollacha slánaíocht inmheánaigh an chreidimh, léirigh Sé a chumhacht go himmheánach trí chroí na ndaoine a bhogadh.

Nuair a bhí tréimhse na sclábhaithe san Éigipt thart, fuair Maois na Deich nAitheanta ar Sliabh Sinai agus nochtadh Focal Dé sa Dlí, a bhí mar chroílár na Scrioptúir Sean-Tiomna. Trí leaca cloiche, Áirc an Chonartha agus an Taibearnacail a bhunú agus a h-oinóirigh, chuir sé an bealach ar fáil do na hIosráelítigh a ullmhú le teacht an Meisias. Mar an gcéanna, ag deireadh na tréimhse géarleanúna san Impireacht Rómhánach, bhailigh na Críostaithe na scríbhinní a d'fhág na h-aispíl agus na soiscéalaí taobh thiar dóibh agus chuir siad canóin an Tiomna Nua ar bun. Bunaithe ar na scríbhinní seo, lorg siad chun idéalacha Dé a bhaint amach go spioradálta, idéalacha a bhí cumhdaithe sna Deich Aitheanta agus an Taibearnacail san Aois Sean-Tiomna. Thóg siad suas na heaglaisí agus leathnaigh siad a mbunús chun ullmhú don Dara teacht de Chríost. Tar éis deascabháil Íosa, threoraigh Íosa agus an Spiorad Naomh Críostaithe go díreach. Dá réir sin, níor ardaigh Dia suas duine ar bith mar an bhfigiúr lárnach atá freagrach as A deonú ar fad, mar A rinne Sé roimhe sin.

Alt 2

Tréimhse na mBreithiúna agus Tréimhse Ceannaireacht Réigiúnach na hEaglaise

Ar mhaithe le misin Maois a h-oidhriú, stiúir Iosúá na hIosráelítigh isteach i dtír Cánan. Ar feadh na chéad cheithre chéad bliain eile, rialaigh cúig déag breithiúna ar na treibheanna Iosráelítigh: trí breithiúna déag ó Oitníeíl go Samsón a taifeadadh i Leabhar na mBreithiúna, chomh maith le Éilí agus Samúeíl. Líon na breithiúna na freagrachtaí éagsúla a bhí ag fáidh, sagart agus rí, a tháinig chun bheith oifigí ar leith sna tréimhsí níos déanaí. Bhí Iosrael sa tréimhse seo sochaí feodach gan aon údarás polaitíochta lárnach. In Aois an Tiomna Nua, bunaíodh tréimhse ceannaireacht na heaglaise réigiúnacha chun tréimhse na mbreithiúna a athchóiriú trí choinníollacha slánaíochta comhthreomhar. Sa tréimhse seo, stiúir ceannairí eaglaise réigiúnacha - patriarcaí, easpaig agus abbaí sochaí Críostaí. Cosúil le breithiúna d'aois na Sean-Tiomna, bhí dualgas orthu cosúil leis an bhfáidh, an sagart agus an rí. Mar a bhí le linn am na mbreithiúna, bhí sochaí na Críostaí sa tréimhse seo ina sochaí feodach faoi na húdaráis áitiúla seo.

San aois roimh Íosa, nuair a bhí Dia ag obair leis an gCéad Iosrael chun bunús náisiúnta a bhunú don Meisias araon go spioradálta agus go fisiceach, bhí claonadh ag polaitíocht, geilleagar agus reiligiún chun díriú ar fhócas náisiúnta. Ar an láimh eile, san aois tar éis Íosa, bhí Críostaithe ag tógáil ríocht spioradálta faoi cheannaireacht Íosa, a sheas ar an bhunús spioradálta don Meisias. Trasnaigh a ndílseacht bacainní náisiúnta, toisc go raibh siad ag freastal ar an Íosa aiséirithe mar Rí na Ríthe. Dá bhrí sin, ní raibh ríocht spioradálta Íosa teoranta do náisiún ar bith, ach leathnaíodh go dtí na cúinní i bhfad i gcéin den domhan.

Thosaigh tréimhse na mbreithiúna tar éis a scaoileadh na hIosráelítigh ó sclábháíocht san Éigipt agus d'aontaigh an ghlúin níos óige go dlúth faoi cheannaireacht Íosua agus Cálaeb chun dul isteach ar thalamh Cánan. Roinneadh amach an chríoch i measc a gclainne agus a treibheanna. Ag lonnaigh i sráidbhailte aontaithe timpeall na mbreithiúna, comhdhlúthaigh na daoine i náisiún roghnaithe agus bunaíodh sochaí simplí feodach. Ar an gcaoi chéanna, thosaigh tréimhse

ceannaireacht na heaglaise réigiúnacha sa ré Críostaí tar éis saoirse na Críostaíochta ó ghéarleanúint an Impireacht Rómhánach, an domhan sáatanac. Scaip Críostaithe an Soiscéal do na pobail Gearmáineacha, go leor acu a tháinig ar imirce chuig Iarthar na hEorpa sa cheathrú haois chun éalú ó ionraidh na Hunaigh. Ina dtír nua d'Iarthar na hEorpa, d'ardaigh Dia suas na treibheanna Gearmáineacha mar dhaoine roghnaithe nua agus bunaíodh sochaí feodach cineál luath, a d'aibigh níos déanaí go bhfeodachas na Meán-Aoise.

Mar a phléigh muid níos luaithe, nuair a thosaigh na h-Iosráelítigh amach ar Canán, thóg siad an Taibearnacáil ar dtús mar shiombail an Meisias agus an obiacht don gcoinníoll le chinneadh cé a sheasfadh in ionad Áibíl don bunús na tsubstaint. Sa tréimhse de na breithiúna, ba chóir go ardaigh na hIosráelítigh an Taibearnacáil agus go fhanach siad umhal do threoir na mbreithiúna. Mar sin féin, in ionad na seacht treibheanna Canán a scriosadh, bhí na hIosráelítigh ina gcónaí ina measc agus bhí tionchar ag a gcuid custaim ortha. Ghlac siad fiú chun adhradh a dhéanamh ar a gcuid n-íola, rud a thug mearbhall mór dá gcreideamh. Mar an gcéanna, sa tréimhse ceannaireachta eaglais réigiúnacha, bhí ceaptha ag na Críostaithe an Eaglais a ardú, a bhí mar íomhá an Mhéisias, agus treoracha a chuid easpaig agus ceannairí manachaigh a leanúint. Ba é an Eaglais an obiacht don gcoinníoll le chinneadh cé a mbeadh seasamh Áibíl aige.

Mar sin féin, tháineadar chun a bheith faoi thionchar an reiligiún agus Cultúr na treibheanna Gearmánach Págánach, a thug mearbhall mór don chreideamh Críostaí.

Alt 3

Tréimhse na Ríochta Aontaithe agus thréimhse an Impireacht Críostaí

Nuair a tháinig an tréimhse de na breithiúna go dtí críoch agus chuaigh an chéad Iosrael isteach insan thréimhse an Ríocht Aontaithe, bhí feidhmeanna an Breitheamh cionroinnte go oifigí fáidh, sagart agus rí. Fuair na fáithe treoracha go díreach ó Dhia, na sagairt á choimeád údarais thar an Taibearnacáil agus níos déanaí an Teampaill, agus rialigh an Rí an náisiúin. Lean gach ar aghaidh lena gcuid leith misin Iosrael a threorú chun sprioc an deonú na h-athchóiriú a chomhlíonadh. Ba cúis leis tréimhse an Impireacht Críostaí ná chun athchóiriú ar thréimhse an Ríocht Aontaithe tríd coinníollacha slánaíochta comhthreomhar. Dá bhrí sin, nuair a tháinig an tréimhse de ceannaireacht eaglaise réigiúnach go críoch, cionroinneadh misean de na ceannairí seo go oifigí de ceannairí mainistreach a comhfhreagraíonn do na fáithe, an Pápa a comhfhreagraíonn don ard sagart, agus an impire, a rial thar na ndaoine. Bhíodar freagrach chun an Dara Iosrael a threoirí chun sprioc an deonú na h-athchóiriú a comhlíonadh. Sa tréimhse roimhe sin, roinneadh an Eaglais Chríostaí i gcúig patrarcacht de Iarúsailéim, Antíoch, Cathair Alastair, Chathair Chonstaintín agus an Róimh, leis an Róimh ceannasach san Iarthar. Maoirsaigh an Pápa, de réir mar glaoth an patriarch Rómhánach, na hEaspaig agus Abí uilig in Iarthar na hEorpa.

Sa tréimhse na ríochta aontaithe, bhunaigh na ríthe ríocht na h-Iosrael thart-timpeall ar an teampaill, mar sin á léiriú an idéalach de Taibearnacáil Mhaois a coincheapadh don chéad uair ag am an Eacsadas. Ba é seo an chúrsa íomhá ar son tógáil an Ríocht na bhFlaitheas rialaithe ag Íosa, a mbeadh sé lá amháin ag teacht chun bhunú mar Rí na Rí. Mar an gcéanna, i thréimhse an Impireacht Críostaí, chuir Impireacht Charlemagne i gcríoch an idéalach na stát Críostaí mar a

bhí leagtha síos sa Chathair Dé ag Naomh Agaistín-a bhí ina gcónaí nuair a raibh na Críostaithe fuscailte ón leatrom de Impireacht na Róimhe, am comhthreomhar leis sin de Mhaois. Arís eile, ba é seo an chúrsa íomhá le Ríocht Dé a thógáil, ina thiocfaidh Chríost, mar rí na Ríthe, ar ais lá amháin chun bhunú. Dá réir sin, sa tréimhse seo, bhí an Impire agus an Pápa le réadú an stát idéalach Críostaí ag aontú go h-iomlán i chroí chun Toil Dé a leanúint. Ba chóir go mbeadh an ríocht spioradálta a rialaigh an Pápa, a bunaíodh ar an bunús spioradálta don Meisias, agus an ríocht teamparálta a rialaigh an Impire bheith aontaithe bunaithe ar teagasc Chríost. Dá mbeadh sé sin déanta acu, bheadh reiligiún, polaitíocht agus geilleagar comhoirúinithe, agus bheadh an bhunús le haghaidh an dara teacht de Chríost bunaithe ag an am sin.

Sa tréimhse an Ríocht Aontaithe na h-Iosrael, bhí an Rí an bPríomh-figiúr le bhunús na chreidimh a h-athbhunú. Bhí sé freagrach le chur i gcrích Briathair Dé, a tugadh trí na fáithe. Roimh olaigh an Rí, bhí an fáidh agus an ard sagart le ionadaíocht agus mhúineadh Briathair Dé, agus dá bhrí sin sheas siad i seasamh Áibíl. Bhí a gcuid misean, de réir mar a éiligh leis an deonú na h-athchóirithe, ná chun an domhan fisiceach a h-athchóiriú ó seasamh an ardaingéal, ag ionadaíocht an domhain spiorad.

Mar sin féin, tar éis dóibh an bunús a leagan síos ar a bhféadfadh an rí seasamh, agus olaigh agus bheannaíodh é mar an rí, bhíodar le ról Cáin a ghlacadh os a chomhair. Bhí an rí a ríocht a rialú de réir threoir na fáithe, agus bhí na fáithe le cloí leis an rí mar a chuid géillsinigh agus comhairleoirí.

Timpeall ocht gcéad bliain tar éis do shliocht Ábhram dul isteach san Éigipt, de réir ordú Dé, olaigh an fáidh Samúéil Sól mar chéad rí Iosrael. Sheas an Rí Sól ar bhonn na ceithre chéad bliain faoi na breithiúna. Má chríochnaigh sé an daichead bliain dá réimeas de réir mianta Dé, bheadh sé in ann an seasamh a glacadh dena ceithre chéad bliain de sclábhaíocht san Éigipt agus daichead bliain Mhaois i bpálas Faró a bheith athchóirithe trí slánaíocht. Ina dhiaidh sin, bheadh an dispeansáid Rí Sól de daichead le haghaidh scaradh Sátan chomhlíonta agus bunús na chreidimh leagtha síos. Más rud é, ar an bhunús seo, gur thóg agus ardaigh Rí Sól an Teampaill, íomhá an Mhéisias, bheadh sé ansin ina seasamh san áit gur chóir go mbeadh Maois áitithe mura theip air sa chéad chúrsa náisiúnta chun Canán a athbhunú, ach gur thóghadh an Teampaill i gCanán agus glóirigh é. Más rud é gur sheas na hIosraélitigh ina dhiaidh sin ar bhunús an chreidimh seo agus gur leanadar Rí Sól go dílis fhaid is a thug sé onóir don Teampaill, bheadh bhunús na tsubstaint leagtha acu. Bheadh an bunús don Meisias bunaithe ag an am sin.

Mar sin féin, toisc nach ndearna Rí Sól orduithe Dé tugadh tríd an fáidh Samúéil, ní raibh sé in aon seasamh chun an Teampaill a thógáil. Ar a theip, fuarthas an Rí Sól é féin san áit chéanna le Maois tar éis a theip air sa chéad chúrsa náisiúnta le Canán a h-athchóiriú. Mar a bhí an gcás le Maois, leathnaíodh an deonú na h-athchóiriú trí Rí Sól. B'éigin do daichead bliain de réimeas rí Daithi agus daichead bliain de réimeas Rí Sholamáin imeacht sula leagadh síos an bunús na chreidimh agus tógadh an Teampaill. Ina theannta sin, mar a phléigh muid níos luaithe, bhí Rí Sól i seasamh Ábhram freisin. Ar an gcaoi chéanna ina raibh an Toil a chuirtear faoi chúram Ábhram comhlíonta sa deireadh trí Íosác agus Iocaib, bhí ar Toil Dé chun an Teampaill a thógáil tríd an Rí Sól leanúint trí réimeas an Rí Daithi agus d'fhóraíogh é ar deireadh le linn réimeas an Rí Sholamón. Mar sin féin, d'fhág Rí Sholamáin seasamh Áibíl don tairiscint shubstaintiúil nuair a thit sé isteach i ndrúis leis a mná céile coigríche go léir, a d'iompaigh é ó Dhia. Dá bhrí sin, ní

raibh aon bhealach ann do Iosrael bunús na substainte a bhunú. Níor fhíoraíogh an bunús don Meisias, a ba chóir a leagadh síos i dtréimhse an ríocht aontaithe.

I dtréimhse an Impireacht Chríostaí, ba cheart na coinníollacha uile a bhaineann leis an ríocht aontaithe a h-athchóiriú trí choinníollacha comhthreomhar slánaíochta. Arís eile, ba é an t-impire an figiúr lárnach chun bunús an chreidimh a h-athchóiriú. Bhí sé freagrach as an idéil Chríostaí a chur i gcrích a chuir na príomh monach agus an Pápa ar aghaidh. Bhí an Pápa, ar a thaobh, i seasamh incomparáide leis ard-sagart Iosrael, a fuair orduithe Dé trí na fáithe. Bhí sé freagrach don bunús spioradálta a leagan ar a bhféadfadh an t-impire an stát Chríostaí idéalach a bhaint amach. Tar éis dó an t-impire a chrónaigh agus a bheannacht, bhí an Pápa le ghéilleadh dó mar cheann dá chuid géillsinigh i gcúrsaí saolta. Bhí an t-impire, ar a seal, obair spioradálta an phápaigh a ardú agus a cuir ar aghaidh ina réimse.

Chrónaigh an Pápa Leo III Charlemagne agus bheannaigh sé é mar chéad impire an Domhan Chríostaí in 800 a.d. Sheas Charlemagne ar bhunús an thréimhse ceithre bliana ceannaireachta na heaglaise réigiúnacha, a athchóiríodh trí shlánaíocht, i bhfoirm comhthreomhar substaintiúil, tréimhse cheithre bliana na mbreithiúna. Dá bhrí sin, cosúil leis an Rí Sól, sheas sé ar an bhunús de dispeansáid daichead le haghaidh scaradh ó Sátan. Trí bheith ag maireachtáil go dílis de réir theagasc Íosa ina chuid oibre chun idéalach Chríostaí an stáit a bhaint amach, bhí sé le bhunús an chreidimh a bhunú. Go deimhin, nuair a chrónaíodh Charlemagne mar impire, d'éirigh leis sa bunús seo. Má chreid an Dara Iosrael go hiomlán agus leanadar Charlemagne, bheadh bunús na substainte leagtha síos, agus dá réir sin bheadh an bunús don Meisias bunaithe. I bhfocail eile, bhí an ríocht spioradálta a bhí faoi stiúir an phápa agus an ríocht domhainda a bhí faoi stiúir an t-impire le n-aontú go hiomlán ar an bhunús spioradálta don Meisias a bhí ann cheana. Ansin, bheadh Críost le filleadh ar ais ar an talamh soladach seo agus a Ríocht a thógáil. Áfach, níor fhan na h-impirí umhail le Toil Dé agus d'fhágadar seasamh Áibíl don tairiscint shuntasach. Níor bunaíodh ceachtar de bunús na substainte ná an bunús le haghaidh an Dara Theacht an Meisias.

Alt 4

An Tréimhse dena Ríoga Scartha de Thuaisceart agus Dheisceart agus an Tréimhse dena Ríoga Scartha de Oirthir agus an Iarthair

Ós rud é go raibh an Rí Sholamón faoi stiúir a mhná céile agus a mhná luí chun íola a adhradh, roinntear ríocht aontaithe Iosrael ar a bhás, fiú nár mhaireader ach trí ghlúin. Bhí ríocht Iosrael sa tuaisceart, a bunaíodh le deich gcinn de na dhá threibh déag, i seasamh Cáin, fhaid is a bhí ríocht Iúdá sa deisceart, a bunaíodh leis an dá threibh eile, i seasamh Áibíl. Seo mar a thosaigh tréimhse na ríoga roinnte de thuaidh agus dheas.

Thosaigh an Impireacht Chríostaí freisin ag scaradh sa tríú glúin. Deighil garmhic Charlemagne í isteach i dtrí ríocht: na Francs Thoir, na Francs Thiar agus an Iodáil. Bhí sliocht Charlemagne i gcoimhlint searbh agus leanúnach le chéile. D'éirigh le hiarsmaí an Impireacht Chríostaí cumaisc go luath i dhá ríocht, leis an Iodáil ag dul ar ais go riail na Francs Thoir. D'fhás ríocht na Francs Thoir go mór faoi Otto I agus tháinig sé go dtugtar an Impireacht Naofa Rómhánach ar. Ag éileamh bheith mar oidhre ar an Impireacht Rómhánach, rialaigh sé codanna d'Iarthar na hEorpa agus bhí sé ag iarraidh tiarnas a dhaingniú ar pholaitíocht agus ar reiligiún araon. Sheas Impireacht Naofa Rómhánach i ríocht Áibíl maidir leis an bhFrainc, de réir mar a tháinig go dtugtar ar ríocht na Francs Thiar.

Bhunaigh Iarabám, a bhí ina chónaí i ndeoraíocht i laethanta Rí Sholamón, ríocht thuaidh Iosrael. Rinne naoi ríthe déag rialáil ar thar roinnt 210 bliain. Trí feallmharaithe arís agus arís eile, d'athraigh a theaghlaigh ríoga gearrshaolach naoi n-uaire; ní raibh aon rí amháin fíréanta i radhairc Dhia. Mar sin féin, sheoil Dia an fáidh Elisias, a bhuaigh sa chomórtas le 850 fáithe de Bál agus Aiséará ar Sliabh Chairmeil nuair a chuir Dia síos dóiteáin ar an altóir. Chuir fáidh eile, lena n-áirítear Elisias, Ióna, Hóisé agus Ámós, a saol i mbaol ag scapadh Focal Dé. Ach ós rud é gur lean an ríocht thuaidh ag adhradh déithe coigríche agus nach rinneadar aithreachas, rinne Dia gur scrios na hAisiraigh iad agus bhain Sé uatha a gcáilíocht mar na daoine roghnaithe go deo.

Bunaíodh ríocht theas Iúdá ag mac Sholaimh, Reachabám. Lean a theach ríoga ar aon líne ríoraíoch ó Daithi go Zidiciá, ag táirgeadh go leor ríthe fíréanta as na fiche a rialaigh an ríocht ar feadh a beagnach ceithre chéad bliain de bheithsine. Mar sin féin, thit iomad ríthe olc i ndhiadh a chéile chomhionann le tionchar ón ríocht thuaidh isteach i idolatra agus éilliú. Dá bhrí sin, thóghadh daoine an ríocht theas isteach i ndeoraíocht sa Bhablóin.

I dtréimhse na réimeanna roinnte ó thuaidh agus ó dheas, nuair a sháraigh na hIosráelítigh a gconradh le Dia, ag fánaigh ó barrshamhail an Teampaill, sheoil Dia go leor fáithe ar nós Elisias, Iseáia agus Irimia - chun tabhairt amach leo agus iad a corraigh go aithreachais agus athchóiriú inmheánach. Mar sin féin, toisc nár éist na ríthe agus na ndaoine le rabhadh na fáithe agus ní rinneadar aithreachas, cheartaigh Dia go seachtrach iad trí náisiúin gintlí a sheoil ar nós an tSiria, an Aisiria agus an Babilón chun iad a ionsaí.

Le linn an tréimhse comhthreomhar na ríochta roinnte soir agus siar, bhí an phápacht truailithe. Sheoil Dia manach iomráiteach ar nós Naomh Tomás Acain agus Naomh Proinsias Assisi chun tabhairt amach don phápacht agus athchóiriú inmheánach san Eaglais a chur chun cinn. Ós rud é nár rinne an phápacht agus an Eaglais aithreachas, ach thiteadar níos mó isteach i n-éilliú agus mímhóráltacht, cheartaigh Dia go seachtrach iad trína ligean dá gcuid daoine dul i ngleic leis na Moslamaigh. Ba é seo an chúis oirchill taobh thiar de na Crosáidí. Cé go raibh Iarúsailéim agus an Talamh Naofa faoi chosaint an Cailifeacht Abasach, fuarthas oilithrigh Críostaí le fáilteachais. Tar éis titim an Cailifeacht agus cloígh na Túrcaigh Sheilsíúic thar an Talamh Naofa, chuaigh glaoigh aláraim amach go raibh oilithrigh Chríostaí ag fáil ciapadh. Ar buile, d'ardaigh na pápaí na Crosáidí chun an Talamh Naofa a fháil ar ais. Bhí ocht Crosáidí ann, ag tosú i 1095 agus ag leanúint ar aghaidh thall is abhus ar feadh thart ar dhá chéad bliain. In ainneoin roinnt rath go luath sa tréimhse seo, caill na Crosáidí arís agus arís eile.

Tháinig tréimhse na réimeanna roinnte de thuaidh agus dheas chun críche nuair a ghlac na náisiúin gintlí daoine Iosrael agus Iúdá isteach i ndeoraíocht. Chuir siad deireadh leis an monarcacht in Iosrael. Mar an gcéanna, ag deireadh tréimhse na ríochta roinnte soir agus siar, chaill an phápacht a gradam agus a chreidiúnacht go hiomlán tar éis cailliúnt na Crosáidí arís agus arís eile. Mar sin, chaill an Chríostaíocht a lárionad de flaithiúnas spioradálta. Thairis sin, ós rud é go ndearna na Crosáidí mhilleadh ar na tiarnaí agus na ridirí a choinnigh sochaí feodach, chaill an tsochaí feodach a chumhacht agus a fuinneamh polaitiúil. Ós rud é go raibh an phápacht

agus na tiarnaí feodach tar éis airgead ollmhór a chaitheamh le dul i ngleic leis na cogáí seo nár bh éirigh leo, d'fhág siad iad bochtaithe. Thosaigh Críostaíocht Monarcacht á creimeadh.

Alt 5

Tréimhse Deoraíocht agus Filleadh Iosrael agus Tréimhse an Deoraíocht agus Filleadh Phápacht

Trí titim isteach i dígreidmheachas gan aithrí, theip ar mhuintir Iosrael náisiún idéalach Dé a bhaint amach bunaithe ar an Teampaill. Chun iarracht eile a dhéanamh ar a Thoil a chomhlíonadh, rinne Dia na dhaoine fulaing mar dheoracha i mBabalóin. Bhí sé seo cosúil le nuair a rinne Dhia na hIosráelítigh fulaingigh mar sclábhaithe san Éigipt chun athchóiriú a dhéanamh trí slánaíochta ar butún Ábhram sa tairiscint siombalach.

I dtréimhse na n-impireacht Críostaí, d'oibrigh Dia tríd an bPápa agus an t-impire chun ríocht a ullmhú le haghaidh Críost ag a Dara Theacht. Ba é intinn Dé ná go tiomnaíodh siad an impireacht agus an ríchathaoir leis an Meisias ar deireadh thiar nuair a thiocfadh sé mar Rí na Ríthe agus tógáileach sé ríocht Dé ar an mbunús sin. Ach tháinig na himpírí agus na phápaí chun bheith truaillithe agus níor tháinig aithreachas orthu. Níor leag na phápaí síos an bunús spioradálta ar a bhféadfadh na himpírí a bheith mar na figiúirí lárnacha chun bunús na substainte a bhunú. Dá bhrí sin, ní bunaíodh an bunús le haghaidh Dara Admhaint Chríost. Chun dispeansáid nua a thosú chun an bhunús seo a h-athchóiriú, ceadaiigh Dia na phápaí bheith tógáilte isteach i ndeoraíocht agus mbraighdeanas a fulaingt.

Sa tréimhse comhthreomhar níos luaithe, d'éirigh le beagnach seachtó mbliana imeacht ón t-am a thóg an Rí Nabúcadnazar de Baiblóin an Rí Iahóicaín agus a theaghlach ríoga isteach i mbraighdeanas, chomh maith le fáithe, lena n-áirítear Dainéil agus Eizicéil, sagart, oifigigh, ceardaithe agus go leor eile de na hIosráelítigh, go dtí titim Baiblóin agus a n-shaoirse leis forógra ríoga Rí Cíoras. Thóg sé ansin 140 bliain eile do na ndeoraí dul ar ais go dtí a dtír dhúchais i dtír rabharta, go dtí go n-athleasú siad iad féin go hiomlán mar náisiún aontaithe timpeall ar Toil Dé, mar a fógraíodh i tuar meisiasach Malacaí. As sin amach, thosaigh siad ag ullmhú le haghaidh teacht an Meisias. I dtréimhse na n-deoraíocht agus fillleadh pháphacht, a bhí leis an tréimhse seo a athchóiriú trí shlánaíocht i bhfoirm comhthreomhar substaintiúil, bhí ar an gCríostaíocht an Iarthair cúrsa den chineál céanna a siúl.

Chaill na pápaí agus na sagairt, báite faoi mhímhóráltacht, muinín na ndaoine de réir a chéile. Thit údarás an phápaigh níos ísle fós mar gheall ar na cailliúnt na Crosáidí arís agus arís eile. Thóg deireadh na Crosáidí titim de réir a chéile ar an gcóras feodach san Eoraip agus an teacht chun cinn de náisiúna nua-aimseartha. De réir mar a d'fhás cumhacht na monarcachtaí saolta, formhéadaigh an coimhlint idir na bpápaí agus na ríthe. I gchoimhlint amháin den sórt sin, chuir an Rí Pilip IV, “an Fionn,” na Fraince príosúnacht ar Phápa Boniface VIII ar feadh tréimhse ama. Sa bhliain 1309, brú Pilip ar an Phápa Clement V an pháphacht a aistriú ón Róimh go Avignon i ndeisceart na Fraince. Ar feadh seachtó mbliana, bhí phápaí comhleanúnacha ina gcónaí faoi réir ríthe na Fraince, go dtí 1377 nuair a thóg an Pápa Gréagóir XI áit chónaitheach an pháphacht ar ais go dtí an Róimh.

Tar éis bás Gréagóir, toghadh na cairdinéilí Iodáilach, Ardeaspag Bari, mar Phápa Urban VI. Mar sin féin, dhiúltaigh grúpa cairdinéilí, an chuid is mó acu Frainceacha, é agus toghadhdar pápa eile, Clement VII, ag bhunú pháphacht in iomaíocht in Avignon. Lean an Siosma Mhór ar

aghaidh isteach insan chéad chéad bliain eile. Chun an leamsháinn seo a réiteach, rinne na cairdinéilí as an dá champa comhairle i bPisa, an Iodáil, i 1409, rud a scaoil leis na phápaí an Róimh agus Avignon araon agus a ceap Alastar V mar phápa dhlisteanach. Dhiúltaigh an dá phápa éirí as oifig, áfach, ag cruthú ar feadh tréimhse gearr an teaspáinteas de thrí phápaí in iomaíocht lena chéile. Go gairid ina dhiaidh sin, bailíodh cairdinéilí, easpaig, diagairí, ríchiosa agus a gcuid toscairí do Chomhairle Ghinearálta Constance (1414-1417). Scaoil sin leis na trí phápaí ar fad agus toghadh Máirtín V mar an phápa nua, ag críochnú go héifeachtach an Siosma Mhór.

D'áitigh Comhairle Constance go raibh údarás uachtarach ag comhairlí ghinearálta na hEaglaise, níos mó ná sin an phápa agus leis an gcumhacht chun é a thoghadh nó a cuir as oifig, agus d'ordaigh sé go ndéanfaí comhairliúcháin ina dhiaidh sin go tráthrialta. Dá bhrí sin, d'iarraigh sé an eaglais Rómhánach a atheagrú mar mhonarcas bunreachtúil. Mar sin féin, i 1431, nuair a bailíodh toscairí don chéad chomhairle eile, a tionóladh i Basel, san Eilvéis, rinne an Pápa iarracht an cruinniú a cuir ar atráth. Dhiúltaigh na toscairí a fhágáil agus leanadar ar aghaidh gan láthair an phápa, ach gan aon éifeacht; i 1449, dhíscaoileadh siad ar deireadh. Tháinig teip ar an plean chun monarcas bunreachtúil laistigh d'eaglais na Róimhe a institiúidiú, agus d'éirigh leis an bpápa an t-údarás a chaill sé i 1309 a aisghabháil.

Rinne ceannairí na gluaiseachta comhairleacht sa chúigiú haois déag iarracht an pháphacht truaillithe a h-athchóiriú trí chomhairle ionadaíoch a bhunú, comhdhéanta de easpaig agus gnáthdaoine agus ag tabhairt údarás uachtarach dó. Mar sin féin, chríochnaigh an pháphacht suas ag athdhearbhú a údarás iomlán, rud nach raibh sé in ann taithneamh a bhaint as ó roimh a ndeoraíocht. Ina theannta sin, cáin na comhairlí seo athchóirithe níos bunúsaí mar a d'fhógair John Wycliffe (1330-1384) agus Jan Hus (1373-1415), a tugadh cuireadh go pearsanta dó freastal ar Chomhairle Constance ach amháin dó bheith dóite ag an stáca. Ag an bpointe sin, bhí an ruaim teilgte do briseadh amach an Reifirméasan Protastúnach.

Rith an tréimhse seo de thart ar 210 bliain ó 1309, le seachtó bliain de chuid deoraíocht an pháphacht in Avignon, tríd an Siosma Mhór, an ghluaiseacht comhairleacht agus athchóiriú an údaráis pháphacht san eaglais Rómhánach, go díreach roimh an Reifirméasan Protastúnach faoi thús chadnaíochta Martin Luther i 1517. Ba é a chuspóir ná athchóiriú trí slánaíocht, i bhfoirm comhthreomhar substaintiúil, an thréimhse 210 bliain de deoraíocht agus fillleadh Iosrael-ó sheachtó bhlian deoraíocht Iosrael i mBhablóin trí na tréimhsí de fhilleadh ar Iosrael agus atógáil na Teampall, go dtí leasúcháin na bpolaitíochta agus na reiligiún faoi cheannas Easrá, Nihimiá agus an fáidh Malacaí.

Alt 6

An Tréimhse Ullmhúcháin le haghaidh Aidbhint an Meisias agus an Tréimhse Ullmhúcháin don Dara Aidbhint an Meisias

Tar éis an thréimhse deoraíocht agus fillleadh Iosrael, d'imigh ceithre chéad bliain eile ar aghaidh sular tháinig Íosa. Ba é seo an tréimhse ullmhúcháin do theacht an Meisias. Ar an gcaoi chéanna, tá an Chríostaíocht le buaileadh le Chríost ag a Dara Aidbhint ach amháin tar éis dó dul tríd tréimhse ceithre chéad bliain den tréimhse ullmhúcháin don Dara Aidbhint an Meisias, a lean an

tréimhse deoraíocht agus filleadh pháphacht. Ba cheart go athchóiríodh sé trí slánaíocht i bhfoirm comhthreomhar substaintiúil an tréimhse ullmhúcháin do theacht an Meisias.

Le linn na gceithre mhíle bliain de dheonú athchóiriú Dé ó Ádhamh go Íosa, bhí coinníollacha slánaíochta ingearacha carntha mar gheall ar truaillíocht Sátan arís 's arís chun bunús an chreidimh a athbhunú trí thréimhse daichead le haghaidh scaradh Sátan. Bhí sé mar aidhm ag an tréimhse ullmhúcháin do theacht an Meisias bheith an tréimhse dheireanach de stair deonú ina mbeadh na coinníollacha slánaíochta ingearacha seo go léir athchóirithe go cothrománach trí shlánaíocht. Ar an gcaoi chéanna, tá an tréimhse ullmhúcháin don Dara Aidbhint an Meisias le bheith an tréimhse dheireanach de stair deonach, nuair a bhíonn na coinníollacha slánaíochta ingearacha go léir a bhí carntha i rith na sé mhíle bliana de stair deonú na h-athchóirithe ó lá Ádhamh athchóirithe go cothrománach.

Nuair a d'fhilleadar ón deoraíocht Bhablóineach, bhunaigh na hIosráelítigh bunús an chreidimh trí aithrí óna peaca d'íolacht a bhí acu roimhe sin, ag athchóiriú an Teampaill a bhí scríosta ag an Rí Nebuchadnezzar, agus ag athchóiriú a gcreideamh bunaithe ar an Dlí Mosaic faoi threoir Ezra an scríbhneoir. Thosaigh siad ansin ag ullmhú le haghaidh teacht an Meisias de réir focal an fáidh Malacaí.

Mar an gcéanna, tar éis do filleadh an pháphacht ar an Róimh, bunaíodh Críostaithe meánaoiseach bunús an chreidimh trína h-iarraichtaí an eaglais Rómhánach a athchóiriú; tháinig na hiarrachtaí seo chun críche sa Reifirméasan Protastúnach faoi stiúir Mártaí Liútar. Ghearr an ghluaiseacht seo trí gruaim an Eoraip mheánaoiseach le solas an Soiscéil agus ceannródaí sé bealaí nua creideamh.

Ba é cuspóir amháin den tréimhse ullmhúcháin do theacht an Meisias ná athchóiriú trí slánaíocht i bhfoirm íomhá comhthreomhar na thart ar daichead bliain d'ullmhú Iocaib chun dul isteach san Éigipt. Ba é seo an tréimhse ina shaol ó tháinig sé ar ais go Canán ó Haran go dtí go ndeachaigh sé féin agus a theaghlach isteach san Éigipt. Is é an tréimhse seo ullmhúcháin don Dara Aidbhint an Meisias ná chun an tréimhse seo a athshlánú trí slánaíocht i bhfoirm comhthreomhar substaintiúil. Dá réir sin, b'éigean do Chríostaithe sa tréimhse seo a bheith ag fulaingt anbhroidí agus chruatan mar a rinne teaghlach Iocaib go dtí gur bhuaileadar le Iosaif san Éigipt, nó mar a rinne na Giúdaigh sular bhuaíl siad l'Íosa. Go sonrath, in Aois an Deonú na hAthchóiriú, bhí údar maith ag daoine roimh Dhia leis na coinníollacha seachtracha sin mar an Dlí Mosaic a choimeád agus ag tairiscint íobairtí. Dá bhrí sin, le linn na tréimhse ullmhúcháin do theacht an Meisias, bhí an Chéad Iosrael ag fulaingt cruatan seachtrach ag láimh na náisúin gintlí an Pheirs, an Ghréig, an Éigipt, an tSiria agus an Róimh. Le linn Aois Leathnú an Deonú na h-Athchóirithe, bhí Críostaithe údaraithe roimh Dhia trí choinníollacha inmheánacha paidir agus creideamh de réir theagasc Íosa. Dá réir sin, sa tréimhse ullmhúcháin don Dara Aidbhint an Meisias, bhí ar an Dara Iosrael cosán de deachrachaí inmheánach a shiúl. Chruthaigh idé-eolaíochtaí an Athbheochan daonnach agus an Eagnaíocht, chomh maith leis an nglao do shaoirse reiligiúnach a tháinig ón Reifirméisean, flúirse de fhealsúnachtaí agus de theagasc, agus is cúis le mearbhall mór sa chreidimh Chríostaí agus an suaitheadh i saol spioradálta daoine.

Tá an tréimhse ullmhúcháin don Dara Aidbhint an Meisias ag athchóiriú freisin, trí choinníollacha slánaíochta comhthreomhar de chineál substaintiúil, na h-ullmhúcháin

inmheánacha agus an timpeallacht sheachtrach le haghaidh fáiltiú domhainda an Meisias, a bunaíodh ar dtús le linn na ceithre chéad bliain den tréimhse ullmhúcháin do theacht an Meisias.

Mar ullmhúchán do Chéad Teacht Chríost, chuir Dia an fáidh Malacaí chuig na daoine roghnaíthe 430 bliain roimh ré chun dúil láidir meisiasach a spreagadh iontú. Ag an am céanna, spreag Dia na Giúdaigh a n-reiligiún a athchóiriú agus a gcreideamh a dhoimhniú chun na hullmhúcháin inmheánacha is gá a dhéanamh chun an Meisias a fháil. Idir an dá linn, i measc pobail an domhain, bhunaigh Dia reiligiúin a bheadh oiriúnach dá réigiúin agus dá gcultúr trína bhféadfaidís na hullmhúcháin inmheánacha is gá a dhéanamh chun an Meisias a fháil. San India, bhunaigh Dia Búdachas trí Ghautama Buddha (565-485 b.c.) mar fhorbairt nua as Hiondúchas. Sa Ghréig, spreag Dia Socrates (470-399 b.c.) agus d'oscail sé an aois iontach de shibhialtacht Gréagach clasaiceach. Sa cianoirthear, d'ardaigh Dia suas Confúcias (552-479 b.c.), a raibh a theagasc Confúsicas bunús de chaighdeán an eitice daonna. Bhí Íosa le teacht ar an mbunús ullmhúcháin domhainda seo, agus trína theagasc bhí sé le bhreith le chéile Giúdachas, Heilléanachas, Búdachas agus Confúiceachas a thabhairt le chéile. Bhí sé le h-aontú na reiligiúin agus na sibhialtacha uilig isteach i shibhialtacht amháin domhainda bunaithe ar an Soiscéal Críostaí.

Ó an Athbheochan ar aghaidh, tá an timpeallacht reiligiúnach, polaitiúil agus eacnamaíoch cruthaithe ag Dia a chabhródh le hobair Chríost ag a Dara Theacht. Ba é seo an aois chun a h-athchóiriú trí slánaíocht, i bhfoirm comhthreomhar substaintiúil, an tréimhse níos luaithe nuair a chuir Dia timpeallacht domhainda ar bun chun ullmhú le haghaidh teacht Íosa. Ag tosú leis an Athbheochan, tá méadú ráta mear tagtha ar an dul chun cinn i mbeagnach gach réimse d'iarracht an duine, lena n-áirítear an pholaitíocht, an eacnamaíocht, an cultúr agus an eolaíocht. Sa lá atá inniu ann, thángthas na réimsí sin ar a buaic agus chruthaigh siad timpeallacht dhomhanda a chabhródh le hobair Chríost ag a Dara Theacht. I lá Íosa, rialaigh an Impireacht Rómhánach na réimsí ollmhór ar fud na Meánmhara, arna chomhtháthú le córas iompair forbortha agus fairsing a seoladh amach i ngach treo. Ba é seo an lár de shibhialtacht Heilléanaíoch ollmhór a bunaíodh ar theanga na Gréige. Dá bhrí sin, rinneadh na hullmhúcháin go léir a bhí riachtanach do tarchur tapa theagasc an Meisias ó Iosrael, áit a raibh Íosa ina gcónaí, go dtí an Róimh agus an domhan. Ar an gcaoi chéanna, i ré reatha an Dara Aidbhint, tá tionchar na gcumhachtaí an Iarthair tar éis leathnú a dhéanamh ar an réimse pholaitiúil daonlathach ar fud an domhain. Tá an bearna idir Oirthear agus Iarthar ag dúnadh go mór le dul chun cinn tapa iompair agus cumarsáide, agus tá an teagmháil cuimsitheach theangacha agus cultúir tar éis an domhan a thabhairt i bhfad níos dlúithe le chéile. Tá timpeallacht ullmhaithe go hiomlán ag na fachtóirí sin inar féidir le teagasc an Chríost ar a filleadh a chur in iúl go saor agus go tapa do chroí gach duine. Cuirfidh sé seo ar chumas a theagasc athruithe tapa agus suntasacha a thabhairt ar fud na cruinne.

Alt 7

Deonú na h-Athchóiriú agus Forbairt na Staire

Is é Ríocht na bhFlaitheas ar domhan sochaí a bhfuil a struchtúr cumtha ar íomhá duine foirfe. Mar an gcéanna, is féidir go measfar gur cumtha an tsochaí tite i gcosúileacht an duine a thit. Is féidir linn tuiscint níos fearr a fháil ar stair na sochaí a thóg an daonnacht pheachach trí scrúdú a dhéanamh ar shaol inmheánach duine tite.

Tá araon bhun-intinn ag duine tite, rud a spreagann dó dul i ngleic le maitheas, agus aigne olc, a líonann é leis na mianta olc agus a dtéann in éadan na leideanna an bhun-intinn. Go deimhin, tá an dá intinn ag cogadh i gcónaí lena chéile, ag tabhairt cúnamh dúinn maidir le hiompar aistreach agus contrártha. Os rud é go bhfuil an tsochaí daonna comhdhéanta de dhaoine aonair atá ag cogadh i gcónaí laistigh dóibh féin, ní féidir le h-idirghníomhaíochtaí eatarthu a bheith ach lán de dhíospóid agus choimhlint. Is é go bhfuil stair daonna comhdéanta de caidrimh shóisialta atá faoi choimhlint i gcónaí ag athrú le linn an ama. Dá réir sin, is gá gur léirigh sé i ndíospóid agus i gcogadh.

Mar sin féin, i measc an chomhrac leanúnach idir an bhun-aigne agus an aigne-olc, tá daoine i gcónaí ag iarraidh olc a chur ar ais agus bealach na maitheas a leanúint. De réir mar a fhaigheann siad dul chun cinn ina ndícheall, bíonn torthaí a n-iarrachtaí i ngníomhartha firéanta. Mar gheall ar ghníomhaíocht an bhun-intinn taobh istigh dó féin, is féidir le fiú duine tite freagra a thabhairt do deonú na h-athchóirithe Dé agus páirt a ghlacadh chun cuspóir na maitheas a chur chun cinn. Dá bhrí sin tá dul chun cinn sa stair bunaithe ar daoine aonair a dhéanann, fiú amháin i measc an cuilithe maith agus olc, iarrachtaí cinntitheacha olc a dhiúltú agus maitheas a chur chun cinn. Dá bhrí sin, is é Ríocht na bhFlaitheas an domhan a bhfuil stair ag dul i dtreo forbairt, áit ina mbainfear amach sprioc na maitheas.

Ní mór dúinn a thuiscint go bhfuil coinbhleachtaí agus cogaí feiniméin eatramhacha chun maith a scaradh ó olc ar leith an sprioc deiridh seo a lorg. Cé gur féidir olc buachaint ag amanna, bainfidh Dia úsáid as chun stair a stiúradh i dtreo comhlíonadh maitheas níos mó. Maidir leis seo, is féidir linn a aithint go bhfuil dul chun cinn na staire i dtreo maitheas á thiomáint ag próiseas de maitheas a dheighilt ó olc i gcónaí de réir deonú athchóirithe Dé.

Idir an dá linn, ar bhonn a ghaolmhaireacht a bhaineann le gaol fola leis na gcéad dhaoine, d'oibrigh Sátan trí daoine tite chun a bhaint amach, roimh Dhia, foirm saobh den tsochaí idéalach a bhfuil sé ar intinn ag Dia a bhaint amach. Mar thoradh air sin, i staire daonna, feicimid fianaise de ardú sóchaí neamhphrionsabálta atá tógtha ar leaganacha casta den Phrionsabal. Ag deireadh na staire daonna, sula bhféadfaidh Dia Ríocht na bhFlaitheas a h-athchóiriú ar an talamh, beidh domhan neamhphrionsabálta tógáilte ag Sátan in íomhá shaobhaithe den Ríocht: níl sé seo rud ar bith seachas an domhan cumannachtach. Is sampla é seo ar an gcaoi a rinne Sátan, a raibh tús aige i gcúrsa na staire, aithris ar pleananna Dé i gcónaí roimh Dhia. Le linn cúrsa an deonú na h-athchóiriú, tagann cosúileacht bréagach roimh an ceann fhírinneach. Is féidir le tuar Íosa go taispáinfidh Críosta bréagacha roimh Dara Aidbhint Chríost a léiriú leis an gné seo den phrionsabal.

7.1 Dul Chun Cinn na Staire in Aois an Deonú na h-Athchóiriú

Deir cuid de staraithe gurbh sochaí primitíbeach comhchoiteann é an chéad tsochaí a thóg daoine tite. Ó déarcadh deonú Dé, bhí na sochaí primitíbeach a thóg daoine tite dírithe ar Sátan. Cé go mbéidir go rinne Sátan iarracht sochaí comhchoiteann a thógáil ina roinneann daoine a sealúchas lena chéile, ní bheadh sé fós ach aithris lochtach ar an tsochaí a raibh sé ar intinn ag Dia a thógáil trí dhaoine de charachtar foirfe: sochaí arb iad is sainairionna iad idirspleáchas, rathúnas frithpháirteach agus luachanna roinnte go huilíoch. Beag beann ar an bhfoirm, níorbh fhéidir an tsochaí primitíbeach sádanach seo a bheith saor ó streachailt agus scoilt. Más rud é go

raibh sé, bheadh sé ina gcónaí go deo gan athrú, agus níorbh fhéidir chomhlíonadh a chur ríomh le deonú Dé na h-Athchóiriú.

Go deimhin, tugann an dá intinn ag cogadh laistigh de dhuine tite ardú do choimhlintí inmheánacha a léiríonn iad féin trína ghníomhartha agus a chuireann faoi deara go mbeidh sé i gcoimhlint le daoine eile. Dá bhrí sin, bheadh sé dodhéanta do shochaí primitíbeach sátanach an cuspóir a bhaineann le maireachtáil chomhchoiteann a shlánú riamh chun síocháin a choimeád. Mar a éabhlóidigh sochaí primitíbeach isteach i sochaí níos mó le caidreamh eacnamaíoch agus sóisialta éagsúla, d'éabhlóidigh na coinbhleachtaí seo ar bhealach comhfhreagrach. Mar gheall ar ghníomhaíocht an bhun-intinn, a iarrann ar daoine chun freagra a thabhairt ar deonú athchóiriú Dé, go deimhin d'eascair rannáin idir mhaitheas coibhneasta agus olc i sochaí primitíbeach faoi fhlaithneas satáinneach.

Nuair a dhéanaimid scrúdú ar an gcúrsa forbartha sóisialta atá faoi threoir Sátan, feicimid go n-eascair sochaí clan as na rannáin idir daoine aonair i sochaí primitíbeach. Tá sé mar cumas ag na sochaí seo raon feidhme a leathnú, le sochaí clan ag forbairt go sochaí feodach agus ansin go sochaí mhonarcacha trína gcuid críche agus cumhachta a mhéadú. Rinne Satan an patrún seo ar aghaidh roimh Dhia, toisc gur thuig sé plean Dé glaoch amach dhaoine maithe as an saol peachach agus iachail a cuir ortha sochaí clan maith a thógáil, agus ansin leathanú go sochaí feodach maith, agus go deireadh teacht go céim ríocht maith le críoch agus an fhlaithneas leordhóthanach don Meisias teacht agus a chuid oibre a chur i gcrích.

Glao Dia Ábhram as an saol peachach le bheith ina iompróir caighdeánach ar mhaitheas agus bheannaigh sé é le sliocht a bheadh le Toil Dé a dhearbhaigh. Thóg Dia suas sliocht Ábhram isteach sa chéad sochaí clan Iosráelítigh. Chuaigh siad isteach san Éigipt mar shochaí clan, ach faoin am a d'fhág siad an Éigipt i gcomhair Cánaan, bhí siad tar éis fás isteach i sochaí treibhe. Sochaí feodach a bhí i sochaí Iosráelítigh i dtréimhse na mbreithiúna. Tagraíonn sochaí feodach sa phlé seo do sochaí le córas polaitíochta arb iad is sainairíonna iad caidrimh máistir-seirbhíseach de sheirbhís agus umhlaíocht agus córas eacnamaíoch atá comhdhéanta de aonaid féinleorga i gcríocha beaga, iargúlta. I dtréimhse na mbreithiúna, bhí saintréithe den sórt sin ag sochaí Iosráel. Nuair a chuaigh na hIosráelítigh isteach i gCánaan, leithdháileadh cuid de thalamh do gach treibh. Bhí ról ag na breithiúna a rialaigh na críocha seo cosúil le easpaig agus tiarnaí feodach san Eoraip na meánaoiseanna luath.

Is é nádúr sochaí feodach go tacaíonn a daoine le chreideamh a tiarna agus cloigheann siad lena chuid orduithe. Chomh fada is a bheidh an tiarna dílis le Toil Dé, leanfaidh a chuid daoine é agus seasfaidh siad ar thaobh Dé. Ag cónaí i gcóras polaitiúil a tógadh ar chaidrimh máistir-seirbhíseach agus le geilleagar féinleorga atá scoithe don chuid is mó ón domhan lasmuigh, tá cumas suntasach acu ionradh ó Satan a sheasamh ón taobh amuigh. Is é an chúis is mó a fhorbraíonn sochaí clan go sochaí feodach ná chun maoin agus daoine gur leis Sátan a thabhairt ar ais go dtí taobh Dhia. Trí leathnú na críche faoi fhlaithneas Dé, tá siad in áit níos fearr chun ionradh Sátan a coisc. Tuiscinteacht ar an deonú dhiaga seo, rinne Sátan iarracht a riail a chaomhnú trí dul roimh é agus a sochaí feodach fhéin a dhéanamh go leor céadta bliain roimhe sin.

Ba é cuspóir deonú sochaí feodach luath-Iosrael bunús a leagan síos chun sochaí monarcach a bhunú le críoch níos mó agus flaitheas níos cumhachtaí. Cónascadh an tsochaí monarcach na

haonaid níos lú de cheannas polaitiúil agus eacnamaíoch daingnithe ag an tsochaí feodach níos luaithe i gcríoch amháin le daonra mór, geilleagair láidir agus ceannas dea-chosanta. Rinneadh é seo le bunú ríocht aontaithe Iosrael a bhunaigh Rí Sól.

Bhí Íosa le teacht mar Rí na Ríthe. Thóg Dia an tsochaí monarcach in nIosráel chun bonn láidir go leir a ullmhú dó chun teacht mar an Meisias agus riailiú mar Rí na Ríthe.

Fada roimh seo, thuig Sátan an deonú chun an Meisias a fháiltiú taobh thiar de thógáil an mhonarcachta agus bhí a sochaí monarcach féin bunaithe aige chun bac a chur ar deonú Dé. Go leor is na céadta bliain roimh bhunú an ríocht aontaithe Iosrael, bunaíodh an chéad ríshliocht na hÉigipte, agus lean an Éigipt farónach trí roinnt tríocha ríshliocht déag. Bhí ríocht ársa Bhablóin ag rialú Mheaspatáin go léir i rith réimeas an Rí Hammurabi san ochtú haois déag RChc, agus rialaigh na Hittites go h-uachtaracha os cionn an Neasoirthear i réigiún na Siria le linn an ceathrú haois déag RCh. Fiú amháin taobh istigh sa domhan sátanach, bhí cogaíocht leanúnach idir ríochta réasúnta maith agus ríochta réasúnta olc, rud a d'fhág go raibh scaradh an maitheas ó olc. Tá an tiomáint seo i dtreo maitheas fréamhaithe sa bhun-intinn, a fhreagraíonn do ghlaio deonú athchóirithe Dé.

Má raibh Rí Sholamón ag sheirbheáil Toil Dé go dtí an deireadh, d'fhéadfadh sé a bheith ag feidhmiú a chuid scileanna polaitiúla Dia-thugtha chun náisiúin na Neasoirthear a aontú. D'fhéadfadh sé na sibhialtachaí hÉigipte, Minónach agus Mheaspatánach a comhshamlú, a raibh lag ag an am sin. Dá bhrí sin bheadh tiarnas domhainda tógáilte aige ar a bhféadfadh an Meisias teacht agus ceannasacht Dé ar domhan a bhaint amach. Ar an drochuair, thit Sholamón isteach i n-íolacht. Dá bhrí sin, bhí ar Dhia dispeansáid a thosú chun an tsochaí monarcach seo a a bhí tógtha go pianmhar aige a dhíchóimeáil.

Ós rud é nár leag ríthe ríocht aontaithe Iosrael an bunús don Meisias, ná nar chríochnaigh siad an réiteach ar a bhféadfadh Dia A fhlaithreas a h-athchóiriú, roinn Dia an ríocht i dhó sa deireadh: Iosrael sa dtuaisceart agus Iúdá sa deisceart. Nuair a lean siad ar aghaidh ag ciontú i gcoinne Toil Dé, lig Dia don ríocht thuaidh Iosrael bheith scriosta ag lámh an náisiún gintlí Aisiria. Rinne na h-Aisirigh san ochtú haois RCh concas ar an Neasoirthear ársa go léir, an Éigipt san áireamh, chun an chéad Impireacht domhainda a thógáil. Sheas ríocht Iúdá le Toil Dé ar feadh tamaill, ach ansin d'éirigh sé amach ina h-aghaidh. Dá réir sin, thug Dia cead dó titim isteach i lámha an Impireacht nua-Bablónach, a sháraigh Aisiria mar an dara Impireacht domhanda.

Tar éis titim Iúdá, choiméad Dia ríchathaoir Iosrael folamh agus chuir sé na daoine Giúdaigh faoi smacht na n-impíreachtaí gintlí leanúnacha don chuid is mó den tréimhse a tháinig suas go teacht an Meisias. Go háirithe, chuir Dia iad insan réimse cultúrtha Heilléanach, a leag an creat idé-eolaíoch don daonlathas. Mhúnlaigh Dia sochaí Iosrael i bhfoirm an daonlathais chun go bhféadfadh sé a bheith fáiltithe mar a rí mar toil na daoine nuair a tháinig an Meisias, a ba cóir fáilte chroímhar a thabhairt dó. Mar sin féin, níor ardaigh an pobal Giúdach Íosa mar sin. Gan tacaíocht phoiblí, céasadh é. Mar thoradh air sin, ag críoch an deonú a thosaigh dhá mhíle bliain roimhe sin nuair a ghlaodh Ábhram agus a shliocht as an domhan peachach, níorbh bhaineadh a chuspóir amach ach go spioradálta.

7.2 Dul Chun Cinn na Staire insan Aois de Leathnú den Deonú na h-Athchóirithe

7.2.1 Deonú na h-Athchóirithe agus Stair an Iarthair

Chuaigh an Impireacht Rómhánach, a rinne géarleanúint ar Chríostaíocht síos ar a nglúine roimh Íosa sa deireadh sa cheathrú haois agus ghlac sé leis an Chríostaíocht mar reiligiún an stáit. Mar sin féin, ba é an bun-ról deonach a bhí ag an Impireacht Rómhánach, a d'aontaigh an domhan ársa ar fud na Meánmhara, bunús a bhunú do ríocht Chríost ar domhan. Má chreid na daoine Giúdach in Íosa mar an Meisias agus a aontaíodh leis, bheadh an Impireacht Rómhánach buaite ag Íosa le linn a shaoil. Bheadh Íosa ar urramú ar fud na h-impíre mar Rí na Ríthe. Bheadh sé i gceannas ar fud an domhain le Iarúsailéim mar a príomh cathair. Mar sin féin, toisc nár chreid na daoine Giúdach, scriosadh Iúdéa agus bhí an Impireacht Rómhánach i ndán laghdaigh. Tar éis céad bliain d'ionradh barbarach, tháinig Impireacht Rómhánach an Iarthair chun críche i 476 a.d.

Insan mbealach seo, d'aistrigh lár deonú Dé na h-athchóirithe ó Iúdéa, talamh brón searbh Dé, go Iarthar na hEorpa, iar talamh an Impireacht Rómhánach Iarthar, anois ar áitiú ag an treibheanna Gearmánach. Dá réir sin, tá an deonú spioradálta athchóirithe bunaithe ar an Chríostaíocht ag tarlúint go príomha i nIarthar na hEorpa. Ach amháin i nIarthar na hEorpa atá stair na ré seo ag dul chun cinn go docht de réir an patrún leagtha síos ag an deonú na h-athchóirithe. Tugann stair na Chríostaíochta in Iarthar na hEorpa le fios dúinn faoi na himeachtaí a mhúnlaigh an Aois de Fadú an Deonú na h-Athchóirithe.

7.2.2 Na Caidreamh Frithpháirteach idir Stair reiligiúnach, Stair Eacnamaíoch agus Stair Pholaitiúil

Chabhraigh reiligiúin le daoine tite de réir a chéile a n-aineolas spioradálta a shárú trí spreagadh a mbun-aighe folaigh chun gníomhaíocht. Bhíodar ag múineadh daoine chun a shaol a díriú ar an domhain dofheicthe, cúiseach de Dhia. Ós rud é nach mothaíonn gach duine gá láithreach do reiligiún, ní bhaineann amach ach cúpla daoine eisceachtúla eolas spioradálta go tapa. Don chuid is mó, is próiseas mall é fás spioradálta i gcónaí. Feicimid seo mar fhíric go nach bhfuil fiú sa lá atá inniu ann, le reiligiún forleathan ar fud an domhain, léibhéil spioradálta daoine go minic níos fearr ná na ndaoine i am ársa.

Ar lámh eile, tá gach duine aithinteach ar na torthaí an eolaíochta, a bhfuil feabhas mór déanta ar an eolas atá againn ar an domhan fisiceach. Ós rud é go déileálann eolaíocht le ábhair praiticiúla, mothaíonn gach duine gá láidir dó. Dá bhrí sin, bíonn an méadú de eolas an chine daonna ar an domhan fhísiciúil go ginearálta forleathan agus tapa. Ina theannta sin, cé go bhfuil na h-obiachta de staidéir reiligiúnaigh sa domhan doláimhsithe, tarchéimitheacht de cúis, scrúdaíonn taighde eolaíoch, obiachta inláimhsithe, ábhartha sa domhain de thoradh. Dá bhrí sin, go dtí an lá atá inniu ann fanann reiligiún agus eolaíocht go teoiriciúil doréitithe. Thairis sin, mar gheall ar Sátan, atá i seilbh na flaitheas thar na cruinne, ag ionsaigh agus ag éillitheach daoine trína shaol ar domhain, múineann reiligiúin do dhaoine chun an domhain a shéanadh. Mar sin, ní féidir le reiligiúin comhoiriúnaigh go h-éascaí leis an eolaíocht, atá ag iarraidh feabhas a chur ar bheatha sa domhain. Is eol dúinn gur sa dtús, cruthaigh Dia corp físiciúil de dhaoine roimh iad a líonadh lena spioraid inmheánach. Leanann an deonú na h-athchóirithe, a bhfuil obair ath-chruthú, an patrún céanna, ón seachtrach go dtí na h-inmheánach. Ón dearcadh deonach seo, is léir gur le

linn a chúrsa fhorbairt, tá reiligiún agus eolaíochta go minic in earraid lena chéile, fiú i coinbhleacht.

Le daoine a cur ar chumas chun riail thar an domhan spiorad agus an domhan fisiceach araon, chruthaigh Dia iad mar na dé-eintiteas de féin spiorad agus féin fisiciúil. Mura thit an cine daonna, bheadh foirfeachtas bainte amach ag a féin spiorad agus a féin fisiciúil le chéile. Bheadh a cuid intleacht spioradálta agus intleacht fisiciúil le teacht le chéile mar aon i n-armóin iomlán le linn a saol ar dtalamh. Tar éis titim an cine daonna agus iad teacht le bheith aineolach ar an domhan spioradálta agus fisiciúil araon, d'oibrigh Dia chun an aineolais spioradálta seo a shárú trí reiligiún agus an aineolas fisiciúil a shárú trí eolaíocht.

Tá an neamhréir gcéanna le fáil sa chaidreamh idir saol creidimh agus eacnamaíoch daoine. Ar nós na heolaíochta, déileáileann gníomhaíochtaí eacnamaíocha leis an domhain praiticiúil. Go deimhin, tá caidreamh dlúth idir dul chun cinn eacnamaíoch agus forbairt eolaíochta.

Dá réir sin, tá stair reiligiúnach, bunaithe ar fhorbairt inmheánach deonú Dé agus an stair eacnamaíoch Dé, bunaithe ar an fhorbairt sheachtrach Dá chuid deonú, tar éis treoracha éagsúla a ghlacadh agus tá dul chun cinn déanta ag rátaí difriúil. Dá bhrí sin, le tuiscint a fháil ar dhul chun cinn stair an Iarthair, a lean an patrún atá leagtha síos ag deonú athchóirithe Dé, ní mór dúinn stair na Críostaíochta agus staire eacnamaíochta an Iarthair a scrúdú ar leithligh.

De réir mar a bhaineann leis an gcaidreamh idir reiligiún agus eolaíocht, tá reiligiún agus geilleagar ceangailte in san mhéid is go bhfuil siad freagrach as gnéithe inmheánacha agus seachtracha saol daoine tite a h-athchóiriú. Cé gur cosúil go bhforbródh reiligiún agus geilleagar, mar le reiligiún agus eolaíocht, ar achrann lena chéile, tá siad gaolta i saol an tsochaí. Dá bhrí sin, tá roinnt tionchar frithpháirteach ann idir stair na Críostaíochta agus an stair eacnamaíoch.

Tá reiligiún agus geilleagar comhtháite lenár saol sa tsochaí trí pholaitíocht. Go háirithe in Iarthar na hEorpa, tá an pholaitíocht ag iarraidh forbairt gheilleagrach a nascadh, a leanann go dlúth le dul chun cinn na heolaíochta, le cosán na Críostaíochta, a raibh easpa soiléir ar a threo deonú go minic. Tá stair pholaitiúil an Iarthair tar éis cosán a chur chun cinn trína ndéantar comhoiriúnaigh idir reiligiún agus geilleagar. Dá bhrí sin, le tuiscint a dhéanamh go cruinn ar dhul chun cinn na staire agus é ag bogadh i dtreo sprioc deonú na h-athchóiriú, ní mór dúinn freisin stair an pholaitíochta a imscrúdú ar leithligh.

Mar léiriú ar an gcaoi a bhfuil cúrsaí forbartha reiligiúnacha, polaitiúla agus eacnamaíocha tar éis dul chun cinn ar leithligh, déanfaimid sceitseáil ar staid stairiúil Iarthar na hEorpa i dtreo deireadh an seachtú haois déag. Maidir le stair an reiligiúin, bhí luachanna daonlathacha fréamhaithe cheana féin i gCríostaíocht na tréimhse seo. Bhí an Chríostaíocht le polaití monarcach faoi riail an phápaigh scoilte leis an Reifirméisean Protastúnach i 1517. De réir a chéile shaothraigh daoine na hEorpa, a raibh a dtréimhse de déabhóid sna meánaoiseanna faoi réir an ordlathas phápach, chun saol Críostaí a caitheamh bunaithe ar a léamh féin den mBíobla. Maidir le polaitíocht na tréimhse seo, bhí an monarcacht absolóideacht ag a bharr. Go heacnamaíoch, lean sochaí feodach bunaithe an chóras mhainéar i go leor áit san Eoraip. Dá bhrí sin, bhí an tsochaí Eorpach céanna ag éirí níos daonlathach maidir leis an saol reiligiúnach fad is a bhí sé fós monarcach maidir le saol polaitiúil agus feodach maidir leis an saol eacnamaíoch.

Ba cheart dúinn a shoiléiriú freisin cén fáth nach raibh forbairt stair tríd an chuid is mó d'aois na Sean-Tiomna tréithrithe ag an patrún forbartha ar leith seo. In Iosrael ársa, bhí dul chun cinn na heolaíochta thar a bheith mall. Dá réir sin, níor fhorbraíodh a shaol eacnamaíoch, agus ní raibh mórán speisialtóireachta ag a sochaí. Bhí saol simplí a caitheamh ag na daoine faoi chóras sóisialta ina raibh reiligiún cuid lárnach dá saol laethúil. Ceangailte le chéile ag caidreamh máistirseirbhíseach agus cód dian an Dlí Mosaic, bhí orthu cloí lena rialtóirí i gcúrsaí polaitíochta agus reiligiúnacha araon. San aois sin ní raibh an reiligiún, an pholaitíocht agus an eacnamaíocht ag dul chun cinn ar leithligh.

7.2.3 Sochaí Chlann

Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar dhul chun cinn na staire maidir le reiligiún, polaitíocht agus an geilleagar le linn Aois an Tiomna Nua. De ghnáth, tugann claonadh an bhun-aighe chun freagra a thabhairt ar deonú na h-athchóirithe Dé rannáin go sochaí atá dírithe ar Sátan. Déantar iad siúd a leanann an Toil Dé a shainmhíniú sa phróiseas seo agus d'fhéadfadh siad a bhailiú chun sochaí clan a chruthú ar thaobh Dé. Lean breith na sochaí clan Críostaí an patrún seo. Le céasadh Íosa, bhí an náisiún Giúdach tar éis titim go taobh Sátan agus níorbh fhéidir le Dia leanúint ar aghaidh Lena deonú na h-athchóiriú sa tsochaí sin faoi cúinsí den sórt sin. Dá bhrí sin, bhris Dia suas an tsochaí sin, ag glaoch chreidmheasanna dílse as i n'fhonn sochaí clan Críostaí a bhunú.

In aois na Sean-Tiomna, stiúr dhá mhac déag Iocaib a seachtó fir bhráithre chun sochaí clan Iosráelítigh a bhunú agus a leagadh amach ar chúrsa an deonú. Mar an gcaoi chéanna, in Aois an Tiomna Nua, thóg dhá dheisceabail déag Íosa seachtó dá leanúna chun sochaí clann Críostaí a bhunú agus tús a chur le deonú nua Dé. Bhí sochaí clan Críostaí comhdhéanta de phobail buntúsúil le córas polaitiúil nó eacnamaíoch le beagán nó gan aon struchtúr. Sa tréimhse seo, níor lean an reiligiún, an pholaitíocht agus an eacnamaíocht chun cinn go neamhspleách.

Ainneoin géarleanúint mhór, d'éirigh sochaí clan Críostaí de réir a chéile san Impireacht Rómhánach ar fud na Meánmhara agus d'fhorbair sé ina sochaí threibh Críostaí. Buailte go dona mar gheall ar imirceacha sluaite na ndaoine a thosaigh sa dara leath den cheathrú haois, thit Impireacht Rómhánach an Iarthair suas go 476 a.d. Leathnaigh an tsochaí Críostaí go mór mar a tugadh an Chríostaíocht do na daoine Gearmáineacha a imirceigh isteach sa chríoch seo.

7.2.4 Sóchaí Feodach

Le dul chun cinn na staire, d'fhorbair sochaí clan isteach ina sochaí feodach. Rugadh sochaí feodach san Eoraip nuair, thart ar thit an Impireacht Rómhánach, thosaigh an t-údarás impiriúil ag dul i léig agus thit an impireacht isteach in anord. Sa tsochaí seo, bheadh reiligiún, pholaitíocht agus an geilleagar ag scaradh agus ag dul bealaí ar leithligh sa deireadh.

I dtús laethanta na sochaí feodach seo, go háirithe i measc na treibheanna Gearmáineacha nua-Chríostaíthe, bhí saor-tuathánaigh agus gaiscígh á rialú ag prionsaí áitiúla. Scaipeadh cumhacht polaitiúil i measc go leor tiarnaí, gach ceann ag rialú thar a chríoch in éagmais aon údarais náisiúnta. Forbraíodh sochaí feodach san Eoraip de réir a chéile go gcóras polaitíochta bunaithe ar chaidreamh máistirseirbhíseach ar gach leibhéal, idir thiarnaí na gcéimeanna éagsúla agus a n-ridire, agus geilleagar neamhspleách an chórais mainéar. Tar éis titim na hImpire Cairilínseach, scaipeadh feodacht aibí i ngach áit san Eoraip. Roinneadh an talamh i go leor mainéar, gach

ceann á rialú ag tiarna feodach. Bhí na tiarnaí seo freagrach as gach gné den saol ina mainéar agus bhí údarás breithiúnach uachtarach acu. Thrádáigh na feirmeoirí a gcuid talún príobháideach chuig na tiarnaí nó mainistreacha feodalacha mar mhalairt ar chosaint míleata, agus tugadh a gcuid talún ar ais dóibh mar feod. Fuair ridirí vasáilleach mainéar as a dtiarnaí feodach de bharr a sheirbhís mar shaighdiúirí príobháideacha. Cé gurbh fhéidir gurb leis ridire níos ísle ach mainéar amháin, bhí na céadta nó na mílte de na mainéar sin ag gach rí nó tiarna mór, agus dáileadh sé mar feod dá vasáilligh iad. Bhí cumhacht teoranta ag na ríthe agus ní raibh níos mó ná tiarnaí feodach mór iad.

D'fhorbair saol reiligiúnach san Eoraip le linn na thréimhse ceannaireachta na heaglais réigiúnacha ar na línte céanna leis an luath-feodachas dá shaol polaitiúil agus eacnamaíochta; dá bhrí sin d'fhéadfaí Críostaíocht feodach a ghlaigh air. Ghlac patriarchaigh, ardeaspaig agus easpaig poist a comhfhreagraíonn do thiarnaí feodach móra, meánach agus beag. Ós rud é nach raibh rí ach cheann de na tiarnaí feodach móra, ní raibh an Pápa ach cheann de na cúigear ard-aithreacha. Bunaíodh an struchtúr polaitiúil laistigh den eaglais Chaitliceach Rómhánach ar chaidreamh ordlathach dian idir máistir agus seirbhíseach. Bhí céim shóisialta agus cumhacht ag an easpaig nó an aba is a bheadh inchomparáide le tiarna feodach saolta. Ag gníomhú mar thiarna a n-eastáit eaglais, d'fhéadfadh sé, más gá, arm a ardú ó chosmuintir a vasáilligh.

Maidir leis an saol eacnamaíoch, thosaigh an tréimhse seo le am aistriú ó shochoaí sclábhaí an Róimh ársa go dtí an córas mainéar. Thosaigh saor-tuathánaigh ag fáil úinéarachta thar chuid den talamh sa tréimhse seo. I dtéarmaí tionacht talún, d'fhéadfaí stádas na ndaoine sa tréimhse seo a rangú i gceithre ghrád: uaisleacht, saor-tuathánachas, seirfeachtas agus sclábhaithe.

Insan treo seo, d'eascair Dia sochaí feodach as na luathreacha de Impireacht Rómhánach an Iarthair i measc na ndaoine Gearmáineacha nua-Chríostaíthe a roghnaigh Sé chun an deonú a threorú. Trí aonaid bheaga a neartú faoi fhlaithreas diaganta i réimsí saol reiligiúnach, polaitíochta agus eacnamaíochta, leag Dia an réiteacht chun ríocht dhiaganta a bhunú.

7.2.5 Sochaí Monarcach agus Impiriúlachas

Le dul chun cinn na staire, d'fhorbair sochaí feodach isteach i sochaí monarcach. Go polaitiúil, cén chaoi a tháinig sochaí monarcach na hEorpa chun cinn? Bhí na ríochtaí a bhí tógtha ag na daoine Gearmáineacha in Iarthar na hEorpa go léir díomuan, ach amháin i gcás Ríocht na Frainc. Ghlac ríthe na bhFranc de chuid Ríshliocht na Meirvínseach leis an Críostaíochta agus ionsúigh siad oidhreacht na sibhialtacha Rómhánach chun domhan Gearmánach-Rómhánach a chruthú in Iarthar na hEorpa. Tar éis na ríthe Meirvínseach cumhacht a cailliúnt, tháinig Séarlas Martel chun bheith go éifeachtach rialóir na Frainc. Leathnaigh sé an ríocht trí buachaint thar na Moors, a d'ionradh ón t-iardeisceart. Ba é a mhac, Pepin Gearr, an chéad rí Cairilínseach agus bhí sé athair Charlemagne. Bhí Charlemagne tugtha go mór ar fhís Naomh Agaistín de ríocht Críostaí agus rinne sé mar phrionsabal treorach na tíre. Aontaigh Impireacht Charlemagne an Eorap Iarthair agus an lár, ag tabhairt seasmhacht do thailte a bhí i n-achrann roimhe sin de bharr imirce ollmhór.

I réimse na reiligiún, bhí an Chríostaíocht monarcach, a lean an Chríostaíocht feodach, ina ríocht spioradálta a tharchéimnigh teorainneacha náisiúnta. Bunaíodh é faoi riail na pháphacht agus ar an bhunús spioradálta don Meisias. In 800 a.d., chorónaigh an Pápa Leo III Charlemagne mar

Impire agus thug sé beannacht na hEaglaise dó. Faoin gníomh seo, chuir an Pápa an fhreagracht lárnach as an deonú air. Rinne an ríocht spioradálta faoin bpáacht agus Ríocht na Fhrainc faoi Charlemagne aontais agus bunaíodh an Impireacht Chríostaí.

Bhí tréimhse an impireacht Chríostaí comhthreomhar le tréimhse ríocht aontaithe Iosrael san Aois na Sean-Tiomna. Sa dá chás, lean sochaí monarcach sochaí feodach ar son fhlaithes, pobal agus críoch níos mó a chomhdhlúthú ar thaobh Dé. Míníodh níos luaithe go raibh an Pápa i gceannas ar an Eaglais ón seasamh an ardaingeal chun an bealach a réiteach do ríocht domhainda. Ach tar éis dó an t-impire a chronadh agus beannacht Dé a thabhairt dó, ba cóir don Pápa ansin é a sheirbheáil ó sheasamh Cáin. Ba cóir don t-impire, ina dhiaidh sin, tacú le teagasc an phápa agus leanúint ar aghaidh le hobair pholaitiúil chun ríocht a bheith oiriúnach chun fáiltiú leis an Meisias a h-aimsiú. Dá mba rud é gur tógadh siad an impireacht Chríostaí i gcomhréir go hiomlán leis Toil Dé, bheadh an tréimhse seo na Laethanta Deireadh de stair an cine daonna, nuair a d'fhéadfadh an Meisias teacht. Bheadh an fhírinne nua ansin le theaspáint chun fadhbanna na reiligiún agus na heolaíochta a réiteach mar iarracht comhtháite daonnach, ag treorú reiligiún, polaitíocht agus eacnamaíocht chun dul chun cinn i dtreo aontaithe amháin bunaithe ar idéalach Dé. Ar an mbonn sin, bhí bhunús le haghaidh Dara Aidhbhaint na Meisias le bheith bunaithe. Thairis sin, le breacadh tréimhse an impireacht Chríostaí, ba chóir go mbeadh feodachas tagtha chun deireadh go h-íomlán.

Mar sin féin, diall na pháphaí agus na himpirí ó Toil Dé. Rinne sé seo indéanta dóibh idéalach bunaidh Charlemagne a bhaint amach. Mar thoradh air sin, níor díchóimeáil sochaí feodach; ar a mhalairt, d'fhás sé níos láidre le linn na gcéadta bliain amach ó sin. D'fhan an reiligiún, an pholaitíocht agus an eacnamaíocht roinnte, leis an ríocht spioradálta a bhí á rialiú ag an bpáacht ag teacht i gcoimhlint go minic le ríochtaí domhainda a rialaigh ríthe.

Theip ar an Impireacht Chríostaí ríocht aontaithe a thógáil ar a bhféadfadh an Meisias teacht go. Thóg Charlemagne a chuid impireacht nuair a bhí bunús na sochaí luath-fheodach aibí chun comhdhlúthú a dhéanamh isteach i monarcacht láidir. Níor smachtaigh sé riamh cumhachtaí dílsithe na dtiarnaí feodach, áfach. Ina áit sin, d'éirigh leis an gcóras feodach neartú, leis an Impire Naofa Rómhánach laghdaithe go dtí ceann amháin de na tiarnaí feodach mór.

Bheadh an córas feodach i gceannais thar an Eoraip go dtí ardú na monarcachta absalóideach sa seachtú haois déag. Leis an meath ar feodachas ag an am sin, tháinig cumhachtaí na tiarnaí feodacha a bhí díláraithe roimhe seo chun a bheith á dhíriú ag lámha ríthe na náisiúnstát mór. Tháinig na ríthe chun bheith i gceannas ar chumhacht íomlán agus d'fhírinneadh siad é trí theagasc cheart díoga na ríthe. Bhláth monarcaigh absalóideach go dtí Réabhlóid na Fraince i 1789.

I réimse na staire reiligiúnach, cad iad cuid de na treochtaí a bhí ann i rith na tréimhse nuair a bhí struchtúr monarcach ag an gCríostaíocht faoi cheannas an phápa? Thit na phápaí as Toil Dé agus tháinig dí-eaglasiú orthu; bhí siad ar chonair meath spioradálta. Mar gheall ar cailliúintí arís agus arís eile sna Crosáidí, chaill an pháphacht a n-údarás, agus le linn a chuid deoraíocht in Avignon, díothaíodh é de cumhacht agus dínit. Leis an Athchóiriú Protastúnach i 1517, chríochnaigh Críostaíocht an Iarthair le bheith ina monarcas spioradálta aonadach.

Nuair a dhéanaimid scrúdú ar dhul chun cinn an saol eacnamaíochta, feicimid gur lean socrúithe eacnamaíochta feodacha fiú nuair a bhí monarcacht absalóideacht á chur in ionad feodachas polaitíochta. Bhí caipitleachas ag fás sna cathracha agus sna bailte, áit a tháinig monaróirí agus ceannaithe i ngleic leis na ríthe agus throid siad i gcoinne an chórais feodach sriantach. Tháinig socrúithe talmhaíochta nua amach faoin tuath, áit a raibh feirmeoirí neamhspleácha ag iarraidh cabhair ón rí chun seasamh i gcoinne riail na dtiarnaí feodach. Mar sin féin, ní fhéadfadh aon cheann de na forbairtí eacnamaíochta seo feodachas a díláithrigh go hiomlán, a lean ar aghaidh go dtí Réabhlóid na Fraince.

Le linn dul chun cinn na staire eacnamaíochta, lean caipitleachas ina dhiaidh sin ar feodachas, a tháinig in éineacht aois leathnú na coilíneach. Ós rud é gurb é comhdhlúthú an fhlaithreas polaitiúil an cuspóir a bhí ag monarcacht absalóideacht, ba é cuspóir na gcaipitleoirí cumhachtacha ná monaplú na n-airgeadas agus an chaipitil. D'eascair caipitlíocht i gcomhthráth leis an ardú de monarcachta absalóideacht sa seachtú haois déag agus d'fhás an rathúlacht i rith agus tar éis den Réabhlóid Tionscail. Ba é cuspóir an caipitlíocht sa deonú ná carnadh caipitil a chur chun cinn agus gníomhaíocht eacnamaíoch a lárú i mhéid is bhí dodhéanta faoi feodachas; bhí sé seo níos mó fós an gcás le himpiriúlachas.

Bhí ag an tiomáint impiriúilacht do leathnú coilíneach a thosaigh sa tréimhse seo, mar a bhunús deonú, bunú de bhunús eacnamaíoch, polaitiúil agus reiligiúnach domhainda. Diríonn an díospóireacht seo ar impireachtas Eorpach amháin, toisc go raibh cúrsa deonú athchóiriú Dé dírithe ar Iarthar na hEorpa. D'éirigh leis an iomaíocht i measc náisiúin Iarthar na hEorpa go sciútheadh siad i gcomhair coilíneachtaí ar fud an domhain roimh an Dara Cogadh Domhanda. Lig sé seo don domhain ar fad dul chun isteach i shibhialtacht Chríostaí an Iarthair.

7.2.6 Daonlathas agus Sóisialachas

D'fhág aois na monarcachta an bhealach d'aois an daonlathais. Cuimhnimid gurb é cuspóir na sochaí monarcach ná ríocht a thógáil a d'fhéadfadh tacú leis an Meisias agus a réimeas. Nuair nach raibh an dispeansáid seo curtha i gcrích le linn an Impireacht Chríostaí, áfach, thosaigh Dia ar phróiseas a tarraingófa sochaí monarcach síos agus a gcuirfidh daonlathais ina n-áit chun tús a chur le deonú nua le náisiún ceannasach a athógáil oiriúnta chun an Meisias a fháil.

Tá an daonlathas bunaithe ar fhlaithreas na ndaoine; is é rialtas de, as agus i gcomhair na ndaoine é. Is é an aidhm atá aige ná monaplacht pholaitiúil na monarcachta a scriosadh, a dhiall ó Toil Dé, agus córas nua polaitíochta a bhunú a d'fhéadfaí deonú na h-athchóiriú a bhaint amach mar sprioc, is é sin, an Meisias a fháil agus a thacú mar Rí na Ríthe.

Conas is féidir leis an daonlathas a chuspóir a bhaint amach? Le sreabhadh na staire, tá spioradáltacht an chine daonna soilsithe mar gheall ar fiúntas na haoise i deonú an athchóiriú. Freagraíonn bhun-intinn daoine leis an deonú agus lorgaíonn siad creidimh, go minic gan a fhios a bheith acu cén fáth. Faoi dheireadh, beidh daoine ag teacht chun an Chríostaíocht a fháil, a bhfuil Dia ag ardú chun bheith an reiligiún is airde. Insan treo seo, tá an domhan inniu ag teacht le chéile chun sibhialtacht amháin a bhunú bunaithe ar idéaltaí Chríostaí.

Fhaid is a schroicheann an stair i dtreo a chuid forar, bíonn toil na ndaoine ag dul i dtreo luachanna Chríostaí. Beidh rialtais daonlathacha a chomhlíonann toil na ndaoine ag éirí níos

Críostaí de réir a chéile. Dá bhrí sin, nuair a thiofadh an Meisias ar ais chuig na sochaí faoi riail na rialtas daonlathach atá aibíthe go maith ag an spiorad Críostaí, beidh siad in ann ceannas Dé a chur ar an talamh le tacaíocht chroímhar na ndaoine. Beidh sé seo Ríocht na bhFlaitheas ar domhan. Ní mór dúinn a thuiscint gur rugadh an daonlathas chun bonn a bhaint as monaplachtaí satanacha de chumhacht chun críche deonú deiridh Dé a h-athchóiriú, trí thoil na ndaoine, fhlaithes neamhaí faoi cheannaireacht an Chríost a fhilleann ar ais.

Tháinig na réabhlóidí i Sasana, i Meiriceá agus sa Fhrainc ar na gluaiseachtaí daonlathacha a d'ardaigh i gcoinne na monarcha absalóideachta an seachtú haois déag agus an ochtú haois déag. Scrios na réabhlóidí seo sochaí monarcha agus thug siad bhreith do sochaí dhaonlathacha an lae inniu. Pléifear na foirmeacha éagsúla a ghlac an daonlathas de réir treochtaí deonú Eabhrachais and Heilléanachas sa chaibidil seo chugainn.²⁷

D'imigh dul chun cinn na staire sa réimse reiligiúnach go dtí an stáitse den Chríostaíocht dhaonlathach tar éis a scrios an Reifirméisean Protastúnach de 1517 an Chríostaíochta monarchach. Tríd an Reifirméisean, díchóimeáil fórsaí daonlathach laistigh den Chríostaíocht an ríocht spioradálta ar a raibh an ceannaisíocht aonair ag an bpápas. Ba é bhun mian Dé ná go n-aontófaidh an Impireacht Chríostaí le Críostaíocht na monarchach Pháphacht chun an ríocht ina thiofadh an Messiah a thógáil. Mar sin féin, nuair a theip ar na phápaí ina gcuid freagrachtaí, ní mór an Críostaíocht Mhonorach ina raibh an t-údarás go léir acu a dhíchóimeáil. Ba é seo misean an Chríostaíocht dhaonlathach, díreach mar gurbh é misean an daonlathais pholaitíochta ná ceannasacht absalóideach na monarchachta saolta a scriosadh. Dá réir sin, tar éis an Reifirméisean Protastúnach, bhí an bealach oscailte do dhaoine chun lorg ar Dhia faoi shaoirse trína léamh féin ar an mBíobla, gan idirghabháil an tsagartacht. Níor cuireadh daoine faoi údarás daoine eile ina saol reiligiúnach a thuile, ach d'fhéadfaí a mbealach féin chreidimh a lorg faoi shaoirse. Mar sin, chruthaigh an Chríostaíocht Dhaonlathach timpeallacht shóisialta a thugann deis do gach duine Chríost a lorg faoi shaoirse ar a fillleadh, beag beann ar an dóigh a bhféadfadh sé teacht ar ais.

Ar an gcaoi chéanna, le dul chun cinn na staire eacnamaíochta, d'eascair idéalaithe sóisialacha a lagaigh impiriúchas agus a cothaigh geilleagair cineál daonlathach. Cé gur mheas roinnt staraith go raibh an Chéad Chogadh Domhanda chogadh a throid na náisiúin impiriúlacha i gcomhair choilíneachtaí, go deimhin, go luath i ndiaidh a chonclúid, d'éirigh leis an spiorad daonlathach go suntasach agus thosaigh sé ag mhilleadh ar pholasaí coilíneachta. Ag deireadh an Dara Cogadh Domhanda, thosaigh na cumhachtaí móra a dhídhílsiú a gcuid coilíneachtaí agus a shaothrú na náisiúin faoina smacht. Tar éis titim na himpireachta, thosaigh caipitlíocht ag eabhlóid isteach i bhfoirm gheilleagair a chothaíonn rathúnas comhionann agus coitianta.

Níl sé ach nádúrtha don réimse satanach, a shroich a barrchéim i cumannachas, chun an tsóisialachas a chur chun cinn. Tá sé seo toisc go ndéanann Sátan iarracht i gcónaí aithris lochtach ar an bplean diaga a bhaint amach roimh Dhia. Is é plean Dé ná geilleagair shóisialta a fhorbairt, cé go mbheidh foirm agus ábhar go hiomlán difriúil ó shóisialachas an stáit a chruthaigh cumannachas i ndáiríre.

De réir an idéal chruthaitheachta atá ag Dia, tugann Dia an luach bunaidh céanna do gach duine. Díreach mar a gráíonn na tuismitheoirí a gcuid páistí go léir go cothrom, is mian le Dia timpeallachtaí taitneamhach agus coinníollacha maireachtála a sholáthar do gach Dá chuid leanaí

go cothrom. Thairis sin, san sochaí idéal ba cheart go mbeadh an caidreamh orgánach céanna ag baint le táirgeadh, dáileadh agus tomhaltas a bhaineann le díleá, imshruthú agus meitibileacht i gcorp an duine. Dá bhrí sin, níor cheart go mbeadh iomaíocht millteach ann mar gheall ar rótháirgeadh, ná dáileadh éagórach ag dul faoi réir ar carnadh agus tomhaltas iomarcach, atá contrártha do mhaithe leasa an phobail. Ba cheart go mbeadh go leor táirgeadh de earraí riachtanach agus úsáideach ann, dáileadh cothrom agus éifeachtach na n-earraí sin, agus tomhaltas réasúnta atá ar aon dul le cuspóir na n-iomláine. Díreach mar a sholáthraíonn an t-ae taisce de chothaithigh don chorp an duine, ba cheart cúlchistí caipitiúla leordhóthanacha a chaomhnaigh chun oibriú rianúil an gheilleagair iomlán a dheimhniú.

Ós rud é go cruthaítear daoine le bheith ina gcónaí i sochaí idéalach, dár ndóigh leanfaidh siad idéalach sóisialta agus iad ag streachailt do shaoirse agus daonlathas agus tuilleadh cuardú a dhéanamh ar a nádúr bunaidh. Tá sé seo fíor go háirithe ag deireadh stair deonú, nuair is féidir an idéalach seo a bhaint amach i ndáiríre. De réir mar a eascraíonn an mianta nádúrtha seo ón taobh istigh, bogfaidh an pholaitíocht sa daonlathas, a chruthaíonn toil na ndaoine, sa treo sin freisin. Faoi dheireadh, bunófar sochaí sóisialta a chuimsíonn idéalach Dé. Bhí na Críostaithe Luath ina gcónaí de réir an idéalach seo ar bhealach éigin trína gcuid earraí go léir a roinnt i gcoitinne. Chuir Utopia Thomas More, a scríobh i Sasana an séú haois déag, agus sóisialachas daonnúil Robert Owen le linn an Réabhlóid Tionscail i Sasana, léirigh fíis ar an idéalach sóisialach. Roinn na gluaiseachtaí sóisialach Caitliceacha agus Protastúnach an fhís seo freisin, sampla amháin mar abhcóideacht Charles Kingsley ar Shóisialachas Críostaí i Sasana ar lár an naoú haois déag. Tháinig a gclaonadh i dtreo sóisialachas ó thionchar nádúrtha an bhun-intinn mar a leanann sé an idéalach na chruthaithe.

7.2.7 Na hIdéalacha de hIdirspéachas, Rathúnas Frithpháirteach agus Luachanna Comhroinnte Uile-versus Cumannachtas

Tá fiúntas na haoise i deonú athchóirithe Dé tar éis nádúr bunaidh an duine a fhorbairt, nach raibh léirithe mar gheall ar ghreamú Sátan ar shaol an duine. Ag thabhairt freagra ar spreagadh a gcróí is doimhne, tá daoine i ngach áit ag súil go mór le saol idéalach Dé nuair a chomhlíontar cuspóir an chruthú. Agus iad ag iarraidh sochaí shóisialta ar thaobh Neamh, tá a mbun-intinn tar éis dóibh a tharraingt go dtí na idéalacha d'idirspéachais, rathúnas frithpháirteach agus luachanna comhroinnte uilíoch. Ní bheidh an domhan ina mbainfear amach na hidéalacha seo ar deireadh ná ceann eile seachas Ríocht na bhFlaitheas ar domhan, faoi cheannaireacht an Chríost a fhilleann ar ais.

Ós rud é go n-aithrisíonn Sátan coimhlínt Dé roimh ré, tá an taobh sátanach ag moladh “sóisialachas eolaíoch” bunaithe ar theoiricí na hábharthacht dialectach agus stairiúil agus tá an domhan cumannach tógtha aige. Dearbhaíonn teoiric na hábharthacht stairiúil gur thosaigh stair an duine mar sochaí chomhchoiteann primitíbhach agus beidh sé críochnaithe le sochaí idéal cumannachtach a chruthú. Tá earráidí soiléire an teoiric seo mar gheall ar an bhfíric nach gcuirtear san áireamh cúis bhunúsach an dul chun cinn stairiúil. Tar éis daoine a chruthú, gheall Dia ar Ríocht na bhFlaitheas a fhíoraigh. Mar sin féin, toisc gur chruthaigh Sátan caidreamh gaolmhar le daoine sula ndearna Dia, bhí ar Dhia cead a thabhairt dó domhan neamhphrionsabálta a thógáil trí dhaoine tite i n-aithris díchumtha den tsochaí idéalach a bhfuil sé ar intinn ag Dia a dhéanamh ar an talamh. Is é an domhan cumannach an domhan neamhphrionsabálta seo tógtha ag Satan.

D'eascair daonlathais de dhá chineál leis an cúis chun monarcacht absalóideach a díchoimeáil agus fhlaithreas a aistriú chuig na daoine. Mar an gcéanna, d'eascair gluaiseachtaí chun idéalacha idirspleáchais, rathúnas frithpháirteach agus luachanna comhroinnte uilíoch a chur chun cinn ar thaobh Dhia, fad is a rugadh cumannachtas ar thaobh Sátan, d'fhonn córais eacnamaíocha a dhíothú a dhírigh saibhreas na sochaí i lámha an beagán a raibh fabhar acu. D'iarr gach ceann de na gluaiseachtaí seo córas a bhunú a dhéanfadh saibhreas a dháileadh níos mó cothram i measc daoine.

Caibidil 5

Tréimhse Ullmhúcháin don Dara Admhaint an Meisias

Ba é an tréimhse ullmhúcháin don Dara Admhaint an Meisias an tréimhse ceithre céad bliana ón Reifirméisean Protastúnach i 1517 go dtí deireadh an Dara Cogadh Domhanda i 1918. Rinneadh

achoimre ar charachtar na tréimhse seo i gcomparáid leis an tréimhse comhthreomhar de ullmhúchán do theacht an Meisias, ach déanfar scrúdú níos mionsonraithe anseo. Maidir le deonú na h-athchóirithe, roinntear an tréimhse seo ina thrí thréimhse: tréimhse an Reifirméisean, tréimhse na gcoimhlintí reiligiúnacha agus idé-eolaíocha, agus an tréimhse a bhaineann le aibáíocht polaitíocht, eacnamaíocht agus idé-eolaíocht.

Alt 1

Tréimhse an Reifirméisean (1517-1648)

Thosaigh tréimhse 130 bliana an Athchóirithe i 1517, nuair a ardaigh Martin Luther bratach an Reifirméisean Protastúnach sa Ghearmáin, agus mhar sé go dtí go socraíodh Conradh Westphalia na cogaí reiligiúin i 1648. Múnlaigh an Renaissance agus an Reifirméisean, an dá tháirge de shochaí feodach meánaoiseach, carachtar na tréimhse seo. Nuair nach gcomhlíontar cuspóir deonú Dé trí shochaí meánaoiseach, aistríodh treo na staire deonú agus d'oibrigh Dia chun bunús a bhunú arís don Dara Aidbhint an Meisias tríd an Renaissance agus an Reifirméisean. Dá bhrí sin, ní féidir linn nádúr na tréimhse seo a thuiscint gan staidéar a dhéanamh ar an dá imeacht seo.

Lig dúinn tosú trí breathnú siar ar an tsochaí meánaoiseach agus ag scrúdú na tionchar a cur sé ina luígh ar bhun-nádúr na ndaoine san aois sin a thug orthu dul i mbun an Renaissance agus an Reifirméisean Protastúnach. Insna Meánaoiseanna déanach, bhí bhun-intinn an duine brúite faoi cois, agus chuir an timpeallacht shóisialta feodachas agus shaothrú agus caimiliéireacht bac air saor forbairt an eaglais Rómhánach.

Is é Chreideamh an bealach a chaithfidh gach duine siúl i gcuardach ar Dhia. Ba chóir creideamh a chothú trí chaidreamh díreach ingearach idir Dia agus gach duine. Ach san aois sin, chuir an pháphacht agus an cléire, lena n-deasghnátha agus a gcuid dogmaí, srian ar shaol deabhóideach na ndaoine. Thairis sin, níor cheadaigh an srathú dhian sóisialta feodachas saoirse reiligiúnach. Idir an dá linn, ceannaíodh agus díoladh oifigí reiligiúnach. Is minic a shaothraigh easpaig agus sagart a gcuid oifigí chun saol só agus meathlú a chaitheamh. Mar thoradh air sin, chaill an pháphacht a chuid naofacht agus ní raibh sé difriúil ná institiúidí chumhacht domhanda eile. Chaill sé an cumas chun saol spioradálta na ndaoine a threorú. Ar an mbealach seo, chuir timpeallacht shóisialta na Meán-Aois déanach bac ar an gcosán trína bhféadfaí bhun-nádúr na ndaoine a h-athchóiriú. Srianta mar gheall ar imthosca den sórt sin, spreagadh na hEorpaigh mheánaoise ó fonn a gcroí níos inmheánach a dtimpeallacht shóisialta a bhriseadh síos chun an bealach a oscailt do h-athchóiriú a bhun-nádúr.

Is féidir ár bhun-nádúr a roinnt i dhá ghné: inmheánach agus seachtrach. Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar seo mar thagairt do Phrionsabal an Chruthú. Mar na comhpháirtithe obiachta suntasacha do Dhia san íomhá, athshonaimid leis A dé-shaintréithe agus tá cosúileacht leis A bhun nádúr inmheánach bunaidh agus foirm sheachtrach bhunaidh. Is é an ligean chugat agus uait idir ár nádúr inmheánach agus ár foirm seachtrach an bonn ar a bhfuil muid i mbheithsine agus rathúil. Dá réir sin, bíonn ár nádúr bunaidh ag iarraidh dhá chineál de mhianta a

chomhlíonadh: inmheánach agus seachtrach. Nuair a leanann Dia an deonú chun muid a h-athchóiriú, freastalaíonn sé leis an dá tóraíocht seo dár mbun-nádúr.

Chruthaigh Dia féin fhisiceach na chéad daoine roimh a gcuid féin spioradálta a chruthú. Dá réir sin, i deonú na h-athchóirithe, athchruthaíonn Dia muid trí athchóiriú ar dtús an rud atá seachtrach agus ansin an méid atá inmheánach. Míníodh níos luaithe gur féidir muidne, daoine tite, an tairiscint shuntasach a dhéanamh, atá inmheánach, ach amháin tar éis an tairiscint siombalach a chríochnú go rathúil, atá seachtrach. Tar éis dóibh sin a bhaint amach, bunaímid an bunús don Meisias, rud atá níos inmheánach fós.

Tá an próiseas maidir le caidreamh daoine tite a h-athchóiriú le Dia tar éis dul chun cinn ó sheachtracha go himmheánach freisin. D'athchóirigh Dia daoine ar dtús go seasamh seirbhíseach seirbhísigh sa tréimhse roimh aois na Sean-Tiomna trí iallach a chuir ortha íobairtí a thairiscint. Ina dhiaidh sin, d'athchóirigh Sé daoine go seasamh na seirbhíseach in aois na Sean-Tiomna tríd an Dlí Mosaic. In Aois an Tiomna Nua, d'athchóirigh Dia sinn go seasamh leanaí uchtaithe tríd ár gcreideamh. Mar fhocal scoir, san Aois Tiomna Críochnaithe, athchóirí sé sinn go seasamh leanaí fíor trí chroí.

Ar an gcaoi chéanna, d'oibrigh Dia ar dtús chun ár dtimpeallacht shóisialta seachtrach a h-athchóiriú trí eolaíocht agus d'oibrigh Sé ansin chun ár spioradáltacht a h-athchóiriú trí reiligiún. I n-ord an cruthaíocht, cruthaíodh aingeal, atá seachtrach, roimh dhaoine, atá inmheánach. In athchóiriú, ardaíonn Dia suas an saol ainglí, atá seachtrach ar dtús, agus spreageann Sé é chun an saol seachtrach, fisiceach a h-athchóiriú lárnaithe ar corp an duine agus ansin an domhan inmheánach, spioradálta ag díriú ar an spiorad daonnach.

Bhí na hEorpaigh Mheánaoiseacha a mbun-nádúr a thugtar ó Dhia a h-athchóiriú ar dtús trí gearradh a gcuid ceangail le Sátan, a rinne truaillíocht ar an sochaí nuair a theip ar an bpápacht a fhreagracht inmheánach bunús an chreidimh a h-athchóiriú agus thit isteach i mímhóráltacht. De réir mar a lean daoine ar aisghabháil na ngnéithe inmheánacha agus seachtracha dá nádúr bunaidh, leathnaigh smaoinimh na haoise amach i dhá ghluaiseacht chun oidhreacht an am atá caite a aisghabháil, a idirdhealúimid i dtéarmaí coibhneasta mar Áibíl-sórt agus Cáin-sórt.

Thosaigh an ghluaiseacht Cáin-sórt mar athbheochan Heilléanachas, cultúr agus fealsúnacht na Gréige ársa agus na Róimhe. D'eascair sé an Athbheochan, ina raibh a luach lárnach ná daonnachas. Thosaigh an ghluaiseacht cineál Abel-sórt mar athbheochan d'oidhreacht Eabhrach Iosrael agus an luath-Eaglais Chríostaí. D'eascair sé an Reifirméisean Protastúnach, ina raibh a chroíluch ná chreideamh i nDia.

Rinneadh treochtaí Eabhrachas agus Heilléanachas le fada ó shin agus thánadar ar a chéile arís agus arís eile i gcúrsa na staire roimhe seo. Ó 2000 R.Ch., bhí an tsibhialtacht Mionóch ar oileán Chréit faoi bhláth, ina dhiadh sin d'éirigh leis an sibhialtacht Micéineach ar mórthír na Gréige. Faoin t-aonú haois déag, chruthaigh na sibhialtachtaí seo sibhialtacht Heilléanach Cáin-sórt, a raibh mar idé-eolaíocht treoireacht aige ná daonnachas. Timpeall an am céanna san Neasoirthear, rugadh an tsibhialtacht Áibíl-sór Eabhrach, le haondiachas Giúdach mar a chuid idé-eolaíochta teorach. Ba é seo tréimhse na ríocht aontaithe. Má rinne ríthe Iosrael sa tréimhse sin bunús don Meisias agus glacadar leis, d'fhéadfadh an sibhialtacht Eabhrach borradh seo an tsibhialtacht Heilléanach meath a comhtháthaigh chun sibhialtacht domhanda amháin a chruthú. Mar sin féin,

nuair a theip ar na ríthe Toil Dé a chomhlíonadh, níor cuireadh an dispeansáid seo i gcrích. Ina áit sin, tar éis na Giúdaigh a bheith tógtha isteach i ndeoraíocht i mBhablóin, d'fhill siad ach amháin le cur faoi bhráid na Gréagaigh i 333 R.Ch. agus ansin faoi an Róimh i 63 R.Ch. Dá bhrí sin, le linn na gcéadta bliain a bhí ag dul suas go dtí agus san áireamh de am Íosa, cuireadh Eabhrachas faoi cheannas an Heilléanachas.

Má raibh na daoine Giúdach ag tabhairt onóir d'Íosa agus a aontaíodh faoin dó, d'fhéadfaidh an Impireacht Rómhánach bheith faoi ríocht meisiásiach faoi réim Chríost. Bheadh Eabhrachas ansin le comhshamhlú an Heilléanachas chun sibhialtacht Eabhrach amháin domhainda a chruthú. Ina áit sin, nuair a dhiúltaíodh Íosa agus nuair a tháinig frustrachas ar an deonú seo, d'fhan Eabhrachas faoi géilladh Heilléanachas. In 313 a.d., d'aithéan Impire Constantine Chríostaíocht go hoifigiúil leis an Forógra de Milano. Ón am sin ar aghaidh, thosaigh Eabhrachas de réir a chéile ag sáraigh thar an Heilléanachas. Faoi thús an t-ochtú haois, chruthaigh sé dhá shibhialtachtaí: an Ceartchreideamh-Oirthear agus an Críostaíocht Chaitliceach Rómhánach.

Dá mba rud é nár caill na pápaí agus h-impirí a bhí freagrach as bunús an chreidimh a h-athchóiriú sa tréimhse Carolingianach a chreidiúint, bheadh bunús don Dara Adbhint an Meisias bunaithe ag an am sin. Bheadh Eabhrachas bheith in ann Heilléanachas go hiomlán a comhsháthaigh chun sibhialtacht amháin domhainda a chruthú. Ina áit sin, cheadaigh a n-easpa creidimh agus mímhóráltacht do Sátan truailliú a dhéanamh ar an idé-eolaíocht treorach meánaoiseach, a bunaíodh ar Eabhrachas. Mar thoradh air sin, bhí ar Dhia dispeansáid nua a dhéanamh maidir le scaradh Sátan. De réir mar a bhí Ádhamh tite roinnte ag Dia isteach go Cáin agus Áibíl chun Sátan a scaradh, roinn Dia an idé-eolaíocht a raibh ag teacht chun cinn sna Meán-Aois ina dhá threocht smaoinimh: na gluaiseachtaí chun an Heilléanachas Cáin-sórt agus Eabhrachas Áibíl-sórt a athbheochan. Thánadar seo chun tortha san Athbheochan agus an Reifirméisean, faoi seach.

Go luath, ghlac treocht smaoinimh Heiléanach, athmhúscailte ag daonachas an Athbheochan, áit ceannas thar an treocht Eabhraic. Dá bhrí sin, ba é an tréimhse seo le athbhunú trí choinníollacha slánaíochta comhthreomhar an céim a bhí sa tréimhse ullmhúcháin do theacht an Meisias nuair a bhí na daoine Giúdach faoi cheannas na nGréagach agus na hEabhrachas faoi chuimsiú an Heilléanachas. Cuimhnimid nach bhféadfadh Cáin ach amháin trí ghéilliú le Áibíl Sátan a scaradh ó Ádhamh, mar sin ag leagann síos bunús na substainte atá riachtanach chun an Meisias a fháiltiú i dteaghlach Ádhamh.

Ar an gcaoi chéanna, ach amháin trí Heilléanachas Cáin-sórt géilleadh le Eabhrachas Áibíl-sórt a b'fhéadfadh Sátan bheith scartha ó spiorad réimeach na haoise. Ansin, d'fhéadfaí bunús na substainte atá riachtanach chun Críost a fháiltiú ag an Dara Adbhint a bhunú ar fud an domhain.

1.1 An Athbheochan

Míníodh é thuas gur bhfás an Athbheochan as gníomhaíochtaí seachtracha an nádúir bhunaidh. Cén luachanna a bhí na daoine meánaoiseach ag leanúint? Cén fáth agus conas a thóraigh siad na luachanna seo?

De réir Phrionsabal an Chruthú, cruthaítear muid chun foirfeachtas a bhaint amach trí an duailgais dár toil shaor féin a thughadh dúinn a chomhlíonadh, gan cúnaimh díreach Dé. Ansin

táimid le bhaint amach aontacht le Dia agus le fíor-neamhspleáchas a fháil. Dá bhrí sin, is é ghlaoch ár bhun-nádúr saoirse agus neamhspleáchas a thóraig. Tuigeann duine de charachtar foirfe Toil Dé agus cuireann sé i gcleactadh é trína léargas agus ciall féin, gan gá bheith ag brath ar nochtadh ó Dhia. Dá réir sin, níl sé ach nádúrtha go leanfaimid réasún agus tuiscint. Táimid bronnta freisin leis an ceart a thugtar ó Dhia maoirseacht a dhéanamh ar an domhain nádúrtha, é a cheansú agus a shaothraigh chun timpeallacht mhaireachtála taitneamhach a chruthú, trína dhlíthe nádúrtha i bhfolach a imscrúdú tríd an eolaíocht. Dá réir sin, tá luach againn don saol nádúrtha, ar eolaíocht a thóraig, agus tá meas againn don saol praiticiúil.

Sa tsochaí feodach meánaoiseach, cuireadh an nádúr bunaidh daonna faoi chois le bhfad. Dá réir sin, bhí daoine níos mó dúchrachtach agus iad ag tóir ar na luachanna sin, a d'eascar as na spreagadh seachtracha dá nádúr bunaidh. Thosaigh siad ag féachaint ar oidhreacht chlasaiceach an Heilléanachas, a d'iompóirtáil siad ó na Moslamaigh mar thoradh ar theagmhálacha leathnaithe leis an Oirthear tar éis na Crosáidí. Rinne na Gréagaigh agus na Rómhánaigh clasaiceach tóir ar uailmianta sheachtracha an náduir daonnach bhunúsach. Fuairadar luach i saoirse, neamhspleáchas, ciall, an saol nádúrtha agus an saol praiticiúil. D'fhorbair siad go mór na heolaíochtaí. Ós rud é go raibh siad seo i dteannta iomláin le dúil an náduir bhunaidh i bhfear na meánaoiseanna, chuaigh an ghluaiseacht chun athbheochan a dhéanamh ar oidhreacht ársa Heilléanachas go mór i bhfeidhm. Dá bhrí sin d'ardaigh daonnachas na h-Athbheochan go suntasach.

Tháinig an Athbheochan chun bheocht san Iodáil sa cheathrú haois déag, a raibh mar lárionad staidéir ar an oidhreacht clasaiceach Héilléanach. Cé gur thosaigh sé mar ghluaiseacht de aithris a dhéanamh ar smaoinemh agus saol an Ghréig ársa agus na Róimhe, d'fhorbair sé go luath isteach i ngluaiseacht níos leithne a chlaochlaigh an modh maireachtála meánaoiseach. Leathnaigh sé thar réimse an chultúir chun gach gné den tsochaí a chuimsiú, lena n-áirítear an pholaitíocht, an saol eacnamaíoch agus an reiligiún. Go deimhin, ba é an fórsa tiomána seachtrach chun tógáil an domhain nua-aimseartha.

1.2 An Athbheochan

Níor bhain torthaí an athchóirithe a bhí ag díriú ar pháphacht na meánaoiseanna toradh mar gheall ar dí-eaglaisiú agus meath ceannaireacht na hEaglaise. Dá bhrí sin, de réir mar a mhol na daoine daonnachas, d'éirigh siad freisin i gcoinne deasghnátha agus rialacha na hEaglaise a bhí ag srianadh a saor n-oidhreacht. Throid siad i gcoinne an chórais feodach srathaithe agus an t-údarás pháphacht a bhain neamhspleáchas uatha.

Chuaigh siad in agóid in aghaidh an dearcadh meánaoiseach gurbh ghá don creideamh bheith umhal gan ceist ar dheachtú na hEaglaise i ngach réimse den saol, rud a dhiúltaigh dóibh an ceart chun adhradh a dhéanamh ar Dhia de réir na ndeachtú coinsiasa bunaithe ar a léamh féin den mBíobla. Cheistigh siad freisin an t-idéalach monarcach neamhshaoilta agus aiséitiúil a rinne díluacháil ar an domhain nádúrtha, ar an eolaíocht agus ar chúrsaí praiticiúla na saol. As na gearán seo, d'éirigh go leor Críostaithe meánaoiseach i gcoinne riail na pháphacht.

Dá réir sin, fhaid is a bhí na hEorpaigh mheánaoiseach ag iarraidh mianta seachtracha a nádúr bunaidh a bhaint amach, thosaigh siad freisin ag leanúint a mianta inmheánacha srianta. Ghlaigh siad amach ar son athbheochan spiorad na luath-Chríostaíochta, nuair a bhí

creidhmhígh ina gcónaí go dianmhar le haghaidh Toil Dé, faoi threoir bhfocal Íosa agus na h-aspal. Thosaigh an ghluaiseacht meánaoiseach seo chun an Eabhrachas a athbheochan le John Wycliffe (1324-1384), ollamh diagachta in Ollscoil Oxford, a d'aistrigh an Bíobla go Béarla. Dhearbhaigh sé nach bhféadfadh an pháphacht ná an sagartacht caighdeán an chreidimh a chinneadh, ach amháin an Bíobla féin. Ag léiriú nach raibh aon bhunús sa Scriptúr i go leor de na dogmaí, searmanais agus rialacha na hEaglaise, cáin sé an sagartacht mar gheall ar a meath, shaothrú na ndaoine agus mhí-úsáid cumhachta.

Dá bhrí sin, bhí fréamhacha ag an Reifirméisean Protastúnach i Sasana an ceathrú haois déag, nuair a bhí dínit phápach ag pointe íseal. D'eascair gluaiseachtaí den chineál céanna le haghaidh leasú freisin sa Bhoithéim agus san Iodáil sa chúigiú haois déag, ach chloigh iad agus cuireadh a gceannairí chun bháis. Chun cistí a chruinniú le Baisleac Naomh Peadar a thógáil, thosaigh an Pápa Leo X a dhíol loghra, rud a dhearbhaigh teagasc Caitliceach go loghaí an pionós i leith an pheaca a bhí dlite sa chéad saol eile. Nuair a fógraíodh an loghra seo sa Ghearmáin sa bhliain 1517, d'éirigh ghluaiseacht chun agóid a dhéanamh ar an mí-úsáid seo aidhnín a lasadh, a phléasc amach go dtí an Reifirméisean Protastúnach faoi cheannaireacht Martin Luther (1483-1546), ollamh diagachta bíobla i nOllscoil Wittenberg. D'fhás lasracha an Reifirméisean go láidir agus go luath scaipeadh go dtí an Eilvéis faoi cheannaireacht Huldrych Zwingli (1484-1531), go dtí an Fhrainc a bhí faoi stiúir John Calvin (1509-1564), agus go dtí leithéidí dtíortha mar Shasana agus an Ísiltír.

Lean na cogáil reiligiún a bhí ag guairneán timpeall ar na gluaiseachtaí Protastúnach ar feadh níos mó ná céad bliain go dtí 1648, nuair a chríochnaigh Conradh Westphalia an Cogadh Tríocha Bliain. Bhí bua ag Protastúntacht i dTuaisceart na hEorpa, cé gur éirigh leis an Eaglais Chaitliceach Rómhánach a tionchar a solaidigh i measc pobail Dheisceart na hEorpa.

Tharla troid na Cogadh Tríocha Bliain idir Protastúnaigh agus Caitlicigh ar talamh na Gearmáine. Mar sin féin, ní hamháin gurbh chogadh reiligiúnach an coimhlint seo. Níos mó ná sin, bhí sé choimhlint shibhialta agus pholaitiúil chun cinneadh a dhéanamh ar chinniúint na stát Gearmáine. Ba é Conradh Westphalia, a thóg an cogadh seo go gcrích, araon socraíocht reiligiúnach a bunaíodh comhréiteach idir na Protastúnaigh agus na Caitlicigh agus lonnaíocht pholaitiúil a réitigh díospóidí críochacha idirnáisiúnta i measc na náisiún sin mar an Ostair, an Fhrainc, an tSualainn agus an Spáinn.

Alt 2

Tréimhse na gCoinbhleachtaí Reiligiúnacha agus Ideolaíocha (1648-1789)

Tagraíonn tréimhse na gcoimhlintí reiligiúnacha agus idé-eolaíocha don 140 bliain dar tosach le bunú slán Protastúnachas ag Conradh Westphalia i 1648 agus a críoch le Réabhlóid na Fraince i 1789. De réir mar a lean daoine nua-aimseartha ar tóir leis na mianta inmheánacha agus seachtracha a gluais as a n-nádúr bunaidh, níorbh fhéidir leo rannáin a sheachaint i ndiagacht agus i ndíospóidí i measc fealsúnacht a d'eascair fhaid is a d'fheidhmigh siad saoirse creidimh agus smaointeoireacht.

Mar a pléadh roimhe seo, d'oibrigh Dia A deonú athchóirithe le linn na staire ag scaipeadh iad siúd a ionadaíonn Áibíl ó na daoine sin a ionadaíonn Cáin arís 's' arís eile, ón leibhéal aonair go

dtí an leibhéal domhanda. Sna Laethanta Deireadh, tá an domhan tite seo roinnte idir domhain cumannach Cáin-sórt agus domhan daonlathach Áibíl-sórt. Díreach mar a d'fhéadfadh bunús na substainte a bheith leagtha síos i dteaghlach Ádhamh má géill Cáin le Áibíl agus má raibh sé umhail dó, sna Laethanta Deireadh, tá an domhan Cain-sórt chun géilleadh leis an domhain Áibíl-sórt chun bunús na substainte domhainda a bhunú. Tá sé seo riachtanach sula féidir linn a fháiltiú Críost ag an Dara Admhaint agus an domhan aontaithe a bhaint amach. Chun go dtarlódh sé seo, níor mhór an dá thuairim saoil a d'fhásfadh isteach sna dá shaol seo a fhorbairt sa tréimhse seo.

2.1 Dearcadh Cáin-sórt an Saol

Thosaigh an tóir ar na ghnéithe seachtracha den bhun-nádúr ar dtús le gluaiseacht chun athbheochan a dhéanamh ar oidhreacht ársa Heilléanachas agus thug sé bhreith do daonnachas na hAthbheochan. Chuaigh daonnachas na hAthbheochan in aghaidh chultúr na meánaoiseanna trí dhínt an duine agus luach an domhain nádúrtha a árdú thar deabhóid do Dhia agus thiomantas reiligiúnach. Thaispeáin an intinn mheánaoiseach luach do Dhia fhaid 's a caitheadar anuas ar an domhan nádúrtha agus d'fhéachadar ar corp an duine mar suarach agus peacach fiú. Bhunaigh an Athbheochan peirspictíocht nua ar an saol, ceann a d'uaisligh luach an cine daonna agus an nádúr agus rinne iarracht iad a thuiscint trí réasún, taithí, loighic agus turgnamh. Spreagadh mar gheall ar dhul chun cinn na heolaíochta nádúrtha, d'eascair dhá shaol mór fealsúnachta nua-aimseartha as an dearcadh seo den saol: réasúnachas, bunaithe ar an modh déaductach agus ar an eimpíreachas, bunaithe ar an modh ionduchtach.

Deir an réasúnaíocht, a bhunaigh fealsamh na Fraince, Rene Descartes (1596-1650), nach bhféadfaí an fhírinne a imscrúdú ach amháin ar chúis réasún nádúrtha an cine daonna. Tar éis dó gach fírinne a fuarthas ón stair agus ón traidisiún a dhiúltú, d'fhágach Descartes ach amháin lena réasún, mar a léiríodh sa tairiscint, “déanaim smaoineamh, dá bhrí sin táim ann.” Ón gcéad phrionsabal seo, d'úsáid sé an modh déaductach chun eolas faoin domhan seachtrach a dhearbhu. Cé gur ghlac Descartes leis agus fiú rinne sé iarracht a chruthú go bhfuil Dia i mbeithsine bunaithe ar réasún, tháinig réasúnaithe níos déanaí chun a bheith amhrasach faoi nó fiú bheithsine Dé a shéanadh.

Bhunaigh an fealsamh Sasanach, Francis Bacon (1561-1626) an eimpíreachas, a chreid nach féidir an fhírinne a imscrúdú ach trí thaithí amháin. Dhearbhaigh an scoil seo go bhfuil aigne an duine cosúil le leathanach bán (tabula rasa). Mheastar ná chun eolas nua a bhaint amach, ní mór gach claonadh a scriosadh agus iarracht a dhéanamh an fhírinne a thuiscint trí thaithí agus breathnóireacht ar an domhan seachtrach. Cuir an réasúnachas, a thug luach ar réasún an cine daonna agus é ag casadh uaidh Dhia, agus an eimpíreachas, a raibh meas ar taithí daonna agus eolaíocht turgnamhach araon, deireadh le misteachas agus piseoga. Cibé trí réasún nó breathnóireacht eimpíreach a úsáid chun saol an duine a threorú, bhí siad araon claonta i dtreo scaradh idir an cine daonna agus an saol nádúrtha ó Dhia.

Sheol an Athbheochan an dá mheon smaointe seo, a bhí fréamhaithe sa daonnachas. In ionaid an claonadh inmheánach a éascú chun Dia a lorg, thug sé breith do dearcadh den saol a spreag dhaoine chun leanúint le shaothrú seachtracha amháin. Chuir sé seo bac ar a treo do Dhia agus thug sé iad i dtreo réim Sátan. Ar an gcúis seo, tugtar an dearcadh saol den chineál Cáin ar. Faoi thús an ochtú haois déag, bhí na fhírinní a raibh cumhdaithe ag stair agus traidisiún briste ag an

dearcadh saol den chineál Cáin. Tháinig gach ábhar i saol an duine chun bheith faoi breithniú réasún nó breathnóireacht eimpíreach. Cuireadh amhras mór ar aon rud a mheastar bheith neamhréasúnach nó neamhshaolta, lena n-áirítear creideamh i nDia an Bhíobla. Bhí fhuinneamh an phobail dírithe i dtreo an saol praiticiúil. Ba é sin idé-eolaíocht an Soilsíú, a fhorbraíodh as an dá threocht de eimpíreachas agus réasúnachas. Ba é an Soilsíú an fórsa tiomána taobh thiar de Réabhlóid na Fraince.

Ba é an t-ionadaí ar an dearcadh seo den saol Cáin ná dias, a bunaíodh an fealsamh Sasanach Edward Herbert (1583-1648). Chuir Diasaí moladh ar diagacht atá fréamhaithe go hiomlán i réasún daonnacht. Dhiúltaigh diasaí an smaoineamh go bhféadfadh aon chomhréiteach bheith idir nochtadh agus réasún, dearcadh traidisiúnta a bhí ann ó am Thomas Aquinas. Chuir siad teorainn ar Dhia mar Chruithaitheoir a chuir na cruinne ar bun agus a d'fhág é ar a aonar le rith de réir dhlíthe an dúlra a bhí leagtha amach Aige. Shéan siad go raibh gá ar bith ag daoine le nochtadh dhiaga nó míorúiltí

I dtús na naoú haois déag, rinne an fealsamh Gearmánach G.W. F. Hegel (1770-1831) sintéis chuimsitheach d'idéalachas an ochtú haois déag. Mar sin féin, bhí tionchar ag andiachas agus ábharachas Soilsíú na Fraince ar a lán de lucht leanúna Hegel agus chuireadar Hegeleachas na h-eithe chlé chun cinn, rud a cas an loighic de dialachtaic Hegel ar a cheann. Scríobh Hegeleach na h-eithe chlé D.F. Strauss (1808-1874), Saol Íosa, a dhiúltaigh cuntais an Bíobla ar míorúiltí Íosa mar cumadóireacht a leanúna géillúil. Dúirt Ludwig Feuerbach (1804-1872) in Eisint na Críostaíochta nach raibh Dia ach teilgean ar nádúr síceolaíoch an duine. Tháinig a n-argóintí chun bheith bunúsach le haghaidh andiachas agus ábharachas nua-aimseartha.

Córasaigh Karl Marx (1818-1883) agus Friedrich Engels (1820-1895) loighic na Hegeligh eite chlé mar ábharachas dialachtaic. Bhíodar faoi tionchar Strauss agus Feuerbach agus sóisialachas na Fraince freisin. Chomhcheangail siad ábharachas dialachtaic le andiachas agus sóisialachas chun idé-eolaíocht an cummanachtas a chruthú. Sa treo seo, tháinig dearcadh na beatha Cáin-sórt, a bhachlaigh tar éis na h-Athbheochan agus a d'fhás tríd an Soilsíú isteach i n-andiachas agus ábharachas, chun aibíocht isteach i n-idé-eolaíocht andiach na Marxachas, a tháinig chun bheith ina chloch choirnéil i domhain cummunachtas an lae inniu.

2.2 Dearcadh Saol Áibíl-Sórt

Tugann cuid daoine aird ar dhul chun cinn na staire ó na meánaoiseanna go dtí an domhan nua-aimseartha mar phróiseas a coimhthigh daoine ó Dhia agus reiligiún. Tá sé seo toisc go bhféachann siad ar stair de réir dearcadh an tsaol Cáin-sórt. Áfach níl an nádúr bunaidh, amháin ar tóir luachanna seachtracha; freisin tóiríonn sé luachanna inmheánacha. Ó tharla gur spreagadh na daoine meánaoiseacha óna nádúr bunaidh chun luachanna inmheánacha a tóirigh, d'éirigh gluaiseacht le Eabhrachas a athbheochan a thug tortha san Reifirméisean Protastúnach. De bharr an Reifirméisean thosaigh fealsúnachtaí agus teagasc reiligiúnach a d'fhorbair dearcadh ilthoiseach ar na mbeithsine a raibh ag iarraidh an bun-nádúr, Dia-tugtha na cine daonna a bhaint amach. Glaotar an dearcadh saol Áibíl-sórt ar seo. Fiú amháin fad is a thóg dearcadh saol Cáin-sórt ó Dhia agus ón gcreideamh, threoraigh dearcadh saol Áibíl-sórt daoine nua-aimseartha chun Dia a lorg ar bhealach níos doimhne agus níos tuisceanach.

Rinne an fealsamh Gearmánach Immanuel Kant (1724-1804) anailís ar fhealsúnacht inmheánach agus seachtrach an nádúir bhunúsach, agus mar sin ceannródaigh an dearcadh saol Áibíl-sórt sa réimse fealsúnachta. Ina chuid Fealsúnacht Chriticiúil, asamhlaigh sé na teoiricí contrártha de impíreachas agus réasúnaíocht. De réir Kant, tarlaíonn ár gcuid mothucháin éagsúla trí teagmháil le rudaí seachtracha. D'féadfaidh iadsan féin ar a n-aonar chur in iúl dúinn ábhair an cognaíocht ach ní féidir leo an cognaíocht féin a chur i gcrích. Chun cognaíocht iomlán a bheith acu, caithfidh foirmeacha áirithe d'iomas agus smaoinimh a bheith acu (atá a proiri agus tarchéimniúil) lena féidir an t-ábhar éagsúil (a bhfuil a posteriori agus eispéireasach) a aontú trí bhreithiúnas sintéiseach. Is iad na foirmeacha iomas agus smaoinimh seo an suibiachtúlacht an duine féin. Dá bhrí sin, cuirtear cognaíocht i gcríoch nuair a bhíonn na mothaithe éagsúla a thagann ó rudaí seachtracha comhtháite agus aontaithe le foirmeacha suibiachtúla an duine trí an ghníomhaíocht spontáineach de smaointeoireachta agus tuisceana. Dá bhrí sin, d'iompaigh Kant impíreachas, a ndúirt go bhfuil cognaíocht á chinneadh ag rudaí seachtracha, agus bhunaigh teoiric nua a deir go bhfuil cognaíocht faoi rialú an intinn suibiachtúil. I ndiadh fealsúnacht Kant: tháinig go leor fealsúnaigh idéalaithe mar Johann G. Fichte (1762-1814), Friedrich Schelling (1775-1854) agus G.W. F. Hegel. Cheannródaigh Hegel, go háirithe, fealsúnacht nua bunaithe ar an dialachtaic Hegelach. Daingnigh a n-idéalachas an dearcadh saol Áibíl-sórt i réimse na fealsúnachta.

Sa réimse reiligiúnach, tháinig gluaiseachtaí nua chun cinn a bhí i gcoinne an tionchar réimeach de réasúnachas i reiligiún agus a cuir béim ar an tábhacht a bhaineann le díbhirce reiligiúnach agus an saol inmheánach. Bhí meas acu ar thaithí mistéiseach thar teagaisc agus deasghnátha. Mar shampla, tháinig Diaigínteacht sa Ghearmáin faoi cheannaireacht Philip Spener (1635-1705). Bhí claonadh láidir coimeádach ag an ngluaiseacht seo agus chloígh sé leis an gcreideamh traidisiúnta fhaid is a cur sé béime ar thaithí mistiúil ag an am céanna.

Scaipeadh Diaigínteacht go Sasana agus d'fhás sí i measc na dílisí ansin, rud a d'eascair le gluaiseachtaí nua eaglais lena n-áirítear Modhachas, a bunaíodh ag na deartháireacha Wesley (John, 1703-1791, agus Charles, 1707-1788). Tháinig athbheochan mór de bharr a gcuid oibre i Sasana, a raibh i stát marbhántacht spioradálta.

Dhearbhaigh George Fox (1624-1691), misteach Sasanach a bhunaigh na Caecair, gurb é Críost an solas inmheánach a shoiléiríonn anamacha na gcreidmhigh. D'áitigh sé, mura bhfaighidh duine an Spiorad Naomh ar dtús, téinn isteach in n-aontas mistéiseach le Íosa agus gheobheann taithí ar solas inmheánach Chríost, ní féidir leis fíorbhrí an Bíobla a thuiscint. Bhí ar na Caecair dul faoi géarleanúint mhór i Sasana ach fuaireadar rathúnas sa deireadh i Meiriceá.

Bhí Emanuel Swedenborg (1688-1772) ina eolaí cáiliúil a raibh a chuid céadfaí spioradálta dúisithe; thosaigh sé ar imscrúdú córasach den domhain spioraid agus d'aimsigh sé go leor dá rúin. Cé go ndearna na diagairí neamhaird ar a chuid taighde le fada, le déanaí, de réir mar a tháinig méadú ar líon na ndaoine a rinne cumarsáid leis an domhain spioraid, tá aithne ag teach ar a luach de réir a chéile. Sna bealaí éagsúla seo, bhí dearcadh saol Áibíl-sórt ag aibíocht chun saol daonlathach an lae inniu a chruthú.

Alt 3

Tréimhse Aibíochta na Polaitíochta, na hEacnamaíochta agus na h-idé-eolaíocht (1789- 1918)

Comhtháthaigh na coimhlintí reiligiúnacha agus fealsúnachta sa tréimhse roimhe isteach insna dearcadh saol Cáin agus Áibíl-sórt. Ag tús na tréimhse nua seo - tréimhse aibithe na bpolaitíochta, an gheilleagair agus an idé-eolaíocht – tháinig an dá dearcadh saol chun aibíocht, ag glacadh a gcuid bealaí leithleach. De réir mar a d'aibigh siad, bhunaigh siad dhá chineál éagsúla sochaí le struchtúir shóisialta ar leith: sochaí cineál Cain-sórt agus sochaí Áibíl-sórt. Ag an am céanna, d'fhorbair an pholaitíocht, an geilleagar agus an idé-eolaíocht (réimse na reiligiún agus na fealsúnachta) go dtí an stáitse díreach roimh an aistriú isteach sa domhan idéalach. Mhair an tréimhse seo ó Réabhlóid na Fraince, tríd an Réabhlóid Tionsclaíoch, go dtí deireadh an Chéad Chogadh Domhanda

3.1 Daonlathas

Bhí an díospóireacht níos luaithe ar an daonlathas i gcomhthéacs dul chun cinn na staire teoranta do na hathruithe sóisialta a d'eascair chun cinn é. Anseo, scrúdóimid na forbairtí inmheánacha atá taobh thiar de ardú daonlathais an lae inniu, go háirithe na taoidí idé-eolaíocha ar ardaigh sé amach de na borraidh agus na cúlchaise de stair.

I dtréimhse an Impireacht Chríostaigh an naoú haois, bhí sé i gceist ag Dia go n-aontódh an ríocht spioradálta rialaithe ag an pháphacht agus an ríocht domhainda rialaithe ag an t-impire chun sochaí monarcach Críostaí a bhunú mar bhunús don ríocht meisialach. Bhunódh sé seo an bhunús don Meisialach. Chuiríodh ríocht láidir meisialach deireadh luath le feodalachas san Eoraip. Ach toisc nár tharla an deonú seo, lean feodalachas ar aghaidh, agus thóg stair pholaitiúil, reiligiúnacha agus eacnamaíochta na hEorpa cosáin forbartha ar leithligh. Tháinig laghdú ar chumhacht pholaitiúil na dtiarnaí feodalacha tar éis na Croisáidí, níos mó le linn an Athbheochan agus an Reifirméisean, agus d'éirigh fann faoin ama na Soilsíú. Faoin seachtú haois déag, bhí cuid mhór dá gcumhacht pholaitiúil tugtha ag na tiarnaí feodach do na ríthe, a thóg náisúin-stáit láraithe agus rialaigh siad iad mar monarcanna absalóideach. Dlisteanigh na ríthe a gcumhacht uachtaracha trí theagasc ceart dhiaghacht na n-ríthe.

I measc na gcúiseanna sóisialta a tháinig le éirigh an monarcacht absalóideach, ar dtús bhí ardú na n-aicmí nua de shaoránaigh a comhghuailligh iad fhéin leis na ríthe chun dul i ngleic leis na tiarnaí feodalacha. Sa dara háit, sa réimse eacnamaíoch, d'eascair go raibh gá le stáit chumhachtacha le beartais eacnamaíocha tráchtála a d'fhéadfadh cosaint a dhéanamh agus seilbh a cuir ar trádáil chun a leasanna eacnamaíochta náisiúnta a cuir ar aghaidh. Bhí gá leis bunús cumhachtach an náisiúin-stáit chun feodalachas a shárú agus bheith i réim thar gheilleagar atá bunaithe ar thrádáil.

Tá ardú na monarcachta absalóideach bainteach freisin le dul chun cinn na staire deonú, rud a éilíonn go chomhdhlúthann an tsochaí feodach isteach i mhonarcas. Mar sin féin, nuair a theip ar deonú Dhia a Ríocht a bhunú sa tréimhse Carolingach toisc nach raibh na phápa agus na n-impíirí an am sin ag aontú, tháinig an sochaí feodach ina dhiaidh sin faoi riail na bpápa chun bheith truailithe. Ag forbairt i gcomhréir leis an gcúrsa a chuir Sátan roimh, thug sé bhreith do sochaithe monarcach ar taobh Sátan.

Lig dúinn anois a scrúdú na treochtaí idé-eolaíochta taobh thiar de léig monarcacht absalóideach maidir leis an deonú na h-athchóirithe, a bhí ag dul i dtreo an t-ardú den domhan Cumannach bunaithe ar an dearcadh saol Cáin-sórt agus an domhain dhaonlathach bunaithe ar an dearcadh saol Áibíl-sórt. Ós rud é gur rith sochaí feodach na meánaoiseach i gcoinne Eabhrachas agus Heilléanachas araon, d'oibrigh an dá idé-eolaíocht le taobh a chéile chun é a tharraingt síos fhaid is a bhunaigh siad socaithe a tógadh ar an dearcadh saol Cáin agus Áibíl-sórt. Mar an chéanna, bhain na monarcaigh absalóideach ina dhiaidh an Reifirméisean Protastúnach saoirse creidimh na daoine, luach a bhí le curtha chun cinn ag an Chríostaíocht daonlathach. Rith monarcacht absalóideach dá bhrí sin i gcoinne sprioc an dearcadh saol Áibíl-sórt. Thairis sin, chuir iarsmaí feodachas an sochaí sin srian ar an dul chun cinn de aicme na saoránach molta ag na príomh andiachaí agus ábharáí, dá bhrí sin ag dul i gcoinne sprioc an dearcadh saol Cáin-sórt. Dá bhrí sin, d'oibrigh an dá dearcadh seo den saol ar taobh a chéile le monarcacht absalóideach a tharraingt síos. Bhunaigh siad chineál daonlathais de Cáin-sórt agus Áibíl-sórt, a bheadh i ndeireadh na dála chun aibí isteach go dtí an domhain Cumannach agus an domhain Daonlathach.

3.1.1 Daonlathas Cáin-sórt

D'eascair an daonlathas Cáin-sórt as an Réabhlóid na Fraince. Bhí an Fhrainc ag am réabhlóid na Fraince i greim an Soilsíú. Bhí smaointeoireacht an Soilsíú fréamhaithe sa dearcadh saol Cáin-sórt agus bhí sé ag claonadh isteach i n-andiachas agus ábharachas. Faoi tionchar an Soilsíú, dhúisíodh saoránaigh na Fraince go dtí na lochtanna de monarcacht absalóideach. Bhí chomh maith leis sin dúil forleathan iarsamí an córas feodach a tharraingt síos, a bhí fós dhainginthe go domhain sa tsochaí.

Lasadh Réabhlóid na Fraince i 1789 ar tóir glaonna daonlathach ó saoráinigh a bhí múinte sa Soilsíú. Bhí á lorg acu ná cumhacht an rang rialú a threascairt, deireadh a cuir le iarsmaí feodachas, agus saoirse agus comhionannas a bhunú do gnáth saoránaigh, an Tríú hEastát. Bunaíodh Réabhlóid na Fraince daonlathas leis an Forógra Cearta na Cine Daonna. Ainneoin sin, bhí an daonlathas a rugadh amach as Réabhlóid na Fraince daonlathas den Cáin-sórt. Cé go scrios sé absalóideachas, bhí sé ag iarraí a dhaingniú go docht an dearcadh saol Cáin-sórt. Ba iad na príomh smaointeoirí taobh thiar de réabhlóid na Fraince ná figiúirí na Soilsíú ar nós Denis

Diderot (1713-1784) agus Jean le Rond D'Alembert (1717-1783), a chloígh le andiachas nó ábharachas. Ina theannta sin, in ainneoin a chuid idéalacha de tsaoirse aonair agus combhionannas, claon an cúrsa iarbhír daonlathas na Fraince sna blianta an réabhlóid agus ina dhiaidh sin i dtreo ollsmachtachas.

Sa bhealach seo, thacaigh iad siúd i dtaobh an dearcadh saol Cáin-sórt an Soilsiú agus d'eascair réabhlóid na Fraince, mar sin ag bunú daonlathas den Cáin-sórt. Bac sé seo go hiomlán an claonadh spiorad an duine chun Dia a lorg. Mar a lean sé a fhorbairt lena t-aon focas ar na gnéithe seachtracha den saol, bheadh sé ina dhiaidh sin córasaithe isteach i Marxachas sa Ghearmáin agus Lenineachas sa Rúis, ag cruthú sa deireadh an domhain Cumannach.

3.1.2 Daonlathas Áibíl-sórt

Óna mbunús ar fad, bhí na daonlathais a tháinig chun cinn i Sasana agus sna Stáit Aontaithe difriúla ón daonlathas a rugadh as Réabhlóid na Fraince. Ba é an dara ceann ná daonlathas de chineál Cáin a bhunaigh andiachaí agus ábharaithe, a ardaíodh i dearcadh saol Cáin-sórt, fhaid 's a rinne siad iarracht absalóideachas agus feodachas a díchoimeáil. Bunaíodh na daonlathais Sasanach agus Mheiricánach, ar an lámh eile, ag Críostaithe le chroí graíúil, torthaí an dearcadh saol Áibíl-sórt, agus rugadh iad as a gcogadh buacach leis an absalóideachas chun saoirse reiligiúnach a bhaint amach. Dá réir sin, is iad seo daonlathas Áibíl-sórt.

Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar an gcaoi a bunaíodh daonlathas Áibíl-sórt i Sasana agus sna Stáit Aontaithe. I Sasana neartaigh James I (1603-1625) monarcas absalóideach agus eaglais an stáit fad 's a lean sé ar aghaidh ag céasadh na Piúratánaigh agus na Críostaithe easaontaithe eile, go leor acu a theith chuig náisiúin Eorpacha eile nó chuig an mór-roinn Mheiriceá ag cuardach saoirse reiligiún. Buail a mhac Charles I (1625-1649) reibiliúin ó Preispitéireach na hAlban, a slóghadh timpeall an gCúnant Náisiúnta i 1640. Sheol na Piúratánaigh ansin, a dhéan suas an chroí-bhallraíocht i bParlaimint na Sasana, an Réabhlóid Puritanach faoi ceannaireacht Oliver Cromwell i 1642.

Níos déanaí, tar éis a d'athchóirigh Charles II (1660-1685) monarcacht absalóideach agus neartaigh sé an eaglais Anglicach i gcoinne gach Críostaithe eile, agus d'fhógair a mhac James II (r. 1685-1688) é féin mar Caitliceacha, thug cheannairí Protastúnacha cuireadh do William of Orange (r. 1688-1702), a cliamhain, a bhí ag an am sin Stadtholder an Ísiltír, idirghabháil a dhéanamh. I 1688, tháinig William go Sasana lena chuid trúpaí chun saoirse reiligiúnach agus cearta sibhialta a chosaint. Ar a oirniú, d'fhorpheas William an Dearbhú Cearta a thairg an Pharlaimint dó, rud a d'aithin cearta neamhspleácha na Parlaiminte. Tháinig sé seo chun bheith mar bhunúsach don monarcacht bhunreachtúil na Sasana. Ós rud é go raibh réabhlóid 1688 curtha i gcrích gan aon doirteadh fola, is é an Réabhlóid Ghlórmhar a thugtar air.

Cé go raibh cúiseanna seachtracha ann maidir leis na réabhlóidí Sasanach seo, amhail mianta na saoránach le haghaidh saoirse polaitiúil ón rang rialaithe, lena n-áirítear an uaisle agus an sagartacht Anglicánach, ba é an chúis níos mó h-inmheánach ná an t-íomáint do saoirse creidimh a fháil.

Chuaigh go leor Piúratánaigh agus Críostaithe easaontais a ndearnadh géarleanúint orthu i Sasana ar imirce chuig an mór-roinn Mheiriceá chun saoirse creidimh a fháil. Bhunaigh siad

náisiún neamhspleách i 1776 agus bunaíodh daonlathas Meiriceánach. Rugadh as an dearcadh Áibíl-sórt den saol, d'fhorbair an daonlathas Áibíl-sórt ó na tosú seo isteach i saol daonlathach an lae inniu.

3.2 An tábhacht a bhaineann le Scaipeadh Cumhachtaí

Mhol Montesquieu (1689-1755), ceann dena príomh smaointeoir an Soilsíú, an coincheap maidir le scaradh cumhachtaí i dtrí bhrainte den rialtas. Bhí sé ag iarraidh cosc a chur ar thiúchan na cumhachta polaitíochta i lámha aon duine aonair nó institiúid amháin, mar a bhí i gceist le absalóideachas polaitiúla. Fógraíodh an smaoinemh i Dearbhú Cearta an Duine le linn Réabhlóid na Fraince.

Ón tús, ba é an scaradh cumhachtaí le bheith ina saintréith den struchtúr polaitiúil na sochaí idéalach a bhí Dia ag obair le bhaint amach. Ach arís eile, mar a bhreathnóimid le linn chúrsa an deonú, bhí Sátan ag baint le gné den Phrionsabal a chur chun cinn go lochtach sula ndéanfaidh Dia é. Lig dúinn mar sin scrúdú gearid a dhéanamh ar struchtúr polaitiúil an domhain idéalach.

Tá an t-uilebhith, mar atá feicthe againn, cruthaithe i bpatrún i ndiaidh struchtúr an duine foirfe. Ar an gcaoi chéanna, is é an domhan idéalach atá le tógáil ag daoine lánaibí freisin le bheith cosúil le struchtúr agus feidhmeanna duine aonair foirfe. De réir analaí leis an gcorp an duine, a bhfuil a chuid orgán ag feidhmiú de réir orduithe caolchúiseach na n-inchinn, tá na h-institiúidí an tsochaí dhomhanda idéalach go léir le cloí le mianta Dé. Díreach mar a tarchuirtear orduithe na hinchinne ar aghaidh chuig gach cuid den chomhlacht tríd an néar-chóras imeallach atá ag teacht amach ón gcéad dromlaigh, sa domhan idéalach tugtar treoir Dhia don tsochaí ar fad trí Chríost, a comhfhreagraíonn don chorda dhromlaigh, agus ceannairí Dia-grámhara, a comhfhreagraíonn don néar-chóras imeallach. Comhfhreagraíonn an néar-chóras imeallach atá ag teacht amach as an gcorda dromlaigh le páirtí polaitíochta an náisiúin. Dá bhrí sin, sa domhan idéalach, déanfaidh daoine Dé a bheidh faoi stiúir Chríost suas eagraíochtaí analógach de pháirtithe polaitiúla an lae inniu.

I gcorp an duine, coimeádann na scamhóga, an croí agus an boilg idirghníomhaíocht chomhchuí i gcomhréir le teoracha an inchinn, a tarchuirtear tríd an gcéad dromlaigh agus an córas néaróg imeallach. De réir analaí, déanfaidh na trí bhrainte den rialtas sa domhan idéalach-na brainsí reachtúla, breithiúnacha agus feidhmiúcháin-idirghníomhú i gcaidrimh chomhchuí agus prionsabálta nuair a leanann siad treoir Dhia mar a chuirtear in iúl trí Chríost agus daoine Dé. Díreach mar a ghluaiseann na ceithre géaga an corp de réir orduithe na hinchinne ar mhaithe le leas an duine aonair ina iomláine, seasfaidh institiúidí eacnamaíocha an domhain idéalach, a comhfhreagraíonn do na géaga, le mianta Dé agus leas an domhain ar fad. Díreach mar a chothaíonn an t-ae cothaithe don chorp ar fad, sa domhan idéalach beidh cúlchiste áirithe ann i gcónaí le tarraingt mar is gá do maitheas na phobail.

Ós rud é go bhfuil caidreamh ingearach leis an inchinn ag gach cuid de chorp an duine, tá caidreamh cothrománach bunaithe go nádúrtha idir na horgáin éagsúla chun orgánach comhtháite a chruthú. Ar an gcaoi chéanna, sa domhan idéalach, toisc go bhfuil caidreamh cothrománach daoine lena chéile fréamhaithe ina gcaidreamh ingearach le Dia, déanfaidh siad suas sochaí amháin comhtháite agus idirspleách ina mbeidh siad ag roinnt a n-áthas agus a gcuid brónna go

léir. Sa tsochaí seo, beidh an taithí agat ar dhuine eile a ghortú mar tú féin a ghortú. Dá réir sin, ní bheidh a shaoránaigh ag iarraidh coir a dhéanamh.

Lig dúinn anois scrúdú a dhéanamh ar conas, i deonú na h-athchóiriú, a bhí Dia ag obair chun an struchtúr sóisialta idéalach seo a h-athchóiriú. I gcúrsa stair an Iarthair, bhí am nuair a bhí feidhmeanna na trí bhainse den rialtas agus na bpáirtithe polaitiúla dírithe ar aon duine amháin, an rí. Athraíodh é seo ó am go ham nuair a bhí an rí i gceannas ar an rialtas, agus bhí ról cosúil leis an bpáirtí polaitíochta ag an Eaglais faoi cheannaireacht an pháphacht. Tháinig athrú bunúsach ar an gcóras polaitiúil tráth Réabhlóidí na Fraince agus Meiriceá nuair a roinntear an rialtas sna trí bhainse reachtaíochta, breithiúnacha agus feidhmiúcháin agus thóg pairtí polaitiúla a bhí i mbun róil ar leith. Le bunú daonlathas bunreachtúil, bunaíodh an creatlach don chóras polaitiúil idéalach.

Dá bhrí sin, d'athraigh na córais pholaitiúla le linn cúrsa na staire toisc go raibh sochaí daonna a h-athchóiriú go dtí an tsochaí idéalach, le struchtúr agus feidhmeanna a bheidh le phátrún bunaithe ar duine foirfe. Is féidir rá go bhfuil na daonlathais an lae inniu, sainairíonna de na trí bhainse ar leith den rialtas agus iomadú páirtithe polaitíochta, cosúil le struchtúr corp sláintiúil an duine go pointe áirithe. Mar sin féin, de bharr an Titim, tá níos mó cosúlacht ag daonlathais an lá atá inniu ann le corp duine breoite nó gortaithe. Ní féidir leo a gcáilíochtaí agus a bhfeidhmeanna bunúsach a thaispeáint go hiomlán ina n-acmhainneacht iomlán. Ós rud é go bhfuil na páirtithe polaitiúla aineolach ar Toil Dé, féadfar iad a chur i gcomparáid le córas néaróg nach féidir le teoracha ón inchinn a tharchur. Ós rud é nach bhfuil bunreachtanna scríofa de réir Briathar Dé, feidhmíonn na trí bhainse den rialtas faoi láthair mar orgáin inmheánacha nach féidir leo orduithe na hinchinne a thuiscint nó a fhreagairt mar gheall go bhfuil na néaróga imeallacha gearrtha. Tá easpa ord agus síth acu, agus fulaingíonn siad coimhlíntí leanúnach eartra féin.

Dá bhrí sin, déanfaidh Críost ag an Dara Aidhbhint leigheas ar thinneas an chórais pholaitiúil atá ann faoi láthair, go bhféadfadh sé dearadh Dé a léiriú trí chaidreamh ingearach an duine a athchóiriú le Dia. Scaoileadh sé seo amach fíor-acmhainneacht na sochaí.

3.3 Tábhacht an Réabhlóid Thionsclaíoch

Ní féidir idéalach Dé na chruthaithe a chomhlíonadh ach amháin trí domhan a chruthú gan pheaca. Beannaigh Dia an cine daonna chun a bheith i gceannas thar an t-uilebhith. Táimid le cuardú do na dlíthe de nádúr a raibh i bhfolach agus an eolaíocht agus teicneolaíocht a chur chun cinn chun timpeallacht mhaireachtála taitneamhach a chruthú. Sheas an reiligiún agus an eolaíocht lena gcuid freagrachtaí faoi seach le cuidiú le daoine tite a shárú ar ghnéithe inmheánacha agus seachtracha a n-aineolas. Dá bhrí sin, i Laethanta Deireadh na staire, is féidir linn a bheith ag súil ní hamháin go mbeidh fírinne ag teacht chun cinn a féidir le daoine a threorú chun a n-aineolas spioradálta a mhaolú go hiomlán; is féidir linn a bheith ag súil freisin le dul chun cinn na heolaíochta chun gach mistéireach na cruinne fisiceach a réiteach. Le chéile, tabharfaidh siad an tsochaí daonna chun an stáitse díreach roimh an domhan idéalach a bhaint amach. Dá bhrí sin, is féidir linn a thuiscint gur tháinig an Réabhlóid Thionsclaíoch a thosaigh i Sasana as deonú Dé chun an timpeallacht mhaireachtála a h-athchóiriú go ceann oiriúnach don domhan idéalach.

Tá cosúlacht idir struchtúr eacnamaíoch an tsochaí idéalach agus struchtúr corp sláintiúil an duine. Ba cheart caidreamh orgánach, idirspleách a bheith ag táirgeadh, dáileadh agus tomhaltas, amhail an rud atá ann idir na córais díleácha, imshruthaithe agus meitibileach. Nó ní cheart go mbeadh iomaíocht millteach mar gheall ar táirgeadh iomarcach; ná níor chóir go mbeadh carnadh nó caitheamh ró-iomarca de bharr dáileadh éagórach, rud a bheadh contrártha le leas gach duine. Ba cheart go mbeadh táirgeadh leordhóthanach d'earraí riachtanacha agus úsáideacha ann, dáileadh cothrom chun an méid atá leordhóthanach do riachtanais na ndaoine a sholáthar, agus an tomhaltas réasúnta a chomhlíonadh le cuspóir na h-uile.

Ba é toradh an olltáirgeadh a rugadh den Réabhlóid Tionsclaíoch, éileamh Shasana ar coilíneachtaí móra a mar fhoinsí amhábhbar agus margaí d'earraí. Agus é sin á dhéanamh, d'oscaíl an Réabhlóid Tionsclaíoch suas críoch ollmhór chun an Soiscéal a iomadú. Dá réir sin, chuir sé le gnéithe inmheánacha agus seachtracha araon de deonú na h-athchóirithe.

3.4 Eascair na gCumhachtaí Móra

Chonaiceamar cén chaoi a ndearnadh roinnt ar an dearcadh aonadach domhainda an Eoraip mheánaoiseach i ndiaidh an Athbheochan, i dearcadh saoil Cáin agus Áibíl. D'eascair dhá chineál réabhlóidí polaitiúla agus bhunaíodh dhá chineál daonlathais agus neartaíodh an dá go mór de bharr an Réabhlóid Tionsclaíoch. Bhí an dá chineál daonlathais ar an gcúrsa chun na domhain daonlathach agus cumannach a chruthú.

Tar éis an Réabhlóid Thionsclaíoch, spreagadh le dul chun cinn tapa na heolaíochta, chruthaigh tionsclú geilleagair arb sainghné le rótháirgeadh. D'fhás go láidir na cumhachtaí móra Eorpaigh, a bhraith go raibh gá práinneach chun tailte nua a téisclimeach mar mhargaí dá dtáirgí agus mar fhoinsí amhábhbar dá monarchana, fhaid is a bhí siad ag iomaíoch lena chéile sa sciobadh do choilíneachtaí. Dá bhrí sin, dhá fhachtóir ba chúis leis an dá threocht san idé-eolaíocht agus i gcúrsaí forbartha eacnamaíochta tar éis dul chun cinn na heolaíochta agus leis an roinnt pholaitiúil den domhan ina dhá bhloc: an domhan daonlathach agus an domhan cumannach.

3.5 Athchóirithe Reiligiúnacha agus Réabhlóidí Polaitiúla agus Tionsclaíocha ón Athbheochan

Threascair an ghluaiseacht Cáin-sórt, a thosaigh le hathbheochan Helléineachas, an domhan meánaoiseach agus thug sé breith do daonnachas na hAthbheochan. Fad is a fhorbraíodh an ghluaiseacht seo tuile, ag bogadh i dtreo Sátan, thug sé bhreith ar an Soilsíú, a d'fhéadfaí a mheas mar an dara athbheochan i sruth na h-idé-eolaíochta. D'fhorbair smaoinemh an Soilsíú níos aibíochta sa treo sátanach, rud a thug breith do ábhaireacht stairiúil, arb é croílár an idé-eolaíochta chumannach. D'fhéadfaí é seo a mheas mar an tríú athbheochan.

Ós rud é go ndéanann an taobh sátanach aithris roimh ré ar deonú Dé, is féidir linn a bheith ag súil go n-iarrfaidh deonú Dé ar trí chéim de réabhlóid chun tarlúint i ngach dena trí sféar de reiligiún, pholaitíocht agus eacnamaíocht. I sféar na reiligiún, rinneadh an chéad reifirméisean faoi cheannaireacht Martin Luther tar éis an chéad athbheochan. Seoladh dara reifirméisean tar éis an dara athbheochan na gluaiseachtaí spioradálta faoi stiúir daoine cosúil le deartháireacha Wesley, Fox agus Swedenborg. Ón ár scrúdú ar dhul chun cinn na staire, is léir go dtarlóidh tríú

athchóiriú tar éis an tríú athbheochan. Go deimhin, iarrann le géarghá staid Chríostaíochta an lae inniu go ndéanfaí athchóiriú den sórt sin.

Sa réimse polaitíochta, is féidir linn a mheas go bhfuil athchóiriú ag tarlúint freisin i trí stáitse. Ar dtús, thit an sochaí feodach meánaoiseach anuas faoi mheáchan an chéad athbheochan agus an chéad athchóiriú. Ansin, scrios na fórsaí a dhíscáileadh an dara athbheochan agus an dara reifirméisean an monarcacht absalóideach. Ar deireadh, bunaíodh an domhan cumannach óna réabhlóidí polaitiúla a tháinig as an tríú athbheochan. Tríd an tríú athchóiriú reiligiúnach atá le teacht, beidh bua ag an domhan daonlathach ar thaobh Dé sa chogadh idé-eolaíoch agus tabharfaidh sé an domhan cumannach ar thaobh Sátan chuig a ghlúine.

Ansin aontóidh an dá shaol isteach i Ríocht amháin na bhFlaitheas ar domhan faoi Dhia.

Tá na hathruithe eacnamaíocha a leanann na leasuithe creidimh agus polaitiúla ag dul chun cinn i dtí réabhlóid thionsclaíoch. Tháinig an chéad Réabhlóid Tionsclaíoch i Sasana agus bhí sé bunaithe ar an inneall gaile. Céad bhlian ina dhiaidh sin, tharla an dara Réabhlóid Tionsclaíoch i go leor náisiúin forásach bunaithe ar an aibhléis agus an inneall gásailín. Bláthóidh an tríú Réabhlóid Tionsclaíoch trí sochar a bhaint as chumhacht an adamh go sábháilte; tógálfadh sé timpeallacht mhaireachtála taitneamhach don domhan idéalach. Sna céadta bliain d'ullmhú roimh Dara Aidbhint na Mesisias, bhí na trí chéimeanna réabhlóidí sna trí réimse de reiligiúin, polaitíochta agus tionscail, a lean na trí Athbheochan, mar chúrsa riachtanach chun an domhan idéalach a thógáil, mar a éilíonn prionsabal na forbartha trí thrí chéim.

Alt 4

Na Cogadh Domhanda

4.1 Cúiseanna Deonú na gCogadh Domhanda

Briseann cogadh amach mar gheall ar na cúinsí sin cosúil le choimhlintí de leasanna polaitiúla agus eacnamaíocha agus scliúchas idé-eolaíochta. Ach is cúiseanna seachtracha amháin iad seo. Tá cúiseanna inmheánacha cogaí ann freisin, díreach mar go bhfuil cúiseanna inmheánacha agus seachtracha ann do gach gníomh daonna. Déantar gníomhartha daonna le chinneadh ó saor toil an duine aonair, atá araon ag iarraidh freagair go seachtrach ar an cas ina bhfuil os a comhair agus leanúint lena claonadh inmheánach i dtreo Toil Dé agus le cur chun cinn A deonú athchóirithe. Dá bhrí sin, níor cheart breithúnas a dhéanamh ar maith nó olc gníomh daonna ar rún seachtracha amháin. Is féidir an rud céanna a rá faoi na cogaí domhanda, a d'eascair as an imbhualladh domhanda idir ghníomhartha daoine iomadúla a eascraíonn as a gcuid saor toil. Dá réir sin, ní féidir linn tuiscint a fháil ar thábhacht deonú na gcogaí domhanda trí dhíriú amháin ar choimhlintí de leasanna polaitiúla, eacnamaíocha agus idé-eolaíocha agus ar chúiseanna seachtracha eile dá leithéid.

Cad iad na cúiseanna inmheánacha, deonú de na cogaí domhanda? Ar dtús, is iad na cogaí domhanda thoradh de streachailt éadóchasach deireadh Sátan chun a fhlaithneas a chaomhnú. Ó titim na chéad sinsear daonna, tá Sátan ag tógáil aithrisí lochtach, neamhphrionsabála de domhan idéalach Dé. Ag súil le saol idéalach A Phrionsabail a h-athchóiriú, tá Dia tar éis dul i dtóir, ag leathnú a thiarnas de réir a chéile trí é a athghabh ón domhan gan phrionsabal faoi daorbhroid Satan. Dá réir sin, le linn cúrsa an deonú na h-athchóiriú, taispeántear ionadaíocht

bréagach den idéalach sula nochtfar a fíor-léiriú. Léiríonn an fhírinne seo an tuar bíobla go thaispeánann an Ainchríost roimh teach ar ais Chríost.

Críochnóidh stair an cine daonna faoi fhlaithes olc Sátan le Dara Aidbhint Chríost. Ansin beidh sé chlaochlithe go stair na daonnachta atá ag fanacht i réimse na dea-fhlaithes Dé. Ag an am sin, cuirfidh Sátan aon troid amháin deiridh ar bun. Nuair a bhí na hIosráelítigh ar tí Éigipt a fhágáil sa chúrsa náisiúnta chun Cánan a h-athchóiriú, d'oibrigh Sátan tríd an Faró chun streachailt searbh a dhéanamh chun iad a choinneáil i ngéibheann. De bhua seo, bhí taobh Dhia i dteideal é a buaileadh le trí chomhartha osnádúrtha. Ar an gcaoi chéanna, sna Laethanta Deireadh, tá Sátan ag iarraidh a streachailt dheireanach a dhéanamh chun an bonn a bhaint de thaobh Dé fad's a d'ullmhaigh sé é féin an cúrsa domhanda a chur ar bun chun Canaan a h-athchóiriú. Léirigh trí frithionsaí Dé d'ionsaitheanna Sátan iad féin mar na trí chogadh domhanda.

Sa dara háit, tharla na trí chogadh domhanda chun na coinníollacha slánaíochta domhanda a chomhlíonadh ionas go bhféadfaidh na trí bheannachtaí móra a h-athbhunú. Ar dhaoine a chruthú, thug Dia trí bheannachtaí dóibh: chun foirfeacht aonair a bhaint amach, iolrú mar theaghlach idéalach agus a bheith i gceannas ar na gchruthaithe. Trí na beannachtaí sin a chomhlíonadh, bhí ár gcéad sinsear le thógáil Ríocht na bhFlaitheas ar an talamh. Ós rud é gur chruthaigh Dia Féin an cine daonna agus bheannaigh Sé iad, níor chuir sé na beannachtaí sin ar neamhní toisc gur thit siad. Bhí ar Dhia a ligean do dhaoine tite domhan neamhphrionsabálta a thógáil a rinne aithris ar na trí bheannachtaí, cé go lochtach, faoi cheannaireacht Sátan. Dá réir sin, ag foirfeacht na staire daonna, tháinig saol neamhphrionsabálta chun cinn, a rinne go lochtach an fhoirm sheachtrach de na trí bheannachtaí: duine aonair ag troid ar son cúiseanna Sátan, iolrú leanaí sátanacha, agus concas an domhain faoi forlámhas Sátan. I n'fhonn na coinníollacha slánaíochta domhanda a chomhlíonadh chun na trí bheannachtaí móra Dé a h-athchóiriú, ní mór go mbriseadh amach trí choimhlintí domhanda trína bhféadfaidh Dia bheith i réim thar na saol sátanacha seo trí na trí chéim de foirmiú, fás agus críochnú.

Sa tríú háit, tharla na trí chogadh domhanda ionas go bhféadfadh an daonnacht uilig na trí cathú a sháraigh ar an leibhéal domhanda trína cathaigh Sátan Íosa. Mar dheisceabail Íosa, tá na Críostaithe le cúrsa a Múinteora a leanúint agus na trí cathú a chuaigh sé i ngleic leis sa bhfásach a shárú mar dhaoine aonair, teaghlach, náisiúin agus ar an leibhéal domhanda.

Sa ceathrú háit, tharla na cogaí domhanda chun an coinníoll slánaíochta domhanda a chomhlíonadh chun ceannas Dé a h-athchóiriú. Mura dtit na chéad daoine ach gur tháinig siad go foirfeacht trí dul tríd na trí chéimeanna den tréimhse fás, d'fhéachfadh siad domhain flaitheas Dé a bhaint amach. Ar an gcaoi chéanna, caithfidh athchóiriú domhanda dul trí thrí chéim. Éilíonn athchóiriú an domhain seo ar dtús go roinntear é i domhanda Cáin-sórt agus Áibíl-sórt, agus go mbheadh trí chogadh deiridh ina bhfuil an domhan neamhaí, Áibíl-sórt i réim thar an domhain sátanac, Cáin-sórt. Is coinníoll é seo dúnmharú Cáin d'Áibíl a h-athchóiriú trí slánú domhanda. Tar éis sin, is féidir domhan flaitheas Dé a bhunú. Dá réir sin, is iad na cogaí domhanda na coinbhleachtaí deiridh domhanda i stair an cine daonna, ag athchóiriú go cothrománach trí slánaíocht chuspóir na cogaí go léir a throid chun athchóiriú a dhéanamh ar fhlaithes Dé i gcúrsa ingearach an deonú.

4.2 An Chéad Chogadh Domhanda

4.2.1 Achoimre ar an Deonú sa Chéad Chogadh Domhanda

Tháinig deireadh leis an monarcacht absalóideach mar iarmhairt na réabhlóidí daonlathacha de Cáin-sórt agus Áibíl-sórt, a d'eascair as tuairimí saoil de Cáin-sórt agus Áibíl-sórt. Ghlan an Réabhlóid Tionsclaíoch a lean na fuilleach de feodachas agus ba é an toradh a bhí ann ná cinsealacht caipitleachas. Ina dhiaidh sin lean an aois de impiriúlachas é.

Sa réimse polaitiúil, bhí an Chéad Chogadh Domhanda choimhlint idir na daonlathais Áibíl-sórt, a lean cuspóir an deonú na h-athchóirithe, agus stáit údarásúil, áit a raibh idéalach daonlathach Cain-sórt rathúil agus a sheas i gcoinne spriocanna an deonú na h-athchóirithe. Throideadh é idir na náisiúin daonlathach ar thaobh Dé agus na náisiúin impiriúlacha ar thaobh Sátan. Maidir le leasanna eacnamaíocha, bhí an cogadh seo coimhlint idir náisiúin chaipitiúla níos bunaithe agus náisiúin nua-thionsclaithe thar choilineachtaí. I sféar na reiligiún agus na n-idé-eolaíocht, bhí na tíortha Cain-sórt san áireamh leis an Tuirc, náisiún Moslamach ag gciapadh Chríostaíocht, agus a chomhghuaillithe, an Ghearmáin agus an Ostair-Ungáir. Throid siad na náisiúin Áibíl-sórt na Breataine Móire, na Stáit Aontaithe, an Fhrainc agus an Rúis, a sheas go ginearálta leis an Chríostaíocht. Ag deireadh an Chéad Chogadh Domhanda, bhuaíl na daonlathais Áibíl-sórt bua ag an gcéim fhoirmithe.

4.2.2 Cad a Chinneann Taobh Dhia agus Taobh Sátan?

Tá an cheist faoi cén náisiúin a bhfuil ar thaobh Dé agus cén cinn atá ar thaobh Sátan socraithe bunaithe ar threoir an deonú na h-athchóirithe. Iad siúd atá ar chéim le treo deonú Dé nó atá ag gníomhú i gcomhar leis an treo sin, go hindíreach, tá siad ar thaobh Dhia, agus iad siúd a ghlacann seasamh in aghaidh, tá siad ar thaobh Sátan. Dá bhrí sin, is cuma cé acu, duine nó náisiún, a bhaineann nó nach le taobh Dhia nó le taobh Sátan, níl sé le rá go mbeidhéis i gcónaí i gcomhaontú leis an mbreithiúnas ár mothú nó coinsiasa. Mar shampla, féadfaidh duine a bhfuil aineolach ar deonú Dé a mheas go raibh marú Maois den máistir Éigipteach olc. Ach, d'fhéadfaí a mheas mar ghníomh maith toisc go raibh sé ag teacht le deonú Dé. Mar an gcéanna, d'ionradh na hIosráelítigh thalamh Cánan agus mharaigh siad go leor Canánítigh gan go leor údar de réir cosúlacht. I gcás duine a bhfuil aineolach ar deonú Dé, d'fhéadfadh a ngníomh a bheith olc agus gránna; mar sin féin, bhí sé cóir i radharc Dé. Fiú má bhí níos mó daoine dea-chroíoch i measc na Canánítigh ná i measc na hIosráelítigh, an tráth sin bhí na Canánítigh i dteannta a chéile le thaobh Satan, agus bhain na hIosráelítigh i dteannta a chéile le taobh Dhia.

Lig dúinn an coincheap seo a imscrúdú tuilleadh i sféar na reiligiún. Ós rud é go bhfuil maitheas an cuspóir de gach reiligiún, baineann gach ceann acu le taobh Dhia. Mar sin féin, nuair a chuireann reiligiún bac ar bealach reiligiúin eile a sheasann níos gaire do lár deonú Dé, feicidh sé é féin ag seasamh ar thaobh Sátan. Tugtar misean do reiligiún dá aois, ach más rud é, tar éis imeacht an chuid am dó chun bheith freagrach, bíonn sé ina bhac ar chreideamh atá ag teacht chun cinn a thagann le misean nua don chéad aois eile, ansin seasann sé ar thaobh Sátan. Roimh teacht Íosa, sheas an Giúdachas agus a chreidmhigh ar thaobh Dé. Mar sin féin, nuair a rinne siad géarleanúint ar Íosa, a tháinig le misean nua -a d'fhéadfadh cuspóir an Giúdachas a chomhlíonadh i measc rudaí eile- d'aistrigh siad go dtí taobh Sátan, is cuma cé comh dílis a raibh siad ag freastal ar Dhia san am a bhí caite.

Sa domhan nua-aimseartha, bíonn córais a bhaineann le dearcadh saol Áibíl-sórt le taobh Dhia agus seasann iad siúd a thacaíonn le dearcadh an tsaoil Cain-sórt ar thaobh Sátan.

Mar shampla, is cuma cé chomh eiticiúil agus íobairtach a dealraíonn smaoineamh ábharthach atá fréamhaithe insan dearcadh saol Cain-sórt ó thaobh daonnachtach, baineann sé fós le taobh Sátan. Is é seo an fáth gur féidir an domhan cumannach a mheas le bheith an saol satáinneach. Ar an lámh eile, ós rud é go bhfuil an domhan daonlathach, a thugann saoirse creidimh, bunaithe ar an dearcadh saol Áibíl-sórt, féadfar breithniú ar bheith ar thaobh Dé.

Bunaíodh an Chríostaíocht mar an reiligiún lárnach leis an misean deiridh chun spriocanna na reiligiúin uile a chomhlíonadh. Dá réir sin, seasann aon náisiún a dhéanann géarleanúint ar an gCríostaíocht nó a chuireann bac ar a dhul chun cinn, go díreach nó go hindíreach, ar thaobh Sátan. Sa Chéad Chogadh Domhanda, bhí na Cumhachtaí Comhghuaillithe faoi stiúir an Bhreatain Mhór, na Stáit Aontaithe, an Fhrainc agus an Rúis náisiúin Chríostaí; Ina theannta sin, bhí siad ag troid chun na Críostaithe faoi ghéarleanúint sa Tuirc a shaoradh. Dá bhrí sin, sheas siad ar thaobh Dé. Ar an lámh eile, thug an Ghearmáin agus an Ostair-Ungáir, na Príomhchumhachtaí Láir, tacaíocht don Tuirc, náisiún Moslamach a rinne géarleanúint ar an gCríostaíocht. Dá bhrí sin, chomh maith leis an Tuirc, sheas siad ar thaobh Sátan.

4.2.3 Na Cúiseanna Deonú taobh thiar den Chéad Chogadh Domhanda

Cad a bhí na cúiseanna deonú, inmheánacha den Chéad Chogadh Domhanda? Bhí ar an Chéad Chogadh Domhanda tarlúint, ar dtús, chun an coinníoll slánaíochta domhanda a chomhlíonadh chun na trí bheannachtaí mór Dé a h-athchóiriú ag an gcéim fhoirmiú. Bhí Sátan a thógáil roimh ré aithris lochtach de domhan idéalach Dé, a bhíodh le bhunú ag Ádhamh. Dá réir sin, ba cheart go léiríodh ag deireadh na staire, domhain neamhphrionsabálta a chruthaigh foirm seachtreach shaobhadh de na trí bheannachtaí ag an gcéim fhoirmithe, faoi stiúir frith-tíopa d'Ádhamh ar thaobh Sátan. Ba cheart ansin go mbeadh taobh Dé réimeach thar an domhain neamhphrionsabálta seo chun an coinníoll slánaíochta a chomhlíonadh.

Go deimhin, ba é Kaiser Wilhelm II (1859-1941) na Gearmáine, a sheol an Chéad Chogadh Domhanda, an frith-tíopa seo d'Ádhamh ar thaobh Sátan. Bhí sé sa gcruth foirmiú-chéim an duine a d'éirigh le foirfeacht aonair a bhaint amach. Taispeáin sé an fhoirm ina comhlíon sé an beannacht de leanaí a iolrú trí pan-Gearmáineachas a mholadh, agus léirigh sé foirm d'uachtarachas thar an gcruthú trína pholasaí ceannas domhanda a chur chun feidhme. Ar an gcaoi seo, réadaigh an gKaiser domhan neamhphrionsabálta a chríochnaigh aithris sátanac de na trí bheannachtaí mhóra ag an gcéim fhoirmiú. Bhí an Chéad Chogadh Domhanda do chomhlíonadh an coinníoll slánaíochta céim foirmiú domhanda chun an domhan a h-athchóiriú, sa todhchaí, ina gcuirfear na trí bheannachtaí mhóra i gcrích ag díriú ar Dhia.

Sa dara áit, tharla an Chéad Chogadh Domhanda ionas go bhféadfaidh daoine ar thaobh Dia céad cathú Íosa a sháraigh i dteannta a chéile ar an leibhéal domhanda. I bhfianaise brí na trí cathú Íosa, is féidir linn a aithint go gcaithfí taobh Dhia bheith i réim sa Chéad Chogadh Domhanda chun an coinníoll slánaíochta a chomhlíonadh do chéad bheannacht Dé a h-athchóiriú at fud an domhain. Trí bheith i réim ina chéad cathú sa bhfásach, d'éirigh le Íosa é féin a théarnaigh, siombailithe ag an charraig, agus leag sé an bunús chun foirfeacht carachtar ar leith a h-athchóiriú. Ar an gcaoi chéanna, de bharr bheith réimeach sa Chéad Chogadh Domhanda, ní

hamháin go raibh taobh Dé le domhan Sátan agus a lárionad a bhriseadh, bhí sé le saol Dé a thógáil agus bunús a leagan dá ionad féin, Críost ag an Dara Teacht. Ba é seo le bheith an bunús inar bhféadfaidh an Críost a fhilleann bheith rughadh agus a charachtar ar leith bheith foirfithe aige.

Sa tríú áit, tharla an Chéad Chogadh Domhanda chun an bunús fhoirmiú-céim a leagan síos chun ceannas Dé a h-athchóiriú. D'eascair an daonlathas chun deireadh a chur le córais monarcacha údarásúil agus mar an gcóras polaitiúil deiridh leis an misean chun ceannas Dé a h-athchóiriú. Sa Chéad Chogadh Domhanda, bhí freagracht ar taobh Dhia a bheith buaiteach agus a chríoch pholaitiúil a leathnú chun an domhan a Chríostaíú. Dá bhrí sin trí bunús fairsing agus daingean polaitiúil agus eacnamaíoch a bhunaigh, dainginíodh bunús fhoirmiú-céim don domhan daonlathach agus, ag an am céanna, an bunús fhoirmiú-céim le ceannas Dé a h-athchóiriú.

4.2.4 Torthaí Deonú an Chéad Chogadh Domhanda

Chomhlíon bua Fórsaí na Comhghuaillithe sa Chéad Chogadh Domhanda an coinníoll slánaíochta fhoirmiú-céim chun na trí bheannachtaí móra Dé a h-athchóiriú ar fud an domhain. Trí céad cathú Íosa a sháraigh ar an leibhéal domhanda, chomhlíon siad an coinníoll slánaíochta le chéad bheannacht Dé a h-athchóiriú ar fud an domhain. Bhunaigh bua an daonlathais freisin an bunús fhoirmiú-céim chun athchóiriú a dhéanamh ar fhlaithes Dé. Le cailleadh an domhain sátanac agus a rialóir, an Kaiser, bhunaigh an domhan ar thaobh Dhia bua an fhoirmiú-céim agus leagadh an bunús le breith an Chríost a bhí ag fillleadh, atá i ndán a bheith ina Tiarna ar domhan Dé.

Chomhaimseartha le seo, bunaíodh cumannachas sa Rúis. Sar a bhfaid d'ardaigh Stalin go cumhacht mar frith-tíopa Chríost an Dara Admhaint ar thaobh Sátan. Ós rud é go dtagann Críost le idéalai Ríocht na bhFlaitheas ar domhain - idirspleáchas, rathúnas frithpháirteach agus luachanna choiteann uilíoch-déanann an taobh sátanac iarracht na hidéalacha seo a bhaint amach roimh ré trí aithris a dhéanamh ar Ríocht na bhFlaitheas ar domhan, faoi stiúir an comhfhreagrach satáinigh do Críost ag an Dara Aidbhint.

Mar fhocal scoir, le bua taobh Dé sa Chéad Chogadh Domhanda, leagadh an bunús le haghaidh Dara Aidbhint an Meisias. Ón am sin, cuireadh tús leis an gcéim fhoirmiú den dispeansáid an Dara Aidbhint.

4.3 An Dara Cogadh Domhanda

4.3.1 Achoimre ar an Deonú sa Dara Cogadh Domhanda

Luíonn bunús spioradálta an daonlathais nua-aimseartha lena daoine ag iarraidh na luachanna a bhaineann le dearcadh saol Áibíl-sórt a bhaint amach. Leanann an daonlathas le hardmhianta inmheánacha agus seachtracha an nádúir bhunúsach daonna agus go cinnte forbróidh sé i dtreo saol idéalach Dé. Cuireann faisisteachas ar an lámh eile, srian ar dhaoine ó mhianta a nádúr bunaidh a leanúint. Sa Dara Cogadh Domhanda, d'éirigh leis an daonlathas, agus é ag seasamh ar an mbuachaint foirmiú chéim a tháinig amach as an Chéad Chogadh Domhanda, buachaint thar faisisteachas agus cearn a fháil ag an gcéim fáis.

4.3.2 Nádúr an Faisisteachas

Nuair a chuir an dúlagar eacnamaíoch caochadh ar an domhan i rith na 1930í, rinne roinnt náisiúin iarracht a bhriseadh amach as trí faisisteachas a ghlacadh. Ba é seo an bóthar a ghlac an Ghearmáin, an tSeapáin agus an Iodáil, a bhraith scoite agus buailte le cruachás.

Cad é, ansin, an faisisteachas? Shéanann faisisteachas na luachanna bunúsacha an daonlathais nua-aimseartha, lena n-áirítear meas ar an duine aonair agus a bhunchearta, saoirsí cainte, an phreasa agus an chomhlachais, agus an córas parlaiminte. Is é cine ná an náisiúntacht an luach deiridh, le seasamh ó náisiún-stát láidir. Níl daoine aonair agus institiúidí ann ach do leas an stáit. Faoin faisisteachas, ní féidir le daoine aonair saoirse a éileamh mar a gceart dosháraithe; tá siad lena gcuid saoirse a n-íobairt ina ndualgas chun freastal ar an stát. Is é prionsabal teorach polaitiúil an faisisteachas gur cheart go gcuirfí gach cumhacht agus údarás i gcúram ceannaire uachtarach amháin seachas bheith dáileadh i measc daoine. Deachtaíonn toil phearsanta an cheannaire an idé-eolaíocht rialaithe don náisiún ar fad. Ba é Mussolini san Iodáil, Hitler sa Ghearmáin, agus ceannairí rialtas míleataíoch na Seapáine deachtóirí den chineál faisisteachas.

4.3.3 Na Náisiúin ar Taobh Dhia agus na Náisiúin ar Taobh Sátan sa Dara Cogadh Domhanda

Sa Dara Cogadh Domhanda, stiúr comhghuaillíocht de náisiúin dhaonlathacha na Stát Aontaithe, an Bhreatain Mhór agus an Fhrainc na náisiúin ar thaobh Dé. Ba é taobh Sátan comhghuaillíocht de na náisiúin faisisteach: an Ghearmáin, an tSeapáin agus an Iodáil. Cad a chinnigh gur sheas na chéad cinn ar thaobh Dé agus na dara cinn ar thaobh Sátan? Sheas na Comhghuaillithe ar thaobh Dé toisc go raibh a gcórais pholaitiúla cinn daonlathais, an córas polaitiúil don chéim dheireanach i deonú na h-athchóirithe bunaithe ar an dearcadh saol Áibíl-sórt. Bhí na Cumhachtaí Ais, ar an lámh eile, ar thaobh Sátan toisc gur sheas siad ar son faisisteachas, a bhí frith-dhaonlathach agus a tháinig as an dearcadh saol Cáin-sórt. Thairis sin, scar na Comhghuaillithe agus na Cumhachtaí Ais i taobh Dhia agus taobh Sátan toisc gur thacaigh na céad náisiúin an Chríostaíochta fhaid is a raibh an dara ceann acu i gcoinne agus ag déanamh géarleanúint ar na Críostaíochta.

Bain an Ghearmáin, ceannaire na gCumhachtaí Ais, a gcuid saoirsí bunúsacha as na daoine, agus dhiúltaigh a h-ansmacht idé-eolaíoch a saoirse reiligiúnach dóibh. Ina theannta sin, rinne Hitler sléacht ar 6 mhiliún Giúdaigh. Tar éis concordáid a thabhairt chun críche leis an bPápa, rinne Hitler iarracht na heaglaisí faoi smacht na n-easpaig chomhoibritheacha a rialú mar sin ag truailliú na Críostaíochta i nua-phaganachas náisiúnach bunaithe ar reiligiún na Gearmáine primitibeach. In agóid, chuir roinnt Protastúnaigh agus Caitlicigh frithsheasmhacht searbh suas.

Chuir militeoirí na Seapáine i rith an Dara Cogadh Domhanda iallach ar gach eaglais sa Chóiré kamidana a shuiteáil, altóir do na déithe Shinto Seapáine, agus freisin chuireadar iallach ar Críostaí na Cóiré adhradh ag shrianta Shinto. Bhí na Críostaithe sin nár chomhlíon curtha chun príosún nó bás. Rinneadh ármhach brúidiúil ar Críostaithe na Cóiré a theith go Manchuria chun cuardach a dhéanamh ar shaoirse reiligiúnach. D'éirigh na bearta sin i gcoinne Críostaíochta na Cóiré níos measa i dtreo dheireadh an chogaidh.

Thacaigh an Iodáil le cúis na Gearmáine mar cheann de na Cumhachtaí Ais. I gcoinne éirim ginearálta deonú Dé, chuir Mussolini Caitliceachas chun cinn mar reiligiún an stáit leis an intinn leithleach é a úsáid chun na daoine a aontú faoina réimeas faisisteach. Ar na chúinsí seo, féadfar an Ghearmáin, an tSeapáin agus an Iodáil le linn an chogaidh a aicmiú mar na náisiúin ar thaobh Sátan.

4.3.4 Rólanna Deonú na Trí Náisiúin ar Taobh Dhia agus Taobh Sátan

Ba é cuspóir amháin taobh thiar den Dara Cogadh Domhanda ná an coinníoll slánaíochta domhainda a chomhlíonadh ag an gcéim fáis chun trí bheannacht mhór Dé a h-athchóiriú, mar raibh cóir tarlúint le linn am Íosa. Ag an tús, bhí sé mar gheall ar Titim Ádhamh, Éabha agus an Ardaingéal nár comhlíonadh trí bheannachtaí mór Dé. Dá bhrí sin, trí athchóiriú na dtrí bheannachtaí, ní mór go mbeadh trí aisteoir ag gabháil leis na ról seo faoi seach. Dá bhrí sin, d'athchóirigh Dia na trí bheannacht sa deonú slándú spioradálta trí chomhiarrachtaí an Íosa aiséirithe mar an dara Ádhamh, an Spiorad Naomh a léiríonn Éabha, agus aingéal. Dá réir sin, le linn an Dara Cogadh Domhanda, stiúr na trí náisiúin ar thaobh Dé a léiríonn Ádhamh, Éabha agus an Ardaingéal an comhrac in aghaidh na trí náisiúin ar thaobh Sátan, a d'ionadaigh freisin Ádhamh, Éabha agus an Ardaingéal. Bheadh bua na náisiúin ar thaobh Dé le dhéanamh coinníollach slánaíocht céim fáis le haghaidh athchóiriú na trí beannachtaí mór. Thosaigh Sátan, a bhí ar an eolas faoin deonú seo, trí na náisiúin a léiríonn Ádhamh, Éabha agus an Ardaingéal a crinniú ar a thaobh agus stiúr sé iad chun ionsaí a dhéanamh ar na trí náisiúin ar thaobh Dé.

Léirigh na Stáit Aontaithe, mar chineál náisiúnach firinsneach, Ádhamh ar thaobh Dé. Bhí an Bhreatain Mhór, mar chineál náisiúnach baininsneach, ionadaíocht de Éabha ar thaobh Dhia. D'fhógair an Fhrainc, mar náisiúin chineál measctha, an Ardaingéal ar thaobh Dé. Ar thaobh Sátan, bhí an Ghearmáin mar chineál náisiúin firinsneach, a léirigh Ádhamh; An tSeapáin, mar chineál náisiúnach baininsneach, a d'ionadaigh Éabha; agus an Iodáil, mar náisiúin chineál measctha, an Ardaingéal. Sa Chéad Chogadh Domhanda, bhí ionadaíocht ag na Stáit Aontaithe, an Bhreatain Mhór agus an Fhrainc ar an gcéim fhoirmiú leis na trí seasamh seo ar thaobh Dé, agus ghlac an Ghearmáin, an Ostair agus an Tuirc na seasamh seo ar thaobh Sátan.

Ghlac an tAontas Sóivéadach, náisiúin ar thaobh Sátan, páirt sa Dara Cogadh Domhanda ar thaobh Dé. Conas a bhí sé indéanta? Nuair nach bhféadfadh an tsochaí meánaoiseach a chuspóir deonú a chomhlíonadh, bhí sé ina bhac ar an dá thaobh, de Dhia agus Sátan, a scar ansin agus thosaigh ag forbairt ar cosáin a d'eascair leis abaíocht den saol daonlathach agus an saol cumannach. D'oibrigh dearcadh saol Cáin-sórt agus dearcadh saol Áibíl-sórt le chéile chun an tsochaí feodach meánaoiseach a bhriseadh síos agus níos déanaí, an monarcacht absalóideach agus an impiriúlachas freisin. Díreach mar a théann deonú Dé ar aghaidh agus é ag marcaíocht ar sruthanna a chuid ama, tá iarrachtaí Sátan chun aithris neamhphrionsabálta den domhan idéalach a thógáil srianta go sruthanna a chuid ama chomh maith. Nuair a chuireann an gnáth ord sóisialta a bhí ann bac ar sochaí nua a bhunú, lena n-áirítear iad siúd a chuireann chun cinn spriocanna Sátan, téann Sátan isteach sa troid freisin chun é a scriosadh.

Ar bhealach cosúil leis sin, tháinig an faisisteachas chun bheith ina chonstaic do thaobh Sátan agus taobh Dhia araon. Ós rud é go raibh sé riachtanach maidir leis an deonú na h-athchóiriú go gceadaítear Dia do taobh Sátan an domhan cumannach a chruthú go sealadach, d'aontaigh an tAontas Sóivéadach sa Dara Chogadh Domhanda leis na náisiúin ar thaobh Dé chun faisisteachas a mhilleadh, ionas go bhféadfadh sé

a stát cumannach a thógáil go tapa. Mar sin féin, chomh luath 's a bhí an Dara Cogadh Domhanda thart, scar an domhan cumannach agus an domhan daonlathach cosúil le hola agus uisce.

4.3.5 Na Cúiseanna Deonú taobh thiar den Dara Cogadh Domhanda

Ba iad seo a leanas na cúiseanna inmheánacha, deonú taobh thiar den Dara Cogadh Domhanda: Ar dtús, bhris an cogadh amach chun an coinníoll slánaíochta domhanda a chomhlíonadh ag an gcéim fáis chun na trí bheannachtaí móra Dé a h-athchóiriú. Is é an t-domhan idéalach ina gcomhlíonfar na trí bheannachtaí móra Dé, nach bhféadfadh Ádhamh a chomhlíonadh mar gheall ar an Titim, a bhí le dhéanamh ag Íosa, a sheoil Dia mar an Dara Ádhamh. Ach níor tháinig an idéalach seo ach go spioradálta toisc go bhfuair Íosa bás ar an geros. Ós rud é go ndéanann Sátan iarracht aithris lochtach den domhan idéalach a bhaint amach roimh ré, ag deireadh na staire beidh sé cinnte go dtiocfaidh domhain neamhphrionsabálta chun cinn a dhéan go lochtach an fhoirm seachtrach de na trí bheannachtaí móra ag an gcéim fáis faoi cheannaireacht frith-tíopa sátanac d'Íosa. Ní mór do taobh Dhia bheith i réim ar an domhain seo agus mar sin de réir an coinníoll slánaíochta domhanda riachtanach ag an céim fás a chomhlíonadh don domhan idéalach a h-athchóiriú, ina bhfuil na trí bheannachtaí móra bhainte amach go hiomlán dírithe ar Dhia.

Ba é Hitler an frith-tíopa sátanac d'Íosa. Cé go raibh a thoil go hiomlán contrártha le ceann Íosa, rinne gnéithe áirithe de shaol Hitler aithris ar bhealach saobh ar cuid de na himeachtaí i saol Íosa: a fis uailmhianach, a shaol singil agus imeacht a corpán mar shamplaí. Ba é Hitler freisin an frith-tíopa sátanac d'Ádhamh foirfe ag an gcéim fáis. Rinne sé saobhadh as beannacht na n-iomadú páistí trí ghlanacht na ndaoine Gearmánach mar mháistircine a mholadh agus aithris a dhéanamh ar beannacht an t-uachtarach tar an chruthú lena pholasaí de concas domhanda. Ar an gcaoi seo, rinne Hitler domhan neamhphrionsabálta le foirm satanach de na trí bheannacht, chomhlíonta ag an gcéim fáis. Trí bheith caitheimeach sa Dara Cogadh Domhanda, bhí taobh Dé le chomhlíonadh an coinníoll slánaíochta domhanda ag an gcéim fáis chun saol idéalach trí bheannacht Dé a h-athchóiriú.

Ba é an dara cúis deonú a bhí taobh thiar den chogadh ná go mbeadh na daoine ar thaobh Dé in ann dara cathú Íosa a shárú ar an leibhéal domhanda. I léargas brí na trí cathú d'Íosa, is féidir linn a aithint go raibh ar taobh Dhia bheith réimeach sa Dara Cogadh Domhanda chun an coinníoll slánaíochta a chomhlíonadh le dara beannacht Dé a h-athchóiriú ar fud an domhain. Mar a leag Íosa síos an bunús le haghaidh athchóiriú na leanaí trí an dara cathú sa bhfásach a shárú, bhí taobh Dhia le leagan síos an bunús céim-fás don daonlathas trí bhuaicaint sa Dara Cogadh Domhanda.

Ba é an tríú cúis deonú taobh thiar den chogadh ná chun bunús an céim-fáis a leagan síos ar son flaitheas Dé a h-athchóiriú. De bharr bua taobh Dé sa Chéad Chogadh Domhanda, bhain an domhan daonlathach amach a bhunús foirmiú-céim. Ag obair chun an domhain Cáin-sórt a thógáil, d'éirigh le taobh Sátan freisin tairbhe a bhaint as titim an absalóideachas Czárach le linn an Chéad Chogadh Domhanda agus leag sé anuas an bunús foirmiú-céim don domhan cumannach. Le linn an Dara Cogadh Domhanda, thóg an domhan cumannach agus an domhan daonlathach a bhunaíochtaí céim fáis leithligh sula scaradar óna chéile ag deireadh an chogaidh. D'athchóirigh tógáil an bunús seo den céim-fáis don domhain daonlathach an bunús céim-fáis do fhlaithes Dé.

4.3.6 Torthaí Deonú an Dara Cogadh Domhanda

Choinnigh bua taobh Dé sa Dara Cogadh Domhanda an coinníoll slánaíochta céim-fáis chun trí bheannachtaí móra Dé a h-athchóiriú ar fud an domhain. Tar éis an tábhacht a bhí leis dara cathú Íosa a shárú ar an leibhéal domhanda, chomhlíon an bua an coinníoll slánaíochta chun dara

beannacht Dé a h-athchóiriú ar fud an domhain. Ar deireadh, trí an bhunús céim-fáis a leagan síos don domhan daonlathach, bhunaigh sé an bunús céim fais chun flaitheas Dé a h-athchóiriú.

Cé gurb é Hitler an frith-tíopa d'Íosa ar thaobh Sátan, ba é Stalin frith-tíopa de Dara Admhaint Chríost ar thaobh Sátan. Ar an bhfíric go scriosadh Hitler agus a náisiún, agus d'fhás Stalin agus a bhunús de chumannachas domhainda láidir, léirigh go raibh an t-am chun an ríocht spioradálta faoi cheannas an Íosa aiséiríthe a thógáil imithe, agus an aois chun an neamh agus talamh nua a thógáil faoi cheannaireacht Chríost ag an Dara Admhaint tar éis tosnú.

Ag deireadh an Dara Cogadh Domhanda, cuireadh tús leis an gcéim fais den dispeansáid an Dara Aidbhint. Thosaigh a lán Críostaithe ag fáil nochtadh faoi fillleadh Íosa, agus thosaigh oibreacha spioradálta Dé ag tarlú ar fud an domhain. Ó shin i leith, d'éirigh na heaglaisí bunaithe le bheith níos mearaithe, deighilte agus dí-eaglaisithe; tá siad ag cailleadh de réir a chéile croí a saol spioradálta. Is feiniméan iad seo de na Laethanta Deireadh, a tharlaíonn de bharr dispeansáid deiridh Dé chun na reiligiúin uilig a aontú trí an léiriú nua deiridh na fírinne.

4.4 An Tríú Cogadh Domhanda

4.4.1 An bhfuil an Tríú Chogadh Domhanda dosheachanta?

Tá a fhios againn, toisc gur thug Dia do na chéad sinsear daonna an bheannacht chun rialú a dhéanamh ar na cruinne, nuair a oibríonn Sátan trí dhaoine tite chun aithris neamhphrionsabálta den domhan a chruthú ina gcomhlíontar an beannacht seo, ní mór do Dhia é a cheadú. Ar sháil Sátan, stiúran Dia A deonú chun éileamh a dhéanamh ar ais ar shaol Sátan agus a thorthaí. Nuair a bheidh stair an duine á gcur i gcrích, déanfaidh taobh Sátan agus taobh Dhia iarracht go dtí go mbainfidh siad amach go leithleach ceannas ar domhain. Sin é an fáth a bhfuil an domhan daonlathach agus an saol cumannach ag tabhairt aghaidh ar a chéile. Dá bharr sin, tharla sé go mbeadh sé dosheachanta go mbeadh cogáí domhanda, ar dtús le roinnt agus ansin leis an dá shaol seo a aontú.

Bhí an cuspóir deonú ag an gCéad agus Dara Cogadh Domhanda ná an domhan a roinnt amach sa domhan cumannach agus an domhan daonlathach. Ina dhiaidh sin, ní mór cogadh eile tarlúint chun iad a n-aontú. Is é an coimhlint seo an Tríú Cogadh Domhanda. Tá sé dosheachanta go dtarlódh an Tríú Cogadh Domhanda; áfach, tá dhá bhealach ann inár féidir é a throid.

Is é bealach amháin chun taobh Sátan a thabhairt chun géilleadh ná trí choimhlint armtha. Áfach, ag chríoach an gcoimhlint, ba cheart go dtiocfaidh domhan idéalach ann ina bheadh gach daonnacht ag ríméad in éineacht le chéile. Riamh ní féidir é seo a thógáil namá ach trí buachaint thar naimhde i gcath. Ina dhiaidh sin, caithfear iad a bhreith chun géilleadh go himmheánach, go bhféadfadh gach duine a réiteach agus bheith ríméadach ó bun a gcroí. Chun é seo a chur i gcrích, ní mór idé-eolaíocht idéalach teacht a d'fhéadfadh mianta bonn-nádúr gach duine a shásamh.

Is é an bealach eile a fhéadfaí an cogadh seo a throid ná mar coimhlint iomlán inmheánach, idé-eolaíoch, gan ráig na gcogaíochta armtha, chun domhan Sátan a thabhairt chun aighneacht agus aontú i mbeagán ama. Is neacha réasúnach iad daoine. Dá bhrí sin, ní féidir domhan foirfe aontaithe a bhunú ach amháin nuair a géilleann daoine lena chéile agus glacann siad páirt i n-aontú trí athdhúisiú domhain a dhéanamh.

Cé acu dena dá dhóigh a throidfar an Tríú Cogadh Domhanda i ndáiríre? Braitheann sé ar rath nó ar teip de bhaint amach an chuid freagrachta daonna.

Ón cén áit a thiofadh an idé-eolaíocht atá riachtanach do réiteach an choimhlint seo agus bunú an domhain nua? Cinnte ní féidir leis teacht amach as an domhain cumannach, atá fréamhaithe i dearcadh Cáin-sórt an tsaol, ós rud é go bhfuil an dearcadh saoil Cáin-sórt in aghaidh na mianta inmheánach atá ag an bun-nádúr daonna. Ina ionad sin, ní mór an idé-eolaíocht seo eascraigh as an saol daonlathach, atá fréamhaithe i dearcadh saoil Áibíl-sórt. Mar sin féin, is fírinne stair é nach féidir aon idé-eolaíocht traidisiúnta i measc na cinn atá i réim sa domhan daonlathach buachaint go héifeachtach ar idé-eolaíocht chumannach. Dá bhrí sin, tío fadh idé-eolaíocht nach raibh eoil ar roimhe seo chun cinn ó laistigh den domhan daonlathach.

Ionas go bhféadfaidh an idé-eolaíocht nua bheith rugaithe, ní mór go dtiocfadh léiriú nua den bhfírinne ar dtús. Is é an fhírinne nua seo an eisint den dearcadh saoil Áibíl-sórt agus croilár an daonlathais. Mar a tharla san am atá caite, nuair a léirítear an fhírinne nua, féadfaidh sé contrártha a dhéanamh ar na sean léiriú d'fhírinne ina chreid go leor daoine. Dá réir sin, fiú amháin beidh an domhan daonlathach roinnte ina dhá champa, a bheidh, cosúil le Cáin agus Áibíl, i gcoinne a chéile. Nuair a fhaigheann an fhírinne nua bunús buacach sa domhan daonlathach agus ansin déanann concas ar idé-eolaíocht chumannach, bainfear amach aontú an domhain bunaithe ar an bhfírinne aonar.

Bhí a fhios ag Sátan plean Dé an domhain a aontú tríd an bhfírinne amháin agus léirigh sé aithris bréagach na fírinne chun aontú a dhéanamh ar dhaonnacht ag díriú air féin. Is é an fhírinne bréagach seo ná ábharachas dialachtaiciúil. Diúltaíonn an t-ábharachas dialachtaiciúil go bhfuil aon réaltacht spioradálta ann, ag míniú leagan den cruinne atá bunaithe ar loighic atá iomlán ábhartha. Agus é á dhiúltú bheithsine Dé, dhiúltaíonn sé freisin bheithsine Sátan. Dá bhrí sin, trí ábharachas dialachtaiciúil a chur chun cinn, bhí Sátan go héifeachtach á dhiúltú a fhírinne féin, fiú ar an baol go mhilleadh sé é féin. Thuig Satan an méid a bheadh ag teacht chun cinn ag deireadh na staire daonna agus bhí a fhios aige go maith go geobhaidh sé bás. Ag glacadh leis nach é seo an t-am chun a bheith ag fáil adhradh, d'ardaigh sé i séanadh millteanach de Dhia, fiú ag íobairt é féin. Is é seo an fhréamh spioradálta d'ábharachas dialachtaiciúil. Chomh fada nach bhfuil an fhírinne ag an domhan daonlathach a d'fhéadfadh an teageasc olc a chur ar ceal, beidh sé i gcónaí leochaileach agus ar an gcosaint. Ar an gcúis seo, ní mór do dhuine ar thaobh Dé an fhírinne foirfe a fhógairt.

4.4.2 Achoimre ar an Deonú sa Tríú Cogadh Domhanda

Is é an Tríú Cogadh Domhanda an coimhlint deiridh sa deonú na h-athchóirithe. Tríd an chogadh seo, tá sé i gceist ag Dia go dtabharfaidh an domhan daonlathach an domhan cumannach chun aighneacht agus an domhan idéalach a thógáil. Ag teacht suas don Chéad Chogadh Domhanda, leathnaigh na náisiúin ar thaobh Dé a n-údarás polaitiúil agus eacnamaíoch trí choilíneachtaí a n-éileamh ar fud an domhain, le húsáid ag Dia Ina chuid deonú. Ag deireadh an chogaidh, leag na náisiúin seo an bunús domhanda foirmiú-chéim don daonlathas. Tríd an Dara Cogadh Domhanda, leag siad bunús domhanda ar an gcéim fáis don daonlathas, mar sin ag chomhdhlúthú an domhan daonlathach go daingean. Le linn an Tríú Cogadh Domhanda, tá taobh Dé le n-aimsiú an dearcadh foirfe Áibíl-sórt den saol bunaithe ar an fhírinne nua agus an bunús domhanda ar an chéim chríochnaithe don daonlathas a chomhlánú. Tá taobh Dé ansin le gach

uile duine a threorú isteach i domhain aontaithe amháin. In achoimre, is é an Tríú Cogadh Domhanda an cogadh mór deireanach ag deireadh na staire, nuair a h-athchóiríonn taobh Dé go cothrománach tríd slánaíocht gach rud a cailleadh le Sátan ar fud na trí chéim den deonú fadithe.

4.4.3 Na Cúiseanna Deonú taobh thiar den Tríú Cogadh Domhanda

Mar a mhínítear thuas, má tá an Tríú Cogadh Domhanda á throid le fórsa arm nó mar choimhlint idé-eolaíoch, brathann sé ar fhreagracht na ndaoine atá ag freastal ar deonú Dé. Beag beann ar sin, tá sé dosheachanta go tarlóidh an coinbhleacht domhanda seo.

Cad iad na cúiseanna inmheánacha, deonú taobh thiar den Tríú Cogadh Domhanda? Ar dtús, ní mór don cogadh tarlúint chun an coinníoll slánaíochta domhanda a chomhlíonadh ag an gcéim chríochnaithe chun trí bheannachtaí móra Dé a h-athchóiriú. Nuair a d'fhéadfadh Íosa an deonú na h-athchóiriú a chur i gcrích ach amháin go spioradálta mar gheall ar dhíchreidiúint na ndaoine, bhí sé riachtanach go dtiocfaidh sé ar ais agus domhan idéalach Dé a h-athchóiriú araon go spioradálta agus go fisiciúil. Mar sin féin, ós rud é go ndéanann Sátan foirm lochtach d'idéal Dé roimh ré, ag deireadh na staire tiocfaidh domhan neamhphrionsabálta chun cinn agus é ag cur i gcéill athchóiriú dena trí bheannachtaí móra faoi cheannaireacht frith-tíopa sátanac d'Chríost ag an Dara Admhaint. De réir bheith caithréimeach thar an domhain sátanac seo, tá freagracht ar taobh Dhia an coinníoll slánaíochta domhanda a chomhlíonadh ag an gcéim chríochnaithe chun an domhan idéalach a h-athchóiriú ina gcomhlíontar na trí bheannacht mhór ag díriú ar Dhia.

Ba é Stalin an frith-tíopa sátanac de Chríost ag an Dara Admhaint. Bhí sé adhráithe mar dhuine foirfe. Trí dhlúthpháirtíocht na bhfeirmeoirí agus na n-oibrithe a mholadh i gcoinne an domhain daonlathach, rinne sé aithris ar an beannacht de iomadú na b-páistí, agus trína bheartais de ceannasacht domhanda na cummanachas, d'éirigh sé leis baint amach cosúileacht seachtrach an beannacht de ceannasaíocht thar an geruthú. Mar sin chruthaigh Stalin domhan cumannach ollmhór a chruthaigh go h-easnamhach an fhoirm seachtrach de na trí bheannacht mhór. Ní mór dúinn a thuiscint gur é an domhan cumannach an domhan neamhphrionsabálta agus aithris lochtach den domhan idéalach Dé, a bheidh léirithe le idirspiléachas, rathúnas frithphárteach agus luachanna comhroinnte uilíoch bunaithe i nDia.

Sa dara háit, ní mór don Tríú Cogadh Domhanda tarlúint ionas go mbeidh na daoine ar thaobh Dé in ann a shárú ar tríú cathú Íosa ar an leibhéal domhanda. I bhfianaise brí tríú cathú Íosa, aithnímid go gcaithfidh taobh Dhia bheith i réim sa Tríú Cogadh Domhanda chun an coinníoll slánaíochta a chomhlíonadh le tríú beannacht Dé a h-athchóiriú ar fud an domhain. Mar a bunaíodh Íosa an bunús chun tiarnas a h-athchóiriú thar an geruthú trí an tríú cathú a sháraigh san fhásach, ní mór do Dhia an Tríú Cogadh Domhanda a bhuachan chun tiarnas na ndaoine a h-athchóiriú thar na cruinne ar fad.

Sa tríú háit, ní mór don Tríú Cogadh Domhanda tarlúint chun an bunús céime críochnaithe a leagan síos d'athchóiriú de ceannas Dé. Caithfidh taobh Dé bheith buaiteach sa chogadh chun an domhan cumannach a scrios agus gach ceannasacht a thabhairt ar ais do Dhia. Ansin, bunófar an domhan idéalach bunaithe ar na phrionsabail de neamh agus talamh.

4.4.4 Na Torthaí Deonú an Tríú Chogadh Domhanda

Le fada ó shin, bhí sé i gceist ag Dia A chuid deonú na h-athchóirithe i dteaghlaigh Ádhamh a críochnú trí bheith ag obair trí Cáin agus Áibíl. In ionaid sin, dúnmharaigh Cáin Áibíl, ag tosú ar stair pheacach na daonnachta. Thosaigh Dia leis an dispeansáid de maith agus olc a roinnt chun an teip i dteaghlaigh Ádhamh ar an leibhéal aonair a h-athchóiriú agus d'fhorbair Sé é trí leibhéil teaghlaigh, clan, sochaí, daoine agus náisiúin. Tá an am tagtha nuair a stiúireann Dia an dispeansáid seo ar an leibhéal domhanda. Tá sé ar intinn ag Dia an deonú iomlán a h-athchóiriú trí shlánaíocht, a bhí fadithe go dtí an tríú céim, trí bhua a bhaint amach sna trí chogadh domhanda, a bhaineann leis an gcaibidil deiridh de stair deonú.

Sa dtús, chaill an chéad sinsear daonna a n-nasc croí le Dia nuair a thit siad ina creach go focail cathú Sátan. Tríd an titim inmheánach, spioradálta agus an titim seachtrach, fhisiceach, d'oidhrigh siad ginealach Sátan. Dá bhrí sin, is féidir deonú na h-athchóirithe a chomhlánú ach amháin tar éis do dhaoine tite a gcroí i dtreo Dhia a h-athchóiriú tríd focal slánaithe Dé, slánítar iad araon go spioradálta agus go fisiceach, agus go oidhríonn siad ginealach Dé.

Athchóirí buachaint taobh Dhia sna trí chogadh domhanda go hiomlán trí shlánaíocht na gnéithe seo go léir de deonú an h-athchóirithe. Déanadh siad é indéanta saol idéalach Dé a bhaint amach, ar a bhfuil Dia tar éis saothair a dhéanamh le deora gan iarraidh ar feadh na gcéadta bliain de cruatan na cine daonna ó am an Titim.

Chapter 6

An Dara Aidbhint

D'fhógair Íosa go soiléir faoi a filleadh. Ach dúirt sé nach raibh a fhios ag aon duine faoi lá agus uair a filleadh, ní na haingilí, fiú amháin é féin. Dá bhrí sin, shíltear é go coitianta nach raibh sé ciallmhar go ndéanfaí tuairimíocht faoin dáta, an áit agus an tslí den Dara Aidbhint.

Mar sin féin, is féidir linn a bhaint as focail Íosa, “Ach mar gheall ar an lá sin agus ar an uair, níl fhios ag duine ar bith, nó aingil na bhflaitheas. . . ach an tAthair amháin,” (Matha 24:36) agus an

véarsa, “Go dearfa, ní dhéanann an Tiarna Dia aon ní, gan a rún a ligean lena sheirbhíseach na fáithe,” (Amos 3:7) agus go nochtaidh Dia, a bhfuil aithne aige ar an lá agus an uair, gach rúin faoin Dara Aidbhint go dtí A chuid fáithe sula ndéanann Sé A chuid oibre.

Cé go ndúirt Íosa go dtiocfaidh an Tiarna mar gadaí, tá sé scríobhte freisin go do na daoine atá in san solas, ní thagaidh an Tiarna faoi cheilt, mar gadaí. Nuair a léirímid ar na himeachtaí ag Céad Theacht Íosa, tuigeann muid gur tháinig sé mar gadaí leis na sagairt agus na scríobairí a bhí sa dorchadas, ach le teaghlach Eoin Baiste, a bhí sa solas, léirigh Dia breith Íosa go soiléir roimh ré. Nuair a rugadh Íosa, nocht Dia an rún seo do an Triúr Saoithe, Simon, Anna agus na haoirí. Dúirt Íosa:

Ach tugaigí aire daoibh féin gan bhur gcroí a ligean chun raimhre le barr ragairne ná meisce ná cúraimí an tsaoil, le heagla go mbéarfadh an lá úd go tobann oraibh mar a bheadh gaiste. Óir is de phreib a thiocfaidh sé ar chách a bheidh ina gcónaí ar aghaidh na talún go léir. Bígí gach uile thráth do bhur bhfaire féin agus ag guí chun go mbeadh ar chumas daoibh dul slán ó na nithe sin uile atá le teacht, agus seasamh díreach os comhair Mhac an Duine.” -Lúcás 21:34-36

Dá bhrí sin, mhol Íosa go láidir go nochtófar rúnda an ama, an áit agus an tslí a thiocfaidh sé ar ais do na daoine dílis atá airdeallach, gur féidir leo a ullmhú le haghaidh lá an Dara Aidbhint.

I deonú an h-athchóirithe, léirigh Dia i gcónaí leis A chuid fáithe cad a dhéanfadh sé sula ndearna Sé é. Níl ach cúpla sampla de seo iad an breithiúnas tuile i lá Noai, an scrios de Sodom agus Gomóra, agus breith Íosa. Dá réir sin, maidir le Dara Aidbhint an Tiarna, tabharfaidh Dia tuar go cinnte do na creidimh dílis sin atá sa solas agus atá cluasa acu chun éisteacht agus súile acu le fheiceáil. Mar atá sé scríofa:

‘Tarlóidh sna laethanta deireanacha,’ arsa an Tiarna, ‘go ndoirtfidh mé amach mo spiorad ar an uile dhuine, agus déanfaidh bhur gclann mhac agus bhur n-íníonacha tairngreacht. Feicfidh bhur bhfir óga aislingí, agus déanfar taibhreamh do bhur seanóirí. -Gníomhartha 2:17

Alt 1

Cathain a Thiocfaidh Críost ar ais?

Glaoidimid na Laethanta Deireadh ar am Dara Aidbhint Chríost. Mar a mhíníodh cheana féin, táimid ag maireachtáil sna Laethanta Deireadh inniu. Is féidir linn a thuiscint dá bhrí sin gurb é an lá atá inniu ann go fíor an t-am de filleadh Chríost. Ó thaobh na staire deonú, tháinig Íosa ag deireadh an t-aois den Aois na Sean-Tiomna dhá míle bliain, Aois an Deonú na h-Athchóiriú. Chuireann an bPrionsabal na Athchóirithe trí Shlánaíocht in iúl dúinn go bhfuil Críost chun filleadh ag deireadh an Aois Nua-Tiomna dhá mhíle bliain de fhaid, Aois Fadú an Deonú na h-Athchóirithe, a raibh ag athchóiriú an aois roimhe sin trí coinníollacha comhthreomhar slánaíochta suntasach.

Mar a pléadh go mion mar thagairt don Chéad Chogadh Domhanda, go luath tar éis an buachaint thar an Ghearmáin agus an Kaiser (frith-tíopa Ádhamh ar thaobh Sátan), tháinig Stalin (frith-tíopa Chríost ag an Dara Aidbhint ar thaobh Sátan) chun cumhacht agus tógadh suas an domhan

cumannach. Chiallaigh sé seo go raibh an t-am ag tarraingt níos dlúithe nuair a thiocfadh Críost ar ais agus athchóirí sé trí slánaíocht an domhan idéalach sainairíonnta de idirspleáchas, rathúnas frithpháirteach agus luachanna uilíoch roinnte. Is féidir linn déanamh amach dá bhí sin gur thosaigh tréimhse an Dara Aidhínt go luath tar éis dheireadh an Chéad Chogadh Domhanda.

Alt 2

I cén modh a Thiocfadh Críost ar ais?

2.1 Peirspictíochtaí ar an mBíobla

Taispeánann Dia a bhfaid roimh ré na rudaí go léir is tábhachtaí A chuid Toil in fáthscéalta agus siombailí, ionas gur féidir le daoine a bhfuil cónaí orthu in aois ar bith tuiscint a fháil ar éilimh an deonú a gcuid ama agus don todhchaí de réir leibhéal a n-intleacht agus a spioradáltachta. Gan amhras mar thoradh ar an bhfíric go n-úsáid Dia fáthscéalta agus siombailí sa Bíobla, tháinig go leor léirmhínte éagsúla chun bheith ann. Is cúis mhór é seo leis an fáth a bhfuil na heaglaisí roinnte. Agus an Bíobla á léiriú, mar sin, is é an rud is tábhachtaí ná an dearcadh ceart a fháil.

Mar shampla, smaoiniam ar Eoin Baiste. Le dhá mhíle bliain léamar an Bíobla leis an réamhcheapadh gur chríochnaigh Eoin a misean tugtha; dá bhí sin, is cosúil go dtacaíonn a chuid sliochta leis seo. Ach nuair a rinneamar athscrúdú níos dlúithe ar an mBíobla ó thaobh difriúil, d'fhéadfadh muid a aithint go soiléir nár chríochnaigh Eoin Baiste a mhisean i bhfíric.

Go dtí an lá atá inniu ann, tá an Bíobla a léamh ag cuid mhaith againn leis an smaoiniam réamhcheaptha go dtiocfadh Íosa ar na néalta le comharthaí agus iontais. Tá sé seo bunaithe ar na focail sin de Íosa mar:

Agus ansin feicfead comhartha Mhac an Duine sna flaitheas, agus ansin beidh ciníocha uile an domhain ag déanamh mairgní agus feicfead Mac an Duine ag teacht ar scamail na bhflaitheas le cumhacht agus iomad glóire. Agus cuirfidh sé a chuid aingeal amach le trumpa mórghlórach ag bailiú a chuid tofach as na ceithre hairde, ó cheann ceann na bhflaitheas. – Matha 24:30-31

Má chloífimid go dlúth le léirmhíniú litriúil, is cosúil go díríonn an fhianaise bhíobla i dtreo an treo sin. Mar sin féin, tá an smaoiniam go dtiocfadh Críost ar ais ar na néalta go hiomlán do-ghlactha don aigne eolaíoch an aois nua-aimseartha. Is gá dúinn an Bíobla a fhiosraigh níos doimhne ó thaobh eile chun fíor-bhrí na véarsaí sin a thuiscint.

Tá an dearcadh nua seo molta ag ár n-imscrúdú níos luaithe ar na sleachta bíobla a bhaineann le Eoin Baiste. D'fhógair an fáidh Malacaí go dtiocfadh Elisias ar ais roimh theacht an Meisias. Agus iad ag fanacht go fonnmar don lá sin, chreid go leor Giúdaigh go dtiocfadh Elisias, a d'aiséirigh go neamh, anuas ó neamh ar an mbealach céanna a d'aiséirigh sé. Go malairteach lena n-ionchas, áfach, d'éiligh Íosa go deimhin go raibh Eoin Baiste, mac Zechariah, Elisias. Má chreidimid fianaise Íosa, níor cheart go dtarlódh aiséirigh Elisias riamh ar an mbealach miriúltach a raibh súil ag go leor daoine Giúdach. In amhlaidh, tharla sé trí bhreith linbh. Ar an gcaoi chéanna, creideann go leor Críostaithe go dtí an lá seo go dtiocfadh Íosa ar ais ar na néalta. Mar sin féin, maíomhann an méid a d'fhoghlaim muid faoi filleadh iarbhrí Elisias

féidearthacht eile: gur féidir filleadh Chríost a chomhlíonadh trí bhreith linbh, díreach mar a bhí ag an gCéad Teacht. Ón bpeirspictíocht nua seo, lig dúinn athscrúdú dlúth a dhéanamh ar na véarsaí bíobla a bhaineann leis an Dara Teacht.

Ar Chéad Teacht Íosa, shíl go leor de na fir foghlamtha na h-Iosrael go mbeidh an Meisias rugadh i mBeilthil mar shliocht an Rí Daithi. Ach gan amhras bhí go leor Giúdaigh eile a bhí ag súil leis an Meisias teacht ar na néalta. Bhí an creideamh seo bunaithe ar a léamh ar thuar Dainéil, “Chonaic mé i bhfiseanna oíche. Féach! neach ag teacht ar néalta neimhe, amhail Mac an Duine. Tháinig sé chun Sinsir na Laethanta, agus cuireadh os a chomhair é” agus tuar eile de imeachtaí osnádúrtha sna Laethanta Deireadh. Dá bhrí sin, cheistigh na Fairisínigh agus na Saduchanna Íosa, ag éileamh go thaispeáinfidh sé comhartha ón bhflaitheas dóibh mar chruthúnas gurb é an Meisias. Gan aon cheann de na comharthaí osnádúrtha ón bhflaitheas tuartha sa Bíobla, níorbh fhéidir leo glacadh leis go héasca mar an Meisias a raibheadar ag súil leis le fada. Lean an chreideamh ar aghaidh go dtiocfadh an Meisias go osnádúrtha tar éis bás Íosa, fiú i measc roinnt Críostaithe heitreadoc a chreid nár tháinig sé i gcorp feola. Cáin an t-aspal Eoin na creidmhigh sin mar ainchríostigh:

Mar go ndeachaigh mórán mealltóirí ar an saol amach, daoine nach n-ádmhaíonn teacht Íosa Críost i gcolainn dhaonna. Sin é an mealltóir agus an tAinchríost. -II Eoin 7

Dearbhaíonn go leor Críostaithe go mbaineann an tuar i Dainéil leis an Dara Aidbhint de Chríost. Mar sin féin, in Aois na Sean-Tiomna, bhí Dia ag obair chun cuspóir iomlán an deonú na h-athchóiriú a chomhlíonadh le teacht Íosa, mar a dhearbhaíonn an Bíobla: “Óir, na fáithe uile, agus an dlí freisin, thug siad a dtairngreacht chomh fada le hEoin,” agus “Mar is é Críost buaic an dlí chun firéantachta don uile dhuine a chreideann ann.” Dá bhrí sin, sular thosaigh Íosa féin ag labhairt faoi a filleadh, níor shamhlaigh duine ar bith fiú go mbeidh Dara Aidbhint. Tá sé soiléir nach raibh aon Giúdach ag an am den tuairim gur bhain an véarsa seo i Dainéil le rud ar bith eile seachas an rud a chreid siad gurb é an chéad agus an t-aon teacht den Meisias.

Contrátha le ionchais go leor Giúdach dílis a chreid ar seasamh bhíobla go dtiocfadh an Meisias ar na néalta le comharthaí agus tuartha sna flaithis, rugadh Íosa ar an talamh mar leanbh i dteaghlach íseal. Dá réir sin, ba cheart dúinn an Bíobla a athscrúdú ón bpeirspictíocht go béidir nach tarlóidh Dara Aidbhint Chríost ar bhealach miriúltacht. D'fhéadfadh sé, i ndáiríre tarlúint ar an mbealach céanna leis an gCéad Aidbhint.

2.2 Tíocfaidh Críost ar ais mar Leanbh ar an Domhan

Rinne Íosa roinnt tuar ag fógairt an méid a tharlódh don Tiarna ar a filleadh:

Ar dtús, áfach, ní foláir dó mórán a fhulaingt agus an diúltú a fháil ón nglúin seo. -Lúcas 17:25

Más rud é go raibh Íosa chun filleadh ar ais go litriúil ar néalta na bhflaitheas le cumhacht agus le glór mór agus le trompaidí aingeal, nach ghlacfaí agus onóirfidh leis go héasca, fiú ag an domhan seo cumdaithe le pheacaí? Ag filleadh ar ais ar bhealach mar sin, níl aon bhealach ar bith riamh go mbeadh sé ag fulaingt géarleanúint nó diúltú.

Cén fáth, ansin, a tuar Íosa go mbheidh ar aghaidh a thabhairt ar seasamh chomh h-ainnis sin ar a fhilleadh? Bhí na Giúdaigh dá lá ag súil go mór leis an lá nuair a thioctadh Elisias anuas as neamh. Bhí sé ceaptha dó teacht roimh an Meisias mar a h-aralt, mar a tuar Malacaí. In ionaid sin, sula chuala na daoine aon eolas faoi fillleadh Elisias, tháinig Íosa, fear breithe íseal, cosúil le gadaí, ag éileamh gurb é an Meisias. Dá bhrí sin, bhí fuath acu d'Íosa agus rinne siad géarleanúint air. Mar a léirigh Íosa ar a chás, tuar sé go ndéanfadh na Críostaithe ag fanacht lena fillleadh shocrú a shúile ar an spéir arís sa Dara Aidbhint. Dá réir sin, is dócha go ngéasfaidh siad Críost ag an Dara Aidbhint nuair a rugadh é sa colainn agus nuair a thaispeántear é go tobann, cosúil le gadaí. Cháinfaidh siad é mar eireach, díreach mar a cháineadh Íosa. Sin é an fáth gur tuar sé go bhfulaingfeadh an Tiarna agus go ndiúltódh a ghluain é. Ní féidir an tuar seo a chomhlíonadh ach amháin má fhilleann Críost sa colainn; ní féidir é a bheith fíor má thagann sé ar na néalta.

Dúirt Íosa:

Deirim libh, déanfaidh sé ceart go grad. Ach nuair a thioctadh Mac an Duine, an bhfaighidh sé creideamh ar an talamh? -Lúc 18:8

De réir mar a théann an domhan isteach sna Laethanta Deireadh, tá méadú ar líon na gCríostaithe ag iarraidh creideamh níos láidre a fhorbairt. Cén chaoi a dtitfidh siad go léir i ndíreidmheas ag Dara Aidbhint an Tiarna má thagann sé go soiléir ar néalta na bhflaitheas i measc fuaim trompóidí na n-aingeal agus glór Dé? Ní féidir an tuar seo a chomhlíonadh ach oiread má thagann Críost ar bhealach osnádúrtha.

I lá Íosa, shíl go leor Giúdaigh go mbheidh an Meisias rugadh i mBeithel agus go thioctadh sé chun cinn mar a rí, ach amháin tar éis fillleadh Elisias ón bhflaitheas. Contrátha leis agus an tionchas seo, sula thaispeáin Elisias, tháinig mac siúinéir ó Nazarat ar aghaidh agus taispeáin sé é féin mar an Meisias. Dá bhrí sin, is féidir a thuiscint nach bhféadfadh Íosa teacht ar aon chreidmhigh i measc na nGiúdach dílis agus díograiseach go leor chun é a leanúint fiú go dtí an pointe báis. Ghoill Íosa leis an seasamh seo agus bhí sé ag caoineadh go bhféadfadh rud éigin cosúil leis sin tarlúint ar a fillleadh. Thuar sé go mbeadh na creidmhigh ag an Dara Aidbhint, ag féachaint ach amháin i dtreo na bhflaitheas, ag smaointeamh go dtiocfadh Críost ar ais ar na néalta i ghlóir. Dá bhrí sin, nuair a thagann Críost i ndáiríre ar ais don domhan mar fhear de shliocht íseal, bídir nach fhéadfadh sé aon chreideamh a fháil, mar a bhí i lá Íosa. Ní féidir an tuar seo i Lúcas a chomhlíonadh riamh mura rud é go beirtear ar an talamh an Críost a fhilleann ar ais.

Léiríonn cuid de na scoláirí an véarsa seo chun chiall go mbeidh na h-anbhroidí sna Laethanta Deireadh chomh dian go mbeidh sé mar cúis dona creidmhigh go léir an chreideamh a cailliúint. Ach i gcúrsa an deonú, níl aon anbhroid, is cuma cé chomh searbh, a chuir bac éifeachtach ar bhealach na firéin. Cé mhéad níos lú ná sin atá sé sna Laethanta Deireadh, nuair a bhíonn Críostaithe dílis ag iarraidh go díocasach dul tríd an geata deireanach go Neamh! Is é an nádúr uilíoch de chreidimh gur níos mó é ár dtrialacha agus ár anbhroidí, níos mó atá slánú Dé á lorg againn.

Dúirt Íosa uair amháin:

Déarfaidh mórán liom an lá sin: ‘A Thiarna, a Thiarna, nach i d’ainmse a rinneamar tairngreacht, agus i d’ainm a chaitheamar amach na deamhain, agus fós nach i d’ainm a rinneamar mórán míorúiltí?’ Ansin

déarfáidh mé go lom díreach leo: ‘Ní raibh aithne agam oraibh riamh. Imígí uaim, sibhse a dhéanann an t-ól!’ -Matha 7:22-23

Má tá Críostaí chomh dílis sin go ndéanfaidh míorúiltí in ainm an Tiarna, ansin cé mhéad níos mó diograsach a chreidfídh sé i agus a sheirbheáilfidh sé an Tiarna nuair a thagann sé ar na néalta i glóir mhór? Nach fáiltíoch Íosa leis ansin go chroíúil? Cén fáth, ansin, a labhair Íosa amhail is dá ndéanfadh sé diúltú do na Críostaithe dílis sin ar a filleadh? Má dhiúltaíonn an Críost a fhilleann chreidmhigh chráifeachta den sórt sin, cé ar chor ar bith is féidir a shábháil sna Laethanta Deiridh? Ní féidir an tuar seo a chomhlíonadh ach iorad má thagann Íosa ar na néalta.

I lá Íosa, caithfear go raibh go leor Giúdaigh a raibh a gcreideamh chomh dúchrachtach sin go bhféadfaidh leo míorúiltí a dhéanamh in ainm Dé. Ach, ós rud é gur chreid siad go dtiocfadh Elisias féin anuas as na bhflaitheas sular tháinig an Meisias, bhí sé deacair dóibh glacadh leis go raibh Elisias i láthair ina measc mar Eoin Baiste - níos mó mar sin mar gheall ar dhiúltú Eoin. Dá réir sin, níor glacadar le Íosa mar an Meisias agus eascoiteannaigh said é as an bpobal. Dá bhrí sin, bhí ar Íosa iad a thréigean i ndeora. Ar an gcaoi chéanna, ag Dara Aidbhint Chríost, beidh na Críostaithe sin a bhfuiltear ag súil leis teacht i chuma miorúiltach agus glórmhar beag nach cinnte chun é a dhiúltú má thagann sé sa bhfeoil i mbreithe umhal. Is cuma cé chomh dílis is féidir leo bheith, ní fhágfaidh an Tiarna gan rogha ach iad a thréigean toisc go mbeidh siad tar éis ciontú i gcoinne Dia.

Ní féidir an tsraith tuar a bhaineann leis na Laethanta Deireanaí i Lúcas, Caibidil 17, a chomhlíonadh más rud é go bhfilléann Críost ar ais ar bhealach osnádúrtha. Ní féidir na véarsaí seo a mhíniú ach amháin ar an mbonn go dtiocfaidh Críost ar ais trí bheith á rugadh ar an talamh. Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar gach ceann acu go dlúth.

“Ríocht Dé, ní amhlaidh a bhraitear ag teacht í”. -Lúcas 17:20

Má thagann an Tiarna ar na néalta nó ar bhealach éigin miriúltach, tiocfaidh Ríocht Dé ar bhealach is feiceálach do gach duine. Fiú amháin ag an gCéad Aidbhint, bhí Ríocht Dé tagtha cheana féin ar an talamh le breith Íosa. Ach ní fhéadfaidh na daoine Giúdach é a fheiceáil, mar ós rud é go raibh siad fós ag fanacht le filleadh Elisias ó neamh, ní raibh siad in ann creidimh in Íosa. Mar an gcéanna, ag an Dara Aidbhint, cé go mbeidh Ríocht Dé ag tosnú ar an talamh le breith Chríost, beidh Críostaithe a chreideann go dtiocfaidh sé ar na néalta in éineacht le imeachtaí osnádúrtha díchreideach sa Tiarna agus dá bhrí sin ní fheicidh siad Ríocht Dé .

“...ná ní amhlaidh a déarfáir: ‘Féach, tá sí anseo’; nó: ‘Tá sí ansiúd’; óir bíodh a fhios agaibh go bhfuil ríocht Dé in bhur lár.” -Lúcas 17:21

I lá Íosa, bhí na daoine a chreid agus a lean é tar éis bheith rannpháirteach cheana féin ar Ríocht na bhFlaitheas ina gcróí. Mar an gcéanna, ag Dara Aidbhint Chríost, toisc go mbeidh sé rughtha ar an talamh, bhainfidh amach Ríocht na bhFlaitheas ar dtús i gcróí na ndaoine a chreideann i agus a leannan é. Nuair a mhéadaíonn na daoine sin go leor chun sochaí agus náisiúin a chruthú, léiríofaídh Ríocht na bhFlaitheas inmheánach dóibh a de réir a chéile ar fud an domhain mar réaltacht, seachtrach, infheicthe. Dá réir sin, chiallaigh Íosa nach dtiocfaidh an Ríocht Neamh geallta láithreach, mar a bheadh sé dá mbeadh Críost ag filleadh ar na néalta.

“Tiocfaidh an t-ám ar mian libh aon lá amháin a fheiceáil de laethanta Mhac an Duine, agus ní fheicfidh sibh é.” - Lúcas 17:21

Má thagann an Tiarna ar na néalta le fuaimeanna trompóidí aingeal, beidh gach duine in ann é a fheiceáil. Cé a bheadh ag iarraidh ansin lá Mhac an duine a fheiceáil agus gan é a fheiceáil? Ach thuar Íosa nach bhfeicfidh na daoine an lá. Ag Céad Aidbhint Íosa, breacadh lá Mhic an duine ar an talamh lena bhreith, ach ní raibh na Giúdaigh díchreideach in ann an lá a fheiceáil. Mar an gcéanna, ag Dara Aidbhint Chríost, beidh lá Mac an duine tar éis breacadh leis a bhreith ar an talamh. Ach ní bheidh go leor Críostaithe in ann an lá a fheiceáil mar gheall ar a bheith cinnte go dtiocfaidh sé ar bhealach miriúltach, ní chreidfidh siad é nó leanfaidh sé é fiú tar éis dóibh casadh leis. Cé go mbeidh lá Mhic an duine tar éis teacht cheana féin, ní bheidh siad in ann é a fheiceáil.

Beifear á rá libh: ‘Féach, tá sé ansiúd’; nó: ‘Féach, tá sé anseo!’ Ná téigí ann: ná bígí ar a thóir. - Lúcas 17:23

Mar a pléadh níos luaithe, d’fhéadfaidh Críostaithe sna Laethanta Deiridh a bhfuil leibhéal spioradálta áirithe bainte amach acu an nochtadh a fháil gurb iad an Tiarna. Gan tuiscint a bheith ar an mbonn sa Phrionsabal i gcomhair nochtadh den sórt sin, is dócha go fógróidh siad gur iadson an Meisias agus dá bhrí sin bheith mar ainchríostigh roimh an Tiarna atá le teacht. Dá bhrí sin, labhair Íosa na focail seo mar rabhadh ionas nach bheadh daoine den sórt sin ag cur amú no mearbhall iad.

De bhrí, ar nós mar a scinneann an splanc ó thaobh den chruinne ina lasair go dtí an taobh eile, is amhlaidh sin a bheidh Mac an Duine ina lá féin. -Lúcas 17:24

Nuair a rugadh Íosa, tháinig an nuacht de bhreith an Rí na nGiúdaigh chuig Rí Herod agus chuir sé buairt ar Iarúsailéim ar fad. Ag an Dara Aidbhint, cuirfidh dul chun cinn i n-iompair agus i gcumarsáid ar chumas nuacht an Dara Aidbhint taisteal go dtí ceithre hairde an domhain, Oirthear agus Iarthar, le luas tintreach.

Agus amhail mar a bhí i laethanta Naoi, is amhlaidh sin freisin a bheidh i laethanta Mhac an Duine. -Lúcas 17:26.

Nuair a bhí a fhios ag Naoi go raibh breithiúnas na tuilte ar tí tarlúint, d’iarr sé ar na daoine dul isteach in a n-airc. Ach níor éistigh siad lena chuid focail, agus báigh iad go léir. Ar an gcaoi chéanna sna Laenantha Deiridh, fillfidh Críost sa colainne agus glaoidh sé ar na daoine dul isteach i n-airc an bhfirinne. Ach ní ghlacfaidh na Críostaithe a shocraíonn a n-amharc ar an spéir, ag súil le comharthaí miriúltach a fheiceáil le teacht an Tiarna, leis na focail fhírinne a fógraíodh ón talamh. Ina áit sin, diúltóidh siad an Tiarna mar eiriceach. Neamhairdeach mar daoine lá Naoi, beidh teip orthu freastal ar Toil deonú Dé.

Cibé a iarrfaidh a anam a choinneáil slán, caillfidh sé é, agus cibé a chaillfidh é, déanfaidh sé é tharrtháil. - Lúcas 17:33

An gcaithfeadh duine ar bith a shaol a cuir i mbaol chun an Tiarna a leanúint má thagann sé ar na néalta le fuaimeanna trompóidí aingeal? Ós rud é go dtagann Íosa ar ais trí bhreith fhisiceach, is cosúil go mbeidh sé ina eiriceach do Chríostaithe a bhfuiltear ag súil go dtiocfaidh sé ar ais i bhealach miriúltach. Dá réir sin, ní mór dóibh siúd a leanann é a bheith réidh chun aghaidh a thabhairt ar bás fiú. Ciallaíonn an véarsa má chreideann na daoine i agus leanann siad é ar mbaol a saol, beidh siad beo. Más rud é, ar an lámh eile, go bhíonn imthosca an tsaoil ag cuir as dóibh, téann siad ina choinne agus cúláíonn siad uaidh chun a gcuid craicne féin a shábháil, beidh báis orthu.

Mar a mbíonn an corpán, is ann freisin a bheidh na badhbha cruinnithe le chéile. -Lúcas 17:37

Mar sin, d'fhreagair Íosa ceist faoi áit an Dara Aidbhint. Cuimhnímid gur tháinig éin chreiche ar an gcolm agus ar an gcolúr nach raibh roinnte i gceart ar altóir Ábhram. Mhúin sé seo dúinn go bhfuil Sátan ag lorg deis i gcónaí éileamh a dhéanamh ar an méid nach bhfuil naomhaithe. Is féidir linn a thuiscint dá bhrí sin brí freagra dothuigthe Íosa: mar a bhailíonn bultúir timpeall ar chonablaigh chun é a ithe, agus bailíonn diabhal timpeall orthu siúd atá marbh go spioradálta chun iad a éileamh, tiocfaidh an Tiarna, atá mar fhoínse na beatha, go dtí áit ina bhfuil beocht flúirseach spioradálta. Ciallaigh Íosa leis na focail seo go dtaispeáinfidh an Tiarna i measc na gcreidimhigh dílis. Ag Dara Aidbhint Chríost, bailófaidh daoine de chreideamh ard le chéile in aon áit le cabhair ó mhórán spioraid. Beidh seo an áit de bheocht ina mbeidh an Tiarna le feiceáil. Rugadh Íosa i measc na ndaoine roghnaithe, a thug adhradh go Dia go dílis. Go háirithe, léirigh sé é féin mar an Meisias dóibh siúd a raibh an chreideamh acu é a leanúint agus a bheith ina dheisceabail.

Ós rud é go mbeidh Críost rugadh ar an talamh ag a Dara Aidbhint, tá sé scríofa: “Agus rug sí gin mic atá chun na ciníocha go léir a rialú le slat iarainn; agus sciobadh a mac suas chun Dé agus chun a ríchathaoireach.” -Taispeántadh 12:5. Ciallaíonn an slat iarainn anseo Briathar Dé, lena déanfaidh an Tiarna breithiúnas ar an domhan peacach agus athchóirfidh Ríocht na bhFlaitheas ar an talamh. Míníodh níos luaithe go mion gur é an breithiúnas de réir an tine breithiúnas trí an Bhriathar. Dá réir sin, is é Briathar Íosa, a bheidh mar bhreitheamh orainn sna Laethanta Deiridh, an focal céanna trína dtabharfar neamh agus talamh isteach sa tine bhreithiúnas, agus is é an-anáil béal an Tiarna céanna trína ndéanfaidh sé sléacht ar an duine neamhdhleathach. Tugtar freisin “anáil a chuid beola” nó “slat a bhéal” ar na focail a labhairteann Íosa, mar atá sé scríofa, “...agus déanfaidh sé iad a rialú le slat iarainn, faoi mar a bheadh soithí cré á mbascadh,” – Taispeántadh 2:27.

Labhraíonn an véarsa faoi leanbh fireann, a rugadh ó bhean agus a bhfuil glactha suas go Dia agus lena ríchathaoir. Cé ansin, a rugadh ó bhean mar dhuine agus fiú suí ar ríchathaoir Dé agus na náisiúin go léir a rialú le Briathar Dé? Ní féidir leis a bheith duine ar bith eile seachas Críost ag an Dara Aidbhint, a rugadh ar an talamh le ainm nua a bheidh ar eolas dó féin amháin. Rialfadh sé mar Rí na Ríthe agus tógfaidh sé Ríocht na bhFlaitheas ar an talamh. Ag tús Soiscéal Matha, tá taifead ar na ceithre mhná adhaltrach nó gintlí i nginealacht Íosa. Taispeánann sé seo bhfuil Slánaitheoir an cine daonna le rugadh mar fhear gan peaca as ginealacht peacach le sliocht ar fad na ginealachtaí peacach a shábháil. Léirigh go leor Críostaithe an bhean sa véarsa thuas mar an Eaglais. Tharraing siad an léirmhíniú seo bunaithe ar an mbonn go dtiocfadh Críost ag an Dara Aidbhint ar na néalta.

Creideann roinnt Críostaithe go dtarlaíonn Dara Aidbhint Chríost aon uair a thagann Íosa chun cónaí laistigh de chroí na ndaoine trí teacht anuas an Spioraid Naoimh. Tá Íosa ag cónaí i gcroí na gcreidimhigh dílis óna aiséirí agus ó teacht anuas an Spioraid Naoimh ag Chincís. Más rud é gurb é seo an Dara Aidbhint go fírinneach, mar sin tharla sé cheana féin dhá mhíle bliain ó shin.

Thairis sin, múineann roinnt chreidimh go dtiocfaidh Íosa ar ais mar spiorad. Mar sin féin, díreach tar éis a aiséirí ón tuama ar an tríú lá, thaispeáin Íosa os comhair a dheisceabail leis an gcuma céanna a bhí aige le linn a shaol domhain. Ó shin i leith, thug sé cuairt go neamhshrianta agus mhúin sé go leor Críostaithe a bhfuil leibhéal spioradálta ard acu. Dá bhrí sin, tharla an

saghas Dara Teachta seo ar dtús dhá mhíle bliain ó shin. Más rud é go raibh na tuiscintí seo ceart, ní bheadh aon chúis againn bheith ag súil leis an Dara Aidhbhint stairiúil agus ag tnúth leis mar an lá a chomhlíonfaidh ár n-dóchais is ansa.

Cé go raibh buaileadh ag deisceabail Íosa go minic leis an Íosa aiséirithe a thaispeáin leo i spiorad, fós bhíodar ag fanacht ar a Dara Aidhbhint. Is féidir linn a thuiscint nach raibheadar ag súil leis an Dara Aidhbhint chun bheith fillleadh Íosa mar spiorad. Mar shampla, nuair a thaispeáin Íosa i bhfis don aspal Eoin, dúirt sé leis, “Feach, is gearr go dtiocfaidh mé,” a d’fhreagair Eoin, “Amen. Tar, a Thiarna Íosa” Anseo, aithnigh Íosa agus Eoin go soiléir taispeántaisí spioradálta Íosa ón Dara Aidhbhint. Léiríonn sé seo nach dtiocfaidh Críost ag a Dara Aidhbhint mar spiorad. Beidh sé rugadh mar leanbh ar an talamh, díreach mar a bhí ag an gCéad Aidhbhint.

Tá go leoir cúiseanna ann sa Phrionsabal ar cén fáth ar chóir do Chríost fillleadh mar fhear domhainda. Chruthaigh Dia an domhan neamhchorprach agus an domhan corporeach araon. Ansin chruthaigh Dia daoine le gnéithe den spiorad agus don fheoil araon, ag súil leo rialiú thar an dá domhain i gcomhlíonadh A bheannachtaí. De bharr Titim Adam, chaill daoine an cáilíocht chun bheith ina thiarnaí ar an dá domhain. Mar thoradh air sin, díothach ón cruthú a fíor máistrí agus bhí sí ag caoineadh agus ag súil leis teacht leanaí Dé ar féidir í a rialú go fírinneach. Tháinig Íosa, an t-Adhamh foirfe, mar Thiarna foirfe an dá domhain. De réir na creidmhigh uile a fréamhaíodh leis féin agus iad a thabhairt isteach i n-aontas leis, bhí sé i gceist aige iad a dhéanamh cáilithe chun bheith ina tiarnaí an cruinne.

Mar sin féin, nuair a cas na Giúdaigh in aghaidh Íosa, bhí ar Dhia a chorp a thiomnú chun an chros mar fuascailt do slánaigh na daonnachta. Ós rud é go raibh corp fisiceach Íosa seachadadh i lámha Sátan, fágadh slánaíocht fhisiceach neamhthréitheach. D’aiséirigh Íosa as an saol domhainda seo leis an gealltanais go dtiocfadh sé ar ais agus go chríochnófadh an tslánú a rinne sé ach go spioradálta.

Idir an dá linn, ní raibh fiú is duine amháin ar an talamh a d’éirigh foirfeachtas a bhaint amach go spioradálta agus go fisiceach, rialiú thar an domhain spioradálta agus fisiceach, agus iad a bhreith le chéile i n-armóin. Is é seo an fáth nach féidir le Críost teacht ar ais i gcorp spioradálta amháin. Mar ag an gCéad Aidhbhint, caithfidh sé teacht mar dhuine agus fás go foirfeachtas i spiorad agus colainn araon. Ansin, trí gach daonnacht a nódaigh leis féin go spioradálta agus go fisiciúil, tá sé chun iad a threorú go foirfeachtas i spiorad agus i colainn agus iad a dhéanamh cáilithe chun bheith ina thiarnaí ar na domhain spioradálta agus fisiciúil araon.

Ar dtús bhí ceaptha ag Íosa Ríocht na bhFlaitheas ar domhan a h-athchóiriú. Bhí sé le bheith an Tuismitheoir Fíor ar dhaonnacht athchóirithe agus an rí ar ríocht domhainda Dé. Mar sin féin, de bharr díchreid na ndaoine, níor éirigh leis Toil bunúsach Dhé seo a chur i gcrích, ach chuaigh sé go dtí an cros ag geallfadh go fillleadh sé ar ais am ina dhiaidh sin agus é a chomhlíonadh go cinnte. Dá réir sin, ag an Dara Aidhbhint, tá Críost freagrach arís chun Ríocht na bhFlaitheas a thógáil ar an talamh agus ansin bheith ann mar Fíor-Thuismitheoir agus rí na daonnachta go léir. Is cúis eile é seo, mar a bhí ag a Céad Teachta, go caithfidh Críost ag a Dara Teachta, bheith rugadh ar an talamh.

Is féidir le peacaí a fuascailt ach amháin trí shaol talamh. Chun ár bpeacaí a fuascailt ar an talamh, ní mór do Chríost teacht mar fhear ar an talamh. Tá an tslánú a thug Íosa trína chrosadh,

áfach, teoranta don ghné spioradálta. Ní réitíonn sé an bhun-peaca, a tharchuirtear trínar gcoirp fisiceacha agus a fhanann fós gníomhach laistigh dúinn. Dá bhrí sin, ní mór do Chríost teacht arís chun slánú iomlán a thabhairt don daonnacht, slánú fisiceach san áireamh. Go cinnte ní féidir leis é seo a bhaint amach má thagann sé ach mar spiorad. Caithfidh sé teacht i gcorp fisiceach, mar a bhí sé ag a Chéad Teacht.

Dá bhrí sin, shoiléirigh muid nach mbeidh Dara Theacht Chríost teacht spioradálta, ach teacht fisiciúil cosúl leis an gCéad Teach. Fiú amháin ag dócha go tiocfaidh Críost ar ais i spiorad, bheadh sé mearbhloch go dtiocfadh an spiorad, tarchéimnitheach de am agus spás agus inbhraithe ach amháin dona céadfaí spioradálta, ag marcaíocht ar scamaill atá comhdhéanta de ábhar. Ar an lámh eile, más rud é go dtarlódh an Dara Aidbhint trí chuma thaispeáint tobann Chríost sa colainn, ag marcaíocht ar na scamaill, conas a d'fhéadfadh sé fanacht suas? Cá háit a mbeadh cónaí air roimh a thaispeáint? D'fhéadfadh roinnt daoine dul i gcoinne na ceisteanna sin, ag argóint nach bhfuil aon rud dodhéanta don Dia uilechumachtach. Mar sin féin, ní féidir le Dia neamhaird a dhéanamh ar A dhlíthe agus phrionsabail féin. Ní dhéanann agus ní gá do Dhia A deonú a oibriú ag shárú A bPrionsabal féin trí Chríost, a chóir teacht ar ais i colainn nach bhfuil difriúil ónár gceann féin, bheith ina chónaí sa spás amuigh agus ansin filleadh ar ais ar na néalta. Mar fhocal scoir, léirigh muid thar aon amhras ar bith go dtarlóidh Dara Aidbhint Chríost trína bhreithe fisiciúil ar an talamh.

2.3 Cad é Brí an Véarsa go Filleadh Chríost ar ais ar na Néalta?

Ós rud é go dtarlóidh filleadh Chríost trína bhreith ar an talamh, cad is féidir bheith an brí atá lena tuar bhíobalta go thiocfaidh sé ar na néalta? Chun fiosrú isteach san ábhar seo, ní mór dúinn ar dtús imscrúdú a dhéanamh ar an méid a léiríonn na néalta. Is gnáth-sliocht an ceann seo a leanas:

Féach, tá sé ag teacht ar néalta neimhe, agus feicfidh gach duine lena súile cinn é, fiú iad siúd a tholl é, agus beidh ciníocha uile an domhain ag déanamh mairgní dá bharr. Abair é! Amen.- Apacailipsis (Taispeántadh) 1:7

De réir an véarsa seo, ba chóir go mbeadh gach duine in ann Críost a fheiceáil nuair a fhilleann sé. Nuair a mairtírig Naomh Stiabhna, ní raibh ach é féin agus na Críostaithe dílis sin a raibh a gcuid céadfaí spioradálta oscailte in ann Íosa a fheiscint ag shuí ar lámh dheis Dé. Mar sin féin, má tá Íosa le teacht ón domhain spioraid mar spiorad, ní beidh ach na creidhmhigh sin a bhfuil a gcuid céadfaí spioradálta oscailte in ann é a fheiceáil; dá bhrí sin ní fhéadfaidh gach súl Críost a fheiscint nuair a thagann sé arís. Ní féidir leis an tuar bíobalta a chomhlíonadh go bhféadfaidh gach duine an Tiarna a fheiceáil ach amháin má thagann sé ar ais san colainn. Ós rud é nach féidir le colainn feola marcaigh ar na scamaill, ní mór do na scamaill sa véarsa rud éigin eile a shamhlú.

Sa sliocht céanna, tá sé scríobhta freisin go bhféadfaidh fiú na daoine a tholl Íosa a filleadh a fheiscint. Ba iadsan a tholl Íosa ná na saighdiúirí Rómhánach. Mar sin féin, ní bheidh na saighdiúirí Rómhánach sin in ann an Tiarna a fheiceáil ar a filleadh. Chun féachaint ar an Tiarna atá ag filleadh, ní mór na saighdiúirí sin a bheith aiséirithe; ach de réir an Bíobla, is iad na daoine sin a bheidh aiséirithe ag filleadh Chríost ná na Críostaithe dílis sin a ghlacann páirt sa chéad aiséirí. Ní bhféadfaidh an chuid eile de na spioraid a aiséirí ach amháin tar éis “míle bliain” sa

Ríocht. Dá bhrí sin, ní mór “gach duine a tholl é” a bheith ach meafar ag cur síos ar roinnt grúpa eile daoine, ní saighdiúirí na Róimhe. Go bhfíric, tagraíonn sé do na Críostaithe sin beo tráth an Dara Aidbhint a sheasann go mór leis an gcreideamh go dtiocfaidh Íosa ar ais ar na néalta. Nuair a fhilleann Críost ar ais go dtí an domhain trí bhreith umhal i gcoinne a n-ionchais, ní aithníodh siad é ach déanadh siad géarleanúint air. Más meafar é “gach duine a pholl é,” ansin ba cheart go mbeadh na scamail sa véarsa céanna meafarúil freisin.

Cad a shiombaillíonn na néalta i ndáiríre? Déantar néalta trí ghalú uisce neamhghlan ón talamh. Sa Bhíobla, is minic a shiombaillíonn uisce daoine tite. Is féidir linn a thuiscint go shiombaillíonn na néalta go bhfuil Críostaithe diaganta a bhfuil a gcroí ina gcónaí ar neamh ní ar an talamh toisc go raibheadar athshaolaithe agus gur ardíogh iad as a stáit tite. Úsáideann an Bíobla agus na scríoptúirí naofa eile freisin siombalachas na néalta chun na sluaite a léiriú. Uaireanta aimsíonn muid an nath cainte sin a n-úsáid i gcomhrá fánach. I gcúrsa Maois, léirigh an colún néalt a threoraigh na hIosráelítigh i rith an lae Íosa, a bhí le teacht mar cheannaire Iosrael; bhí an colún tine san oíche an Spioraid Naoimh a bheadh mar macasamhail Íosa ag threoirí Iosrael leis an tine inspioráide. Is féidir linn a thabhairt i gcrích go bhfuil teacht Íosa ar na néalta ina léiriú go dtiocfaidh sé chun cinn as measc grúpa creidmhigh athshaolaithe chun bheith ina cheannaire ar na Críostaithe, an Dara Iosrael. Cuimhnigh nuair a d’iarrigh ar Íosa mar gheall ar an áit a d’fhillfidh sé, d’fhreagair sé, “Mar a mbíonn an corpán, is ann freisin a bheidh na badhbha cruinnithe le chéile.”(Lúc 17:37). Ciallaigh Íosa leis seo go dtiocfaidh sé ar ais go dtí an áit ina bhfuil chreidmhigh dílis bailithe, a léiríonn go bunúsach an rud céanna leis an tuar Bhíobalta go dtiocfaidh Críost ar ais ar na néalta.

Nuair a bhaineann muid ciall as na néalta go meafarach insan treo seo, is léir gur ag a gCéad Teacht tháinig Íosa é féin síos go siombailithe ó Neamh ar na néalta. Tá sé scríofa, “Níl aon duine a chuaigh suas ar neamh, ach an té a tháinig anuas ó neamh, Mac an Duine [atá ar neamh],” Cé gur rugadh Íosa ar an talamh, ó thaobh an deonú agus maidir leis a luach fíor, go deimhin tháinig sé ó Neamh. Is é seo freisin an fíormhíniú atá leis an tuar i Dainéil, a chuir in iúl go dtiocfadh Íosa ar na néalta.

2.4 Cén fáth a Dúirt Íosa go dtiocfadh an Tiarna ar na Néalta?

Tá dhá chúis ann don fáth a tuar Íosa go dtiocfaidh an Tiarna ar ais ar na néalta. Ar dtús, bhí sé le cosc a chur ar seachrán frithchríostigh ó mhearbhall a chruthú i measc na gcreidmhigh. Má léirigh Íosa go soiléir go dtiocfadh sé ar ais trí bhreith fhisiceach, ansin ní bheadh sé dodhéanta cosc a chur ar meisias bréagach ó bheith mar chúis le mearbhall mór. Ó rud é tháinig Íosa mar an Meisias ó chúlra umhal, d’fhéadfadh duine ar bith ó aon stráitéis shóisialta le leibhéal áirithe spioradáltachta éileamh go raibheadís a Dara Aidbhint agus an domhain a dallachar le drochmhealladh. Ar an dea-uair, ós rud é go raibh an chuid is mó de na Críostaithe ag súil go bhfillfidh Críost ar na néalta agus shocraigh siad a h-amhairc ar an spéir, tharla sé gur sheachaint leis an achran seo don mór chuid. Anois, áfach, ós rud é go bhfuil an t-am iomlán, ní foláir an fhírinne go bhfillfidh Críost trí bhreith fhisiceach a nochtadh.

Ar an dara dul síos, bhí sé le Críostaithe a spreagadh a bhí ag siúl cosán creidimh deacair. Tá ócáidí eile ann nuair a thug Íosa focail frithchosúil chuig a chuid leanúna chun iad a spreagadh chun Toil Dé a chur i gcrích chomh tapa agus is féidir. Mar shampla, dúirt sé, "Go deimhin, a deirim leat, ní bheidh tú ag dul trí bhailte uile Iosrael, sula dtagann Mac an duine." 60 Thug sé

seo dá dheisceabail chun a chreidiúint go dtarlódh an Dara Tionól sa go luath amach anseo. Nuair a d'inis Íosa Peadar as a theagasc martyrdom, d'iarr Peter air cad a bheadh ar an disciple John. D'fhreagair Íosa, "Más é mo thoil go bhfanfaidh sé go dtí go dtiocfaidh mé, cad é sin duit?" 61 Dúirt Íosa freisin, "Go deimhin, a deirim leat, tá cuid ann anseo nach bhfaighidh siad bás roimh a bhfeiceann siad Mac an duine ag teacht ina ríocht." 62 Thug na habairtí seo na deisceabail chun smaoineamh go gcomhlíonfadh siad Íosa a bhí ag filleadh ina saol.

Ghríosaigh an dóchas go dtarlódh filleadh láithreach Íosa díocas a chuid deisceabail agus thug sé an neart dóibh chun géarleanúint an Giúdachas agus an Impireacht Rómhánach a shárú. Spreagtha ag dóchas mhór an Dara Aidbhint, líonadh iad leis an Spiorad Naomh agus bhunaigh siad an Eaglais luath Críostaí, fiú amháin i measc anachain mhóir. Bhí Íosa ag iarraidh a dheisceabail a spreagadh agus a mholadh, a bheadh ag iompar cros trom. Ar an gcúis seo, tuar sé go dtiocfadh sé ar na néalta i gcumhacht agus glóir Dé agus go mbainfidh sé amach gach rud ag luas tintreach.

Alt 3

Cá háit a dtiocfaidh Críost ar ais?

Má thagann Críost arís mar fear a rugadh ar an talamh, beidh sé cinnte bheith rugadh i measc daoine atá roghnaithe ag Dia de réir A réamhordú. Cá bhfuil an áit a roghnaigh Dia le haghaidh filleadh Chríost? Cé h-íad na daoine a roghnaíodh chun é a fháiltiú?

3.1 An dtiocfaidh Críost ar ais i measc na ndaoine Giúdach?

Tá roinnt Críostaithe ag súil go dtiocfaidh Críost arís i measc na ndaoine Giúdach, bunaithe ar go leoir sléachta ón mBíobla: "Agus chuala mé líon na ndaoine ar cuireadh an séala orthu, céad agus daichead a ceathair míle agus iad as gach treibh de chlann Iosrael," agus "Deirim libh go firinneach, sula mbeidh cathracha Iosrael siúlta agaibh, beidh Mac an Duine tagtha." Áfach, is chun na sléachta seo a léirmhíniú ar an mbealach seo ná míthuiscint a dhéanamh ar deonú Dé.

On this matter, Jesus uttered the parable of the vineyard:

Ar an ábhar seo, **d'eisigh** Íosa parabal na fíonghoirt:

"Éistigi le parabal eile: Bhí an fear tí seo ann a rinne fíonghort a phlandáil, fál a chur ina thimpeall, cantaoir a thochailt ann, agus túr a thógáil; chuir ar cíos ansin chun curadóirí é agus chuaigh ar an gcoigríoch. Nuair a bhí séasúr na dtorthaí ann, chuir sé a chuid seirbhíseach uaidh go dtí na curadóirí chun toradh an fhíonghort a fháil. Ach rug na curadóirí ar na seirbhísigh, thug siad bualadh do dhuine acu, mharaigh duine eile, chloch duine eile. Ansin chuir sé seirbhísigh eile uaidh ba líonmhaire ná iad siúd, ach ba é an cor céanna a thug siad dóibh sin. Sa deireadh, chuir sé chucu a mhac, mar dúirt sé leis féin: 'Tabharfaidh siad ómós do mo mhac.' Ach nuair a chonaic na curadóirí an mac, dúirt siad le chéile: 'Is é seo an t-oidhre; seo, maraímis é, agus bíodh a oidhreacht againn féin,' agus rug siad air, thiomáin siad amach as an bhfíonghort é agus mharaigh é. Dá bhrí sin, nuair a thiocfaidh máistir an fhíonghort, cad a dhéanfaidh sé leis na curadóirí úd?" Dúirt siad leis: "Tabharfaidh sé drochíde do na daoine mallaithe sin agus cuirfidh an fíonghort ar cíos chun curadóirí eile a thabharfaidh na torthaí dó ina séasúr féin."

Dúirt Íosa leo: “Nár léigh sibh riamh sna scríoptúir: ‘An chloch dár dhiúltaigh na saoir, rinneadh di ceann an chúinne; obair an Tiarna é seo agus is iontach inár súile é?’ “Sin an fáth a ndeirim libh go mbainfear ríocht Dé díbhse agus go dtabharfar do phobal í a thabharfaidh uathu a toradh.” -Matt. 21: 33-43

Sa parabal seo, léiríonn an sealbhóir tí Dia, is ionann an fhíonghoirt agus obair Dé, is ionann na tionóntaí a thugtar de chúram na hoibre na daoine Giúdach, ionadaíonn na seirbhíseach na fáithe, is ionann mac an tsealbhóra tí agus Íosa, agus ionadaíonn na tionóntaí eile a bhainfeann na torthaí roinnt cuid náisiún eile a fhéadfaidh Críost a fháiltiú ag an Dara Adbhint agus Toil Dé a bhaint amach. Leis an parabal seo, chuir Íosa in iúl nach dtiocfaidh sé arís chuig na daoine a rinne géarleanúint air. Bainfidh Dia dóibh an misean a thugtar dóibh roimhe seo agus tabharfaidh sé é do dhaoine eile ar féidir leo a thorthaí a tháirgeadh ar filleadh Chríost.

Cén fáth, ansin, gur dóigh gur léiríonn an Bíobla Críost agus é ag filleadh ar Iosrael? Chun an cheist seo a fhreagairt, ní mór dúinn ar dtús a fhiosrú maidir le an brí le Iosrael. Ciallaíonn “Iosrael” an duine a bhí réimeach. Fuair Iocaib an t-ainm seo nuair a bhuaigh sé thar an t-aingeal a bhí ag troid leis ag áth Jabbok. D’iomarscál Iocaib leis an aingeal chun an seasamh d’Áibíl a fháil don bunús de shubstaint. Trí dhearbhu rathúil a dhéanamh ar seasamh Áibíl agus an tairiscint shuntasach á dhéanamh, bhunaigh Iocaib bunús an teaghlaigh don Meisias. Tugtar Iosrael, nó na daoine roghnaithe ar a shliocht, a n-oidhrigh an bhfreagracht as deonú Dé ar an bhunús seo. Mar sin ciallaíonn an téarma “Iosrael” daoine Dé a d’éirí leo buachaint trína greideamh agus ní h-éa go mbaineann sé le gach duine a thagann as sliocht Iocaib. Dá bhrí sin, dúirt Eoin Baiste leis na Giúdaigh, “Agus nárab áil libh a rá libh féin: ‘Tá Abrahám mar athair againn,’ óir deirim libh gur féidir le Dia clann a thógáil d’Abrahám as na clocha seo.” Ina theannta sin, dúirt Naomh Pól: “Mar ní fíor Ghiúdach an té atá ina Ghiúdach ar an taobh amuigh, ná ní fíor thimpeallghearradh an marc lasmuigh ar an gcolainn. Ní hea, ach is é is fíor Ghiúdach ann an té atá ina Ghiúdach ina chroí istigh; agus is é is fíor thimpeallghearradh ann, timpeallghearradh an chroí nach sa litir ach sa spiorad atá.” Agus “Ní amhlaidh atá teipthe ar bhriathar Dé, mar ní Iosraelach an uile dhuine de shliocht Iosrael.” Cháin siad na Giúdaigh sin a bhí ag maíomh go raibh siad na daoine roghnaithe bunaithe ach amháin ar a n-nasc ginealach le Ábhram, cé nach raibh siad ina gcónaí de réir le Toil Dé.

Is féidir a rá go raibh sliocht Iocaib mar Iosrael tráth a n-imeacht ón Éigipt faoi cheannaireacht Mhaois, ach ní raibh siad níos faide nuair a chas siad in aghaidh Dhia sa bhfásach. Dá bhrí sin, scuab Dia iad amach sa bhfásach agus níor thug siad ach an ghlúin níos óige go Cánan; is iad a meas Dia le bheith an fíor Iosrael. As sliocht Ábhram a chuaigh isteach i dtír Chánaan, d’éag na deich gcinn de ríocht thuaidh Iosrael, a ciontaigh i gcoinne Dia, mar gheall gur chaill siad a gcáilíocht mar dhaoine roghnaithe Dé. Níor fhan ach na dhá threibh de ríocht theas Iúdá, a lean ag seasamh le Toil Dé, mar na daoine roghnaithe a d’fhéadfadh Íosa a fháiltiú sa deireadh. Mar sin féin, nuair a thóg siad Íosa chuig an gcros, chaill siad a gcáilíocht chomh maith le bheith na ndaoine atá freagrach go lárnach as deonú Dé.

Cé a tháinig chun bheith na daoine roghnaithe tar éis céasadh Íosa? Ní raibheadar daoine ar bith eile seachas na Críostigh a d’oidhrigh creidimh Ábhram agus a ghlac leis an misean nár críochnaigh sliocht Ábhram. Scríobh Naomh Pól, “An é tuisle a dtreascartha a baineadh as na Giúdaigh? Ní hea ar chor ar bith; ach ba chúis slánaithe do na gintlithe a gcoir ar shlí go mbeadh cúis éada ag na Giúdaigh leo” a dhearbhaigh go raibh lár deonú Dé na h-athchóirithe tar éis

aistriú ó na Giúdaigh chuig na Gintlí. Dá bhrí sin, ní hea iad na daoine roghnaithe a ba chóir bunús Chríost ag an Dara Adbhint a leagan sliocht Ábhram, ach na Críostigh a d'oidhrigh creideamh Abraham.

3.2 Déanfaidh Críost Filleadh ar Náisiún san Oirthear

Mar a mhínigh Íosa trí parabal na fionghoirt, nuair a thug na daoine Giúdach, cosúil leis na tionóntaí sa pharabal a mharaigh mac a máistir, Íosa leis an gcros, chaill siad a misean deonú. Cén náisiún, ansin, a dhéanfaidh oidhreacht ar obair Dé agus a thorthaí a ghiniúint? Tugann an Bíobla le fios go bhfuil an náisiún seo san Oirthear.

Déanann an Leabhar Apaicailipsis cur síos ar oscailt scrolla séalaithe le seacht séala:

Agus chonaic mé ar dheis an té a bhí ina suí ar an ríchathaoir scrolla scríofa laistigh agus ar chúl, séalaithe le seacht séala; agus chonaic mé aingeal láidir ag fógairt le guth ard, “Cé hé ar fiú é an scrolla a oscailt agus a shéalaí a bhriseadh?” Agus ní raibh aon duine ar neamh nó ar an talamh nó faoi thalamh in ann an scrolla a oscailt nó chun breathnú isteach ann, agus caoin mé go mór nach bhfuarthas aon duine fiú an scrolla a oscailt nó chun breathnú isteach ann. Ansin dúirt duine de na seanóirí liom: “Ná bí ag gol. Féach! bhí an bua ag an leon de threibh Iúdá, fréamh Dháiví, i dtreo go n[osclóidh sé an scrolla agus a sheacht séala.”-Apa. 5:1-5

Ciallaíonn an Leon de threibh Iúdá Críost; is é an té a bheidh ag oscailt na seacht séala sna Laethanta Deireadh. Tar éis oscailt sé cinn de na séala:

Ansin chonaic mé aingeal eile ag gabháil suas ó éirí gréine agus séala le Dia beo aige, agus ghlaigh sé in ard a ghutha ar na ceithre aingeal ar ar cuireadh de chúram dochar a dhéanamh do thalamh agus do mhuir, agus dúirt sé: “Ná déanaigí dochar do thalamh ná do mhuir ná do na crainn nó go gcuirfimid séala ar chláiréadan sheirbhísigh Dé.” Agus chuala mé líon na ndaoine ar cuireadh an séala orthu, céad agus daichead a ceathair míle agus iad as gach treibh de chlann Iosrael. -Apac. 7: 2-4

3.3 Is é an Chóiré an Náisiún san Oirthear

Ó am ársa, meastar go traidisiúnta gur iad na náisiúin san Oirthear na trí náisiúin den Chóiré, an tSeapáin agus ón tSín. Ina measc, tá an tSeapáin ar fud a stair a dhéanamh adhradh ar an bhandia ghrian, Amaterasu-omi-kami. Chuaigh an tSeapáin isteach i dtréimhse an Dara Adbhinte mar náisiún faisisteach agus rinneadar géarleanúint mhór ar gCríostaíocht na Chóiré. Bhí an tSín ag tráth an Dara Adbhinte ina leaba cumannachais agus bheadh sé le bheith ina náisiún cumannach. Dá bhrí sin, bhain an dá náisiún le taobh Satan. Is é an Chóiré, ansin, an náisiún san Oirthear ina mbeidh Críost ag fillleadh. Mar sin, lig dúinn scrúdú a dhéanamh ó thaobh an phrionsabail ar na bealaí éagsúla a bhfuil cáilíocht ag an gCóiré chun Críost a fháiltiú sa Dara Aidbhint. De réir mar é an náisiún a thagann an Meisias ar ais, caithfidh an Chóiré na cáilíochtaí seo a leanas a bhaint amach.

3.3.1 Coinníoll Náisiúnta Slánaíochta

Ionas go mbeadh an Chóiré ina náisiún oiriúnach chun an Meisias a fháiltiú, bhí sé de dhualgas dispeansáid náisiúnta daichead a chomhlíonadh chun scaradh ó Sátan le haghaidh athchóiriú leibhéal-cosmaí na Cánaan. Cén fáth ar tugadh an coinníoll slánaíochta seo don Chóiré? Má fileann Críost ar ais go dtí an Chóiré, beidh na daoine Cóiréach ar ndán acu bheith an Tríú Iosrael. In Aois an Sean-Tiomna, bhí sliocht Ábhram a sheas ar son Toil Dé agus a chuaigh tríd géarleanúint san Éigipt an Chéad Iosrael. Tháinig na Críostaithe, a ndearnadh géarleanúint orthu mar eiricigh ag na Giúdaigh, fhaid is a thug siad urramú don Íosa aiséirithe agus a lean ar aghaidh leis an deonú an h-athchóiriú, chun bheith an Dara Iosrael. Is dóigh go mbeidh Críost ag a filleadh cáinte mar an chéanna mar eiricigh ag na Críostigh dá chuid ama, de réir an tuar go mbeidh sé ag fulaingt agus go ndiúltófar a ghiniúint é, mar a bhí Naoi ina laethanta. Más amhlaidh, ní mór do Dhia na Críostaithe a thréigean atá ag géarleanúint ar Chríost, mar a thréigean sé na Giúdaigh a dhiúltaigh Íosa. Ansin, beidh na daoine Cóiréach, a mbeidh ag fhreastail ar an gCríost a fhillfidh agus a thabharfaidh tacaíocht dó an tríú caibidil de deonú Dé a chomhlánú, chun bheith an Tríú Iosrael.

D'fhulaing an Chéad Iosrael ceithre chéad bliain san Éigipt. Bhí sé seo le dispeansáid daichead a chomhlíonadh le haghaidh scaradh Sátan de réir mar a theastaíonn a leagan amach ar an gcúrsa náisiúnta chun Cánaan a h-athchóiriú. Bhí ar an Dara Iosrael bheith i réim thar na ceithre chéad bliain de ghéarleanúint san Impireacht Rómhánach chun dispeansáid daichead a chomhlíonadh le haghaidh scaradh Sátan, de réir mar gá chun tús a chur leis an gcúrsa domhanda le haghaidh athchóiriú Cánaan. Mar an Tríú Iosrael, bhí ar na daoine Cóiréach freisin fulaingt faoi náisiún ar thaobh Satan ar feadh tréimhse a chomhlíonann an líon daichead. Dá réir sin, d'fhéadfaidís dispeansáid daichead a chomhlíonadh le haghaidh scaradh Sátan de réir mar is gá chun tús a chur leis an gcúrsa leibhéal cosmaí chun Cánaan a h-athchóiriú. Ba é seo an tréimhse daichead bliain inar d'fhulaing an Chóiré deacrachtaí uafásach mar coilíneacht na Seapáine.

Cuspóir luath a bhí an Chóiré maidir le polasaí impireachas na Seapáine. Cuir Conradh Cosaint Ulsa, a gcuireadh i gcrích i 1905 ag Hirohumi Ito ón tSeapáin agus Wan-yong Lee ón Chóiré, i gcoin stádas cosanta na Seapáine ar an Chóiré. Tugadh gach chearta taidhleoireachta an Chóiré ar chúram go dtí an Aireacht Gnóthaí Eachtracha na Seapáine.

Lonnaigh an tSeapáin rialtóir-ginearálta agus ceapadar oifigigh mhíleata i ngach ceantar chun gnóthaí baile ar fad an Chóiré a rialú. I mbeagán ama, bhrú an tSeapáin a toil ar dhaoine na Cóiré, ag deachtú a gcuid polaitíochta, taidhleoireachta agus gnóthaí eacnamaíochta.

Ionghabh an tSeapáin an Chóiré i 1910 le lámh láidir. Rinne na Seapáinigh ainghníomhartha i gcoinne daoine na Cóiré, ag cuir i mpríosún agus ag maraigh go leor tírghráthóirí agus a bhaint a cuid saoirse as na daoine. Nuair a thosaigh gluaiseacht ar son neamhspleáchas ar 1 Márta, 1919, maraíodh na Seapáine na mílte sibhialtaigh i ngach cuid den leithinis. Ag an am a raibh crith talún mór Kanto i 1923, rinne na Seapáinigh sceilpín gabhair de Coiréach neamhchiontach ina gcónaí i dTóiceo agus rinne sléacht de mórán díobh. Idir an dá linn, thug go leor Coiréach nach d'fhéadfaidís ansmacht na Seapáine a fhulaing níos mó suas a gcuid tithe agus theith siad go fásach Mhancúir chun saoirse a thóraig. Ansin d'fhulaing siad deacrachtaí do-inste ann agus thug siad a gceol agus a n-anamacha ar son neamhspleáchas a tír dhúchais. Chuardaigh míleata na Seapáine ó sráidbhaile go sráidbhaile le haghaidh na Coiréach dílis seo. I roinnt sráidbhailte, tiomáin siad óg agus sean araon le chéile isteach i bhfoirgneamh agus cuir siad tré theine iad, iad a dhó beo. Lean an tSeapáin ar aghaidh leis tíorántacht mar sin díreach suas go dtí an lá a thit sí.

Ba iad Críostaithe den chuid is mó na Cóiréach a maraíodh i gluaiseacht neamhspleách 1 Márta agus i bhfásach na Mhancúir. I dtreo dheireadh a riail choilíneachta, chuir an tSeapáin tús le polasaí míchlúiteach chun an Críostaíocht neamhspleách a rúig amach as an Chóiré. Bhí iallach ar Chríostaithe adhradh ag scrína Sinteochas; chuireadh iad siúd nach raibh ag comhlíonadh i bpríosún nó chun bás. Nuair a ghéill Impire Hirohito na Seapáine ag deireadh an Dara Cogadh Domhain, scaoileadh daoine na Cóiré ar deireadh as a schlábhaíocht.

D'fhulaing daoine an Chóiré le daichead bliain, ó Chonradh Cosanta Uísa 1905 go dtí a gcuid saoirse i 1945. Bhí a fulaingt cosúl le deacrachtaí an Chéad Iosrael san Éigipt agus an Dara Iosrael san Impireacht Rómhánach. Ba é Críostaithe don chuid is mó a thug ceannaireacht do ghluaiseacht neamhspleáchais an Chóiré, sa bhaile agus thar lear; Ba é na Críostaithe a d'fhulaing an chuid is mó faoi tíorántacht na Seapáine.

3.3.2 Líne Tosaigh Dé agus Líne Tosaigh Sátan

Sna Laethanta Deireadh, tá an domhan roinnte amach idir an domhan daonlathach agus an domhan cumannach. Ós rud é go raibh an beannacht de tiarnas tugtha Aige d'Ádhamh, b'éigean do Dhia saoirse a thabhairt do Sátan domhan neamhphrionsabálta a chruthú le sliocht Ádhamh. Bhí ar Dhia leanúint ar tóir, ag obair chun an domhan neamhphrionsabálta a h-athchóiriú ar ais go dtí A taobh. Nuair a fhilleann Críost chun an domhan tite seo a h-athchóiriú dá stát bunaidh mar a chruthaigh Dia, go cinnte beidh sé ag obair chun an domhan cumannach a shábháil. Gan amhras, beidh an ról lárnach sa dispeansáid seo ag an náisiún a mbeidh sé ag filleadh ar ais chuig. Is é an Chóiré, an tír ina mbeidh Críost ag filleadh go, an áit is ghar do croí Dé agus is fuath an chuid is mó ag Sátan. Is é an líne tosaigh do Dhia agus do Sátan araon, áit a chuireann fórsaí an daonlathais agus fórsaí cumannachais aghaidh ar a chéile. Is é an líne coimhlínt seo ná tríocha ochtú comhthreomhar na Chóiré, a tarraingíodh chun deonú Dé a chomhlíonadh.

Ag an bpointe aighneachta idir Dia agus Sátan, ní mór íobairt a thairiscint mar an coinníollach chun toradh a streachailt a chinneadh. Ba iad na daoine Cóiréacha an íobairt seo, a cuireadh ar an líne tosaigh seo de cath le thairiscint ar mhaithe le hathchóiriú na cruinne. Dá bhrí sin, roinn Dia náisiún an Cóiré, díreach mar a bhí ceaptha le hobairtí Ábhram a roinnt. Is é seo an chúis atá taobh thiar de roinn na Cóiré ag an tríocha ochtú comhthreomhar, a roinntear i dhá náisiún é: ceann cineál-Cáin agus an cineál eile Áibíl.

Is é an tríocha ochtú comhthreomhar an líne tosaigh idir an daonlathas agus an cumannachas. Ag an am céanna, is é líne tosaigh an chatha idir Dia agus Sátan. Ní cogadh cathartha amháin a bhí i gCogadh na Cóiré, throidte go fiachmhar thar an tríocha ochtú comhthreomhar; bhí sé ina choimhlínt idir an domhan daonlathach agus an domhan cumannach. Thairis sin, bhí sé ina choimhlínt idir Dia agus Sátan. Ó tharla go raibh tábhacht domhainda ag an gcogadh seo chun deonú na h-athchóiriú a chur i gerích, cuireadh fórsaí armtha bhallstáit na Náisiún Aontaithe a shlógadh den chéad uair. Cé béidir nár thuig na náisiúin rannpháirteacha tábhacht an deonú seo, bhí siad ag gníomhú i gcomhréir le Thoil Dé ar son fuscailt an athar-tír spioradálta.

Tar éis titim na chéad sinsear daonna, scar taobh Dhia agus taobh Sátan bealaí ó phointe amháin. Beocht agus bás, maitheas agus olc, grá agus gráin, sonas agus brón, áth agus mí-ádh, tá gach ceann acu roinnte ó phointe amháin agus ag teacht i gcoimhlínt i gcónaí lena chéile i stair an cine daonna. Chomhdhlú na réaltachtaí roinnte seo ar leithligh isteach i saol cineál-Cáin agus cineál-

Áibíl, a d'aibigh ar deireadh chun an domhan daonlathach agus an domhan cumannach a chruthú. Nuair a tháinig an dá shaol seo isteach i gcoimhlint dhomhanda, bhí sé dírithe ar leithinis na Cóiré. Tháinig reiligúin, idé-eolaíochtaí, fórsaí polaitiúla agus córais eacnamaíocha go léir isteach i gcoimhlint agus ba chúis iad le mearbhall mhór i sochaí na Cóiré, a raibh tionchar domhanda ansin acu. Tá sé seo de bharr feiniméin a tharla sa domhan spioradálta a tháinig chun cinn mar fhírinneacht fhisiceach sa Chóiré, an náisiún deonú lárnach, agus a mhéadaigh ar fud an domhain. Ba córtha soiléir é an ráig seo de anord sóisialta agus eolaíoch go raibh ordú domhanda nua ag druidim go tapa. Mar a dúirt Íosa uair amháin, “Nuair a bhíonn an ghéag go húr agus í ag cur na mbachlóg amach, bíonn a fhios agaibh an samhradh a bheith in achmaireacht.”

Nuair a d'iarr na deisceabail ar Íosa faoi an áit a dtiocfaidh sé ar ais, dúirt sé, “Mar a mbíonn an corpán, is ann freisin a bheidh na badhbha cruinnithe le chéile.” Buaileann an saol síoraí agus an bás síoraí i naghaidh a chéile sa Chóiré, líne tosaigh an chatha idir Dia agus Sátan. Bailíonn diabhlaí, shiombailithe ag na h-íolairí, sa talamh seo agus iad ag cuardach na marbh spioradálta, fhaid is a thagann an Tiarna fillte chuig an talamh seo ag cuardach na ndaoine le saol flúirseach.

3.3.3 Comhpháirtí Obiachta Chroí Dé

Chun bheith ina chomhpháirtithe obiachta de Chroí Dia, ní mór dúinn ar dtús cosán fhuil, allais agus deora a siúl. Ó shin i leith ó thit an cine daonna faoi tiarnas Sátan agus tháineadar chun bheith i gcoinne Dhia, tá Dia ag cránán le croí tuismitheora a chaill a leanaí. D'oibrigh Dia go leanúnach sa domhan peachach chun daoine mímhóralta agus aimléiseach a shábháil a bhfuil a leanaí, áfach. Thairis sin, Ina chuid iarrachtaí chun A chuid leanaí reibiliúnach a aisghabháil, am agus arís eile, bhí ar Dhia ligean do na cinn is fireanta agus is muirneach bheith íobairta don domhan sátanach, fiú a thabhairt Íosa, a Mhac aonghin, go dtí an chros. Tá Dia tar éis a bheith ag cránán mar seo gach lá ó Titim an cine daonna

Dá réir sin, ní féidir le duine aonair, teaghlaigh nó náisiún atá ag troid leis an domhain satáinneach ar mhaithe le Toil Dé cosán fola, allais agus deora a sheachaint. Conas is féidir linne, mar leanaí dílis agus seasmhach, bheith compordach agus réchúiseach agus fós bheith ag súil go bhfanfaidh muid mar na comhpháirtithe obiachta dár Athair Neamhaí, atá ag fulaingt i ciapadh domhain?

Ba comhair don tír ar féidir an Meisias a fháiltiú a bheith ina chomhpháirtí obiachta Chroí Dé le cráifeacht filíochta a léiriú. Sin é an fáth go gcaithfidh sé cosán fola, allais agus deora a siúl. Shiúil an Chéad Iosrael agus an Dara Iosrael cosán fulaingt. Rinne na daoine Cóiréis, an Tríú Iosrael, mar an gcéanna. Ba é a stair olc an bealach a bhí ag teastáil ó dhaoine roghnaithe Dé. Ní féidir riamh bheith cinnte cén beannachtaí móra a bhfhéadfadh a leithéid chosán de cruatan a bhreith i ndeireadh na dála.

Ní mór don náisiún atá cáilithe chun seasamh mar chomhpháirtí obiacht Chroí Dé a bheith ina dhaoine de maitheas. Is annamh a rinne daoine na Cóiré, rás aonchineálach le stair cheithre mhíle bliain, ionradh ar náisiún eile. Fiú amháin i rith tréimhsí Kokuryo agus Silla, nuair a maíomh siad faoi neart míleata iontach, d'úsáideadar a gcuid fórsaí ach amháin chun bac a chuir ar ionróirí. Ós rud é gur ceann dena nádúr bunúsach de Sátan ná chun cúngaigh go trodhach ar

dhaoine eile, is léir go bhfuil daoine na Cóiréis cáilithe chun seasamh ar thaobh Dé. Is é straitéis Dé ná chun bua a éileamh tar éis a thaobh bheith ionsaithe ar dtús. Cé gur íobartaigh fáithe agus naoimh gan cóireamh i gcúrsa na staire, agus fiú fuair Íosa bás ar an gcros, am agus arís, d'éiligh Dia bua sa deireadh. Cé gur taobh Sátan an t-ionsaitheoir sa Chéad agus sa Dara Cogadh Domhanda, sa deireadh bhuaigh na náisiúin ar taobh Dé. Ar an gcaoi chéanna, d'ionraigh cumhachtaí coigríche daoine na Cóiré arís agus arís eile. Ba é fíor rún Dé dóibh a cuireadh trí fulaingt na trioblóidí seo ná go mbeadh siad ag seasamh ar a thaobh agus an bua deiridh a shlánú.

Tá tréith reiligiúnach bhronnta ar daoine na Cóiré de réir nádúr. Thóg a gclaonadh reiligiúnach iad chun iarracht a dhéanamh i gcónaí don rud a tharchéimníonn réaltacht fhisiceach agus a bhfuil luach níos domhain ag baint leis. Ó am ársa, nuair a bhí a gcultúr fós primitibheach, léirigh daoine na Cóiré fonn láidir chun adhradh a dhéanamh ar Dhia. Ní raibh mhór aird acu ar reiligiúin a ndearna diagagh piseóigeach ar nádúr nó a raibh ar tóir sonas sa bheatha saolta. Urraim siad i gcónaí na mothúcháin de dílseacht, cráifeacht filíochta agus geannmnaíocht. Bíonn a gcuid ceanúileacht do sean scéalta a léiríonn na buntáistí seo, mar shampla “Scéal Shim-chong” agus “Scéal Ch’un-hyang,” mar thoradh ar an bpointe cumhachtach seo dá gcultúr.

3.3.4 Tairngreachtaí Meisiasach

Tá súil dóchas meisiasach á caomhnú ag daoine an Cóiré le fada, arna cothaithe ag teistiméireachtaí soiléir a bhfáidh. Chreid an Chéad Iosrael i bhfianaise a bhfáidh go dtiocfadh an Meisias mar a rí, bhunófaidh sé an Ríocht agus go dtabhairtfídh se slánú cuatha. D'éirigh leis an Dara Iosrael fulaingt ar chosáin chreidimh dian mar gheall ar a gcuid dóchas i fillleadh Chríost. Ar an gcaoi chéanna, chreid daoine na Cóiré, an Tríú Iosrael, sa tuar go thaispeáinfaidh an Rí Fíreanta agus go mbunófaidh sé ríocht iomráiteach agus síoraí ina gcuid talún. Ag cloí leis an dóchas seo, fuair siad an neart chun a cruatan a fhulaingt. Léiríodh an smaoineamh meisiasach seo i measc na ndaoine Cóiréis trí Chonggamnok, leabhar tuar a scríobh sa cheathrú haois déag ag tús an ríshliocht Yi.

Ós rud é go raibh an tuar seo á rá go dtiocfadh rí nua chun cinn, rinne an aicme ceannais iarracht é a chuir faoi chois. Rinne réimeas coilíneach na Seapáine iarracht a dhéanamh an smaoineamh seo a ruaigeadh tríd an leabhar a dhó agus ansmacht a chuir ar a chreidmhigh. Tar éis glacadh go fairsing leis an gCríostaíocht, scigmhagadh an smaoineamh mar piseoig. Mar sin féin, tá an dóchas messianach seo fós beo, fréamhaithe go domhain ar anam na ndaoine Cóiré. Is é an t-ainm Chongdoryong (an duine a thagann le fíorfhocal Dé) an t-ainm a bhí ag an Rí fireanta a bhfuiltear ag súil leis sa Chonggamnok. Go deimhin, is é seo an tuar Cóiréach den Chríost atá ag fillleadh ar an Chóiré. Fiú amháin roimh thabhairt isteach an Chríostaíochta go dtí an Chóiré, léirigh Dia trí Chonggamnok go dtiocfadh an Meisias chuig an talamh sin. Sa lá atá inniu ann, dearbhaíonn scoláirí go bhfuil go leor sliocht den leabhar seo tuartha ag teacht le céile le tuartha sa Bhíobla.

Ina theannta sin, i measc na dílis de gach reiligiún sa Chóiré tá iad siúd a bhfuair nochtadh go dtiocfaidh bunaitheoirí a gcuid reiligiúin ar ais go dtí an Chóiré. D'fhoghlamar tríd ár staidéar de dhul chun cinn na réimsí cultúrtha go bhfuil na reiligiúin go léir ag teacht le chéile i dtreo reiligiún amháin. Is é mian Dé ná Críostaíocht na Laethanta Deireanaí a bheith an reiligiún deireanach seo a féidir glacadh leis an bhfreagracht de spriocanna na reiligiún go leor sa stair a chomhlánú. Comhlíonfaidh Críost a fhilleann, a thagann mar lárionad na Críostaíochta, na

cuspóirí a rinne bunathóirí na reiligiún iarracht chur i gcrích. Dá bhrí sin, maidir lena mhisean, is féidir ceapadh gurb é Críost ar a filleadh an dara teacht de bhunaitheoir gach reiligiúin. Nuair atá dara teacht de bhunaitheoirí na reiligiúin éagsúla le feiceáil sa Chóiré i gcomhlíonadh na nochtadh éagsúil, ní beidh siad ag teacht mar daoine éagsúla. Tiocfaidh duine amháin, Críost ag an Dara Adbhint, mar chomhlíonadh na nochtadh sin go léir. Ní h-éa an Tiarna a nochtadh do chreidmhigh i reiligiúin éagsúla, lena n-áirítear Maitreya Buddha sa Búdachas, an Fheár Fíor in Confúiceachas, an Ch'oe Su-un a fhilleann sa reiligiún Ch'ondogyo, agus teacht Chongdoryong sa Chonggammok, duine ar bith eile seachas Críost ag an Dara Aidbhint.

Mar fhocal scoir, déanaimid finné ar nochtadh agus comharthaí tugaithe do Chríostaithe oriúinte go spioradálta do Dara Teacht Chríost sa Chóiré; tá siad ag teacht chun cinn i flúirse cosúil le beacáin tar éis báisteach. Tá gealltanús Dé go n-doirtófaidh Sé amach A spiorad ar gach colainn á chomhlíonadh i measc daoine na Cóiré. De réir mar a bhíonn Chríostaithe díograiseacha i dteagmháil le spioraid ó leibhéil éagsúla den domhan spioradálta, ó na réigiúin níos ísle go Parthas, tá go leor ag fáil nochtadh soiléir go dtiocfaidh an Tiarna chuig an gChóiré. Mar sin féin, tá ceannaireacht reatha na n-eaglaisí Críostaí Cóiré ina chnap codlata. Aineolach go spioradálta, téann siad faoi a ministreachtaí neamhairdeallach ar comharthaí seo na h-ama. Tá sé seo cosúil leis an méid a tharla in am Íosa. Ba iad na sagairt, na raibí agus na scríobhí, a ba choir bheith an chéad cheann acu chun aitheantas a thabhairt do bhreith an Meisias, a raibh go hiomlán aineolach air mar gheall go raibh siad dall go spioradálta. Ba iad na h-astrálaí agus na h-aoirigh a fuair nochtadh iad siúd a raibh a fhios acu faoi bhreith Íosa.

Dúirt Íosa, “Tugaim buíochas duit, a Athair, a Thiarna neimhe agus talún, de chionn mar a cheil tú na nithe seo ar lucht eagna agus éirime agus mar a d’fhoilsigh tú do naíonáin iad.” Bhí sé ag caoineadh ar aineolas spioradálta ceannaireacht Ghiúdach a chuid ama, agus ar an lámh eile, bhí sé buíoch go raibh Dia ag tabhairt grásta do chreidmhigh íon agus neamhfhoghlamta ag nochtadh A chuid deonú dóibh. I Chríostaíocht na Chóiré inniú, am comhthreomhar le lá Íosa, tá feiniméin den chineál céanna ar siúl, cé go bhfuil sé níos casta. Trí chreidmhigh tuatha íon agus neamhchiontach, tá Dia ag nochtadh go leor rúin neamhaí maidir leis na Laethanta Deireadh. Mar sin féin, toisc go ndéanfaídh cáineadh ortha mar eiricigh má raibh siad iad a fhógairt go poiblí iad, coimeádann siad na firinní sin dóibh féin. Idir an dá linn, cosúil leis na sagairt, raibí agus scríobhí am Íosa, bíonn go leor cléir Chríostaithe bródúil as a dtuiscint den mBíobla agus ar a gcumas é a léirmhíniú. Glacann siad sult as an urram a fhaigheann siad óna gcuid leanúna; tá siad sásta leannacht ar aghaidh le dualgais maorga a gcuid oifigí; ach fós, le crá croí Dé, tá siad go hiomlán aineolach ar deonú Dé sna laethanta deiridh.

3.3.5 Toradh na Sibhialtachtaí uilig

Ní mór sibhialtacht spioradálta agus ábharachas, a tógadh ar reiligiún agus eolaíocht - na tóraíocht chun an dá ghné a bhaineann le h-aineolas an duine a shárú - a thabhairt le chéile i suaimhneas. Ní ach ansin a féidir linn na fadhbanna bunúsacha a bhaineann le saol an duine a réiteach agus domhan idéalach Dé a bhaint amach. Insan domhain a tagann Críost le bhaint amach, beidh an eolaíocht ard-forbartha. Beidh sé ina sochaí leis an leibhéal is airde de sibhialtacht, ceann ina mbeidh gach sibhialtacht a d’fhorbair trí chúrsa ingearach na staire deonú a athchóiriú go cothrománach faoi cheannaireacht an Tiarna. Dá bhrí sin, beidh na gnéithe spioradálta agus ábhartha a bhaineann le sibhialtacht atá ag forbairt ó reiligiún agus eolaíocht, a bhfuil rath orthu ar fud an domhain, a ghlacadh agus a chomhchuíbiú sa Chóiré mar a

threoraíonn an fhírinne nua. Ansin bainfidh siad torthaí as saol idéalach de mianta is doimhne Dé.

Ar dtús, ba cheart go mbeadh eisint de gach sibhialtacht a d'fhorbair ar an talamh ag mbaineadh torthaí sa Cóiré. Thug na sibhialtachtaí ilchríochacha ársa a tháinig chun cinn san Éigipt agus i Mheaspatáim a dtorthaí ar na sibhialtachtaí an Ghréig, an Róimh agus an Ibéir, agus as sin go dtí sibhialtacht oileáin na Breataine Móire. Thug an tsibhialtacht oileáin seo a chultúr ar aghaidh chuig na Stáit Aontaithe, sibhialtacht ilchríochach. Ansin aisiompaigh an treo seo, leis na Stáit Aontaithe ag tabhairt a chultúir ar aghaidh go dtí sibhialtacht oileáin na Seapáine. Anois, tá na torthaí seo le baint i bprionsabal sibhialtacht leithinseach na Cóiré, áit a bhfuil Críost le rugadh.

Ina dhiaidh sin, ba cheart eisintí na sibhialtachtaí a rugadh ar bhruacha aibhneacha agus mara torthaí a baint insan sibhialtacht Aigéin Chiúin ina mbaineann an Chóiré leis. Thug na sibhialtachtaí abhann a d'eascair ar chladaí Aibhneacha na Níle, an Tigris agus na h-Eofraite a gcultúir chuig na sibhialtachtaí i gcomharsanacht na Meánmhara: an Ghréig, an Róimh, an Spáinn agus an Phortaingéil. Thugadar na torthaí sin do na sibhialtachtaí ar an Aigéan Atlantach: go háirithe, an Bhreatain Mhór agus na Stáit Aontaithe. Bainfear amach na torthaí seo go léir a i sibhialtacht an Aigéin Chiúin, a nascann na Stáit Aontaithe, an tSeapáin agus an Chóiré le chéile.

Ar deireadh, ba cheart go go dtabhairfidh na sibhialtachtaí a rugadh as criosanna aeráide éagsúla a torthaí chun cinn sa Chóiré. I mbabhta na séasúir, bíonn rudaí beo ag tosú ar a saol agus a n-iomadú san earrach, rathúil sa samhradh, Ag baint amach torthaí san fhómhar, agus ag stóráil a gcuid taiscí sa gheimhreadh. Athdhéantar timthriall den t-earrach, an t-samhraidh, an fhómhair agus an gheimhridh ní hamháin ó bliain go bliain, ach freisin ó lá go lá: is ionann an maidin don earrach, aernóin go samhradh, tráthnóna go dtí an fhómhar, agus an oíche go dtí an gheimhridh. Oireann na ceithre chéim de shaol an daonna, an óige, lár-aois agus seanaoise an patrún seo freisin. Léiríonn stair an duine freisin, de réir na séasúir, toisc go bhfuil gné de Phrionsabal Dé mar bhunús A chruthú ná ciorcal comhchuí, séasúrach an saoil.

Chruthaigh Dia Ádhamh agus Éabha san earrach de stair an cine daonna. Dá réir sin, ba cheart go tosnófaidh an stair ó an sibhialtacht chríos measartha de Éidin. Ansin, ina séasúr samhraidh, ba cheart dó corraigh go dtí sibhialtacht thrópaiceach; sa bhfómhar, go dtí sibhialtacht chríos fionnuar; agus ba cheart go mbainfeadh sé a toradh i sibhialtacht chríos reomhar analógach don shéasúr gheimhridh. Mar gheall ar an Titim, áfach, díghrádaíogh daoine go leibhéal na mbrúid. In ionaid sibhialtacht chríos measartha a thógáil, tháinig siad chun bheith ina gcónaí sna criosanna trópaiceacha mar daoine briúidiúil. Ar mhór-roinn na hAfraice, thóg siad sibhialtacht chríos trópaiceach na hÉigipte. Sheoil an tsibhialtacht ilchríochach seo a chultúr ar aghaidh chuig na leithinis agus na hoileáin inar fhorbraíodh sibhialtachtaí fionnuar. D'fhág siad a gcuid torthaí do sibhialtacht chríos reomhar an Aontais Shóivéadaigh. Anois tá an sruth seo chun críochnú le bunú an sibhialtacht chríos measartha den Éidin nua. Ba cheart go dtarlódh sé seo go cinnte sa Chóiré, an áit ina mbeidh baint de torthaí gach sibhialtacht.

Alt 4

Comhthreomhar idir Lá Íosa agus an lae inniu

Tá tréimhse an Dara Aidbhint comhthreomhar le am Íosa. Tá na cúrsaí a nochtann sa Chríostaíocht inniu cosúil leis na cinn a bhí ar siúl sa Giúdachas ag am Íosa. Lig dúinn scrúdú a dhéanamh ar roinnt de na comhthreomhar seo.

Cloíonn an Chríostaíocht an lae inniu, cosúil le Giúdachas lá Íosa, ró-dhlúth d'údarás institiúideach agus do shearmanais, agus tá sé truaillithe go himmheánach. Ag am Íosa, bhí go leor de na sagairt agus na scríbhneoirí faoi slábhaíocht an deasghnáthas agus dlíthiúlacht, agus bhí a saol spioradálta truaillithe. Dá bhrí sin, chruinnigh Giúdaigh le creideamh dílis go dtí Íosa, an eiriceach cúisithe, chun a dtart spioradálta a shású. Ar an gcaoi chéanna, sa Chríostaíocht an lae inniu, tá go leor cléire agus sagairt ceannasach i ngleic dá n-údarás agus iad tógtha leis a n-deasghnátha, fad is a n-éiríonna a gcuid spioraid níos laige gach lá. Dá réir sin, tá Críostaithe diagach ag fulaingt timpeall na sléibhte agus na machaire ag cuardach an fíorbhealaigh. Tá siad ag lorg ceannairí nua ar féidir leo iad a threorú as an bhfásach spioradálta seo agus an mbealach don solas inmheánach a thaispeáint dóibh.

Is dócha go mbeidh ceannairí Críostaí an lae inniu, cosúil le ceannairí Giúdach lá Íosa, na chéad daoine chun géarleanúint a dhéanamh ar Chríost ag an Dara Aidbhint. Tháinig Íosa chun ré nua a aimsiú a chomhlíonadh focail an Sean-Tiomna a d'fhógair na fáithe. Níor chuir sé teorainn air féin le focail an Sean-Tiomna a athrá, ach thug focail nua firinne don ré nua. Cáin na sagairt agus na scríbhneoirí Giúdach focail agus gníomhais Íosa bunaithe ar a dtuiscint chaol ar Scrioptúir na Sean-Tiomna. Thug a mbhreithiúnas mí-ceart dóibh Íosa a sheachadadh chuig an gcros.

Ar an gcaoi chéanna, is é cuspóir Chríost ag an Dara Aidbhint ná neamh nua agus domhan nua a thógáil bunaithe ar an tslánú spioradálta a leag an Críostaíocht in Aois an Tiomna Nua. Nuair a thagann sé ar ais, ní dhéanfaidh sé ach athrá ar focail an Tiomna Nua a thugtar dhá mhíle bliain ó shin, ach cuirfidh sé focail nua fhírinne is gá chun neamh agus talamh nua a bhunú. Mar sin féin, déanfaidh na Críostaithe sin den lá atá inniu ann a bhfuil a n-intinn ceangailte go caol le litir an Tiomna Nua cáineadh ar focail agus gníomhais Chríost ag a filleadh bunaithe ar a dtuiscint chaol dena scrioptúir. Dá bhrí sin, is féidir a bheith ag súil go dtugadh siad ainm don Tiarna bheith ina h-eiriceach agus go mbeidh siad ag géarleanúint é. Sin é an fáth a d'fhógair Íosa go ag an Dara Aidbhint bheadh Críost ag fulaingt go leor rudaí agus go ndúiltóidh a ghlúin é.

Nuair a fhaigheann daoine nochtadh faoi Chríost ag an Dara Aidbhint nó cloiseann siad a chuid focal, freagróidh siad ar bhealaí cosúil leis an mbealach a d'fhreagair na Giúdaigh i lá Íosa. Níor nocht Dia an nuacht de bhreith Íosa do na sagairt agus na scríbhneoirí, ach d'astralaithe gintlí agus do aoraí íon-chroíoch. Tá sé seo cosúil le bás an athair, toisc de bharr aineolas a chuid leanaí féin, a gcaithfidh insint fé rúin lena leas-leanbh. Mar an gcéanna, d'fhéadfadh Dia an nuacht de filleadh Chríost a nochtadh ar dtús le daoine tuatha, do ghrúpaí spioradálta imeallacha agus d'eaglaise a bhfuil an príomhshrutha ag déileáil le dímhéas, nó le neamhchreidmheach choinsiasacha. Béidir ní ach níos déanaí ina dhiaidh sin a d'fhéadfadh an nuacht teacht go chléireach an Phríomhshrutha Críostaí atá ag choinneáil ar a mbealach traidisiúnta creidimh gan smaoinemh. I lá Íosa, níorbh iad siúd a ghlac leis an Soiscéal ó chroí na ceannairí Giúdach, ach daoine coitianta simplí agus gentlí. Mar an gcéanna, ag filleadh Chríost, is iad na Críostaithe simplí agus neamh-Críostaithe a glacfaidh le focail an Tiarna roimh na ceannairí Críostaí, a ceapann ortha féin mar na thoghadh Dé. Is é seo brí le parabail Íosa faoin féile pósadh. Nuair a dhiúltaigh na haíonna, fir ceannasach den phobal, cuireadh an rí:

Ansin dúirt sé leis na seirbhísigh: ‘Tá an bhainis réidh, ach an dream a fuair an cuireadh, níorbh fhiú iad é. Mar sin, téigí sibhse i mbéal na mbóithre poiblí, agus cibé daoine a chasfar oraibh, tugaigí cuireadh chun na bainise dóibh.’ Chuaigh na seirbhísigh sin amach ar na bóithre agus bhailigh siad ar casadh orthu, olc agus maith, go raibh halla na bainise lán de chuideachta. -Matt. 22: 8-10

I lá Íosa agus lá an Dara Aidbhint araon d’féadfaidh go leor chreidimh diaganta a leag amach ar cosán an chreidimh leis an dóchas go dtiocfaidh siad isteach sa bhFlaitheas teacht ortha féin i n-ifreann. I lá Íosa, toisc go raibh sé de dhualgas ar na sagairt agus na scríbhneoirí treoir a thabhairt do dhaoine roghnaithe Dé, ba chóir dóibh a bheith na céad daoine chun aitheantas a thabhairt go raibh an Meisias tar éis teacht agus ba chóir d’iad na daoine Giúdaigh a bhreith chuige. Chun cabhrú leo a misean a chomhlíonadh, ghlac Íosa an chuir chuige; thug sé cuairt ar an Teampaill agus mhúin sé an Soiscéal dóibh sula mhúin sé duine ar bith eile. Mar sin féin, nuair nach ghlacadar leis, ní raibh aon rogha eile ag Íosa ach cuardach a dhéanamh ar chladach Ghailíl agus deisceabail a thabhairt ó measc na n-iascairí an sin. Bhí ar freastail do dríodar na sochaí agus a cheangal le peacaigh, bailitheoirí cánach agus striapach. Faoi dheireadh, rinne na sagairt agus na scríbhneoirí géarleanúint air go dtí an pointe ina raibh air glacadh le cinniúint an chrosa. Rinne siad an dúnmharú seo, agus chreid siad go raibh gníomh ceart déanta acu trí dhíothú a dhéanamh ar eiriceach agus blasféaróir contúirteach. Ansin lean siad ar aghaidh lena gnáth ndualgais chléireachais don chuid eile dá saol, ag aithris na Scrioptúir Naofa, ag íoc a gcuid deachú, agus ag déanamh íobairtí ag an Teampaill, go léir leis an dearbhú go raibh siad ar an mbealach go Neamh. In ionad sin, tar éis dóibh dul ar aghaidh ón domhain seo, fuaireadar iad féin go tobann gan choinne i n-ifreann. Go hiorónta, bhí an slí céanna ar a raibh siad leagtha amach chun dul go Neamh an ceann a thógadar astra.

Ag aithint go bhféadfadh imeachtaí den chineál céanna tarlúint sna Laethanta Deireadh, ba cheart do gach duine againn muid féin a scrúdú go dian. Tá a lán Críostaithe sa lá atá inniu ann ag brostú ar cosán a chreideann siad a dtéinn go Neamh. Ach má ghlacann siad céim mícheart, d’fhéadfadh a gcosán iad a bhreith go hiarbhir go h-ifreann. Is é seo an fáth a dúirt Íosa uair amháin go ndéanfaidh sé achasán mhór ar go leir chreidimhhigh diaganta sna Laethanta Deireadh, fiú iad siúd a bhfuil a ndúthracht chomh láidir sin gur féidir leo deamhain a dhíbirt amach agus míorúiltí a dhéanamh ina ainm: “Ansin déarfadh mé go lom díreach leo: ‘Ní raibh aithne agam oraibh riamh. Imíigí uaim, sibhse a dhéanann an t-olc!’”

I bhfírinne, níl éinne ar bith ar aghaidh amach le cúrsaí níos neamhcainte ná creidimhhigh a bhfuil cónaí orthu i dtréimhse idirthréimhse stairiúil mar atá ann inniu. Is cuma cé mhéad chreidimh a léirigh muid inár saol, más rud é, mar cheannairí Giúdach lá Íosa, go dtógfaidh muid an chéim mícheart chun casadh i gcoinne an Chríost aisfhillte, beidh ár n-iarrachtaí go léir i ndán. As na daoine seo, dúirt Daniel, “Déanfaidh a lán iad féin a ghlanadh, a scagadh, agus a ghealadh; ach déanfaidh na drochdhaoine an urchóid; ní thuigfidh na drochdhaoine; tuigfidh na saoithe.”

Alt 5

Flúirse Anordúil na dTeangacha agus an Riachtanas le haghaidh a n-Aontú

Más rud é nárbh thit an cine daonna, bheadh teaghlach amháin domhanda bunaithe againn, rud a d'fhéadfadh a bheith cosúil le corp ina bhfuil a gcomhaltaí uile idirnasctha lena chéile le Dia mar a gceann. Ansin bheadh teanga choitianta roinnte idir gach duine; ní bheadh tagtha ardú ar theanga nach bhféadfaí a thuiscint dá chéile. An gcúis gur tháinig na teangacha éagsúla chun cinn agus chuir siad cosc ar chumarsáid saor idir daoine ná, nuair a bhí a gcaidreamh ingearach le Dia gearrtha de bharr an Titim, gearradh gach caidreamh cothrománach freisin idir daoine. Tháinig sé ansin go raibh an Daonnacht deighilte, scaipthe go suíomhanna geografacha difriúla, agus cruthaíodar pobail scoite.

Tá cuntas bíobalta ann freisin a thugann léargas spioradálta ar an mhearbhall teangacha. Seo scéal Thúr na Bháibil. Bhí teanga choitianta ag sliocht Naoi. Lá amháin, thóg sliocht an dara mac Naoi, Ham, a pheacaigh in aghaidh Dé, Túr Babel chun iad féin a ardú fiú os cionn Dé, rud a chuir le toil Sátan. Nuair a chabhraigh sliocht Shem agus Japheth, a sheas ar thaobh Dé, leis an tógálaíocht, thug Dia mearbhall comh dona sin dá dteangacha nach bhféadfadh siad a thuilleadh cumarsáid a dhéanamh lena chéile chun toil Sátan a chuir chun cinn.

Mar shliocht na dtuismitheoirí céanna, tá na mothúcháin chéanna áthais, fearg, brón agus pléisiúir ag gach duine againn. Ach ní féidir linn ár mothúcháin is doimhne a roinnt lena chéile toisc go labairíonn muid teangacha éagsúla. Nach é seo ceann dena mí-ádh is mó den cine daonna? Má táimid chun domhan idéalach teaghlaigh amháin a bhaint amach a féidir Chríost a h-urramú ag an Dara Aidbhint mar ár bhFíor-Thuismitheoir, go cinnte ní mór dúinn ár dteangacha a aontú. Mar a léiríodh sa chuntas ar thógáil Túr Bháibil, tháinig cíor thuathail ar ár dteangacha nuair a d'ardaíomar toil Sátan. Éilíonn prionsabal an athchóirithe trí shlánaíocht go nglacfaimid páirt i dtógáil thúr Dé agus glórú a dhéanamh ar Toil Dé mar an bealach chun na teangacha uile a aontú.

Bunaithe ar cén teanga a bheidh na teangacha go léir aontaithe? Is léir go bhfuil freagra an gceist seo soiléir. Ba chóir do pháistí teanga a dtuismitheoirí a fhoghlaim. Má fileann Críost go deimhin go dtí talamh na Chóiré, ansin úsáidí sé teanga na Cóiréas, agus ansin beidh sé ina theanga dhúchais don daonnacht uile. Faoi dheireadh, ba chóir do gach duine teanga na dTuismitheoirí Fhíor a labhairt mar mháthair-theanga. Beidh an daonnacht ar fad ina dhuine amháin, ag úsáid teanga amháin, mar sin ag chruthú náisiún domhanda amháin faoi Dhia.